

966864
94.03
К 96

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

Освіта Тулійпільщини

файл

94.03
K96

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

Головний бібліотеці
краю та її
сферам.

ОСВІТА ГУЛЯЙПІЛЬЩИНИ

– історичний аспект –

ЧАСТИНА ДРУГА

з повагою
і
шануванням
від Авторів.

18.10.2012р. *КМ*

966864

Запорізька обласна
бібліотека
ім. О.М.Горького

Запоріжжя
“Дніпровський металург”
2012

ББК 74.03(1Укр-4Зап-5Гул)

К 96

УДК 37..94(477.64)

Кушніренко І. К., Жилінський В. І.

К 96 Освіта Гуляйпільщини, ч. II. – Запоріжжя: Дніпровський металург,
2012. – 724 с.

ISBN 978-617-573-023-2 (повне зібрання)

ISBN 978-617-573-039-3 (ч.2)

Дана праця – це продовження вивчення історії розвитку освіти на Гуляйпільщині Запорізької області, яка пов'язана з ім'ям відомого педагога-методиста і школознавця, земського діяча другої половини XIX століття барона М. О. Корфа.

Книжка розрахована на вчителів, студентів і викладачів різних типів навчальних закладів, на всіх, хто цікавиться історією рідного краю.

ББК 74.03(1Укр-4Зап-5Гул)

За підтримки

Олександра Івановича Дудки,

заступника голови Запорізької облдержадміністрації,
голови Гуляйпільської районної організації Партії Регіонів.

ISBN 978-617-573-023-2 (повне зібрання) © І.К. Кушніренко, В.І. Жилінський, 2012

ISBN 978-617-573-039-3 (ч.2)

© КП "ЗМД "Дніпровський металург", 2012

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Історія освіти на Гуляйпільщині – це цікава розповідь про зародження та розвиток шкільної справи у степовому краю, де завдяки зусиллям видатного педагога-просвітителя, земського та громадського діяча, організатора народних початкових шкіл в тодішньому Олександрівському повіті Катеринославської губернії барона Миколи Олександровича Корфа прийшла освіта до селянських дітей.

Автори даної праці намагалися простежити історію розвитку кожної загальноосвітньої школи, що діють в Гуляйпільському районі Запорізької області, розповісти про вчителів, які несуть у дитячі душі світло добра і знань, сіють в душах зерна мудрого і вічного.

Ми вдячні за допомогу в зборі матеріалів для даної книги всім директорам загальноосвітніх шкіл, пенсіонерам-ветеранам педагогічної ниви, працівникам методичного кабінету районного відділу освіти, нашим друзям-спонсорам, патріотам рідного краю директорам О. Г. Чубу (ПСП «Мир»), Л. В. Горпиничу (ТОВ «Перемога»), В. М. Савовському (ТОВ «Батьківщина»), В. М. Федоренку (м. Ростов-на-Дону), Почесному консулу України в м. Костанай (Казахстан) А. В. Тарасенку, приватним підприємцям В. І. Кубрак, В. М. Федоренку та іншим.

Автори

ЧОЛОВІЧА ГІМНАЗІЯ

На початку двадцятого століття в царській Росії існувало два типи гімназій, які давали середню освіту, з 4-5-річним курсом навчання і з 7-річним, де велика увага приділялася вивченню грецької, латинської мов і логіки. Відчуваючи потребу населення в середній освіті, сільська громада Гуляй-Поля за підтримки інтелігенції та промисловців у 1909 році порушила клопотання перед Катеринославським губернським земством на дозвіл і допомогу в будівництві у селі класичної чоловічої гімназії.

У 1910 році до клопотань підключилось і товариство «Просвіта»: «Просьба общества «Просвещение» есть просьба и крестьян, и разночинцев: врачей, судей, учителей, священников, чиновников, торговопромышленников и других лиц, входящих в состав земского населения. Без средней школы типа, именно гимназии, так как последняя имеет общеобразовательное, а не специальное значение и более широкие права для перехода в высшую школу, в наше время существовать тяжело, а дети наши должны оставаться недоучками, не имея возможности развить в достаточной степени свои способности». Через брак коштів на спорудження достойного приміщення вирішення цього питання затяглося, незважаючи на те, що навчальний заклад пропонували назвати «Гуляйпільська класична чоловіча гімназія імені імператора Олександра І». І тільки 24 листопада 1916 року в Гуляй-Полі вперше розпочалися заняття в чоловічій гімназії. А напередодні, 22 листопада, із канцелярії Попечителя Одеського навчального округу (стіл 3) за № 42720 (6879) надійшло в Гуляйполе таке повідомлення: «Высочайшим приказом по гражданскому ведомству от 8 сего ноября, за № 91, напечатанном в № 247 «Правительственного вестника», Вы назначены с 24 минувшего октября Директором Гуляйпольской мужской гимназии. О сем уведомляю Вас для сведения». Цей наказ стосувався статського радника Федора Васильовича Локтя.

– Найперших учнів було дев'ятеро, – стверджує гуляйпільський краєзнавець В. Г. Коростильов. – Їхні батьки здали виконуючому обов'язки директора гімназії громадянину Локтю плату за навчання в першому півріччі в сумі 225 рублів Російської імперії, про що йдеться у заяві до Гуляйпільської кредитівки: «В общество Взаимного Кредита в селе Гуляйполе 28 ноября 1916 года.

Честь имею просить Администрацию Гуляйпольского общества Взаимного Кредита записать препровождаемые при сем 225 рублей, собранные с 9 учеников гимназии за право учения в первую половину 1916/1917 учеб-

ного года на текущий счет Гуляйпольского общества «Просвещение», в получении каковой суммы прошу выдать подателю сея расписку».

Ф. В. Локоть пише листа до попечителя Одеського навчального округу з проханням передплатити каталог учнівської і фундаментальної бібліотек («...не отказать в высылке во вновь открытую Гуляйпольскую мужскую гимназию общества «Просвещение»). Також директор пересиляє гроші, щоб передплатити циркуляр Одеського навчального округу.

Розпорядженням попечителя Одеського навчального округу Ф. В. Локтя з 1 серпня 1917 року призначили тимчасово виконувати обов'язки голови педагогічної ради Гуляйпільської жіночої гімназії товариства «Просвіта».

Звернемо увагу й на те: печатка чоловічої гімназії була кругла з таким текстом «Гуляйпольская гимназия о-ва «Просвещение».

Знаходилась гімназія у великому приватному будинку, який на три роки орендувало товариство «Просвіта» за 1800 карбованців на рік. Нині це – будинок колишніх магазинів міськторгу «Гастроном» і «Тканини». Класи займали верхній поверх.

Гімназія мала підготовчий і три класи. Навчання було платним: за кожного учня батьки вносили по сто карбованців на рік.

Заяви про зарахування до гімназії подали 144 дітей, з них 103 – православного й 41 – іудейського віросповідання. Вступні іспити відбулися 23 листопада 1916 року. Зараховано: у підготовчий клас – 17 (14 православних і 3 євреї), перший – 43 (33 і 10), другий – 32 (24 і 8) і третій – 29 (25 і 4). Заняття в гімназії розпочалися 24 листопада 1916 року.

Багато учнів було приїжджих з сіл і жили на приватних квартирах або у родичів. Таких на 1 січня 1918 року нараховувалося 74.

Навчальних посібників для учнів не виділялось, а коштів для їх придбання не вистачало. Скажімо, на 1 січня 1917 року гімназія придбала 89 навчальних посібників, у тому числі по Закону Божому – 68, історії та географії – 11 і 10 – інших.

В 1916 році товариство «Просвіта» на купівлю й утримання приміщення, придбання обладнання витратило 7202 карбованці 23 копійки.

Спочатку в гімназії працювало 6 чоловік: директор, законовчитель, діловод та вчителі російської, латинської, французької та німецької мов, географії та природознавства. З них троє були з вищою, двоє – із середньою й один – з початковою освітою.

Оклад директора складав 750 карбованців на рік, законовчителя – 600 карбованців, діловода – 210 карбованців. Зарплата учителів була в залежності від уроків і складала (при 10-30 уроках на місяць) 250-750 карбованців на рік.

СВИДѢТЕЛЬСТВО.

Предъявитель 6 сего декабря 1917

Василий Александрович В. Восток

Славянской гимназии в Гуляйполе

Александрович

Воскобойников

на основании Высочайше утвержденныхъ

22-го Апрѣля 1868 г., 13-го Декабря 1894

г. и 11-го Декабря 1895 г. мѣстной Государственнаго Совѣта о

спеціальныхъ испытаніяхъ по Министерству Народнаго Просвѣ-

щенія, подвергшись полному испытанію въ Педаго-

гическомъ Совѣтѣ Гуляйпольской мужской гимназій О-ва „Про-

свѣщеніе“ въ мартѣ мѣсяцѣ 1916 года и выдержавъ

оное удовлетворительно удостоенъ званія учителя 2 на-

чальныхъ училищъ _____

Въ удостовѣреніе чего дано Александровичу это

свидѣтельство за надлежащимъ подписаниемъ и съ приложеніемъ

печати Гуляйпольской мужской гимназій О-ва „Просвѣщеніе“.

в. Гуляйполе Екатеринославской губерніи, 1917 года 14

марта дня.

Директоръ

Письмоводитель

[Handwritten signature]

Законоучителем був протоіерей С. Воскобойников – священник Гуляйпільської Святотроїцької церкви. Він вважався прогресивним діячем, прагнув розширити знання народу.

З 17 грудня 1916 року обов'язки викладача стала виконувати О. О. Вучичевич, яка проживала у Гуляйполі.

Після закінчення гімназії та здачі екзаменів випускник одержував свідоцтво та звання учителя початкових училищ.

Екзамени відбувалися ще й у липні 1920 року, свідоцтва видавались у вересні того ж року. Пізніших даних про гімназію не знайдено. Отже, в кінці 1920 року чоловіча гімназія в Гуляйполі закрилась.

У липні 1920 року витримав іспит і отримав звання вчителя початкових училищ Петро Леонтійович Сербін. Йому вручили свідоцтво про закінчення Гуляйпільської чоловічої гімназії 9 вересня 1920 року.

За даними Державного архіву Запорізької області у чоловічій гімназії, крім директора Ф. В. Локтя, працювали вчителі: Спиридон Костянтинович Іщенко, який, щоб отримати Свідоцтво на звання вчителя вищого початкового училища, 17 березня 1917 року, давав розписку про те, що не належить ні до яких таємних організацій, до Гуляйпільської гімназії був учителем-завідуючим Луганським двокласним приходським сільським училищем; Ольга Опанасівна Вучичевич, котра закінчила Петроградські вищі жіночі курси на природничому відділенні; Варвара Целларіус – вчитель російської мови; голова товариства «Просвіта» протоіерей о. Стефан Воскобойников – законоучитель і класний наглядач М. М. Цапко; лікар гімназії Абрам Лось, викладачі Людмила Іванівна Акімушкіна, О. В. Бублієв, М. Л. Генц, В. К. Дессін, діловод Г. Юр'єв, секретар піклувальної ради О. Лоскутов.

Цікавими фактами із життя учнів і вчителів гімназії є те, що 16 січня 1917 року учні Гуляйпільської чоловічої гімназії відправили в м. Одесу Комітету допомоги борцям за Батьківщину для воїнів, які знаходяться в рядах діючої армії, а також і пораним в подарунок 23 карбованці 81 копійку (квитанція № 18061), а службовці гімназії на ту ж адресу 7 січня 1917 року послали 20 карбованців 16 копійок. Отже, колектив чоловічої гімназії не тільки переймався питанням навчання, а був у курсі подій, які відбувалися далеко за межами Гуляйполя.

Аналіз соціального і національного складу батьків, котрі подали заяви про бажання вчити дітей у Гуляйпільській чоловічій гімназії «Просвіта» за 1916-1917 навчальний рік показує, що ніякої дискримінації тут не було. У списках і заявах є прізвища українців, євреїв, поляків і росіян.

Наприклад, державний селянин Сидір Лютий, рядовий 474-ої Катеринославської дружини у заяві просив прийняти у 3-клас його сина Івана, 1900 р.н.

Неабияким фактом є і те, що на прохання батьків чи вчителів дітей звільняли від оплати за навчання.

Наприклад, у 1917 році вчителька Шагаровської початкової школи Анна Кирилова просила директора Гуляйпільської чоловічої гімназії звільнити учня 1-го класу Ігнатія Савченка від плати за правочення через низьку матеріальну забезпеченість сім'ї учня.

У звіті на 1 січня 1918 року у гімназії навчалось дворян – 4, представників духовенства – 3, купців – 7, міщан – 26, селян – 76 та інших – 6. А на 1 січня 1918 року вже було: дворян – 11, духовенства – 4, купців – 7, міщан – 48, селян – 131, інших – 7. Із них 155 православних, 45 євреїв, 2 римо-католика та ін.

Із 138 учнів у 1916-1917 навчальному році встигало 116 (84%). Законовчитель Стефан Воскобойников зробив з учнями 3 класу екскурсію у Свято-Троїцьку церкву, коли там не було богослужіння, розповів їм про храм, святі предмети, про службу та звичаї.

Плата за навчання в 1916 році за постановою товариства «Просвіта» склала 25 карбованців, річна – 100 з учня. А вартість навчання одного учня – 60 карбованців 99 копійок.

Середня успішність на 1 січня 1918 року була такою: з 208 учнів встигало задовільно 112 (59%). Добре харчувалось тільки 24, середньо – 173, слабо – 11 учнів.

ЖІНОЧА ГІМНАЗІЯ ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»

4 серпня 1917 року керуючий Одеським навчальним округом прислав у Гуляй-Поле таку депешу за № 24272 (4520): «Возлагаю на голову Волошину с 1 августа с.г. временно, впредь до особого распоряжения, исполнение обязанностей начальницы Гуляйпольской женской гимназии».

Хто ж така Л. І. Волошина?

Лідія Іванівна народилася 29 квітня 1867 року в сім'ї колезького асесора. Закінчила 8 класів Полтавської жіночої гімназії і отримала звання домашньої вчительки. З першого січня 1899-го року до 14 жовтня 1901-го року вона служила на Усурійській державній залізниці конторницею комерційного відділу. Як зазначав 28 лютого 1902 року керуючий Усурійською державною залізницею (№ 3604/892): «За время

службы Волошина отличалась безукоризненным поведением и трудолюбием, возложенные на нее обязанности исполняла всегда аккуратно и добросовестно».

З першого вересня 1907-го року до 1 вересня 1913 року (шість років) у Полтавській приватній жіночій гімназії Ахшарумової завідувала канцелярією. З 15 листопада 1914 року по 1 червня 1917 року в Полтавському губернському земстві була конторницею технічного відділу.

21 червня 1917 року Л. І. Волошина написала «Прошение» (Заява) у правління товариства «Просвіта» в селі Гуляй-Полі Катеринославської губернії з проханням прийняти її «классной надзирательницей во вновь открывшейся полноправной женской гимназии в селе Гуляй-Поле».

18 серпня 1917 року педагогічна рада Гуляйпільської жіночої гімназії товариства «Просвіта» зібралася на своє перше засідання. На ньому були присутні: голова педагогічної ради гімназії Ф. В. Локоть, в. о. начальниці Л. І. Волошина, законовчитель священник о. О. Т. Лоскутов і члени ради: А. В. Бублієв, М. Л. Генц і С. К. Іщенко. На обговорення виносилося одне питання: вибори членів попечительської ради від представників персоналу гімназії. Постановили обрати членом попечительської ради від викладачів законовчителя о. О. Т. Лоскутова, а вибори ще одного члена відкласти до завершення формування педагогічної ради Гуляйпільської жіночої гімназії товариства «Просвіта».

Друге засідання педагогічної ради жіночої гімназії відбулося 20 серпня 1917 року, на ньому обрали тимчасово секретарем С. К. Іщенка до повного формування педагогічної ради, бібліотекарем – викладача російської мови А. В. Бублієва з 1 вересня.

На педагогічній раді обговорювали питання про відкриття 6 класу жіночої гімназії і вирішили не відкривати через невелику кількість поданих заяв і відсутності класної кімнати.

Члени педради обговорили і питання про допущення до екзаменів учениць, які подали заяви в різні класи жіночої гімназії: так у підготовчий клас подали заяви Хана Альтгаузен, Белла Беленька, Васса Бордан, Хая Барбанець – всього 28 осіб.

До першого класу подало заяв 40 осіб, до другого – 33, до третього – 32, до четвертого – 35 і до п'ятого – 10.

Актуальним було і питання введення підручників з усіх дисциплін у всіх класах гімназії.

Постановили: «Ввиду затруднительного положения в настоящее время книжного рынка и полной невозможности достать желательных для

Просвітня

9

П С В І Д Ч Е Н Н Я.

Хмельницька губернія
1498

Переценківська 2

стари. Новошкільної Об'їдї Пред'явниця цього Галина Кузьменкова
викладала українську мову на курсах українез-
навства влаштованих Пресвітньою Комісією Укра-
їнського Университету для дорослих з 1-го
Травня до 12-го Липня, де й свідчимо печаткою
й підписом.

Голова Комісії *Г. Жилинський*
Секретар *Г. Кушніренко*

Посвідчення

гимназия книг в достаточном количестве по каждому предмету ввести во всех классах женской гимназии по всем предметам те же учебники, которые введены в мужской гимназии общества «Просвещение».

«Шосте питання – це обговорення програми відкриття жіночої гімназії 1 вересня. Постановили: «1) Именных приглашений никому из местных членов общества не посылать; 2) пригласить учащихся мужской и женской гимназии и их родителей к 10 часам утра на молебен.

Предоставить слово председателю общества «Просвещение» протоиерею о. Стефану Воскобойникову, а также председателю педагогичес-

26 лютого 1908 10

МИНИСТЕРСТВО
НАРОДНАГО ПРОСВѢЩЕНІЯ.

До Голови Попечительної
Ради Гуляйпольської гімназії.

ПОПЕЧИТЕЛЬ:

ОДЕССКАГО УЧЕБНАГО

ОБРУГА.

КАНЦЕЛЯРІЯ.

Столъ

14 КОВЕНА ГОРЬКА

№ 19422

Одесса, Институтская, 15.

на силі п.о ст. 20 ч. I г. XI
зб. зак. про пр. 1906 р. Комісарі-
ят Одеської Шкільної округи допу-
скає з 1 липня с.р. Галину Кузь-
менко до викладання, з платні по найманню, укра-
їнознавства та української мови в Гуляйпольських
хлопчачої та дівочої гімназіях на 1918/19 шкільний
рік.

Прохання Кузьменко при цьому повертається.

За Голову Комісаріята *Д. Комаров*

Комісар *Г. Кушніренко*

В.об.Правителя Канцелярії

Г. Жилинський

До Голови Попечительної ради

кого совета женской гимназии – директору мужской гимназии обще-
ства «Просвещение» Ф. В. Локоть». Також було запропоновано при-
нести пожертвування для щойно відкритої жіночої гімназії.

28 серпня 1917 року педагогічна рада засідала втретє і вирішувала питання про зарахування учениць у різні класи гімназії, а також розподілила уроки між викладачами:

- 1) в. о. начальниці Л. І. Волошина – рукоділля – 10 уроків;
- 2) законовчитель священник о. О. Т. Лоскутов – Закон Божий – 14 уроків;
- 3) А. В. Бублієв – російська мова, історія – 13 уроків;
- 4) С. К. Іщенко – математика – 15 уроків;
- 5) П. І. Цибін – природознавство, географія, родиноведення – 14 уроків;
- 6) О. О. Вучичевич – французька мова – 16 уроків;
- 7) М. Л. Генц – німецька мова – 16 уроків;
- 8) В. Є. Целларіус – російська мова, арифметика, чистописання, малювання – 29 уроків.

6 вересня 1917 року ученицями гімназії стали: Люба Цапко, Ліза Черняхівська, Олександра Торецька, Таїсія Позднякова, Ціна і Гіса Адамови, Анастасія Биковська, Дар'я Іващенко, Марія Окунь, Меланія Богославська, Оксана Цапко та ін.

Розміщалась гімназія в найманому світлому, сухому і теплому приміщенні (нині на цьому місці розташований колишній ресторан). Було відкрито п'ять класів і зараховано на роботу 13 працівників та вчителів, у тому числі – голову педради, вчителів російської, латинської, німецької і французької мов, математики, природи, географії, законоучитель, лікар, дві класні дами і діловод. З них п'ятеро з вищою, сім із середньою і один з початковою освітою. Більшість вчителів працювало (в тому числі і лікар) і в чоловічій гімназії.

Виконувала обов'язки начальника (директора) гімназії Л. І. Волошина. Вона ще була класною наглядачкою і вела рукоділля.

Для зарахування до гімназії було подано 208 заяв. Не склали іспитів 8 дівчат і 7 не прийшли на них.

На 1 січня 1918 року в гімназії навчалося 194 дівчат, з них по класах: в підготовчому – 21, першому – 43, в другому – 32, третій клас відвідувало 34 дівчат, четвертий – 33 і п'ятий – 31 учениця. Контингент був різноманітний, як за соціальним станом, так і за віросповіданням. 116 дівчат, наприклад, сповідали православну віру, 73 – іудейську. Навчалися вихідці з міщан (66), селян (94), троє з духовенства, сім – з купецьких сімей та почесних громадян.

В підготовчий клас гімназії було допущено до іспитів 28 дівчат. Ось деякі прізвища майбутніх гімназисток: Хана Альтхаузен, Боля Беленькая, Ціпа Друян, Глима Друян, Валя Соловійова, Віра Цапко, Валя Жук

та інші. За відсутності приміщень і малої кількості учениць шостого класу при гімназії не мали.

Навчання на той час було платним. Так, в 1917 році батьки гімназисток підготовчого відділення внесли за півріччя по 70 карбованців. За навчання в першому і другому класах платили по 80, а в третьому – п'ятому – по 95 карбованців. Не зважаючи на те, що за навчання доводилось платити, успішність була не дуже високою. Із загальної кількості встигало з усіх дисциплін лише 118 дівчат або 61 відсоток.

На перше січня 1918 року в гімназії провели 2152 уроки. Крім інших дисциплін велося викладання Закону Божого. Його читав 25-річний священник Свято-Троїцької церкви Олександр Лоскутов, який до цього закінчив духовну семінарію. Лікарем в гімназії працював колезький радник А. І. Лось, він же обслуговував і чоловічу гімназію. 54-річний лікар мав неабиякий авторитет, в березні 1914 року за заслуги був нагороджений орденом Святої Анни 3-го ступеня.

З вересня 1918 року в гімназії почали викладати українську мову. Учителем призначено Галину Кузьменко – майбутню дружину Н. І. Махна.

А цьому передувало Прохання студентки Київського Українського Університету Галини Андріївни Кузьменко до директора Департаменту середніх шкіл Одеського навчального округу призначити її вчителькою української мови та українознавства до Гуляйпільських гімназій Громади «Просвіта» (о-ва «Просвещение»).

Водночас вона зазначала, що «скінчила вчительську семінарію в Ревуцькому на Херсонщині. Вчителювала 2 роки: рік в Гуляйпільській 2-х класовій Школі та рік в Добрянській 2-х класовій Школі на Херсонщині» (правопис згідно з оригіналом Прохання – Авт.). Прохання (заява) датоване 3-го вересня 1918 року. До Прохання додано копію Свідоцтва «От Педагогического Совета Добровеличковской женской учительской семинарии», в якому засвідчено, що «на основании положения об учительских семинариях, дано сие свидетельство воспитаннице семинарии Кузьменко Агафии Андреевне в том, что она при отличном поведении оказала успехи...» і далі йде перелік навчальних предметів, які вивчала А. А. Кузьменко і які отримала за них оцінки. Видане Свідоцтво 23 травня 1916 року.

Начальниця семінарії З. Ходуліна у виданому Свідоцтві дописала, що Кузьменко зобов'язана пробути три роки і вісім місяців на посаді початкової народної вчительки за призначенням начальства за користування нею казенної стипендії у Добровеличківській жіночій вчи-

Копія

С В И Д Ъ Т Е Л Ъ С Т В О

Отъ Педагогическаго Совѣта ДОБРОВЕЛИЧКОВСКОЙ ЖЕНСКОЙ УЧИТЕЛЬСКОЙ СЕМИНАРІИ, на основаніи положенія объ учительскихъ семинаріяхъ, дано сіе свидѣтельство воспитанницѣ семинаріи КУЗЬМЕНКО Агафіи Андреевнѣ въ томъ, что она при отличномъ поведеніи оназала успѣхи:

Въ Законѣ Божіемъ	отлично	5
" педагогикѣ	хорошо	4
Русскомъ и церковно-славянскомъ яз.	отлично	5
Математикѣ / арифметикѣ, геометріи, землемери и алгебрѣ /	хорошо	4
Исторіи	удовлетворительно	3
Географіи	хорошо	4
Естественнонаучное	отлично	5
Физикѣ	отлично	5
Чистописаніи	хорошо	4
Рисованіи и черченіи	хорошо	4
Пѣніи	плохо	2
Француз. занятіяхъ въ преподаваніи	хорошо	4

Сверхъ того, обучалась рукодѣлію и гигиенѣ съ отличными / 5 / успѣхами. Вслѣдствіе сего она удостовѣряется званія учительницы начальнаго училища и при поступленіи на означенную должность имѣетъ пользоваться всеми правами, тою должности присвоенными.

м. Добровеличковка, Херсонской губерніи Мая 23 дня 1916 года

Предсѣдательница Педагогическаго Совѣта
Начальница Семинаріи З. Х О Д У Л И Н А

м.г

Члены	С. Заколотный
Педагогическаго	Н. Казанскій
Совѣта	Н. Осиповичъ
	А. Ишеничкиновъ
Секретарь совѣта	наставница математики Е. КУЗНЕЦОВА

Поименованная въ этомъ свидѣтельствѣ Кузьменко Агафія обязана прожить три года 8 мѣсяцевъ въ должности начальниці народнои учительницѣ, назначеніи учебнаго начальства, за пользованіе ею казенной стипендіей и Добровеличковской женской учительской семинаріи или возверзати семинарѣ затраченную на ея содержаніе сумму ШЕСТЬСОТЪ ШЕСТЬДЕСЯТЬ / 660 / рублей.

Начальница семинаріи З. Х О Д У Л И Н А

и.п.

Что дѣйствительно настоящая копія съ подлинника снята во всемъ но въ томъ Гуляйпольскій Волостной Исполнительный Комитетъ удостовѣряетъ Іюля 24 дня 1917 года

Предсѣдатель *Др. В. Родушко*
Секретарь *В. Савицький*

С: Гуляйполе Екатеринославской губерніи

Свидѣтельство Кузьменко

тельській семинарії або повернути семинарії витрачені на її утримання шістсот шістдесят (660) карбованців.

Копію завірили у Гуляйпільському волосному виконавчому комітеті 24 липня 1917 року.

17 жовтня 1918 року з Канцелярії Попечителя Одеського навчального округу до Голови Попечительської Ради Гуляйпільської гімназії за №19422 (3224) надійшло повідомлення, що Комісаріат Одеської Шкільної округи «допускає з 1 липня ц. р. Галину Кузьменко до викладання з платні по найманню, українознавства та української мови в Гуляйпільських хлоп'ячої та дівочої гімназіях на 1918/1919 шкільний рік».

2 листопада 1918 року Департамент позашкільної освіти (Київського Українського університету) видав посвідчення за № 1498 Галині Кузьменко, що вона «викладала українську мову на курсах українознавства, влаштованих Просвітньою Комісією Українського Університету для дорослих з 1-го Травня до 12-го Липня».

Повертаючись до розмови про гімназію, зазначимо, що вона знаходилась в орендованому приміщенні, яке було достатньо світлим, сухим і теплим. Заняття проходили на три зміни: друга зміна працювала у 1917-1918 навчальному році з 1 вересня по 1 листопада, а третя – з 1 листопада і до кінця 1917 року.

18 січня 1918 року класний наглядач Олександра Семенівна Михайличенко в заяві на ім'я голови педради прохала призначити її вести у 1-6 класах гімназії уроки рукоділля. Дозвіл було отримано.

А от на заяві Тетяни Бохановської про призначення її вчителем столія резолюція: «Не може бути призначена вчителем французької мови, так як у неї немає спеціальної освіти».

Відповідно до розпорядження Міністерства освіти Української держави від 16 жовтня 1918 року в Гуляйпільських чоловічій і жіночій гімназіях товариства «Просвіта» уведено обов'язкове вивчення українознавства (українська мова, література, історія).

Учителі та учні Гуляйпільських гімназій брали активну участь у роботі гуртків та театральної студії, що діяли у Народному товаристві «Просвіта», були активними учасниками театру «Колізей», що ставив у Гуляйполі п'єси українських драматургів Єлисея Андрійовича Карпенка, Івана Карпенка-Карого та ін.

Великий авторитет серед жителів села мали вчителі гімназій. Наприклад, викладач математики Спиридон Костянтинович Іщенко користувався неабиякою повагою учнів, на професійній ниві виріс до значного діяча «Просвіти». Вже після громадянської війни був директором Гуляйпільської семирічної школи. Потім очолював освітні заклади в м. Запоріжжі.

Вирізнялася неординарністю і Ольга Опанасівна Вучичевич, 1888 р. н., яка здобула вищу освіту в Петербурзі (про це вже мова йшла – Авт.), прекрасно знала німецьку мову (3 роки стажувалася в Німеччині). Свою педагогічну діяльність продовжувала і за радянським часів. Проживала в м. Гуляйполі.

3 грудня 1943 року заарештована. Звинувачення: під час німецько-фашистської окупації співробітничала з ворогом: працювала перекладачем у райуправі. Особливою народою при НКВС СРСР від 7 жовтня 1944 року засуджена до 5 років висилки у Джамбульську область (Казахстан). Реабілітована у 1990 році.

Надзвичайно добре знав свій предмет А. В. Бублієв, але був великим консерватором і педантом, мав важкий характер, за це дістав дошкульне прізвисько «царський прихвостень». Жив неодруженим, бо

дівчата і жінки не хотіли йти за нього заміж, побоюючись його суворої вдачі. В учнів він теж не користувався повагою.

І одного разу з ним стала надзвичайна пригода. Любитель щоденних прогулянок на свіжому повітрі, вчитель на Сігорянському мосту наскочив на «засідку» старшокласників гімназії. Заводіями були Лев і Геннадій Банчківські (велика польська сім'я з с. Гуляй-Поля). Хлопці підмовили товаришів налякати в'їдливого педагога. Незнайомці в масках вискочили з-під мосту і скинули Бублієва у воду. Та він виявився не ликом шитий. Оперативно «вирахував» нападників, котрих швиденько вигнали з гімназії.

Революція і громадянська війна привели в Гуляйпільську гімназію колишнього професора Варшавського і Петербурзького університетів Боруцького, який у голодній і холодній революційній столиці відморозив ноги. З ампутованими нижніми кінцівками він викладав у гімназії. У післяреволюційні часи його знання виявилися непотрібними радянській школі. В сім'ї Боруцького настали важкі часи. Звикла до розкоші дружина професора Софія Маркелівна від горя психічно захворіла. Колись красива жінка із зовнішністю аристократки незабаром померла, а чоловік вистояв. Допомогли добрі люди і він став активно займатись репетиторством.

Не багато гуляйпільців знають, що у приватній жіночій гімназії Морховської викладачем математики працював відомий письменник Сергєєв-Ценський. Та, не знайшовши спільної мови з господаркою, переїхав до м. Павлограда.

В Державному архіві Запорізької області є чимало цікавих документів, що розповідають про життя Гуляйпільських гімназій. Наприклад, є підшиті у справу свідцтва учениць Гуляйпільської гімназії з фотографіями. Ось одна з них Сладкова Либа Аронівна. Народилася 8 липня 1902 року. Єврейка. За третій курс одержала з фізики, історії, російської мови, географії та рукоділля задовільні оцінки. Свідцтво видане 3 вересня 1918 року. На початку 20-х років Л. Сладкова була активною комсомолкою на Гуляйпільці, організовувала дитячі будинки, піонерські організації.

В кінці громадянської війни Гуляйпільська гімназія припинила свою роботу.

Закінчуючи розповідь про Гуляйпільські чоловічу та жіночу гімназії, треба зазначити, що у дослідників немає єдиної думки на яких вулицях, у яких будинках вони знаходились. В. Г. Коростильов стверджує, що гімназії займали теперішні будівлі міської і районної рад та торго-

вого комплексу «Еталон». С. В. Серьогін: «Гуляйпільський купець Тупіков надав прекрасний двоповерховий будинок у центрі села (зараз гастроном «Еталон»). Приватна жіноча гімназія М. П. Мороховської розмістилася в одноповерховій кам'яній будівлі з куполом по вул. Вокзальній (нині вул. Шевченка)».

В. І. Жилінський: «Будівля чоловічої гімназії збереглася до наших днів, ще не так давно в ній були розташовані старий «Гастроном» і магазин «Тканини».

Є й думка, що одна з будівель однієї з гімназій була розташована на теперішньому місці колишнього ресторану в центрі села. Ось така непроста історія Гуляйпільських гімназій.

І на завершення. Лідія Іванівна Волошина, як видно із її заяви до Гуляйпільської спілки працівників освіти, поданої 27 травня 1924 року, виконувала обов'язки начальниці і класного наглядча Гуляйпільської жіночої гімназії з 1 липня 1917 року по 1 листопада 1921 року до перетворення її у 9-ту трудову школу.

З першого листопада 1921 року по п'яте травня 1922 року працювала при Політосвіті касиром театру, з 1 квітня 1922 року по 1 червня 1923 року – діловодом і конторницею при фінінспекції в Гуляй-Полі, а з 1 червня стала безробітною.

ПРИВАТНА ГІМНАЗІЯ М. П. МОРОХОВСЬКОЇ

Серед місцевих краєзнавців давно точаться розмови і припущення про кількість гімназій у Гуляйполі. Одні стверджували, що їх було дві, інші називали цифру три.

16 березня 2011 року у Державному архіві Запорізької області нам вдалося виявити документи, які свідчать, що в селі Гуляйполі Олександрівського повіту Катеринославської губернії: з 24 листопада 1916 року почала працювати чоловіча гімназія товариства «Просвіта», а з 1 вересня 1917 року урочисто відкрито жіночу гімназію товариства «Просвіта» (про це мова йшла у попередніх розділах – Авт.).

В Державному архіві Запорізької області (фонд 51) ми знайшли документи, які вказують на те, що в Гуляйполі у вересні 1917 року працювала гімназія з правами для учнів обох статей М. П. Мороховської. Є штамп цієї гімназії і дві відповіді самої Мороховської начальнику Гуляйпільської жіночої гімназії товариства «Просвіта» від 6 і 17 вересня 1917 року про повернення документів вихованок гімназії, які перейшли з невідомих нам причин на навчання до приватної жіночої гімназії (зразки відповідей подаємо для підтвердження – Авт.):

«Вследствии Вашего отношения от сего 4 сентября, за № 28, имею честь представить при сем документы бывших воспитаниц учрежденной мною гимназии: Цапко Любови, Божий Валентины, Позняковой Тамилы, Черняховской Лизы, Торецкой Александры, Адамовой Ципы...

Вместе с тем покорнейше прошу сделать распоряжение о пересылке документов, поступивших в мою гимназию Южелевской Дабы и Юдкович Шейны.

Из канцелярии моей гимназии
Учредительница М. Мороховская (підпис)».

(Взято із книги «Распоряжения Одесского учебного округа с 31.07.1917 г. по 29 декабря 1917 г.» (ф. 51, оп. 1, од. зб.3).

Де знаходилась Гуляйпільська приватна гімназія для хлопчиків і дівчаток М. П. Мороховської, також немає єдиної думки.

– Приватна гімназія Мороховської, – говорила 17 березня 2011 року директор місцевого краєзнавчого музею Л. Г. Геньба-Мартиненко, – була по вулиці Шевченка, на тому місці, де тепер приміщення «Укртелекому» та колишнього ресторану «Орбіта» (ще в 60-ті роки минулого століття тут стояв невеликий будиночок, у якому розміщалась аптека, потім – перукарня) з оригінальною архітектурою.

У листуванні з гімназіями Одеського навчального округу про зарахування і переведення учнів, яке охоплює період з 23 квітня 1919 року по 4 вересня 1919 року, є документ, котрий направлявся шкільній раді третьої Гуляйпільської гімназії від 3 квітня 1919 року.

А 20 травня 1919 року направляється лист Голові шкільної ради Гуляйпільської першої жіночої гімназії, колишнього товариства «Просвіта».

Висновок напрошується такий: у Гуляйполі з 1916 по 1921 рік існувало три гімназії, в яких середню освіту здобували діти різних верств населення.

ПЕДТЕХНІКУМ

У 1923 році було створено Гуляйпільський район. Керівництво народною освітою після цього значно поліпшилося. Цьому сприяло також те, що починаючи з 1921 року, при виконавчих комітетах стали діяти відділи народної освіти.

У 1924 році в районі було 25 трудових шкіл, де навчалася біля 700 дітей та працювало 57 педагогів. Крім того, тоді діяло 11 шкіл лікнепу для дорослих, у тому числі одна жіноча (відкрилася в 1923 році), в котрій опановували грамоту 87 жінок віком 15-30 років.

Приміщення педтехнікуму

Розширення мережі початкових шкіл вимагало збільшення кадрів учителів. Тому рішенням уряду України у травні 1931 року в Гуляйполі на базі колишньої профтехшколи організували педагогічний технікум. В спадщину він одержав декілька порожніх, необладнаних і непридатних приміщень. Влітку їх відремонтували і пристосували до проведення занять.

Після вступних іспитів на перший курс набрали 124 юнаків і дівчат, навчали їх 4 викладачі.

Завдання перед технікумом стояло цілком конкретне: за три роки підготувати вчителів початкових класів. Заняття в ньому розпочалися у листопаді.

За рік технікум зміцнів і уже на 1932-1933 навчальний рік кількість студентів значно зросла: заняття розпочав 241 студент і 7 викладачів. При технікумі організували заочний відділ та підсобне господарство, яке в 1934 році мало 13 коней, 59 голів великої рогатої худоби, 90 овець, 14 свиноматок, трактор, автомашину, молотарку та інший реманент. Було посіяно 220 гектарів різних культур. Вирощені продукти, крім здачі державі за планом, йшли в студентську їдальню.

В цей час при технікумі організовуються тримісячні та річні педкурси з підвищення кваліфікації вчителів початкових класів.

Через рік, тобто восени 1933 року, педтехнікум майже удвічі укрупнюється: сюди вливаються студенти Межівського педтехнікуму і його викладачі. Студентів стало 504, а викладачів – 17. Вони були переважно з вищою педагогічною освітою. Того ж року відкрилися і 8-місячні педкурси, які дали змогу перепідготувати 120 вчителів.

В цей час Гуляйпільський педтехнікум стає одним з найбільших аналогічних навчальних закладів у Дніпропетровській області, в яку входив і наш район. Технікум включився у 2-й тур Всесоюзного змагання інститутів та технікумів і у підсумку одержав третю премію – 5000 карбованців.

1 липня 1934 року відбувся перший випуск. 104 учителів отримали середню педагогічну освіту і 90 закінчили педкурси.

В 1934-1935 навчальному році кількість студентів зростає до 560 чоловік, а слухачів річних курсів – 90, шестимісячних курсів вчителів мови і літератури, на яких готувалися кадри для неповносередніх шкіл, – 70.

З утворенням у січні 1935 року Гуляйпільського району технікум перейменували в педтехнікум імені В. Чубаря.

З лютого 1935 року при педтехнікумі існувала партгрупа, яка складалася з трьох членів і одного кандидата в члени партії.

9 червня 1935 року в парку культури і відпочинку імені Комсомолу м. Гуляйполя відбулася перша міжколгоспна олімпіада художньої самодіяльності. В ній взяли участь 230 осіб. Серед інших перше місце по співу зайняла студентка 3-го курсу педтехнікуму Тетяна Ярош.

10 травня 1935 року районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала вірш Івана Мороза із Гуляйпільського педтехнікуму «В поле»:

*«Гей, смілиш, колгоспнику,
Жатку ремонтуй
І тяглову силу
Також підготуй.
Бо вже незабаром
І жнива прийдуть –
І гучні комбайни
В полі загудуть.
Буде в цьому році
Гарний урожай,
Лиш у бій з бур'янами
Колгосп, вирушай.
Як ми попрацюєм,*

Учні педтехнікуму. 1935 р.

Будем так і мати –
Так давайте ж іще краще
Станем працювати,
Щоб в життя зможе
Швидше нам іти
І в шереху перших
Наш район вести.

Тож не випадково М. М. Яременко 16 травня у статті «Виростимо, виховаємо педкадри» писав: «З радісним захопленням зустріли промову т. Сталіна студенти й викладачі Гуляйпільського педтехнікуму... Він на височині підніс питання про кадри. Педтехнікум готує кадри вчителів, тих садівників, які будуть вирощувати нове соціалістичне покоління кадрів. Вчитель обробляє найцінніший матеріал – людину. Отже, на радянську школу, на вчителя покладене почесне завдання «виховати людей, здатних остаточно встановити комунізм».

Промова т. Сталіна робить нас щасливими, бо ми, студенти, майбутні вчителі».

У травні 1935 року студенти, викладачі і робітники педтехнікуму виділили одноденний заробіток (1116 карбованців) на будівництво літаків.

30 травня РК КП(б)У зняв з посади партгрупорг т. Марченка через недостатню роботу і призначив партгрупоргом т. Картеля, але і він працював слабо, рідко проводив збори.

Цікавим з погляду сьогодення є і вірш Є. С. Воловельського, надрукованого 11 червня 1935 року «Кадри вирішують все».

13 червня 1935 року Гуляйпільський педтехнікум оголосив набір студентів на 1 курс та на річні курси. До технікуму приймали осіб, що закінчили неповну середню школу (7 класів), не позбавлені виборчих прав, віком від 15 до 25 років. Заяви приймалися з 1-го червня по 10 серпня. До заяв додавались такі документи (в оригіналах): довідка про рік народження; свідоцтво про освіту; довідка про стан здоров'я; довідка про соціальний стан і соціальне походження; завірену анкету та 2 фотокартки.

Іспити проводились з 15 по 25 серпня з математики, української мови, російської мови (усно й письмово), з фізики, історії, географії – усні.

Студенти педтехнікуму забезпечувались гуртожитками та стипендіями за державними нормами в залежності від успішності, ідальнею тощо.

30 червня з нагоди другого випуску педтехнікуму районна газета «Сталінським шляхом» відвела дві полоси. Перша сторінка вийшла з шапкою «Вихованцям радянської школи – палкий більшовицький

привіт!», друга – «..Школа – це тільки підготовча ступінь. Справжнє загартування кадрів дістається на живій роботі, поза школою, на боротьбі з труднощами, на переборенні труднощів» (Й. Сталін). А цьому передував рапорт педтехнікуму про річну роботу, опублікований 27 червня. В ньому, зокрема, йшлося про те, що «з 19 червня Гуляйпільський педтехнікум проводить випускні та перевідні іспити. Це перегляд якості річної роботи. Кожний студент, особливо випускник, звітує про роботу якісним засвоєнням основ наук.

«Кадри вирішують все» – таке гасло вождя партії. Тому випуск технікумом 110 осіб і річними педкурсами 83 особи нових учительських кадрів є великим святом як району, так і області. 193 особи нового поповнення вчителів дає Гуляйпільський педтехнікум нашій області.

Попередні підсумки іспитів з 19 червня по 24 червня по випускних групах дали такі результати: на «відмінно» – 11,3%, на «добре» – 27,3%, на «задовільно» – 59,0%, «незадовільно» – 2,4%.

На «відмінно» склали іспити студенти-випускники: Воловельський, Ліщина, Репетун, Міщенко, О. Куш, Капля, Войнова та ін.

Випускники технікуму будуть направлені на педроботу в 28 районів нашої області. 23 кращих випускники, які протягом 3-х років давали якісні показники засвоєння основ науки, активно боролися за піднесення роботи педтехнікуму і високі зразки громадсько-політичної роботи, рекомендуються до використання їх педроботи в неповних середніх школах.

Гуляйпільський педтехнікум виростив за рік 193 нових вчителів».

При навчальному закладі працювали різні гуртки. Фізкультурним було охоплено 71 чоловік, військовим – 140, літературним – 18, хором – 56, музикальним – 20, художнім – 16, історичним – 58, хімічним – 25 і природничим – 75.

Крім того, студенти технікуму в підшефному колгоспі «Колективіст» (Гуляйполе) вели агітаційно-роз'яснювальну роботу. Вони ознайомили колгоспників з промовою товариша Сталіна, обговорили Статут сільгоспартілі, постанови партії і уряду про збирання врожаю, організували два художні вечори.

Після закінчення навчання та здачі іспитів з 1 липня 300 студентів виїхало в радгоспи імені Хатаевича (колишній птахорадгосп «Гуляйпільський») і «Червоний» на польові роботи.

В 1935 році в Гуляйпільський педтехнікум вливаються студенти Запорізького педтехнікуму. І в 1935-1936 навчальному році кількість студентів зростає до 746, на річних курсах перебуває 130 слухачів, педагогів налічується 25.

Учні педтехнікуму 1937-1938 н.р.

За рік студенти провели 16 культпоходів у кіно і театр, два рази на місяць організовували вечори художньої самодіяльності. Працювало 13 проф- і стільки ж політшкіл, якими було охоплено 360 студентів.

В рапорті секретареві РПК т. Боровиченкові та голові РВК т. Жуковському директор педтехнікуму Куцов, парторг Картель, секретар КСМ комітету Кравцов, голова МК Болгар, голова профкому Хаустов, крім іншого, повідомляли, що «студентами й викладачами реалізовано позики серед населення на 5128 карбованців.

Господарчо-матеріальна база технікуму така: посів різних культур – 220 га, коней – 13, рогатої худоби – 59, овець – 90, свиноматок – 14, трактор – 1, автомашина – 1, молотарка – 1 й інший с-г реманент.

Харчується в студентській їдальні 512 чоловік, гуртожитками забезпечено 392, стипендією – 92%.

Технікум розгорнув підготовку до нового навчального року, як по лінії набору на перші курси, так і в справі підготовки учбово-матеріальної бази. Будується новий учбовий корпус, що забезпечить навчання в одну зміну.

Приміщення, в яких відбувалися заняття, не забезпечували нормальних умов навчання, хоч воно було організоване у дві зміни.

Постало питання про розширення навчальної бази та площі гуртожитків. Тому було прийняте рішення про будівництво нового корпусу. Для цього адміністрація технікуму віддала одне своє приміщення для райвиконкому, а той у свою чергу віддав йому будинки колишніх церкви і синагоги. Цеглу і дерево з них використали на будівництво корпусу. А залізо, цемент, скло і частину дерева придбали на стороні. Обласний відділ народної освіти виділив 40 тисяч карбованців з розрахунку на спорудження корпусу з 12 навчальними аудиторіями. Але це не могло забезпечити однозмінне навчання. Для цього потрібен був корпус на 24 аудиторії і дирекція технікуму настояла, щоб збудувати такий корпус.

В червні 1935 року було складено проект будівництва нового корпусу і будсектором облвно затверджено. З господарських джерел технікуму відшукали 80 тисяч та облвно виділив ще 90 тисяч карбованців. І як неважко було з будматеріалами, але вже 19 червня розпочали його будівництво і йшло воно швидкими темпами. Матеріали повністю взяли з будівель церкви і синагоги (з синагоги використали навіть одну стіну).

І ось на 1 травня 1936 року будівництво нового триповерхового навчального корпусу на 25 світлих, чистих і просторих навчальних аудиторій з паркетною підлогою закінчено. А в середині корпусу провели центральне парове опалення.

На будівництво корпусу вклали 273874 карбованців, задачу його приурочили до 5-річчя технікуму. Поруч з будівництвом нового корпусу проводилось спорудження гуртожитків для студентів та квартири для викладачів.

Гуртожитків побудували два: один – на 120 чоловік, другий – на 180. Площа їх збільшилася у три рази. 1 вересня викладачі мали свої квартири, які були розташовані поряд з корпусом – від нього і до приміщення промартілі «Кусттруд».

Перехід у новий корпус дав змогу перейти на однозмінне навчання студентів та посилити всю навчально-виховну роботу та роботу лабораторій.

11 вересня 1935 року студентка 3-го курсу педтехнікуму Галина Шевченко розповідала:

– Батько мій зовсім неписьменний, до школи не ходив жодного дня. Дід навчав його по-своєму: «Ніколи вчитись, вчись краще господарювати, то їстимеш хліб».

Так мій батько, крім коней та степу з вузькими смужками одноосібницьких земель, нічого не знав. Наймитував у Гармаша та інших поміщиків. Гнув спину, щоб заробити на прожиток.

Мати теж гнула спину по наймах. Про школу ніколи було й подумати, бо 12 дітей було в батька. Тяжко було жити. Мати залишилась теж зовсім неписьменна.

Набагато відмінне життя моє. 4-річку я закінчила, ще коли батьки жили одноосібно. Вони обходились без мене в господарстві. 7-й клас я закінчила в 1933 році, коли батьки мої були вже в колгоспі. Вони працювали самі і допомагали мені, аби тільки я не лишила школи. Говорили, що «тепер тільки, коли партія і радянська влада дали змогу вчитись нашим дітям, бідності – вчись, ми тобі допоможемо».

Через рік я закінчу педтехнікум. Буду мати середню освіту і піду самостійно працювати. Буду допомагати своїм батькам так, як і вони старенькі допомагали мені. Буду вчити, виховувати молоде покоління, гідних синів соціалістичної Батьківщини.

Спасибі батькам, які виховали й допомогли вивчитись мені. Спасибі партії й уряду, що відкрили дорогу й нам, дівчатам, у молоде веселе, щасливе життя!»

... З метою підвищення кваліфікації вчителів початкових шкіл без відриву від виробництва при Гуляйпільському педтехнікумі було організовано безкоштовне заочне навчання. 10 січня 1936 року відбувся перший випуск 25-ти студентів-заочників, які протягом 3-х років працювали над підвищенням своєї кваліфікації, не залишаючи основної роботи – виховання молодого покоління. 10 січня 25 осіб отримали дипломи про середню освіту. Підсумки залікової сесії дали гарні наслідки...

На 1-х і 2-х курсах заочного відділу залишалось 400 студентів-заочників.

Тоді ж секретар РПК Тюнін такими словами вітав випускників-заочників з одержанням дипломів:

– Райпартком палко вітає вчителів-заочників з одержанням диплома про набуття середньої освіти і твердо впевнений в тому, що ви, товариші, на досягнутих успіхах не зупинетесь, будете поглиблювати і поширювати свої теоретичні знання, пов'язуючи їх з практичною роботою – вихованням молодого комуністичного покоління.

26 і 27 січня 1936 року на 2-х і 3-х курсах педтехнікуму проходила перевірка грамотності студентів – майбутніх вчителів початкових шкіл. Контрольна письмова робота, яку надіслав облВНО складалась зі 100 слів і не дуже складних речень. Наслідки перевірки виявились жахливими. Із 30 студентів II курсу групи «А» (староста Максецький) лише двоє написали на «посередньо», чотирнадцять – на «погано» і стільки ж на «дуже погано». Студенти у контрольній роботі зробили

по 34, 33 і 28 помилок. Несерйозне засвоєння рідної мови, не систематична праця над собою – от де причина цієї кричущої неграмотності.

21-22 березня 1936 року пройшла третя районна колгоспна, радгоспна, робітнича, студентська і шкільна художня олімпіада. До неї готувалися три місяці. По підготовці перше місце по району зайняв педтехнікум.

За краще керівництво і виявлення художньої майстерності бюро РК ЛКСМУ та журі олімпіади преміювало таких товаришів:

Кузнецову – за виконання пісень «Поздно вечером» і «О Ворошилове» – туалетом;

Шахова – однотономником Леніна-Сталіна;

Геруса, Сигаловську – художніми книжками;

Шарівську – бібліотечкою;

Мороз – мануфактурою;

Заїць – черевиками;

Михайлову і Білу – панчолами;

Тараненко – однотономником Леніна-Сталіна;

Машинець і Міхно – панчолами;

Чаричанську – однотономником Леніна-Сталіна;

Акіменко – відрізом на сукню;

Чміль – відрізом на юбку;

Семененко – туалетом;

Карпенко – туалетом;

Щербань – бібліотечкою;

Гольц – черевиками;

Драмгурток – художньою бібліотечкою.

Секретареві комітету ЛКСМУ т. Шульзі та хоровому і музичним гурткам висловили подяку. Теж отримав і керівник драмгуртка – Осипенко.

На обласну олімпіаду визначили драмгурток педтехнікуму.

16 квітня викладач педтехнікуму П. Плачинда заявив: «Буду працювати ще краще»:

– ... Остання постанова про вчительські кадри мобілізують нас на підвищення якості навчання і ще кращого виховання студентів технікуму. Згідно з постановою я матиму тепер всі можливості працювати ще краще, матиму багато часу, щоб краще підготуватись до своїх лекцій з хімії і фізики, готувати ілюстрації, спроби. Кожний пункт постанови вносить багато нового і прекрасного в наше життя і роботу.

У відповідь на постанову: я зобов'язуюсь добитися того, щоб моя група 1-го курсу «А» не мала жодної незадовільної оцінки з моїх дисциплін хімії та фізики на перевірних іспитах.

17 квітня у відповідь на постанову партії і уряду «Про підвищення заробітної плати вчителям й іншим шкільним працівникам» актив студентів і колектив педагогів педтехнікуму заявили: «Запевняємо, що завдання, покладене на радянського вчителя, виконаємо з честю, ще з більшим ентузіазмом будемо боротися за розгортання відмінницького руху в нашому технікумі. Систематично працюватимемо над піднесенням свого ідейно-політичного рівня. Підвищуватимемо свою кваліфікацію шляхом використання новішої педагогічної літератури і шляхом заочної освіти».

28 травня 1936 року педтехнікум широко відзначав своє п'ятиріччя. На адресу В. Я. Чубаря (Раднарком СРСР) і В. Т. Затонського (нарком освіти УРСР) за підписом секретаря райпарткому В. П. Боровиченка, голови райвиконкому І. Я. Славного і директора педтехнікуму Я. Л. Куцова була дана телеграма: «29 травня п'ятиріччя педтехнікуму ім. Чубаря. Приурочено відкриття новозбудованого приміщення. Проводимо масовий зліт стахановців сільського господарства. Присимо взяти участь».

Від В. Я. Чубаря одержали відповідь: «Вітаю з п'ятиріччям педтехнікуму, зміцненням його матеріальної бази. Перед технікумом стоїть завдання підвищити якість підготовки вчителів до рівня вимог партії і уряду.

Впевнений, що район, борючись за дальший розквіт сільського господарства, доб'ється кваліфікованих вчительських кадрів.

Студент педтехнікуму Володимир Антонович Тарасенко (зліва). 1939 р.

Хай живе велика Комуністична партія і вождь трудящих – товариш Сталін!»

А всього за перше п'ятиріччя існування педтехнікуму було підготовлено 478 вчителів для початкових шкіл. Курси підвищення кваліфікації пройшло 558 чоловік.

Влітку 1936 року студенти педтехнікуму брали шефство над тракторною бригадою № 1 Гуляйпільської МТС.

– Ми задоволені своїми шефами, – 5 червня заявляв бригадир Х. Зачепило. – 24 травня ми отримали від своїх шефів подарунок: гітару, мандоліну, балалайку, 20 книжок художньої літератури, 3 портрети керівників партії і уряду, 5 суконних ковдр, 5 матраців і стільки ж наволочок.

У 1936 році педтехнікум дав державі 264 вчителі і 115 педкурсантів.

– Вони будуть працювати і виховувати молоде покоління, але не перестануть підвищувати свої знання, – запевняв студент-випускник П. Лук'янець.

4 серпня 1936 року вчителі-заочники послали свій педагогічний привіт М. М. Хатаєвичу (секретар Дніпропетровського обкому партії – Авт.):

«Дорогий Мендель Маркович!

Зібравшись на другу липневу сесію заочного навчання Гуляйпільського педтехнікуму, ми, вчителі 15 районів, у кількості 272 осіб, передаємо Вам свій палкий педагогічний привіт.

Ми хочемо передати Вам свої мрії, які нам відкрила Ленінсько-Сталінська партія та Радвлада, розповісти, як ми живемо.

Ми маємо щасливий період квітучого життя і це життя дав нам Великий Сталін.

Ми вчимося зі всією енергією і силою, і запевняємо, що поставлені до нас вимоги – опанувати педагогічну майстерність – ми, молоді вчителі, ці вимоги виконаємо з честю, зі всією більшовицькою силою, чим забезпечимо виховання молодого покоління, здатного побудувати безкласове соціалістичне суспільство.

Хай живе наш улюблений вождь, творець нового життя – тов. Сталін!

Хай живе наша велика Ленінсько-Сталінська партія!

За дорученням президії випускних зборів:

Секретар Гуляйпільського РК КП(б)У Боровиченко.

Директор педтехнікуму Позамантиров.

Зав. заочним сектором Мироненко.

Комсорг Шкода.

Від викладачів Яцина.

Студенти-ударники Бородкіна, Демич».

30 серпня 1936 року в райгазеті було надруковано статтю «Троцькіст Волосович і його контрреволюційні дії»:

– Відомий троцькіст вчитель Волосович, будучи студентом Запорізького педінституту, перебував у групі активного троцькіста професора Мирошниченка. Тоді Волосович вихваляв Троцького, закликав студентів керуватися ідеями троцькізму.

Пізніше на вчительській роботі у Хвалибогівській неповній середній школі Волосович поширював троцькісько-фашистські ідеї. Цей класовий ворог почав діяти і в Гуляйпільському педтехнікумі. Керуючись тим, що директор виїхав, а завуч – людина нова, але старий знайомий Волосовича, останній вмовляв завуча, щоб випустити студентів без іспитів, особливо комсомольців.

Таких, які Волосович, необхідно позбавити звання народного вчителя.

25 січня 1937 року жінки-домогосподарки райцентру організували з допомогою керівників Гуляйпільської сільської ради школу вечірньої освіти. Розпочала вона діяти в приміщенні педтехнікуму при 20 слухачах. Щодня їх кількість збільшувалася і через два місяці стало 35.

2 червня 1937 року в технікумі розпочалися іспити. Вони виявили низьку підготовку студентів. В результаті педтехнікум перетворили на педшколу, хоч статус технікуму і залишився. Директора Я. Куцова зняли з роботи, а на його місце поставили В. Я. Тарасенка.

Василь Якимович у повоєнні роки зробив блискучу кар'єру дипломата – був представником УРСР при ООН. Саме активній позиції В. Я. Тарасенка має завдячувати держава Ізраїль фактом свого юридичного визнання світовою спільнотою.

ПЕДШКОЛА

4 серпня 1937 року пленум райкому партії, на якому обговорювали питання про відкриття ворогів народу і, зокрема, в Гуляйпільській партійній організації, до списку ворогів відніс і колишнього директора педтехнікуму, а на даний момент директора Успенівської МТС (машинно-тракторної станції) Я. Л. Куцова. Тоді ж на нього дали таку характеристику: ... «Будучи директором педтехнікума, Куцов насаждал контрреволюційних елементів в педагогічному колективі Педтехнікума (Волосович, Псел, Новицький, Вакуленко і др.), которые протаскивали контрреволюційні троцькістські «теорії» в студентський колектив технікума и сам

Куцов подписывал учебный план, в котором рекомендовалась контрреволюционная книга Троцкого «Уроки Октября». На сигналы ряда коммунистов и комсомольцев о контрреволюционных вылазках врагов Куцов старался объяснить неподготовленностью педагогов, этим самым усыплял бдительность всего педагогического и студенческого коллектива, комсомольской и партийной организаций техникума, за это Бюро РК КП(б)У от 3/VIII-36 г. вынесло ему «строгий выговор».

Кроме этого, по сигналам газеты «Известия» было проведено обследование Педтехникума, где было выявлено, что среди коллектива педагогов имеет бытовое разложение, в том числе и сам Куцов сожительствовал с студентками. Бюро РК КП(б)У от 24/VII-36 года вынесло решение: Куцова от директора педтехникума освободить.

... Враг народа Боровиченко (перший секретар райкому партії – Авт.), чтобы не выпустить Куцова из района как «своего человека», дает Куцову обширнейшую характеристику, противоречащую той истине, которая была. Эту характеристику своей рукой пишет сам Куцов, через короткое время после решения Бюро о снятии Куцова с директора Педтехникума враг народа Боровиченко заставляет парторга Педтехникума т. Позамантирова ходатайствовать перед Бюро РК об оставлении Куцова директором, это решение первичной парторганизации выносит на узкое заседание Бюро РК от 30/VII-36 г., где и удовлетворяется это ходатайство, ОБЛОНО не согласилось с оставлением Куцова директором Педтехникума.

... Будучи директором МТС Куцов снова стал проявлять антипартийные и антигосударственные действия. Например, колхозникам колхоза «Сила стали» Куцов заявил: «Я с вашего передового колхоза сделаю самый отсталый», а в колхозе «Н. Життя» заявил, что «я плевал на эти договора с колхозами, я директор МТС, что схочу, то и сделаю». Под видом экономии горючего Куцов категорически протестовал против использования повозок для сборки половы и соломы. Таким руководством и поведением Куцов вызывал недовольствия колхозов против МТС и государства...»

8 серпня 1937 року в районній газеті надрукували статтю Овчаренка «Очистити педшколу від чужаків». Прочитаємо її і задумаємось: «Поряд з троцькістсько-націоналістичним, контрреволюційним кублом діяло і кубло неробів, безгосподарників, розтратників громадських коштів.

Взяти помдиректора з господарської частини Маршала. Відомо, коли будувався новий корпус, він запуслав руки у державну касу. А зараз роз'їжджає по відрядженнях. В липні в них був 13 днів. Раз тримав

Група студенток педучилища. Кінець 30-х р.

машину біля себе без ніякого діла. Привіз мізер товару, коли підрахувати затрати на нього і водія, то вони в 5-10 разів дорожчі товару привезеного.

В їдальні старшою куховаркою працює його дружина. Був «випадок» у виготовлених до їжі макаронів виявили бите скло. І коли чергова по їдальні відмовилась їх видавати, то Маршалова її вилаяла. На кухні – антисанітарний стан, марлі на вікнах немає, мухи вільно влітають і падають в їжу. І це не випадково. Виявилось, що завідуючий їдальнею Куценко колишній петлюрівець.

... В пешколі займає безкоштовну квартиру до цього часу і користується всіма пільгами спільниця троцькіста Псьола – Кучма.

І все це проходить мимо вух директора Тарасенка. Треба очистити педшколу від проходимців, які були під крилом Куцова...». – Таке собі політичне донесення через газету.

На 1 вересня у пешколі налічувалось 552 учні – діти робітників, колгоспників і службовців. На стипендію держава виділила в 1937-1938 навчальному році 542800 карбованців, на культмасову роботу – 6700 карбованців. Більшість учнів була забезпечена гуртожитками, настільними приладами, книг і підручників у бібліотеці вистачало.

Влітку 61 учень відпочивав у будинках відпочинку і на курортах. Кращі учні: Калініченко, Шевченко, Сірінюк, Рогач, Яланський як премію отримали путівки на екскурсію до Москви.

У 1937 році школа випустила 190 нових учителів, серед яких і відмінники Науменко, Мирошниченко, Станевський та інші.

28 вересня 1937 року районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала статтю «Очистити школи району від буржуазних націоналістів і їх побічників». Подаємо її повністю: «На районній конференції вчителів, що відбулась на початку цього навчального року, було указано на те, що в деяких школах району були моменти протягування націоналістичної літератури. Такі заяви повинні були ще вище піднести революційну пильність партійних організацій, райкому КП(б)У, відділу народної освіти і кожного вчителя зокрема. Однак з того часу минув місяць, а конкретних заходів по цьому сигналу ніяких не вжито.

Підлі вороги народу використовують усі щілини, щоб шкодити соціалістичному будівництву. Ось чому з попередніх років у школах нашого району, ховаючись за почесним званням радянського вчителя, опинилися буржуазні націоналісти і їх підручні – антисеміти, дворушники тощо.

Рекомендований особисто ворогом народу директор Гуляйпільської середньої школи Шкура почував себе за бувшим ворожим керівництвом району, як за мурованою стіною. В школі процвітали грубість, розпуста, нагло вбито взимку учня Зарембу, було кілька випадків намагання самогубства з боку учнів і т. ін.

Керуючись потуранням директора, мовознавець М. Семенюта грубіянив учням, всіляко їх ображав, кокетував націоналістичними, ворожими виразами. До призначення в середню школу М. Семенюта обдарював хабарами, фруктами з саду свого батька-куркуля бувших ворожих керівників району, за що одержував призначення в будь-яку школу.

Другий учитель цієї школи – Спиця, репресований в минулому за співучасть в організації СВУ, приносив на лекції вилучені книги з творами буржуазних націоналістів. У школі Спиця культивував навколо себе шуміху, гучні овації, учні малювали його портрет і т. д.

Вчитель Християнівський, бувший учасник контрреволюційної організації СВУ, син попа, нині вчитель туркенівської школи №2. На іспитах, наприкінці попереднього року, Християнівський дав виключно нікчемну продукцію: 100% «погано» буквально всіх учнів з усіх дисциплін.

Бувший учасник СВУ – вчитель В-Терсянської школи Зінченко, людина підозріла, скритна, відлюдна. Шкільний колектив для Зінчен-

ка – порожнє місце. Він вважає себе тільки викладачем і аж ніяк не вихователем дівчорі; він вперто відмовчується на педрадах і зборах шкільного колективу.

Згідно з ухвалою районної конференції дворушників і антисемітів Ніколаєвих знято з роботи в Успенівській середній школі. Але, залишаючись жити в Успенівці і користуючись політичною безтурботністю райВНО, вони вербують до себе молодих вчителів, що в цьому році вперше призначені до школи, і намагаються через них просунути в школу ворожі настрої.

Лакеї ворогів народу пролізли також в Гуляйпільську педагогічну школу. Головним представником троцькістсько-бухарінського охвістя тут являється завуч школи Луцюк, який у 1935-1936 році завідував педологічним кабінетом Глухівського педінституту: після скасування псевдонауки педології він переховував у себе всю літературу з педології. Через рік Луцюк у Мелітопольському педінституті протаскував буржуазно-націоналістичні ідеї. А влітку на липневій сесії при Запорізькому педінституті Луцюк виголосив такий огидний контрреволюційний наклеп на радянський червоний прапор, що вчителі-заочники всі, як один, демонстративно встали і покинули аудиторію.

Викладаючи в педшколі педагогіку, Луцюк відхилив роль комсомолу у вихованні дітей, доводив, що педагогіка – наука не політична. А коли порівнював радянську педагогіку з педагогікою буржуазних країн, Луцюк заперечував наявність класової боротьби молоді за кордоном. Недарма, виходить директор педшколи Тарасенко так довго і вперто шукав «досвідченого» педагога! Два тижні просидів Тарасенко в Києві, поки натрапив на цього націоналіста, якого урочисто привіз і влаштував на посаді завуча і викладача педагогіки.

Тут же в педшколі знайшов місце троцькіст Юхименко з викритої контрреволюційної групи в Запорізькому педінституті.

Нічого доброго не можна чекати і від педагога Каца, який неприпустимо грубо поводився з учнями, чіпляв їм всілякі образливі клички. До речі, до Гуляйпільської педшколи Кац працював завучем Олександрійської педшколи, директора якої викрито, як матерого троцькіста. Чи не тому Кац так старанно вигороджував троцькістів Псьола, Вакуленка і Новицького?

Партійна організація педшколи знає про цих антирадянських, гнилих, ворожих людей, але проявляє лібералізм, допускає їх до викладання в педшколі, чекаючи розпорядження з облВНО про зняття їх з роботи.

А райВНО! Не можна далі терпіти те, що й досі немає завідуючого районним відділом народної освіти. Невже райвиконком щиро вважає, що долю десяти з лишком тисяч дітей трудящих району можна довірити такій безавторитетній, невитриманій і легковажній людині, як Леонов?

Таку відповідальну справу, як комуністичне виховання дітей, можна доручити тільки найкращим педагогам, перевіреним товаришам, безмежно відданим справі Леніна-Сталіна. Райком партії, райком ЛКСМУ і райвиконком при активній участі справжніх радянських педагогів повинні з усією серйозністю взятися за очищення шкіл району від контрреволюційних виродків і їх підручних.

М. Брег».

З першого червня 1938 року в педшколі проходили державні іспити. Учні-випускники показали непогані знання з української і російської мов та арифметики. Державні іспити складало 138 випускників. Добрі знання мали Терещенко, Билименко, Пересипкіна, В. Турченко, Біленко та ін.

29 жовтня 1938 року учениця III класу Гуляйпільської педшколи Л. Решетнікова розповідала: «Мені, як, можливо, рідко кому з комсомольців мого віку і стажу, можна багато розповідати в цей урочистий день про своє життя в комсомолі... В його лави я прийшла з піонерів. У школі керувала піонерським загonom, а, прийшовши на керівну роботу – в Пологівський райком комсомолу, – стала керувати піонерським рухом у районі.

Виїзди в села, часті зустрічі з бадьорою, життєрадісною, кипучою піонерією і учнями наповнювали дні мої особливим радісним хвилюванням. Райкомівські будні щодня приносили новий досвід роботи комсомолу в сільському господарстві, на залізничному транспорті.

У 1936 році комсомол послав мене на навчання. Зараз я вчуся в Гуляйпільській педшколі на останньому курсі. Вибір кваліфікації в мене добровільний. На все життя полюбила я славу нашу дівчурі, її винахідливість, енергію, ініціативу.

Чоловік мій теж комсомолец і цього року кінчає льотну школу. Перед нами розкривається сонячна майбутність. Але ми повсякденно пам'ятаємо, що на добро нашої батьківщини, на щастя нашого народу гострять свої вовчі зуби фашисти. І тому, зміцнюючи бойові традиції своїх старших товаришів комсомольців, які боролися на фронтах громадянської війни, ми готові по першому заклику уряду і партії стати на захист її кордонів».

Характерними для тієї епохи є і рядки вірша учня педшколи С. Животченка:

РІДНИЙ ГОЛОС

*Про щастя і радість складає легенди
Мій сталінський славний народ.
У синєє небо сталеві птиці
Злітають до самих висот.
Ми кожну хвилину готові до бою,
Не знаєм назад відступать.
Ми разом, наш Сталін, ходили з Тобою
Царицин, Кронштадт захищать.
Сьогодні з трибуни Твій голос ми чуєм
З столиці Союзу, з Кремля.
В цей день знаменитий Тобі аплодує
Безкрая радянська земля.*

22 квітня 1939 року секретар комітету комсомольської організації педшколи Степанченко повідомляв:

– За три роки свого навчання в педшколі наші учні-випускники одержали не лише загальноосвітні знання, але й політичну підготовку. Кращі випускники: Решетнікова, Ганжа, Герасименко, Бодня, Дорогокупля, Марочко, Рогач, М. Турченко та ін. старанно вивчають історію ВКП(б) і матеріали 18 партз'їзду. Добре взявся за вивчення історії ВКП(б) випускник Рось. До школи він прийшов з низькою політичною підготовкою, а в минулому році добре справився з обов'язками пропагандиста і зараз допомагає своїм товаришам.

Систематично слідкують за роботою 18 з'їзду учні Федан, Савчук, Солдатенко, Г. Хоменко, Сливка, Макаревич, Землянко, Шинкаренко, глибоко зрозуміли грандіозні завдання третьої сталінської п'ятирічки. Ці учні закінчили з гарними оцінками III квартал і приступили до навчання в IV кварталі. Кращі учні-випускники вони і ... групорги, старости класів тощо.

Біля 345 учнів педшколи вивчають доповіді тов. Сталіна, Молотова, Жданова, Мануїльського, промови Ворошилова, Мікояна, Андрєєва. В кожній кімнаті гуртожитків під керівництвом пропагандистів учні читають матеріали з'їзду. Незрозумілі питання учням пояснюють історики школи: тт. Кияцький, Колісник, Тарасенко, Белінський.

Наше бойове завдання... щоб на кінець IV кварталу мати 100% успішності і щоб всі 159 випускників здали державні іспити на «відмінно» і «добре»...

– Щасливі дні переживаємо ми зараз, – 4 липня 1939 року заявляли випускники Гуляйпільської педшколи Л. Решетнікова, М. Біжко, В. Солдатенко, О. Соловей. – Педагогічну школу закінчено, сьогодні

ми – радянські вчителі... Не шкодуючи сил, виховуватимемо в дітях любов до книги, до знання, почуття дружби і любові до радянського народу, до трудящих усіх країн і лютої ненависті до фашистів, гнобителів, агресорів, зрадників справи трудящих.

В педшколі поряд з оволодінням знань ми вивчали і оборонну справу...

18 листопада 1939 року Гуляйпільська окружна виборча комісія № 4 зареєструвала кандидатом в депутати районної Ради вчительку педшколи Олімпіаду Матвіївну Плачинду, 1903 р. н., безпартійну, яка проживала в м. Гуляйполі по вулиці Леніна, 71.

5 грудня 1939 року О. М. Плачинда писала:

– П'ять разів довелося мені брати участь у випуску молодих вчителів, які закінчили нашу педагогічну школу.

Кожного разу мене глибоко хвилювала ця урочиста хвилина випуску. Адже це і мої вихованці, з якими я наполегливо працювала протягом трирічного навчання, прагнучи передати їм свої знання, свій педагогічний досвід. У спільній роботі ми – викладачі і учні педшколи – щиро звикли один до одного.

Потискуючи на прощання руки цій життєрадісній і завнятій молоді, я говорила їй про велике щастя, яке дає нам наша вітчизна, про невпинні турботи партії і уряду про нашу молодь. Я говорила цим молодим педагогам про їх святий обов'язок – неухильно боротися за комуністичне виховання молодого покоління. І в піснях, що співали ми на прощальних вечірках, ми славили натхненника наших перемог... Адже мій батько, безземельний і безправний при цараті, не міг тоді мріяти, що його діти вийдуть на широкий сонячний життєвий шлях.

Тільки при радянській владі я стала народним вчителем. В цьому році за гарну успішність моїх учнів мене премійовано путівкою. Та ще більша радість відвідала мене оце недавно, коли колектив педшколи виявив мені високе довір'я, висунувши мою кандидатуру для балотування в депутати районної Ради. Тільки в нашій соціалістичній батьківщині жінка користується такими правами. Всі сили свої, всі знання готова віддати, щоб довір'я виправдати, ще впертіш працюватиму во славу нашої прекрасної батьківщини.

У грудні 1939 року була добре налагоджена оборонно-масова робота серед учнів педшколи. В різних гуртках навчалось 250 учнів. Особливо добре проходили заняття в кулеметників. 76 учнів вчилися кулеметній стрільбі.

У день чергової річниці РСЧА (Робітничо-Селянської Червоної Армії), 23 лютого 1940 року, 120 учнів педшколи взяли участь у 5-кілометровому переході у протигазах.

На 8 травня 1940 року успішність учнів педшколи становила 87% (17 учнів було невстигаючих).

У лютому 1940 року Гуляйпільська педагогічна школа оголосила набір на 6-місячні курси з підготовки викладачів математики та мови і літератури для V-VII класів неповносередніх і середніх шкіл. На курси приймалися особи віком від 17 років, що закінчили 9 класів і більше.

До заяви треба було додати такі документи: 1) атестат про закінчення середньої школи або довідку за 9 класів; 2) метрику; 3) довідку про стан здоров'я; 4) автобіографію.

Всі вступники склали іспити з таких предметів: 1) українська мова та література; 2) російська мова; 3) арифметика (письмова та усна); 4) геометрія (усно).

Прийняті на курси забезпечувались житлом та стипендією в розмірі 200 крб. на місяць. Заяви з документами подавались за адресою: м. Гуляйполе Запорізької області, Гуляйпільська педшкола.

26 травня 1940 року вчитель Гуляйпільської педшколи Г. П. Кравченко у статті «Вища школа – кузня соціалістичної інтелігенції» повідомляв: «Завдання на III п'ятирічку в галузі освіти – здійснити загальне середнє навчання в містах і завершити 7-річне навчання на селі і в національних республіках. Тому рішенням РНК УРСР Гуляйпільська педагогічна школа реорганізована в учительський інститут».

На 1940-1941 навчальний рік буде проведено перший набір у Гуляйпільський учительський інститут.

Матеріальна база педшколи значно зросла. Лише за останні 3 роки Гуляйпільська педшкола дала країні до 1000 вчителів. У минулому учбовому році педшкола випустила більше, ніж 150 вчителів. У цьому учбовому році педшкола підготувала на курсах 123 вчителів, відряджено в довготермінову педпрактику 132 учні III-х класів. До кінця учбового року педшкола випустить ще більше, ніж 300 вчителів (з них 140 учителів для V-VII класів НСШ), не враховуючи випуску заочного відділу».

6 липня 1940 року Гуляйпільська педагогічна школа оголосила набір студентів у третій клас 1940-1941 навчального року.

До третього класу шкільного відділу педшколи приймалися (чоловіки і жінки) віком від 17 до 35 років, які мали освіту в обсязі середньої школи та 9-ти класів.

Прийом заяв від вступників до III-го класу педшколи проводився з 20 червня по 14 серпня включно. Заяви про прийом надавались вступниками (особисто або поштою) на ім'я директора педшколи. До заяви треба було додати такі документи: а) атестат про закінчення середньої

школи; б) метрику; в) довідку про стан здоров'я; г) автобіографію; д) дві фотокартки з власним підписом.

Примітка. Військовозобов'язані подавали ще довідку про відношення до військової повинності. Документи подавались в оригіналах.

Особи, що закінчили середню школу і мали атестат відмінника, приймалися до III-го класу без вступних іспитів.

Всі особи, що вступали, за винятком осіб, що мали атестат відмінника, складали вступні іспити за програмами в обсязі середньої школи з таких предметів: 1) української мови і літератури (письмовий твір і усний іспит); 2) з російської мови і літератури (диктант і усний іспит); 3) арифметики (у письмовій формі: розв'язування задачі, 2-3 прикладів, усний іспит); 4) з історії СРСР, Конституції СРСР та УРСР (усно); 5) з географії (фізичної і економічної усно); 6) з співів (перевірка голосу і слуху).

Строк складання вступних іспитів встановлювався з 15 по 24 серпня.

Студенти забезпечувалися гуртожитком та стипендією на загальних підставах.

До всього залишається додати: за 1934-1940 роки педтехнікум, а потім педшкола, підготували майже 1500 вчителів початкових класів, які працювали в різних районах області.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ

У травні 1940 року рішенням Раднаркому УРСР Гуляйпільська педагогічна школа, яка готувала кадри для початкових шкіл, була реорганізована в учительський інститут. На цей час вона мала значну матеріальну базу: збудований ще в 1936 році триповерховий корпус (в ньому було 25 світлих аудиторій, кабінети – лабораторії хімії, фізики, біології, військово-фізкультурний, фото, бібліотека та зала клубна на 500 місць), до якого провели парове опалення; два гуртожитки для студентів, квартири для викладачів та їдальня.

В газетах було надруковане оголошення, що Гуляйпільський державний учительський інститут організовує набір студентів на 1-й курс 1940-1941 навчального року на стаціонарне і заочне навчання. Інститут буде готувати на мовно-літературному (український та російський відділи) та фізико-математичному вчителів для 5-7 класів неповносередніх і середніх шкіл. Строк навчання в інституті два роки. До іспитів для зарахування студентами допускалися особи з освітою не нижче 9 класів.

В інститут приймалися всі трудящі віком від 17 до 40 років.

Примітка. Для вступників на заочний відділ вік був не обмежений. Студенти забезпечувалися стипендією та гуртожитком на загальних підставах. Прийом заяв про вступ до інституту проводився з 20-го червня до 1-го серпня.

Приймальні іспити з 1-го до 20-го серпня, зарахування в число студентів з 21-го по 25-го серпня.

Вступники на факультет мови та літератури складали іспити з таких предметів: 1) українська мова (письмовий твір, граматики, література), 2) російська мова (письмовий твір, граматики, література), 3) історія народів СРСР та Конституція СРСР.

Вступники на фізико-математичний факультет тримали іспити з фізики, математики, російської та української мов, історії народів СРСР та Конституції СРСР.

Початок занять в інституті відбувся 1 вересня 1940 року.

Заяви подавались з такими документами: а) атестат про закінчення середнього навчального закладу; б) паспорт (надається особисто); в) військовозобов'язані – довідку про відношення до військового обов'язку та 3 фотокартки розміром 3x4 см з власноручним підписом на кожній з них, засвідчений державною установою.

Адреса інституту: місто Гуляйполе Запорізької області, вулиця Леніна, 67.

Основою педагогічного колективу інституту став колектив педшколи. Викладачі Токар, Осипенко, Процик, Кац, Мельник не тільки навчали студентів, а й читали лекції жителям міста та сіл району. Директором було призначено В. Тарасенка, який до цього працював директором педшколи.

В Гуляйпільському державному вчительському інституті справи протиповітряної і протихімічної оборони приділяли багато уваги. До святкування 23-ої річниці Великого Жовтня тут організували 6 гуртків з підготовки до здачі норм на значок ППХО I ступеня. З числа значкістів ГСО сформовано 2 санпости, які були оснащені за всіма правилами і затверджені обкомом організації Червоного Хреста. В ці ж дні (грудень 1940 року – Авт.) інститут включився у Всесоюзні хімічні змагання.

Студенти, викладачі і службовці поставилися до оборонної роботи з усією серйозністю... У проведених хімічних змаганнях найкращі показники мала група «В» (український відділ мовно-літературного факультету). Проти газ ця група одягала за 2,5 сек., група «Б» (російський від-

діл мовно-літературного факультету) – за 3 сек. Обидві ці групи працювали в протигазах повну учбову годину без жодного зауваження.

Інші групи інституту одягають протигаз за 7-8 сек. (належить за 10-15 сек.). Найнижчі показники в змаганні мала група «А» (український відділ мовно-літературного факультету).

З листопада 1940 року інститут провів маршовий похід у протигазах і в повному оснащенні на 3 кілометри. В поході взяло участь 194 особи.

При інституті сформована постійна група самозахисту. 4 листопада було проведено тренувальне змагання групи на тему: «Дії групи самозахисту в уражній місцевості».

5 листопада на цю ж тему провели залікове заняття з оцінкою «добре».

В усіх хімічних групах перед заняттями, під час походу, серед студентів і службовців проводилась широка політико-масова робота. Робота оборонних груп висвітлювалася в стінній газеті інституту.

В хімічних змаганнях у грудні 1940 року інститут зайняв перше місце по Гуляйпільському району.

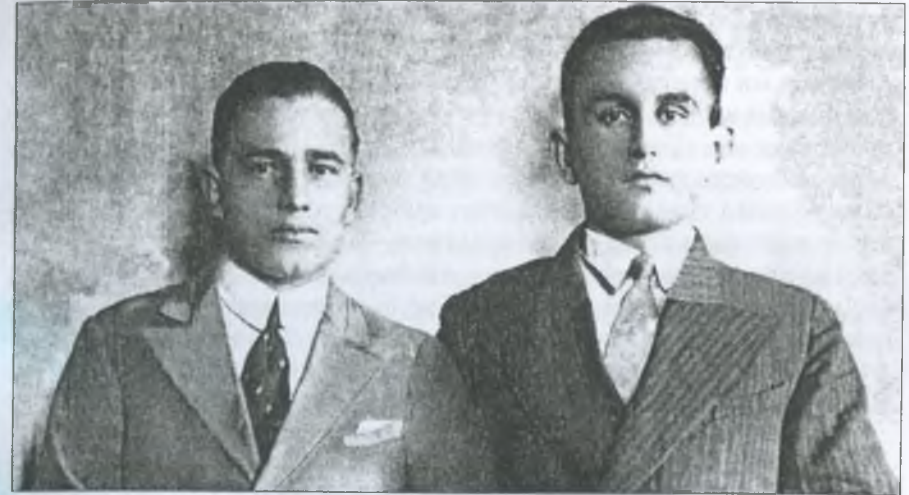
4 січня 1941 року обласна газета «Червоне Запоріжжя» надрукувала статтю директора Гуляйпільського державного вчительського інституту В. Я. Тарасенка «Перші кроки нового інституту». Зачитаємо дещо з неї:

– Наш, Гуляйпільський державний вчительський інститут, почав зимові сесії. Інститут звітує перед урядом, партією і всією громадськістю про свою роботу. Це надзвичайно відповідальний період в житті ще молодого учбового закладу, що існує всього чотири місяці.

Чотири місяці! Час порівняно і невеликий, але ми встигли зробити дуже багато. Є всі підстави сказати, що сесії пройдуть успішно.

Успішно, бо з самого початку навчального року для студентів були створені досить сприятливі умови для навчання. Майбутні педагоги живуть у гарно устаткованих гуртожитках. Навчання проводиться в одну зміну. Крім цього, при інституті є ряд кабінетів, бібліотека, читальня, де студенти готують лекції, одержують консультації від викладачів.

Попередні дані говорять про те, що і викладацький колектив, і студенти працювали і працюють сумлінно. Студенти навчилися працювати над книгою і матеріалом. Підтвердженням цього були семінари, колоквіуми, до яких студенти добре готувалися і показали глибоке знання пройденого матеріалу.

Випускний курс 1940-1941 н.р. Володимир Антонович Тарасенко (зліва)

Більшість студентів працюють над додатковою літературою. Приміром, по такому важливому предмету, як основи марксизму-ленінізму вони не обмежуються лише роботою над «Коротким курсом історії ВКП(б)», а систематично працюють над першоджерелами. Відмінники тт. Книш, Шульківська, Карпенко й інші опрацювали багато творів Маркса, Енгельса, Леніна і Сталіна.

Ці успіхи тим більше радують, що наш інститут виник на базі педагогічної школи. Ще при школі виріс досить міцний учительський колектив, що став основним ядром інституту. Згуртованість і старанність в роботі викладачів дозволяє сподіватися, що перший серйозний іспит – сесії – вони проведуть успішно.

Попередня матеріальна база педшколи була доброю передумовою до цього. Значна частина викладачів набула багатий педагогічний досвід. Частина викладачів недавно закінчила вищі учбові заклади і показує гарні зразки в роботі. В недалекому майбутньому з них вийдуть цінні наукові працівники. Викладачі тт. Осипенко, Процик, Кац, Мельник, Токар з перших же днів навчання зуміли дати студентам повноцінну, науково насичену, живу й ідейно витриману лекцію. В них гарно проходять семінари, практикуми, консультації. Одне слово – передові викладачі дбають про широку самодіяльність студентів у навчанні.

Про старанну роботу викладачів говорить і те, що на протязі двох-трьох місяців зусиллями цього колективу на курсах при інсти-

туті було підготовлено кілька тисяч вчителів початкової і неповної середньої школи.

Проте ми аж ніяк не схильні заколисувати себе цими успіхами. Є у нас і слабкі місця. Викладачам (а також і студентам) ще треба багато працювати над підвищенням своєї наукової і ідейно-політичної підготовки. Вимоги дуже серйозні, бо лише чотири викладачі раніше працювали у Виші і тільки один закінчив аспірантуру. Кожний викладач повинен поставити перед собою завдання – готуватися до захисту дисертації на одержання ученого звання, наполегливо збагачувати свій досвід.

Інститут має малий досвід у роботі. Бібліотека недостатньо укомплектована науковою підручною літературою. Ще, на жаль, є студенти, які несерйозно ставляться до навчання. В цьому році нам треба позбутися цих недоліків, ще наполегливіше взятися за підвищення знань студентів. Вирішальним чинником у цьому є сесії, що вже почались.

1941 рік почався. Ми певні, що в соціалістичному змаганні з Нікопольським учительським інститутом доможемося відмінних показників у своїй роботі.

22 квітня 1941 року відбулися звітно-виборчі збори партійної організації учительського інституту. З доповіддю виступив секретар парторганізації Тарасенко, у якій відмічалось, що в інституті покращився учбовий процес, підвищилась успішність студентів, особливо заочного відділу, де були недоліки по обліку заочників і керівництву їх навчанням. Тепер заочний відділ працює добре, із заочниками підтримується тісний зв'язок. Добре поставлена оборонна робота, всі студенти і викладачі – члени МОПРу і Червоного Хреста.

Але недоліків у роботі секретаря парторганізації виявилось все ж більше: це недостатнє керівництво комсомольською організацією і вчительською групою, мало проявлялось турботи про побутове життя студентів, не відвідувались студентські гуртожитки і т. д. Робота була визнана задовільною, але секретарем парторганізації обрали Колісника, заступником – Антипова.

24 червня 1941 року районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала вірш «Ворогові – смерті!» студента Гуляйпільського вчительського інституту Олексія Закула:

*«Гітлер лапи свої простягнув
Окривавлені, чорні від шерсті.
Шле на вільний народ наш війну,
Мальовничі поля хоче зжертви.
Та не довго його буде путь,*

*Не побачить радянські він далі –
Його в пил і тріски рознесуть
Наш народ, наша Армія, Сталін».*

Непомітно пролетів навчальний рік і перший курс успішно закінчив заняття. Та замість канікул у життя радянських людей увірвалася війна. Більшість викладачів і студентів було мобілізовано і направлено на фронт.

У травні, червні, серпні у газетах надрукували оголошення про новий набір студентів на перший курс. Та заняття не розпочалися. Район окупували німецько-фашистські загарбники. При окупації будівлі інституту часто пустували, а інколи використовувалися для утримання в них військовополонених. При відступі фашисти спалили навчальний корпус.

Після війни учительський інститут не відновлював свого існування. Нині у тому відбудованому корпусі знаходиться районна лікарня.

ПЕДАГОГІЧНЕ УЧИЛИЩЕ

16 грудня 1943 року викладач Гуляйпільської педшколи М. Костенко повідомляв: «Два роки не чути було веселих, дзвінких голосів молоді, що раніше заповнювала аудиторії Гуляйпільської педшколи. Розбрелися юнаки і дівчата по глухих селах і хуторах, щоб уникнути відправки на каторжні роботи в Німеччину. Ті, яких знаходили, ризикуючи життям, тікали, вистрибували на ходу з вагонів. Все це тепер здається страшним сном. Знову вийшла на світ і вільно здихнула радянська молодь...»

Фашистські палії, відступаючи з міста, зруйнували приміщення педшколи (вчительського інституту – Авт.). Але потяг до науки, до знань подесятерив енергію молоді, що за два роки не мала змоги прокласти собі шлях у майбутнє. З великим запалом приступили студенти до відбудови педшколи – мазали, зносили шматки битого скла, щоб вставити вікна, розшукували меблі, заготовляли паливо – все це своїми руками, своїми силами! І щаслива молодь знову заповнила аудиторії.

Розпочалося навчання. Перші десять днів показали велике прагнення молоді до знань...»

На початку серпня 1944 року в Гуляйпільській педшколі відбувся випуск учнів III класу – нового загону молодих вчителів, які за завданням Наркомосу виїжджали на роботу в Тернопільську область.

В тяжких умовах воєнного часу довелося провести їм поточний навчальний рік. Испити показали високу успішність і хорошу підготовку нових кадрів.

– Сьогодні ми останній раз зібралися тут, щоб назавжди розлучитися і вийти на самостійний шлях, – говорила випускниця Пика.

– Почесна роль учителя, – сказала у своєму виступі випускниця Ц. Агур, – цю високу роль ми повинні виконати з честю.

Від імені колективу викладачів директор педшколи тов. Крисін побажав випускникам успіхів у роботі.

5 грудня 1944 року ділилася студентка Гуляйпільської педшколи Надія Духопел:

– ... До війни я вчилася в технікумі, мріяла стати радянським фахівцем... Гітлерівські головорізи вдерлися на нашу священну землю, порушили наше щасливе життя. Для молоді зачинилися двері учбових закладів. Фашисти гнали нас на каторжні роботи в Німеччину. В те число попала й я. Попереду було життя, сповнене мук і сліз. Я наважилася тікати. Але й дома жити не можна було: арешт і знову та ж каторга. Довелося ховатися по ямах, ярах. Не давали спокою фашистські кати. Вони заарештували батька й матір, катували їх, допитували. Так було в кожному селі, майже в кожній сім'ї, де була молодь... Червона Армія принесла волю...

Зараз я вже у 3-му класі педшколи, хочу бути радянським учителем, щоб виховувати дитвору в душі безмежної любові і відданості нашій Вітчизні.

У грудні 1944 року широка робота велася в учбових закладах райцентру по допомозі сім'ям фронтовиків. Студенти педшколи зібрали за місячник 1000 карбованців, а колектив учителів відрахував одноденний заробіток.

– На початку війни, – розповідав 1 січня 1946 року учень педшколи С. Михайлик, – я закінчив 7 класів. Війна і окупація перервали моє навчання.

В 1943 році я пішов до Червоної Армії і мстив фашистам. Зараз я – інвалід Вітчизняної війни II групи. Я радий, що знову зможу вчитися.

У січні 1946 року значну роботу як агітатори з підготовки до виборів проводили учні педшколи Ніна Хищенко, Ліда Задорожня, Микола Онищенко, учениця 2-го класу Валентина Рогач, яку закріпили за 10-хатками по вулиці 9 січня.

У партійній організації Гуляйпільської педшколи (секретар С. К. Іщенко) питання партнаванчання у 1946 році було на першому місці. Гурток з вивчення історії ВКП(б) відвідували всі комуністи і безпартійні викладачі. З жовтня 1945 року по 24 березня 1946 року відбулося 12 занять. Слухачі, а особливо М. І. Іжевська, Х. С. Осипенко, завжди були активні на заняттях.

Володимир Антонович Тарасенко.
17.06.1945 р.

Федорович Тарасевич (директор, історія), Клавдія Юріївна Тарасевич (географія, класний керівник), Спиридон Константинович Іщенко (математика), Олександр Олександрович Мороз (психологія), Ніна Копівна Беляєва (росмова, виїхала в 1946 році), Надія Іванівна Пересипкіна (ботаніка, виїхала в 1946 році), Катерина Никифорівна Шепель (географія, виїхала в 1946 році), Володимир Потапович Кононюк (малювання, виїхав у 1946 році), Павло Петрович Левицький (хімія, біологія, працював з 1947 по 1956 рік, коли училище перевели до Нікополя), Поліна Федорівна Кучма (педагогіка і психологія).

1 січня 1949 року студентка 1-го «А» курсу Гуляйпільського педучилища Любов Зозуля надрукувала в районній газеті «Сталінським шляхом» вірш «Новий рік»:

*Через всі моря і океани,
Стаючи на кожен острівець,
Через всі земні меридіани
Він завжди приходять навпростець.
– Ти прийшов, – кажу йому, – здалека?*

Чим тебе стрічали по світах?
 – Чув я самольотів смертний клекіт,
 Танки гнались по моїх слідах.
 Я зустрічався з лихом за кордоном,
 І без усяких урядових віз
 Для всього радянського народу
 Повен ранець радощів приніс.
 Я несу героям нагороди,
 Що прославились в труді, як і в бою,
 Я вітаю звільнені народи,
 Що влилися в сталінську сім'ю.
 Я вітаю, радість посилаю
 На ваш довгий і щасливий вік! –
 Так усім по щирості говорить
 Цей новий 49-й рік.

23 лютого того ж року райгазета вмістила на своїх сторінках вірш «Письмо к брату» (вірш, присвячений періоду вигнання німецько-фашистських загарбників з нашої рідної землі) Любові Зозулі:

*Мой милый брат!
 В холодный зимний вечер
 Хочу в письме поговорить с тобой.
 Я верю в счастье, будущую встречу.
 Разбей врага и возвратись домой!
 А встреча близкая. Она придет с победой,
 Что озарит, как солнце, край родной.
 Пусть твое сердце, Родиной согрето,
 Не дрогнет в битве, воин дорогой!
 Пусть мой листок, наполненный любовью,
 Летит к тебе сквозь смерть, огонь и дым.
 Полей родную землю вражей кровью!
 Будь счастлив, брат, здоров и невредим!
 На этом, братик, я кончаю,
 До скорой встречи, милый, дорогой!
 Ты никогда не будешь одинокий –
 С тобой моя любовь и Родина с тобой.*

4 грудня 1949 року слухачі Гуляйпільського педагогічного училища звітували перед громадськістю міста за виконання піврічної програми з музикально-вокального і хорового класу. Це було велике досягнення слухачів і викладачів педучилища в роботі.

Другий курс «В» педучилища. 1948 р.

Найкращих показників у виконанні добився хоровий клас викладача Л. Я. Димова. Хор слухачів за виконання Гімну УРСР і пісні «Давно мы дома не были» отримав оцінку «4», а за виконання пісні «Студенческая» і української народної пісні «Ой, сусідко» – 5.

Із захопленням виступали і солісти (клас викладача Димова).

Слухачка 2-го курсу Янковська виконала пісню «Ёлочка» (музика Краєва) на «відмінно». Таку ж оцінку одержала слухачка 4-го курсу Л. Ревенко за виконання пісні «Соловей» (музика Алаб'єва). На «відмінно» – і пісня «У рябины» (виконавці – слухачки Остапенко і Янковська).

Хвилюючим був виступ слухачки 4-го курсу Григоренко – монолог Олега Кошового з п'єси «Молода гвардія» О. Фадєєва. Вона також отримала «5».

При педучилищі діяв домровий оркестр, який 29 травня 1951 року виступив з концертом у районному Будинку культури. Глядачі гаряче аплодували юним учасникам художньої самодіяльності.

У квітні 1951 року секретарем партійної організації педучилища був Спиридон Костянтинович Іщенко, який згодом став директором.

30 травня 1953 року відбувся звітний концерт художньої самодіяльності слухачів педагогічного училища за 1952-1953 навчальний рік перед громадськістю. Мета його – показати ідейно-духовний розвиток слухачів. В концерті взяла участь половина кількісного складу слухачів училища.

В програмі: виступи зведеного хору і оркестрів народних інструментів, хорів і ансамблів народних інструментів 2-х, 3-х і 4-х курсів, домрового оркестру, факультетського хору, художнє читання. В кінці – спортивні виступи.

Відкрився звіт виступом зведеного хору і оркестру народних інструментів, який виконав Гімн Радянського Союзу, пісню про Сталіна та Гімн міжнародної спілки студентів. Керівники Д. В. Кравцов, М. С. Локацький, А. Г. Пічкарьова і учасники – слухачі училища віднесли до цього серйозно і багато попрацювали при підготовці.

Хорошим був виступ факультетського хору під керівництвом А. Г. Пічкарьової. З майстерністю хор виконав пісні «В комунізм великий Сталін нас веде», «На бій за мир», «Магістралі комунізму» і російську народну пісню «За горою у колодца».

Найкращими за художньою і музикальною досконалістю були виступи слухача 3-го курсу Гулеша, який під акомпанемент домрового оркестру виконав пісню «Играй мой баян», слухачок училища Вакімової, Данілової, Завгородньої і Семенди, що проспівали російську народну пісню «Родина», дуєтів Вакімової і Данілової, Педько і Хоменко, Гулеша і Коваленко (радянські і українські народні пісні).

З художньою і музичною досконалістю слухачка Семенюта виконала пісню «Хусточка червона».

За підсумками звітного концерту журі дало відмінну оцінку виступам цих слухачів.

Загальна оцінка концерту – «добре».

Влітку 1953 року багато слухачів педучилища відправились в екскурсії, туристичні походи, у здравиці Батьківщини.

З липня 15 слухачів відбули на екскурсію до м. Запоріжжя, 25 – на екскурсію до м. Москви, 2 – в турпохід по горах Кавказу, 11 – в будинки відпочинку і санаторії.

18 жовтня у районному огляді художньої самодіяльності студентка педучилища Л. Завгородня отримала найвищу оцінку за читання вірша М. Нагнибіди «Ляля Убийвовк».

Слухачі педучилища дружили і з спортом. 14 листопада 1954 року відбулася товариська зустріч з волейболу представників обласної ради ДСТ «Іскра»: жіночих команд Гуляйпільського педучилища і Верхньо-Хортицького. Перша партія гри закінчилась з рахунком 15:4, друга – 15:3 на користь гуляйпільців.

З 30 січня 1955 року директором педучилища працював Павло Васильович Шиян, 1904 р. н., член КПРС.

17 квітня 1955 року слухачка Гуляйпільського педучилища Людмила Дацько заявляла: «Хай не забувають агресори про те, що, хто посіє вітер, той поже бурю. Ми зараз міцні, як ніколи, нас мільйони і ми відстоїмо мир».

З 5 по 15 травня 1955 року в районі проходила декада літератури. Активну участь у її розповсюдженні брали слухачі педучилища. Вони взяли у книжковому магазині літератури майже на три тисячі карбованців і всю розпродали.

У день десятиріччя Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років слухачка педучилища Лідія Кульбак надрукувала у районній газеті вірш «Батькові»:

*Був я малим, коли ти на війну
Йшов, щоб розчавити змія,
Матері сліз і її сивину
Не розумів, як тепер розумію.
Тільки ту весну завжди пам'ятаю:
Воїни йшли з прапорами,
Як терпеливо тебе я чекав
І заспокоював маму...
Скоро дізнались, що ти у боях
Десь під Берліном загинув.
Прапор знайшли на пробитих грудях
І фотографію сина.
Прапор, з яким ти йшов на війну,
Бився з яким до загину,
Гордо палає десяту весну
Там, над Берліном!
Прапор, що ти коло серця зберіг,
В бурях пройшовши дороги,
Пройде немало великих доріг –
Світлих доріг перемоги.*

Десятки слухачів 1 і 2 курсів педучилища у вільний час допомагали колгоспникам артіль «Червоний прапор» у догляді посівів: прорвали і пропололи кукурудзу на 100 гектарах.

18 травня це питання обговорили на комсомольських зборах і вирішили далі допомагати колгоспникам, а після іспитів два тижні працювати в колгоспі.

1 і 2 червня 1955 працювали на полях колгоспу «Червоний прапор» більше 300 слухачів педучилища. Вони прорвали 200 гектарів соняш-

Випуск 1946-1950 н. р.

нику і кукурудзи, пропололи 90 гектарів соняшнику та ріцини, 5 гектарів буряків і 30 гектарів колосових культур. Краще працювали на політті слухачі 4 курсу «Б».

19 червня 1955 року слухачка-випускниця педучилища Лідія Кульбак розповідала: «Коли пролунав останній дзвінок і товариші з молодших курсів, радісно схвильовані, прийшли до нас з букетами живих квітів і щиро побажали нам успіхів, кожен з нас, випускників, як ніколи, відчув, наскільки рідне для нас наше педагогічне училище, наскільки кожний учитель нам дорогий і близький.

Кожен з нас в ці хвилини особливо відчув свою відповідальність перед Вітчизною, перед учителями і батьками. В нашому навчанні залишився останній важливий етап – державні екзамени, і кожен прагне витримати їх з честью.

Зараз вже половина шляху пройдено – здані екзамени з трьох предметів. У більшості слухачів-випускників оцінки непогані. Так, з 89 чоловік екзамен з української мови (усно) 37 здали на «5», 49 – на «4» і лише п'ять – на «3». Проте з інших предметів оцінки гірші.

Диктант з української мови лише 68 чоловік написали на «5» і «4», а диктант з російської мови 24 слухачі написали на «3».

Слухачка IV «В» курсу О. Мищенко з усіх трьох предметів склала іспити тільки на «5». Хорошо здають екзамени товариші В. Єфіменко, С. Чупик, Г. Куш, В. Іванченко, В. Семенюта, Т. Петрикей, О. Дев'ятко, Л. Голка та інші випускники нашого училища.

Перед нами ще екзамени з історії КПРС, арифметики та педагогіки. Кожен з нас прикладе всіх зусиль до того, щоб скласти ці іспити з високою оцінкою».

26 червня 1955 року Лідія Кульбак написала вірш «Приїзди, хороший друже» і опублікувала його в райгазеті:

*Приїзди, хороший друже,
Я тебе чекаю дуже
І в жаданий день
Подарую тобі квіти.
І, що з серця перелиті,
Тисячі пісень.
Кожний день разів по десять
Поїзд на Ростов, з Одеси
Буду виглядати,
Тільки ти приїдь до мене, –
В нас акації і клени,*

*І поля шумлять зелені,
Ніжно так шумлять.
І пісні лунають всюди:
Це з заводів ідуть люди
Селу допомагають,
Недаремно ж в нашій краї
Кукурудза виростає –
Верха не дістають.
Недарма ж одною стала
Пісня поля і металу,
Як єдиний спів.
Недарма ж, як море Чорне,
Розшумілось зерен повне
Море колосків!
То ж приїдь до мене, друже,
Я тебе чекаю дуже.
І в жаданий день
Подарую тобі квіти
І, що з серця перелиті,
Тисячі пісень.*

30 червня 1955 року закінчилися державні екзамени слухачів Гуляйпільського педагогічного училища. Екзамени показали глибокi і міцні знання випускників з усіх предметів. Більшість здала їх на «4» і «5».

Державна екзаменаційна комісія 84 випускникам присвоїла звання вчителя початкової школи, вручила дипломи по закінченню педучилища. Чотири випускники – О. Мищенко, С. Чупик, Т. Петрикей і О. Семенюта – одержали дипломи з відзнакою.

Того ж року 9 слухачів педучилища після закінчення весняної сесії під керівництвом учителя Петра Карповича Бойка виїхало на екскурсію до Ленінграда.

А слухачі педучилища Н. В. Погоріла, М. М. Голікова, Г. О. Колодій, О. В. Сergyоїна, Є. В. Хоменко подавали велику допомогу колгоспу «Октябрь» у політці кукурудзи, виконуючи норми на 120%.

За 14 днів слухачки педучилища Г. Логвиненко, Р. Галич, І. Мовчан та інші в колгоспі «Спартак» пропололи і прорвали 16 гектарів буряків, 3-и баштану, 9 гектарів гарбузів.

Закінчивши Гуляйпільське педучилище, Лідія Кульбак у серпні 1955 року працювала завідуючою бібліотекою колгоспу «Червоний прапор» у м. Гуляйполі і 5 серпня надрукувала вірш «Прапорець»:

*Там, де люди, як сталь,
Де побігли у далі
Жовті хвили по рідній землі,
Лине пісня нова,
Про гарячі жнива,
Де пливуть степові кораблі.
Де удень і вночі
Не змикають очей
Старики і, як я, молоді,
Там для щастя людей
Корабель свій веде
Капітан, посивілий в труді.
Він зійшов з містка,
Міцно стисла рука
Прапорець, що парторг передав.
Усміхнувся капітан:
Він виконує ж план,
Що накреслив наш Пленум ЦК!
Витер піт на лиці...
А у цьому прапорці
Скільки поту його, скільки сил!
То ж шуми без кінця,
Полотно прапорця,
Клич людей до закінчення жнив!
...Бачу й зараз згори,
Прапорець майорить.
Чую – пісня дзвенить на весь край,
То пливуть по землі
Степові кораблі,
То високий збирають врожай.*

* * *

У зеленому Гуляйполі, як назвав його відомий український поет Володимир Сосюра, 1 липня біля приміщення районного Будинку піонерів було жваво і гамірно. То збиралися на зустріч випускники колишнього Гуляйпільського педучилища. Через чверть століття завітали вони у місто юності.

І ось у просторому, світлому залі колишні учні педучилища. Їхні вчителі, гості. Урочистий, своєрідний урок розпочинає завідуючий ра-

йонним відділом народної освіти С. І. Іванов (колишній викладач педучилища). Степан Іванович розповідає присутнім про зміни, які відбулися у Гуляйполі за чверть століття. Шаною і увагою, продовжує промовець, оточений в нашій країні народний вчитель. Свідченням цього такі факти. На Гуляйпільці трудяться кавалери орденів Леніна, Трудового Червоного Прапора і «Знак Пошани», один – медалі імені Макаренка. Тридцять сім учителів мають нагрудні значки «Відмінник народної освіти».

Та ось звучать голоси колишніх класних керівників педучилища М. О. Заремби, П. П. Левицького і П. К. Бойка, які ведуть перекличку учнів. Той, чиє ім'я називають вони, встає й розповідає, як виконав домашнє завдання, тобто, що встиг зробити у житті. Так, І. П. Кеда закінчив Одеський університет, директор Полтавської школи-інтернату, відмінник народної освіти УРСР.

– Все своє життя, – доповідає він вчителям і товаришам, – присвятив вихованню підростаючого покоління. Дуже радий, що знайшов своє покликання.

Про це ж доповідає і завідуючий Куйбишевським райвно нашої області Г. І. Прохорович. А Олександр Ковтун встиг закінчити Дніпропетровський університет, попрацювати вчителем, журналістом, а тепер він заоргвідділом Пологівського райкому партії. Володимир Полтавець після служби в армії пішов працювати на транспорт, і зараз він секретар парторганізації Гуляйпільської автоколони № 3 Орхівського АТП 07116. Михайло Фоменко пройшов шлях від рядового учителя до заступника міністра освіти УРСР. І це нікого не здивувало, бо це звичайний шлях радянської людини-трудівника, який можливий тільки у нашій Країні Рад.

У перекличці взяли участь і деякі випускники інших років.

Учасників зустрічі вітали піонери. У їхніх словах звучала дяка вчителям за їхній труд. Випускниця Галина Похилько вручила колишньому директору училища і класним керівникам пам'ятний адрес.

Слова вдячності за знання, за допомогу у виборі правильної стежки в житті прозвучали у виступі заступника міністра освіти УРСР М. В. Фоменка.

Завідуючий облвно Г. І. Косяк зачитав вітальну телеграму, оголосив наказ по Міністерству освіти УРСР. Він вручив нагрудні значки «Відмінник народної освіти» трьом колишнім випускникам, грамоти Міністерства освіти УРСР одержали директор Полтавської школи-інтернату І. П. Кеда, вчителька Полтавської середньої школи Н. В. Ма-

жаєва і завідуюча Новогригорівською початковою школою Д. Л. Рудь. Грамотами облвно нагороджені вчителька Успенівської середньої школи Л. Я. Борт, заступник директора з навчально-виховної роботи Добропільської середньої школи П. І. Тимоніна та інші.

Через піввіку у Гуляйполі зустрілися випускники педучилища 1938 року. Вони приїхали в місто своєї юності, де провели кращі молоді літа. А вчитися тоді було дуже важко, але вони, долаючи труднощі, досягли мети. Закінчивши педучилище, пройшли тернистий життєвий шлях.

– Робили все, щоб виховати достойних громадян своєї країни, – говорив ветеран війни і праці вчитель математики Никифор Мефодійович Теслюк.

Вони мріяли присвятити себе дітям і сіяти розумне, добре, вічне. Проте долі склалися по-різному.

Розповідала ветеран праці Надія Петрівна Северин: «По закінченні педучилища мене направили в село Новомихайлівку Васильківського району тоді Дніпропетровської області, де працювала в комбінованих класах початкової школи. А загалом на освітянській ниві пропрацювала 33 роки.

Самій сімейного щастя пізнати не довелося. В 40-му році одружилася, а в 43-му чоловік загинув. У мене на руках залишилось двоє малих дітей, яких сама виводила в люди.

– Маю дорослих дітей, онуків, – говорила Надія Петрівна, – І, здається, життя своє прожила немарно.

Не змарнував прожиті роки і Микола Орестович Ігнатенко, інвалід Великої Вітчизняної війни, якому тільки рік після закінчення педучилища судилося працювати за улюбленою спеціальністю. В 1939 році його мобілізували в армію, де він спочатку служив у Західній Україні, а потім брав участь в обороні міст Львова, Києва, Білої Церкви та інших. Під Києвом був тяжко поранений і контужений. Після того більше вчителювати не зміг. Поміняв фах. Закінчив Дніпропетровський технікум, став бухгалтером. Сорок два роки пропрацював у колгоспі.

А наша землячка Наталія Єлисеївна Савицька після закінчення училища поїхала працювати в одне із сіл Куйбишевського району, де на початку війни викладала в семирічній школі українську мову і літературу. А коли почалася війна, сім'я Савицьких повернулася додому – в село Успенівку. Там Наталія Єлисеївна до 45-го року працювала вчителем, а далі обставини склалися так, що і вона перекваліфікувалася і сорок два роки віддала бухгалтерській справі в колгоспі «Батьківщина».

Учасників зустрічі, що прибули з різних куточків країни, тепло вітали аматори хору ветеранів районного Будинку культури, учасники дитячого фольклорного ансамблю «Калинонька» середньої школи № 4, вчителі, учні, працівники районного відділу народної освіти.

5 жовтня 2002 року про рідне Гуляйпільське педучилище згадував доктор філологічних наук, професор Дніпропетровського національного університету, академік вищої школи Академії Наук України, виходець із села Варварівки Гуляйпільського району Володимир Олександрович Горпинич:

– У повоєнний час на Запоріжжі була велика потреба в учительських кадрах. Тому відразу ж після звільнення Гуляйполя від окупації восени 1943 року в місті було відкрито педагогічне училище. Свого приміщення заклад не мав, а містився в напівзруйнованому на центральній вулиці. Але колектив на чолі з директором Спиридоном Костянтиновичем Іщенком мужньо долав перешкоди і готував висококваліфікованих учителів.

Прошли роки, ліквідували в Гуляйполі педучилище. Забулися ті далекі, але щедрі на педагогічний врожай часи. Не маю повних даних, але скажу, що з аудиторій Гуляйпільського педучилища вийшли колишній міністр освіти України Володимир Михайлович Фоменко, колишній завідувач кафедри української мови кандидат філологічних наук, доцент Михайло Григорович Сердюк, інженер-будівельник, що закінчив Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут, мій друг Володимир Олійник, та й я – автор цих рядків закінчив це училище.

Був тоді там чудовий педагогічний колектив, пам'ять про який живе в серцях наших випускників та у фотографіях. А громадськість вже забула, бо коли в 2001 році було чудове свято міста Гуляйполя, то про педучилище не було навіть маленької вікторини. А жаль! Та винні в цьому ми – випускники цього закладу. Тож згадаймо свою альма-матер, своїх викладачів, своїх однокурсників. Зберемося та порадьмося, як нам увічнити пам'ять про нашу педагогічну колицку. Може, написати історію педучилища чи спогади про нього (адже опублікована ж історія заводу Кригера), щоб не забулася прекрасна і корисна сторінка в нашому житті і в житті нашого краю, нашого міста. Звертаюсь, перш за все, до випускників 1946 року і особливо до нашої академгрупи.

У травні 2003 року пригадував колишній вчитель педучилища Павло Петрович Левицький:

– В 30-ті роки минулого століття, коли синагогу переробляли як частину під корпус педучилища, то всю її внутрішню частину перебу-

дували перестінками і стелями, поділили на навчальні кабінети. Верхній поверх став актовим залом. Його стеля мала овальну форму, тобто ту, що мала синагога.

До цього приміщення синагоги прибудували впоперек триповерхове приміщення, де були класні кімнати.

У війну все приміщення було спалене і частково зруйноване, особливо внутрішні перестінки. По війни приміщення знову перепланували і всередині все перебудували під лікарню. Тепер на його східній частині першого поверху знаходяться кухня і рентгенкабінет.

У червні 2003 року розповідала колишня випускниця педучилища Ніна Кирилівна Хищенко (Левицька): «Наше Гуляйпільське педучилище закінчили слухачі, які потім стали керівниками:

Явон Микола Андрійович – колишній працівник райкому партії і директор асфальтобетонного заводу;

Коломоєць Віталій Іванович – колишній директор Успенівської середньої школи;

Кеда Іван Прохорович – колишній директор Полтавської середньої школи-інтернату;

Шевченко Петро Степанович – заслужений вчитель України, кавалер ордена Трудового Червоного Прапора, колишній директор Любимівської середньої школи, Басанської середньої школи Пологівського району;

Кошельник Володимир Степанович – колишній директор Гуляйпільської середньої школи № 2;

Кириченко Валентина Федорівна – заслужений працівник освіти України, директор Гуляйпільської спеціалізованої середньої школи;

Фоменко Михайло Володимирович – дійсний член Академії Педагогічних Наук України, заслужений працівник освіти України, кавалер орденів Трудового Червоного Прапора, Дружби Народів, колишній Міністр освіти Української РСР;

Білецька (Мартиненко) Любов Єгорівна – колишній директор міської СШ № 4;

Плетінь Василь Григорович – заслужений вчитель України, колишній директор Гуляйпільської середньої школи-інтернату та восьмирічної школи селища Залізничного;

Плетінь Олександр Григорович – колишній директор Малинівської середньої школи;

Будко Микола Кирилович – заступник директора Гуляйпільської восьмирічної школи № 5;

Сердюк Михайло Григорович – кандидат філологічних наук, доцент Бердянського державного педагогічного університету;

Ковура Владлен – колишній директор Добропільської середньої школи; Шевченко Микола та інші».

У 1955 році Гуляйпільське педагогічне училище, яке знаходилося в місті по вулиці Шевченка, 15, було розформовано і на його базі згідно з рішенням Запорізького облвиконкому № 232 від 1/IX-1955 р. утворена Гуляйпільська обласна допоміжна школа-інтернат для розумово відсталих дітей.

16 липня 2011 року районна газета «Голос Гуляйпільця» написала про те, як випускників Гуляйпільського педучилища 1951 року вшанували в Запорізькій обласній раді. Ніна Лінник, Олександра Рябенко, Зоя Юрашева, Ніна Капуста і Галина Максименко після закінчення училища все життя навчали і виховували дітей. Їх спільний педагогічний стаж становив 213 років!

Розпочавши свій професійний шлях на нашій славній, щедрий на таланти гуляйпільській землі, ці педагоги виховали цілі покоління інженерів, лікарів, учителів, трудівників полів і заводів. Вони навчили їх з гідністю ставитися до життя і до людей, дали безцінні дари знань, добра і людяності.

Коротко про цих славних жінок-педагогів.

Лінник Ніна Йосипівна народилася 12 жовтня 1930 року в селі Верхня Терса Гуляйпільського району. У 1951 році закінчила Гуляйпільське педучилище, потім – Бердянський інститут. Увесь час працювала в Чернігівському районі вчителем початкових класів, в інтернаті, секретарем з ідеології Чернігівського райкому партії (1971-1980 роки). Відмінник народної освіти. Нагороджена орденом «Знак Пошани». Стаж роботи – більше 40 років.

Рябенко Олександра Іванівна народилася 1 січня 1929 року в селі Єлисеївці Приморського району. Після закінчення в 1951 році Гуляйпільського педучилища, а згодом – Запорізького педінституту – працювала в Обіточненській восьмирічній (потім – середній) школі Чернігівського району вчителем української мови і літератури, потім – директором цієї школи. Ветеран педагогічної праці. Стаж роботи – 53 роки.

Юрашева Зоя Тимофіївна народилася 28 квітня 1930 року в селі Залівному Новомиколаївського району. У 1951 році закінчила Гуляйпільське педучилище, потім – Запорізький педінститут. Працювала вчителем російської мови в Новомиколаївському районі, а потім – у Запорізькому інтернаті № 6. Ветеран праці. Стаж роботи – більше 40 років.

Капуста Ніна Михайлівна народилася 23 липня 1929 року в селі Темирівці Гуляйпільського району. Після закінчення Гуляйпільського педучилища працювала вчителем у Куйбишевському районі, потім (до виходу на пенсію) – завучем у Запорізькій середній школі № 61. Ветеран праці. Стаж роботи – більше 40 років.

Максименко Галина Іванівна народилася 5 листопада 1930 року на хуторі Рівному Долинської сільської ради Гуляйпільського району. Після закінчення Гуляйпільського педучилища працювала вчителем початкових класів і української мови в Кам'яно-Дніпровському районі (у середній школі № 3 села Водяного), потім – в Нікопольському інституті. Ветеран праці. Стаж роботи – більше 40 років.

ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ АГРОТЕХНІКУМ

Поряд з іншими освітніми установами у Гуляйполі в 1930 році працював агротехнікум. Про це 21 грудня 1930 року так писала районна газета «Більшовик Гуляйпільщини» у матеріалі «Увагу майбутнім кадрам»: «... Реорганізацію пройшла й Гуляйпільська техно-агрономічна школа, ставши агротехнікумом.

Однаке, не дивлячись на все це, спеціалізація в нашому агрометехнікумі проходить надзвичайно кволо.

В наших освітніх закладах теорія повинна бути нерозривною з практикою. Цього якраз і бракує в технікумі».

Далі йдеться про те, що ні першокурсники, ні третьокурсники не були в майстернях на практиці, хоч з початку навчального року пройшло вже два місяці.

– Отже, – робить висновок автор матеріалу Л. Салгірський, – треба звернути на це увагу. Назву агроіндустріального технікуму треба виправдати. Техніки й агрономи повинні бути цілком обізнані з практикою. Тільки за таких умов технікум зможе виконати те завдання, що ставить перед ним суспільність в період реконструктивної доби».

З невеликої інформації дізнаємося, що технікум, який автор називав, то агротехнікумом, то агрометехнікумом, то агроіндустріальним технікумом готував техніків і агрономів для народного господарства.

У грудні 1930 року бригада студентів Гуляйпільського агротехнікуму працювала по хлібозаготівлі та реалізації позики в артілі «Колос» Гурянської сотні. По-ударному трудились комсомольці Гладир та Барабаш.

ФАБРИЧНО-ЗАВОДСЬКЕ УЧИЛИЩЕ

У 1930 році при заводі «Червоний металіст» працювало фабрично-заводське училище. Завідував школою ФЗУ тов. Фень. 25 грудня 1930 року він дав оголошення у районну газету «Більшовик Гуляйпільщини» такого змісту:

– Приймальна комісія до школи ФЗУ затвердила заяви таких учнів: Шейка М. П., Литвиненко П. І., Бабіч А. І., Боніч Г. О., Бадін Н., Шишов Т., Шишов Г., Козловська Д., Жовта М. Д., Туртична М. Т., Семєнута В., Вдовенко В. С., Шелип М. В., Сиропал Г. Г., Петелько І. Л., Водоп'ян А., Попов О. А., Юрко Д., Костенко О. К., Куріний О., Чучко А. П., Пурик М. Ф., Бешко В. О., Чучко О. Л., Щур А. Р., Дядюченко М. П., Онишко М., Левицький М. Г., Рябко А. А., які повинні з'явитися обов'язково 27-ХІІ-30 р. о 8-й годині ранку до заводу «Червоний металіст» в червоний куток для медогляду.

МЕДУЧИЛИЩЕ

«За нас не червонітимете...» – запевняли випускники медучилища.

Для гуляйпільців у січні 1994 року сталася історична подія – відбувся перший випуск дипломованих медичних сестер вечірнього відділення медучилища № 1, заснованого 8 жовтня 1992 року при центральній райлікарні, 49 чоловік тут одержали ґрунтовні знання з курсу середнього медичного працівника.

На початку січня 1995 року в історії вечірнього відділення Запорізького медичного училища № 1, заснованого при Гуляйпільській центральній районній лікарні, відбувся другий випуск фахівців з курсу середнього медичного працівника.

Два з половиною роки тому поріг цього навчального закладу переступили сорок вісім дівчат, котрі пройшли відбірковий курс.

– Нелегко було і працювати (санітарками у медичних закладах) і «гризти» медичну науку, – ділились майже всі вчорашні студентки. Більшість з них мають сім'ї, дітей, господарство. – І всьому треба дати раду.

– І добре, що наші вихованці у цій круговерті не розгубили оптимізму, не втрачають надії на завтрашнє краще життя, – мовила, розповідаючи про своїх підопічних, головний куратор навчального відділення заступник головного лікаря К. І. Костюк.

Вітав випускниць із закінченням навчання і вручав їм дипломи головний лікар ЦРЛ В. П. Бут:

– Вас сорок п'ять у цьому залі, тепер уже кваліфікованих спеціалістів – медичних сестер. Тепер – ви наші колеги, тож пам'ятайте, що труд медиків вимагає великих душевних сил, глибоких знань, високого професіоналізму, повної самовіддачі. А це ж так добре, що ви хочете бути потрібними людям.

Червоні дипломи одержали староста групи Ольга Дубенчук і Оксана Яланська з поліклініки, Ірина Кучер з дитячого відділення, Інна Кірчук з центрального стерилізаційного відділення, Антоніна Швець з реанімаційного відділення, Антоніна Красовська з Новозлатопільської психлікарні, Ірина Ключнікова.

ЗОШ № 1

*Я відкриваю пам'яті альбом...
Літа – літа, де любі заблукали?
Злітаймося на призьбу під вікном,
Знов пройдемося пам'яті стежками.
По Гуляйполю, батьківським дворі,
По рідній школі, по святій землі...*

Катерина Сіріньок

Перша земська школа в селі Гуляй-Полі Олександрівського повіту Катеринославської губернії відкрилася в 1868 році з ініціативи члена

Новий корпус СШ № 1. 1965 р.

училищної ради Олександрівського повіту, барона Микола Олександровича Корфа (2(14) липня 1834 – 13 листопада 1883). Членом училищної ради і опікуном школи був Є. І. Шабельський. Того ж року учитель А. Л. Архангельський організував з учнів співочий хор.

За рік у школу надійшло 309 підручників і посібників.

Із «Отчета члена Александровского уездного училищного совета, барона Н. А. Корфа, за 1869-1870 учебный год», видно, що «...5 марта я случайно съехался в Гуляй-Поле с г. инспектором народных училищ Екатеринославской губернии И. В. Середою, вместе с которым я и посетил, от 5 до 15 марта, те десять училищ вверенного мне училищного участка, которые мне оставалось обозреть, для того чтобы окончить экзамены по всему участку».

Серед кращих шкіл Микола Олександрович називає і Гуляйпільську. «Совету известно, что в этой школе преподает учитель Алексей Лукич Архангельский, окончивший курс в Смоленских педагогических курсах, откуда он и приглашен мною, за вознаграждение в 400 руб. сереб. в год, из которых 300 руб. уплачивает попечитель школы Е. И. Шабельский, не щадящий труда и материальных затрат на пользу школы.

5 октября собралось в школу 28 учеников, из которых только 7 читали сознательно, хотя все поступившие уже учились целую зиму, а некоторые и дольше. После этого я посетил училище 4 ноября, тогда в школе застал 33 ученика; 4 декабря было 69 учеников, к 9 января – 78 учеников, а к 5 марта, преднаступление рабочей поры, число учеников уже стало уменьшаться: при испытании 5 марта было всего 63 ученика».

«5 марта мною произведено поверочное испытание всех учеников у присутствии г. инспектора народных училищ Екатеринославской губернии, И. В. Середы, кроме него присутствовали при испытании: попечитель школы Е. И. Шабельский, учитель еврейского училища Дрекслерг, гласный от крестьян Малкин, волостной старшина, некоторые из родителей и местных жителей, сочувствующих делу.

К 5 марта ученики Гуляйпольской школы подразделялись на три класса: в III – 11 учеников, во II – 25 учеников, в I – 26 учеников».

В цій школі заоновчителем був священник Котляревський.

Підсумовуючи діяльність вчителя Архангельського, барон Корф писав: «...учитель Архангельский трудился очень много, очень толково и очень добросовестно и поэтому он заслуживает поощрения денежной наградой в 50 руб. сереб.: труд Гуляйпольского учителя станет еще более очевидным, если обратит внимание на деятельность его, как регента хора певчих.

Барон Микола Олександрович Корф

С 8 ноября хор постепенно развивался, в настоящее время в состав его входят 12 учеников, местные дьяконы и причетник, два крестьянина и некоторые из местных жителей, обладая голосом».

«Мне казалось бы несправедливым не оценить заслуг А. Л. Архангельского, как регента хора, независимо от заслуг его по школе».

І М. О. Корф пропонує училищній раді «за отличные успехи хора» удостоїти вчителя «особой награды в 25 руб. серебром».

У цитованому «Звіті» добрим словом згадується гуляйпільський старшина Семенченко, який виявляв турботу про школи.

У списку вчителів, які удостоєні радою грошової винагороди за поданням барона М. О. Корфа, був і Олексій Лукич Архангельський.

Тоді ж М. О. Корф відзначав, що у Гуляй-Полі при школі існувала вчительська бібліотека.

8 вересня 1870 року М. О. Корф – наш земляк із села Темирівки-1, зачинатель земських шкіл в Олександрівському повіті Катеринославської губернії, провів у селі Гуляйполі за заздальгідь складеною програмою з'їзд, на який з'їхалось 48 учителів. Були також присутніми багато запрошених – опікунів шкіл, інспектор народних училищ Катеринославської губернії, голова Олександрівської повітової земської управи, члени повітової училищної ради.

З'їзд проходив чотири з половиною дні. За цей час учителі, завчасно виділені і підготовлені М. Корфом, дали одинадцять зразкових уроків за навчальними програмами народної школи. Кожний урок піддавався аналізу – критичній оцінці учасників з'їзду, після чого члени училищної ради, організатор з'їзду М. О. Корф, висловлювали авторитетну думку про «ті начала педагогіки, з яких наочно випливали на з'їзді способи навчання».

В 1871 році в Гуляйпільській земській школі (вчитель Виддінг) заняття розпочалися пізно. До школи ходило 36 учнів, писали добре тільки 13.

В 1876 році учнів було 112, з них 11 дівчат. Їх навчали законовчитель і вчитель. Тоді в школі почав працювати П. Н. Яцина, а з 1878-го – Амворій Федорович Завалиніч.

Із Звіту Олександрівської повітової училищної ради за 1882-1883 навчальний рік видно, що зарплата вчителів повіту була в межах 250-350 карбованців на рік. Помічники вчителів одержували по 250 карбованців за рік. Гроші на зарплату ішли в основному від сільських общин, частина – від земства.

У 1884-1885 навчальному році в Гуляйпільській земській школі навчалось 147 дітей, з них 14 дівчат. Наступного навчального року школу закінчило 7 дітей, з них одна дівчина. Клас мав площу 842 квадратні фути, об'єм 8310 кубічних футів (1 фут=0,3 м).

У 1887-1888 навчальному році закінчило школу 5 хлопців і одна дівчина. За рік на зарплату вчителя А. Ф. Завалиніч витрачено 350 карбованців, законовчителю-священику Дмитру Постриганову – 100, на письмові приладдя – 120 від громади та 57 карбованців від земства. В той час у школі працював помічником вчителя В. І. Гульський, опікуном від сільської общини селянин П. Н. Яцина. За 14 років роботи в школі він нагороджений медаллю «За особливі труди». Нагороду мав і помічник учителя.

«Працюючи з 50 учнями у тісній, без вентиляції кімнаті церковної сторожки, Гульський відчув на собі згубну дію спертого диханням і випаровування повітря: у нього потекла кров горлом...»

У 1890-1891 навчальному році у першій школі навчалось 115 хлопців і 14 дівчат, а закінчило її того року 8 хлопців і 1 дівчина. За рік на школу витратили 997,65 карбованця, з них від громади – 810 і від земства – 187,65. На зарплату вчителю пішло 350 карбованців, законовчителю – 50, на письмові приладдя – 187,65.

На початку 1891-1892 навчального року у Гуляйпільській першій школі учні сиділи на підлозі і вікнах. Повітря в класі було убивче, подвійних рам не було. Восени і навіть взимку вчитель часто відкривав вікна, щоб уникнути задухи, а це вело до захворювання учнів. У школі працювали: вчитель А. Завалиніч і священник Олександр Краснокутський.

Кількість дітей у школі зростала. У 1900-1901 навчальному році першу школу відвідувало 209 дітей. По закінченні школи учні отримували свідоцтва, видані Олександрівською повітовою училищною радою.

Тоді ж на засіданні повітової земської управи опікуном Гуляйпільської першої школи обрали Я. П. Новицького.

У 1905 році вчителя В. І. Гульського нагороджено грошовою премією (150 крб.) за насадження саду в школі.

Головою товариства сприяння початковій освіті був І. Я. Веглінський, членами – А. В. Вібе, М. Г. Прищепка, секретарем – Й. Я. Адрес, касиром – В. Л. Щепанюк.

Процес становлення шкільної освіти в Гуляйполі було перервано подіями громадянської війни 1918-1921 років.

3-5 лютого 1921 року на Гуляйпільському волосному з'їзді Рад вибрано волвиконком, а в ньому відділ народної освіти, який очолив П. Н. Яцина, завідуючим Гуляйпільським повітовим відділом освіти працював Іван Григорович Силенко, народився в с. Басані Пологівського району.

Після революції та громадянської війни земські школи перейменовували у трудові. Навесні 1924 року у Гуляйпільській першій трудовій школі було створено піонерський загін. До нього входило 16 учнів, а головою ради піонерського загону був Онисим Біленький (пізніше редактор Гуляйпільської районної газети – Авт.). Перші піонери брали активну участь у справі ліквідації неписьменності.

Гуляйпільська перша трудова початкова школа вже в 1922 році стала семирічною.

1 липня 1925 року учні Гуляйпільської 1-ої семирічної трудової школи здійснили екскурсію до Запоріжжя, де оглянули пристань, Дніпро, міст, завод.

З першого вересня 1934 року Гуляйпільська неповна середня школа № 1 стала середньою.

26 квітня 1935 року завідуючий районним відділом народної освіти Славний писав: «У Гуляйпільській СШ внаслідок притуплення класової пильності з боку педколективу та її керівника директора Перетятко допущено прояви класово ворожої ідеології в школі. Зовсім незадовільна поведінка серед учнів. Робота з батьками проводиться не в достатній мірі. Педколектив неорганізований. Спілка стоїть осторонь комуністичного виховання дітей. Жодного разу питання про комуністичне виховання на спілці не стояло.

Окремі вчителі вважають, що справа комуністичного виховання дітей – це справа піонервожатого». І на підставі цього робить висновок: «Отже, все це вимагає від нас подесятерити класову пильність, взятись зі всією більшовицькою настирливістю й завзятістю за корінне покращення учбово-виховної роботи в школі».

– Через два роки Гуляйпільська СШ зробить перший випуск, – 15 травня 1935 року повідомляв учитель Ол. Спиця. – Які захоплюю-

чі перспективи! Яке необмежене поле діяльності! Хіба це не досягнення? Хіба це не викликає радості такої юної, безмежної, як наші дні, як наша молодість! Ті показники, що їх має на кінець року 8-й клас Гуляйпільської СШ збільшують цю радість. Клас протягом цілого року міцно тримає перехідний червоний прапор, клас має успішність – 99,5 відсотка, дисциплінований, бере участь у громадській роботі. Школа виховує нові таланти художників, письменників, організаторів. 8 клас у повному складі переходить до дев'ятого.

Прошли іспити і портрети кращих ударників навчання вималювались досить рельєфно, яскраво.

Гриша Рябко здав всі дисципліни на «відмінно». Прекрасні знання виявили: Продан Ів., Пупкін Х., Беяву, Костенко Т., Камінь Хана, Слизький Г. та інші.

Вже зараз середня школа цілком укомплектована кращими вчителями району, значно поповнюється бібліотекою, фізичними, хімічними та іншими кабінетами».

За підсумками роботи за 1935-1936 навчальний рік до Почесного списку кращих вчителів району – майстрів педагогічної справи були занесені викладачі української мови Гуляйпільської СШ О. Т. Спиця, А. С. Калениченко, викладач фізики названої школи В. С. Тюніна.

Школярі не тільки гарно навчалися, але й активно займалися громадською роботою, спортом. Серед улюблених видів спорту був футбол. У 1935 році Олександр Яковенко створив першу футбольну команду, яка в тому ж році здійснила свій перший виїзд у селище Покровське сусідньої Дніпропетровської області і повернулася з перемогою (4:1). Капітаном і воротарем був Олександр Яковенко.

7 лютого 1936 року за участю 400 піонерів і учнів шкіл району відбулася перша районна дитяча олімпіада. Перше місце на олімпіаді зайняла Гуляйпільська середня школа. Особливо відзначилися гуртки джазу і фізкультурний: керівник Квітковський, хоровий гурток – керівник Півторак. Майстерно виконали індивідуальні номери учні Камень, Бержегал, Мількова.

30 червня 1936 на обласній спартакіаді піонерів та школярів фізкультурний гурток Гуляйпільської середньої школи зайняв II місце по третій групі міст. Найбільше очків набрали Л. Сергеев, О. Яковенко, Г. Рябко.

Активну участь брали школярі в оборонних гуртках. З гордістю носили вони значки «Юний ворошиловський стрілець», «ППХО» (противітряна і хімічна оборона), «ГПО» (готовий до праці і оборони),

31.01.1937

Кашкет - краса і гордість гуляйпільських парубків-випускників першої школи!
1-Яковенко Василь Григорович, вчитель НВП і фізкультури СШ №1
2-Яковенко Олександр Григорович, воротар і капітан футбольних команд школи і ФБК
4-Сірінбок Ілля
5-Чуйко Яков Ботухович, вчитель німецької мови СШ №3
6-Левинський Павло Петрович, вчитель хімії СШ №1

«ГСО» (готовий до санітарної оборони). Гаврило Слизький, Іван Рябко, Іван Голуб, Володимир Дайнович носили по 4 значки.

18 лютого 1937 року 15 комсомольців десятикласників провели перший тренувальний перехід на 10 кілометрів у протигазах.

У травні 1937 року вісім учнів Гуляйпільської СШ першими в районі здали нормативи на значок «Юного радіотехніка». Гурток працював під керівництвом учня-комсомольця 10-го класу Івана Продана.

6 учнів теорію радіотехніки здали на «відмінно», а практику – тільки два.

Із середини 20-х років у школі активно діяли піонерська та комсомольська організації. Першими піонервожатими були В. В. Сокрута і Д. М. Коган. У 1933-1937 роках піонервожатим працював І. Яценко.

Весною 1933 року у зруйнованому будинку Карманова був організований піонерський табір.

23 червня 1937 року в парку культури і відпочинку відбувся перший випуск десятикласників Гуляйпільської середньої школи. Із 28 учнів 22 отримали атестати зрілості. Це – Феня Белаї, Іван Голуб, Гіта Друян, Володимир Дайнович, Хана Камінь, Тая Костенко, Ліда Лагода, Ольга Міщенко, Валя Мелешкова, Женя Полтавцева, Катерина Плющій, Іван Продан, Михайло Пипкін, Григорій Рябко, Іван Рябко, Андрій Рибка, Дмитро Спащенко, Гаврило Слизький, Катерина Сліпченко, Шура Савченко, Володимир Терновий, Василь Шингур.

Всі десятикласники були фізкультурниками, значкістами, грали у футбольній команді. Брالی участь у гуртках художньої самодіяльності.

Гіта Друян мріяла працювати науковим співробітником або геологом. Її улюбленими навчальними предметами були фізика і математика.

Іван Продан – і математик, і художник, і поет. Його вірші – гордість шкільних літературних журналів і мали успіх на районних художніх олімпіадах. Малював портрети з натури. Він – і техник та конструктор – керував гуртком юних радіотехніків. Мріяв стати інженером.

Андрій Рибка був завжди задумливо-мовчазний, зосереджений, в роботі відзначався точністю і акуратністю.

Гаврило Слизький – комсорг класу, дисциплінований. Виступав із замітками, розповідав про життя класу і школи у стіннівці і районній газеті. Мріяв вступити до військово-морського училища, а якщо не пройде по конкурсу, то в педінститут на фізмат.

Володимир Терновий – староста класу. Здав іспити на атестат зрілості на «відмінно» і «добре».

Іван Голуб мріяв стати пілотом. Це щоб прокладати нові траси, літа-

ти на нових маршрутах, зміцнювати обороноздатність країни і захищати її від зазіхань фашизму.

Василь Шингур любив вивчати німецьку мову. Готував себе до літературної діяльності.

Дмитро Спащенко мріяв стати військовим льотчиком або інженером-кораблебудівником, займався спортом.

Михайло Пипкін – як комсомолец показував зразки дисципліни.

Багато гарних слів можна сказати і про інших випускників. Ліда Лагода і Ольга Міщенко мріяли стати геологами, Катя Плющій – істориком, Женя Полтавцева – медиком, Шура Савченко – вступити до музичної консерваторії, Катя Сліпченко – як і Василь Шингур – готувалась до літературної діяльності. Атестати відмінника одержали Гіта Друян та Іван Продан.

В 1937 році радянський народ самовідданою працею на полях і заводах, в лабораторіях учених і в класних кімнатах утверджував новий соціалістичний спосіб життя. Але страшні жорна підозри і політичних репресій не обминули і Гуляйпільської середньої школи.

Репресовано, а потім і розстріляно було завідувачу відділом народної освіти Гуляйпільського району (колишню вчительку Гуляйпільської СШ) Марію Федорівну Бородай, 1900 р. н., завгоспа СШ № 1 Остапа Остаповича Бохана, 1903 р. н. (розстріляний 15.05.1938 р.), секретаря райвідділу народної освіти Микиту Андрійовича Коноплю, 1895 р. н. (розстріляний 26.04.1938 р. н.), завгоспа СШ № 1 Федора Мефодійовича Руденка, 1898 р. н. (розстріляний 20.11.1937 р.), вчителя СШ № 1 Олексія Тимофійовича Спицю, 1905 р. н. (розстріляний у 1938 р.), швейцара СШ № 1 Івана Павловича Тарана, 1891 р. н. (розстріляний 25.03.1938 р.). Всі вони реабілітовані.

* * *

Гуляйпільська СШ була розташована у центрі міста. Вона мала світлі, просторі класні кімнати, бібліотеку з художньо обладнаною читальнею, фізкабінет, музичний і фізкультурний зали. У школі навчалось 1140 дітей (на 1 вересня 1937 року).

1 вересня 1938 року «ще задовго до початку занять почали сходитись учні Гуляйпільської СШ. На дітях найкращий, святковий одяг, радісні, щасливі усмішки на обличчях. Серед дітей вчителі, піонервожаті, батьки.

В просторому колі дітей грав баяніст-піонервожатий Онучко. Танцювали гопак відмінниці-другокласниці Бела Бердишева і Сара Фурманова. Група п'ятикласників у лад співала «Якщо завтра війна». Трохи далі,

біля другого корпусу школи – гурт найменших дітей. Це – першокласники. Вони пристойно стоять біля своїх мам, з цікавістю оглядаючи вируючу навколо дівчорю. Маленька Галя Рогач апетитно їсть булку – вона принесла з собою сніданок, бо їй відомо, що так, звичайно, роблять усі учні.

Вільно походжає серед дітей першокласник Гарік Ложечников, який вчора останній день був у дитсадку.

Організаційні збори першокласників провели в присутності їх батьків. В старших класах після організаційних зборів відзначили XXIV Міжнародний юнацький день».

– В нашій країні всі діти живуть щасливим життям, – писали 4 вересня 1938 року учениці 2-го класу Гуляйпільської СШ Жана Левицька і Катя Лисенко. – Легко і весело вчитися в радянській школі, бо за нас завжди дбають вчителі, піонервожати і батьки.

Дуже раді ми початку учбового року. Влітку ми гарно відпочили і тепер з новими силами сідаємо за парти, щоб учитись хорошо, як вчив нас любий Володимир Ілліч Ленін. Щоб вирости ми грамотними громадянами і приносили користь радянському народу. Ми даємо обіцянку вчитися тільки на «добре» і «відмінно» і поведінку мати лише відмінну.

23 лютого 1940 року восьмикласник середньої школи Олександр Кравченко написав вірша «Син»:

*Як цвіла в саду малина,
Пахнув її цвіт.
Виряджала мати сина
На Далекий Схід.
І поїхав син в дорогу –
Вражу силу бить,
Різну наволоч негідну,
Як бур'ян косить.
На кордоні вартувавши,
Чув він шелест трав.
І гвинтівку в руках мавши,
В ворога стріляв.
Засвітило ясне сонце,
Лине пісня з берегів.
Ох і бив же комсомолец
Отих клятих ворогів!
Бив нищівно, безупинно,
Не давав і ходу!
...Зустрічала мати сина
З Далекого Сходу.*

26 січня 1941 року учень 10-го класу Гуляйпільської СШ М. Макаруч розповідає:

– Я рано втратив батьків і самотнього викинуло мене на вулицю. Я став безпритульним. Здавалося, що попереду в мене не буде жодного світлого дня. Та це є лише в капіталістичних країнах, а я мав щастя народитися в країні сонця і радості, в країні вільної праці, культури і науки. Соціалістична вітчизна замінила мені батьків.

Спершу я потрапив у дитячий будинок, а з 1936 року – на патронат в колгосп імені Ворошилова (Петрівка).

З того часу я оточений материнською любов'ю і турботами партії і уряду. Правління колгоспу забезпечує мене, дає мені можливість учитися.

Зараз я вже в 10 класі. Вчуса на «відмінно» і «добре». З 1936 року вступив у ленінсько-сталінський комсомол. Незабаром я закінчу школу і стану на самостійний шлях життя. Я хочу бути достойним сином своєї вітчизни і тому стараюся добре вчитися, беру участь у громадській роботі... Свою роботу я регламентую так, щоб і на навчання, і на громадську роботу часу вистачило.

Директор школи
Степан Степанович Хаустов

Працюю головою учнівського комітету, членом комсомольського шкільного комітету, членом пленуму РК ЛКСМУ, допомагаю товаришам. Я люблю школу, поважаю всіх учителів.

Спасибі більшовицькій партії, рідному Сталіну і радянському уряду за щасливу і радісну юність.

Спасибі правлінню колгоспу і всім колгоспникам за турботу про мене.

Перед початком Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років директором Гуляйпільської СШ № 1 працював Степан Степанович Хаустов.

22 червня 1941 року мирне життя радянських людей було перерване віроломним нападом фашистської Німеччини на Радянський Союз.

7-А клас. 1940 р.

26 червня випускники Гуляйпільської СШ № 1 М. Макарчук, І. Полтавець, Ф. Сліпченко, М. Яковлев через районну газету звернулися до працівників військкомату з проханням «Зарахувати нас добровольцями» на битву з фашистами:

– Ми, випускники Гуляйпільської СШ № 1, на звістку про наглий бандитський вчинок фашистських варварів, з великою любов'ю до батьківщини і великого Сталіна відгукнулися з почуттям радянського патріота. В перший день війни з озвірілими фашистами ми з великим бажанням вірно послужити батьківщині подали заяви до військкомату з проханням зарахувати нас добровольцями до лав діючої Червоної Армії. Це наш священний обов'язок перед батьківщиною, радянським урядом і вождем – великим Сталіним.

На підлий вчинок фашизму радянський народ відповість так, як відповідали прославлені бійці Червоної Армії, проявляючи в боях чудеса героїзму, хоробрості, мужності і відваги.

В цей час особливо треба кріпити тил.

Товариші робітники, колгоспники, службовці, піонери і учні! Пам'ятайте: де кріпкий тил, там кріпкий і фронт.

Збільшуймо продукцію виробництва!

Всі на захист Батьківщини!

25 червня повідомляв директор школи С. С. Хаустов:

– В школі відбулися мітинги учнів і педколективу. На них було 250 учнів і вчителів. Виступаючі учні І. Сокрута, В. Лоскутов і другі заявляли: «Ми пам'ятаємо свій обов'язок перед батьківщиною і великим Сталіним – з потроєною енергією працюватимемо на трудовому фронті і вчитимось у школі».

У прийнятій резолюції учні і педколектив ухвалили, що всі, як один, при першій необхідності підуть працювати в колгоспи, щоб вчасно зібрати сталінський урожай і дати нашій Червоній Армії і країні більше хліба і сільгосппродуктів.

– Ми будемо з усією енергією, – говорить в ній, – кріпити тил, бо пам'ятаємо, що де кріпкий тил, там кріпкий фронт. Закликаємо всіх учнів і підлітків нашого району в літній час піти в колгоспи на виробництво і чесно віддати свою енергію на оборону країни.

І слова свого вони дотримали.

Новий 1941-1942 навчальний рік почався у суворих воєнних умовах. Військова справа стала одним із основних видів роботи в школі, а це, перш за все, організація гуртків оборонного характеру (топографічного, протипожежного, хімічного, військового та ін.).

Але крім військової роботи треба, щоб учні засвоювали основні предмети: фізику, математику, хімію і літературу.

Добре і організовано почались заняття в Гуляйпільській СШ № 1. Школа забезпечена педагогічними кадрами. Вже на початку учні взялися за роботу. Це Іванова і Федоренко з 7-А класу, О. Семенюта та Я. Темирова з 7-Б, Л. Прокопенко з 6-А, М. Онищенко та Л. Кузьміна з 6-Є, Левченко та Тур з 6-Ж класу.

168 учителям і випускникам школи війна обірвала життя. Одним із перших загинув випускник 1937 року – льотчик Дмитро Спащенко. Сталося це 18 серпня 1941 року в районі м. Новгорода в повітряному бою, в якому він збив ворожий літак Ю-88.

Смертю хоробрих в боях за Батьківщину полягли Семен Бержегал, Ісаак Костянтиновський, Григорій Любарський, Іван Сокрута, Володимир Соснов, Василь Міщенко, Леонід Савченко, Іван Максецький, Борис Марченко, Яків Чайковський, Сергій Сокрута. Вони були випускниками школи 1941 року.

На фронтах війни полягли і вчителі Володимир Юхимович Вітебський та Микола Леонідович Щербина. Відважно воювали на фронтах вчителі Б. М. Матвеев, Г. І. Овечко, І. О. Ростовцев, М. С. Косогор, В. Т. Литвиненко, Н. О. Ясько, В. П. Заворотинський, В. Г. Яковенко, О. С. Самойленко, Д. І. Ткаленко, М. П. Федоренко, І. С. Ануфрієв та П. П. Левицький.

Павло Петрович закінчив до війни Гуляйпільський педагогічний технікум і працював учителем хімії в СШ № 1 м. Гуляйполя. В 1939 році призвали на службу в армію, восени 1939-весною 1940 року був учасником боїв з білофінами. У кінці 1940 року його направили до військового авіаційного училища в м. Ленінград. Там його і застала війна.

Павло Петрович пережив блокаду Ленінграда, двічі поранений, вивозив по «Дорозі життя» на Велику землю поранених і дітей, а назад вів продукти харчування. Тільки в червні 1946 року повернувся додому і одразу ж знову пішов учителювати до СШ № 1. Помер у січні 2012 року. Має нагороди за участь у Великій Вітчизняній війні та за сумлінну працю на ниві освіти.

Василь Григорович Яковенко – випускник школи 1939 року. Закінчив Гуляйпільський педтехнікум, а подальше навчання перервала війна. Василь Григорович теж став на захист Вітчизни. Він закінчив прискорений курс військового піхотного училища у 1942 році і філіал курсів «Выстрел» при Закфронті в м. Тбілісі по групі командирів стрілецьких рот в 1943 році. Проїшов дорогами війни, беручи участь у звільненні Кавказу і Криму.

Д. І. Ткаленко викладав у школі історію. У роки війни служив у танкових військах. З боями пройшов всю Україну, звільняючи її від фашистської нечисті. Горів у танкові. Це призвело до часткової контузії. Отримав тяжкі поранення і частково втратив слух. Читаючи у школі після війни історію, був живою легендою і розповідав про війну як безпосередній її учасник.

Мужність, героїзм у боротьбі з фашизмом проявили і випускники І. Полтавцев, Ф. Сліпченко, М. Діденко, О. Шрамко та багато інших. Не відставали й дівчата: Є. Позамантірова, К. Антонова, Г. Федоренко, Н. Кушнір. Наприклад, Клара Антонова дійшла з боями до Будапешта, Єлизавета Позамантірова – до Праги, Надія Кушнір закінчила війну у Відні. Віра Ревутова була евакуйована і всю війну працювала в госпіталі у м. Красноярську. На перших порах була санітаркою, а після закінчення курсів – медсестрою.

Важка доля випала і на плечі Марії Петрівни Савченко. Закінчуючи 10 клас, мріяла про педагогічний інститут. Але війна несподівано внесла свої корективи. Дівчина рвалась на фронт, але у військкоматі їй відмовили. Та вона не відступила від своєї мети. В 1942 році прохання Марії все-таки задовольняють, її направляють у спеціальну військову школу. У квітні того ж року Марія у складі групи з 11 чоловік з літака висаджується на парашуті в тилу ворога для зміцнення партизанського загону імені Котовського, що діяв на Полтавщині. В загоні вона була наймолодшою, їй виповнилось лише 19 років, та найменшою ростом. Загін діяв у глибокому тилу ворога. Народні месники здійснювали сміливі диверсійні акти: тримали ворога у постійному страхі і очікуванні нападу. За півроку перебування у фашистському тилу котовці підірвали 12 ешелонів із зброєю, понад два десятки залізничних і шосейних мостів, багато автомашин, знищили кілька сотень фашистів. За успішне виконання завдань в тилу ворога М. П. Савченко нагороджено орденом Червоної Зірки та медаллю «Партизану Вітчизняної війни» II ступеня.

Деякі випускники школи зазнали фашистського рабства, були вивезені на примусові роботи до німецького рейху та потрапили до концтаборів. Лише з випуску 1941 року така доля спіткала п'ятьох. Ось як про ці страшні часи писав у своєму листі Ігор Євгенович Вучичевич школярам: «На початку 1942 року мене, як і багатьох інших, вивезли до Німеччини. Там із нас сформували групу, яка працювала в залізничному депо по ремонту паровозів. Умови були тяжкі, харчування майже ніякого. На роботу нас виводили через поле і ми на ходу зривали колодки і їли. Я двічі робив спробу втечі. Та після другої спроби мене напра-

Випускники школи 1940 р.

вили в концтабір Бухенвальд. Мені вдалося вижити, але про той жах, який я пережив, навіть згадувати страшно. Головне те, що я вижив...»

Ще один випускник 1941 року Володимир Антонович Маслієнко від руки намалював завод, на якому йому довелося працювати, перебуваючи в Німеччині.

Віра Миколаївна Куш, теж випускниця школи, в травні 1943 року була відправлена до Німеччина і знаходилася на каторжних роботах до вересня 1945 року.

Але війна – це не тільки фронт. Це ще й трудові будні тих, хто залишився вдома: жінок, дітей, старих і малих, їм у цій війні було чи не найтяжче. Крім безсонних ночей, переживань, вони ще мали працювати, сіяти, орати, збирати врожай і сподіватися... Надіятись і вірити в те, що буде краще майбутнє. На полях Саратовської області працювала трактористкою М. Савченко до 1942 року, на військовому заводі складала танки Т-34 і самохідні установи СУ-76 Сара Друян, у Свердловській області трудився трактористом-машиністом екскаватора Яша Єліосов, в Челябінську, на оборонному підприємстві працював Іван Крат. Одним словом, кожен із випускників вніс свій вклад в розгром фашистської Німеччини, наближаючи світлий день Перемоги.

Учні СШ № 1 м. Гуляйполя в січні 1944 року зібрали і підготували 60 індивідуальних посилок для фронтовиків. Відсилали шарфи, печиво, масло, збирали шкарпетки, рукавиці, кисети для тютюну, табак, сало, сухофрукти тощо. У квітні 1944 року учні школи вилили 1230 ховрахів. Влітку 1944 року школярі допомагали колгоспам у збиранні врожаю, за літо вони заробили 7000 трудоднів. Добре трудилися І. Федоренко, В. Веретельник, М. Шевченко, Г. Заремба, Н. Філіпченко.

Чи то на фронті, чи в глибокому тилу, чи у фашистській неволі всі вони вірили у перемогу і у повернення додому. Свідченням цьому є лист В. Шамрая – випускника школи, в якому є такі рядки:

*«Иду в Берлин с победными войсками,
Чтоб вырвать сердце черного врага,
Иду, земли не чуя под ногами,
Сама в кулак сжимается рука».*

Ціною великої кількості людських життів було здобуто Перемогу. Свою частку в Перемогу внесли і випускники та вчителі СШ № 1. 168 учнів і вчителів школи загинули на війні. Серед них рядові П. Р. Рубан, А. І. Хорішко, Микола та Петро Даниловичі Чучки, сержанти

О. М. Сахно, О. П. Бондаренко, офіцери О. І. Онокій, В. Д. Соснов, Володимир і Григорій Федоровичі Міщенки, Д. Я. Спащенко, О. Ф. Шишов, В. Т. Нечитенко. Та пам'ять про них вічна. 69 бойових орденів і медалей на рахунку випускників лише 1941 року.

Випускник 1940 р.
Олександр Федорович Толочко

Ф. Сліпченко – вчитель у Волгограді. Саме з ініціативи Федора Федоровича Сліпченка члени пошукового гуртка школи відвідали м. Волгоград у травні 1987 року. Поїздка була організована для того, щоб запалити вогонь на Мамаєвому кургані і перевезти його на гуляйпільську землю та запалити на шкільному подвір'ї на Пам'ятному знакові.

Ф. Ф. Сліпченко, заслужений вчитель РРФСР, звернувся до науково-виробничої реставраційної майстерні м. Волгограда з проханням виготовити проект Пам'ятного знака на честь 40-річчя Перемоги. Ця робота була виконана. Проект цього знака розглядався головним архітектором міста-героя Волгограда, народним архітектором СРСР Масляєвим В. Ю. Автори проекту – скульптори В. Ю. Щелков і Сьомкін, художник – Сербіненко. Пам'ятний знак виконаний колективом Донецького виробничого комбінату. Пам'ятник являє собою багатогранну стелу висотою 5,5 метрів, яка встановлена на постамент прямо-

кутної форми із зрізом передньої частини. Монумент збудовано у вигляді трьох пелюсток вічно палаючого вогню. Ці три пелюстки – символ єдності трьох поколінь – дідів, батьків і дітей. Різкий обрив пілона символізує, що безжалісна війна обірвала життя багатьох молодих людей, яких, на жаль, не повернути, але яких, безумовно, пам'ятатимуть завжди. На самому постаменті розміщена меморіальна дошка з написом «Вечная слава учащимся и учителям Гуляйпольской средней школы № 1, погибшим в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.». Зліва від напису розміщений орден Великої Вітчизняної війни, а на стелі вгорі – зображення п'ятикутної зірки. 8 травня 1987 року в школі відбулася урочиста подія – відкриття Пам'ятного знака.

Право перерізати червону стрічку надано було ветерану війни І. М. Петельку, директору школи О. П. Власенку та учням Владиславу Козлову і Лілії Тимченко. А ветеран війни, колишній вчитель школи П. П. Левицький разом з учнями Валентиною Гурою і Оксаною Ганусевою запалили вічний вогонь, привезений з Мамаєвого кургану з героїчного Волгограда членами пошукового гуртка.

Сьогодні це священне місце в школі. Біля цієї святині влаштовуються всі пам'ятні заходи в житті школярів, проходять урочисті лінійки, уроки мужності, зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни. До підніжжя Пам'ятного знака лягають букети квітів і гірлянди, як данина від нинішнього покоління їм, тим, хто загинув на фронтах Великої Вітчизняної війни, хто завоював нам мир. Пам'ятний знак, вся пошуково-дослідницька робота служить справі виховання підростаючого покоління. Це єдиний пам'ятник учням і вчителям, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни, споруджений на території школи в межах Запорізької області.

Після воєнного лихоліття школа відновила свою діяльність восени 1943 року. Відступаючи, фашисти спалили приміщення школи, тому заняття в перші повоєнні роки відбувалися у одній з уцілілих будівель по вулиці Леніна. Відбудовано було школу лише в 1949 році. Як згадує С. О. Лисогор, шкільні роки якого припали на повоєнний період, школа була одноповерхова. Там був спортзал, коридор, який проходив через усю школу. На подвір'ї була база, з якої влітку учні пили воду. У кожній кімнаті стояла плита і груба, яку топили соломкою. Навчалися в три зміни. У першу – молодші учні, у другу – старші класи, у третю переростки (діти, навчання яких було перервано війною). До школи ходили в бурках і чунях (вирізаних з автомобільної шини і заклеєних по боках галошах), у перешитих німецьких, румунських чи радян-

ських шинелях. Влітку ходили в легеньких полотняних штанах та білих сорочках, які шили матері. Замість портфеля школярі носили сумки з німецького протигазу, а згодом полотняні торби.

Не дивлячись на всі труднощі повоєнного часу, діти залюбки вчилися і чисельність учнів зростала. Кількість учнів школи поповнювалась і за рахунок школярів, які приходили з початкових шкіл – Сігорянської, Бочанської, Подолянської. Наповнюваність класів була до 40 і більше учнів. Паралельних класів було 5-6. На той час вчителями працювали: В. Т. Литвиненко, Н. К. Левицька, П. П. Левицький, Т. П. Шамрай, М. П. Федоренко, І. О. Ростовцев, О. О. Самойленко, Д. І. Ткаленко, М. О. Кузьменко, Г. І. Овечко, В. П. Заворотинський, В. Г. Яковенко, І. С. Ануфрієв, М. С. Косогор.

Вчительський та учнівський колективи надавали велику допомогу підприємствам та колгоспам у відбудові народного господарства.

На початку 60-х років шкільне життя завирувало з новою силою. Зміцніла і поповнилася матеріальна база школи. У школі з'явилося електричне освітлення, а до того часу навчання проводилося при газових лампах та каганцях. Учні почали носити шкільну форму – коричневі плаття з фартухами чорними і святковими – білими, а хлопці мали темні штани і білі сорочки.

Значно поповнився фонд бібліотеки художньою і науково-популярною літературою. В школі продовжували працювати різноманітні гуртки, спортивні секції. Спортивні досягнення школярів були відомі далеко за межами району. Саме в ці роки зі стін школи вийшли майбутні чемпіони і майстри спорту: в 1955 році закінчив школу Іван Сергійович Бик, майбутній президент Шахової Федерації України (1990-2002 роки), заслужений діяч фізичної культури і спорту України (1999 рік), член виконкому Міжнародної шахової федерації (ФІДЕ), член Національного олімпійського комітету України, незмінний капітан збірної команди України з шахів. Проживає в Києві.

Іван Сергійович Бик

В 1957 році одержав атестат Віталій Васильович Іванов, майстер спорту СРСР з гандболу, капітан команди ЦСКА м. Москви, суддя міжнародної категорії з гандболу. Проживав в Москві.

Зі стін школи у 1962 році вийшов В'ячеслав Семенович Ліньов, майстер спорту СРСР з важкої атлетики, який у 1972 р. ввійшов до списку 100 кращих атлетів світу. Зараз проживає в Америці і працює тренером.

В 1967 році СШ № 1 закінчила знаменита Людмила Павлівна Семенюта-Веселкова, Заслужений майстер спорту СРСР, переможець Кубка світу 1981 року в Італії, рекордсменка світу з бігу на 1 миль, віце-чемпіонка Європи 1982 року з бігу на 800 метрів, багаторазова чемпіонка СРСР з бігу на 400 і 1000 метрів. Зараз проживає в Санкт-Петербурзі.

У 1957 році група випускників СШ № 1 м. Гуляйполя на чолі з комсомольським секретарем у складі 15 чоловік отримала путівки на будівництво Північно-донецького каналу. По-різному в майбутньому склалися їх долі.

Комсорг Неля Дібровська закінчила потім Ленінградський кораблебудівний інститут і пов'язала своє життя назавжди з містом Ленінградом (на той час).

Ліда Забільська навчалась у Донецькому університеті і працювала журналістом у міській газеті Маріуполя.

У Віктора Крата спочатку була служба в армії, далі – навчання в Київському політехнічному інституті. З 1967 по 1983 рік працював у Київському трамвайно-тролейбусному управлінні спочатку інженером, а потім директором троллейбусного депо. З 1983 по 2000 рік – в Міністерстві житлово-комунального господарства (заступником, начальником управління Миськенерготранспорту). А з 2001 року – заступник генерального директора СП «Татра – Юг».

Віктор Ілліч є лауреатом Державної премії України, віце-президент Міжнародної Асоціації підприємств міськелектро транспорту, член-кореспондент Транспортної Академії України.

На початку 70-х років минулого століття школи працювали у тісній співдружності зі своїми базовими господарствами, які брали зобов'язання, котрими передбачались заходи допомоги підшефним навчальним закладам. Так, базовики СШ № 1 у 1972 році доповідали, що зроблено:

– колгосп імені Енгельса (голова А. О. Журавель) придбав до 50-річчя піонерської організації (травень 1972 р.) увесь необхідний спортивний інвентар, обладнав кімнату для праці учнів 1-4 класів, оформив актовий зал. Поповнив фонд бібліотеки на 250 карбованців,

– взуттєва фабрика (директор В. В. Шокотко) обладнала кабінет іноземної мови та піонерську кімнату, закупила всю піонерську атрибутику, у фонд бібліотеки – літературу на 350 карбованців,

– районний вузол зв'язку (начальник О. М. Шейко) обладнав шкільний радіовузол, підвів динаміки в кожен класну кімнату,

– завод сільгоспмашин (директор Г. Г. Лисенко) на подвір'ї школи зробив спортивний комплекс, у фізичному, хімічному кабінетах встановив електророзподільні щити, підвів воду до столів у хімкабінеті, встановив стелажі в бібліотеці і придбав художньої літератури на 400 карбованців.

27 жовтня 1973 року як дорогого гостя зустріли учні СШ № 1 колишнього вихованця цієї школи капітана першого рангу Олександра Федоровича Толочка. 33 роки тому йому вручили атестат зрілості. Це тут, у стінках рідної школи, Сашко Толочко виплекав мрію стати військовим моряком. Звідси він поїхав до Ленінграда і вступив до вищого військово-морського училища. Там і застала його Велика Вітчизняна війна. Мужньо Олександр Федорович захищав коліску пролетарської революції, переніс 900-денну блокаду Ленінграда.

За бойові заслуги перед Батьківщиною Радянський уряд відзначив О. Ф. Толочка багатьма нагородами. По війні Олександр Федорович з відзнакою закінчив Військово-політичну академію імені Леніна і продовжував нести службу в рядах Військово-Морського Флоту, виховував молоде покоління моряків.

Про героїчну оборону Ленінграда, про мужність його захисників, про свою юність і службу й розповів на зустрічі з старшокласниками капітан першого рангу.

Через роки до школярів випускників 1984 року звернулися випускники школи 1975 року. В «Листі із минулого» є такі слова: «Мы заканчиваем родную школу в незабываемом юбилейном году, когда наша страна торжественно отметила 30-летие Великой Победы. Навсегда запомним мы майские дни – щедрые на цветы, на зелень лугов и парков, солнце и щебет птиц.

В день прощания со школой мы даем торжественную клятву: высоко нести честь нашей школы, достоинства гражданина Страны Советов, беречь мир, завоеванный старшим поколением.

Из стен нашей школы выходит 86 выпускников. Многие оставили память о себе. На отлично учились: Бодня Наташа, Омесь Татьяна, Михайленко Наташа, Шамрай Наташа...».

Лист-звернення до випускників 1984 року закінчувався так: «Дорогие выпускники! Вы будете заканчивать школу в еще более прекрасное

время, мы уже тогда будем трудиться на разных участках коммунистического строительства. Мы заверим вас, что мы не струсим перед трудностями, не изменим своей мечте, своей клятве...

Вы будете стоять перед зданием школы, которое закладывается теперь, когда мы выходим из стен школы.

Щастливого вам старта на избранном вами пути!»

Завдяки старанній роботі педагогічного колективу школи неухильно підвищувалася якість знань учнів. У 1975-1976 навчальному році вона складала 40,9 відсотка, а в 1977-1978 навчальному році – вже 44,4. Щорічно вихованці школи брали активну участь у районних і обласних предметних олімпіадах, де виборювали призові місця. Піонерська дружина носила звання правофлангової. В досягнутому була велика заслуга старшої піонервожатої В. М. Передерій.

Учасники військово-патріотичних ігор «Орля» і «Зірниця» займали призові місця в районних і обласних змаганнях, відстоювали честь області і на республіканських змаганнях. Кілька років підряд команди юнаків і дівчат виборювали першість області з баскетболу.

Навчання і виховання тісно поєднувалися з суспільно корисною працею. Щорічно учні проводили частину канікул у таборах праці і відпочинку «Романтик» на базі колгоспу імені Енгельса. У 1978 році вони обробили біля 200 гектарів колгоспних ланів. У фонд всеобучу внесено 2000 карбованців. Минулого літа біля 200 дітей працювало самостійно на підприємствах міста і в колгоспах. Кожен там заробив від 40 до 170 карбованців. Крім того, у 1978 році вихованці школи зібрали 25 тонн металолому, 14 тонн макулатури, розповсюдили на 500 карбованців літератури. На рахунку вихованців багато й інших хороших справ.

– Завершення в 1976 році будівництва нового корпусу школи на 302 учнівських місця, – 1 грудня 1978 року розповідав директор середньої школи № 1 М. С. Косогор, – дало змогу обладнати 21 навчальний кабінет, 6 із них одержали звання зразкових. Серед педагогів школи вивчається, узагальнюється і поширюється досвід роботи вчителів О. І. Чижук, Р. М. Пузанової, Л. І. Доннік, Т. Д. Солодкої та інших.

Тоді ж силами учнівського та вчительського колективів створили Ленінську та піонерську кімнати, зал рекреації символіки. Гостинно розчинила двері шкільна їдальня на 60 місць. Переоблаштували вчительську кімнату. Створили належні умови для виробничого навчання. Для цього в майстерню придбали токарні, слюсарні верстати, нові інструменти. Окремо діяв кабінет обслуговуючої праці, де дівчата отримували ази швейної справи та вчилися в'язати, вишивати, робити макраме, готувати страви.

Педагогічний колектив СШ № 1. 1945 р.

Оновлена школа, педагогічний колектив спонукали учнів до отримання глибоких і міцних знань.

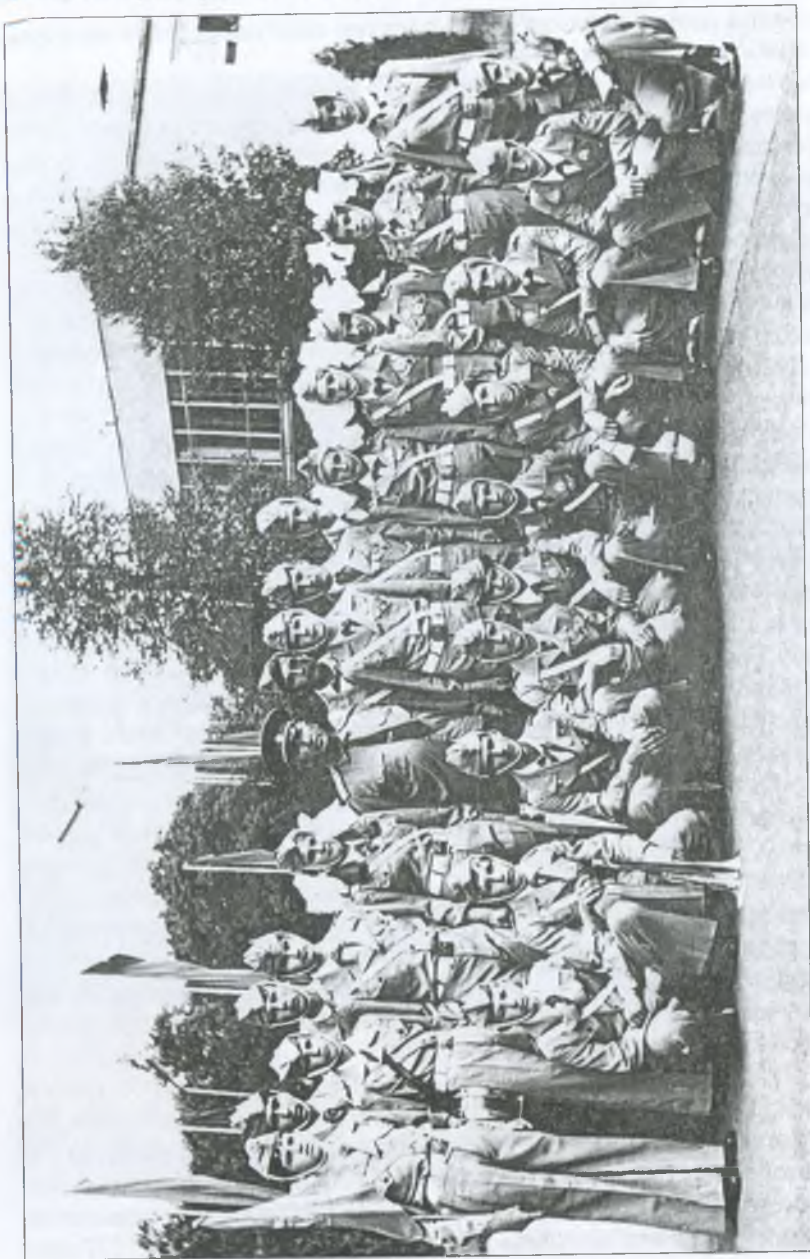
Крім навчання школа відіграла велику роль у формуванні активної громадянської позиції учнів. У цей час діяли піонерська та комсомольська організації, діяльність яких була спрямована на виховання патріотизму, працелюбності, інтернаціоналізму, взаємодопомоги. Слава про піонерську дружину ім. О. Кошового виходила далеко за межі Гуляйпільського району.

Учні були активними членами КІДу (клубу інтернаціональної дружби), який вела вчитель іноземної мови Олександра Іванівна Чижук.

У школі працював і політклуб «Глобус» під керівництвом вчителя історії Людмили Анатоліївни Дюженко, члени якого виступали з лекціями перед трудовими колективами міста.

Для виховання патріотизму школярів велику роль відіграв гурток «Червоні слідопити» під керівництвом В. Ф. Псьола. Пізніше на базі цього гуртка було створено пошукову групу «Пам'ять» під керівництвом В. С. Зіненко, Л. А. Дюженко, Н. В. Лукаш. Гуртківці зібрили матеріал про випускників 1937-1941 років і передали до районного краєзнавчого музею, листувалися і зустрічалися з визволителями міста Гуляйполя від німецько-фашистських загарбників, здійснювали походи по місцях бойової слави. Гуртківці під керівництвом вчителя історії Наталії Володимирівни Лукаш брали безпосередню участь у підготовці і відкритті на подвір'ї школи Пам'ятного знака «Вчителям і учням школи, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років». Зібраний гуртківцями матеріал є гарною базою для проведення виховних заходів у школі, поповнення матеріальної бази історичного кабінету. Зібраний матеріал систематизовано і оформлено стенд у школі «Вчителі та учні нашої школи, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни». Питання історичного краєзнавства стоять і сьогодні в центрі уваги виховної роботи в школі. Темі досліджень досить різноманітні, починаючи від історії заселення міста і до сьогодення. Викликають зацікавленість теми, які стосуються економічного розвитку краю, його культури, духовності земляків.

В ті роки були популярні військово-патріотичні ігри: «Орлятко», «Зірниця». Вчителем військової підготовки на той час працював Василь Григорович Яковенко. З великим натхненням і самовідданістю Василь Григорович ставився до підготовки шкільних команд до цих змагань. Цілком закономірно, що команда школи неодноразово ставала переможницею обласних змагань «Зірниця» та «Орлятко», а в 1977 році

Василь Григорович Яковенко із вихованцями

успішно представляла Запорізьку область на республіканських змаганнях у м. Львові. Вагомими були здобутки учнів школи і на районних та обласних змаганнях з різних видів спорту, зокрема з баскетболу.

Учні школи брали активну участь у трудових десантах по збору металобрухту і макулатури, прибиранню шкільних ділянок, в роботі табору праці і відпочинку. І все це було повсякденною романтикою шкільного життя.

Вчителі школи були активними учасниками шкільного та районного хорів. Молоді вчителі активно діяли у районній комсомольській агітбригаді, зокрема О. І. Сліпченко, Н. В. Лукаш, В. П. Панасенко. На початку 80-х років у педагогічний колектив влилася молода когорта вчителів випускників вищих педагогічних закладів, які своїм ентузіазмом, творчим запалом оживили навчально-виховну роботу в школі.

4 січня 1981 року ректор університету, організатор виховної роботи СШ № 1 Н. В. Каптьоль зазначала: «Тринадцять років при першій середній школі працює університет педагогічних знань для батьків. Цього року його відвідує 245 чоловік, переважна більшість яких – робітники і колгоспники.

До роботи в університеті залучаються найбільш кваліфіковані педагоги, працівники адміністративних органів, лікарі.

Форми роботи університету різноманітні. Це – лекції і науково-практичні конференції, бесіди, усні журнали, консультації тощо.

Надовго в пам'яті слухачів університету залишиться зустріч з делегатами XXVI з'їзду КПРС В. В. Шаровським і XXVI з'їзду Компартії України Ю. Ф. Зелінським.

Пропагандисти, рада університету постійно шукають такі форми роботи, які б допомагали їм діяти у тісному контакті з батьками учнів, залучали широку громадськість до виховної роботи».

Гуляйпільська загальноосвітня школа № 1 I-III ступенів багата своїми традиціями. І одна з них – це зустріч учнів різних поколінь. Так, 18 березня 1965 року у актовому залі СШ № 1 зібралися учні 11-х класів, учителі та колишні випускники школи.

Директор школи І. С. Ануфрієв подякував колишнім випускникам за увагу до школи, за те, що не забули до неї дороги.

На вечорі випускник першого десятого (1937 р.), головний лікар Гуляйпільської райлікарні Г. М. Рябко розповів про свій трудовий шлях, про перших випускників середньої школи. Два з них стали лікарями, вісім – вчителями, шість – інженерами, один – геологом, два – закінчили військові училища і т. д.

Вчитель Гуляйпільської СШ № 3 М. С. Яланський – теж випускник першого десятого класу – говорив про участь вихованців школи у Великій Вітчизняній війні.

Зустріч із воїнами-визволителями

Випускник школи 1961 року, токар заводу сільгоспобладнання т. Попов розповів, як працюють вихованці останніх випусків.

Про знання, здобуті у вузі, говорив студент Дніпропетровського державного університету В. Нечет.

Класний керівник 11-В класу Т. Б. Веретельник з радістю відзначила, що випускники дорожать честю рідної школи і побажала всім учасникам вечора доброго здоров'я й відмінних успіхів у праці.

Учениця 11-В класу Людмила Пальчик від імені всіх випускників подякувала за щирі побажання старшим товаришам.

Про те, як треба берегти традиції старшого покоління, про визначних земляків, про проведення розшуків перших випускників середньої школи розповів краєзнавець В. І. Жилінський.

...1966 рік. Коридори середньої школи № 1 м. Гуляйполя сповнені збудженими радісними голосами людей. З актового залу доноситься мелодія шкільного вальсу. В такт кружляють пари. Але це не сімнадцятирічні юнаки та дівчата, замріяні, несміливі, яких звикли бачити ці стіни. Сьогодні тут господарюють солідні люди, убілені сивиною, за плечима яких великий життєвий досвід. Випускники 1941... Через тернисті життєві шляхи пронесли вони дружбу. І знову разом через 25 років. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять тих, хто віддав своє життя, щоб у цій школі знову лунали щасливі дитячі голоси. Ніхто не соромився сліз, які непрошено наверталися на очі.

З 2002 року традицією є розпочинати всі шкільні урочистості шкільним гімном, автором слів якого є випускниця 2002 року Катерина Сірінюк, музики – вчитель Олександр Вікентійович Голуб. Має школа і свій герб.

*Усі стежки ведуть до тебе,
Бо ти – основа із основ,
Високих знань прозоре небо
Мене чекає знов і знов.
Ти – наша юність і натхнення,
Ти в майбуття широкий шлях.
О, школо, ти – чарівне зілля
І помислів крилатий птах.
Підтримаєш завжди, порадиш.
Ти – альма-матер наших душ
І через роки ти не зрадиш.
Лиш знань завіту не поруш.
Живуть тут формули й романи*

Випуск 10 класу СШ № 1 1972-1973 н. Р.

*І років – буднів голоси.
Дзвінки – це учнів полісмени,
Перерв провидці голоси,
Тебе ми любим, наша школо,
Наставник, друг і отчий дім,
Вкладай і далі мудре слово
У душі нових поколінь.*

8 травня 2003 року учень 11-А класу СШ № 1 А. Клименко писав: «... Тиша! Незвичайна тиша стояла у школі. Завжди гомінливі та тупотливі коридори заповнила тиша, ішли уроки, тільки приглушений за зачиненими дверима голос учителя порушував цей спокій. Мене охопило відчуття, що то не голос вчителя, а стіни випромінюють голоси тих поколінь, які давним-давно навчались та працювали в цій школі. За більш, ніж століттю історії школи скільки людей прийшло її коридорами, кожен з них залишив частку своєї душі альма-матері.

Аби була можливість зібрати всіх випускників разом! Та ні, час невблаганний. Згадав, що бачив список випускників далекого 1941 року. Майже на кожному третім прізвищі позначка: «загинув на фронті», «помер від фронтних ран», «замучений у фашистських таборах».

Це історія школи. Це – історія її випускників і наша пам'ять про них – найвеличніший їм монумент «Людська пам'ять».

Мені згадалися слова привітання колишнього директора СШ № 1 Степана Степановича Хаустова на зустрічі до випускників 1941 року, які дала прочитати його донька Валентина Степанівна Чорноморець: «Дорогі випускники 1941 року! Після закінчення школи Ви піднімали країну з руїн, продовжували навчатись, стали спеціалістами різних галузей народного господарства. Через грізні роки війни, через труднощі та негаразди Ви пронесли святе почуття любові до рідної школи та вірності шкільному товариству...»

Нелегке життя прожив Степан Степанович. Син столяра, він вирішив віддати серце дітям. У 1935 році закінчив Гуляйпільський педагогічний технікум. Був одним із перших у навчанні, активним у громадському житті.

З 1937 по 1939 роки працював учителем історії в СШ № 1. Закінчив заочно Осипенківський інститут і після демобілізації з лав Червоної Армії в 1940 році повернувся до своєї рідної школи, де був директором до страшного 1941 року. Війна внесла свої корективи не тільки у навчальний процес, а й змінила життя всієї країни. Неначе осінній вітер опале листя, розкидала вона всіх учнів та вчителів по безмежних просторах країни.

Зустріч випускників через 25 років. 1979 р.

Після звільнення Гуляйпільщини від німецько-фашистських загартників Степан Степанович ще до грудня 1943 року працював директором СШ № 1, але душа не могла спокійно жити, доки хоч один фашист залишався на рідній землі. І Степан Степанович пішов добровольцем на фронт. А у грудні 1945 року повернувся до рідної хати і його груди прикрашали бойові нагороди: орден Червоної Зірки, медалі «За відвагу», «За взяття Кенігсберга» та інші. Згодом до цих, кров'ю завойованих бойових нагород, приєдналася наймирніша – «Відмінник народної освіти».

І ось після реформування районів Степан Степанович разом із сім'єю переїздить до Костянтинівки Мелітопольського району, де працював директором школи до виходу на пенсію. Після виходу на заслужений відпочинок жив активним життям. Остаточний переїзд зробив до м. Запоріжжя, до доньки.

5 червня 2001 року він пішов із життя.

Мої думки перервав дзвоник на перерву. Юрба дітлахів вирвалася з класів, шкільні коридори набули свого звичного виду.

І це добре, адже якщо дітвора весело бігає по школі, значить, ми живемо у мирний час. Вчителям не потрібно міняти шкільні класи на окопи передової. І вони спокійно можуть виконувати своє святе призначення – навчати дітей».

2003-й став пам'ятним роком для учнів та вчителів Гуляйпільської середньої школи № 1: 26 листопада вони урочисто відзначили 135-річчя свого навчального закладу. Рідній школі присвятила вірш учениця 10-В класу Галя Корнів:

*135 уже минуло школі.
І на шляху її було доволі
Уроків, зустрічей, перерв і свят,
Але старою не назвеш її ніяк.
Цвіте і радує усіх вона і нині,
Відома наша школа майже всій Україні.
Найкращі вчителі тут цілі дні працюють,
Маленьким учням про життя толкують.
Вітаємо тебе, о рідна школа,
Тебе ми не забудемо ніколи.
Прийми від нас ці скромні привітання
І вислухай найщиріші побажання.
Ти квітни, процвітай же, як і нині,
Готуй найкращу зміну всій країні.*

Під час святкування добрим словом згадували Степана Степановича Хаустова, Івана Олександровича Ростовцева, Олександра Степановича Самойленка, Івана Семеновича Ануфрієва, Миколу Свиридовича Косого, Василя Григоровича Яковенка, Федора Петровича Савченка, Валентину Вікторівну Муравей, Миколу Олександровича Кузьменка та інших.

Більше 160 учнів та вчителів загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни. Багато пішло з життя: в 1984 році зупинилося серце Дубченка Ігоря Павловича – молодого 26-річного, в розквіті сил. Потім зупинилося серце в легенди гуляйпільського спорту Зіненка Леоніда Семеновича. Ця смерть особливо вразила. Безвільно упала рука біля дошки у школі Доннік Лілії Іванівни. Як її любили діти та вчителі! Потім був Яковенко Василь Григорович, згодом Воропай Марія Петрівна, яка мала два записи у трудовій книжці: поступила на роботу в середню школу № 1 в 1952 році, вийшла на пенсію в 1990 році.

Вічна пам'ять їм і шана!

Значний вклад у роботу колективу зробили Г. П. Кутя, Г. Ф. Тарасенко, Р. М. Пузанова, В. С. Зіненко, Г. Д. Бібікова, В. Ф. Кириченко, Л. Є. Мартиненко, І. Г. Лютий, В. М. Ніколенко, М. М. Глазунова, О. К. Таран, М. І. Золотун, В. Г. Куш, Л. Ф. Толочко, В. В. Пурик та ін.

Особливо теплі слова про подружжя Левицьких Павла Петровича та Ніни Кирилівни. Це патріарх та легенда колективу. Вдумайтесь:

Педагогів СШ № 1. 25.05. 1984 р.

пережити громадянську, три голодомори, репресії 1937-го року, блокаду Ленінграда та бути учасником 2-х воєн, пропрацювати 27 років в середній школі № 1. Такі випробування випадали не кожному в житті.

Як не згадати одну із найшанованіших і поважніших педагогів Євгенію Андріївну Щербину. Рано пішов із життя її чоловік Борис Григорович. Майже сама виховала доньку і сина, має чудових онуків, які залишили добрий слід як учні у ЗОШ № 1.

Нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора Софія Володимирівна Мазур.

Школа – це перш за все педагогічний колектив, колектив однодумців, ентузіастів, людей творчих, невтомних, енергійних. Він сьогодні налічує 52 вчителів, 16 з яких є випускниками цього закладу. Тут працювали і працюють представники педагогічних династій. Це родина Яковенків: Василь Григорович, який працював військовим керівником, Олександра Корніївна, вчитель початкових класів та їх син – Олександр Васильович, вчитель фізичної культури. Ця родина на 2003-й рік мала 106 років педагогічного стажу. А також династія Зіненків Леоніда Семеновича, вчителя фізичної культури, Валентини Степанівни, вчителя математики, їх дочки Галини Леонідівни, вчителя початкових класів. Чимало добрих справ на рахунок родини Власенків Олексія Петровича, Ніни Яківни і Юлії Олексіївни, Воропай Марії Петрівни та її доньки Крутинь Ніни Григорівни. Сьогодні в школі працює родина Кашлевих Миколи Івановича і Людмили Володимирівни, сини яких теж здобули педагогічну освіту і йдуть стежкою своїх батьків. Глибокі знання з хімії і біології давали вчителі хімії і біології мати Ніколаєнко Катерина Данилівна і її донька Єна Лариса Василівна. В педагогічному колективі працювали і працюють вчителі-орденоносці Софія Володимирівна Мазур, Лілія Іванівна Доннік, Людмила Анатоліївна Дюженко.

Л. А. Дюженко за плідну працю в школі нагороджена орденом Трудової Слави III ступеня, заслуженим авторитетом користуються В. В. Медяник, Т. В. Сірінюк, Л. Є. Каткова, Н. В. Лукаш, Л. І. Гура, В. В. Андрієнко, О. В. Яковенко, В. М. Передерій, В. І. Логанова, Н. Г. Крутинь, Т. П. Кукурудзяк, В. П. Шокотко, О. В. Отрішко, Т. М. Шеремет, Н. І. Куриленко, С. Є. Таран, Т. І. Горпинич, А. О. Ушверідзе, С. П. Клименко, О. І. Чижук, Н. М. Григорова, І. В. Притула, В. А. Коротнюк, М. В. Грицаюк. Це сьогоднішній фундамент школи.

Радує робота молодих колег Л. О. Науменко, О. О. Кукурудзяк, І. О. Остапенко, А. О. Миронової, А. І. Стасик та ін.

Педагогів СШ № 1. 6.03.1990 р.

Школа пишається успіхами своїх вихованців. Учні практично впродовж багатьох останніх років тримають першість в районних олімпіадах. Тільки в 2002 році вони зайняли більше 70 призових місць. Катя Сірінбок (вчитель Т. В. Сірінбок) виборола III місце у Всеукраїнській олімпіаді з української мови, Аня Гура (вчитель Н. Я. Власенко) зайняла I місце в Міжнародному конкурсі знавців української мови ім. П. Яцика, переможцями багатьох літературних конкурсів були Олена Муха та Артем Клименко.

Помітний слід в історії школи залишила Оксана Кушніренко. У свій час вона була переможцем в обласній олімпіаді з рідної мови, гідно представляла область на Всеукраїнській олімпіаді в м. Рівному (вчитель В. А. Коротнюк).

Не підвели і точні науки: Євген Філіпченко (вчитель А. О. Мирунова) став призером обласної олімпіади з інформатики (посів III місце). Костянтин Кашлев зайняв II місце в області на олімпіаді з трудового навчання.

Учні школи активно брали участь в роботі Малої Академії наук і добилися помітних результатів. У 1998-1999 роках Юля Старокоженко та Таня Пластун нагороджені Дипломами за участь в обласній науково-практичній конференції "Краса і біль України".

На кінець 2002-2003 навчального року у школі навчалось 882 учні, з них 42 учні мали високий рівень знань, 228-достатній рівень навчальних досягнень. Гордістю школи були Марина Передерій, Алла Мусунова, Олена Гацко, Сергій Кушніренко, Мирослав Бережний, Юлія Маленовська, Олена Красова, Анна Гура, Сергій Шамрай.

З 1937-го року, коли школа стала середньою, її закінчило 238 учнів із золотою медаллю та 76 із срібною.

З 1961 року школу закінчило 4596 учнів.

Багато вчителів школи стали переможцями щорічних конкурсів "Вчитель року". Це – О. В. Яковенко – виборив звання «Вчитель року – 2000» в області, Т. В. Сірінбок – «Вчитель року – 1997», Н. В. Лукаш – призер обласного конкурсу «Вчитель року – 2002», О. О. Кукурудзяк та Т. І. Горпинич – призери районного конкурсу «Вчитель року – 2002».

Біографія першої школи була б неповною, якби не згадали, що зі школи заплескотили невеличкі джерела літературної творчості молодих поетів: Катерини Сірінбок, Оксани Кушніренко, Ольги Будугай, Олени Мухи.

Зі школи почався літературний шлях поетів і письменників, які вже відбулися: Григорія Лютого, Любові Геньби, Наталі Квітки.

У школі запроваджено поглиблене вивчення української та іноземної мов, історії України. Старшокласники здобувають знання за філологічним та історичним профілем. Школярі є активними учасниками і переможцями обласного етапу конкурсу – захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук, обласних олімпіад, творчих та інтелектуальних конкурсів. Переможцями на державному рівні стали вихованці навчального закладу Анна Криворучно у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням, Вікторія Колоколова та Ольга Коновалова у Міжнародному конкурсі з українознавства, Анастасія Хітанова та Єлизавета Шейко у конкурсі «Україна вишивана».

Гордістю школи є її знамениті випускники: Федір Федорович Сліпченко – заслужений учитель Російської Федерації, почесний член Петровської академії наук і мистецтв, генеральний директор Волгоградського педагогічного ліцею, Олексій Михайлович Якушенко – член Співки художників України, Анатолій Володимирович Тарасенко, член Співки журналістів Казахстану, керівник акціонерного товариства „Костанайський печатный двор», почесний консул України в Костанай, поети та письменники Григорій Лютий – голова Запорізької обласної спілки письменників, Люб

Л. П. Веселкова-Семеновта і О. В. Яковенко. 1.09.2004 р.

бов Геньба – член Національної спілки письменників України, Лариса Вєрьовка, журналіст, лауреат Міжнародної премії В. Винниченка, співавтор книги «Нестор і Галина», Бик Іван Сергійович – президент шахової федерації України, заслужений діяч фізичної культури і спорту, був членом Національного олімпійського комітету України, Іванов Віталій Васильович – майстер спорту з гандболу, суддя Міжнародної категорії, Ліньов В'ячеслав Семенович – майстер спорту з важкої атлетики, Людмила Павлівна Веселкова – переможець Кубка світу 1981 року, рекордсменка світу з бігу на 1 миль, багаторазова чемпіонка СРСР, Олек

сандр Федорович Толочко – контр-адмірал Балтійського флоту, Сіриньок Катерина Григорівна – кандидат філологічних наук, координатор американо-українських зв'язків з громадськістю та інші.

На сучасному етапі, коли скорочується кількість учнів у класах, «задають» фінансові труднощі, в школі під керівництвом директора Любові Єгорівни Каткової (обійма цю посаду з 2006 року) створено необхідні умови для навчання дітей і роботи вчителів. Школа може похвалитися досягненнями своїх вихованців, здобутих у різних районних, обласних, республіканських та Міжнародних конкурсах та олімпіадах. І переконані, що своє 145-річчя ЗОШ № 1 зустрине на марші із ще вагомішими творчими досягненнями.

В різні роки директорами школи працювали:

1. Перетятко Іван Павлович
2. Шкура
3. До 1939 р. – Яцина Михайло Павлович
4. 1940-1941 рр. – Хаустов Степан Степанович
5. 1942-1943 рр. – Процик
6. 1944-1946 рр. – Ростовцев Іван Олексійович
7. Самойленко Олександр Степанович
8. Ануфрієв Іван Семенович
9. Федоренко Михайло Пантелеймонович
10. Косогор Микола Свиридович
11. Власенко Олексій Петрович
12. Медяник Валентина Василівна
13. Каткова Любов Єгорівна.

Директор ЗОШ № 1
Любов Єгорівна Каткова

ЗОШ № 2

Історія загальноосвітньої школи I-III ступеня № 2 бере початок з 1903 року, звідтоді як на території Вєрбівської сотні за рішенням Гуляйпільського земства була побудована і почала працювати третя земська початкова школа.

Приміщення ЗОШ № 2

У 1913-1914 навчальному році у цій школі діти ходили на заняття в чотири групи (класи). У першій навчалось 33, у другій – 37, у третій – 22, у четвертій – 15 учнів. Всього 107 (86 хлопчиків і 21 дівчинка). На іспити прийшов 91 учень (71 хлопчик і 20 дівчаток).

У 1913 році на придбання книжок для шкільної бібліотеки виділено 6 карбованців 8 копійок. На них закупили 16 підручників з історії і стільки ж – на природничу тематику

В той час школа мала 25 чотиримісних парт, стіл, стілець, шафу для зошитів, глобус, рахівницю, карту Росії. Викладання навчальних предметів велось російською мовою, бо українська була заборонена царським урядом.

У школі діти вивчали Закон Божий, чистописання, арифметику та історію Росії.

Серед перших вчителів Вербівської школи були Ніна Гаврилівна Тоболіна, Іван Лаврентійович Тоболін, серед перших учнів згадуються Євдоким Трохимович Зінченко, Данило Юхимович Чучко, Яків Павлович Плющій та інші.

По закінченні школи випускники отримували посвідчення, видані Олександрівською повітовою училищною радою Катеринославської губернії.

У 1917 році зняли з шкільної програми викладання Закону Божого, а з листопада вийшла заборона бити дітей на уроках.

У 20-х роках минулого століття школа називалась Вербівська трудова. Заняття у чотирьох класах проходило у дві зміни. Крім того, вечорами взимку у великій класній кімнаті велось навчання дорослого населення.

У школі в ті часи працювали хоровий і драматичний гуртки. Навчали дітей Поліна Павлівна Пересада, Наталія Володимирівна Телецька, Марія Олександрівна Мелешкова, Клавдія Григорівна Антонова. Влітку у шкільному дворі завжди проводились збори селян Вербівської сотні (вулиці).

У 1925 році у Вербівській третій трудовій школі навчалось 130 учнів, працювало три вчителі.

Згадувала Таїсія Іванівна Приходько: «Вербівську школу знаю з 1925 року, тоді вона була початковою і називалась «третьою трудовою школою», приміщення її складалось з класних кімнат, 2 коридорів і невеликої вчительської. У школі було 4 класи, з них учні 1-х і 3-х класів навчались у першу зміну, а 2-х і 4-х – у другу. Подвір'я і приміщення завжди відзначалися чистотою».

У 1937 році за рішенням Гуляйпільського райвиконкому розпочато будівництво двоповерхового корпусу Вербівської школи. Завдяки зусиллям колгоспів «Ударник» та «Заповіт Леніна» 3 грудня 1939 року корпус здали в експлуатацію. У 1940 році її реорганізовано у середню школу. У будівництві школи брав участь перший її учень Євдоким Трохимович Зінченко.

У квітні 1941 року учні посадили 2000 дерев і 1700 кущових рослин і поробили алейки.

Третю чверть 1940-1941 навчального року вербівські школярі закінчили з якістю знань 84,3%. 17 учителів школи підписалися на Державну позику 3-ої п'ятирічки (4-й випуск) на місячний заробіток. Це – 4950 карбованців.

Учні 6-7 класів допомагали батькам-колгоспникам артіль «Ударник» у збиранні врожаю. На переважуванні зерна з-під комбайна учні М. Мищенко, Т. Гузій, К. Шрамко при завданні 20 тонн переважували по 24. А на копнуванні хліба учениця П. Дерев'янка завдання виконувала на 130%.

У вересневі дні 1943 року фашисти, відступаючи підпалили приміщення школи, лише завдяки вдалої місцевих людей, особливо вчительки молодших класів Таїсії Іванівни Приходько частину парт та шкільного майна вдалося врятувати.

З 1943 року по 1951 рік школа мала статус семирічної.

Директор школи І. І. Златокрилець з вчителями та учнями 1 класу. 1949 р.

У 1952-1953 роках двоповерховий корпус відбудували силами колгоспу «Заповіт Леніна» та будівельної ділянки на кошти, виділені міською Радою, активну участь в оновленні школи брали і учні.

У 1952 році Вербівська школа отримала статус другої середньої.

З 1954 по 1957 роки середню освіту здобуло 205 учнів.

У 1954 році відбувся перший випуск десятикласників.

У 1955 році Ольга Щербак першою в історії навчального закладу удостоїлася золотої медалі.

В школі була організована майстерня з обробки дерева і металу. Всі учні 5-7 класів працювали в майстерні, яку збудували власними руками.

Велику допомогу в засвоєнні природничих наук давала учням науково-дослідна ділянка (14 гектарів). У 1956-1957 роках діти виростили високі врожаї картоплі, буряків.

У 1957 році учні 5-7 класів заклали фруктовий сад: висадили 25 тисяч саджанців, з них яблунь – 4300, груш – 1700, слив – 4000, абрикос – 1500 та інших.

У цей час велику увагу надавали роботі гуртків (юних фізиків, юних техніків, радистів, юннатів). Члени радіогуртка змонтували радіовузол.

У 1957 році шкільна бібліотека мала 6508 екземплярів книг на 33945 карбованців, обладнані фізичний, хімічний, біологічний кабінети, географічний майданчик. Придбано приборів, хімікатів на 35 тисяч карбованців, обладнання для майстерні на 5635 карбованців.

Діти навчалися у 17 класах. Комсомольська організація налічувала 92 члени, піонерська – 150.

У 1958-1959 навчальному році у 15 класах основи науки здобували 320 учнів, із 32 вчителів 13 було з вищою освітою.

Виробнича бригада (бригадир Олександр Лютий) мала у своєму складі 50 дітей. Силами учнів також збудували приміщення для кролів.

Відповідно до рішення виконкому Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих № 384 від 31 грудня 1958 року Вербівську середню школу – перейменували на Гуляйпільську середню школу № 2.

У 1961-1962 навчальному році заклали фундамент на будівництво спортзалу та почали споруджувати майстерню.

У 1963-1964 навчальному році СШ № 2 почала працювати за 11-річною програмою, тому випускного класу не було.

Директор школи
Ізраїль Ісакович Златокрилець

Педагогічний колектив (28 вчителів) під керівництвом директора школи Ізраїля Ісаковича Златокрильця (1950-1968 рр.) був нагороджений туристичною путівкою на Південний берег Криму.

Одним із головних напрямків роботи педколективу школи було військово-патріотичне виховання дітей. Тому зустріч з ветеранами праці, учасниками Великої Вітчизняної війни, старими комуністами та комсомольцями було завжди як свято для учнів.

На одні із комсомольських зборів у листопаді 1970 року запросили комсомольців 30-40-х років – учителя історії І. І. Златокрильця, секретаря парторганізації школи М. В. Волоха, голову правління Гуляйпільського споживчого товариства М. П. Компанієць.

Про активну участь комсомольців 30-х років у житті школи і села розповів Ізраїль Ісакович Златокрилець. Учитель говорив і про долю своїх фронтових товаришів.

Марія Петрівна Компанієць у 1941 році закінчила середню школу, під час війни добилася, щоб її взяли до спеціальної школи, де готували молодь для здійснення операцій в тилу ворога.

У складі невеликої групи підривників Марію Петрівну було закинуто в партизанський загін імені Котовського, який діяв на території Кіровоградської та Полтавської областей. Скільки треба було мужності, витримки, любові до Батьківщини, щоб у таких складних умовах вести боротьбу з ненависним ворогом!

Холод, голод, хвороби мінери, розвідники переносили стійко. Скоро їхня група вже налічувала 75 чоловік, серед яких було 47 комсомольців і навіть троє піонерів. Вони були розвідниками і їм доводилось брати участь у боях.

За підрив двох великих фашистських составів М. П. Компанієць нагородили орденом Червоної Зірки. Якось при розгромі фашистської колони з 184 автомашин поранило командира загону. Дівчина взяла на себе командування. Операцію провели успішно. Марія Петрівна була нагороджена за це медаллю «Партизанові Вітчизняної війни» II ступеня. Згодом груди комсомолки прикрасили й інші бойові нагороди.

Напередодні 30-річчя визволення Гуляйполя і Запоріжжя від німецько-фашистських окупантів учні 4-10 класів СШ № 2 взяли участь у місячнику патріотичної та спортивно-масової роботи.

Комсомольці 8-А, 9 та 10 класів здійснили з класними керівниками походи дружби в села Воздвижівки, Петрівку і Успенівку. Метою їх було знайомство з рідним краєм, із славними земляками. Молодь щиро приймали в колгоспах імені Горького, «Україна», імені Ватутіна. Організували для неї зустрічі з ветеранами праці, організаторами колгоспів, колишніми фронтовиками.

Гуляйпільські школярі вшанували пам'ять визволителів цих сіл – поклали квіти на братських могилах. Учні СШ № 2 зав'язали дружбу з місцевими школярами, взяли участь у спортивних змаганнях, виступили перед новими друзями з концертами художньої самодіяльності.

Члени первинної організації ДТСААФ організували в школі ряд зустрічей з ветеранами війни, учасниками визволення району від гітлерівських окупантів, з воїнами Радянської Армії – колишніми учнями середньої школи № 2.

Під час місячника провели гру «Зірниця-73», в якій взяли активну участь піонерські загони 4-8 класів. У грі відзначилися Валентина Вед-

мідь, Ніна Грекова, Володимир Борисенко, Микола Кривonos, Сергій Сліпченко, Сергій Шаповал, наймолодші з учасників «Зірниця» – Сергій Бесараб і Олександр Целіковський.

Шкільна команда «Орлятко» удостоїлась честі взяти участь у районних торжествах, присвячених 30-річчю визволення рідного краю від фашистських загарбників.

Збір металолому

– Під час літніх канікул група учнів нашої школи здійснила екскурсію в місто-герой Севастополь, – 26 липня 1973 року повідомляла учениця СШ № 2 Вікторія Шевченко. – Ніколи не забути нам того, що побачили ми в діорамі. Мороз іде по шкірі, коли чуєш у запису голос Левітана, котрий закликає радянський народ встати на захист соціалістичної Вітчизни. Мене особливо вразила карта Гітлера, де чорними стрілами покреслена та територія нашої країни, яка за його планом повинна була перетворитися в переоране поле.

Не можна уявити собі Севастополя без панорами, пам'ятника, в якому навечно втілені мужність і героїзм радянського народу, історія славної Чорноморської твердині.

На Сапун-горі я довго стояла біля обеліска. Слова, викарбувані на ньому, вивчила напам'ять: «Слава вам, храбрые, слава бесстрашным! Вечную славу поет вам народ!»

Класний керівник 4 класу О. І. Міщенко організувала перегляд кінофільму «Кому растить хлеб» і провела бесіду «Хлібороб – почесна професія». При цьому вона використала лист О. В. Гіталова «Дума про хліб».

У 70-ті роки важливим засобом поглиблення зв'язку навчання і виховання було шкільне краєзнавство, поєднане з екскурсійно-туристською роботою. Такий досвід роботи був нагромаджений у СШ № 2, де з 1966-1967 навчального року діяв клуб юних мандрівників «Романтик», який об'єднував 240 учнів. Він мав секції: рідний край вивчали юні краєзнавці – історики, географи, біологи, літератори.

«Вперед іти, усе знайти, скоріше все узнати» – такий девіз клубу.

У кожній секції – свої плани, своя робота. Так секція і експедиційні загопи слідопитів вивчали життя і діяльність В. І. Леніна, як його заповіти перетворювались у життя, видно було на прикладі колгоспу «Заповіт Леніна».

А слідопити загону «Юність» збирали матеріали про людей трудової слави – кавалерів ордена Леніна, членів рідного колгоспу. Цікавий матеріал їм дали зустрічі з головою цього колгоспу Героєм Соціалістичної Праці Г. К. Коровкою, трактористом І. М. Боднею, ветераном колгоспної праці, колишнім бригадиром прославленої тракторної бригади комуністичної праці, Героєм Соціалістичної Праці І. П. Мартиненком.

Слідопити експедиційного загону «Червона троянда» вивчили і описали історію пам'ятника В. І. Леніну в Гуляйполі.

Обід в полі учнівської виробничої бригади

Піонерський загін 5-Б класу боровся за присвоєння йому імені героя-земляка Василя Панасовича Семенюти, котрий загинув у Аджимушкайських катакомбах у місті-герої Керчі в роки Великої Вітчизняної війни. Пошуки дітей привели їх до рідної сестри Семенюти – Галини Панасівни Коростильової, друзів молодості Василя Панасовича.

Учні 5-А класу розшукали і записали спогади 43 учасників Великої Вітчизняної війни, які проживали на території колгоспу «Заповіт Леніна».

Дев'ятикласники збирали матеріали про вихованців своєї школи, що полягли на фронтах війни, фотографії, листи, спогади близьких – ретельно оформлялись і зберігались у школі.

Про історію школи, починаючи з часу її заснування (1903 р.), можна узнати у членів секції істориків-краєзнавців. У 1975 році члени цієї секції працювали над вивченням історії міських вулиць – Жовтневої, імені Калініна, імені Леніна, імені Алли Оношко та інших.

Цікаву й змістовну роботу проводили члени літературно-краєзнавчої секції. Тут кожен експедиційний загін мав своє завдання. Семикласники збирали народні пісні на Гуляйпільлі, восьмикласники – матеріали про місцевих письменників – М. Гайдабуру, Л. Юхвіда, М. Тардова та інших, дев'ятикласники – поезію місцевих поетів.

Члени секції краєзнавців-географів мали на своєму рахунку багатоденні подорожі по Запорізькому краю, оформлені гербарії, вели спостереження за погодою.

Крім вивчення історії рідного краю, учні займалися і тимурівськими справами, вони допомагали інвалідам війни і праці, пенсіонерам, самотнім людям похилого віку. Тимурівці допомагали обробляти городи, принести води, нарубати дров, ходити до крамниці за покупками тощо.

Також в СШ № 2 проводилась значна робота з інтернаціонального виховання учнівської молоді. Цікаво організовувався вільний час учнів: тематичні вечори відпочинку, диспути, зустрічі з людьми різних поколінь. Діти брали активну участь у спортивних заходах школи й району.

В ті роки ґрунтовні й міцні знання давали учням вчителі М. В. Кощельник, Г. С. Качан, Р. С. Цьопкало та інші. Вони були активістами громадського життя, систематично виступали з лекціями на виборчих дільницях місцевого колгоспу «Заповіт Леніна».

8 березня 1978 року про досвід роботи колеги Галини Семенівни Качан розповідала вчителька СШ № 2 В. М. Ніколенко:

– Трудівники колгоспу «Заповіт Леніна», підприємств міста завжди задоволені, коли перед ними з лекцією виступає вчителька середньої школи № 2 Галина Семенівна Качан. Бо лекції її змістовні, цікаві.

Більше 25 років Г. С. Качан пропагує педагогічні знання серед населення. І всі ці роки вона в постійних пошуках більш цікавих форм роботи.

За роки лекторської діяльності Г. С. Качан побувала на багатьох виробничих дільницях. Її поради щодо виховання дітей допомогли і допомагають батькам-трудівникам першого, другого і третього відділків колгоспу «Заповіт Леніна», другої молочнотоварної ферми колгоспу імені Енгельса, четвертої ферми колгоспу імені Карла Маркса. Галина Семенівна неодноразово виступала і перед слухачами університету педагогічних знань, що діє при школі, перед членами педагогічного колективу. Минулого року вона прочитала 28 лекцій, за два місяці поточного – вісім.

Г. С. Качан завжди йде в ногу з життям. При підготовці до лекцій використовує різноманітну літературу. На її письмовому столі можна часто побачити твори Макаренка і Сухомлинського, педагогічні журнали «Воспитание школьников», «Семья и школа», фахові – «Преподавание русского языка и литературы в школе».

При підготовці до лекції Галина Семенівна значну увагу звертає на доступність форми викладу теми, особливо на її початок – важливо зацікавити присутніх з першого ж слова, заволодіти їхньою увагою. Важлива й інтонація голосу – спокійна. Це змушує прислухатися. Зміст будь-якої лекції Г. С. Качан будує на конкретних фактах, взятих як із педагогічної літератури, так і з власного досвіду, з життя школи.

Допомога підшефному колгоспу

Галина Семенівна, прагнучи до вдосконалення лекційної пропаганди, широко використовує технічні засоби.

До будь-якої роботи Г. С. Качан ставиться добросовісно. Вона – одна із кращих вчительок школи і району. В 1973-1974 навчальному році її досвід, як вчительки російської мови і літератури, вивчався і узагальнювався Запорізьким обласним інститутом удосконалення кваліфікації вчителів. Багато років Галина Семенівна очолює районне методичне об'єднання вчителів російської мови і літератури. Вона подає допомогу колегам у підготовці доповідей, рефератів, методичних розробок тощо, молодим вчителям допомагає опанувати методику викладання предмета, проводить з ними індивідуальні бесіди з питань самоосвіти. Часто Галина Семенівна сама виступає перед вчителями на засіданнях методичного об'єднання.

Завжди серед дітей, батьків, завжди в пошуку – такий девіз життя вчителя, лектора Г. С. Качан.

У 1977-му році із золотою медаллю школу закінчив Сергій Сліпченко, у 1979-му – Антоніна Міщенко, у 1980-му – Валентина Демидюк.

У Гуляйпільській СШ № 2 склалась певна система правового виховання учнівської молоді. Тут з 1976 року працював клуб правових знань «Підліток і закон», який очолювала вчителька історії Любов Іванівна Каретник.

15 січня 1981 року розповідала Л. І. Каретник:

– Педагогічний колектив нашої школи дбає про удосконалення форм і методів правового виховання учнів. У початкових класах, наприклад, правовиховна робота здійснюється переважно на уроках читання. Керуючись шкільною програмою, класоводи Є. О. Дерев'янку, Р. С. Цьопкало, Т. Г. Деркач знайомлять хлопчиків і дівчаток із життям країни, формують у них розуміння необхідності додержувати норми нашого життя.

Важлива роль у пропаганді правових знань серед восьмикласників належить бесідам або розповідям вчителя з елементами бесіди. Практикуємо також написання творчих робіт, рефератів, з якими учні виступають на уроках.

Досвід переконує, що найкращі результати дає досягнення єдності урочної форми роботи з позакласною. На цій основі учням прищеплюємо інтерес і навички самостійної роботи, вміння застосовувати знання на практиці.

Саме такі завдання й вирішує клуб правових знань «Підліток і закон». Засідання його відбуваються щомісяця. Форми роботи – різно-

манітні: бесіди, лекції, теоретичні конференції, семінари, усні журнали, диспути, вечори запитань і відповідей, вікторини.

У нашій школі функціонують учнівський комітет і загін юних дзержинців, які подають помітну допомогу дорослим у боротьбі з порушниками дисципліни, проводять профілактичну роботу у мікрорайонах школи.

І на завдання батьківського університету педагогічних знань запрошуємо працівників юстиції, міліції. Там читають лекції також учителі, досвідом виховання дітей діляться батьки. Практикуємо й систематичні звіти батьків перед школою про виховання дітей у сім'ї. З батьками проводяться індивідуальні бесіди – консультації, відвідуємо батьків удома.

У 1979 році в районному Будинку піонерів відбувся огляд учнівської художньої самодіяльності. На огляді непогано виступили учні СШ № 2 Юрій Зінченко, Сергій Бодня, Ірина Домашенко.

З метою підготовки школярів до суспільно корисної праці у 1983 році 59 учнів 9-10 класів СШ № 2 оволодівали спеціальністю муляра.

У 1983 році почесне звання «Відмінник народної освіти УРСР» отримала вчителька СШ № 2 М. В. Кошельник, у 1985 році Почесною

Володимир Степанович Кошельник

грамотою Міністерства освіти Української РСР нагороджено вчительку математики Н. М. Білу.

Пам'ятний слід в історії СШ № 2 залишився і від вечора-портрета, присвяченого 60-річчю директора В. С. Кошельника, який пройшов 18 червня 1988 року.

Того вечора друзі і колеги ювіляра зібралися разом, щоб подумки пройти тією стежиною, що вивела його у життя. З теплими словами вітання звернулися до Володимира Степановича секретар райкому Компартії України Л. І. Явон, заступник голови райвиконкому О. О. Кірієнко,

завідуючий райвно М. П. Гонтар, завідувача загальним відділом обкому профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ С. О. Яцюнь, голова райкому профспілки вчителів з Пологівського району З. А. Мовчан, друзі, колеги.

Присутні на вечорі дізналися, що у важкі повоєнні роки Володимир Степанович був учнем СШ № 1, студентом – Гуляйпільського педагогічного училища (про роки навчання згадали колишні викладачі педучилища М. І. Омесь та Н. Д. Омесь, однокурсники В. Ф. Мажаєв, І. А. Гречко, Л. П. Репетун, І. Х. Циба, К. В. Чирва).

Багато добрих слів прозвучало на адресу мудрого керівника, гарного організатора, ініціативного голови (більше 20 років) райкому профспілки, дбайливого батька і дідуся, чуйної людини від колег, які працювали під його керівництвом – Н. Г. Коростильової, Л. А. Галкіної, В. Т. Сої, Л. А. Савицької.

Незабутній відгомін у серці знайшли і слова директорів шкіл, з якими пройдено немало по одній стежині – В. Ф. Кириченко, П. І. Тимоніної, В. Ф. Мажаєва.

Від імені випускників 1965 року Гуляйпільської одинадцятирічної школи-інтернату, в якій тоді працював ювіляр, виступив І. К. Кушніренко.

Вечір-портрет не тільки в серці ювіляра залишив глибокий слід, а й у серцях усіх його учасників, які вшанували людину-трудівника, яка все своє свідоме життя віддала нелегкій вчительській праці, сіяла, добре, розумне, вічне в дитячих душах.

Протягом 20 років – з 1968 до 1988 року директором школи був Володимир Степанович Кошельник. У цей час до навчального закладу підвели воду, побудували їдальню.

У лютому 2011 року згадував В. С. Кошельник:

– У 1968 році 3 березня я змінив на посаді директора міської середньої школи № 2 Ізраїля Ісаковича Златокрильця. Завучами працювали Іван Андрійович Скиба, Любов Степанівна Сліпченко, Любов Іванівна Каретник, Тетяна Дмитрівна Варакута, організаторами позакласної роботи – Галина Семенівна Качан, Катерина Петрівна Бондаренко, Людмила Андріївна Галкіна.

В той час обов'язково мали бути кабінети фізики і хімії. Пізніше школи перейшли на кабінетну систему. За краще оформлення кабінетів до нового навчального року були відзначені грамотами Ізраїль Ісакович Златокрилець (історія і суспільствознавство), Іван Іванович Бондаренко (іноземна мова), Іван Іванович вів і фотогурток. Стенд «Трудове навчання в об'єктиві фотоапарата» красувався у методкабінеті.

Добре оформила кабінет української мови і літератури Валентина Власівна Домашенко. Вона вела драматичний гурток. Жоден вечір у школі не проходив без участі її гуртківців.

Гарним організатором при КВК була Галина Семенівна Качан. Спочатку відбувалися баталії в школі, а потім вийшли на районний рівень, де команда займала призові місця.

Добре обладнаним був і кабінет початкової військової підготовки (вчитель Петро Михайлович Барвінський). Його змінив Олексій Іванович Лютий. Його учні в іграх «Зірниця», «Орлятко» брали активну участь, а в змаганнях із стрільби займали перші місця.

Зразковим був і кабінет математики Любові Степанівни Сліпченко, яка нагороджена ленінською ювілейною медаллю.

Раїса Степанівна Цюпкало, вчителька молодших класів, охоче передавала досвід колегам з інших шкіл району. Теж нагороджена ювілейною медаллю.

Марія Василівна Кошельник, вчитель української мови та літератури, а потім вихователь, вела гурток образотворчого мистецтва. За розписи на посуді члени її гуртка отримували призові місця, а керівника нагороджували грамотами, а також значком «Відмінник народної освіти».

Вчителю української мови та літератури Ірині Володимирівні Саприкіній за результатами обласної перевірки присвоїли категорію «Вчитель – методист».

Вихователь молодших класів Катерина Йосипівна Фролова керувала «Ляльковим театром».

Вчитель праці, музики і співів Михайло Никифорович Волох завжди сумлінно готував дітей до районних олімпіад. Вів гурток «Юного моделіста». Діти з цікавістю робили моделі, запускали їх у повітря. Цю любов вчитель привив багатьом учням на все життя. За сумлінну працю нагороджений ювілейною медаллю.

Вчитель праці Леонід Свиридович Говіна вчив старшокласників будівельній справі, які стажувалися в міжколгоспбуді і ПМК-2. У школі учні зробили два кам'яні туалети, в колгоспі «Заповіт Леніна» – санпропускники біля ферм, а також будиночки для чергових.

Вчитель фізкультури Георгій Георгійович Ніколенко був палким прихильником спорту. Спортивний зал не закривався від раннього ранку до пізнього вечора, а в неділю проходили змагання з волейболу, баскетболу.

Вчитель разом з учнями багато сил докладав для оформлення спортивного майданчика. Він був керівником туристичного клубу. З дит

На екскурсії в Криму

ми вивчали рідний край, починаючи з Гуляйполя і кінчаючи Бердянськом. Школа багато організовувала екскурсій в різні місця нашої Батьківщини.

Посадили ми і алею, розбили парк, дерева і кущі нам прислали з Ульяновська так, як планували біля школи встановити погруддя В. І. Леніна. Багато для цього зробила Катерина Петрівна Бондаренко. Клич «Збирати макулатуру і металолом», щоб заробити гроші на виготовлення погруддя, підтримали всі у школі. Зароблені гроші перерахували одній запорізькій майстерні. Міжколгоспбуд дав бетон і учні разом з М. Н. Волохом зробили постамент. Потім біля цього пам'ятника проводили шкільні урочисті лінійки. Таким насиченим було наше шкільне життя.

У 1989 році на серпневій нараді вчителів завідуючий районним відділом народної освіти М. П. Гонтар відзначав, що творчий підхід до справи навчання і виховання властивий учительці Гуляйпільської СШ № 2 І. В. Саприкіній, яка дбала про органічний зв'язок змісту уроку і заняття літературного гуртка. Одного разу під її керівництвом учні досліджували тему: «Якого кореня мій рід?» І дуже здивувались, коли дізналися про своє походження, хоча у всіх у свідоцтві про народження написано: «українець».

У 1990 році глибоко й цікаво реалізовували освітні, виховні й розвиваючі завдання навчальних курсів учителі СШ № 2 Л. О. Маслієнко, О. В. Касьяненко.

У 1990 році міцний рівень знань, умінь і навичок показали випускники СШ № 2 з української мови, де вчителька Т. Т. Гузія.

Педагогічний стаж Лідії Олександрівни Маслієнко починався 1983 року. Вона – відмінник народної освіти. У 1992 році була класним керівником 11 класу, який прийняла сім років тому. А скільки тепла душі, доброти й любові віддала вона учням!

У жовтні 1993 року колектив СШ № 2 і громадськість міста урочисто відзначали 90-річчя навчального закладу, віншували, сівачів розумного, доброго, вічного.

– Як і для людини, для будівлі з роками настає похилий вік, – зауважував 16 жовтня 1993 року директор школи Володимир Павлович Приходько. – Але два шкільні корпуси, одному з яких 90 років, другому – за 50, живуть і працюють завдяки наполегливій праці учнів і вчителів, батьків, а також наших шефів. Колгосп «Заповіт Леніна» (голова правління Борис Онуфрійович Горпинич) на протязі десятиріч допомагає школі матеріалами для ремонту шкільних приміщень, коштами для екскурсій та поповнення навчальної бази школи, продуктами для працівників та пенсіонерів, оплачує харчування дітей колгоспників. Лише два роки шефом нашої школи є завод лакофарбових виробів (директор Микола Миколайович Шейко). Наша школа вдячна колективу заводу та адміністрації не лише за кошти, виділені для її потреб, але й за чуйність та доброту, яку вони завжди проявляють, коли справа стосується школи, учнів та вчителів.

В наш скрутний час, коли навіть великі господарства з трудом зводять кінці з кінцями, для школи, яка має мізерний бюджет, настали важкі часи. Але районний відділ освіти (завідуючий Михайло Петрович Гонтар) при своїх обмежених можливостях все-таки знаходить кошти для ремонту, заміни шкільних меблів, допомоги дітям-сиротам та дітям з багатодітних і малозабезпечених сімей.

За останні 5 років значна частина енергії вчителів та адміністрації витрачається на поточний ремонт шкільних приміщень, які потребують постійної уваги. Повільно вирішується питання забезпечення школи проточною водою. В аварійному стані знаходиться шкільна майстерня. Педагогічний колектив, учні та батьки впевнені, що всі негаразди відійдуть у минуле, коли адміністрація району прийме рішення про будівництво нового приміщення школи.

Незважаючи на труднощі, колектив школи настроєний оптимістично і всі свої зусилля докладає для здійснення успішного навчання та виховання учнів.

За час свого існування ЗОШ № 2 випустила у світ понад три тисячі учнів, з них – біля 60 медалістів. Лише у 1993 році із 17 випускників п'ятеро закінчили школу з відмінними оцінками і отримали 4 золоті медалі.

У кінці травня 1995 року пройшов фінал районного конкурсу «Вчитель року», в якому взяла участь Н. О. Вайнер з СШ № 2.

23 січня 1996 року в Молодіжному залі київського Будинку вчителя відбулася зустріч колективу видавничого підприємства «Перше вересня» з педагогічною громадськістю, на якій було розіграно призи грошової лотереї серед передплатників. СШ № 2 виграла перший приз 1000 гривень як передплатник газети «Зарубіжна література».

У 1998 році СШ № 2 із срібними медалями закінчили О. Чорна та О. Шрамко.

У 1999 році у жанрі декоративно-прикладного мистецтва грамоту обласного управління освіти отримала Г. Мазурок.

У першій декаді січня 2000 року вчителька початкових класів СШ № 2 Валентина Олексіївна Шаровська брала участь у конкурсі «Вчитель року».

У 2000 році значно покращила роботу з підготовки до нового навчального року ЗОШ № 2.

19 липня 2000 року розповідала О. Паращук:

– Промайнуло десять літ з тих пір, як ми закінчили другу міську середню школу. І ось нас знову покликав за парти дзвоник. А було це під час зустрічі випускників.

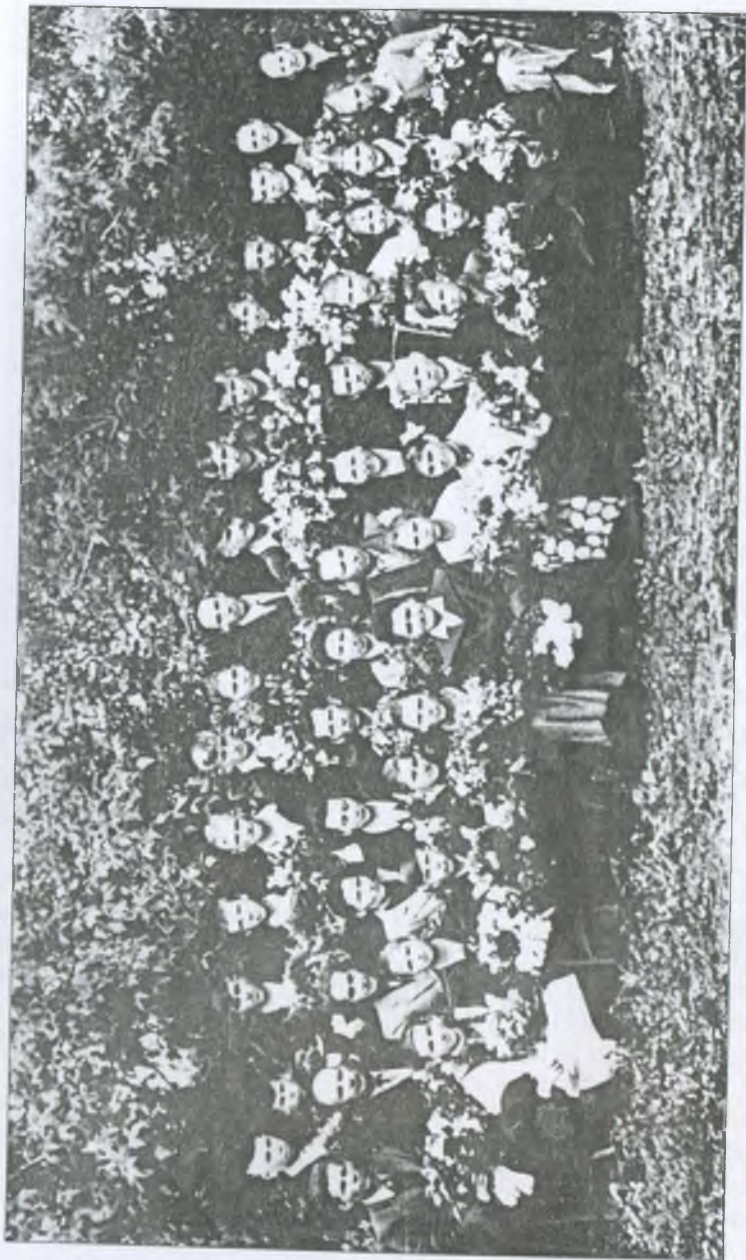
Зайшли ми в наш клас разом з класними керівниками Наталією Олексіївною Вайнер і Любов'ю Петрівною Лютою. І всі сіли на свої місця. Розпочався урок. Урок спогадів.

Кожен іде своїм життєвим шляхом. У кожного по-різному склалася доля. У більшості наших однокласників – сім'ї, діти, які, як і ми колись, навчаються в нашій школі. Є серед нас і медсестри, і вчителі, працівники органів внутрішніх справ і військкомату, є й просто робочі, безробітні. Та ніхто не втратив людської гідності, ніхто не ославив рідної школи.

Ми вдячні вчителям за все те, що вони зробили для нас, за нелегку працю. Хай завжди в їхньому житті будуть вдячні учні.

Напередодні 1 вересня 2000 року райгазета «Голос Гуляйпілья» розповіла про відмінника освіти, вчителя-біолога із міської загальноосвітньої школи № 2 Тетяну Леонідівну Приходько.

– Сьогодні я вже не уявляю себе поза школою, – говорила вона, – так міцно увійшла вона в моє життя, стала моїм своєрідним науково-

Учні і вчителі СШ № 2. Випуск 1964 р.

дослідним інститутом, про який мріяла в юності. Але тут я більше, ніж науковець, я – вихователь і, якщо можна так сказати, дослідник непростих дитячих душ...

Тетяна Леонідівна добре розуміє, яка лежить на ній відповідальність – не лише за знання, які вона дасть учням, а й за те, чому навчить їх, крім біології, якими людьми вони вийдуть зі стін школи.

Те, що вчителька керувала районним методичним об'єднанням вчителів-біологів, – не випадково. Її глибокі знання з предмета дозволяють це робити на високому професійному рівні. Це ж твердила і методист райво Н. В. Сало:

– Тетяна Леонідівна може так цікаво й змістовно висвітлити нову тему і тим самим викликати бажання у дітей до вивчення уроку. Вона не обмежується лише рамками заданої програми, справді вчить дітей цікавому і корисному, сіє зерна доброти і людяності в їх душі. Ось чому у неї завжди гарні результати в роботі. Свідчення цьому – щорічні шкільні призери біологічних олімпіад, що проходять в районі. І що характерно, роботи її вихованців мають наукове підґрунтя, а звідси, звичайно, і їх висока якість. Не можу не сказати про велику працелюбність вчительки, а разом з тим і надзвичайну скромність. Це її обличчя, її почерк.

– Учительська праця – це постійний, невтомний пошук свого найкращого уроку, постійний біг за синім птахом своєї професії. Саме такого птаха тримає в руках майстер своєї справи – Лідія Олександрівна Маслієнко, – 8 травня 2001 року писала керівник районного методоб'єднання вчителів Т. Г. Кієнко. – Вона – вчитель російської мови і зарубіжної літератури загальноосвітньої школи № 2. І щоб мати такі результати праці, їй довелося пропрацювати не один десяток літ. Зате сьогодні її уроки можна назвати співпрацею, мудрим спілкуванням зі школярами, в основі яких – міцні знання, взаємний контакт і зацікавленість, доброзичливість та мудра простота.

Добрі слова про вчительку початкових класів Наталію Вікторівну Єну 5 жовтня 2002 року говорили батьки дітей 4-го класу ЗОШ № 2.

«Наша друга мама», – так називають її діти. І це справді так. Усім допоможе, вислухає, порадить, навчить. Ніколи не підвищує голосу, завжди доброзичлива. А ще гарно малює, тому кожному на день народження готує якийсь подаруночок. Вона любить дітей, а вони люблять її.

На початку лютого 2003 року пройшло чергове засідання «Школи педагогічної майстерності класних керівників 5-6 класів». Керівник його Н. М. Тихенко – педагог-організатор ЗОШ № 2 проінформувала

присутніх про діяльність колективу щодо забезпечення умов для само-реалізації особистості відповідно до її здібностей та інтересів.

Практичне заняття для класних керівників провела психолог школи І. Є. Наріжня. Класний керівник НВК № 4 Т. Г. Кієнко поділилась досвідом роботи з питання «Діагностична та корекційна діяльність класного керівника».

Із захистом плану виховної роботи з учнями виступили класний керівник 5-го класу ЗОШ І-ІІ ступенів селища Залізничного Л. М. Тур та 6-го класу Полтавського НВК – В. І. Шиш.

Класні керівники 5-6 класів відвідали і виховний захід, який провела зі своїми шестикласниками вчитель вищої категорії, старший вчитель Н. О. Вайнер.

Керівник «Школи педагогічної майстерності класного керівника» Н. М. Тихенко, психолог школи І. Є. Наріжня, класний керівник Н. О. Вайнер зуміли створити атмосферу емоційного піднесення, доброзичливості, затишку для гостей – класних керівників району та учнів, які взяли участь у черговому засіданні школи.

У травні 2003 року прекрасний урок зарубіжної літератури під час вивчення оповідань М. Зоценка провела вчитель ЗОШ № 2 Валентина Миколаївна Клименко. Про це говорили під час його обговорення директор школи В. П. Приходько, заступники його Т. Д. Варакута, Н. М. Тихенко, вчителі Л. О. Маслієнко, Т. Т. Гузій, керівник райметодоб'єднання вчителів зарубіжної літератури Т. Г. Кієнко. Вчителька проявила на уроці професійну сміливість, фахову обізнаність, методичну майстерність, яка дається наполегливою працею.

29 жовтня 2003 року колектив міської загальноосвітньої школи № 2 урочисто відзначав її сторіччя. Свято почалося на подвір'ї школи, де зібралися люди різного віку: нинішні і колишні учні і вчителі, батьки учнів, жителі мікрорайону, представники громадськості.

Свято почалося із лінійки, на якій вручили колишньому директору цього закладу В. С. Кошельнику коровай, а усіх присутніх запросили у класи на «відкриті» уроки.

Опісля все дійство перемістилося у великий зал КСК «Сучасник», бо якою б не була школа, вона не в змозі умістити усіх своїх вихованців, яких проводжала у доросле життя впродовж ста років.

«Школо, тобі сьогодні сто». Так було названо ювілейний захід, на який привітати ювілярів прийшли голова Гуляйпільської райдержадміністрації І. О. Бірюков, його заступник П. П. Науменко, голова районної ради Є. Г. Коровка, начальник управління освіти і науки Запо-

рільської облдержадміністрації О. І. Ульянова, начальник районного відділу освіти Л. Є. Кірієнко, міський голова О. М. Жигалко, і у кожного з них для школи був подарунок.

Зал зірвався оплесками, коли Ігор Олексійович мовив, що разом з О. І. Ульяновою і за сприяння народного депутата України О. М. Пеклушенка, який надіслав вітальну телеграму, вони дарують комп'ютерний клас. А ще від районного відділу освіти іменинники отримали набір меблів, міський голова подарував настінний годинник, директори ДП «Машинобудівний завод» ВАТ «Мотор Січ» О. А. Долженко – факс, ДП «Механічний завод» ВАТ «Мотор Січ» А. М. Семенюта – тренажер, О. С. Целіковська від дирекції ТОВ «Еталон» – музичний центр.

Солодким спогадом від вдячних випускників 1986 року був великий торт. А викладацький актив аграрного ліцею вручив директору школи В. П. Науменку сторічну медаль власного виробництва і булаву, супроводжуючи все це гумористичними побажаннями. Але були того дня і серйозні нагороди. Медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» отримав В. С. Кошельник, грамоти райдержадміністрації – вчителі Н. О. Вайнер, Л. О. Маслієнко, Т. Л. Приходько, районного відділу освіти – Р. С. Цьопкало, Т. Д. Варакута та В. О. Шаровська.

І впродовж всього заходу звучали пісні, линули нескінченні побажання у прозі і віршах, називались прізвища тих, хто прославив і прославляє школу. І найперше – вчителів Н. О. Вайнер, Л. О. Маслієнко, Т. Л. Приходько, М. А. Опалейко, О. П. Лютої, В. О. Шаровської, Н. В. Єни, Т. Т. Гузій, Л. М. Клименко, І. Є. Наріжної, С. А. Бика, Н. М. Білої.

Враховуючи бажання учнів, батьків, кадрове, навчально-методичне забезпечення, у 2003-2004 навчальному році в старшій школі впроваджувалося профільне навчання. Обраний напрямок – суспільно-гуманітарний.

В школі склалися добрі традиції і щорічно проводяться уроки

Перша медалістка школи
Ольга Щербак. 1957 р.

мужності, конкурс букетів і композицій з квітів, тематичні вечори, уроки народознавства, «Осінній ярмарок» тощо.

До 2003 року колектив школи очолював Володимир Павлович Приходько, з 2003-го – Віктор Павлович Науменко, а з 2008-го року – Роман Сергійович Бут.

У 2006 році В. П. Науменко спільно з головою Гуляйпільської державної адміністрації О. І. Дудкою багато сил і енергії доклали, щоб провести у школу газове опалення, реконструювати стару котельню, яка працювала на твердому паливі. За це колектив школи, батьки учнів щиро вдячні керівникам району і школи за проявлену турботу. Тепер учні почувують себе комфортно у холодні зимові дні.

Велика проблема у цьому навчальному закладі була з водопостачанням. Завдяки зусиллям Р. С. Бута її у 2008 році вдалося вирішити і у ідальні школи з'явилася проточна і гаряча вода, що значно полегшує роботу кухарям.

Турбуючись про здоров'я дітей, директор школи у 2009 році добився облаштування внутрішнього туалету (вбиральні) у корпусі початкової школи. Молодшим школярам тепер немає необхідності взимку бігати у туалет на двір.

Вирішенню питання з внутрішнім туалетом сприяли начальник відділу освіти райдержадміністрації Л. Є. Кірієнко, спонсори О. Ю. Коростельов (ТОВ «Приображенське»), С. І. Курман (ТОВ «Діло СК»), О. А. Долженко («Машинобудівний завод»), завгосп школи С. О. Троян і працівник закладу А. О. Мороз.

З 2008 року загальноосвітня школа № 2 I-III ступенів активно співпрацює з Гуляйпільським лісництвом (керівник В. М. Родін). І це дає добрі результати. Так на території навчального закладу діти висаджували дерева, здійснювали трудові десанти по району (висадження сосонок, берізок, кущів, збирання каштанів, жолудів тощо). Така співпраця прищеплювала в учнів почуття любові до рідного краю, гордість за причетність до громадських корисних справ.

У 2008 році грамотою відділу освіти райдержадміністрації нагороджено Т. О. Шаповал із ЗОШ № 2.

У 2010 році в номінації «Гордість Гуляйпільського краю» в галузі науки та мистецтва грошову премію отримала учениця ЗОШ № 2 Анна Плотка, у номінації «Творча обдарованість» перемоги обласного конкурсу удостоїлася Анна Пішкова, в номінації «Серце віддаю дітям» серед переможців була і заступник директора з виховної роботи ЗОШ № 2 С. А. Дончик.

У 2010 році найкраще організували оздоровлення учнів у денному таборі ЗОШ № 2.

Друге місце в обласному етапі учнівських олімпіад з краєзнавця виборола одинадцятикласниця Юлія Баштаннік.

У листопаді 2011 року директором ЗОШ № 2 став Сергій Михайлович Непайда, а Роман Сергійович Бут перейшов працювати начальником відділу освіти Гуляйпільської райдержадміністрації.

Школа пишається своїми вихованцями: переможцем (I місце) районного конкурсу «Ділова людина-2000» Іриною Семенютою, переможцем першості України в рамках VI Міжнародного фестивалю Козацьких бойових мистецтв Дмитром Зілінським, кандидатом педагогічних наук, дійсним членом Академії економічних наук України, засновником і колишнім ректором Макіївського економіко-гуманітарного інституту Василем Антоновичем Товстиком, генеральним директором об'єднання «Укркокс» (м. Дніпропетровськ), доктором технічних наук, професором Національної металургійної академії (м. Дніпропетровськ) Анатолієм Григоровичем Старовойтом, директором ДП «Гуляйпільський механічний завод» ВАТ «Мотор Січ» Анатолієм Миколайовичем Семенютою, директором КП «Районна друкарня» Миколою Миколайовичем Азаровим, директором ТОВ «Новий Заповіт» Юрієм Івановичем Романцем, колишньою завідуючою районним відділенням Ощадбанку Надією Іванівною Бондаренко, сільським головою Петрівни Віктором Петровичем

Вчителі-ветерани СШ № 2

Педагогічний колектив школи.
У першому ряду в'ятій зліва (сидить) директор С. М. Непайда

Сахном, головним санітарним лікарем району Анатолієм Володимировичем Трусовим, начальником фінансового управління райдержадміністрації Валентиною Олександрівною Авдієнко, заступником директора ТОВ «Еталон» Ольгою Семенівною Целіковською. Іван Олександрович Азаров пройшов шлях від працівника колгоспу імені Петровського до редактора відділу соціально-побутових проблем редакції газети «Днепр вечірній» (м. Дніпропетровськ), Олександр Павлович Лютій – магістр управління освітою, член-кореспондент Академії наук суднобудування, директор Миколаївського політехнічного технікуму.

Школа пишається і членами Національної спілки письменників України поетесами Вікторією Забавою і Яною Яковенко, переможницею республіканських пісенних конкурсів Юлією Копилець, переможцем міжнародних і республіканських змагань з вільної боротьби Ігорем Кукурудзяком та багатьма іншими вихованцями.

Директорами СШ № 2 працювали:

Златокрилець Ізраїль Ісакович,
Кошельник Володимир Степанович,
Приходько Володимир Павлович,
Науменко Віктор Павлович,
Бут Роман Сергійович,
Непайда Сергій Михайлович.

СЗОШ

Гуляйпільська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів веде свою історію з 1912 року, з того часу, коли почала працювати Піщанська земська початкова чотирикласна школа. Вона мала дві класні кімнати, роздягальню, вчительську і коридор з кахельною підлогою.

На будівництві школи працювали поруч мулярів і місцеві селяни Йосип Самійлович Дібровський, Яків Іванович Левадній, Іван Григорович Сидоренко, Яків Самсонович Щербак.

У цьому ж 1912 році на території закладу був посаджений фруктовий сад, алеї обсадили срібними тополями, навколо садиби посадили декоративний глід, маслини, акації, кущі бузку. Окремі з цих дерев збереглися до наших днів біля річки, біля кухні.

Школу обнесли штахетним дерев'яним парканом.

Найбільш активно працювали на висадці дерев Я. І. Левадній, П. С. Прихідько та ін.

Школа розпочала свою роботу 1 жовтня 1912 року. Першими вчителями були Марія Олексіївна та Ніна Олексіївна Пахучі.

Ніну Олексіївну поліція заслала в Гуляйполе за активну революційну діяльність і вона знаходилась тут під наглядом поліції. У 1914 році її перевели в село Басань Пологівського району, де вона і перебувала до революції 1917 року.

В 1917 році Н. О. Пахуча переїхала до м. Олександрівська (нині Запоріжжя) і вела там боротьбу за встановлення радянської влади, а після революції працювала в школах міста, а в 50-х роках двадцятого століття трудилася в Запорізькому педінституті.

Першими учнями були Кирило Сакійович Будко, Андрій Терентійович Шаповал (проживав на вулиці Урожайній), Харитон Васильович Семенюта, Марія Герасимівна Рибка, Василь Якович Сегада та інші.

У перші роки свого існування у школі набирали у два комбіновані класи по 35-40 учнів. Більшість учнів, що закінчували школу, були дітьми замощних селян. Але перші випуски в 1915-1916 роках відзначались малочисельністю. М. Г. Рибка, випускниця 1916 року, розповідала, що іспити за 4-й клас разом з нею склали лише 6 учнів.

Діти в школу не ходили через відсутність взуття, одягу, продуктів харчування. А щоб заробити шматок хліба, наймалися на роботу до поміщиків та куркулів.

Основними навчальними предметами у школі вважалися Закон Божий, арифметика, російська мова. Російською мовою велося навчання, бо українську мову царат заборонив, як і відкривати українські школи та друкувати українські книжки.

Докорінні зміни у школі відбулися за радянської влади. Перші декрети Радянського уряду, підписані Леніним, церкву відділили від держави, а школу – від церкви. Діти і дорослі почали вчитися грамоті. Вечорами вчителі проводили роботу серед дорослих з ліквідації неграмотності.

У 1925 році на території Піщанської сотні проживало 1217 чоловік. У школі навчалось 103 учні. Із ними працювало три вчителі. У 20-х роках школу реорганізували в трудову і в 1934 році вона стала семирічною.

Першим директором призначили Петра Семеновича Прокопенка.

Приміщення школи були тісні, навчання проходило на дві зміни при газових лампах. Класи були переповнені, кількість учнів у класах доходила до 40 і більше. Ось чому постало питання про будівництво нового приміщення. І правління колгоспу «Спартак» у 1936 році добувало ще 4 класні кімнати.

24 червня 1936 районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала Почесний список кращих вчителів Гуляйпільського району і серед інших майстрів педагогічної справи було прізвище викладача математики Піщанської НСШ З. Д. Прокопенко, яка одна у школі була з вищою освітою.

В ті роки педколектив був молодий, енергійний, але вчителі без вищої освіти, тому заочно навчалися у вузах і технікумах. Вже у 1938 році учительський інститут закінчили викладач історії Петро Семенович Прокопенко та вчитель російської мови і літератури Тетяна Петрівна Шамрай. А в 1937 році в школу прийшов працювати другий вчитель з вищою освітою Михайло Трохимович Рогач, який закінчив Ворошиловградський педагогічний інститут (філологічний факультет) і працював завідувачем навчальною частиною.

Німецьку мову читав Савелій Явтухович Чуйко, що прийшов у школу в 1936 році (помер в 1981 р.) з Дніпропетровського педагогічного технікуму (відділ німецької мови).

27 листопада 1938 року районна газета «Сталінським шляхом» опублікувала зарисовку В. А. Лісняка «Молодий учитель»:

– Він ще молодий, вчитель Піщанської неповної середньої школи – тов. Чуйко Савелій, недалеко відійшов у літах від учнів старших класів, тим не менше авторитетом користується він на рівні з старшими учителями.

Семирічка, кілька років роботи в колгоспі і посиленого готування до вступу в середній учбовий заклад, потім навчання в Дніпропетровським педтехнікумі іноземних мов, успішне його закінчення, два роки роботи в школі по викладанню німецької, російської і української мов – це поки що весь педагогічний шлях Савелія Явтуховича.

Ранок тільки починається, а тов. Чуйко вже готовий увійти в клас і з певним знанням справи викласти учням матеріал, з'ясувати їм незрозуміле. За умілий підхід до учнів, за його чітку мову, за конкретність і чіткість думки – учні дуже поважають Савелія Явтуховича.

Любить він своїх учнів і допомагає їм мати хороші оцінки. Так, учні Сергій Кириченко, Оля Махновець, Катя Діброва, Галина Семенюта та інші є передовиками в навчанні і зразком у поведінці.

Зараз Савелій Явтухович готується вступити до Московського інституту іноземних мов на заочний відділ. Він зробив цього року серйозний крок у своєму житті – вступив до комсомолу. І як вчитель, і як комсомолец тов. Чуйко серйозно береться за вивчення історії партії, за опанування революційної теорії. Та увага, яку зараз приділяє наша партія інтелігенції, мобілізує т. Чуйка, як і всю багатомільйонну радян-

ську інтелігенцію на оволодіння більшовизмом, на опанування геніального вчення Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна.

У молодших класах працював невтомний вчитель Степан Григорович Заблодський (помер у 1981 р.).

Старшими піонервожатами були Микола Буряк, Марія Йосипівна Ігнатович, незмінним викладачем музики і співів – Іван Хвилімонович Семенюта.

Цікавими та пам'ятними подіями відзначалося шкільне життя учнів Піщанської НСШ до Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років. Війна принесла гуляйпільцям багато горя і страждань і вони після визволення від німецько-фашистської окупації у вересневі дні 1943 року взяли за потроєною енергією за відбудову народного господарства, допомагали Червоній Армії чим тільки могли.

У 1943 році відступаючи фашисти спалили приміщення школи, знищили всі матеріальні цінності (інвентар, класи, бібліотеку, документи, вирубали і спалили фруктовий сад, осокорові алеї, декоративні насадження). Збитки завданні школі склали 765 тисяч карбованців.

Лише у жовтні 1943 року школа знову почала працювати у приміщенні клубу і в хаті через дорогу. Умови праці були дуже тяжкими. Класні кімнати площею 20-30 квадратних метрів стояли сирі, холодні, темні. Не вистачало парт, столів, стільців, класних дошок, підручників. Завдання із Букваря вчителі писали учням на газетах або на рудому папері. Діти навчались на дві зміни.

12 грудня 1943 року учні Піщанської неповної середньої школи (директор С. Я. Чуйко) внесли у фонд допомоги дітям-сиротам 1203 карбованці.

Після війни Піщанська семирічна школа – це знищений красень-парк, обгорілі стіни. Уцілів тільки маленький глобус, на якому хтось зішкріб країну загарбників. Так і врзалося назавжди у пам'ять М. А. Верби – згарище і глобус із білою плямою.

Ремонтували школу вчителі. Після занять збивали парти – дощечка до дощечки, латали покрівлю. І з паливом було сутужно. Доводилося збирати на пустирях та понад лісосмугами курай. Та скільки з нього тепла! Андрій Герасимович Шамрай, Савелій Явтухович Чуйко, а з ними і директор Михайло Антонович Верба були тоді й викладачами, і теслярами, і завгоспами.

Труднощів, хоч одбавляй. Підручників обмаль, писати ні на чому.

Посаджений у 1949 році М. А. Вербою з колегами та учнями дубовий гайок виріс вище шкільного подвір'я. Могутні дерева глибоко пустили коріння на місці, знищених фашистами алей.

Історія Піщанської початкової, далі – неповної середньої, а з 1954-го року – середньої школи № 3 починається від великих сподвижників народної освіти – сестер Пахучих. Їм на зміну приходили А. С. Селімовська, Т. П. Шамрай, М. А. Верба, С. Я. Чуйко, подружжя Павло Петрович і Ніна Кирилівна Левицьких, Іван Олексійович та Тетяна Дмитрівна Солодких, М. Н. Карпенко, М. М. Кузнєцова, Г. А. Шамрай, М. М. Шамрай, К. Г. та В. В. Філіпченки, Р. М. Пузанова, М. Г. Сидоренко, В. Ф. Кириченко, Л. І. Саєнко та інші.

Перший випуск з 10 класу зроблено у 1957 році. 26 юнаків і дівчат закінчили середню школу. Серед них – Ніна Мороз, Валентина Ярмак, Олексій Мусійович Рябко, Галина Ткаченко, Анатолій Дроздов, Микола Степанович Набока.

Новий 1958 рік вчителі й учні зустріли у відбудованому приміщенні школи. У цьому ж році комсомольці заклали парк і назвали на честь 40-річчя Ленінського комсомолу.

Далі наведемо кілька фактів з історії школи:

У 1965 році навчалося 411 учнів, з них 100 комсомольців, всі встигали.

1965 рік. Піонерська організація вже 15-й рік носила ім'я Героя Радянського Союзу Зої Космодем'янської і піонери вирішили поставити пам'ятник героїні на подвір'ї школи. Червоногалстучні, жовтенята – всі учні старанно працювали у місцевому колгоспі імені Карла Маркса і на зароблені гроші збудували пам'ятник і 31 серпня відкрили його.

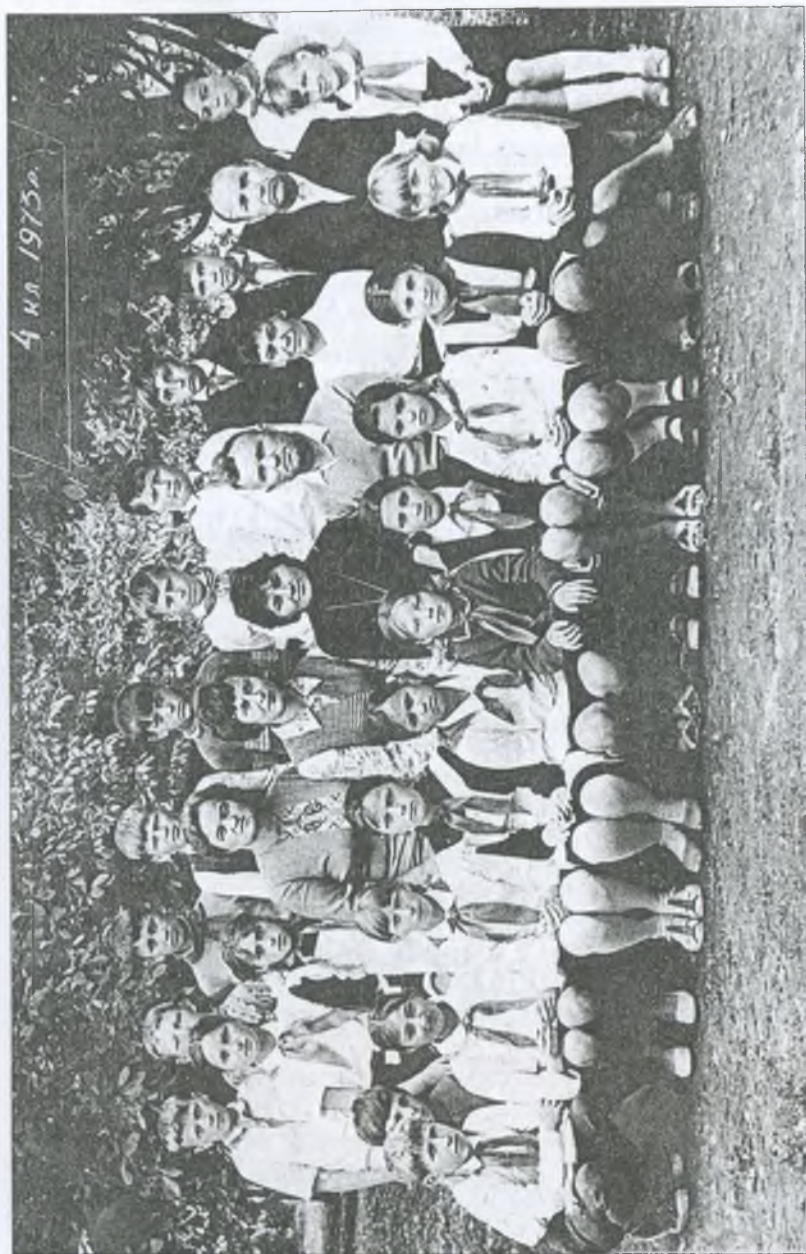
17 вересня 1965 року при школі організована партійна організація у складі семи комуністів.

У 1966 році школу закінчили 32 десятикласники і 21 одинадцятикласник.

У 1967 році у зв'язку з добудовою школи пам'ятник перенесли в парк імені 40-річчя Ленінського комсомолу.

Відбудована школа з роками ставала тісною, тому виникла необхідність добудови приміщення і в 1967 році колгосп імені Карла Маркса добудував східне крило школи (6 класних кімнат) і навчальний заклад почав працювати в одну зміну, виникла можливість перейти на кабінетну систему навчання. В цьому заслуга А. Г. Шамрая.

Педколектив старанно працював над здійсненням загальної середньої освіти. Практично все населення першого відділку місцевого колгоспу пройшло через СШ № 3. В ній працювали вчителями колишні її учні А. Г. Шамрай, М. М. Шамрай, К. Ф. Квітко, К. Г. Рогач, Л. М. Тоцька, Л. І. Рябко, В. С. Шкварок, Н. С. Шкварок, В. Я. Павелько, Г. М. Золотун, Л. М. Шамрай, В. Г. Дудник та інші.

Учні та вчителі ЗОШ № 3
(у другому ряду п'ята зліва директор школи В. Ф. Кириченко). 1973 р.

У кожного вчителя свій стиль роботи, свої методи, які носять назву – педагогічна майстерність. Важливу роль у боротьбі за глибокі й міцні знання відіграють кабінети з предметів навчального плану. Такі кабінети, в яких зібрано роздатковий матеріал, наочність, потрібні на уроці.

– Це добре усвідомлюють наші вчителі, – зазначала 1 вересня 1973 року директор СШ № 3 В. Ф. Кириченко. – Ініціативу, старанність, творчість при обладнанні кабінетів проявили вчитель української мови і літератури М. М. Шамрай і вчитель математики М. І. Сидоренко. Вони – ентузіасти своєї справи. Людиною творчого пошуку називають у нас учителя фізики А. Г. Шамрая. Він сам закоханий у свій предмет і цю закоханість щедро передає учням. Педагогічну сумлінність виявляють і вчителі К. Ф. Квітко, М. Т. Будко та М. К. Карпенко.

В тому, що наша школа має стовідсоткову успішність, – заслуга всього колективу. Велику увагу вчителі надають індивідуальній роботі з учнями. Систематичний контроль і облік знань – це теж одна із рис у роботі вчителів школи.

Отже, боротьба за якість учнівських знань – першочергове завдання колективу СШ № 3.

Пам'ятною для учнівської молоді лишилась зустріч з учасником Х Всесвітнього фестивалю молоді і студентів у Берліні водієм колгоспу імені Карла Маркса Віктором Павельком, колишнім вихованцем школи.

Як проводилась профорієнтація учнів, у 1975 році розповідала директор СШ № 3 В. Ф. Кириченко: «Проблемам профорієнтації ми надаємо серйозної уваги. Тому не випадково з 17 по 22 листопада у нас проходив тиждень профорієнтаційної роботи. За цей час учні сьомих і восьмих класів з класними керівниками М. М. Шамрай, М. С. Яланським, К. Т. Рогач, В. В. Філіпченком побували на екскурсії на дослідно-експериментальному заводі сільгоспмашин, піонери п'ятих-шостих класів з викладачами К. Ф. Квітко, К. В. Новохатько відвідали молочнотоварну ферму місцевого колгоспу імені Карла Маркса, а опісля на уроці російської мови написали твір «На фермі».

Класний керівник 4 класу О. І. Міщенко організувала перегляд фільму «Кому ростить хліб» і провела бесіду «Хлібороб – почесна професія». При цьому вона використала лист О. В. Гіталова «Дума про хліб».

Настанови про політехнізацію навчання втілюють у життя і класні керівники М. П. Онищенко, М. І. Сидоренко, К. Г. Філіпченко. Учні їхніх класів відвідали взуттєву фабрику, де ознайомилися з виробничими професіями.

У гостях у вихованців нашої школи побували люди найрізноманітніших професій. Серед них – шліфувальниця дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин З. П. Марченко, завідувача молочно-варною фермою Р. П. Бінусова.

На закінчення тижня старша піонервожата школи Л. І. Рябко організувала конкурс на кращий малюнок на тему: «Все работы хороши – выбирай на вкус». Цікавими виявилися роботи учнів 7-А класу О. Шамрая «Космос», учениці 5-Б класу З. Тернової «На варті порядку», учня 5-А класу С. Шамрай «Наша вчителька», учениці 5-Б класу В. Зеленської «Сміливий полярник» та ряд інших».

Свідком і учасником великих перетворень у країні і районі був колишній директор СШ № 3, кавалер ордена Леніна Михайло Антонович Верба.

– Народився я в бідній селянській сім'ї, – розповідав 7 листопада 1977 року М. А. Верба, – в селі, що зараз носить ім'я одного із соратників Великого Леніна – Власа Чубаря (воно на території нинішнього Пологівського району). Нас, дітей, у батьків було шестеро. Що й говорити, невесело жилось, ледве зводили кінці з кінцями.

Радянська влада дала нам усе. Коли в нашому селі відкрився агротехнікум, я 14-річним хлопцем вступив до нього. Опісля перейшов працювати на освітянську ниву – вчителював. Здобув вищу педагогічну освіту.

Тяжкі випробування випали на долю Батьківщини в роки війни. Вона була дійсно Велика, дійсно Вітчизняна. Хто понюхав порох, той знає це. За велінням синівського і громадянського обов'язку ми, не шкодуючи крові і власного життя, мужньо боронили Батьківщину. Під час оборони Кавказу, під Туапсе і мені довелося пролити кров. А після госпіталю я знову був у бойовому строю.

Багато років свого життя я віддав навчанню підрастаючого покоління. Моя скромна праця високо оцінена Радянським урядом. Орден Леніна і кілька трудових медалей прикрашають мої груди.

Якось я підрахував: за 20 років педагогічної діяльності освіти здобули десь до 1000 моїх вихованців. Всі вони успішно трудяться на різних ділянках народного господарства. І, зустрічаючись з ними, я радію за них: моя праця не була даремною. Ось керуюча відділком колгоспу імені Карла Маркса Н. С. Макаренко – шановна в цьому колективі людина, теж стала кавалером ордена Леніна.

Р. П. Бінусова завідує в цьому ж колгоспі фермою, Г. В. Шевченко трудиться головним інженером, П. Харченко – водієм, Л. І. Саєнко – у

моєї рідній СШ № 3. Вона є заступником директора школи і партгором. Щаслива доля і в моїх дітей.

Нині я вже не працюю. Одержую хорошу пенсію, але не пориваю зв'язків з дітьми, з односельчанами. Виступаю перед ними з лекціями.

Додамо, що в Гуляйпільській СШ № 3 вчителем історії М. А. Верба працював понад тридцять років. У 1970 році його нагороджено орденом Леніна.

Незабутньою подією для учнів школи було 13 листопада 1978 року, коли на урочистій лінійці в СШ № 3 представники колгоспу імені Карла Маркса: голова правління М. Г. Бібік, головний інженер Г. В. Шевченко та секретар парторганізації П. Є. Лущик передали школі два трактори (Т-74 і МТЗ-52) та зерновий комбайн «Колос». Учні гаряче подякували шефам, пообіцяли старанно вивчати техніку і після закінчення школи влитись у ряди механізаторів господарства.

Що школярі люблять працю, засвідчила їх активна участь у операціях «Мільйон – Батьківщині», «Уренгой». В результаті їх проведення в 1980-1981 навчальному році учні зібрали 10 тонн 38 кілограмів макулатури, посівши перше місце в районі. Виконано також і план здачі металобрухту.

У вересні 1981 року піонерська дружина школи звернулася до всіх школярів України із закликом провести 2 жовтня республіканський суботник по збору макулатури і зароблені кошти перерахувати у фонд всесоюзної операції «Орлятко». Ініціатива учнів знайшла широкий відгук серед ровесників.

Рада дружини отримала схвальний лист від секретаря ЦК ЛКСМ України В. Б. Врублевської. А 2 жовтня гуляйпільці телеграфували Центральному Комітету комсомолу республіки: «Зібрали 3,5 тонни макулатури. Завдання перевиконали на 1,5 тонни».

Відмінно попрацювали тоді восьмикласники, зібравши 814 кілограмів макулатури. Шкільна стіннівка вітала переможців – Н. Сисоєву, С. Зіненку, Н. Волощук, О. Киву, М. Маляревича, Ю. Бінусову, Т. Цьопкало, Ю. Рогача та інших.

Велику увагу у 80-х роках минулого століття приділяли у СШ № 3 тимурівській роботі як одному із засобів морального виховання. Піонери і комсомольці постійно допомагали учасникам Великої Вітчизняної війни М. С. Яланському, В. П. Нікітіну, М. Д. Шевченку, П. П. Забаві, М. Т. Рогачу та М. С. Новохатько, пенсіонерам.

Педагогічний колектив школи намагався максимально використовувати можливості літньої трудової чверті. Бо саме тут у школярів

формувалися такі моральні якості, як колективізм, працелюбність, відповідальність за доручену справу, вміння довести її до кінця. Тому і начальник табору, і вихователі забезпечували змістовне проведення серед учнів політінформацій, теоретичних та читацьких конференцій, лекцій, диспутів тощо. В результаті комплексно організованої праці в місцевому колгоспі імені Карла Маркса члени табору праці і відпочинку виконали робіт на 2223 карбованців. Влітку добре трудилися ланки з вирощування тутового шовкопряда та догляду за гібридною кукурудзою. Останніх за відмінну працю правління колгоспу нагородило поїздом до заповідника «Асканія Нова». А 49 учнів, членів трудового об'єднання, отримали від правління господарства пам'ятні подарунки.

Напередодні 1988-1989 навчального року педагоги району на традиційній серпневій нараді обрали районну раду з народної освіти. Головою її стала В. Ф. Кириченко.

– Завдання всієї педагогічної громадськості, – зокрема, сказала вона, – реалізувавши ідеї, закладені в Положенні про середню загальноосвітню школу, добитися, щоб навчання для учня і вчителя було процесом творчим, щоб учень і вчитель стали однодумцями у досягненні навчально-виховної мети. Звідси виходить на перший план завдання піднесення ефективності уроку, кваліфікації вчителя. Учитель є ключовою фігурою перебудови освіти. І це не випадково. Від нашої совісті, культури, моральності, єдності слова і діла залежить успіх справи.

Візитна картка нашого педколективу – високе почуття відповідальності, вміння творчо трудитись. Постійно в авангарді вчителі Г. М. Золотун, В. Д. Харченко, М. І. Сидоренко, Л. М. Шамрай, Т. П. Новохатко, Л. І. Каретник, Л. І. Саєнко, А. К. Шевченко, С. О. Шамрай, Т. М. Пархоменко.

Вимога сьогодення для кожного з нас – творча праця. Проблема виховання творчого вчителя вирішується через творчу групу.

У зв'язку з цим зростає роль педагогічної ради в житті школи, учнівського колективу. У нас стало правилом до проведення педради залучати якомога більшу частину педколективу.

Наприклад, педраду «Організація самостійної діяльності учнів на всіх етапах уроку» готували і члени творчої групи і ті, хто не входить до неї.

Тематичне відвідування учнів, взаємовідвідування, предметне відвідування 1-3 класів і підготовка проекту рішення – це колективне творення. І тим приємніше, що думки дирекції школи співпадали з думками вчителів. У результаті дана об'єктивна оцінка роботи. Було запропоновано вивчити досвід залікової системи у вчительки математики Л. М. Шамрай.

Свято врожаю 1986 р.

Проблемним сьогодні для нас є піднесення педагогічної культури – знання теорії й історії педагогічної думки.

Сьогодні піднімається проблема виховання «милосердя». Школою його є тимурівська робота. Плануємо взяти шефство над класами з допоміжної школи-інтернату.

У 1991 році між середньою школою № 3 і дитячим садком колгоспу імені Карла Маркса було налагоджено тісний зв'язок. На подвір'ї дитячого закладу часто бачили школярів. То вони завітали з ляльковою виставою, то з інсценізованою казкою, а то просто пограти з дітлахами. Не відмовляли і в допомозі. В ігрових залах дитсадка розмістили виробы, виготовлені руками вчителя праці Олександра Івановича Пархоменка і хлопців-старшокласників.

Частими гостями на заняттях були і педагоги початкових класів. Вчителі, які набирали перші класи, впродовж року відвідували заняття в підготовчій групі. На всі відкриті заняття запрошували не тільки вчителів, а й батьків.

5 грудня 1991 року райгазета розповіла про кредо директора СШ № 3 В. Ф. Кириченко:

– Місто тільки-но прокидається, коли Валентина Федорівна Кириченко виходить з дому. Її кличе гомін школи, дитячі обличчя, дитячі душі. Вона любить прийти до школи раніше. «Треба ж подивитися, а чи тепло у класах, чи чисто» (хоча добре знає, що і тепло, і чисто).

Тиша шкільних коридорів народжує почуття первісності наступаючого дня. Мовби й не було тих років. А подумати – вісімнадцять літ минуло, коли В. Ф. Кириченко призначили директором третьої міської середньої школи.

Спокійна, врівноважена, небагатослівна («таке враження, що в неї кожне слово обдумане» – це колеги про неї) – у школі, де близько 300 учнів, де життя, за загальним визначенням, насичене по зав'язку. «Знаєте, що в цій школі подобається? – сказали мені в райвно. – Тут весь час відчуваєш темп».

«Природжений педагог», – таке слово за Валентиною Федорівною вже прижилось. «Валентина Федорівна, – жартували, – за півроку будь-який клас облагородить». Але ж «природжений педагог» і «природжений директор» – не одне й те ж.

– Ми знаємо Валентину Федорівну, як умілого педагога й здібного керівника, – ділиться завідуючий райвно М. П. Гонтар. – В СШ № 3 створено непогану матеріальну навчальну базу, сформовано дружний, ініціативний учительський колектив. Учні тут одержують добрі знан-

ня, переважна більшість з них після закінчення школи йдуть працювати в народне господарство, без проблем обирають життєву дорогу...

«Школа – моє життя». Так може сказати Валентина Федорівна. Народилася вона на Нікопольщині в родині колгоспників. В 1946 році сім'я переїздить до Хвалибогівки (нині Добропілля), де й закінчує семірічку. Далі – Гуляйпільське педучилище. З 1954 року, з одержанням диплома, й починається її педагогічна діяльність. Вищу педагогічну освіту (вона вчитель української мови і літератури) здобуває в Запорізькому педінституті.

Волею долі В. Ф. Кириченко працювала в Ремівці, Новоукраїні, Приютному, Добропіллі, Полтавці, в Гуляйпільській школі-інтернаті, СШ № 1, тепер ось – в СШ № 3. І всюди лишила добрий слід у житті своїх вихованців. А ще ж вона – активний громадський діяч. Обиралася депутатом районної Ради, де очолювала комісію по культурі і народній освіті. Гідно відзначалася за плідну педагогічну діяльність урядом, Міністерством освіти, громадськими організаціями.

І талановитим педагогом називають освітяни В. Ф. Кириченко. Але крім таланту, говорила завідуюча методкабінетом Н. Г. Коростильова, секрет її успіху полягає і в сумлінній праці, закоханості у свою професію. Це людина великою ерудиції. А ще її поважають за принциповість, чуйність, веселу вдачу та енергійність.

В школі центральною фігурою є директор. Від нього залежить дух і настрої в колективі.

– Я горджуся своїми товаришами, колегами, – хвалиться В. Ф. Кириченко. – Звичайно, наш колектив складався роками. І що не вчитель – то особистість. Наші молоді колеги під надійною опікою старших. Незаперечний авторитет у вчителя – методиста математики М. І. Сидоренко, звання «старший вчитель» носять вчителька рідної мови і літератури Л. І. Саєнко, вчителька математики, народний депутат міської Ради Л. М. Шамрай, вчителі історії – Л. І. Каретник, початкових класів – В. Д. Бондарук. Є в нас відмінники народної освіти: це – вчителька російської мови і літератури А. К. Шевченко, вчителька англійської мови Г. М. Острик, вчителька початкових класів Г. М. Золотун і вихователька групи продовженого дня Т. П. Новохатько. Отож є в кого навчатись молодим педагогам В. Г. Жилі, Л. І. Маслієнко і С. В. Коростильовій. Плідно працює методичне об'єднання вчителів початкових класів, яке очолює В. Д. Бондарук.

Третя міська в районі опорна школа по народознавству. Прекрасно оформлена кімната «Українська світлиця». На її базі проходив обласний семінар освітян з народознавства.

– То справа рук вчительки рідної мови і літератури Л. І. Саєнко і вчителя праці О. І. Пархоменка, – ділиться директор. – Скільки там їхньої праці і серця. Тепер діти черпають там знання духовності, дошукуються відповіді на питання «Хто ми є? Чийх батьків ми діти?» Більшість того, що є в цій школі, якщо брати окремо, є і в інших, тільки тут доведено до кондиції.

– Я дуже люблю, коли хороше помічу, стараюсь, щоб про це хороше дізнавався й наш колектив – це теж принцип директора школи.

А «відкриті» уроки? Це і школа, і заохочення. Педагогічний колектив вже другий рік працює над проблемним питанням «Творчий пошук учителя». Стратегічна мета його – осягти шлях формування національної самовідданості дітей.

А що ще хвилює сьогодні Валентину Федорівну?

А те, що живемо у тісноті. Діти навчаються у дві зміни. Приміщення не типові. Відсутня кімната для вчителів, а бібліотека і їдальня знаходяться в пристосованих приміщеннях. Зігріває тільки надія на те, що будівельники форсують спорудження нової школи.

А ще чого добивається В. Ф. Кириченко?

– Душа болить за убогість нашої культури, – каже. – Від того, що в останні роки різко впала духовність нашої молоді, її інтерес до знань. Нас, педагогів, це дуже хвилює. А чи не від того це все, що ось людина з дипломом стала менше одержувати зарплатні, аніж та, що без диплому? А на фоні цієї бездуховності, жорстокості, дикості, взаємного ображення, що панує в нашому суспільстві, байдужості одне до одного, ой як незатишно нашому вчителю...

Освітня нічого виняткового для себе не вимагають. Одного – соціального захисту, справедливості. Вони ж обділені в усьому. В магазинах пусто, а коли завезуть туди товар, не вирвуться, не кинуть же урок. На ферму, скажімо, й автолавки завертають. А до школи?

Невже суспільству байдуже, хто і як буде вчити і виховувати наших дітей?

Але не хочу на песимістичній ноті завершити слово про директора школи. Вона живе завтрашнім днем професіонала. Ще додаю один штрих.

Якимось чином учителі дізнались, що у Валентини Федорівни був день народження.

Вчителька зайшла до класу, і – зупинилась вражена. Наче втрапила на свято: на столі білосніжна скатертина, підлога аж блищить, всі з білими комірцями, акуратні. А обличчя сяють такою чистою дитячою радістю... Були звичайні поздоровлення...

Таке лягає немеркнучим спомином на все життя...

20 жовтня 1992 року СШ № 3 відзначала своє 80-річчя.

1912-1992. 80 років. Саме цей відрізок часу ХХ століття відзначила Гуляйпільська середня школа № 3 з дня її заснування. З нагоди цієї події відбулося урочисте зібрання.

Оголошення про урочистий вечір, присвячений ювілею школи, не залишило байдужим багатьох її випускників, вчителів, громадськість. На свято рідної школи прибули учні різних років, випусків.

Зворушливі зустрічі, бесіди, дружні обійми, поцілунки. Не обійшлося й без радісних сліз. Адже скільки років минуло відтоді, скажімо, як Піщанська неповна середня школа набула статусу середньої? 1957 рік – перший її випуск.

У святковому вбранні зал клубу. В глибині сцени – транспарант з надписом «Учітєся, брати мої» (в центрі державний Герб України), три лебеді, що знялися у вирій – символ потягу до знань. Внизу – «СШ № 3 – 80 років». На авансцені та біля неї безліч живих квітів.

16 година. Зал клубу заповнений вщерть. Почесні місця займають вчителі-ветерани, випускники довоєнних років, перший заступник глави районної державної адміністрації М. Г. Тимофійов, заступник глави держадміністрації О. О. Кірієнко, завідувачий райвно М. П. Гонтар, завідувачий районним відділом культури В. М. Шингур, голова правління колгоспу імені Карла Маркса М. Г. Бібік, працівники методкабінету райвно, делегації першої, четвертої середніх і НСШ № 5 міських шкіл, представники громадськості.

Вечір відкривають ведучі, котрі сповіщають про те, що школа святкує свій ювілей. Слово надається директору школи В. Ф. Кириченко.

– Дорогі друзі, шановні колеги, випускники всіх років, сьогоднішні учні, добродії і добродійки, гості, – говорить Валентина Федорівна. – Дозвольте мені щиро вас вітати із святом 80-річчя школи і зичити всім доброго здоров'я, веселого настрою, творчої наснаги у звершенні всіх починань, миру, спокою і щастя.

80 років школі – це вісімдесят років творчого горіння педагогів, це – вісімдесят перших і останніх дзвоників, випускних. Скільки б не було бур і лихоліть, будов і перебудов, а на землі лишається вічною школа, професія вчителя. В усі часи вона була, є і буде носієм загальнолюдської моралі, громадянської зрілості.

Історія нашої школи бере початок від великих сподвижників – сестер Пахучих. Їм на зміну прийшли А. С. Селімовська, Т. П. Шамрай, М. А. Верба, С. Я. Чуйко, подружжя П. П. та Н. К. Левицьких, І. О. та

Зустріч з визволителями Гуляйпільщини у СШ № 3 1986 р.

Т. Д. Солодких, М. Н. Карпенко, М. М. Кузнєцова, М. М. Шамрай, К. Г. та В. В. Філіпченки (нині покійні) та інші.

Зараз педагогічний колектив школи налічує 25 чоловік, з них 8 – колишні випускники школи. Високий рейтинг вчителів у районі. В школі один вчитель методист, чотири старших вчителів, п'ять відмінників освіти.

Школа славиться не тільки педагогами, а й учнями. З 1912 року з її стін вийшло декілька поколінь. Тільки з 1957 року, за 35 випусків, її закінчило 914 учнів. Немає в місті такої галузі, де б не трудилися наші учні.

Нелегкий час переживає сьогодні наша держава, а разом з нею і школа. Але ми здатні й на виживання. Свідченням цього є будівництво нової школи на 816 місць, за що велика дяка районній державній адміністрації та правлінню колгоспу імені Карла Маркса.

Идуть розповіді про історію школи, її вчителів, випускників різних поколінь.

Багато зворушливих слів прозвучало про вчителів і учнів, котрі загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни.

Своїми спогадами на вечорі поділилися І. С. Рябцев, колишня піонервожата М. Й. Ігнатович, В. П. Єрмак, О. О. Михайлюта, О. І. Соловей.

Ювілярів тепло вітали перший заступник глави райдержадміністрації М. Г. Тимофійов, завідувачий райвно М. П. Гонтар, голова правління колгоспу імені Карла Маркса М. Г. Бібик, вчителька СШ № 1 В. М. Передерій, представник НСШ № 5 І. М. Ляшенко. Школі вручено вітальні листи, телеграми, подарунки, святковий торт.

Цього ж вечора відбулося вшанування й колишнього вчителя, а потім директора школи Михайла Антоновича Верби, якому також виповнилося 80 років. Ювіляра гаряче поздоровили директор школи В. Ф. Кириченко, випускники 1965 року, котрі вручили М. А. Вербі ювілейну медаль, святковий торт, квіти, подарували пісню.

Із словом-відповіддю виступив М. А. Верба. Михайло Антонович щиро подякував за привітання.

Урочистий вечір закінчився під гаслом «Давайте не соромитись, не цуратись старих стін!»

Свого часу випускником школи був Петро Рибін, який спочатку став військовим, але потяг до мистецтва переміг і привів до Тбіліського університету на факультет живопису. Одна з перших картин художника «Лейпціг» народилася в колишній НДР, куди кинула військова служба Петра Андрійовича. Але однією з найулюбленіших з його тем була природа Кавказу. З цієї серії і були представлені картини «Квіти Кавказу», «Чорний тюльпан» у березні 1996 року в СШ № 3.

Та де б не був митець, а серцем линув на Гуляйпільщину. Про це свідчать і картини «Батьківський дім. Гуляйполе», «Гуляйпільська хата», «У Дібровському лісі. Дуби» та інші.

Жив на той час Петро Андрійович Рибін у містечку Татарбунари в Одеській області. Готував виставку картин в Одесі. Експонував свої твори також у Києві, Тбілісі, Одесі, Дніпропетровську, Пакровці, Гуляйполі. Більше 300 картин лишилося у Тбілісі на добру і щирю згадку друзям. Та ще більше картин, етюдів, портретів розійшлися по світу. Були його твори у США, Канаді, на Кіпрі, у Німеччині, Австрії, Норвегії, Франції.

1 вересня 1998 року урочисто відкрила свої двері новозбудована школа, в яку переселилися вихованці СШ № 3. У новій школі – 22 класні кімнати, лабораторії, предметні кабінети, спортивні і гімнастичні зали.

– У новій школі ми по-новому організуємо і навчально-виховний процес. Це буде спеціалізована і водночас багатопрофільна школа з поглибленим вивченням основних предметів. Наприклад, першокласники вже вивчатимуть іноземну мову, навчаючись за програмою біології, учні вивчатимуть і медицину, а схильні до історії – правознавство, до літератури – журналістику. Для цього ми встановили контакти з провідними вузами області із Запоріжжя, Мелітополя, Бердянська, – ділилася директор школи В. Ф. Кириченко.

Нова спеціалізована загальноосвітня школа розрахована на 816 учнівських місць. Почесні гості – голова Запорізької облдержадміністрації В. О. Куратченко подарував новому навчальному закладу комп'ютерний клас, а президент Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого В. В. Стрілько – телевизор, відеомагнітофон, художню і методичну літературу, щоденники (до речі, їх вистачить для всіх шкіл району), Гуляйпільська райдержадміністрація – 439 метрів порт'єр і 41 метр тюлю на суму 3295 гривень, також обладнано кабінет кулінарії й забезпечено посудом'їдальню.

У 1998 році СШ № 3 і неповна середня школа № 5 злилися в одну, утворивши спеціалізовану загальноосвітню школу. Процес адаптації пройшов без ускладнень.

У 1999 році у СЗОШ дружно працювали класоводи В. Д. Бондарук, В. А. Чучко, Л. В. Книш, А. І. Маслієнко, вчителі-предметники Т. В. Бальсанко, Л. М. Шамрай, А. К. Шевченко, Л. Г. Титова, Л. А. Галкіна, Н. В. Волинцева, О. І. Пархоменко, молоді педагоги – О. В. Білай, І. С. Добрознай, Р. С. Бут, В. М. Єрмак, С. І. Сташук, Л. О. Синенко, С. М. Штепа, заступники з навчально-виховної роботи Г. М. Пархоменко і виховної роботи В. Д. Тимошенко.

У 1999 році у школі навчалось 453 учні, з них 137 дітей колгоспників, які харчувалися безкоштовно.

Про колектив СЗОШ 6 жовтня 2001 року розповіла В. Ф. Кириченко:

– Словами Миколи Сома хочеться почати розповідь про наш педагогічний колектив. Бо школа красна вчителем, цим вічним сячем чеснот.

З часу відкриття школа одержала статус спеціалізованої гуманітарного профілю. З 1 класу вивчається поглиблено іноземна мова, з 8 класу – історія, українська мова, українська література. Введено цикл профільних предметів: ритміку й хореографію, хоровий спів, малюнок і живопис, декоративно-прикладне мистецтво, юридичну справу, основні журналистики.

Враховуючи те, що колектив складався з двох шкіл і пройшов шлях певної адаптації, наші досягнення варті уваги. 91 відсоток педагогів має вищу освіту, 53 відсотки – спеціалісти вищої та першої категорії. З молоді 24% ще не підлягали атестації, тому мають звання «спеціаліст».

Творчістю відзначається робота класоводів В. Д. Бондарук, В. А. Чучко, О. В. Білай, А. І. Маслієнко, прагне наслідувати колег М. О. Харченко. Вихователь шестиліток В. Г. Жила спільно з колегами, завгоспом школи, технічним персоналом створила затишок, сприятливі умови для гри та відпочинку дітей.

З орієнтацією на особистість працює вчитель математики Л. М. Шамрай, її досвід «Особистісно орієнтована система навчання математики» стає надбанням не лише педагогів школи, а й району.

Велику цінність становить і досвід роботи вчителя українознавства, обслуговуючої праці Л. Г. Титової. Її власні роботи, роботи її учнів неодноразово представлялися на обласних виставках і мали високу оцінку (нагороди облдержадміністрації).

Педагогічною майстерністю, постійним творчим пошуком відзначаються уроки Н. В. Волинцевої, А. К. Шевченко, Л. І. Каретник, М. І. Сидоренко, Т. В. Бальсанко. Вагомий внесок у навчально-виховний процес вносять Н. С. Забава, С. О. Шамрай, Т. Я. Сосновська, Т. В. Киман, О. І. Пархоменко, Л. В. Книш, бібліотекар Л. І. Рябко. Крок за кроком стверджує себе молодий вчитель історії В. В. Коростильов. Жоден захід, жодне шкільне свято не відбувається без С. І. Стащука – музичного керівника школи, а також скромного і на перший погляд непомітного педагога-організатора О. В. Непаїди.

Серйозна увага у школі приділяється роботі з обдарованими дітьми. Так, три роки беремо участь у роботі Малої академії наук, і два роки поспіль наші учасники виборюють призові місця. Позаминулого року –

Директор школи В. Ф. Кириченко
(зліва, стоїть 9-га) з педагогічним колективом. 2005 р.

з історії (вчитель С. М. Штепа) учень Д. Власов, нині він студент історичного факультету Запорізького університету, минулого року – Юля Каретник з української літератури (вчитель С. Е. Сіропол).

Хочеться особливе слово сказати й про вчителів іноземної мови, оскільки школа спеціалізується з іноземної мови, починаючи з 1 класу. Поліглотом є С. І. Зуйченко, викладає і англійську, і французьку мови. За невгамовність, високу вимогливість, доброту дитячу любов завоювала Н. С. Дармороз. Процес становлення проходить вчитель-початківець А. А. Сосновська.

Відповідальною за туристсько-краєзнавчу роботу по школі не випадково призначена І. С. Добрознай. На всіх районних змаганнях з цього виду спорту учні школи посідають призові місця.

Спортивно-масову роботу у школі представляють Л. О. Маслієнко, В. П. Кузьменко, І. В. Гарбут. У минулому навчальному році футболісти вибороли II місце (вчитель В. П. Кузьменко), юні пожежники – I, інспектори дорожнього руху – II (вчитель І. В. Гарбут).

А взагалі за підсумками минулого року школа посіла IV місце з спортивно-масової роботи. Це успіх, враховуючи безспортзалність минулих часів.

Подають надії випускники вузів цього року І. Г. Смутняк та Е. С. Стеценко.

У декретних відпустках зараз перебувають заступник директора школи з виховної роботи В. Д. Тиошенко та психолог С. В. Сіріньок, котрі внесли вагомий внесок у становлення та роботу колективу.

За успіхами педагогів стоїть нелегка праця «вчителя вчителів» Т. М. Пархоменко. Не дає оселитися у школі байдужості, сірості й заступник директора з виховної роботи О. В. Білай.

Як школа виховує особистість, 12 березня 2003 року розповідала заступник директора з науково-методичної роботи СЗОШ Н. В. Волинцева:

– Наша школа працює за програмою «Обдарована людина». У нинішньому навчальному році почало свою роботу наукове товариство учнів «Пошук», яке об'єднало школярів, що прагнуть до більш глибокого пізнання досягнень у різних галузях науки, техніки, культури. А районний етап Всеукраїнських олімпіад виявив найбільш обдарованих дітей з української мови та літератури. Це Ірина Назимко, Тетяна Сидоренко, Віталій Міщенко. З російської мови та зарубіжної літератури – Максим Тетюхін, Людмила Донець, з англійської мови – Сергій Рижиков, Валентина Фесенко, Вадим Якушонок, з французької мови – Ольга Сидоренко, Ірина Дудар, Юлія Сидоренко, з географії – Леся Дрюк, з трудового навчання – Юлія Зачепило.

Педагогів СЗОШ. Четвертий у першому ряду директор В. П. Науменко. 2008 р.

Враховуючи пізнавальні запити учнів, введена система спецкурсів, факультативів, додаткових, індивідуальних та групових занять. Для особливо допитливих створено гурток «Інтелект», заняття якого проходять щочетверга.

Другий семестр розпочався тижнем екології. Потім пройшли тижні історії, психології, математики, зарубіжної літератури. Було проведено багато заходів. Особливо запам'яталися інтелектуальні ігри «О, щасливчик», «Твій перший мільйон», «Що? Де? Коли?», «Ерудит-шоу», «Літературний ринг», «Останній герой».

Творча, бажана, життєрадісна праця, активне ставлення до навколишнього світу дали змогу проявити себе багатьом учням нашої школи, які з 1998 року брали участь у роботі Малої академії наук. Тетяна Галушка, нині студентка ЗДУ, факультету журналістики, працювала з теми «Письменики-земляки. Творчість Олександра Михайлюти» (вч. В. Ф. Кириченко), Дмитро Власов, студент ЗДУ, історичного факультету, обрав тему «Заняття землеробством населення Гуляйпільщини XVII століття» (С. М. Штепа), Інна Меркулова, студентка Мелітопольської аграрної академії, розповіла про «Вплив українського фольклору на творчість М. В. Гоголя». Олена Шийка, студентка Бердянського педінституту, у своїй роботі розповіла про «Стильові пошуки М. Коцюбинського». Наукова робота Юлії Каретник, студентки Харківської юридичної академії ім. Я. Мудрого, «Порівняльна характеристика зображення Юди у драмах Лесі Українки «На полі крові» та Спиридона Черкасенка «Ціна крові» зайняла III місце в області (С. Є. Сіропол). Тетяна Сидоренко, учениця 10-класу (В. Ф. Кириченко) до 80-річчя утворення нашого району підготувала роботу «Гуляйпільщина у творах письменників-земляків 20-30-х років», де йдеться про творчість Ноте Лур'є, Леоніда Юхвіда.

Це перші наші кроки у науці, і успіхи прийдуть, бо, як пише Іван Огієнко, «праця – то мета людського життя».

26 березня 2003-го року з Києва у Гуляйпільську спеціалізовану загальноосвітню школу прилетіла телеграма від Президента України на ім'я директора В. Ф. Кириченко.

«Шановна Валентина Федорівна, – йшлося у телеграмі. – Щиро вітаю Вас з присвоєнням почесного звання «Заслужений працівник освіти України».

Високої державної нагороди Ви удостоєні за вагомі досягнення у професійній діяльності і багаторічну сумлінну працю.

Зичу Вам міцного здоров'я, родинного благополуччя, нових успіхів на благо України.

З повагою Президент України Л. Кучма».

У жовтні 2003 році спеціалізована загальноосвітня школа відзначала своє п'ятиріччя. 10 жовтня була представлена концертна програма для учнів 5-8 класів, а потім старшокласники та учнівський парламент провели за складеною програмою масу святкових дійств.

У 2005-2006 навчальному році учень 10 класу СЗОШ Анатолій Тимошенко став переможцем «Програми обміну для майбутніх лідерів FLEX» та виборів право навчатися протягом року у Сполучених Штатах Америки.

Переможцями обласних конкурсів та змагань 2005-2006 навчально-го року стали Катерина Морозовська, Анжела Кімова, Дар'я Шамрай, Ольга Білай, спортивною гордістю району була учениця СЗОШ Анжела Кімова.

Серед переможців районного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Сузір'я втілених надій» у березні 2007-го року були Андрій і Дарина Шамрай, Лоліта Мощенко, Юлія Крат і хор «Перлина» СЗОШ.

У 2007 році за вагомий внесок у розбудову освітянської системи медалью «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» нагороджено вчительку СЗОШ Т. М. Пархоменко, грамотою обласного управління освіти і науки – вчителя В. В. Коростильова.

У 2008 році у СЗОШ провели ремонт внутрішнього водопроводу.

У 2009 році переможцем районного конкурсу «За здоровий спосіб життя дітей, батьків, вчителів» була і практичний психолог С. В. Сіриньок. Психологічний кабінет СЗОШ став переможцем конкурсу – огляду «Кращий психологічний кабінет навчальних закладів району».

У 2010 році у районному фестивалі методичних ідей брали участь вчителі СЗОШ О. В. Білай і Л. М. Шамрай.

На «Параді зірок» в номінації «Гордість Гуляйпільського краю» в галузі науки та мистецтва грошові премії одержали учні СЗОШ Ярослав Вербицький, Тетяна Козлова, Катерина Григоренко, Андрій Шамрай, в обласному конкурсі в номінації «Інтелект року» нагороду отримала Юлія Яковенко, у номінації «Творча обдарованість» переможцями обласних конкурсів стали Наталія Соловійова, Віталій Дармороз.

У 2010 році за якісну підготовку до нового навчального року грамотою райвідділу освіти нагороджено за перше місце СЗОШ.

Переможцями та призерами районних та обласних етапів учнівських олімпіад і турнірів були з історичного краєзнавства Тетяна Козлова (у 2007-2008 н. р., у 2008-2009 н. р., у 2009-2010 н. р.), філології та мистецтвознавства – Ярослав Вербицький (2009-2010 н. р.), географічного краєзнавства – Катерина Григоренко (2009-2010 р. н.).

У 2010 році районну педагогічну премію отримала вчитель історії СЗОШ Любов Іванівна Каретник.

У рамках I Міжнародного форуму «Особистість в єдиному освітньому просторі» СЗОШ взяла участь в обласній виставці «Освіта Запорізького краю-2010». За результатами участі школа нагороджена дипломом.

У 2010 році у районному конкурсі «Вчитель року» взяла участь вчителька початкових класів СЗОШ О. В. Білай. Олена Вікторівна отримала перемогу в номінації «Вчитель початкових класів». Вона має вищу кваліфікаційну категорію – звання «Старший вчитель». О. В. Білай створила зоровий посібник «Райдуга», публікувалась у науковій пресі, в науково-методичному журналі «Початкове навчання та виховання», є переможцем обласного конкурсу «Якісний тест. Шлях до якісної освіти» в номінації «Початкова школа. Українська мова». Нагороджена грамотами обласного Управління освіти та науки, відділу освіти райдержадміністрації. Своім педагогічним кредом вважає: «Красу виховують красою, добро виховують добром, любов викувають любов'ю і в цьому – сенс життя мого».

28 лютого 2011 року В. Ф. Кириченко розповідала:

– Гуляйпільська СШ № 3 бере свій початок від земської початкової школи, збудованої і відкритої 1912 року. Сьогодні від неї залишився один маленький будиночок. В роки радянської влади тут збудували Піщанську семирічку (місцевість піщана і сотня (вулиця) колись називалась Піщанська).

Під час Великої Вітчизняної війни приміщення школи фашисти зруйнували, а після визволення міста Гуляйполя у вересні 1943 року приступили до відбудови школи. Працювали на будівництві місцеві вчителі. Трудився разом з усіма і майбутній директор Андрій Герасимович Шамрай, який повернувся з фронту інвалідом.

До війни він навчався в Гуляйпільському учительському інституті, а в перші дні війни пішов на фронт. Син репресованого в 30-ті роки коваля Герасима Шамрая, розстріляного в м. Дніпропетровську, Андрій Герасимович у післявоєнний час закінчив Бердянський педінститут, викладав фізику.

Перед пам'яттю цієї людини треба завжди схилити голову... Надзвичайно був трудолюбивим, майстром на всі руки. Невисокого зросту, скромний, на перший погляд – непоказний, та для мене став легендою. Саме від А. Г. Шамрая у 1973 році я прийняла школу, а Андрій Герасимович став працювати моїм заступником з навчально-виховної роботи до виходу на пенсію.

Колоритною постаттю був і директор школи (до А. Г. Шамрая) Михайло Антонович Верба. Вчитель історії, кавалер ордена Леніна. Спокійний, врівноважений, мудрий. Так, як і Андрій Герасимович, був моїм учителем у роботі. Це були великі Вчителі!

Директором СШ № 3, а потім СЗОШ (спеціалізованої загальноосвітньої школи) я працювала з 1973-го по 2006 рік. Серед педагогів половина – колишні випускники цієї ж школи. Добрим словом хочу згадати М. А. Вербу, А. Г. Шамрая, Н. С. Семенюту (Данілову), В. В. Філіпченко, К. Т. Філіпченко, М. М. Шамрай, К. А. Квітко, М. С. Яланського, М. М. Кузнєцову, М. К. Карпенко, С. Я. Чуйка, О. Д. Бистрицьку, М. Т. Рогача, Г. І. Онищенко, В. С. Шкварка, В. П. Кузьменка, Л. О. Маслієнка, О. І. Пархоменка, М. П. Онищенко, Л. І. Саєнко, Т. М. Пархоменко, В. М. Ніколенко, В. А. Чучко, Т. П. Новохатько, В. М. Білостоцьку, Т. В. Бальсанко, М. В. Киман, Т. М. Золотун, О. І. Міщенко, А. М. Острик, К. Г. Рогач, Л. В. Колосовську, А. К. Шевченко, В. Д. Бондарук, В. Д. Тимошенко, А. І. Маслієнка, Л. І. Каретник, Л. І. Рябко, С. В. Сірінюк, В. Г. Жилу, Л. Г. Титову, Л. М. Шамрай, С. Є. Сіропол, С. О. Шамрай, Н. С. Забаву, В. І. Цибу, В. С. Кобзея, О. І. Варакуту, М. І. Золотуна, Я. А. Гончаренка, М. Ф. Тимошенко, Л. О. Дідковську, О. І. Шишку, Н. Д. Якушонок, Г. П. Передирій, А. І. Рябко, І. Г. Іванова, Г. В. Штепу, О. В. Єрмак, В. Я. Павелько, Л. М. Рогач та інших.

Педколектив працює на чолі з директором школи Віктором Павловичем Науменком над реалізацією наукового проекту «Освіта для життя «Компетентність – запорука життєвого успіху», який розроблено спільно із Запорізьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти. Колектив школи розуміє, що освіта – це капітал особистості, тому вчитель повинен бути компетентним. Працівники перебувають у творчому пошуку, мають методичні розробки, які надруковані у науково-методичних журналах, власні навчальні посібники. Результатом такої діяльності є щорічні перемоги в різних конкурсах.

У школі організоване профільне навчання учнів за такими напрямками: природничий – з поглибленим вивченням біології та хімії; іноземної філології – поглиблене вивчення англійської мови; української філології – поглиблене вивчення української мови та літератури.

В школі працює наукове товариство «Пошук», яке об'єднує учнів, здатних до наукового пошуку, зацікавлених у підвищенні свого інтелектуального та культурного рівня. Вихованці товариства – переможці районних, обласних олімпіад, призери районного та обласного етапу конкурсу – захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої Академії Наук України, Програми обміну для майбутніх лідерів FLEX та ін.

Модель учнівського самоврядування представлена дитячою організацією «Дивограй», яка існує з 2001 року. У школі видається газета «Наш формат». Гордістю навчального закладу є закладений у 1998 році на 110-річницю від дня народження Н. І. Махна парк.

Впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу у всіх ланках освітньої системи школи, запровадження управлінського моніторингу процесу та результатів формування і розвитку ключових компетентностей суб'єктів освітнього процесу – ось той шлях, який забезпечить закладу більш високі результати якості освіти та особистих успіхів суб'єктів освітнього процесу в майбутньому.

Директорами школи працювали:

Прокопенко Петро Семенович,
Чуйко Савелій Явтухович,
Верба Михайло Антонович,
Солодкий Іван Олексійович,
Шамрай Андрій Герасимович,
Кириченко Валентина Федорівна,
Варакута Олександр Іванович,
Кириченко Валентина Федорівна,
Науменко Віктор Павлович.

КОЛЕГІУМ «ЛІДЕР»

1 вересня 1972 року в місті Гуляйполі по вулиці Цвітній, 5 гостинно відкрила двері нова середня школа № 4, збудована за сприяння народного депутата Верховної Ради Української РСР, Героя Соціалістичної Праці Івана Полікарповича Мартиненка.

Навчальний заклад розташований на площі у 2969 квадратних метрів, має триповерхову будівлю, у якій є 27 класних кімнат та навчальних кабінетів, 2 майстерні по обробці дерева та металу, спортивний і актовий зали, спортивний майданчик.

Перший дзвінок у стінах нової школи пролунав для 952 дітей, серед яких було 43 першокласники та 96 десятикласників. А право дати перший дзвінок отримала учениця 9-го класу Валентина Вовк.

У країну знань тодішніх учнів повели: класоводи початкових класів та вихователі груп продовженого дня Л. М. Петелько, М. І. Бондаренко, А. А. Самойленко, О. І. Біленко, О. І. Ануфрієва, О. Г. Циганенко, Н. А. Макушина, М. М. Лютий, Л. В. Столяренко, Л. Л. Сірі-

Перше вересня 1972 року. Відкриття СШ № 4.
Перший дзвінок дає учениця Валентина Вовк

ньок, Л. В. Плющій, Т. Г. Остренко, вчителі-предметники: військової підготовки В. І. Ковальов, хімії та біології В. В. Божик, Л. М. Карпенко, української мови та літератури Н. С. Семенюта, О. І. Ануфрієва, Н. Я. Бабич, Н. О. Ясько, Л. В. Піка, російської мови та літератури І. С. Ануфрієв, В. І. Кубрак, Т. І. Передерій, математики В. І. Перевознікова, Н. Н. Кириченко, О. С. Пурик, В. К. Заїченко, В. І. Розсоха, фізики Г. І. Овечко, історії М. П. Батрак, Г. І. Онищенко, географії З. Н. Маслієнко, іноземної мови В. Т. Литвиненко, С. О. Скорик, Т. В. Харитонова, фізичного виховання М. І. Омесь, В. А. Рибальченко, трудового навчання О. І. Куш, В. І. Байдала, В. Н. Сливка.

Першим директором СШ № 4 став ветеран війни Микола Якович Тарасенко, заступниками директорами з навчального-виховної роботи були Павло Петрович Левицький, Любов Петрівна Коростильова, організатором позакласної роботи – Валентина Іванівна Соловей, старшою піонервожатою – Валентина Іванівна Клопота.

У 1972 році створили шкільну бібліотеку. Першим бібліотекарем працювала Галина Харитонівна Вовк (пізніше – вчитель початкових класів). Перші книги до бібліотеки передали шефи із заводу «Сільмаш».

У тому ж 1972-му році закрили Подільську початкову школу, а учнів перевели у СШ № 4.

В кінці травня 1973 року пролунав у школі вперше останній дзвінок для десятикласників Л. Діденко, Л. Гавриленко, О. Турченко,

Л. Бідної, Л. Плетінь, В. Байдали, В. Джумар, Л. Крупій, Г. Сиви, Т. Єни, В. Перебийніс, Г. Персань, Н. Білецької, В. Лопатіна, В. Циби та інших.

На святі останнього дзвоника їх вітали директор школи М. Я. Тарасенко, заступник директора дослідно-експериментального заводу Ф. Я. Лопатін, піонери і жовтєнята.

5 липня 1973 року закінчила роботу перша районна філателістична виставка, девіз якої – «Моя Вітчизна – СРСР». На ній було представлено 14 стендів з поштовими марками, дев'ять стендів – клубу юних філателістів середньої школи № 4 (голова правління клубу Олексій Бобир).

Оргкомітет та журі виставки ухвалили нагородити грамотами оргкомітету та районного агентства «Союздрук» клуб юних філателістів СШ № 4, керівника клубу, екскурсовода виставки учня 5 класу цієї ж школи Льоною Зінченка. Цінні подарунки присуджено КЮФу середньої школи № 4 та його членам Олексію Бобирю, Миколі Рибці, Анатолію Авдієнку, Миколі Устімову, Сергію Литвиненку та Віктору Рябову.

У 1975 році високої похвали заслугоували тимурівці 6-В класу СШ № 4. Піонери Іра Прохоренко, Света Бикова, Ліда Корхова, Наташа Плющій, Наташа Шепель, Галя Застрожна, Света Заремба, Лена Кучерява, Саша Чучко, Вітя Зелінський, Віталій Вакулінський і Юра Самойлович на чолі зі своїм класним керівником Олексієм Лукичем Сливкою, які брали шефство над 75-річною бабусею Степанидою Леонтіївною Семенютою. Жила вона одна. І без сторонньої допомоги їй важко було обходитись.

У листі з міста Воткінська, що в Удмуртії, син Степаниди Леонтіївни М. В. Семенюта, який працював заступником головного конструктора машинобудівного заводу, писав:

– Дорогі діти, піонери-тимурівці. З великою радістю і почуттям глибокої вдячності я дізнався про наш благородний і безкорисливий вчинок. Допомога, яку ви подаєте моїй матері, свідчать про вашу чуйність, готовність допомогти людям, про ваше зразкове виховання і високу моральність. Велике вам спасибі.

У жовтні 1976 року у школі розпочалися заняття в новоствореному народному університеті педагогічних знань. При ньому працювало три факультети: «Виховання дітей молодшого шкільного віку», «Виховання дітей середнього шкільного віку» і «Виховання дітей старшого шкільного віку». Строк навчання – 3 роки.

У 1976 році керівництво школою перейшло до Любові Єгорівни Мартиненко і тривало 21 рік. За її сприяння випускники отримали можливість здобути професії «Водій автомобільного транспорту кате-

Юні швачки СШ № 4. 1985 р.

горії «В», «С» і «Швачка-мотористка». Одну з класних кімнат переобладнали у швейний цех, для якого шефи Гуляйпільської взуттєвої фабрики подарували 12 промислових швейних машин.

У 1979 році 92 вихованці СШ № 4 вийшли на самостійний шлях у житті.

– Наша школа, – говорила директор Л. Є. Мартиненко, – увосьме проводить у велике життя десятикласників. 557 учнів вийшли з її стін. 11 з них закінчили навчання із золотими медалями, 87 отримали грамоти за особливі успіхи у навчанні окремих дисциплін. Всі вони знайшли правильний шлях у житті. Педагогічний колектив школи пишається колишніми вихованцями Олександром Кірієнком, Людмилою Шепель, Олександром Коростильовим та багатьма іншими.

Атестати особливого зразка за відмінні успіхи у навчанні й праці та зразкову поведінку отримали у 1979 році Таміла Павленко, Тетяна Чучко, Людмила Устимова, Ірина Василькова, Олена Стасик.

На випускному вечорі путівки на роботу отримали: в колгосп «Заповіт Леніна» – Олександр Левченко, на експериментальний завод сільгоспмашин – Юрій Душкевич, ремонтно-механічний завод – Володимир Омельков, взуттєву фабрику – Володимир Борисенко, в ПМК-121 – Віктор Коропець, районний вузол зв'язку – Тетяна Зиміна.

У 1979 році вперше в області і районі на базі Гуляйпільської СШ № 4 відкрито експериментальний клас для навчання малюків-шестиліток.

Першою вчителькою у них була Антоніна Миколаївна Горпинич, яка працювала за експериментальними педагогічними програмами.

З березня 1988 року розповідала директор СШ № 4 Л. Є. Мартиненко: «З інтересом і бажанням ідуть учні на уроки О. М. Бохана, О. М. Макеевої, Т. Г. Кієнко, А. М. Горпинич, М. М. Циганка та інших. Вміння дохідливо подати новий матеріал, зрозуміти і попередити можливі труднощі в роботі учня, викликати зацікавленість своїм предметом – невід'ємні їх якості».

1989-1990 навчальний рік завершили 840 учнів. Серед учнів 2-8 класів перше місце завоювали учні 8-В класу, друге – 8-Б, третє – 5-Б класу. А серед старшокласників призіві місяця розподілились так: 9-А, 9-Б і 10-В класи.

Із випускників здобули професію водія категорій «В» і «С» Олександр Кулев, Сергій Потапов, Анатолій Клименко, Ігор Кравченко, Сергій Назаренко та інші. А дівчата стали швачками-мотористами. Посвідчення швачки отримали Віта Куш, Олена Рибка, Наталія Когут, Ірина Іванова, Вікторія Ільховська, Оксана Кравчук, Олена Кузьменко, Марина Макеева, Олена Лисенко.

Високе і почесне звання «Учитель 1995 року» завоювала в районі вчитель української мови та літератури міської середньої школи № 4 Надія Степанівна Семенюта.

За роки існування багато змін відбулося у СШ № 4. У 1997-1998 роках директором працювала Антоніна Миколаївна Горпинич, у 1998-2001 роках – Олександр Іванович Варакута.

У 1999 році міську загальноосвітню школу № 4 за успіхи у навчально-виховній роботі занесли на районну Дошку пошани. Про роботу колективу 28 серпня розповідав директор ЗОШ № 4 Олександр Іванович Варакута:

– Економічні проблеми, безумовно, ускладнюють життя освітян, але не можуть зробити його безнадійним. Тому, що школа, завдяки дітям, завжди націлена на майбутнє.

Нинішні економічні труднощі, ринок змушують нас з великою мірою відповідальності відноситись до своєї справи. Ці чинники гостро ставлять перед нами не лише господарські проблеми (де взяти гроші? Як підготувати школу до нового навчального року?), а й змушують повному розв'язувати завдання освіти і виховання, охорони дитинства, більше займатись моральними, духовними проблемами, стверджувати вічну цінність знань, ідеал розумної, сильної людини, громадянина, потрібного новому суспільству.

Ринкові відносини виявили раптом ту істину, що школи, педагогічні колективи також потрапили в умови конкуренції, тому що вони різні за результатами своєї діяльності.

Батьки стали відкрито оцінювати школи і, незважаючи на мікрорайони, повели і повезли своїх дітей саме туди, де їхні діти будуть духовно і фізично здоровими, матимуть повноцінні знання і виховання, будуть любимі і доглянуті, захищені від насилля, морального бруду, де їм буде радісно і комфортно. Виходячи з цих вимог, школа й здійснює свою освітню діяльність.

Наша школа – одна з найбільших у райцентрі. В ній навчається 1060 учнів. Укомплектовано 37 класів-комплектів, обладнано 30 предметних кабінетів, комп'ютерний клас, 6 майстерень, функціонує спортзал, бібліотека, їдальня.

– Мабуть, нелегко керувати в наш складний час надто великим колективом. Як це вам вдається?

– В основі своєї діяльності як керівника я бачу довіру кожному члену колективу як учительського, так і учнівського та батьківського.

Першими помічниками в організації навчально-виховного процесу є мої заступники О. М. Макеєва, А. М. Горпинич і Т. М. Лапіна.

Постійне відчуття нового, прагнення апробувати його в своїй діяльності, сміливість в експериментуванні, власне бачення переваг тієї чи іншої технології навчання – є складовими, які притаманні більшості членів нашого колективу. Саме таким колективом керувати і складно, і водночас – відповідально.

Що ж до результатів діяльності нашої школи, то як і в роботі кожного колективу, у нас є свої плюси і свої мінуси. Нас сьогодні, скажімо, дуже хвилює те, що ми не досягли стовідсоткової успішності. Це змушує взяти під ретельний контроль діяльність відстаючих учнів з боку дирекції, класних керівників, вчителів-предметників, батьків.

Поряд з цим радує нас те, що за підсумками навчального року п'ять учнів одинадцятих класів нагороджені золотими медалями, один – срібною, 122 учні 2-11 класів відзначенні Похвальними листами, один – Грамотою за особливі успіхи у засвоєнні окремих предметів.

Протягом року під керівництвом вчителів діти готувались і брали участь у шкільних, районних та обласних олімпіадах. 11 учнів посіли перші місця в районних предметних олімпіадах, 15 – другі і 28 – треті місця.

Я переконаний, це все не проходить дарма, а залишає добрий слід в утвердженні кожної особи вихованців, у визначенні їх професійного майбутнього. Так, за попередніми даними 36 цьогорічних випускників нашої школи стали студентами вищих навчальних закладів.

– Олександр Івановичу, як я пам'ятаю, минулого навчального року ви планували розширити сферу послуг у своїй школі – дати можливість дівчаткам-старшокласницям оволодівати професією секретаря-друкарки. Чи вдалося вам вирішити цю проблему?

– Так, минулого року у нас було укомплектовано дві групи дівчат по оволодінню цієї професії. З цієї метою створено навчально-виробничу базу, облаштовано кабінет на 13 робочих місць. Тепер випускники школи, крім атестата про повну середню освіту, мають можливість одержати одну із спеціальностей – водія категорії «В» і «С», швей-мотористки і секретаря-друкарки.

Вирішуючи складні проблеми сучасного розвитку освіти, адміністрація школи, педагогічний, учнівський і батьківський колективи у своїй практичній спрямованості керуються новим правовим документом про школу – Законом України «Про загальну середню освіту».

У 1999 році ЗОШ № 4 зробила перший випуск секретарів-друкарок.

21 січня 2001 року розповідала заступник директора з навчально-виховної роботи ЗОШ № 4 О. М. Макеєва:

– Канікули – для дітей. А для вчителів – це час, коли можна більше уваги приділити самоосвіті, підвищенню свого професійного рівня, поповненні навчальної бази кабінетів.

Такого змісту заходи пройшли під час зимових канікул у нашій школі. Так, психолого-педагогічний семінар був спрямований на розв'язання науково-методичної проблеми школи «Творчість учителів у інноваційному процесі – запорука розвитку творчих здібностей кожного школяра». Про погляди психологів на педагогічні проблеми (семестрова форма навчання, дванадцятибальна система оцінювання навчальних досягнень школярів) повідомила психолог школи Н. Ю. Сахно.

Учителі Л. І. Вербицька, В. О. Мордик висвітлювали актуальні проблеми активізації пізнавальної діяльності вихованців, діагностування та розвитку творчого потенціалу дитини.

Кожне таке заняття традиційно закінчується виступами «трибуни передового педагогічного досвіду» з різних питань організації навчально-виховного процесу. Цього разу вчителі О. М. Бохан, В. М. Зима, Л. Д. Лапіна ділились думками з питання «Мій досвід удосконалення уроку», а О. О. Продан, С. В. Степаненко – «Мої творчі задуми».

І взагалі колектив нашої школи – творчо працюючий. Є в кого запозичити корисне, цікаве для підвищення своєї профмайстерності. Адже серед нас – 20 вчителів мають вищу кваліфікаційну категорію, 13 – першу. Педагогічні звання «Вчитель-методист» мають 19 педагогів школи.

Перший переможець районного конкурсу «Вчитель року» Н. С. Семенюта

Під час канікул вчителі-предметники брали участь у роботі шкільних та районних методичних об'єднань. Підсумки роботи педагогічного колективу по одному з видів її вчителів-предметників були підбиті при огляді кабінетів з питання «Стан поповнення навчальної бази кабінетів за 1 семестр». Приємно відзначати, що майже всі вчителі творчо підійшли до тематичної атестації навчальних досягнень школярів. Змістовні, естетично оформлені матеріали такими вчителями, як Л. Д. Лапіна, О. М. Бохан, В. О. Зима, О. О. Продан, Т. М. Панченко, В. О. Мордик, Л. Г. Терзі, О. В. Макеєва, Т. Г. Кієнко, О. М. Рябко, В. М. Зима, О. Г. Максецька, Л. І. Вербицька, Т. М. Коростильова, Т. В. Пейчева, В. І. Сліпченко, С. В. Степаненко.

На канікулах було проведено засідання педагогічної ради. І при підготовці до неї було створено комісію, розроблено пам'ятку по вивченню

даного питання, складено список літератури на допомогу членам комісії і для кращої теоретичної підготовки вчителям, яких перевіряли.

Питання педради вивчалось з різних сторін: при співбесіді з учителями, при відвідуванні уроків. Учні 5-11 класів дали відповіді на питання анкети «Вчитель очима дітей». Вони писали міні-твори «Мої роздуми про сучасний урок». Добре слово знайшлося у дитячих творах для кожного вчителя. Але найбільше їм подобаються уроки О. М. Бохана, Л. Д. Лапіної, В. О. Зими, Т. М. Панченко, О. О. Продан, В. О. Мордик, В. М. Зими, Т. С. Гей, І. В. Забави, І. В. Бодні, Т. Г. Кієнко, О. М. Рябко, Л. Є. Мартиненко, В. І. Сліпченко, Л. М. Захарченко, С. М. Сокол, О. Г. Максецької, Л. Г. Терзі, О. В. Макеєвої, Н. Г. Коростильової, Л. І. Вербицької, Т. М. Коростильової, І. О. Волошиної, Н. М. Петелько.

24 січня 2001 року ділилася заступник директора НВК № 4 з виховної роботи Тетяна Миколаївна Лапіна:

– Лишився в минулому перший навчальний семестр, який вніс зміни у навчально-виховний процес у зв'язку з переходом на 12-бальну систему оцінювання навчальних досягнень учнів. Завершилися вже і канікули, які в цьому році були значно довші в порівнянні з попередніми. Але одне лишилося незмінним – новорічні свята. І як завжди, на малюків чекали фантастичні зустрічі з казковими героями, з якими біля новорічної красуні траплялися незвичні пригоди. Діти брали участь у проведенні різноманітних веселих та жартівливих конкурсів. Були навіть переможці «Караоке» за піснями з мультфільмів. Старшокласники готували новорічні кліпи, танцювальні номери, які були включені у новорічну шоу-програму «На межі тисячоліть».

Своєю артистичністю, майстерністю, оригінальністю відзначилися юні аматори сцени Таїсія Доменська, Дарина Красовська, Карина Шаровська, Аліна Доннік, Сергій Лапін (усі з 6-Б класу), Влада Кучер, Валентина Падалко, Альона Папуча, Євген Домбровський (8-Б), Ганна Пейчева, Оксана Куц, Катерина Яланська, Катерина Коростильова (8-А), Ганна Коростильова, (9-А), Юлія Мороз, Віра Коровка, Ганна Краснопорова, Ганна Кравченко, Яна Діброва, Ігор Гостіщев (11-В), Максим Вовк (11-Б), Сергій Горпинич, Володимир Савовський, Андрій Савицький, Вадим Прус (11-А) та Михайло Вишневський (10-В).

На переможців чекали «солодкі» призи, які люб'язно виділили майже на 350 гривень спонсори – ПП «Дело» (В. Г. Сизоненко), магазин «Лілія» (Ю. О. Попов), «Оріон» (І. В. Василькова), «Тарас» (Н. М. Тарасенко), «Світоч» (Т. П. Пархоменко), АКБ «Україна» (керуючий В. В. Карбівничий).

Юннати за роботою. 1980 р.

А вручали їх за традицією Дід Мороз і Снігуронька у нових костюмах, які пошила вчитель школи Л. Ф. Шрамко з тканини, придбаної на кошти батьків з Фонду допомоги школі.

Призами були нагороджені і члени шкільного інтелектуального клубу «Що? Де? Коли?», який створений з учнів 8-11-х класів.

Активним помічником у проведенні заходів стала Ганна Полікарпова з 11-Б класу.

Супер-гру «Поле-чудес» на тему «Зимонька-снігуронька» виграла Світлана Прокопенко з 4-В. Вона та переможці кожного туру отримали також в нагороду солодоші.

Переможцями шкільної першості з шахів «Біла тура» та шашок «Диво-шашки» Сергію Звілінському (6-В), Вікторії Вовк (11-В), Олександрю Красовському (7-А) та Тетяні Войцеховській (8-А) вручені грамоти. До того ж, кожен переможець мав за честь зіграти з головним суддею змагань Ю. Т. Брацилом.

1 жовтня 2001 року за розпорядженням голови райдержадміністрації І. О. Бірюкова ЗОШ I-III ступенів № 4 та дитячий дошкільний заклад № 5 «Сонечко» реорганізовано у навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад № 4 м. Гуляйполя».

З 2001-го по 2010-й рік директором працювала Людмила Андріївна Галкіна.

На початку грудня 2001 року НВК № 4 під час благодійної акції «Комп'ютерний клас – кожній школі» першим у районі отримав комп'ютерний клас.

З першого січня 2002 року школу передали в комунальну власність міської ради (розпорядження голови райдержадміністрації № 309 від 28.09.2001 р.).

18 травня 2002 року пригадувала Л. А. Галкіна:

– Міська середня школа № 4 прийняла своїх перших вихованців 1 вересня 1972 року. Відтоді й започаткувала своє існування піонерська організація імені льотчика-космонавта Ю. Гагаріна. Це була єдина в районі дружина, кожен загін якої виборював і носив почесне звання одного з льотчиків-космонавтів СРСР. І червоногалстучні ділом відповіли на таку довіру – вони з року в рік підтверджували звання правохлангових піонерського руху в навчанні і праці.

В літопису добрих справ наших вихованців є й така сторінка.

Піонери дружини з газети «Зірка» дізналися про операцію «Кордон-80». Одностойно було вирішено і собі включитися в неї.

Рада дружини написала листа прикордонникам Закавказького Червонопрапорного округу. Невдовзі звітди надійшла відповідь. Так зав'язалось листування.

У школі було створено штаб ЮДП (юних друзів прикордонників). Учні багато дізналися про своїх старших друзів, про їх життя, про солдатську службу варткових кордону.

На адресу школи від воїнів-прикордонників надходили посилки. Вони надсилали червоногалстучним фотознімки про свої будні, журнал «Прикордонник», газети «На рубежах Родины» тощо.

Цікаво було і те, що в Закавказькому прикордонному окрузі служило багато запоріжців, в тому числі і гуляйпільців. Юнаки охоче йшли служити в такі престижні війська. Так що дружба юних і варткових кордону лишила добрий слід і мала позитивне продовження.

Піонерськими комісарами юних були В. Г. Клешня (нині В. Г. Люта, працює заступником директора з виховної роботи ПТУ № 28) та Т. М. Пільщик (нині Т. М. Коростильова, вчитель біології нашої школи). Їх естафету продовжили С. В. Козуб (Сиротюк) і Л. І. Конопля (Шапошнік).

Після реформування Всесоюзної піонерської організації імені Леніна на зміну старшим піонервожатим прийшли педагоги-організатори О. О. Продан (нині вчитель математики), О. М. Тенькаєва (проживає в

Валентина Іванівна Кубрак із вихованцями. 1987 р.

м. Кисловодську) та Г. М. Доннік, яка керувала новоствореним осередком Спілки піонерських організацій України (СПОУ) (нині вона працює вчителем трудового навчання у школі).

Згідно з рішенням учнівської загальноосвітньої конференції у школі 7 жовтня 1993 року створено піонерську організацію «Відблиски веселки», яка працює за напрямками роботи СПОУ. Сьогодні під її крилом 396 членів, об'єднаннях у 14 команд та загонів. Раду командирів очолювала раніше Ольга Коростильова, а нині її сестра – десятикласниця Ганна. Вона четвертий рік є координатором дій піонерів школи.

Від своїх старших друзів не відстають й учні початкових класів. 320 школярів із восьми загонів об'єдналися у спільних діях під назвою «Весельчата», лідером яких є Даша Тутова, учениця 4-Б класу.

На рахунку спілчан багато цікавих і корисних справ пізнавально-розважального, громадянського, військово-патріотичного, екологічного, фізичного та естетичного спрямування.

У 2002-му році під час зимових канікул за підтримки генерального директора ТОВ «Еталон» О. І. Дудки учні 10-А класу ЗОШ № 4 мали змогу відвідати місто Київ. Поїздку до столиці організували вчителі О. І. Варакута, Н. М. Петелько і Л. М. Петелько.

31 серпня 2002 року виповнилось 30 років СШ № 4. З цієї нагоди Тетяна Миколаївна Лапіна, заступник директора з виховної роботи, повідомила:

– ... Непомітно промайнуло 30 років, протягом яких школа випустила у вирій дорослого життя 2209 учнів, з яких 121 нагороджені золотими та срібними медалями.

За час свого існування школа пережила чимало змін і вдосконалень. З роками оновлювався її колектив. Безперервно тривав творчий пошук педагогів різних поколінь. Спочатку – на чолі з першим директором, ветераном Великої Вітчизняної війни Миколою Яковичем Тарасенком, який передав свою п'ятирічну естафету, ключі від альма-матер, у надійні руки Любові Єгорівни Мартиненко. Саме вона протягом 20 років розбудовувала і перебудовувала школу, надихала на творчі здобутки вихованців і вчителів.

Минали роки, але іскру творчого підходу до праці дбайливо зберегли та примножили також і директори Антоніна Миколаївна Горпинич та Олександр Іванович Варакута.

Середня школа № 4 сьогодні – це загальноосвітній навчально-виховний комплекс, який з листопада 2001 року об'єднує загальноосвітню школу I-III ступенів та дошкільний заклад № 5. Гордість комп

лексу – творчий, працьовитий колектив одноступенів, який очолює вчитель вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист Людмила Андріївна Галкіна разом зі своїми заступниками: по навчально-виховній роботі – Олександром Михайлівною Макеєвою, яка на цій посаді більше 25 років; по початковій освіті – Антоніною Миколаївною Горпинич; по дошкільній ланці – Тетяною Федорівною Третяк та Людмилою Володимирівною Сержанською.

Колектив НВК № 4 складається з 131 працівника, серед яких – 70 педагогів, 18 вихователів, 12 вчителів школи – це вчителі-методисти, 7 – старші вчителі, 19 – нагороджені значками «Відмінник народної освіти» та «Відмінник освіти України»; 25 педагогам встановлена вища кваліфікаційна категорія, 17 – I кваліфікаційна категорія, 15 вчителів школи – її випускники.

У шкільному колективі більше тисячі учнів, які навчаються у 35 класах. Це – розумні, допитливі, працьовиті діти – переможці і призери II, III етапів Всеукраїнських олімпіад з базових дисциплін, засідань МАН, краєзнавчих експедицій, конкурсів, акцій, оглядів.

До послуг вчителів, учнів та батьків у школі – кабінет психологічної служби. Практичний психолог Н. Ю. Сахно проводить соціометричні дослідження, надає методичну допомогу. Здійснює індивідуальну корекційну роботу з вихованцями тощо.

Шкільна бібліотека (бібліотекар Л. В. Стасик) займає площу 120 кв.м. Фонд художньої літератури складає 18731 примірників книг, підручників – 19287. До послуг читачів – нова інформаційна література: словники, енциклопедії, довідники.

НВК надає ряд освітніх послуг для учнів III ступеня навчання: готує водіїв категорії «В» і «С» згідно із ліцензією Міністерства освіти і науки України, швачок-мотористок та секретарів-друкарок. Завдяки проведенню в області благодійної акції «Комп'ютерний клас – кожній школі» обладнано просторий світлий комп'ютерний клас, який підключено до системи Інтернету. Саме з появою такого класу з'явилася можливість в новому навчальному році отримати ліцензію МОН України для розширення мережі профнавчання. Відтепер юнаки і дівчата НВК мають змогу оволодіти за 2 роки навчання професіями секретаря-керівника та оператора комп'ютерного набору.

Учні НВК поглиблено вивчатимуть іноземну мову вже з 1-го класу, як продовження навчання, розпочатого в дошкільному закладі.

На базі комплексу впродовж кількох років працюють підготовчі курси Таврійської сільськогосподарської академії (м. Мелітополь).

Заключено договір з Київським міжнародним університетом про проведення на базі школи курсів з підготовки до вступу в даний вуз з правом надання освітніх послуг не лише учням школи, а й старшокласникам шкіл району.

Працює ціла мережа гуртків та факультативів з різних предметів, міжшкільний факультатив з хімії, гуртки художньо-естетичного спрямування, спортивні секції. З нового навчального року буде впроваджено нові організаційні форми позакласної роботи, серед яких – відкриття інтелектуального клубу старшокласників, як секції Запорізької обласної молодіжної організації «Модель ООН». Навесні цього року команда старшокласників НВК захищала честь міста та району на обласній конференції старшокласників «Модель ООН, Хортиця-2002».

Отже, НВК № 4 – це навчальний заклад, метою якого є розв'язання актуальних проблем освіти з національного відродження, реалізації здібностей дитини, її можливостей, природних нахилів, потреби у самовдосконаленні, самоосвіті і самореалізації, підготовки до самостійного трудового життя. Досягти цієї мети педагогічний колектив може тільки в тісному взаємозв'язку з батьками та при матеріальній підтримці постійних спонсорів закладу, а саме: О. І. Дудки (завдяки генеральному директору ТОВ «Еталон» школа отримала допомогу в розмірі 17 тис. грн. тільки за півроку), Л. М. Винового (ВАТ «Гуляйпільський елеватор хлібопродуктів»), І. В. Бодні (РЕМ), О. В. Бондаренка (АВКФ «Скіф»), С. А. Луценка (ТОВ «Роза вітрів»), В. Г. Сизоненка (ПП «Дело»), численних приватних підприємців, серед яких – Т. П. Пархоменко, І. В. Василькова, І. Д. Карнаух, С. В. Діденко, Т. Я. Клименко, О. А. Панченко, Л. В. Кириченко, Л. Б. Чучко, Т. М. Жаболенко та інші.

У серпні 2003 року вихованець СШ № 4 Олександр Малюка став переможцем Міжнародного фестивалю мистецтв «Перлина півдня», що відбувся в м. Одесі (вікова категорія від 16 до 22 роки). Гуляйпільець полонив серця глядачів, завоювавши почесне звання «Містер глядацьких симпатій», окрім нагород, Олександр отримав запрошення оргкомітету Міжнародного культурного центру «Світ для молодих» взяти участь у фестивалі, який пройде в Генуї (Італія) у жовтні 2003 року.

НВК № 4 мав свою концепцію та Програму розвитку на 2003-2008 роки. У 2003 році тут виховували і навчали 1005 дітей.

В тісній співдружності працювали дошкільна і початкова ланки. Це мало свої переваги: швидше і безболісно проходила адаптація у шкільному колективі першокласників, які перебували в дитячому садку; на більш високому рівні здійснювалась наступність дошкільної та почат-

кової ланки. Для першокласників створені належні умови перебування як у школі, так і в дитсадку, де вони знаходились у другій половині дня. Якісне харчування, післяобідній сон, відповідна ігрова кімната – все це давало можливість батькам бути спокійними за своїх дітей упродовж повного робочого дня.

Вихованці вміли добре навчатися, брали активну участь в позашкільній та позакласній роботі. За результатами минулого навчального року 8 випускників 11-х класів нагороджені золотими і срібними медалями. 11 учнів 9-х класів одержали свідоцтво з відзнакою. Школа за результатами участі в II турі Всеукраїнських предметних олімпіад посідала II місце в районі, I місце – в огляді художньої самодіяльності. Група “Первоцвіт” стала лауреатом обласного фестивалю “Чисті роси” в рамках Всеукраїнського огляду художньої творчості дітей та юнацтва “Таланти твої, Україно!”. 20 вихованців школи брали активну участь у складі районної делегації аматорів сцени на фестивалі малих міст у м. Києві.

Сьогодні школа стоїть на новому етапі розвитку – переведення старшої школи на профільне навчання. Згідно з наказом МОН України від 20.05.2003 року № 306 затверджені Типові навчальні плани для профільного навчання. В школі створені умови для переходу старшої школи на профільне навчання. Вивчення автосправи та отримання посвідчення водія автомобільного транспорту категорії “В” і “С”, професії швачки, яка в цьому навчальному році ліцензована, комп’ютерної справи (оператор комп’ютерного набору та секретаря керівника) дають можливість вибрати технологічний профіль. На всі названі професії є ліцензії, а отже, і створена відповідна матеріально-технічна, науково-методична база, є відповідне кадрове забезпечення.

З метою створення сприятливих умов для врахування індивідуальних особливостей, інтересів і потреб учнів, для формування у школярів орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності, у школі планувалося ввести 30 факультативів, спецкурсів, курсів за вибором як для учнів 5-9-х, так і 10-11-х класів.

3 січня 2004 року навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад № 4 м. Гуляйполя» реорганізовано: загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 і ясла-садок «Сонечко» стали самостійними згідно з розпорядженням голови райдержадміністрації № 3 від 10 січня 2004 року.

У 2004 році школа стала опорним навчальним закладом із впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес. Нині комп’ютерний центр налічує 3 комп’ютерні класи (32 комп’ютери),

чотири навчальні кабінети обладнані персональними комп’ютерами (української мови та літератури, ОБЖД, хімії, автоклас), 5 комп’ютерів використовуються в управлінській діяльності. Один кабінет інформатики оснащено мультимедійним проектором та переносним проекційним екраном. Два комп’ютерні класи підключені до мережі швидкісного Інтернету за технологією ADSL. Колегіум має власну електронну адресу та веб-сайт.

Очолює центр випускниця школи 1991 року Ірина Василівна Бодня – вчитель інформатики вищої кваліфікаційної категорії, «вчитель-методист», тренер за програмою «Інтел. Навчання для майбутнього», «Партнерство у навчанні», методист райметодкабінету із комп’ютеризації та інформаційної освіти.

Нині колегіум «Лідер» має ліцензії МОН України на надання освітніх послуг старшої школи в оволодінні технологіями: «Оператор комп’ютерного набору», «Швачка», «Водій автотранспортних засобів категорії «В» і «С».

15 серпня 2006 року Гуляйпільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 рішенням сесії Гуляйпільської районної ради Запорізької області перейменовано в комунальний заклад «Гуляйпільський колегіум «Лідер».

Заступниками директора працювали: Олександра Михайлівна Макеєва – заступник з навчально-виховної роботи середнього та старшого ступеня навчання (з 1.04.1981 р.), Антоніна Миколаївна Горпинич – заступник з навчально-виховної роботи початкової ланки освіти (з 1.04.1997 р.), Тетяна Миколаївна Лапіна – заступник з виховної роботи (з 1984 р.), нині – заступник з науково-методичної роботи (з 2006 р.), Світлана Миколаївна Білай – заступник директора з виховної роботи (з 2006 р.). Також заступниками директора з виховної роботи були А. Ф. Еделханова, Т. Г. Кієнко, А. А. Сірінюк, В. І. Сліпченко.

За 37 років свого існування школа, а тепер колегіум виростив 147 випускників, нагороджених золотими і срібними медалями.

А імена вчителів Тетяни Григорівни Кієнко, Любові Григорівни Терзі, Валентини Іванівни Сліпченко, Діни Іванівни Черкунової, Тетяни Станіславівни Гей, Лідії Олексіївни Бохан, Лілії Іванівни Коровки, Ніни Миколаївни Петелько говорять самі за себе.

Понад тридцять років трудяться тут вчителі Тетяна Миколаївна Коростильова, Лідія Іванівна Вербицька, Віра Михайлівна Зима, Тетяна Василівна Плисенко. Понад сорок років віддали вчительській справі Олександр Іванович Куш, Юрій Тимофійович Брацило.

1-Б клас із Валентиною Іванівною Кубрак. 1992 р.

Добрих слів заслуговують вчителі-пенсіонери Ліза Марківна Сіріньок, Людмила Федорівна Шрамко, Лідія Іванівна Розсоха, Людмила Миколаївна Петелько, Лідія Дмитрівна Лапіна, Валентина Іванівна Кубрак, Галина Харитонівна Вовк, Любов Павлівна Іванченко, Марина Андріївна Станько, Любов Володимирівна Піка.

За межу вічності пішли уже Надія Степанівна Семенюта, Олександра Іванівна Усолицева, Олексій Пантелеймонович Заїченко, Олексій Михайлович Сокол, Ніна Федорівна Кагадій, Галина Іванівна Приходько, Микола Якович Тарасенко.

Історію ЗОШ № 4 не можна уявити без імені Олексія Миколайовича Бохана, який почав працювати в ній з 1 вересня 1974 року учителем фізики і математики, а з 1975 року переведений на посаду завуча, яку обіймав до 11 вересня 1985 року. Він був відмінником освіти СРСР, мав кваліфікаційну категорію «вчитель-методист», неодноразово нагороджувався різними Грамотами. Його портрет заносився на районну Дошку пошани.

Старшими піонервожатами, педагогами-організаторами трудилися В. І. Лобода, В. І. Крутько, В. Г. Люта (Клешня), Т. М. Пільщик (Коростильова), С. В. Козуб (Сиротюк), С. Є. Урскова, Л. І. Конопля (Шапошник), О. В. Макеева (Діденко), О. О. Продан, Г. М. Доннік, К. А. Тенькаєва, Н. А. Люта, С. М. Білай, К. В. Тутова (Цьопкало), С. П. Артюх.

З 1 травня 1974 року й понині в колеґіумі працює табір денного типу, оздоровчий майданчик. Першим директором табору «Орлятко» була Л. В. Столяренко.

У школі з 1992 року діяв фольклорний ансамбль «Калинонька» молодших школярів (керівник вчитель музики Т. М. Карпій), який проіснував 10 років. На зміну йому прийшла вокальна група «Первоцвіт» (керівник В. М. Дьомін).

У лютому 2007 року з ініціативи членів шкільного факультативу вийшов перший номер шкільної газети «Лідер».

Багато зробили для розвитку фізкультури і спорту вчителі Ю. Т. Брацило, С. М. Сіріньок, В. А. Рибальченко, М. І. Омесь, Г. О. Шапошник, П. П. Науменко, П. О. Семенюта, А. Л. Терзі, В. О. Колосовський, В. І. Мінкін, М. М. Азаров.

Зауважимо і таке: половина вчителів колеґіуму «Лідер» – це випускники рідного навчального закладу.

Серед випускників люди різних професій. Але школа по праву пишеться:

Олександром Олександровичем Кірієнком – першим заступником голови Гуляйпільської райдержадміністрації,

Голова районної організації профспілки працівників освіти
Анатолій Іванович Клименко.
27.12.2007 р.

Олександром Олександровичем Даніловим – приватним підприємцем,

Сергієм Анатолійовичем Гебелем – головою комітету фізичної культури і спорту Гуляйпільського району,

Миколою Пилиповичем Коханюком, Анатолієм Тимофійовичем Скурідіним (Альтманом) – лікарями ЦРЛ,

Наталією Олександрівною Даніловою (Бірч) – директором Гуляйпільської ДЮСШ, Юрієм Володимировичем Станьком – керуючим відділенням «Надра-банк» (м. Сімферополь).

Серед випускників школи – воїни-інтернаціоналісти Юрій Пузанов, Олександр Красовський, Сергій Шамрай, Олександр Жовнір, Геннадій Плющій, Віктор

Сидоренко, Микола Ведмідь, Віктор Нечетайло, учасник бойових дій у Чечні (м. Грозний) Олександр Горпинко...

Сьогодні колегіум «Лідер» на шляху до нових творчих успіхів, а з 2010 року веде його до них директор Людмила Валентинівна Лопатіна.

У листопаді 2011 року в Київському Палаці дітей та юнацтва відбулась III Національна виставка-презентація «Інноватика в сучасній освіті», присвячена III Всеукраїнському з'їзду працівників освіти. Організаторами виставки виступили: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національна академія педагогічних наук України та компанія «Виставковий Світ».

Захід мав на меті узагальнити і всебічно представити широкій громадськості, педагогам, фахівцям, науковцям та органам державної влади і управління досвід інноваційної діяльності освітніх закладів, їх здобутки в упровадженні інформаційних технологій, а також визначити і обговорити пріоритетні завдання подальшого удосконалення процесу навчання і виховання у школі.

Під час виставки був проведений тематичний конкурс, у ході якого Запорізька область показала досить високий рівень представлених матеріалів, отримавши 2 золоті і 1 срібну медаль. І дуже приємно, що серед переможців є й наші освітяни. У номінації «Інновації у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі» золоту медаль і диплом лауреата конкурсу здобув КЗ «Гуляйпільський колегіум «Лідер» (директор Людмила Лопатіна). Авторами представ-

Педагогіки на чолі з директором Л. В. Лопатіною (зліва четверга у першому ряду)

лених робіт були вчителі колегіуму Людмила Сидоренко, Ірина Бодня, Олена Продан, Валентина Зима, Оксана Макеєва та Віта Мордик.

Щиро вітаємо освітян колегіуму з перемогою і бажаємо їй надалі примножувати педагогічні здобутки нашого району!

Директорами СШ № 4 працювали:

Тарасенко Микола Якович,
Мартиненко Любов Єгорівна,
Горпинич Антоніна Миколаївна,
Варакута Олександр Іванович,
Галкіна Людмила Андріївна,
Лопатіна Людмила Валентинівна.

* * *

Напутнє слово В. І. Кубрак випускникам школи. 25.05.1993 р.

Педагогічний стаж вчительки російської мови і літератури Гуляйпільської СШ № 4 **В. І. Кубрак** складає 40 років. Починала вона свою трудову біографію у далекому 1955 році. Та про все це їй інше краще розповість сама Валентина Іванівна:

– Народилась я у 1937 році в робітничій сім'ї. Але то був тяжкий і тривожний час: епідемія політичних репресій швидко ширилася по країні, сіючи паніку і нестабільність у суспільстві.

Після закінчення 7 класів школи я вступила до педучилища, а коли закінчила його, направили працювати в Дрогобицьку область в середню школу. Тут вела 4 клас, викладала географію в 7-9 класах, а в 7-10 класах – ще й співи. Була старшою піонервожатою, членом бюро ВЛКСМ. На вчителях-східняках лежала велика відповідальність. Взагалі я не знаю, як могла в той час витримати дівчина, якій виповнилось лише 17 років.

Працювали з ранку і до вечора, а вечором робота на десятидворках, де проводили агітацію за радянську владу, за щасливе життя.

Любила школу, дітей. Намагалась прищепити їм любов до своєї країни, землі.

Життя підказало, що треба вчитися далі і я вступила на стаціонар Вінницького державного педагогічного інституту. Була серед перших випускників факультету методики й педагогіки початкових класів.

Повернулася в рідне Гуляйполе. Тут працювала в початкових школах. Завідувала Подолянською початковою школою. Згодом перевели мене в СШ № 1 викладати російську мову і літературу. Коли побудували СШ № 4, перевели туди викладати названий предмет. Весь час була керівником методоб'єднання вчителів російської мови і літератури.

Перейшовши працювати в початкові класи, знову призначили керівником методоб'єднання початкових класів. Де тільки не доводилось працювати: і в райкомі комсомолу, і в дитячому садочку. До обіду в школі, після обіду – в дитсадку. У 1995 році вийшла на заслужений відпочинок.

Всі 40 років трудилась пропагандистом комсомольської політосвіти. Вела різні гуртки. Про це неодноразово писали районна та обласні газети.

Для прикладу кілька цитат:

– «Вже восьмий рік Валентина Іванівна керує гуртком комсомольської політосвіти у колгоспі «Заповіт Леніна». За ці роки відсотувався чималий досвід, яким користуються її колеги, ідеологічні працівники району.

На одне заняття, де йшла мова про героїчний шлях спілчанської молоді, пропагандист запросила на заняття Семена Семеновича Новаковського – свідка промови Леніна на III з'їзді комсомолу, який був учасником трипільського підпілля», – газета «Комсомолец Запоріжжя».

– 35 років навчає і виховує, зустрічає і проводить доброю посмішкою, теплим турботливим поглядом кожного свого вихованця відмінник народної освіти, вчителька початкових класів Валентина Іванівна Кубрак. Широка ерудиція, висока вимогливість до себе, увага до дітей, дохідливе, багате інтонаціями, образне мовлення дають змогу Валентині Іванівні знаходити стежину до серця кожного учня. Протягом ба-

гаторічного вчителювання вона прагне всебічно вивчити кожного свого школяра, виявити в ньому насамперед здатність до розвитку і вдосконалення юного громадянина, – газета «Голос Гуляйпільля» (1990 р.).

За свою багаторічну педагогічну роботу В. І. Кубрак удостоєна звання «Відмінник народної освіти», нагороджена медалями «За доблесну працю», «Ветеран праці», багатьма Почесними грамотами Міністерства освіти УРСР, обласного та районних відділів освіти, ЦК ЛКСМУ, Запорізького обкому і Гуляйпільського райкому комсомолу.

– Сьогодні тільки згадуються ті голодні і важкі роки, коли не думали ми про нагороди і звання, – ділилася у червні 2012 року Валентина Іванівна, – а працювали чесно і сумлінно. У житті всього було: і хороше, і погане, і радісне, і сумне. Все пройшло, як один день. Мені ж хочеться побажати всім вчителям довгих років життя, здоров'я та мирного неба над головою, зеленої травички і чистої джерельної водички.

ПОЛТАВСЬКИЙ НВК

У 1868 році в Санжарівці (з 1946 р. – Полтавка – Авт.) відкрито земську початкову школу, в якій навчалося 46 хлопчиків і одна дівчинка, працювали з ними один учитель і законовчитель.

Про те, яким був 1869-1870 навчальний рік у санжарівських школярів, розповів у своєму «Звіті» член Олександрівської повітової училищної ради барон Микола Олександрович Корф, виданому в м. Катеринославі у 1870 році.

– В 1869-1870 учебном году в Санжаровке, как показывает ведомость, – писав М. О. Корф, – число учащихся уменьшилось с 43 до 17, по этим красноречивым данным еще не выясняется вопрос. Дело в том, что не оказалось никакой возможности пригласить в это село учителя за 65 р. сереб. жалования в год: а потому Санжаровская школа осталась без учителя, и только особенное усердие к делу местного священника, о. Иоанна Биянтовского, побуждало его, от времени к времени, только в теплые дни, так как школа всю зиму не отапливалась, собирать учеников» (с. X-XI). Ця школа не мала тоді опікуна. В 1979 році на народну освіту було виділено в селі (для зарплати вчителя) 200 карбованців.

У 1882 році у школі працювало три групи (класи) у складі 57 учнів. Навчали їх учитель Григорій Євграфович Оліфер і священник о. Іоанн Біянтовський.

Як стверджує у своєму «Звіті» училищній раді опікун шкіл від земства Я. П. Новицький за 1882-1883 навчальний рік, у Санжарівській

школі учні Микита Москівець, Микола Овсій, Федір Панасенко, Ксенофонт Кубах, Яків Никоненко, Захар Харченко купували книги у о. Іоанна Біянтовського і на ярмарку в Гуляй-Полі.

У 1885-1886 навчальному році школу відвідував 41 учень (38 хлопчиків і 3 дівчинки). Закінчило корфівську «тризимку» троє дітей.

У 1887-1888 навчальному році до школи ходило 54 учні. На освіту витратили за рік 576, 6 карбованця. А 271 дитина віком від 8 до 15 років не мала змоги відвідувати школу, яка була однокласна і знаходилася в старому приміщенні і складалася з однієї тісної класної кімнати, де перебувало три групи (класи). Така ж тісна й однокімнатна квартира вчителя. Регулярні заняття починалися лише 4 листопада.

1891-1892 навчальному році заняття відвідувало 70 учнів (61 хлопчик і 9 дівчаток). Школу закінчило 7 дітей (в минулім році в 2-й групі їх було 29), а на екзамени приходило 34.

На 15 січня 1913 року в школі два вчителі навчали 107 учнів. Було придбано 210 книг на суму 32,46 крб.

На 1 січня 1924 року Санжарівка мала три школи, з яких працювало дві.

У 1925 році заснована перша трудова Санжарівська школа, де перебувало 108 учнів (59 хлопчиків і 49 дівчаток).

– У 1926 році народжується піонерський загін у селі Санжарівці, – писала 19 і 21 травня 1983 року вчителька з Полтавки В. Ф. Брова. – Велику допомогу в його створенні подала одна з перших учительок Санжарівської школи Меланія Іванівна Герус (вона була однією з чотирьох дівчаток села, котрі у 1915 році дійшли до 4 класу). Під її керівництвом піонери писали гасла, що закликали до колективізації, допомагали випускати стіннівки, влаштовували походи піонерських ланок проти релігійних забобонів у селі. Хлопці шефствували у новоствореному колгоспі над лошатами, а дівчата доглядали на фермі поросят. Дружно виходили піонери на боротьбу з ховраками й мишами. Під час кожного з таких походів вони організовували змагання за кращі результати, і про переможців його писала опісля шкільна преса. Влітку діти брали участь в охороні хлібних ланів від пожежі.

У 1930 році при Санжарівській школі (згодом семирічній) організували гурток з ліквідації неписьменності. Наступного року тут почали видавати гарячі сніданки. Український Червоний Хрест безоплатно видавав пайки.

– То був важкий час у житті країни і, зокрема, села Санжарівки пригдував один з активістів піонерської організації О. М. Самойленко. –

Піонери віддавали всі свої сили, щоб допомогти комуністам, комсомольцям, колгоспному активу. Після уроків (часто голодні) вони збирали металолом, який потім відправляли на заводи, збирали й охороняли врожай, виступали з концертами художньої самодіяльності.

М. І. Герус згадувала, що в 1933 році в селі закрили церкву. На кошти колгоспу побудували нову школу-семирічку, яка «згодом переростає у десятирічку».

Піонерські ряди весь час поновлювалися. «Пам'ятається, – писала піонерка 30-х років, ветеран війни Л. Г. Тур, – коли мене приймали в піонери, дуже хотілося одягти червоний галстук, якого тоді навіть ні з чого було й пошити. Вперше з великою радістю пов'язала його (зшитий з двох шматочків червоної тканини) лише у п'ятому класі...»

Піонери продовжували навчатися, займатися різними корисними справами. Особливо вирувала робота, спрямована на поліпшення якості знань, підвищення політичного, наукового і культурного рівня. Працювали гуртки, влаштовувалися змагання («академічні бої») з сусідньою Туркенівською (нині Малинівською – Авт.) школою, виходив літературний журнал «Ленінський вогник» (товстий, великого формату альбом, у якому вміщувалися публічні статті, оповідання, вірші, малюнки учнів).

У 1934 році у місті Дніпропетровську відбувся обласний зліт ударників навчання. Санжарівську школу на ньому представляв Олексій Самойленко. Тоді він і вручив президії зльоту один з таких дорогих піонерському серцю журналів.

Як кращий учень, активний учасник піонерської та суспільно корисної роботи Льоня Самойленко побував і на районному зльоті ударників навчання, який відбувся у місті Пологи у жовтні 1933 року. Тут його обрали делегатом I Всеукраїнського з'їзду робітничо-селянської молоді, що проходив у Харкові напередодні 16-річчя Великого Жовтня. Це була велика честь для піонерської організації, школи, села.

У житті піонерів найпершим супутником була дружба. Вона допомагала їм і в навчанні, і в праці. Діти любили і поважали вчителів, а ті віддавали їм усі свої знання, життєвий досвід. Активністю в загоні відзначались брати Іван і Петро Тури, Михайло Дудка, Раїса Макуха, Іван Биков, Микола Баленко, Михайло Крутько, Марія Нарва, Іван Сергієнко, Любов Черкес, Григорій Козаченко, Іван Шинкаренко, Сергій Жилінський, Любов Жилінська, Василь Бодня, Сергій Жиромський, Петро Близнюк, Петро Ананченко, Любов Крупій та брати Сергєєви. Вони першими в селі одягли червоні галстуки і не побоялися сказати: «Я – піонер!»

Чудові спогади залишилися у піонерів про життя у таборі, розташованому на хуторі Низовому поблизу великого колгоспного саду. У ньому українські хлопчики і дівчатка відпочивали разом з єврейськими однолітками – жителями Новозлатопільського району. Наставниками у новозлатопільців були Хорош і Койман, а у санжарівців – М. І. Герус.

Літній відпочинок у таборі передбачав фізичне загартування, різноманітні змагання, конкурси. А ввечері, вмостившись навколо багаття, діти співали пісні, декламували вірші, слухали оповідання, які читали вожаті.

У 1934-1935 навчальному році закінчувалось будівництво середньої школи (територія нинішньої школи-інтернату).

«Якщо пригадати роки тридцяті: життя було голодне, сирітське, тиф, малярія і таке інше...» – згадував 5 серпня 1995 року учень 5-го класу 1934-1935 навчального року Санжарівської неповної середньої школи Віктор Дмитрович Саливон.

В 1935 році піонери Санжарівської неповної середньої школи включились в обласний похід за збереження тваринництва.

Піонер Віктор Сергєєв – шеф над вівчарнею артїлі імені Котовського. А Петро Тур – над 6 лошатами 3-ої бригади колгоспу «Комуніст», Михайло Крутько – над лошатами 3-ої бригади колгоспу «Комсомолец», ланка ім. Петровського – над свинями артїлі ім. Котовського.

У квітні того року піонери школи знищили 275 ховрахів.

В НСШ (директор Герус) виходила загальноосвітня стінна газета «Вперед за науку» (редактор Іван Тур) 5 разів на місяць.

24 квітня і 7 травня піонери провели рейд-перевірку нічного догляду коней в артїлі «Комсомолец».

Петро Тур обирався делегатом на 2-й обласний з'їзд ударників тваринництва. 9 червня він виконав танець «Гопак» на першій міжколгоспній олімпіаді художньої самодіяльності в Гуляйполі і зайняв призове місце.

У липні 1935 року в Санжарівці організували піонерський табір, де перебував 31 учень.

З 1-го вересня неповна середня школа стала середньою.

В 1936 році учні зібрали 750 кілограмів вторинної сировини, знищили 1800 ховрахів. Взяли шефство над 61 лошам, 29 телятами. Випустили в кожній бригаді артїлей стінгазети. До 15 березня виготовили і вивісили 200 шпаківець, біля школи посадили 120 дерев.

24 червня у райгазеті вміщено Почесний список кращих вчителів району. Серед них Л. П. Циганок – викладач мови у 5-х класах і Н. М. Зябкін – викладач математики.

7 лютого 1937 року СШ зайняла 2 місце на 1-й районній дитячій олімпіаді, де виступали Підорін (баян), Івченко, Федорченко, Передерій (танці). Дітей преміювали бібліотечками, сумками тощо.

Диретором працював Картель, в 1938 році – Багнюк.

15 червня 1939 року в СШ відбулися волейбольні змагання 3-х середніх шкіл: Санжарівської, Успенівської і Новозлатопільської. Першість вибороли волейболісти – санжарівці. Високу майстерність показали учні і вчителі: Багнюк, Зябкін, брати Терещенки (Іван і Михайло), Клименко Володимир.

9 січня 1940 року в СШ організували буфет, увели викладання військової справи. Тоді ж директором працював т. Ткаленко.

Регулярні заняття в драмгуртку проводив керівник І. Терещенко. У жовтні драмгуртківці поставили у колгоспному клубі дві п'єси («Сигнал з моря» і «Муха»).

У січні 1941 у школі працювали оборонні гуртки, які налічували 180 членів, зросла і організація Червоного Хреста до 230 чоловік.

Завуч В. Іваненко 21 березня повідомляла читачам районної газети «Сталінським шляхом», що керівник 10-го класу М. І. Герус практикує проведення літературних і тематичних вечорів з учнями, прищеплює їм любов до літератури, до знань.

Днями проведено вечір на тему: «Хочу бути корисним своїй Батьківщині».

Керівник 5 класу О. В. Пред після уроків читає учням цікаві оповідання, керує їх позашкільним читанням.

2 квітня учні Ліда Марченко, Петя Сергієнко, Вася Панасенко, Петя Крупій, Люба Крутько назбирали 3 кг клопа-черепашки для розведення теленомуса. Вони зобов'язалися розвести 300 тис. цих корисних комах.

І все ж нелегка доля випала піонерам 30-х років минулого століття. Грізного 1941 року, відсвяткувавши випускний бал, вони пішли захищати свою Вітчизну. Як рідних синів і дочок виряджала вчорашніх своїх вихованців М. І. Герус. Не повернулися з фронтів доріг Іван Шинкаренко, Ілля Москівець, Люба Жилінська і багато інших піонерів 30-х.

Сьогодні для покоління, яке народилося після Великої Вітчизняної війни, події 22 червня 1941 року – глибока історія. А ще молодшому поколінню наших громадян важко віритися, що радянський народ вистояв у кривавій борні і переміг лютого ворога. Та, звертаючись до фактів історії, бачиш, що країна здобула перемогу завдяки героїчній

боротьбі, високому патріотизму рядових бійців, вчорашніх, колгоспників, робітників, службовців, випускників шкіл і вузів, які у лиху годину для Батьківщини одягли сірі шинелі, стали солдатами. Про клас, який пішов на фронт, хочеться розповісти окремо.

...18 червня 1941 року в Санжарівській (нині Полтавській) середній школі відбувся випускний вечір. Десятикласники радісні, збуджені отримували атестати зрілості, ніби перепустки в самостійне життя. Попереду були мрії, плани на подальше навчання, ударну працю в селі, на будовах країни. Та через кілька днів війна, як чорний смерч, закрутила, завертіла у своєму кривавому танці і зруйнувала всі довоєнні мрії. Виховані палкими патріотами рідної соціалістичної Вітчизни, вчорашні десятикласники 9 липня пішли на війну.

По-різному склалася фронтова доля 20-х санжарівців, п'ятеро з них зовсім не повернулося з тієї кривавої віхоли.

Колишні учні підтримували тісний зв'язок із своїм класним керівником Меланією Іванівною Герус, листувалися з нею. 1 вересня 1943 року листа надіслав Іван Сопільняк: «Повідомляю, що я живий-здоровий, чого і Вам бажаю. З Симоном і Валентином Обмачевським були увесь час разом у авіашколі, на Калінінському і Сталінградському фронтах. Під Сталінградом мої дорогі друзі, а Ваші колишні учні, загинули смертю хоробрих...».

5 січня 1944 року І. Сопільняк надіслав ще одного листа Меланії Іванівні: «Читав Ваші листи під гуркіт гармат, мені згадалась школа, шкільне життя, згадав товаришів. Важко зробилось на душі: одних уже немає, інші – далеко. Я, як зараз, бачу фотографію, на якій увесь наш клас. І що ж? З усіх хлопців один я залишився цілий...».

В листах колишні учні ділилися з вчителькою своїми думками, розповідали про фронтові будні, висловлювали віру в перемогу.

З кривавих не повернулися доріг Олексій Симон, Валентин Обмачевський, Ілля Москівець, Микола Терещенко, Іван Щербина.

У Книзі Пам'яті України про Олексія Івановича Симона написано: «Симон Олексій Іванович, 1923 року народження, с. Туркенівка. Українець. Призваний в 1941 р., рядовий. Пропав безвісти у жовтні 1942 р.».

Юнак мріяв про льотну школу (тоді всі хлопці мріяли стати льотчиками, захоплювалися авіацією). І хоч був невисокий на зріст, мрія здійснилася. Прийняли його в льотну школу, як і інших товаришів, але закінчити не вдалося. Становище на фронтах було складне і їх направили в діючу армію. Олексій захоплювався в школі живописом, ілюстрував рукописний журнал.

У льотній школі змужнів, підріс. Як і в сільській школі, так і на фронті був улюбленцем товаришів. Навіть у тяжких умовах мав бадьорий дух, був веселим, великим вигадником. Одного разу в окоп приніс патефон. Здивованим товаришам пояснив: «Фріц подарував».

5 січня 1944 року Іван Сопільняк писав: «Льонька дуже змінився в армії, вірніше окріп, зміжнів, це уже не той блідолиций, часто хворюючий Льонька, за весь час він ні разу не хворів, ні разу не скаржився на здоров'я, але коміком як був, так і залишився. Часто в найважчих умовах своїми гримасами заставляв мене також сміятися, як я сміявся з нього на «гражданці». І ось його нема. А як ми з ним бувало фантазували про майбутнє, сидючи в окопі, думали повернутися, вчитися і жити!»

Ілля Трохимович Москівець (з Книги Пам'яті України), 1923 р.н., с. Санжарівка. Українець. Колгоспник. Призваний в 1941 р. Рядовий. Загинув 14.02.1943 р. Похований: ст. Северська Краснодарського краю. Росія.

Ілля нічим не вирізнявся серед ровесників, хіба що навчався на п'ятірки, допомагав однокласникам. Захоплювався малюванням, спортом, музикою. Стрілецького спорту навчав і молодших учнів, багато з них носили значки «ВС» (ворошиловський стрілець) і «ЮВС» (юний ворошиловський стрілець).

У вільні години збирав однокласників – Олексія Симона, Валентина Обмачевського, Івана Сопільняка та інших на репетиції струнного оркестру.

Як пам'ять про себе залишили друзі в селі парк. Зараз шумлять вітами клени біля сільського Будинку культури.

На випускному вечорі Ілля перший одержав атестат зрілості, за ним – В. Обмачевський, О. Симон, М. Терещенко, І. Щербина, Ліда Жилінська.

Зберігся лист від 13.02.42 р., який І. Москівець написав своєму другу: «Україна буде вільною, я вірю в це». Турбувався за матір і сестру, котрі були в окупації. «Як вони там? Але знаю, що їм не солодко. Звірства фашистів бачив своїми очима. Був я в Ростові. Вирізані цілі квартали мирного населення. Велике село Лепка, яке налічувало до 3-х тисяч дворів, спалили зовсім... Якби ти знав, як хочеться жити, вчитися, яка злість на недолюдків, котрі почали війну, – на фашизм і Гітлера... Але їм дістанеться по заслугі...»

Разом з Іллею хоробро бився Федір Гладкий. (У середині 70-х років працював головним бухгалтером колгоспу «Авангард» нашого району).

Валентин Михайлович Обмачевський. 1923 р. н., с. Туркенівка. Українець. Колгоспник. Призваний в армію в 1941 р. Рядовий. Заги-

нув 14.10.1942 р. Похований: с. Котлубін, Балка Хутірська. Волгоградська обл., Росія.

Микола Йосипович Терещенко. 1924 р. н. с. Санжарівка. Українець. Призваний в 1943 р. Рядовий. Загинув 8.04.1944 р. Похований: с. Перекоп. Турецький Вал Красноперекоського р-ну, Крим.

Іван Явтухович Щербина. 1923 р. н. с. Туркенівка. Українець. Призваний в 1941 р. Рядовий. Загинув 20.09.1941 р. Похований: селище Якимівка Запорізької обл.

І. П. Савовський був десантником (після війни працював учителем у Веселівському районі).

І. П. Сопільняк (у 70-х роках редактор райгазети в м. Перечин Закарпатської області) 5 січня 1944 року писав М. І. Герус: «...для мене почалось не життя, а каторга існування. Я зараз не можу ходити ногами – застудився і одержав ревматизм. Застудив явно не дома на печі. До армії я був здоровий, хоч деякі і думали, що хворий, але я проходив строги комісії і не засипався. І ось тепер, накрившись старою шинеллю, доводиться лежати за декілька кілометрів від передової в білоруській хаті. Дуже шкодую, що не довелося потрапити на Україну...»

Цікавою і повчальною є історія життя випускниці 1941 року Ліди Федорівни Жилінської (за чоловіком – Жук – В. Ж.).

Нелегко їй далася середня освіта, бо росла без батька (був репресований). Мати залишилась з 4-ма дітьми і Ліда, як могла, допомагала їй. А мрія стати педагогом не полишала дівчину. Коли ж почалася війна, хлопці пішли в армію, деякі дівчата евакуювалися в тил, а вона залилась з хворою матір'ю і її дітьми.

В окупації лиха насборбалася по вуха. Коли молодь примусово забирали на каторжні роботи в Німеччину, потрапила під облаву і Ліда. Везли їх у товарних вагонах все далі і далі на Захід. Невеселі думки роїлися в головах – думали, що вже ніколи не побачать своїх рідних місць. Але почули голос одного юнака: «Не треба впадати у відчай. Ще не все втрачено...» і він поділився своїм планом втечі.

Три ночі сміливці про черзі пропилували отвір у підлозі вагона. Через нього на повному ході хлопці і дівчата вистрибували у темряву. «Краще вмерти на рідній землі, ніж скніти в неволі» – вирішили вони. Тому смерті не боялися. Так, декому, хто був сміливіший, вдалося втекти.

100 кілометрів пройшла Ліда окупованою територією. Надавало сили те, що поверталася додому. Було і холодно, і голодно, і напіводягненій дівчині дошкуляли дощі.

Дома зустрілася таємно з друзями-комсомольцями, які лишилися в селі, щоб вирішити, що робити далі. Вдень переховувалися, а вечорами писали листівки, в яких закликали односельців не вірити фашистській брехні, вселяли віру у визволення.

Коли село було визволене, Ліда пішла добровільно на фронт. В армії була регулювальницею на фронтних дорогах 5-ої Ударної армії.

В боях за Варшаву, при форсуванні Вісли за проявлену мужність і відвагу Ліду нагородили медаллю «За бойові заслуги» (під зливою куль і осколків снарядів не залишила свій пост). Війну закінчила в Берліні.

Демобілізувавшись через рік, вступила до педагогічного технікуму. По його закінченні працювала у молодших класах Успенівської середньої школи нашого району. Понад 30 років життя Лідія Федорівна віддала педагогічній справі. Свою естафету передала і трьом із чотирьох дітей (Дмитрові, Володимирі та Зої), які стали вчителями.

В 1970 році Л. Ф. Жилінська (Жук) отримала медаль «За взяття Берліна».

Н. М. Івченко евакуювалась з батьками в Саратовську область. Там працювала у колгоспі, листувалася з І. Сопільняком, В. Обмачевським, О. Симоном, а 25 листопада 1942 року добровільно пішла в армію. 1,5 роки перебувала на фронті, була поранена в бою. Мала 8 подяк від командування.

По війні працювала в управлінні внутрішніх справ МВД діловодом.

Цікавою є біографія ще однієї випускниці 1941 року Санжарівської СШ.

Лідія Григорівна Тур юною дівчиною пішла добровільно на фронт. Перший бій прийняла біля села Тернівки Якимівського району Запорізької області в 1941 році. Бій був тяжким. Гітлерівці переважали силою радянських бійців, але, стікаючи кров'ю, ті мужньо трималися. Комсомолка санінструктор Ліда Тур під кулями винесла з поля бою 2 поранених. Потім польовий госпіталь і знову передова. Брала участь в багатьох битвах, визволяла Угорщину і Польщу. Нагороджена орденом Слави 3-го ступеня, медалями – «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною». Після війни Лідія Григорівна працювала на комсомольській, партійній, вчительській та громадських роботах.

Тепер назвемо імена тих, хто 18 червня 1941 року отримав у Санжарівці атестат зрілості. Це: І. П. Савовський, В. Д. Саливон, К. Д. Шинкаренко, О. М. Біла, Л. Ф. Жилінська (Жук), І. А. Саливон, І. Г. Смолівий, М. Ф. Зоріна, Ф. Ю. Гладкий, І. П. Сопільняк, С. Крутько, Н. М. Івченко, Л. Г. Тур, Г. М. Ольшанська, І. Я. Щербина, М. Й. Терещенко, І. Т. Москівець, В. М. Обмачевський, О. І. Симон, Г. І. Вовченко.

Перша зустріч того випуску відбулася через 28 років – 19 грудня 1969 року. На неї прибули 9 колишніх учнів, які залишилися живими, і їх класний керівник і друга мати М. І. Герус.

На місці спаленої школи вже тоді вирости корпуси 3-поверхової школи-інтернату, яка розпочала функціонувати в 1960 році. І, мабуть, громадськості села і району варто було б подумати над увічненню пам'яті випускників Санжарівської школи 1941 року.

Перед Великою Вітчизняною війною директором Санжарівської середньої школи працював Никін Михайлович Зябкін (математик), вчителями – Людмила Карпівна Зябкіна (географ), Олександр Євдокимович Клименко (українська мова), Леся Павлівна Циганок (Самойленко) (російська мова), Василь Юхимович Іваненко (він же один із перших голів сільської ради), Клавдія Миколаївна Деркач, Іван Йосипович Терещенко (військова справа та піонервожатий). У той час у середній школі діяли гуртки: музичний, співочий, танцювальний, драматичний, спортивні секції.

На 1 липня 1941 року вчителями Санжарівської середньої та інших шкіл, розташованих на території сільської ради були:

Басова Пріська Кирилівна, 1896 р. н. (Санжарівська СШ).

Герус Меланія Іванівна, 1903 р. н.

Таран Ольга Кирилівна, 1918 р. н.

Пред Іван Іванович, 1909 р. н. – директор школи.

Пред Ольга Василівна, 1915 р. н.

Нарва Марія Сидорівна, 1921 р. н.

Тур Павло Григорович, 1917 р. н.

Земелько Марія Йосипівна, 1918 р. н.

Ковтун Марія Савівна, 1922 р. н.

Дігтяр Євдокія Федосіївна, 1922 р. н.

Біла Марія Григорівна, 1917 р. н., вчителька с. Луначарівки.

Самойленко Олександра Павлівна, 1915 р. н., вчителька с. Луначарівки.

Плясковська Євгенія Михайлівна, 1890 р. н., вчителька х. Ольгівського.

Кубах Микола Миколайович, 1915 р. н., вчитель х. Ольгівського.

Рибка Василь Йосипович, 1914 р. н.

Ісаєнко Василь Лукич, 1918 р. н.

Плясовиця Олексій, 1912 р. н., вчитель у Санжарівці.

Плясовиця Серафима Юхимівна, 1914 р. н.

Приліпко Явдоха Лазарівна, 1919 р. н.

Сивоненко Василина Сергіївна, 1920 р. н., вчителька х. Ольгівського.

Сивоненко Герасим Олексійович, 1914 р. н., вчитель Ольгівської початкової школи.

У березні 1946 року піонери загону № 2 Санжарівської середньої школи взяли шефство над телятами в колгоспі «Комсомолец». Добре їх доглядали Валя Мофа, Олесь Шинкаренко, Галя Саливон, Тамара Клименко, Галя Плясовиця. Правління колгоспу винесло їм подяку.

З 23 березня по 1 квітня учні знищили 2220 ховрахів. Цим вони зберегли близько 330 центнерів хліба. Кращими тут були Григорій Клименко, Федір Кириченко, Юлій Тур, Федір Саливон і Петро Бойко, які знищили по 75-80 ховрахів.

Готуючись до перевідних іспитів піонери Зіна Брова, Ніна Локтева, Валя Мофа, Шура Шинкаренко, Ніна Сергієнко зобов'язалися скласти іспити на «добре» і «відмінно».

В 1948 році старшою піонервожатою працювала Віра Микитівна Крупій (пізніше Третяк).

11 вересня 1949 року до учнів Полтавської середньої школи завітали її колишні вихованці інженер-капітан Г. Близнюк і народний суддя Т. Єригін.

22 квітня 1951 року піонери і учні вирішили організувати збір металобрухту в селі, а за гроші придбати для піонерської кімнати радіоприймач і за два місяці зібрали і здали на заготівельний пункт 9 тонн металобрухту, а на виручені гроші купили радіоприймач «Родина», піонерський горн, барабан і декілька альбомів для преміювання кращих загонів.

З початку навчального 1951-1952 року у Полтавській середній школі утворено учнівський лекторій. Керувала ним викладач російської мови Галина Микитівна Федотова. Відвідували його 64 учні старших класів.

24 лютого 1952 року учениця 10 класу Полтавської середньої школи Шура Шинкаренко повідомляла, що драмгурток під керівництвом вчительки Надії Олексіївни Клименко готує п'єсу М. В. Гоголя. Найактивнішу участь беруть учні 9 і 10 класів: Володимир Марченко, Анатолій Д. Обмачевський, Анатолій М. Обмачевський, Людмила Циганок та ін. А 27 березня відбулися загальні шкільні збори, на яких підтримано почин і взято на збереження лісосмугу колгоспу імені Свердлова, що починається від шкільного подвір'я, учні зобов'язалися обсадити вербами, лозою та осокорами ставок. Весною кожен учень посадив 7 дерев і виростив їх.

6 квітня учні організували недільник і за день знищили біля 2700 ховрахів. Найбільше відзначилася дев'ятикласниця Людмила Попова, яка виловила 150 звірків. Добре трудилися: Шура Циганок, Леонід Река та Іван Марченко. А ще один недільник, але вже 14 вересня, було

організовано по збиранню пізніх культур. Того дня було зібрано овочів і зрізано рідини на 8 гектарах.

«Найкращих показників у роботі домоглась Полтавська середня школа, – писав 12 квітня 1953 року в районній газеті завідуючий райвно М. П. Федоренко. – Успішність учнів тут становить 93,2 процента. Це результат наполегливої і дружньої роботи вчительського колективу школи. Класні керівники разом з предметниками своєчасно вживають необхідних заходів до тих дітей, які одержують низькі оцінки або порушують дисципліну в школі, пов'язуючи цю роботу з батьками.

Цікаве і гідне наслідування в їх роботі і те, як вони організовують учнівський колектив. Тут увійшло у звичку, що кожен клас готує на велику перерву свою самодіяльність. Тому в них завжди весело і організовано проходять великі перерви.

Добре організоване чергування учнів, чергування яких входить слідкування за чистотою в класах і коридорах. Це забезпечує гарний санітарний стан школи. Весь цей комплекс виховних заходів організовує і дисциплінує учнів, сприяє підвищенню їх успішності...»

19 вересня 1954 року на спортивному майданчику Полтавської СШ відбулася товариська зустріч волейбольних команд місцевої і Ворошилівської СШ, яка закінчилася з рахунком 3:2 на користь полтавців.

1 жовтня бюро райкому комсомолу нагородило Похвальним листом учня Полтавської СШ Миколу Никоненка, який зайняв перше місце у спортивних змаганнях школярів і добре працював у колгоспі, виробивши 100 трудоднів.

24 жовтня 94 учнів і комсомольців середньої школи побували на екскурсії на «Запоріжсталі». Там вони дізналися багато цікавого про історію заводу, ознайомилися з роботою окремих цехів, новаторів і передовиків.

У грудні учні 8-А класу Полтавської СШ виготовили 150 щитів для снігозатримання і передали їх у колгосп імені Свердлова.

21 грудня 1954 року помічник начальника відділення зв'язку повідомляла, що колгоспники колгоспу імені Котовського успішно провели передплату на газети і журнали на 1955 рік. Їх передплачено на 7 тисяч карбованців – це у 1,5 раза більше, ніж у 1954 році. А вчителі села Полтавки П. І. Клименко, Л. Ф. Толочко передплатили періодику на 180-230 карбованців.

5 січня 1955 року в районному Будинку культури проходила січнева нарада вчителів з питання «Підсумки навчально-виховної роботи в школах району за перше півріччя 1954-1955 навчального року та за-

вдання на друге півріччя», із доповіддю виступив завідуючий райвно М. П. Федоренко, із співповіддю на тему «Про досвід трудового навчання учнів школи» – директор Полтавської середньої школи Л. Ф. Толочко.

Ліда Федорівна розповіла, що учні набувають трудові навички на пришкольніх дослідних ділянках і знання з вирощування сільгоспкультур. Так, в 1954 році вони виростили урожай кормових буряків, бавовни і суданки. Школярі посадили фруктовий сад і виготовили 1250 щитів колгоспам для снігозатримання.

Тоді ж 9 січня старша піонервожата В. Третяк розповіла на сторінках райгазети, як учні проводять зимові канікули. Читачі дізналися, що у школі організовувалися змагання з шахів, шашок, кожен день грав духовий оркестр, працювали гуртки художньої самодіяльності. У змаганнях на ковзанах перше місце вибороли учні Ф. Третяк, В. Циганок, Л. Корчак. Відкриті двері шкільної бібліотеки. Для піонерів кожного дня проводилися голосні читання художньої літератури. Організовувалися колективні відвідування кіно, а після – його обговорення.

А 4 лютого школу відвідала група студентів колишніх її випускників. Відбувся вечір-зустріч десятикласників із студентами. Виступили студенти Одеського і Сталінського медінститутів, Запорізького пед-, Дніпропетровських металургійного і сільськогосподарського інститутів.

6 березня учні старших класів організували на річці Янчул змагання на ковзанах. Першість в забігу на 500 метрів вибороли М. Загорулько, Д. Клименко, О. Савовський, О. Шинкаренко, І. Білий і В. Рудич.

Учні Полтавської СШ зобов'язалися надати шефську допомогу колгоспу у вирощуванні кукурудзи (зібрати не менше 50 центнерів насіння з гектара).

У школі стало традицією у березні проводити День птахів. До нього учні готують і розвішують шпаківниці.

Кожного дня школярі виходять на знищення ховрахів. За два дні учні 6-А класу Микола Вовк, Іван Васюк, Микола Васюк та Іван Сергієнко знищили 130 ховрахів.

Під час весняних канікул учні посадили декілька сотень фруктових і декоративних дерев біля школи, сільклубу, в центрі Полтавки і вдома. По 7-9 дерев посадили Федір Третяк, Віктор Федько, Олексій Никоненко, Валерій Колоньонко та ін.

24 квітня учні середньої школи організували недільник: допомогли колгоспу розчистити яму на 500 тонн силосу. В колгоспі імені Свердлова у вільні від навчання години відкрили один гектар винограду.

15 травня біля 90 учнів 8 класів під керівництвом вчителя фізики В. Т. Корчака побували на екскурсії в Успенівській МТС. Оглянули сільгосптехніку і прослухали розповідь працівників МТС Крутька і Калениченка про роботу картоплесаджальних машин.

В червні в колгоспах учителі прочитали 5 лекцій. О. І. Зайцев – у колгоспі імені Котовського, П. П. Неплюєва і В. Т. Корчак виступали в колгоспах імені Котовського та імені Свердлова.

На літніх канікулах учні Ф. Третяк, В. Федько, А. Лисюк, В. Шинкаренко, М. Дзюбан, О. Іваненко, В. Дмитренко, В. Іщенко, В. Максименко возили зерно і полу, скиртували соломі, віяли зерно в колгоспах імені Котовського та імені Свердлова. Загалом у цих господарствах працювало 40 учнів і норми виконували на 150 відсотків. Це також – Рая Добренко, Вадим Загорулько, Володимир Саливон, Валя Загорулько, Олександр Іваненко, Діна Шинкаренко, Микола та Сергій Шинкаренки, Таїсія Жовніренко, Віктор Федько, Анатолій Близнюк та ін.

Восени учні старших класів працювали в колгоспі імені Свердлова на збиранні ріцини і кукурудзи, в колгоспі імені Котовського – на очищенні качанів кукурудзи. Вони зібрали в артілі імені Свердлова 75 гектарів ріцини. Особливо старанно трудилися учні 9-А, 9-Б і 10-Б класів.

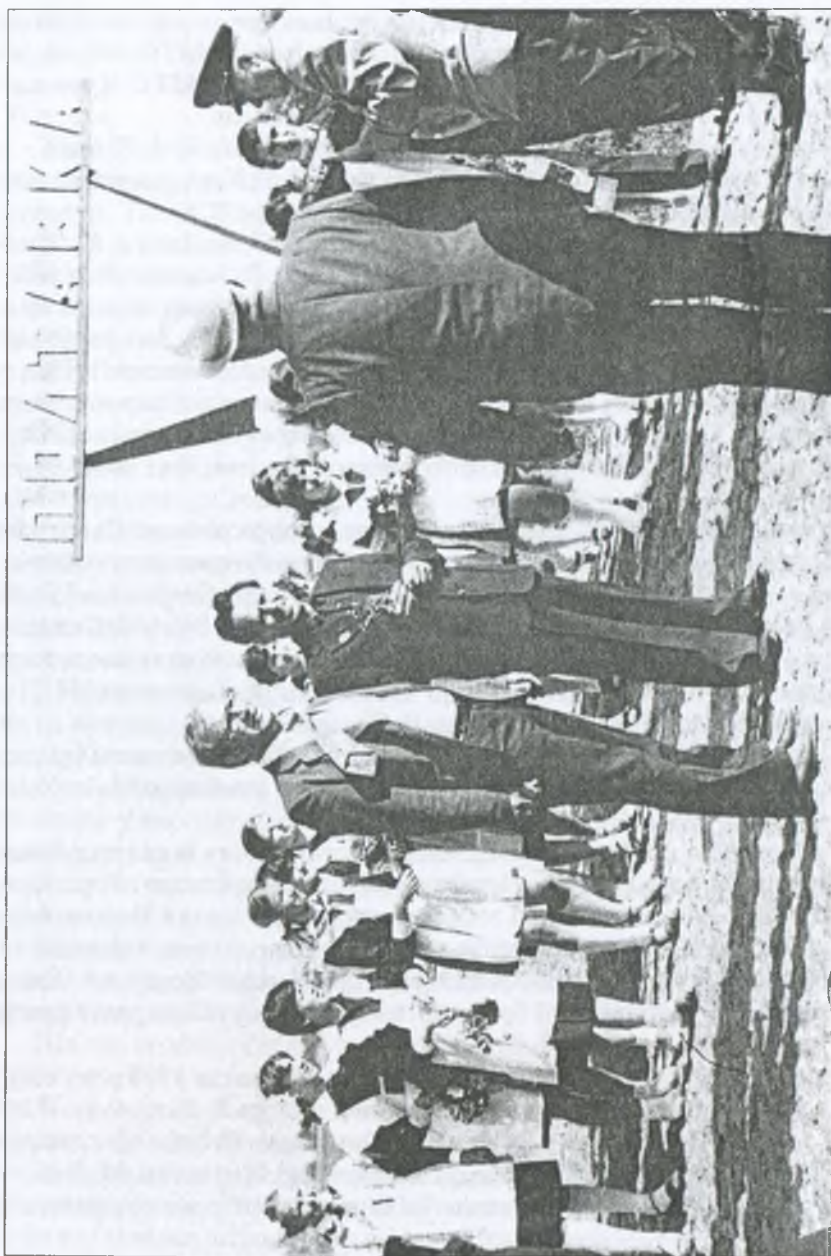
Учні 7-10 класів у колгоспі імені Котовського виламали качани кукурудзи на 35 гектарах. Активністю відзначилися Дмитренко, М. Луценко, Л. Шинкаренко, Н. Гладкіна, В. Сельодкін.

5 жовтня 1955 року відбулася зустріч школярів з капітаном третього рангу Олександром Федоровичем Толочком, який перебував у відпустці.

Тут доречно згадати, що Полтавську восьмирічну школу закінчив теперішній директор ТОВ «Перемога» Леонід Васильович Горпинич, який у 2012 році з теплою згадував директора школи Володимира Федоровича Мажаєва та вчителів, які дали путівку у самостійне життя.

16 грудня в школі встановили електростанцію. Тепер всі класи освітлені. У встановленні її брали активну участь учні старших класів під керівництвом вчителя І. О. Карнауха.

Про полтавських тимурівців розповідала 21 жовтня 1965 року старша піонервожата Полтавської восьмирічної школи В. Баглікова: «Піонери сумлінно допомагають підшефним інвалідам і літнім односельчанам: П. Коштенко, Н. Панасенко, С. Близнюк, С. Харченко, М. Лопатній, Я. Васюк. Тимурівці викопали їм картоплю, зібрали соняшник та кукурудзу.

Червоні сідопиги зустрічають гостей на полтавській землі

Часті гості у подружжя Панасенків наші восьмикласники. Вони і дров нарубають, і води принесуть.

Раді їм люди. І від щирого серця дякують своїм юним помічникам – піонерському загону № 3, де головою ради Люда Сопільняк, учням 5, 6-А і 8 класів, тимурівцям Л. Вейс, В. Іщенко, М. Пилипенко, Т. Кубах, С. Марченко, Н. Сергієнко, Л. Неплюєвій.

Всю себе віддавала дітям вчителька географії Полтавської восьмирічної школи Надія Іванівна Боровик. Про це йшлося 1 травня 1969 року в зарисовці, що її помістила районна газета.

– Надія Іванівна, – розповідав директор школи В. Ф. Мажаєв, – прийшла в наш колектив зовсім недавно – два роки тому. Але і за такий, порівняно короткий строк, вона завоювала повагу і авторитет товаришів по роботі і щирю любов школярів.

16 березня 1973-го року Меланії Іванівні Герус (дівоче прізвище Клименко) виповнилося 70 років. Щирі задушевні слова про неї сказала від імені і за дорученням колишніх її учнів, товаришів по праці Є. Бондар:

«Все життя, своє гаряче серце вона віддала підростаючому поколінню. Дочка колишнього бідняка-наймита Івана Семеновича Клименка стала вчителькою. Вісімнадцятирічною дівчиною вона переступила поріг школи в селі Санжарівці, щоб уже навчати інших».

Директор Полтавської восьмирічної школи В. Ф. Мажаєв десятирічним хлопцем залишився без батька. Це було ще до Великої Вітчизняної війни. Важно було матері виховувати чотирьох дітей.

В школі жвавий і допитливий захоплювався мовою і літературою. З теплотою і повагою він згадував свого класного керівника Тетяну Петрівну Шамрай. Це вона прищепила йому любов до праці, до літератури і мови, до всього прекрасного.

Ще в Гуляйпільському педучилищі, де вчився В. Ф. Мажаєв, він захоплювався сценою, брав участь у драмгуртку.

Свої уроки Володимир Федорович завжди унаочнював, майстерно декламував напам'ять твори письменників. За активну лекторську діяльність його відзначали грамотами облвиконкому.

Шостий рік (мова іде про 1973 рік) В. Ф. Мажаєв очолює Полтавську восьмирічну школу. В цьому колективі вчителів панує невимушена творча товариська атмосфера.

В змаганні на честь 50-річчя утворення СРСР Полтавська восьмирічна школа вийшла на перше місце серед шкіл району. Тут стопроцентна успішність. З 980 учнів – 21 відмінник, 81 навчається на «4» і «5».

28 червня 1973 року учениця Запорізького радгоспу-технікуму Людмила Вовк писала: «Через газету я хочу подякувати вчителям Т. Г. Білій, Л. І. Різниченко, П. Н. Куц, Н. І. Головецький, П. П. Неплюєвій, В. П. Биковій, В. В. Вишневецькій, В. Ф. Мажаєву, В. А. Дмитренку і В. Н. Прихидько. Це з їх легкої руки я сміливо виходжу на життєву дорогу».

Тепер розповідь про подружжя вчителів Герасима Олексійовича і Валентину Сергіївну Сивоненків. 31 серпня 1974 року так писала районна газета: «Герасим Олексійович наполегливо вів дітей у нове світле життя, пробуджував інтерес до науки, вчив мріяти і добиватися поставленої мети... Головою колгоспу імені Свердлова кілька років тому став Г. Н. Сергієнко. Це його учень. Тракторист П. Я. Клименко, бригадир четвертої рільничої бригади О. І. Іванов, завідуючий колгоспною пекарнею М. І. Нарва, знатні доярки цього ж господарства М. П. Чехович, Р. І. Михайленко, Г. Г. Троян, секретар парткому колгоспу імені Горького А. Т. Жук, вчителі К. Т. Жук, Г. С. Дмитренко – теж його учні.

Через два роки роботи в Ольгівському у Г. О. Сивоненка з'явилася помічниця: приїхала працювати юна вчителька Валентина Онищенко. Пізніше вона стала його близьким другом і дружиною. Отак разом пліч-о-пліч трудилися, виховали і вивчили всіх дітей у селі, що народжувались за останні сорок років, виростили своїх трьох дітей.

Під час Великої Вітчизняної війни Герасим Олексійович – на фронті. Як воював, свідчать два ордени Червоної Зірки, орден Вітчизняної війни II ступеня, медалі «За відвагу», «За визволення Праги» та інші. По війні Герасим Олексійович вчителював. Та ще й очолив парторганізацію колгоспу імені Котовського. Беззмінно обирався депутатом сільської ради, працював пропагандистом».

15 жовтня 1974 року у селі Полтавці урочисто відкрили новозбудовану, двоповерхову середню школу на 536 місць. Під оплески присутніх голова правління колгоспу імені Свердлова Г. Н. Сергієнко вручив директору школи В. Ф. Мажаєву символічний ключ.

17 липня 1976 року методист методкабінету райвно Г. А. Циганенко зауважував, що у Полтавській середній школі на увагу заслуговує досвід роботи молодшої вчительки Любові Миколаївни Борозни. На уроці і в позакласній роботі вона вчить учнів мислити. Добре обладнала навчальний кабінет української мови і літератури, укомплектувала бібліотеку довідковою, методичною, науковою літературою та підручниками.

На зимові канікули десятикласники Полтавської СШ у січні 1977 року побували на екскурсії в Москві.

* * *

Перший секретар райкому партії М. С. Беляєв вручає директору школи В. Ф. Мажаєву (праворуч) значок «Відмінник освіти УРСР». 80-ті роки XX століття

22 листопада 1979 року районна газета писала: «Поважні «титули» і громадські посади займає В. Ф. Мажаєв сьогодні. За 28 років трудової діяльності він виріс від учителя початкових класів до директора середньої школи. Став відмінником народної освіти республіки. Більше 20 років уміло поєднує основну роботу з лекційною пропагандою».

«Будучи пропагандистом, головою методичного кабінету політосвіти колгоспу імені Свердлова, головою первинної організації товариства «Знання»

цього ж господарства, Ви багато робите в справі комуністичного виховання трудящих». Це – рядки з Вітальної адреси райкому Компартії України, врученої Володимирі Федоровичу в день його п'ятдесятиліття.

Вже кілька років підряд колектив Полтавської середньої школи працює без невстигаючих. Тут відкрито експериментальний перший клас, де за парти сіли шестилітки (таких класів у районі два). В числі перших школа перейшла на кабінетну систему роботи.

За роки роботи В. Ф. Мажаєва в школу прийшло чимало молодих учителів, які за порівняно короткий час виростили у справжніх майстрів педагогічної справи. До них слід віднести перш за все В. П. Бикову, Н. І. Головецьку, О. В. Северин, В. В. Крилову, Г. С. Дмитренко.

25 лютого 1988 року про співпрацю колгоспу імені Свердлова і Полтавської середньої школи говорили голова правління В. І. Гулий та директор В. Ф. Мажаєв.

Ось що сказав В. І. Гулий: «Справа навчання і виховання підростаючого покоління – загальна, а точніше, спільна. І без дружньої співпраці базового господарства і навчального закладу реформу не можна рухати.

Основа основ роботи школи – не стільки підготовка кадрів масових професій, а всебічне, гармонійне виховання громадян.

Йдучи назустріч потребам школи, ми маємо договір на співпрацю, який прагнемо виконувати. Так, у мехзагоні № 1, в механічній майстерні обладнали для учнів робочі місця. Закінчуємо обладнувати клас для опанування столярною справою при колгоспній майстерні, на фермі №1 скоро стане до ладу клас, де старшокласниці матимуть змогу навчатися професії оператора машинного доїння.

Підтримуємо тісні зв'язки і з школою-інтернатом. Зараз учні у шкільній майстерні на уроках праці виготовляють клітки для малих телят. Потрібну допомогу подаємо ми і цій школі.

Отже, наше завдання – допомагати школам формувати громадян високодейних, працьовитих».

В. Ф. Мажаєв: «Наш педагогічний колектив прагне конкретними справами поліпшувати навчання і трудове виховання молоді. В цьому нам допомагає колгосп імені Свердлова.

Тісний контакт склався у нас із колективом молочнотоварної ферми, який очолює Лідія Прокопівна Семенів. Передові доярки Галина Андріївна Мартиненко, Ніна Павлівна Шиш, Валентина Іванівна Давимука часті гості у школі, охоче передають вони секрети професійної майстерності нашим дівчаткам.

Не випадково діти охоче відвідують ферму, залюбки пораються біля корів. Потім в учнівських творах розповідають про нелегку професію доярки, своїх наставників.

Профорієнтаційна робота, безперечно, поживавиться і після відкриття класу-кабінету на фермі № 1, доукомплектування класу для опанування столярної справи, створеного при колгоспній столярній майстерності. Господарство турбується і про харчування дітей – зараз воно у шкільній їдальні безкоштовне, бо вартість оплачує базовик. Педагоги щиро вдячні, що колгосп турбується і про найменших вихованців школи-садка. Тільки для шестиліток виділено 15 тисяч карбованців. Не забуває колгосп і про вчителів. На їх прохання випишує продукти харчування».

У тому ж, 1988, році комсомольці школи брали участь у всіх заходах сільського Будинку культури – сім дівчат там займалися у вокальній групі, а шестеро хлопців грали у вокально-інструментальному ансамблі.

У школі проводили вечори музики, концерти на замовлення, КВК, комсомольці брали участь в огляді художньої самодіяльності, займалися у спортивних секціях, брали активну участь у районних змаганнях з легкої атлетики, волейболу, баскетболу, з шахів та шашок.

Учні з учителем В. Н. Прихідьком вивчають сільгосптехніку. 1985 р.

28 червня 1990 року у Полтавській СШ була зустріч з випускниками 1960 року. Серед вихованців – наставники: колишній директор середньої школи Лідія Федорівна Толочко, завуч Петро Юхимович Гринь, інші вчителі.

Зворушливими були виступи Л. Ф. Толочко, П. Ю. Гриня, класних керівників Людмили Григорівни Зернової і Надії Петрівни Циби, першої вчительки Тетяни Григорівни Білої. Було що згадати про своїх учнів учителям Парасковії Никифорівні Куш, Марії Никифорівні Карповій, Поліні Павлівні Неплюєвій і Марії Хрисантівні Назаренко.

З жовтня 1998 року директор Полтавської середньої школи В. І. Прихідько розповідала:

«Велике і затишне степове село Полтавка. Його тишу щоденно порушує дитячий галас, який мелодійно розноситься з центру, де розташована двоповерхова будова Полтавської середньої школи-саду. Вона – гордість села, центр усієї культурно-масової роботи. Школа сягнула 25-річного рубежу. 15 жовтня 1974 року чарівним ключем було гостинно відчинено її двері й приміщення прийняло своїх перших вихованців – учнів 1-8 класів, які перейшли сюди з восьмирічної школи.

Наша школа незвичайна. По-перше, це не просто школа, а школа-дитсадок. В ній створені всі умови як для учнів, так і для дошкільнят. А, по-друге, в ній діє музей історії села. Багато людей його відвідали, але найбільше були вражені гості з Канади. Вони знімали експонати відеокамерою. І хоча дуже поспішали, все ж таки затримались в музеї.

А починалася робота по його створенню в 1977 році. Приїхала до нас працювати бібліотекарем Неля Олександрівна Глущенко. Полонила вона своїм завзяттям дітей, створила гурток «Пам'ять» і закипіла пошукова робота.

Відрадно відзначити і те, що ми були одними з перших серед тих, хто перейшов на навчання дітей-шестиліток. Цей клас вела тоді Н. В. Мажаєва.

Про високий рівень викладання у нашій школі свідчить той факт, що в теперішньому педагогічному колективі працює не один наш випускник. Серед них – вчителі української мови і літератури В. В. Крилова і В. І. Шиш, вчитель математики Л. Г. Савовська, вчитель фізвиховання О. М. Лисенко, іноземної мови – О. М. Панченко, молодших класів – С. В. Сергієнко. Їм є чому повчитися у ветеранів педагогічної ниви Н. І. Головецької, В. Н. Прихідька, В. І. Прихідько та Г. С. Дмитренко і В. П. Бикової».

Тему 25-річчя середньої школи продовжила 2 жовтня 1999 року Н. І. Головецька:

– Полтавській загальноосвітній школі I-III ступенів виповнюється чверть століття. Пригадується теплий осінній день 15 жовтня 1974 року, коли школа гостинно відчинила свої двері. Символічний ключ вручили ініціаторам новобудови – голові колгоспу імені Свердлова Г. Н. Сергієнку та першому директору цієї школи В. Ф. Мажаєву.

Педколектив на той час був невеликий, але дружний, згуртований. Серед учителів панувала атмосфера взаємоповаги, розуміння. Біль-

шість молодих вчителів цієї школи були учнями В. Ф. Мажаєва: Г. С. Дмитренко, В. В. Крилова, Л. М. Земелько, Л. Г. Савовська. А очолював цю школу він 15 років.

У 1984 році Полтавську СШ – одну з перших в районі реорганізували в школу – дитячий садок, який функціонує і нині на базі КСП імені Свердлова. Голова правління Г. О. Федько (до речі, випускник цієї школи) дбає про те, щоб діти були забезпечені гарячим харчуванням та всім необхідним.

З 1989 року керівником школи стала В. І. Прихідько, яка має звання «Учитель-методист». Серед її підлеглих, а це 21 учитель, – Н. І. Головецька і В. П. Бикова мають звання «Старший учитель», 5 учителів – вищу категорію, 6- спеціалісти I категорії, 6 – II категорії.

За 25 років існування школа випустила 835 учнів. Із них – 16 медалістів. Випускники працюють в різних куточках нашої держави та в ближньому зарубіжжі. Серед них є лікарі (Т. П. Шинкаренко, І. М. Дунихіна), будівельники (О. А. Панасенко, В. К. Третяк), інженери (А. В. Михайленко, В. Дмитренко, С. М. Клименко), військові (О. Г. Кубах, Ю. В. Федько), хлібороби (І. І. Кукоба, О. В. Крилов, Г. Панасенко, О. Макуха).

За цей період зміцніла і матеріальна база школи. Обладнано 17 кабінетів, які відповідають сучасним вимогам. Гарно і затишно в класних кімнатах 1-4 класів. Відповідають останнім вимогам кабінети математики, української і російської мов, майстерні трудового навчання. Функціонує один з кращих в області музей, створений за ініціативою теперішнього його директора Н. О. Глущенко. На його базі проводиться військово-патріотична робота, вивчається народознавство. А які цікаві там бувають зустрічі. Приїздять гості, ветерани, визволителі села з усіх куточків України, Росії.

Систематично на базі музею працює гурток «Пам'ять», який веде Н. О. Глущенко. Крім нього, у школі функціонує вокальний гурток дівчаток (керівник В. М. Глущенко), який неодноразово в районних оглядах виборював призові місця. При сільському Будинку культури працює два гуртки вокально-інструментальних ансамблів – молодша і старша групи (керівник І. І. Крупій).

Вчителі школи виховали надійну зміну. Сіячами розумного, доброго, вічного стали 45 випускників школи. І в Полтавській ЗОШ працюють В. І. Шиш, О. М. Панченко, О. М. Лисенко, С. В. Сергієнко. Більшість вчителів тут з дня відкриття навчального закладу. І молодь, яка поповнює колектив, намагається працювати плідно, наслідуючи приклад старших колег.

Педколектив школи із гостями: І. Г. Скомороховим (перший зліва у першому ряду), Л. І. Явон (друга зліва у другому ряду), М. П. Гонгарем (третій зліва у другому ряду)

А головне те, що, як і 25 років тому, школа зустрічає галасливу дітвору чистими класами, світлими коридорами і мудрим учительським словом.

Про святкування 25-річчя Полтавської середньої школи 23 жовтня 1999 року так писала районна газета «Голос Гуляйпілья»:

«Минулої суботи у Полтавці було свято, на яке з'їхались звідусіль випускники тамтешньої загальноосвітньої школи. Справа в тому, що в ці дні виповнилося чверть віку їхній альма-матер. І ті, хто закінчив школу рік тому, і ті, хто вже відрахував з того часу 25 літ, зустрілися разом на її порозі.

25 літ. Скільки води сплигло. Скільки всього пережито. Є про що розповісти. А щоб вечір спогадів пройшов організовано, вирішили всі разом зібратися у Будинку культури. На цьому вечорі було безліч гарних слів, теплих побажань і подарунків.

Випускниця 88-го року С. П. Артюх подарувала від імені всього випуску школі годинник, а випускники 77-го М. В. Земелько і О. Г. Кубах від своїх сімей – кольоровий телевізор. Телевізор і музичний центр від КСП подарували колишні випускники, а нині голова КСП Г. О. Федько та сільський голова А. В. Дмитренко. Фермер (також колишній учень цієї школи) В. Г. Брова виділив кошти на придбання сільгоспінвентаря.

Окрім захоплюючих дарунків, були й неменш захоплюючі спогади, які лунали з вуст першого директора цієї школи В. Ф. Мажаєва, колишнього головного інженера колгоспу І. О. Карнауха, першої вчительки З. Н. Сергієнко, червоних слідопитів... А на завершення був виступ директора школи В. І. Прихідько. Свято продовжилося у рідній школі...

31 серпня 2002 року ділилася керівник районного методичного об'єднання Тетяна Григорівна Кієнко: «На Гуляйпільлі є багато майстрів своєї справи. Серед них – учителька російської мови і зарубіжної літератури Віра Павлівна Бикова з Полтавської ЗОШ.

Уже 37 років кожного робочого дня поспішає вона до дітей. До неї їздять вчитися і молоді початківці, і ті, хто має власні напрацювання».

* * *

– Хороший дитячий садок у с. Полтавці. І майданчики біля нього чепурні, і кімнати гарно оформлені. А керує усім цим (заклад входить до складу навчально-виховного комплексу) Валентина Іванівна Прихідько, – розповідала 7 грудня 2002 року вихователь В. Мороз. Далі вона зупинилася на тому, що їм допомагає сільський голова Андрій Володимирович Дмитренко. Він уже дев'ять років перебуває на цій посаді. І за-

вжди уважний до наших проблем, цікавиться життям дітей, переймається проблемами побуту, організації навчально-виховного процесу.

У тому ж 2002 році директор Полтавського НВК В. І. Прихідько розповідала про людей, які допомагають учителям і учням. Це – депутат обласної ради, генеральний директор ТОВ «Еталон» Олександр Іванович Дудка, директор товариства «Полтавка» Григорій Олександрович Федько і сільський голова Андрій Володимирович Дмитренко. Турбуються про школу і фермери В. Г. Брова, М. В. Пилип'юк та підприємці Л. В. Клименко, О. М. Пашков.

Директорами Санжарівської (Полтавської) середньої школи працювали:

Директор школи Сергій Олександрович Найденко. 2011 р.

05.1935 р. – Герус
1936-1937 рр. – Картель
10.1938 р. – 06.1939 р. – Багнюк
12.1939 р. – Кирилюк
03.1940 р. – Ткаленко
1941 р. – Пред Іван Іванович
1943 р. – Кириченко М. А., Мельник Борис Артемович
06.1946 р. – 1948 р. – Клименко Олександр Якович
1952 р. – 1961 р. – Толочко Лідія Федорівна
1962 р. – 1966 р. – Кеда Іван Прохорович
1967 р. – 1989 р. – Мажаєв Володимир Федорович
1989 р. – 2006 р. – Прихідько Валентина Іванівна

з 2006 р. і по наш час – Найденко Сергій Олександрович.

7 жовтня 2003 року біографію колишнього директора Полтавської СШ Володимира Федоровича Манжаєва записав від Ніни Василівни, його дружини, гуляйпільський краєзнавець В. І. Жилінський:

«Володимир Федорович народився 9 листопада 1929 року в м. Гуляйполі в сім'ї робітника. Коли хлопцеві було 9 років, помер батько, залишилися мати з чотирма синами на руках без засобів до існування. Мусила залишати дітей на старшого Володю, а сама – на роботу. Менші померли, а два старші вижили. Гірким було дитинство у безбаченків.

До школи Володимир пішов у 1938 році. Вчився легко. Ріс допитливим. У 5 класі – у СШ № 1. У голоднім 1947 році вступив до Гуляйпільського педучилища, яке закінчив у 1951 році: був направлений у Гусарську середню школу Куйбишевського району. В 1952 році одружився, взяв відкріплення і перейшов у Гуляйпільський район.

У 1955 році вступив до Запорізького державного педінституту на філологічний факультет (відділення російської мови і літератури). Закінчив його в 1959 році. А в 1960-1961 навчальному році відкрилася Полтавська школа-інтернат, де Володимир Федорович працював учителем української мови і літератури.

У 1967 році був призначений директором Полтавської восьмирічної школи, яка згодом стала середньою. Працював тут до виходу на пенсію у 1989 році.

В. Ф. Мажаєв помер, тиждень не доживши до свого 70-річчя, 2 листопада у 1999 році. Похований у м. Гуляйполі».

* * *

15 жовтня 2004 року у Полтавці було подвійне свято: тридцятиріччя нової середньої школи і вручення комп'ютерного класу. Серед почесних гостей були народний депутат України О. М. Пеклушенко, голова Гуляйпільської райдержадміністрації І. О. Бірюков, начальник відділу освіти Л. Є. Кірієнко, генеральний директор ТОВ «Еталон» О. І. Дудка, сільський голова А. В. Дмитренко, директор ТОВ «Полтавка» Г. О. Федько.

О. І. Дудка від свого колективу і від ТОВ «Полтавка» вручив директору школи В. І. Прихідько рахунок на 15 тисяч гривень на ремонт даху приміщення і ксерокс.

Валентина Іванівна щиро подякувала гостям за підтримку школи.

О. М. Пеклушенко вручив подарунки ветеранам війни М. Т. Клименку, А. В. Брові та молодій мамі Світлані Кравченко. А Ігор Олексійович оголосив, що Укртелеком безплатно підключив школу до Інтернету.

Після урочистого відкриття класу почесні гості відвідали шкільний краєзнавчий музей, екскурсію по якому зробила його керівник Неля Олександрівна Глущенко.

* * *

У 2009 році в Полтавському навчально-виховному комплексі під керівництвом директора С. О. Найденка працювали його заступники В. І. Прихідько, Н. І. Дудка, вчителі В. В. Крилова, В. І. Шиш, О. Ф. Кириченко, О. М. Панченко, Л. Г. Савовська, Т. Г. Панченко, О. М. Лисенко,

А. І. Дудка, В. Н. Прихідько, Н. О. Глущенко, Г. І. Головецька, Г. С. Дмитренко, С. В. Сергієнко, О. Г. Гула, І. І. Крупій, бібліотекар В. Є. Земелько, вихователі В. В. Мороз, С. М. Найдено. На заслуженому відпочинку перебували О. В. Северин, В. П. Бикова, Н. І. Головецька, В. М. Глущенко, В. В. Вишневецька, З. Н. Сергієнко, О. С. Сергієнко, В. І. Циганюк, М. Т. Клименко, В. Д. Дудка.

Спогади вчителя-пенсіонера Михайла Тихоновича Клименка, записані у травні 2011 року:

– 1933-й рік. Рік початку навчання у Санжарівській школі. Це був страшний рік – рік голоду. Як ми вижили, відомо тільки Богу.

Мій батько працював у сільській раді і йому видавали трохи борошна, у яке добавляли лободу і пекли «ліпешки». Також використовували в їжу квітки акації, бруньки дерев, пташині яйця.

Великого голодомору в селі не було і люди мертві не лежали кругом і не їли своїх дітей.

У довоєнний період директором Санжарівської середньої школи працював інвалід Іван Іванович Пред. При німцях він займався агітацією, вихваляв окупаційну владу. За це його судили, відбувши покарання, працював у школі вчителем у області.

Пригадую, що учні старших класів Григорій Марченко, Микола Обмачевський, Семен Крутько та інші брали участь у конкурсі малюнків, які виконували на полотні масляними фарбами.

М. Обмачевський редагував і оформляв шкільну газету «Вперед».

У 5-х класах проводились заняття з цивільної оборони. Ми складали заліки і нам видавали значки ППХО, ГСО. Старшокласники проходили вогневу підготовку, стріляли, хто здавав нормативи, той отримував значки ЮВС або ВС.

Школа мала гарну спортивну базу: великий набір лиж, ковзанів, їх можна було брати на прокат. Був спортивний майданчик, але без бігових доріжок. Бігали ми біля млина, там же кидали і гранати.

У великій пошані був волейбол. Учні грали до уроків, після уроків і на великій перерві.

Пригадую, як одного разу виготовили повітряний шар, наповнили теплим повітрям і він піднявся на висоту 100 метрів і полетів у напрямку ставка, а за ним побігли менші школярі через дяцьківські городи і двори до місця його приземлення.

Школа мала гарний струнний інструмент, який грав на перервах. Інколи для батьків, учні яких вчилися на «4» і «5», проводили збори, а учнів нагороджували альбомами, фарбами, книгами.

Учні та вчителі школи. 2010 р.

На 1 травня, 7 листопада односельці з прапорами збиралися в школі на свята, а учнів катали на колгоспних автомашинах на «півторатонці» і «трьохтонці», де водіями були Віктор Іщенко та Продайко.

Влітку учні працювали в полі на політці, вилили коней у політці, тягали гарби за комбайном, орали кіньми, волами, коровами. А який смачний обід у полі!

Весною виливали ховрахів. Шкурки здавали в прийомний пункт, отримавши по 20-25 копійок за штуку. А здавали їх сотнями.

У 1952 році, коли я став працювати в школі, організував спортивні майданчики. Закупив спортивну форму. А на гроші, зароблені в колгоспі, під час збирання кукурудзи – легкоатлетичні кросівки, волейбольні та футбольні м'ячі. Часто проводились змагання на лижах, а то й походи у вихідні дні.

Та найбільше запам'ятав той день, коли домовився з директором школи, щоб попросила автомашину і провести велопробіг з учнями. Маршрут пролягав через радгосп «Червоний», СШ № 3, СШ № 1, там ми провели змагання з волейболу і вирушили на Успенівку та Полтавку. Брало участь біля 40 чоловік. А директор школи Л. Ф. Толочко увесь час перебувала з нами. Найактивнішим учням доручили їхати з прапорцями попереду метрів за 100 і зупиняти зустрічний транспорт.

І. Г. Скоморохов із червоними слідопитами школи. Травень, 2011 р.

В 60-х роках ми здійснили кількадеенний туристичний похід за маршрутом Новозлатопіль, Федорівка (Чубарівка), Кінські Роздори, Пологи, Дорожнянка, Гуляйполе. Ночували в школах. Мета турпоходу – зібрати гербарій, зробити замальовки пам'ятних місць, попрацювати в колгоспах. І ми завдання виконали і завоювали перше місце в районі. Цим походом керував і І. О. Карнаух.

Учителі школи працювали не тільки в школі, а і в колгоспі (на току віяли зерно, вантажили машини, відправляли зерно на елеватор, навіть і в нічний час). Брало участь у художній самодіяльності. Ставили п'єси «Наталка Полтавка», «Сватання на Гончарівці», «Мартин Боруля» та інші. Це вчителі О. С. Самійленко, Н. О. Клименко, Л. П. Столяров, М. Ф. Зоріна та інші. Багато читали лекції О. І. Зайцев, Г. М. Федотова, Л. Г. Зернова, І. П. Кеда.

Взагалі учителі Полтавської СШ користувалися авторитетом серед учнів і населення. Це Г. І. Вагіс, М. Я. Вагіс, Д. І. Ткаленко, Ю. І. Руденко, М. П. Федоренко, В. Ю. Іванченко, М. І. Герус, директори шкіл – І. І. Пред, М. А. Кириченко, О. Я. Клименко, М. П. Федоренко, І. М. Стасик, Л. Ф. Толочко, І. П. Кеда, В. Ф. Мажаєв, В. І. Прихідько і теперішній – С. О. Найденко.

У 1941 році вчитель О. Я. Клименко пішов на фронт. Про його смерть мені розповів у 1949 році мій однокласник В. Марченко, якого у 1943 році після звільнення Санжарівки взяли в армію. Воював він із Павлом Кукобою. Одного разу під час мінометного обстрілу у окоп до них стрибнув лейтенант – це й був колишній учитель О. Я. Клименко, якого було тяжко поранено. По дорозі в госпіталь він помер.

Шкільний музей

У 1976 році у Полтавській середній школі зародився пошуковий загін «Пам'ять», керівником якого стала Неля Олександрівна Глущенко (до речі, беззмінним, бо і сьогодні, дякуючи їй, у школі не припиняється діяльність слідопитів).

З чого усе починалося? Звичайно, з вивчення архівних документів. Так було встановлено список визволителів району і села від фашистських загарбників (з адресами). А далі полетіли листи до визволителів. Першим відгукнувся колишній заступник начальника політвідділу 12-ї гвардійської кавалерійської дивізії, що визволяла район, Андрій Спиридонович Черченко.

Потім надійшли листи від Івана Георгійовича Скоморохова, А. А. Ковнацького, М. Я. Радченка. Листів все більшало, зв'язки розширювались, накопичувались цінні дані про події воєнного часу. І само собою назріла необхідність створення музею бойової слави. Неля Олександрівна взяла на себе всю відповідальність. А тодішній директор школи В. Ф. Мажаєв,

Зустріч ветеранів війни з жителями та учнями с. Ольгівки

Біля меморіального комплексу с. Полтавки

сам учасник війни, пішов назустріч і віддав свою директорську приймальню кімнату під кімнату бойової слави і допомагав у її облаштуванні.

Пошукова робота стала невіддільною від повсякденного життя Нелі Олександрівни.

У дні святкування 35-річчя визволення району від німецько-фашистських загарбників (вересень 1978 року) до полтавських слідопитів завітали гості – почесний громадянин міста Гуляйполя, Герой Радянського Союзу, гвардії генерал-майор у відставці, колишній командир 301 стрілецької дивізії В. С. Антонов, його соратниця – наша землячка з Гуляйполя Н. В. Дубченко, гвардії підполковник у відставці, заступник начальника політвідділу 12 кавдивізії А. С. Черченко.

Генерал В. С. Антонов подарував юним полтавчанам свою книгу спогадів «Шлях до Берліна», вручив слідопитам Грамоту 5 ударної армії і нагрудний знак ветеранів ударної армії, частини якої визволяли наш район. Ця цікава зустріч з воїнами-визволителями зафіксована у матеріалах червоних слідопитів і зберігається у шкільному музеї бойової слави.

– Вперше у вересні 1979 року, – розповідала 12 березня 2003 року Н. О. Глущенко, – наша Полтавка зустрічала Івана Георгійовича Скоморохова, Миколу Івановича Стукалова, полковника у відставці, теж колишнього командира артобслуги 184 гвардійського полку та Миколу Яковича Радченка, командира 1-го дивізіону 184 гвардійської козачої кавдивізії. З Іваном Георгійовичем у нас склалися тісні зв'язки. Він виявився напрочуд чудовою, щирою людиною і діти дуже поважають його. А він полюбив Полтавку, як своє рідне село.

Того ж року Неля Олександрівна влаштувала через обласне турбюро поїздку до м. Чернівців через Київ, Яремчу, Коломию, Кам'янець-Подільський, Хотин. У 1981 році вони побували в Ростові-на-Дону, в Краснодарі та Ровенках. Затим були Москва, Калінінград, Світлогорськ, Литва.

У Москві зустрілися з ветеранами знаменитої військово-автомобільної дороги № 15, Берлінського шляху, де служила регулювальницею наша землячка Люба Жилінська. Гостювали й у відомому селі Крюково.

Неля Олександрівна дуже хотіла, щоб діти побували скрізь, де проходив маршрут 12-ї кавдивізії, що визволяла їх рідний край. І їй вдалося це здійснити.

Ніколи не забудуть пошуковці днів, проведених у Калерії. Побували вони і у місті Кобрин Брестської області, що в Білорусії, на місці поховання Люби Жилінської. А як нелегко було потрапити до Ленінграда, та зусилля керівника пошуковців увінчалися успіхом.

Педколектив із ветераном-визволителем І. Г. Скомороховим. Травень, 2011 р.

23 квітня 1984 року від імені батьків Галина Сергіївна Лисенко писала у районній газеті: «Корисною і дуже потрібною справою займаються наші діти. І велика заслуга в цьому належить Н. О. Глущенко. Ми вдячні Нелі Олександрівні за копітку роботи з дітьми, за те, що виховує їх справжніми патріотами, громадянами своєї країни».

Сьогодні ті колишні слідопити вже дорослі, освічені люди, але не поривають зв'язків із Нелею Олександрівною. А зараз їх добру справу продовжують їх діти, учасники пошукового загону, поповнюючи славні сторінки музею бойової слави.

Неля Олександрівна вже на заслуженому відпочинку, але, як і 36 років тому, завідує сільським музеєм й очолює загін слідопитів у школі. Вона вирішила разом зі своїми вихованцями відтворити історію рідної школи. Адже колись на території Полтавської сільради діяло 7 закладів освіти. Записати спогади старих односельців-учителів, зібрати листи, фотознімки, інші документальні матеріали – це те, над чим зараз працюють пошуковці.

12-14 вересня 2003 року у Полтавському навчально-виховному комплексі був і, звичайно, відвідав і музей, воїн-визволитель, донський козак Іван Георгійович Скоморохов, котрий привіз дві перші частини три томника спогадів «На очній ставці з минулими», які вийшли друком в одному з видавництв міста Ростова-на-Дону.

Неля Олександрівна провела екскурсію по залах музею (дві кімнати) для почесного жителя села Полтавки І. Г. Скоморохова.

Іван Георгійович щиро подякував Нелі Олександрівні та її вихованцям за пам'ять про воїнів-визволителів, любов до рідного краю.

ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ НВК

Сучасне приміщення загальноосвітньої школи I-III ступенів. Осінь 2010 р.

Щоб уявити дореволюційну долю селян Воздвижівки, варто звернутися до архівних даних, які свідчать, що у 1871-1872 навчальному році у Воздвижівській початковій школі було лише 50 учнів, у 1876 році – 47 (45 хлопчиків і 2 дівчинки). З ними працювало 2 вчителі, в тому числі один на півставки. В основному діти ходили до школи одну-дві зими. Уроки проходили в пристосованому приміщенні до 1882 року. В тому ж, 1882 році, у Воздвижівці відкрилась перша земська школа. Вчителем працював Д. С. Любченко.

У 1887-1888 навчальному році на уроки з'являлося 50 учнів, з них у третій групі (класі) – всього 4, а близько 500 дітей шкільного віку не мали змоги ходити до школи.

В 1887-1888 навчальному році на школу витратили від громади: 120 карбованців на вчителя, 60 – на законвчителя, на письмові приладдя – 75, а всього 255 карбованців; від земства – 272 карбованців 30 копійок, в тому числі на письмове приладдя – 32. Всього на школу витратили 527,3 карбованці.

В 1890 році побудовано першу земську чотирикласну школу. Першим вчителем був Василь Якович Калініченко.

В 1890-1891 навчальному році у школі навчалась 71 дитина, закінчило її 8. 354 дітей віком від 8 до 15 років взагалі в школу не ходило. За рік на школу витратили 579,55 карбованця.

У селі у 230 дворах проживало 1590 осіб (815 чоловіків і 775 жінок).

Наступного навчального року школу відвідувало 59 учнів (56 хлопчиків і 3 дівчинки). Закінчило школу 3 хлопчики і 1 дівчинка. Вчителькою працювала М. І. Осипова, законвчителем – В. Корецький.

Через неймовірні злидні і в результаті політики царизму, який волів бачити трудящих неписьменними, більшість воздвижівців не закінчила навіть початкової школи.

Старі та й середніх літ воздвижівці пам'ятають, як колишній багатій села Кіндрат Лисенко надумав був віддати свого сина Михайла у гімназію. Мав цей Лисенко до 100 десятин власної землі, щось біля двох десятків коней, молотарку, багато дрібної худоби, а й то не вистачило духу на це. Продав він тоді майже все, а сина так і не зміг довчити.

Коли таким багатіям не під силу було в старі часи вчити своїх дітей, то що вже говорити про бідноту. Її прирекли на вічну темряву.

На 15 січня 1913 року у Воздвижівській земській початковій школі навчалось 79 учнів (68 хлопчиків і 11 дівчат). Працювали з ними два вчителі.

У 1913-1914 навчальному році у Воздвижівській першій школі у першій групі (класі) було 60 (52 хлопчиків і 8 дівчаток) дітей, у другій – 22 (відповідно 18 і 4), у третій 13 (10 і 3), у четвертій – 3 (2 і 1). Прийшло на екзамені 67 (59 і 8) учнів.

У Воздвижівській другій земській школі було 104 дітей (56 хлопчиків і 48 дівчаток).

Про роки навчання у школі згадував Захар Єфремович Чорнобук:

– Народився я в 1901 році у великій селянській сім'ї, де було дев'ятеро дітей, жили ми дуже бідно. Крім поганого харчування мали великі труднощі з одягом і взуттям. Батьки не могли взути і одягти всіх нас, тому і ходили ми в одному одязі по черзі. Батьки дуже хотіли дати нам освіту і тому всі діти нашої великої сім'ї ходили до школи і навчалися читати і писати. Я ходив у школу в 1907-1908 рр. В першому класі нас було чоловік 30, а в другому – 20. Класи комбіновані. В одному класі зі мною навчалися семирічні діти і старші на 2-3 роки і більше. Наша школа називалася земською і містилася там, де зараз хлібний і господарський магазини. Тоді це була поганенька хатина вкри-

та соломою. Навчалися безплатно. Наш вчитель Василь Якович Калініченко був сам малограмотний, але вмів передати знання дітям і до своїх обов'язків відносився досить добросовісно. Тому діти нашої школи знали програмовий матеріал значно краще, ніж діти земської школи. Ходив я до школи зовсім мало. Через бідність не вдалося закінчити другий клас, потрібно було допомагати батькам, працювати.

* * *

Важкою була доля для дореволюційного вчителя. Обмеженість прав, вузькі рамки педагогічної роботи не давали йому змоги виявити свої здібності й особисту ініціативу. Та, незважаючи на це, прогресивно настроєні вчителі Валентина Тихонівна Задорожна і Максим Савич Терещенко, які працювали тоді в селі, віддавали для народу все те, що було в них краще. Максим Савич першим з вчителів виступив проти викладання в школі Закону Божого.

У 1912-1913 роках у селі побудували другу земську школу, в якій і працювали вчителі В. Т. Задорожна і М. С. Терещенко.

Як свідчили деякі селяни, Максим Савич став членом РСДРП.

– Навчатися у школі я почала в 1913 році, – згадувала Марія Василівна Хохотва, – і закінчила 4 класи. Умови навчання були тяжкі. Класи були комбінованими, навчалися разом учні 1, 2, 3 і 4 класів. В класах було багато переростків. Це були діти, яким виповнилося 8-12 років, коли вони починали навчатися в 1 класі. Дуже часто діти не закінчували навчальний рік, кидали навчання із-за поганих умов життя. Батьки вимушені були віддавати своїх дітей на “службу”. Дівчатка няньчили чужих дітей, хлопці пасли худобу.

Нашими вчителями були: Максим Савич Терещенко, Любов Корніївна і Лідія Корніївна Рибальські, Михайло Мирошніченко. Ми вивчали такі предмети: математика, українська мова, російська мова, Закон Божий. Закон Божий вів вчитель, а знання предмету перевіряв батюшка. Приїжджав він до школи два рази на тиждень (п'ятниця і середа – пісні дні). Батюшка перевіряв, як ми знаємо молитви, життя святих і заповіді. Батюшку цікавили і наші сумки, чи не брали ми чогось скоромного (м'яса, сала), а у кого була жирна торбинка, того тягав за волосся, заставляв бити поклони, каються, читати молитви.

Таких предметів, як співи, фізкультура, малювання у школі не викладали.

Для дівчаток були уроки праці, де вчили шити, в'язати і вишивати. Уроки праці вела Любов Корніївна Рибальська.

Ось список учнів 2 класу 1913-1914 н.р., з якими я навчалася:

1. Скосарьова Марія Василівна
2. Мохнарило Хівря Павлівна
3. Мохнарило Марія Павлівна
4. Макуха Олена Прохорівна
5. Довгай Векла
6. Довгай Ольга
7. Довгай Андрій
8. Плясецька Ганна
9. Федоренко Марія
10. Макуха Іван Григорович
11. Макуха Іван Юхимович
12. Хохотва Павло Данилович
13. Хохотва Іван Трифонович
14. Петров Семен Миколайович
15. Феленко Ілля Андрійович
16. Феленко Микола Прокопович
17. Заїченко Семен Павлович
18. Феленко Іван Андрійович
19. Шептій Тихін Хомич
20. Прохорюк Іван.

У 1913-1914 н.р. у 4 класі навчалися такі учні:

1. Радочин Марія Василівна
2. Даценко Ганна Леонтіївна
3. Пилипенко Родіон Захарович
4. Холод Юхим Єремійович
5. Костоглод Василь Омелянович
6. Чорненко Василь Олексійович
7. Попіл Леонтій Авілович.

У 1925 році у двох Воздвижівських початкових школах було 192 учні. Їх навчало 5 учителів. У селі на освіту витратили 711 карбованців 34 копійки.

У 1930 році у Воздвижівці відкрито семирічну школу, яка тоді називалась школою колгоспної молоді (ШКМ). Першим директором цієї школи був Харін – секретар партійної організації села, досить грамотний і культурний, але, на жаль, дуже зайнятий громадською роботою (колективізацією села, хлібозаготівлями тощо) і тому уроки часто пропуслав і географію, і історію учням часто доводилось вчити самостійно.

Школа розширювалась, збільшувалася кількість учнів. Класних кімнат не вистачало, хоч школа працювала в дві зміни. Тому для школи було передано приміщення сільської ради (побудоване в 1912 році для сільської управи, де зараз розташована шкільна майстерня), будинок попа (де тепер збудований новий торговий комплекс) і колишню церковну сторожку, знесену при будівництві нової школи.

26 квітня 1935 року завідуючий Гуляйпільським районним відділом народної освіти Славний у статті «За більшовицьке виховання дітей» писав: «Воздвижівська НСШ (директор Чумаченко) допустила прояви класово ворожої ідеології». Критика без доказів і фактів.

Зазначимо, що 1 червня 1935 року у Воздвижівці працювали неповна середня і початкова школи.

А так про колегу відгукувався тов. Юрик у зарисовці «Сергій Сергійович», надрукованій 2 жовтня 1935 року в Гуляйпільській районній газеті «Сталінським шляхом»: «Перший рік вчителює Сергій Сергійович Куш, але він дав за цей час прекрасні зразки педагогічної роботи. Чудова дисципліна в 3 класі, який веде тов. Куш. Гарна підготовка до лекцій, чіткий план уроку – дає можливість Сергію Сергійовичу викладати урок цікаво, художньо.

Учні на лекції уважно слухають любимого вчителя і легко засвоюють матеріал. На перервах учні 3-го класу разом з учителем грають у цікаві ігри, співають організовано і красиво пісні «Чапаєвську», «Партизанську» й інші.

Сергій Сергійович дуже добре знає умови кожного учня і має нерозривний зв'язок з батьками.

Шкільну роботу вчитель пов'язує з роботою у колгоспі. Щиро любить він і школу, дітей і свою працю. Сергій Сергійович навчив і учнів поважати школу, науку, знання».

У січні 1936 року при воздвижівській артіль «Більшовицька боротьба» добре працювала школа з ліквідації неписьменності і малописьменності. Культармійці Рябенко і Богуславський гарно взялися за цю роботу.

У лютому 1936 року учні і піонери Воздвижівської неповної середньої школи зібрали 754 кілограми утильсировини і виконали доведення завдання.

У 1936 році директором Воздвижівської НСШ був тов. Юрик. 24 червня того ж року районна газета надрукувала Почесний список кращих вчителів. У ньому і керівники 4-го і 3-го класів Воздвижівської НСШ А. А. Терновський і С. С. Куш.

Вчитель І. Ф. Мороз з учнями 1-го – Б класу. 1955-1956 н.р.

13 березня 1937 року піонери Воздвижівської неповної середньої школи Ваня Стасик, Петя Лисенко і Коля Заїченко, ідучи до школи, нашли гаманець з цінними документами і хлібною не отовареною квитанцією на 39 карбованців.

Гаманець належав колгоспникові артілі імені Посташева Федорові Хохотві. Він, одержавши від хлопців гаманець, сказав:

– Виправдуєте ви, хлопці, звання піонерів, чесні ви.

Того ж року учні обробляли пришкільну ділянку, на якій виводили різносортні квіти. При школі був акваріум, де під наглядом піонерів М. Великого і М. Макухи розводили різні види риб.

Вчилися юні натуралісти не тільки відмінно, а й поведінка їх в школі й по за нею була зразкова.

Гарно підготувалися до іспитів у 1937 році вчителі Воздвижівської НСШ: вчасно були складені іспитові запитання, підготовлені запитання, підготовлені наочні приладдя, розплановано роботу консультаційних кабінетів.

У перший день іспитів з'явилися повністю всі учні. Писемну контрольну роботу переважна більшість учнів написала на «відмінно» і «добре». Гарну оцінку одержали також учні другорічники.

Найкраще вчилися протягом року і високу оцінку іспитових робіт мають учні, батьки яких тримали весь час із школою тісний зв'язок.

25 серпня 1937 року на районній конференції вчителів Гуляйпільщини у доповіді заявлялося, що директора Воздвижівської НСШ тов. Юрика було «легко перетягти в табір ворогів і бути впевненим, що він діятиме на шкоду радянському будівництву». Тяжкі наслідки цієї «критики» не забарилися:

вчителя Михайла Лазаровича Репетуна, 1903 р.н. репресували у 1937 році, а директора Воздвижівської неповної середньої школи Якова Андрійовича Юрика, 1907 р.н. за вироком «трійки» від 22 жовтня розстріляли 28 жовтня 1937 року.

Після Я. А. Юрика директором неповної середньої школи працював С.С. Куц.

У 1938 році у неповній середній школі навчалось 329 дітей колгоспників, але вчилася не тільки молодь, а й дорослі.

В селі працювала школа для дорослих. Її відвідувало 20 колгоспників і колгоспниць, а школу радянського активу – 22, регулярно працювали також політшколи, які охоплювали понад 100 колгоспників.

За роки радянської влади до 1938 року із Воздвижівки вийшло 78 вчителів, 12 агрономів, 3 лікарів, 8 льотчиків. Того року у вищих навчальних закладах вчилось 85 воздвижівців. У селі проживало 53 інтелігенти, вихідці із Воздвижівки.

Колишній бідняк Кошельник – директор неповної середньої школи, Ганна Іванівна Плясецька – вчителька, Пилип Захарович Хохотва – завідувач поштової філії, Надія Григорівна Сиса – зоотехнік, Густав Глейх – агроном. Багато стариків, які закінчили лікнеп, були активними читачами сільської бібліотеки. А вся молодь мала не менше семирічну, а то й середню освіту.

У 1940 році Воздвижівська школа стала середньою. Весною того року учні В. Холод та І. Заїченко знищували в колгоспі імені 17 партз'їзду по 30 ховрахів за день, а Ю. Чорнобук та М. Єна – по 20.

У травні на іспити учні середньої школи прийшли з квітами, у святковому одязі, життєрадісні. Класи – мали теж святковий вигляд. Тому і показники хороші: з геометрії у 8 класі успішність 100 %, з фізики у 7-А – теж.

За підсумками другої чверті 1940-1941 навчального року Воздвижівська середня школа мала успішність учнів 80 %, що набагато краще,

ніж в такий період минулого. Високої успішності добилася викладачка української мови та літератури М. І. Іжевська.

У лютому 1941 року при середній школі добре працювали літературний, драматичний та рукодільний гуртки, а також батьківський комітет.

Школярі середньої школи взяли шефство над центральним парком села: посадили там квіти, повикладали клумби, підпушили ґрунт по всьому парку.

Озеленили школу – посадили 200 декоративних дерев. Найкраще працювали учні сьомих класів.

В роки окупації німецько-фашистськими загарбниками в селі працювали тільки початкові школи, в основному діти не хотіли вчитись за фашистськими програмами.

Відступаючи у вересні 1943-го року, окупанти знищували все, що могли. На велике щастя воздвижівцям поталанило, хоч були попалені парти, класні дошки, знищено бібліотеки, підручники, карти, глобуси, фізичні, хімічні кабінети, приміщення обох шкіл залишилися цілими. І зразу ж після звільнення в тяжких умовах, але заняття у школах почалися.

У жовтні 1943 року учні середньої школи брали білети 4-ї грошово-речової лотереї. Діти 1-А класу придбали їх на 270 карбованців, 5-А – на 725, 8-го – на 1050, 9-го – на 1000 карбованців, а учителі на суму, що дорівнює 25 % місячної зарплати.

Розповідає Іван Аврамович Яценко:

– Я після демобілізації з рядів Радянської Армії прибув у Воздвижівську середню школу в листопаді 1945 року. Перед цим, з'явившись за призначенням у районний відділ народної освіти, де завідувачий відділом Кушнір сказав: «Їдьте у Воздвижівку, там уже два роки не викладається фізика. Порівняно з іншими школами там кращі умови. Бо приміщення шкіл збереглися». Я погодився, взяв призначення і велосипедом з Гуляйполя поїхав на Воздвижівку. Це було 20 листопада. На дворі мороз, чималий вітер гнав по дорозі невеликий, колючий сніжок, жбурляв у обличчя.

Вїхавши в село, побачив групки учнів молодших класів, що поверталися зі школи. Глянувши на них, заболіло серце, а на очі навернулися сльози. Перед цим ми були в Східній Пруссії, в Литві, Латвії. Бачили там дітей, які йшли до школи чисті, акуратно одягнені, з ранцями з книгами за плечима. А тут, назустріч мені, діти йшли худі, виснажені і одягнені в дрантя. Більшість були в материнських кофтах, порваних фуфайках, а на ногах рідко в кого були старі ботинки або бурки. В біль-

шості ноги були обмотані ганчір'ям і всунуті в चुні (саморобні галоші). В більшості з них батьки загинули на фронті. А ми ж на їх могилах клялися ні їх, ні їхніх дітей не забути.

Прибув у школу десь о 3-й годині дня. Познаюмився з учителями. Завучем школи працювала моя однокласниця, знайома ще з дитячих років Галина Овсіївна Міщенко. Зустріли добре. Але директора в школі не було, пішов обідати. Мені порекомендували зайти до нього на квартиру. Я пішов. Жив він у шкільній квартирі, де зараз живе директор школи. Директором був тоді Дмитро Федорович Бут. Постукав, зайшов. Переді мною був майже дід, неохайно одягнений, в кожусі, сивій шапці, в кирзових чоботах. Я навіть не подумав, що це директор школи. Представився, познаюмився. Дав йому призначення з 25 листопада. Але він сказав, чого чекати 25 числа, приступайте завтра. Я погодився.

Дали мені квартиру в Євдокії Козаченкової. В квартирі холодно, в школі теж не тепліше. Зошитів, підручників не було. На весь 10 клас один підручник фізики Соколова російською мовою. Я взяв цей підручник, вечорами складав конспекти, перекладав на українську мову. А на уроках пояснюю учням, вони ведуть теж конспекти і по черзі читають підручник.

А тут ще одна трудність. Учні не вчили і не знають матеріалу за 8 і 9 класи. Як бути? Деякі вчителі почали вивчати матеріал за 8, а потім – 9 клас. Я йшов іншим шляхом. Вчили матеріал 10 класу і паралельно повторювали (вірніше заново вчили) матеріал за 8, а потім 9 класи.

Вчитися учням було дуже важко. Учні дорослі. Деякі з них (Михайло Єна, Михайло Попіл, Кравець) побували на фронтах Великої Вітчизняної війни. Деякі з дівчат покуштували каторги у фашистській Німеччині. Були дуже важкі матеріальні умови. Учні погано одягнуті і взуті, напівголодні. В класах холодно. Топили соломною. Починали з 3-ї годин ночі, до ранку трохи натоплять. А з 2-ї години дня, коли починали навчатися в другу зміну учні старших класів, ставало холодно. Мерзли руки, ноги, замерзло чорнило в чорнильницях. Світили гасовими лампами, які в більшості були без склянок (пляшечок) і більше чадили, ніж світили.

Але потяг до навчання в учнів був дуже великий. Учні старших класів вчилися добре, мали гарну поведінку. Учні ж молодших класів, особливо 5-6 класів, порушували дисципліну і частина їх вчилася погано. Деяких з них відправляли в фабрично-заводські училища (ФЗУ) на навчання, деяких виключали зі школи.

Починаючи з 1946 року, понад 900 юнаків і дівчат закінчили Воздвижівську середню школу (дані на 22 липня 1975 року – Авт.). 200 з них віддали себе благородній справі на землі – навчають дітей, 20 присвятили себе медицині, 30 стали агрономами, 40 – офіцерами Радянської Армії. 200 колишніх випускників працює у сільському господарстві і стільки ж – у промисловості.

Вісім вихованців цієї школи – науковці, мають вчені ступені. Борис Шаровський – викладач Київської сільськогосподарської академії, Володимир Хмара працює в Дніпропетровському сільськогосподарському інституті, Микола Стародуб викладає в Донецькому медінституті, Лариса Колісник трудиться в Запорізькому машинобудівному інституті, а Віктор Колісник – науковий співробітник Київського науково-дослідного інституту харчової промисловості, Михайло Стародуб очолює один з вугільних трестів країни, Віктор Силенко викладає в науково-дослідному інституті трансформаторобудування, Іван Буланій – заступник міністра культури РСР.

Десять юнаків закінчили військові академії, понад 100 випускників трудяться в рідному колгоспі імені Горького. Серед них – спеціалісти В. І. Богославський, В. Д. Хохотва, Г. І. Яценко, В. С. Стасик, О. Ф. Хохотва, В. Ф. Коваленко, Д. П. Сахно, знатна доярка-орденоносець О. С. Стасик та багато інших.

Особливо старанно вчився секретар комсомольської організації школи Михайло Стародуб (після закінчив Дніпропетровський гірничий інститут, мав учену ступень кандидата наук, помер). Добре вчилася Ніна Кравець, Марія Хохотва, Галина Феленко, Микола Стародуб. Про це свідчить і той факт, що після закінчення в 1946 році школи, майже всі учні першого випуску поступили навчатися у ВУЗи і одержали вищу освіту.

З 1 січня 1946 року директором школи став гвардії старшина, захисник Ленінграда, член КПРС знайомий мені ще до інституту Михайло Пантелеймонович Федоренко (помер, будучи директором Гуляйпільської СШ №1). Вчителів не вистачало, та й ті в більшості не мали вищої освіти.

На вечорі, присвяченому першому випуску середньої школи, в 1946 році було присутніх більше 100 чоловік: учні, батьки, вчителі і гості з району.

Після трьох випусків, у 1948 році, школу реорганізували у семирічну у зв'язку з тим, що було мало учнів. Учні 9 і 10 класів пішли навчатися до Гуляйпільської та Різдвянської шкіл. Але ми з І. Ф. Морозом набрали у 8 клас 43 учні. І школа знову стала середньою.

Директором школи призначили Івана Андрійовича Заїченка. Він – непоганий організатор, але малодисциплінований як вчитель і керівник школи. В цей час прибували сюди нові вчителі, випускники педагогічних ВУЗів: математики – Коваленко, хімії – М. С. Груба, російської мови та літератури – Євгенія Яківна Колосовська та інші. Про них вчителі і учні дуже гарної думки. Гарним, кваліфікованим учителем української мови та літератури був Ісаєнко (помер, працюючи в нашій школі, у 1950 році).

У 1951 році директором школи призначили Григорія Пилиповича Коломойця. Він зарекомендував себе кваліфікованим вчителем математики, трудолюбивим, вимогливим керівником. Але успішність учнів була дуже низькою. Нерідко за чверть та і в кінці року не встигало по 30-50 учнів. Пам'ятаю, як у сатиричній стінній газеті, що випускалася на вчительській конференції, помістили карикатуру на адресу нашої школи. А під нею написали:

– Що Ви тут, дядько, робите, дітей учите?

– Ні, стережу, щоб вони у старші класи не переходили.

В 1953 році директором школи став Петрекей Василь Максимович. В цей час до школи прибули нові вчителі Підоріни Дмитро Маркович з Галиною Іванівною, Іван Павлович Крат і Клавдія Тимофіївна Крат та інші.

В 1956 році директором школи був призначений Д. М. Підорін – вмійний організатор, добрий вчитель математики, трудолюбивий, вимогливий до себе, вчителів і учнів. В цей час дуже добре організували учнівську та вчительську художню самодіяльність. У школі працювали учнівський і вчительський хори, драмгурток. Сам Дмитро Маркович прекрасно грав і акомпанував на баяні. Хор часто виступав у будинку культури, на тваринницьких фермах. Робили виїзди в інші села, виступали в районному центрі. Навіть брали участь в обласному огляді художньої самодіяльності, присвяченому 50-річчю Жовтня.

В цей час добре було поставлено трудове виховання учнів. На полях колгоспу імені Горького працювала учнівська виробнича бригада. В школі мали кролеферму, де кролів доглядали учні під керівництвом вчителів (вчителька біології Є. П. Хохотва). Працювала будівельна бригада (під керівництвом вчителя праці Г. В. Хохотви). У школі побудували спортивний зал, з'єднавши два корпуси між собою, майстерню, де пізніше були класні кімнати (де тепер автогараж), а пізніше і сучасну майстерню.

Широкого розмаху набула екскурсійно-туристська робота в школі. Учні робили екскурсії і походи по рідному краю, місцях трудової і бойової слави. Щороку молодші класи їздили на екскурсію в Дібрівський

Вчителька Г. Ф. Карпенко з п'ятикласниками. 1955-1956 н.р.

ліс, до моря в м. Бердянськ, в м. Запоріжжя. А учні старших класів відвідали місто Київ, не раз були в м. Москві, м. Ленінграді.

Непогано поставили спортивно-масову роботу і фізичне виховання (вчителі фізвиховання Я. І. Ібришев та Г. В. Хохотва)

З 1960 року директором школи працював М.Г. Сердюк і викладав історію і суспільствознавство в 9-10 класах. Він багато працював по написанню історії села Воздвижівки, брав активну участь у громадсько-політичному житті, був головою товариства "Знання", керівником теоретичного семінару і завідувачим методичним кабінетом політичної освіти. Працюючи в школі, Сердюк займався науковою роботою, заочно навчався в аспірантурі Запорізького педагогічного інституту, захистив дисертацію на звання кандидата філологічних наук і в 1971 році перейшов працювати викладачем Бердянського педагогічного інституту. При ньому розпочалося і в основному закінчилося будівництво нового приміщення за типовим проектом школи. Найактивнішу участь брали в будівництві школи, контролювали якість роботи, Г.В. Хохотва, І.Ф. Мороз, Г.І. Хохотва, завгосп О.К. Феленко. Допомогали також всі вчителі та учні.

* * *

За останні 50 років багато вчителів працювало у селі Воздвижівці. Час стер з пам'яті жителів села імена багатьох вчителів. Але не владний час над тими колегами, які залишили про себе незабутні спогади. Дуже добре пам'ятають і згадують теплим словом старожили Воздвижівки, наприклад, вчителя Василя Яковича Калініченка, який працював тут у школі в дореволюційні часи. Саме Василь Якович разом з учнями 4 класів першими посадили пришкольній сад. Під керівництвом свого вчителя учні самі доглядали за деревами, вирощували квіти. Василь Якович був для селян і вчителем, і порадиником.

Добру також про себе згадку лишив у Воздвижівці і вчитель дореволюційної доби Максим Савич Терещенко. Він першим з учителів села виступив проти викладання в школі Закону Божого.

– Максим Савич, – згадував його колишній учень, помічник бухгалтера колгоспу імені Горького Д. А. Хохотва, – радив нам не ходити до церкви, не слухати попів.

Атеїстичну пропаганду Максим Савич вів не тільки серед учнів, а серед їхніх батьків. Він першим у селі роз'яснив селянам, чому є бідні і багаті.

Багато жителів Воздвижівки часто згадують велику і благородну роботу по ліквідації неписьменності, що її провела у перші роки Радянської влади вчителька Ганна Іллівна Лисенко. З її ініціативи в селі було утворено лікнеп, в якому вона навчала грамоти неписьменних дорослих селян. Галина Іллівна прищепила багатьом любов до книги, а щоб наблизити книгу до селян, у вільні від роботи в школі години працювала в сільській бібліотеці без будь-якої за це оплати.

Років три тому завітав у село Олесь Михайлович Чуйко, який був у нас першим директором школи колгоспної молоді. Це він разом із своїм колегою Опанасом Тимофійовичем Дігтяренком у перші роки колективізації надавав велику і безкоштовну допомогу у веденні колгоспної бухгалтерії, в налагодженні обліку в сільській кооперації. Це вони першими організували у Воздвижівці сільський хор.

Згадують селяни багато хорошого про вчителів, активних громадських діячів перших років Радянської влади таких, як О. Д. Шевель, П. С. Шабала, А. А. Терновський, В. К. Іжевський та інших.

Ці кращі традиції вчителів – громадських діячів продовжували розвиватися в практиці роботи багатьох колег в післявоєнні роки. Зокрема, хороші відгуки від жителів села можна почути за роботу таких вчителів, як М. П. Федоренко, Д. М. Підорін, Л. Я. Білецька.

Хороший приклад активної участі в громадсько-політичному житті села подавав вчитель математики І. П. Крат. Він – один з активних лекторів. З лекціями він виступав не тільки в сільському клубі, а й перед працівниками тваринницьких ферм колгоспу і в майстернях, перед молоддю.

Гарним лектором і активним організатором художньої самодіяльності була вчителька Н. С. Карпова. Багато громадсько корисної роботи виконував учитель Є. Л. Хмара.

* * *

3 жовтня 1963 року у Воздвижівку прийшов лист, написаний людиною, яка жила і працювала в селі 50 років тому.

«Звертаюсь до вас з проханням, – говорилося в листі, – передати колективу колишньої другої Воздвижівської школи поздоровлення з нагоди 50-річного ювілею їхньої школи, а також найщиріші побажання в житті і праці.

Школа заснована 1 вересня 1913 року, хоч заняття розпочалися раніше. Завідуючим школою був Максим Савич Терещенко, а другим вчителем була я, Валентина Тихонівна Задорожна.

Тоді у Воздвижівці налічувалось 300 дворів, у центрі ставок, біля нього церква, шинок, а на околиці села школа. Дуже важко доводилось мені з українською мовою, багатьох слів не розуміла, Діти українці, а букварі російські. У їхній уяві «чиновник» був той, що чинить шкури, а слово – «крюк» – велика чорна голова. Хоч за національністю я українка, але українських книжок не бачила, бо їх тоді не було.

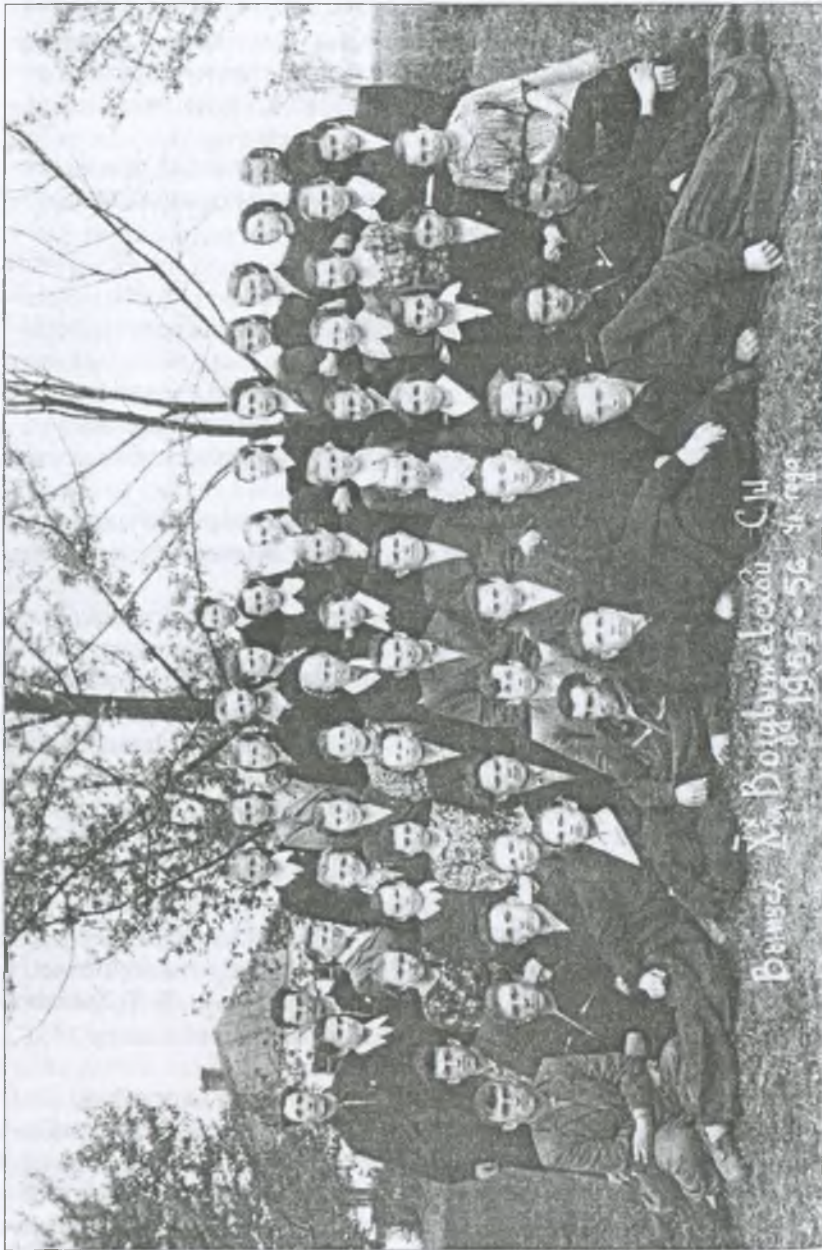
Минуле для нас, старих вчителів, – тяжка дійсність. Ми, вчителі земських шкіл, завжди знаходились під постійним наглядом вірнопідданих царю чорносотенців, як місцевий піп Олександр Верецький. Думаю, що пам'ятає дехто в селі його «святі діяння».

Як учень не забуває свого першого вчителя, так і я свого першого місця роботи. Дуже хочеться знати, яке зараз село, що в ньому нового.

В. Т. Хапко».

Відповідь їй дав директор Воздвижівської середньої школи М. Г. Сердюк:

– Дорога Валентино Тихонівно! За останні 50 років багато вчителів працювало в нашому селі, і час вже зітер імена багатьох з них. Але не владний вік над тими, які своєю сумлінною і чесною працею залишили про себе незабутні спогади. Про важку долю дореволюційного вчителя, про обмеженість прав, вузькі рамки педагогічної роботи, переслі-

Выпуск 10-х класів Воздвижівської СШ. 1955-1956 н. р.

дування прогресивної думки ми, вчителі молодшого віку, знаємо тільки з літератури.

Про Вас, шановна Валентино Тихонівно, не забули ваші колишні учні Дмитро Андрійович Хохотва, Іван Власович Стасик та багато інших.

Зараз вони працюють в колгоспі і добрим словом згадують вчителя, який на відміну від інших ніколи не вдавався до тілесних покарань.

Колишня друга Воздвижівська школа увійшла до складу середньої школи, в якій зараз працює 21 учитель і навчається 370 учнів. Село нині не пізнати. Добротні будинки потопають в садах, дуже багато збудовано нових будинків за останні 5-6 років і тепер не 300 дворів, а біля 700. Село майже все електрифіковане і радіофіковане. На території його знаходиться один колгосп, який носить ім'я великого пролетарського письменника М.О. Горького. Він в числі передових в районі.

В селі є парк, в якому стоять три пам'ятники: В.І. Леніну, червоноармійцям, що загинули в роки громадянської війни, і бійцям Радянської Армії, що віддали своє світле життя за визволення від німецько-фашистських окупантів у 1943 році. До них трудящі кладуть вінки, живі квіти.

Вчителі нашої школи і ваші колишні учні доручили мені написати Вам відповідь і побажати здоров'я, довгих років життя і щасливої старості.

З глибокою повагою

М. Сердюк,
директор Воздвижівської середньої школи».

22 серпня 1964 року секретар партбюро колгоспу імені Горького І. М. Заїченко хвалився: «У нашій Воздвижівці, либонь, не назвеш кращого пропагандиста як Іван Павлович Крат – викладач математики в місцевій середній школі».

У 1966 році велику і цікаву краєзнавчу роботу на уроках проводили вчителі Є. Л. Хмара та Н. В. Браженко.

...Затамувавши подих, слухали восьмикласники розповідь вчительки російської літератури Є. Л. Хмари про життєвий і творчий шляхи Миколи Олександровича Островського. Але найбільшу зацікавленість учні виявили тоді, коли Євдокія Леонідівна розповіла їм про участь майбутнього письменника у відбудові водокачки і вокзалу рідного Гуляйполя, які були зруйновані в роки громадянської війни. Ось цей короткий, але дуже яскравий епізод з біографії Островського, певно, запам'ятається учням на все життя.

На початку грудня 1967 року в учнів Воздвижівської середньої школи побував Панас Анатолійович Приліпко, колишній матрос легендарного броненосця «Потьомкін».

З великим інтересом слухала дівтора розповідь сивого дев'яностолітнього дідуся, який доніс до них живі сторінки історії. Панас Анатолійович розповів про роки першої російської революції, про повстання на «Потьомкіні» та дальшу долю героїв-матросів.

Великий ефект в ідейно-політичному вихованні школярів давали уроки мужності, зустрічі з кращими людьми села і сусіднього орденосного колгоспу імені Леніна. У 1975 році з захопленням слухали учні на зустрічі виступи учасника руху Опору у Франції П. Є. Лущика і кавалера ордена Леніна ветерана колгоспу імені Леніна М. С. Шепель.

Вчителі школи пам'ятали, що кожен урок повинен бути виховним. Саме так працювали вчителі російської мови і літератури П. С. Карпова, Є. Л. Хмара, вчителька української мови і літератури Н. В. Браженко. Вони ґрунтовно готувалися до своїх уроків, ретельно добирали речення, які б виховували любов до Батьківщини, природи.

Широко використовувала місцевий матеріал вчителька математики Н. К. Ганзуленко, постійно підтримувала зв'язок із спеціалістами колгоспу вчителька біології Є. П. Хохотва. Вчительський колектив прагнув, щоб для вихованців не була чужою справа, якою захоплені їхні батьки – боротьба за високі показники на хліборобській ниві і у тваринництві.

– З позовклих довоєнних фотографій дивляться безтурботні зовсім ще хлопчики. А ось ті ж хлопці вже в гімнастюрках з солдатськими петлицями, суворість застигла у їхніх очах...

Сиві скроні, а обличчя ще зовсім молоде. На плечах лейтенантські погони, груди прикрашають бойові нагороди. Зрозуміло, за плечима його довгі шляхи війни, пройдені поряд із смертю. Щось знайоме бачиться в обличчі. Ну, звичайно, це Г. І. Буланій, ветеран прославленої Кантемирівської дивізії.

Омель, Стасик, Хохотва... – характерні воздвижівські прізвища. З якою любов'ю, повагою, вдячністю через 30 років їхні онуки у альбомі розповіли про їхні подвиги, присягли бути гідними їх.

Цей альбом оформили члени історико-краєзнавчого гуртка Воздвижівської середньої школи на чолі з вчителькою історії Галиною Григорівною Хохотвою. Декілька років гуртківці вели копітку роботу – збирали відомості, записували розповіді рідних про односельчан – фронтників, шукали їхніх однополчан, фронтові листи, фотографії. І ось в

альбомі, дорогому серцю кожного гуртківця, ціла героїчна історія села, його людей.

До 30-річчя Перемоги юні історики передали свою працю історичному кабінету школи для використання цінних місцевих матеріалів при вивченні теми «Велика Вітчизняна війна».

Скільки праці вклали в цю патріотичну справу Ольга Хохотва, Світлана Хоменко, Тетяна Хохотва (минулорічні випускниці). Оля і Світлана стали студентками історичного факультету Запорізького педінституту.

А Алла Дяченко, Тоня Стасик, Наталка Шаповал, Люда Андрієвська, Віра Мірошниченко, Люба Холод, Таня Годжек працювали у гуртку. У юних істориків нове завдання, не менш відповідальне – зібрати матеріали і написати історію комсомольської організації села. Крім того, гуртківці виступали перед учнями з лекціями, проводили політінформації, читацькі конференції.

З 1971 року директором школи і викладачем математики працював Іван Павлович Крат. За цей час створено міцну матеріально-технічну базу школи. Значно покращалась успішність учнів, більше стало навчатися на «4» і «5».

Кращими, ініціативними, добрими організаторами зарекомендували себе старші піонервожаті школи. В післявоєнний період такою вождатою була Г. Т. Ганзуленко. Довго і гарно працювали Н. П. Булана, Люба Єгорівна Білецька. Вмілим організатором художньої самодіяльності і громадської корисної роботи учнів знали Г. О. Богославську.

За час свого існування школа пережила чимало змін і вдосконалень. З роками оновлювався її колектив. Безперервно тривав пошук педагогів різних поколінь.

– У кожній людини є своя власна біографія, так і в нашій школі, – стверджував І. А. Яценко. – Різна, наповнена хвилинами радощів і печалі, перемоги і невдачі, розчарувань і натхнення. Йшли роки. Жовтіли сторінки книг. Змінювались люди. Змінювалась історія. Жити без історії минулого – це значить жити без свого роду. У школі існували комсомольська та піонерська організації. Її очільниками були Сергій Вітков, Олександр Личман, Оксана Попіл.

Степове безмежжя тече буйною зеленавістю хлібів, мерехтить нагрітим від сонця повітрям... Степовий океан манить і кличе. Роки йдуть, часи минають, а дивом-казкою серед цього простору красується рідне село Воздвижівка. Багато змінилося за останні десятиліття. Відбудувалося, виросло село. На заасфальтованих вулицях височіють сучасні

Агіткультбригада вчителів після концерту на фермі. Березень 1959 р.

будинки. Новим і невпізнаним став центр села з його чарівними молодими парками та алеями. Однак душею села завжди була і залишається школа. Будь-якої пори видніється ця двоповерхова будівля серед зелені ялинок, буйного цвіту каштанів та тендітних берізок.

З 15 вересня 1983 року директором школи почав працювати Григорій Іванович Хохотва, який пробув на цій посаді майже 18 років (до 2006 року). Випускники та педагоги пам'ятають Григорія Івановича як строгого, відповідального, дисциплінованого, справедливого, вимогливого до себе та інших керівника. За роки його перебування на посаді керівника школа досягла значних успіхів у вихованні і навчанні підростаючого покоління. Випускники школи неодноразово ставали переможцями районних предметних олімпіад, учасниками обласних олімпіад, а також досягали великих успіхів у спорті. Великою заслугою Г. І. Хохотви було придбання нової системи опалення, яка і до цього часу дає змогу підтримувати належний температурний режим у закладі. Як вчитель фізики, Григорій Іванович віддавав всі сили і знання, щоб виховати в учнів любов до природи, знання її законів та законів Всесвіту. До цього часу учні з вдячністю згадують його науку.

Крокуємо затишними коридорами. На першому поверсі в облаштованих кабінетах навчаються учні 1-4 класів, мудрими наставниками яких є досвідчені педагоги Т. І. Петрова, К. М. Стасик, Н. В. Омелькова, Е. О. Пастернак.

На другому поверсі учнів чекають затишні кабінети. Не загубитися у вирі освітніх технологій учням допомагає комп'ютерний клас, який облаштовано завдяки спонсорській допомозі базового підприємства «Агронива». У 2007 році школа отримала новий сучасний комп'ютерний клас. Завідує цим кабінетом вчитель математики та інформатики з 40-річним стажем Ніна Олексіївна Богославська, яка продовжує свою педагогічну та виховну діяльність, бере активну участь у житті школи, району та виховує молоде покоління на засадах добра, справедливості, мудрості та милосердя.

Справжньою світлицею, окрасою школи є кабінет української мови та літератури, довгий час яким завідувала вчитель вищої категорії Тамара Іванівна Холод, «золота випускниця школи», вона все своє серце, всю чисту душу, без залишку віддала дітям, виховуючи в них любов до рідного слова, народу, батьківщини.

У процесі більш як столітньої історії склались і свої традиції. Серед них хочеться відзначити наставництво. Кожен молодий педагог, який переступає поріг школи зустрічає розуміння і підтримку старшого покоління. Дієву допомогу у педагогічному становленні молодих колег надає «Школа становлення педагогічної майстерності».

Традиційно проходять свято Першого та Останнього дзвоника. За традицією перший дзвоник надається першокласниками, а покинути лінійку першими – випускникам. Незмінна традиція, яка існує з початку існування школи, – це покладання квітів до підніжжяobelіску загиблим воїнам найкращими учнями школи.

Також незмінно щороку у травні у школі проводиться традиційний туристичний зліт, який своє коріння взяв від проведення піонерського вогнища. В цей день діти Воздвижівки, шкіл сіл Верхньої Терси та Долинки змагаються у туристській вправності на переправах, складанні рюкзака, приготуванні їжі. І незмінним залишилось запалювання вогнища.

В результаті тісної співпраці органів учнівського самоврядування з педагогічним колективом у школярів формується громадянська зрілість, активність, морально-етичні цінності, виховується почуття товарищескості, взаємодопомоги, відповідальності за навчання та доручені справи.

З самого початку існування навчального закладу головним завданням школи було, є і буде – це виховання духовно багатой особистості, здатної до саморозвитку, самоосвіти, творчого виконання завдань.

У 1981 році вчорашня випускниця Воздвижівської середньої школи Валентина Феленко ділилася: «Спробувала вступити до Бердянського педінституту на факультет дошкільного виховання. Не вистачило балів. Але я не розчарувалася в собі, тому що задалегідь вирішила: в разі

Учнівська волейбольна команда

невдачі піду трудитися в рідний колгосп. Попрацюю, взнаю, як кажуть, ціну хлібові, а там видно буде.

Я прийшла на ферму не одна – разом з подругою, однокласницею Світланою Сімченко. Звичайно, ми могли б попроситися чи в дитсадок, чи в бібліотеку, чи обліковцями: дехто так заробляє собі стаж у колгоспі, необхідний для отримання певних пільг при вступі до вузу. Ми могли б попроситися, але ж ми – комсомольці. Хочеться своєю працею принести користь людям.

На третій свинофермі нас зустріли добре. Спочатку, зрозуміло, нам довелося нелегко. Доручили нам 72 свиноматки, а досвіду ніякого. Його нам передала наставниця – старша свинарка Галина Іларіонівна Ганзуленко. Велику допомогу надавали також завідуючий фермою Олександр Іванович Максимюк, ветсанлікар Ольга Миколаївна Личман, обліковець Галина Степанівна Гонтар та інші. До речі, і батьки мої трудяться в колгоспі. Мама, Лідія Анатоліївна – на фермі, тато, Михайло Сергійович, – газоелектрозварник.

Щодня в свинарнику приплоди. Поросят вигодовуємо до 30-40-денного віку, потім їх забирають в інший корпус.

За перший квартал першого року одинадцятій п'ятирічці ми зобов'язалися отримати 1500 поросят і слова дотримали».

* * *

Влітку 1982 року на жнивах на полях колгоспу імені Горького працював збиральний екіпаж учителя праці Воздвижівської середньої школи Віктора Миколайовича Єременка, сина кавалера орденів Леніна, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани» Миколи Івановича Єременка. Віктор і в минулі роки нерідко під час жнив працював у батька помічником комбайнера.

У 1982 році у Віктора Миколайовича помічником був його колега – Володимир Петрович Холод. У складі екіпажу – водієм автомашини – директор сільського Будинку культури М. Л. Ольховатський.

Молоді хлібороби трудилися на шкільній техніці – комбайні СК-6, тракторі і автомашині.

* * *

25 серпня 1988 року, напередодні початку нового навчального року, говорив директор Воздвижівської середньої школи Г. І. Хохотва:

– В багатьох наших вихованців літо, певен, полишить приймний спомин. Не один з них побував на морі, а хто на гостинах в інших місцях, а кому і вдома було залюбки поєднувати працю і відпочинок.

Ось, скажімо, нашим юним доярочкам Оксані Попіл, Лілі Богославській і Валі Хохотві та іншим до душі було росяними ранками поспішати на другу ферму. Припала до серця дівчатам та праця. Колгосп-

Вчителі ветерани війни (зліва направо) Г. В. Хохотва, І. А. Яценко, Я. І. Ібришев, І. Ф. Мороз. 1965 р.

ним дояркам вони подали велику допомогу. І ветерани мали змогу піти у відпустку з легким серцем. Бо бачили завзятих юнок у праці.

Правління колгоспу справедливо оцінило їхню старанність: Оксана Попіл одержала 50 карбованців премії, Ліля Богославська – 30.

Та й хлопці не сиділи, склавши руки. Багатьох їх можна було зустріти у мехзагонах, де юні механізатори лагодили техніку, а потім сміливіше і за кермо сідали. Так вони зміцнювали теоретичні знання, набували практичних навичок.

Доброї подяки від колгоспу заслужив Вася Сапун, тепер уже десятикласник. Він жнивував – був помічником у комбайнера – нашого вчителя трудового навчання Володимира Петровича Холода.

– А як справи з підготовкою школи до нового навчального року?

– Ремонтні роботи ми розпочали із завершенням навчання учнів, – вів далі Григорій Іванович. – Необхідні матеріали (фарби, цемент, вапно тощо) школі відпустило правління колгоспу імені Горького – наше базове господарство. Активно, найдружніше працювали батьки учнів початкових класів. Лагодили, фарбували, прибирали. Це – Михайло Редько, Валентина Голубовська, Ольга Попіл та інші. Так були опоряджені десять класних кімнат, решту кімнат і кабінетів «освіжили» силами учнів та техпрацівників. Добросовісно віднесли до цієї справи восьмикласниці Марина Кека і Оксана Попіл, десятикласники Лілія Богославська і Василь Сапун.

Коли 16 серпня 1995 року з директором Воздвижівської середньої школи Сергієм Олексійовичем Медведевим мова зайшла про підготовку їхнього закладу до нового навчального року, він з оптимізмом заявив: «Вже можна сказати твердо – школа готова до свята знань. Сьогодні наводяться останні штрихи в приміщеннях. Учителі прасують і вішають штори, завершують естетично оформляти класи і кабінети. Через день – два можна стрічати тут вихованців. А їх 1 вересня за парти сяде понад сто дев'яносто. Школа особливо приваблює своєю барвистістю. Надто радує зір розарій – замилуєшся трояндами».

Труднощі з ремонтом були та воздвижівці не впали духом. Школа, сільська Рада, місцевий колгосп імені Горького, батьки – ось той ланцюжок, через котрий і вирішувалось питання підготовки школи до навчального року.

– Виходили із становища, що склалося, як і всюди, – продовжував С. О. Медведев. – Скористались, по-перше, матеріальною допомогою з одного боку органів влади у селі. По – друге, як ніколи раніше, допомогли батьки учнів, старшокласники.

З великим ентузіазмом працювали батьки, а обсяг роботи був чималий і майже в усіх класних кімнатах перетерли стелі, побілили стіни, фарбували панелі. А з підлогою стільки морочилися – паяльною лампою знімали шар старої фарби, потім – шпаклювання й подвійне фарбування її. Все зводилось до кінчного рахунку – до якості. І вона була на рівні.

А ще колектив школи займається заготівлею на сезон овочів, фруктів, консервуванням їх. Тут думають, що успішно вирішать й питання харчування вихованців (тепер харчоблок повністю взято на баланс школи).

Воздвижівський педколектив серйозно турбувала кадрова проблема. В минулому навчальному році не вистачало фахівців, і вимушені були користуватися послугами вчителів з окремих предметів зі сторони. Цьогорік вирішили розв'язати це питання будь-що. І свого домоглися, дякуючи наполегливості і турботливості голови сільської Ради Івана Павловича Козицького. Це він і директор школи Сергій Олексійович Медведев знайшли кадри, успішно провели переговори з вирішенням житлової проблеми. І люди зголосилися прибути у Воздвижівку й пов'язати свою долю з нею. З Приазов'я приїхало подружжя Плетніїв Геннадій Анатолійович – історик і Валентина Михайлівна – математик. Колишня вихованка школи Оксана Анатоліївна Попіл погодилася перевестися з Дніпропетровського держуніверситету на факультет іноземних мов Запорізького університету на заочний відділ і тепер читатиме в рідній школі англійську мову. А ось Олександр Павлович Бондаренко з Верхньої Терси викладатиме фізику.

У селі ясно усвідомили, що без школи, без уваги до неї не буде ні колгоспу, ні села. Школа стала мов кадровий цех колгоспу.

Ось і нинішнього літа у господарстві успішно пройшли виробничу практику майбутні механізатори. А четверо цьогорічних випускників продовжуватимуть навчання в Чубарівському СІТУ. Став колгоспним стипендіатом Андрій Чорнобук – буде навчатися в Дніпропетровському сільськогосподарському інституті на ветеринарному факультеті. Сподіваються земляки, що в майбутньому повернеться в рідне село істориком Оксана Холод, учителем фізвиховання – Олег Петров, котрі зараховані в студентство Запорізького держуніверситету.

А поки що, під час канікул, в колгоспі працюють молодші вихованці школи. І їх наставники-вчителі – кожен мав плантацію просапних – буряки й кукурудзу. Таке взаєморозуміння заохочується правлінням. Недавно колгосп забезпечив освітян зерном пшениці (по 1,5 центнера), випісують й інші продукти.

Випуск учнів 10-А класу 1975-1976 н. р.

* * *

На початку квітня 2002 року у Воздвижівській середній школі відбулася знаменна подія.

– Сьогодні у нас свято, – сказав директор Воздвижівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Г. І. Хохотва, – відкриття комп'ютерного класу. Цього ми чекали з листопада минулого року, коли почалася благодійна акція “Комп'ютерний клас – кожній школі”, започаткована з ініціативи голови Запорізької обласної державної адміністрації Є. Г. Карташова і підтримана головою районної державної адміністрації І.О. Бірюковим.

В українського народу є гарна традиція добрі справи робити гуртом або толокою. Так із комп'ютеризацією шкіл. Ми щиро вдячні за допомогу також голові правління ЗАТ “Агронива” М. М. Новохатьку, сільському голові М. О. Єременку, підприємцям В.І. Бортнику та Є. Г. Мірошниченку. Тепер наші учні зможуть опанувати сучасні машини. А з нового навчального року вивчення інформатики почнемо з 8 класу.

На святі із словами привітання виступили І. О. Бірюков, кандидат в народні депутати України, голова облспоживспілки О. М. Пеклушенко, яким вдячні школярі вручили хліб-сіль.

На святі виступив також М. М. Новохатько, який побажав дітям успіхів у навчанні, бо ХХІ вік – це вік комп'ютеризації.

Після схвильованих учнівських голосів, які дякували дорослим за турботу і піклування, право перерізати стрічку до комп'ютерного класу надали І. О. Бірюкову та О. М. Пеклушенку.

В затишному класі, обставленому сучасними комп'ютерами та меблями, перед гостями і учнями виступила вчителька Н. О. Богославська, яка подякувала всім, хто причетний до організації свята, а учням побажала успіхів.

І ось загорілися екрани комп'ютерів. Одинадятикласники починають гратися «мишками». Поряд сидять Костянтин Ольховатський і Юрій Капустяк, їхні руки з «мишкою» ще не зовсім вправні, але у очах горить вогник завзяття: обов'язково опануємо комп'ютерну науку.

Тут же в класі і гурт батьків, які теж схвильовані.

– Я дуже рада, – каже мати учня Л. О. Ольховатська, – що в нашій школі є тепер комп'ютерний клас. Ми, батьки, дякуємо всім за турботу про наших дітей, тепер вони можуть спокійно дивитися у своє майбутнє.

У 2002 році Воздвижівську загальноосвітню школу І-ІІІ ступенів було реорганізовано у навчально-виховний комплекс.

5 жовтня того року на святі «Зоряний шлях учительства Гуляйпільщини» директору НВК Григорію Івановичу Хохотві урочисто вручили значок «Відмінник освіти України».

В огляді-конкурсі підготовки навчальних закладів до нового 2002-2003 навчального року третє місце зайняв Воздвижівський навчально-виховний комплекс (директор Г. І. Хохотва).

У грудні 2002 року вчителька української мови Наталія Валеріївна Мірошниченко та вчителька англійської мови Оксана Анатоліївна Стастик з Воздвижівки брали участь у районному конкурсі «Вчитель року».

У 2006 році два випускники Воздвижівського НВК за досягнуті високі показники у навчанні були нагороджені золотими медалями.

* * *

22 серпня 2007 року писала районна газета «Голос Гуляйпілья»:

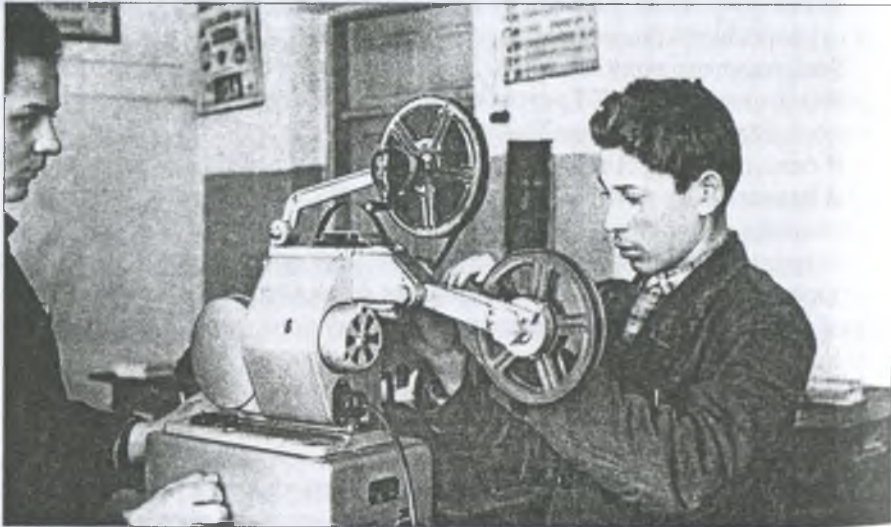
– Підраховуючи вже останні дні літніх канікул, діти ще тішаться принадами найкращої пори відпочинку, а дорослі тим часом ретельно

оглядають, чи готові школи до нового навчального року і чи все зроблено можливе, щоб там завжди було затишно і комфортно.

Аби дізнатися, наприклад, чи встигли вчасно завершити ремонтні роботи у Воздвижівському НВК, ми зателефонували його директору О. А. Стасик. Слухавку підняла шкільний бібліотекар Г. В. Ходоренко і повідомила, що Оксана Анатоліївна пішла у сільраду. І, ніби між іншим, додала: «Вона була у відпустці і щодня приходила у школу. Дуже вболівала за ремонт. І недаремно: цього рік підготувались, як ніколи!». Відчувши зацікавленість у розмові, Галина Вікторівна продовжувала:

– Наш директор – активна жінка. Її запал передається й нам. Вчора, приміром, всі разом заходились пересаджувати квіти. І так завзято, що співати хотілось. До речі, останнім часом класні кімнати, коридори на очах почали оживати, дихаючи освіжаючою зеленню. – Приємно, що Оксана Анатоліївна тактовна у спілкуванні, вмє вислухати і, якщо важлива чиясь думка, – хай то прибиральниці чи кочегара, – прислухається до поради. За рік роботи на цій посаді знайшла спільну мову з керівниками місцевого господарства – М. М. Новохатьком, сільської ради – М. О. Єременком, які завжди в курсі всіх наших проблем і охоче допомагають нам у їх вирішенні. Сільський голова під час ремонту практично щодня навідувався у школу.

І, звичайно ж, Галина Вікторівна не утрималась, щоб не похвалитись, як він турбується про поповнення шкільного бібліотечного

Учні кіномеханіки-любители І. Мороз і В. Лисенко

фонду. Торік сільська рада виділила кошти на передплату 13 найменувань журналів, зокрема таких, як «Все для вчителя», «Сільська школа України», «Вивчення математики у школі» та інших головних предметів. Кожен вчитель та й учень добре знають, яку цінність у вивченні чи викладанні предметів складають подібні періодичні видання і як не легко їх сьогодні передплатити.

Поки ми говорили з бібліотекарем, прийшла й директор, яка люб'язно приєдналась до нашої телефонної розмови.

Слід зауважити, що вона не хвалилась, скільки зроблено, а наголошувала на тому, дякуючи кому і чому виконано значний обсяг робіт. Так, завдяки сільраді, яка виділила кошти у сумі 4600 грн., вони закупили фарби, фотошпалери та інші необхідні для того матеріали і капітально відремонтували спортивний зал, харчоблок та їдальню, стеля і стіни якої були пошкоджені, коли ще кілька років тому протікав дах; зробили побілку з бірюзовим відтінком. А на кошти (1000 грн.), надані ЗАТ «Агронива», закуплено нові штори і підгардинники.

Не могла не згадати Оксана Анатоліївна і про те, як товариство турбується про здоров'я підростаючого покоління, забезпечуючи харчуванням школярів, обіди яким обходяться практично безкоштовно, по 40 коп. (для дітей, батьки яких працюють у господарстві) і по 80 коп. – для решти. Звісно, то чисто символічна ціна. Порахуйте самі: в їх меню входить гарнір з м'ясом чи м'ясною котлетою, сік, чай чи кава з булочкою або пиріжком (для порівняння: ціна одного пиріжка в міському магазині – не менше 60 коп.). Крім того, фінансування оплати праці шкільного кухаря товариство також взяло на себе.

Щодо харчування, то слід додати, що свою частку в його організацію вносить і сільська рада, яка виділяє щомісяця в середньому по 700-800 грн. для закупівлі кондитерських виробів, соків і фруктів для дошкільнят та учнів початкових класів.

Оксана Анатоліївна розкрила нам ще один «секрет»: М. М. Новохатько пообіцяв придбати 70 стільців у кабінети хімії, англійської мови і фізики; приготував премії відмінникам, які вручить на свято Першого дзвоника, а також запровадив нові колективні премії кращому класу за успішність, високі спортивні досягнення та активну участь у громадському житті.

Не забула О. А. Стасик подякувати і батькам, котрі проводили ремонт у класних кімнатах. Як саме те зроблено і як взагалі підготовлена школа до нового навчального року, конкретно дасть оцінку компетентна комісія, яка проводитиме об'їзди навчальних закладів. Але очевид-

Випуск учнів 10-А класу 1975-1976 н. р.

ним є те, що воздвижівські педагоги уже досягли багато, налагодивши тісні зв'язки з керівництвом місцевої влади, товариством і всією громадськістю. Адже завдання, поставлені перед освітянами, і проблеми, котрі виникають у їх виконанні, легше долати спільними зусиллями, у тісній співпраці і взаєморозумінні, що і є тими східцями, які неодмінно ведуть до успіху.

У школі за роки існування накопичено серйозний педагогічний, професійний досвід. Створено працездатний колектив з достатнім професійним і творчим потенціалом, для якого характерне оптимальне поєднання здорового консерватизму і бажання впроваджувати інновації. Зараз у колективі працює 19 педагогічних працівників, один з яких має кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» (Стасик К. М., вчитель початкових класів), 12 вчителів з кваліфікаційною категорією «спеціаліст I категорії» та 6 педагогічних працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст II категорії». У школі у 2009-2010 навчальному році навчалось 99 дітей, але в перспективі кількість має збільшитись до 120 у 2011-2012 роках.

З 1947 року по 2009 рік Воздвижівською загальноосвітньою школою було випущено 1463 учні. 14 учнів нагороджені золотими медалями та 10 – срібними:

1. Хмара Надія Василівна
2. Синенко Віктор Іванович
3. Яценко Маїна Іванівна
4. Костяєва Тамара Іванівна
5. Яценко Віктор Іванович
6. Крат Василь Іванович
7. Єна Анатолій Іванович
8. Карпенко Лілія Анатоліївна
9. Єна Ніла Іванівна
10. Карпенко Юлія Анатоліївна
11. Шкабарня Євген Миколайович
12. Шкабарня Вікторія Миколаївна
13. Холод Інна Володимирівна
14. Личман Олександр Олександрович
15. Синчило Сергій Сергійович
16. Богославська Тетяна Григорівна
17. Кека Марина Дмитрівна

18. Попіл Оксана Анатоліївна
19. Кольчієнко Михайло Анатолійович
20. Гоцуля Анна Сергіївна
21. Сторчун Тетяна Олександрівна
22. Новохатько Андрій Миколайович
23. Сторчун Ірина Олександрівна
24. Омесь Євген Олександрович.

Учнівська будівельна бригада

Серед випускників школи є багато відомих людей, які стали світилами у певних галузях науки та у своїй професійній діяльності. Це – М. М. Омесь – академік АН України, М. С. Мирошниченко – полковник військової служби, який зараз проживає у Росії, В. Т. Буланій – колишній заступник Міністра культури УРСР та багато інших. Серед випускників школи також воїни-інтернаціоналісти: Сергій Васильєв, Володимир Буланій.

Школа залишається у серці кожного назавжди. Нині Воздвижівський навчально-виховний комплекс – це потужний осередок освіти,

що має високий фаховий рівень, культивує інноваційні методики навчання, творчий підхід у розв'язанні освітніх проблем.

У 2010 році учениця Воздвижівського НВК Валерія Стасик стала переможцем обласного етапу конкурсу і нагороду отримала на районному святі «Парад зірок» у номінації «Творча обдарованість».

Основна заслуга в покращенні якості освіти у Воздвижівському навчально-виховному комплексі і в минулому і на теперішньому етапі належить педагогічному колективу, який систематично намагається підвищувати свою професійну майстерність. Так за останні двадцять років (з 1988 року) курси підвищення кваліфікації при Запорізькому інституті підвищення кваліфікації вчителів та ЗОІППО (з 2000 р.) прийшли 90 педагогів школи. За ці роки педколектив досяг певних успіхів, про що свідчать звання та нагороди, які отримали вчителі Г. Г. Хохотва, Г. І. Хохотва, Т. О. Олійник, К. М. Стасик, Т. І. Холод (значки «Відмінник освіти України»), Т. О. Олійник, Г. І. Хохотва, К. М. Стасик, Т. І. Холод (Грамоти Міністерства освіти і науки України).

Всіма своїми досягненнями колектив Воздвижівського навчально-виховного комплексу завдячує директору закритого акціонерного товариства «Агронива» Миколі Миколайовичу Новохатьку за батьківську постійну турботу про підростаюче покоління воздвижівців. Ця тісна співпраця школи і базового господарства існує вже протягом багатьох років на благо загальної справи навчання і виховання гідних патріотів рідного краю.

Урок фізики веде директор школи Г. І. Хохотва

Директорами Воздвижівської СШ працювали:

Харін,
Чуйко Олесь Михайлович,
Чумаченко,
Юрик Яків Андрійович,
Куц Сергій Сергійович,
Кошельник,
Бут Дмитро Федорович,
Федоренко Михайло Пантелеймонович,
Заїченко Іван Андрійович,
Коломоєць Григорій Пилипович,
Петрекей Василь Максимович,
Підорін Дмитро Маркович,
Сердюк Михайло Григорович,
Крат Іван Павлович,
Хохотва Григорій Іванович,
Медведев Сергій Олексійович,
Лютий Іван Іванович,
Хохотва Григорій Іванович,
Стасик Оксана Анатоліївна.

УСПЕНІВСЬКИЙ НВК

Приміщення Успенівської ЗОШ I-III ступенів

У 1872 році в Успенівці відкривається земська початкова школа. Через чотири роки в ній навчалося 66 дітей (61 хлопчик і 5 дівчаток), уроки вели вчитель і священник. У 1879 році на народну освіту виділили 150 карбованців.

У 1884-1885 навчальному році школу відвідувало 69 дітей (62 хлопчики і 7 дівчаток).

Навчались діти в основному одну-дві зими, а на третій рік залишались одиниці.

1 червня 1888 року в селі Успенівці відбулася сільська сходка, на якій з 365 домогосподарств було присутніх 268. Сільський староста Павло Кучерявий, волосний старшина Григорій Григорович Вовк поставили питання про будівництво народного училища (школи). Для цього треба було 100 тисяч цеглин, 5 тисяч карбованців і т. ін. 7 січня 1889 року вирішили розпочати будівництво.

У 1890 році в Успенівці відкрили другу земську початкову школу.

У 1900 році в Успенівській волості земські школи були ще у Ново-григорівці, Новоіванівці, церковно-приходська у Василівці.

У 1900 році в Успенівській першій земській школі навчалось 100 дітей.

У 1913 році в Успенівці працювало три земські початкові школи, в яких 6 вчителів навчали 314 учнів, з них 110 дівчаток. У цьому ж році у 2-у земську школу придбали 128 книжок на релігійно-моральну, біографічну, історичну, географічну та природничу тематику на 27 карбованців 5 копійок.

У 1914 році в Новоуспенівці працювало церковне училище на три відділення (класи).

У 1915 році у зв'язку із зростанням кількості населення намічали розпочати будівництво нової школи, щоб до 1919 року закінчити його.

У 1926 році в Успенівці працювало три трудові школи.

У 1935 році піонери та учні Успенівської неповної середньої школи знищили 210 ховрахів, зібрали 6 тонн металобрухту та посадили 456 дерев. Наступного року учні цієї ж школи зібрали на користь дітей іспанських бійців 100 карбованців.

У лютому 1936 року піонери і учні Успенівської НСШ готувались до районної художньої олімпіади. Співочий гурток, який складався з 40 учнів, розучив три нові пісні. Музичний гурток теж підготував декілька нових пісень. На олімпіаді виступили і гуртки: драматичний, витівничий, авіамоделльний, художній і літературний.

24 червня 1936 року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» опублікувала Почесний список кращих вчителів району, які

визнані постановою президії РВК і бюро РПК. Серед майстрів педагогічної справи керівник III класу Успенівської НСШ Н. П. Калюжна, викладач біології П. С. Николаєв та російської мови цієї ж школи К. А. Бабич.

У 1938 році в селі Успенівці і однойменній сільраді діяли середня і 7 початкових шкіл. Розпочалося будівництво нової десятирічки. У школах навчалось 1200 дітей. Працювало 18 вчителів. Всі вони мали закінчену середню освіту.

За останні роки з села вийшло 20 вчителів, 9 агрономів, 3 лікарі, 8 трактористів і 20 комбайнерів. А 50 жителів виїхали на навчання у вищі школи і технікуми.

Про право на радісне, творче життя 2 червня 1938 року розповідав у Гуляйпільській районній газеті «Сталінським шляхом» колгоспник артілі «Пролетарський молот» Василь Жовнір: «Пригадую свої юнацькі роки. Не віддав мене батько до школи, бо в батьківській хаті було і холодно, і голодно. Довелося піти батракувати до панів, до куркулів. Така була моя школа. Ні дід мій кріпак, ні батько, який крім жорстких злиднів, не бачив нічого у своєму житті, науки не знали.

А мої діти! Старші сини Олександр і Федір – комбайнери, Микита – командир Червоної Армії, Костя – вчителює, наймолодші Марія і Ліда вчаться в школі. Вчаться мої дочки за рахунок держави, їм забезпечені всі умови, щоб виростити з них розумних, корисних батьківщині людей».

2 червня 1938 року в кореспонденції «Колгоспна Успенівка» голова Успенівської сільради А. Петрикей писав:

«Наші школи привітні, світлі й просторі, зовсім не такі, якими були в Успенівці 20 років тому.

На все село в дореволюційній Успенівці було три невеличких школи, в яких навчалось 230 дітей, в більшості куркульських, бо біднякам не було чим платити за навчання своїх дітей. Багато талановитих, здібних дітей залишилось на все життя неписьменними.

70 відсотків населення Успенівки не знали до Жовтневої революції жодної літери.

Не впізнати села зараз. В ньому є середня і 7 початкових шкіл».

«Свої знання віддам для батьківщини, – заявила 27 червня 1938 року вчителька Успенівської середньої школи Ліда Сердюк. – Мені тільки 19-й рік пішов, а я вже маю середню освіту і працюю вчителькою. В жодній країні такі молоді дівчата не беруть участь у державних справах».

У 1938 році при комсомольській кімнаті колгоспу імені Ворошилова встановлено радіо. Щовечора сюди сходяться колгоспники, щоб послухати новини. А вчитель-комсомолец В. Репетун завжди пояснює передачу присутнім.

12 листопада 1938 року силами учнів Успенівської середньої школи у колбуді влаштували вечір учнівських гуртків художньої самодіяльності.

Високу оцінку глядачів отримали учасники фізкультурного гуртка. Гарно виконував номери співочий гурток. Учениці 7-Б класу Біла, Боровик, Грицаєва і Бузунова проспівали пісню про героя громадянської війни партизана Железняка. Ці ж учениці виконали танець «Гопак».

На 28 березня 1939 року 3000 книжок і 350 читачів мала бібліотека Успенівської СШ. Найактивніші читачі – це комсомольці, які вивчають «Короткий курс історії ВКП(б)», П. Головатий, П. Боровик, М. Бузунова та інші. З піонерів найбільше читає учень 7-А класу Ваня Лютий.

9 травня колгоспники, робітники, вчителі Успенівської сільради прийшли до колбуду, щоб привітати вчителя Николаївської початкової школи І. К. Мартиненка, нагородженого орденом «Знак Пошани». З привітаннями виступили Ясінський і Лукаш, від вчителів – Гнілицький...

1 вересня 1939 року до Успенівської середньої школи (директор К. М. Кучерявий) на заняття прийшло 470 учнів із 488.

У 1940 році багато учнів Успенівської СШ здали норми на значок БГПО тільки на «відмінно» і «добре». Серед значкістів – О. Прокопов, К. Павлова, В. Павлова.

Учні О. Маєр, П. Головатий, І. Лютий систематично читали літературу про авіацію, особливо про героїзм радянських льотчиків. Вони мріяли ними стати.

На відзначення 20-річчя МОПР при Успенівській початковій школі № 4 утворено мопрівську організацію. На кінець грудня 1940 року до неї вступило 53 учні із 72-х.

1 січня 1941 року на ялинці в Успенівській початковій школі № 1 влаштували маскарад. Маски виготовляли учні. Виступали учасники фізкультурного, співочого і танцювального гуртків, а також учні декламували вірші.

26 червня 1941 року за дорученням зборів – М. Кузьменко, Н. Бабич і Г. Северин опублікували звернення «Зміцнимо обороноздатність нашої батьківщини»:

– Ми, комсомольці, піонери і учні Успенівської середньої школи на зухвалій напад кровожерливої потвори Гітлера і його цепних собак на кордони нашої любимої батьківщини всі, як один, готові піти на допомогу колгоспам у проведенні політгтя, готування до збирання врожаю, проведенні цього збирання й інших робіт. Наш соціалістичний врожай буде зібрано без втрат.

На допомогу колгоспам з власної ініціативи йдуть діти всієї нашої батьківщини. Мільйони тонн доброякісного зерна, зібраного учнями

радянських шкіл, буде великою справою у зміцненні оборони Країни Рад, в посиленні могутності Червоної Армії і Флоту.

Ми зобов'язуємось піднести революційну пильність, вести масову роботу серед населення. Своє зобов'язання ми з честю виконаємо.

Закликаємо всіх учнів району наслідувати наш приклад.

Хай живе наша доблесна Червона Армія, її організатор і керівник – наш любий вождь і батько Йосиф Віссаріонович Сталін!

Свою літню відпустку вчителі Успенівської середньої школи, які проживали на території колгоспу імені Сталіна, проводили у бригадах і ланках.

Вчитель П. С. Ніколаєв з групою учнів працював у садівничій бригаді. Щодня проводив читки повідомлень Радянського інформаційного бюро про боротьбу з фашистами, а учні допомагали доглядати за садом.

Вчителька Г. І. Хоменко працювала в 4-й рілльничій бригаді. Кожного дня читала колгоспникам газети.

В інших рілльничих бригадах так само працювали вчителі Ф. Д. Бут, Я. Т. Бабич, М. Ф. Кулик.

13 серпня 1941 року від колективу вчителів Успенівської СШ у фонд оборони країни надійшло облігацій державної позики в Держбанк на суму 6905 карбованців.

Беручи активну участь у місячнику допомоги дітям-сиротам, у грудні 1943 року 40 учнів Успенівської НСШ № 2 зібрали у фонд допомоги 220 карбованців.

Комсомольська організація Успенівської СШ з початку навчального року мала 3 комсомольця, а на 23 березня 1944 року – 12.

Молодь допомагала у зборі посівного матеріалу, при перевірці сільгоспінвентаря, працювала в бригадах, була агітаторами, випускала стінгазети, збирала кошти у фонд оборони, металолом. Серед кращик були В. Бутенко, Б. Глазько, Карнаух, Кулик.

Учні середньої школи в літні канікули допомагали колгоспникам у збиранні врожаю 1944 року – виробили 8000 трудоднів.

На початку навчального року вони зрізали в колгоспах сільради 48 гектарів соняшнику та викопали 9 гектарів картоплі. Крім того, разом з учителями відремонтували шкільне приміщення та прибрали шкільний двір.

Брали участь у реалізації IV грошово-речової лотереї і придбали квитків на 10050 карбованців. А також зібрали гарні подарунки, які відправили пораненим бійцям Червоної Армії.

12 листопада 1944 року Є. Пидоріна писала: «Організація МОПР при Успенівській СШ почала працювати недавно, але вже є наслідки.

Туристично-краєзнавчий загін після чергового походу

Секретар комсомольської організації М. Кулик допомагає в роботі. Уже оформлено членство, зібрано для дітей-сиріт 800 карбованців».

У відповідності до Указу Президії Верховної Ради СРСР від 12 лютого 1948 року за вислугу років і бездоганну роботу нагороджено:

орденом «Знак Пошани» – завідувачу Красногірською початковою школою Ніну Дмитрівну Горпинич;

медаллю «За трудову доблесть» – вчительку Успенівської початкової школи № 3 Марію Карпівну Биковську та вчительку Успенівської семирічної школи Анастасію Михайлівну Яковенко.

Після війни директором школи був І. І. Фісун, з 1949-го року – Павло Пилипович Пономаренко, а з серпня того ж року – Іван Володимирович Білий, у 1953 році директором призначено Ігоря Григоровича Лаптюхіна, з 1954 по 1960 роки директором працював Іван Олексійович Солодкий. Вчительський колектив налічував 30 чоловік.

У 1955 році у школі навчалось 424 учні, у 1956-му – 428, у 1957-му – 413, у 1958-му році – 331.

У 1955 році із золотою медаллю школу закінчила Ніна Петрівна Жовніренко, а Григорій Іванович Василега – з срібною. У 1956 році срібну медаль отримав Микола Трохимович Денисенко, у 1957 році такою ж медаллю були нагороджені випускники Анатолій Григорович Піддубний, Олег Анатолійович Лютий, Раїса Гаврилівна Кійко.

Випускник 1958 року Валентин Іванович Мордик після закінчення школи навчався у Харківському авіаційному училищі. У 1980 році був направлений на острів Нова Земля на ядерний полігон. Брав участь у ядерних випробуваннях, ліквідатор катастрофи на Чорнобильській АЕС. Полковник звільнений у запас, нагороджений 16 орденами та медалями України та Росії, особлива серед них медаль «Ветерану особливого ризику».

Випускник цього ж, 1958, року Микола Григорович Міщенко після закінчення Запорізького залізничного училища вступив до Московського інституту інженерів залізничного транспорту, а після закінчення аспірантури працював у відділі вищих навчальних закладів Головного управління Міністерства шляхів сполучення СРСР. Академік, нагороджений знаком «Почесний залізничник», опублікував більше 200 наукових і навчально-методичних праць, працював у Ростовському університеті шляхів сполучень професором кафедри «Управління експлуатаційною роботою».

В цей період на уроках виробничого навчання старшокласники здобували професії трактористів, комбайнерів, швачок, водіїв, операторів машинного доїння. З 1955 по 1966 рік посвідчення з даних професій отримали 155 випускників.

У 1957 році в школу прийшов працювати молодий вчитель фізичного виховання Василь Григорович Бодня, який сам був закоханий у спорт і як тренер з важкої атлетики виховував майбутніх спортсменів.

З 1960 по 1965 роки школу очолював Володимир Михайлович Колосовський. З листопада 1963 року розпочалися заняття у новому двоповерховому приміщенні, а в червні 1964-го року був перший випуск у приміщенні нової школи, де після 11 класів атестати отримали 24 випускники. З цього випуску Тамара Яківна Шелех нагороджена золотою медаллю.

Випускниця цього ж класу Людмила Гнатівна Пилипенко (Вдовиченко) присвятила себе педагогічній праці і пропрацювала вчителем початкових класів майже 40 років у рідній школі.

Випускник 1965 року Віктор Семенович Салкін теж присвятив своє життя педагогічній праці (спочатку лаборантом, а потім вчителем фізичного виховання у рідній школі).

А випускниця 1964 року Лідія Петрівна Жовніренко закінчила Донецький медичний інститут (нині університет) з відзнакою і працювала завідувачем вірусологічним відділенням Горлівської міськсанепідемстанції. Нині працює в Горлівському державному педагогічному

Виробнича практика учнів-електромонтерів

інституті іноземних мов на посаді доцента кафедри «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей».

З 1966 по 1994 роки педагогічний колектив Успенівської середньої школи, який нараховував 33 вчителі, очолював Віталій Іванович Коломоєць.

У 1966 році в селі Успенівці була середня і восьмирічна школи. Якщо до 1917 року середню освіту мали шестеро успенівців, то у 1966 році тільки вищу освіту здобули 35 чоловік, 80 односельчан були студентами інститутів і технікумів.

Іван Васильович Денисенко після закінчення в 1968 році школи навчався у Вищому військово-морському училищі ім. А. С. Попова і отримав диплом військового інженера по електростанціях. Проходив службу на підводних човнах 1 флотилії Червонопрапорного Північного флоту. Нині викладач Центру підготовки бойових сил ВМФ ім. Героя Радянського Союзу Л. Г. Осипенко. Нагороджений медалями СРСР і Росії.

Випускниця 1972 року Людмила Павлівна Данильченко (Пономаренко) закінчила Запорізький державний медичний інститут, працює лікарем-гастроентерологом вищої категорії, головний позаштатний гастроентеролог області.

Володимир Іванович Каліберда у 1973 році закінчив школу, а в 1977 році – із золотою медаллю Сизранське ВВАУЛ, 1986 році – Вищу військову академію ім. Ю. О. Гагаріна. Військову службу закінчив полковником, командиром окремої авіаційної ескадрильї.

Щороку випускники школи вливалися в ряди місцевого господарства. Тільки у 1973 році в колгосп «Україна» з атестатами середньої школи прийшли 13 юнаків і дівчат. П'ятеро випускників вступили до вищих учбових закладів, де вони здобували потрібні для села професії.

В 70-ті роки минулого століття при Успенівській середній школі добре працювала виробнича бригада, її склад щорічно оновлювався, але рільничий досвід нагромаджувався. Під керівництвом заступника директора школи з виробничого навчання І. Р. Павлиша, агронома Б. М. Середи, техніка-механіка О. П. Калиниченка члени виробничої бригади вчилися вирощувати кукурудзу і буряки, доглядали колгоспний сад. Влітку старшокласники працювали і відпочивали у таборах праці.

З 1970 року до шкільної програми включене вивчення учнями старших класів рільництва і тракторної справи. Правління колгоспу, комсомольський комітет допомогли учням обладнати клас механізації, купили для школи трактор Т-40, рекомендували на посаду інструктора водіння досвідченого молодого механізатора О. І. Горпинича. У 1972 році школа шістьнадцятьом випускникам разом з атестатами вручила права тракториста третього класу.

Людиною неспокійної вдачі називали у 1973 році вчительку хімії Успенівської середньої школи Євгенію Гаврилівну Бодню.

Працюючи з дітьми вона (класний керівник, вела також гурток юних хіміків), завжди дбала про високий науковий рівень навчально-виховного процесу, дохідливо пояснювала учням навчальний матеріал, пробуджувала їхню думку, спонукала до мислення.

Велику увагу Є. Г. Бодня приділяла вихованню інтересу й любові до предмета, який викладала. Своєю копіткою працею з учнями вона формувала у них любов до предмета, забезпечувала високий рівень знань. І як результат, значна частина вихованців Євгенії Гаврилівни після школи продовжували навчання на хімічних і хіміко-технологічних факультетах вищих навчальних закладів.

У 1974 році у середній і восьмирічній школах навчалось 750 дітей. У 1975 році в селі планувалося будівництво двоповерхового чотириквартирного і одноповерхового двоквартирного будинків для колгоспних спеціалістів і вчителів. На гроші місцевого колгоспу «Україна» намічалось будівництво нового приміщення восьмирічної школи.

У 70-х роках минулого століття приміщення середньої школи було перевантажене (у 9-10 класи підвозилися учні із сусідніх Успенівської та Темирівської восьмирічних), тому навчання проводилося у дві зміни.

У 70-х – 80-х роках школа мала тісний зв'язок із місцевим колгоспом «Україна», з партійною і комсомольською організаціями господарства. Керівники їх, спеціалісти, передові колгоспники були частими гостями у навчальному закладі.

Голова колгоспу В. Л. Столярєнко, секретар парторганізації І. Д. Горпинич, головний зоотехнік Ф. Н. Приходько, головний інженер В. Ю. Попруга, бригадир передового колективу птахарів, делегат ХХІV з'їзду Компартії України Р. П. Шелех, делегат Третього з'їзду колгоспників К. Ф. Карлицька та інші брали участь у різних шкільних заходах, розповідали про свою роботу.

Колгосп посилав випускників школи на навчання у вищі навчальні заклади, технікуми, професійно-технічні училища. Так були послані до Чубарівського сільського профтехучилища на навчання Анатолій Кійко, Василь Шушкевич, Микола Попович, Віктор Васьков. Вивчившись, вони стали трактористами-машиністами широкого профілю.

В ті роки кожен третій випускник середньої школи залишався у колгоспі. Багато з колишніх вихованців, закінчивши вищі та середні спеціальні учбові заклади, поверталися в рідне село. У колгоспі «Україна» бухгалтером працювала Ольга Сова, а в колгоспі імені Ілліча – головним зоотехніком Василь Новіков, головним інженером – Олексій Бірюк, відділки очолили Василь Василенко та Микола Бірюк.

Вчителі пишалися своїми вихованцями: пташницею Ольгою Панагою, трактористом Миколою Яковенком, Людмилою Макухою, Петром Суховим та багатьма кращими людьми колгоспу. Про них із задоволенням говорив вчитель виробничого навчання Іван Романович Павлиш.

– Піонерську атрибутику – горни, барабани, – розповідала старша піонервожата школи Валя Домбровська, – подарували шефи. А члени виробничої бригади отримали від них телевізор.

Дев'ятикласниця Ярослава Феняк, керівник учнівської виробничої бригади, яка прийняла естафету від своєї сестри десятикласниці Марії, ділилася:

– У травні ми провели спільно комсомольські збори обох десятих класів. Перед останнім дзвоником зачитали наказ нашим випускникам бути вірними землі наших батьків і дідів. Уважно ознайомилися із завданнями, які поставив третій республіканський зліт шкільних виробничих бригад. Врахували їх у своїх зобов'язаннях на нинішній рік.

Алла Олексіївна Павлиш – вчитель історії,
кілька років очолювала районне методичне об'єднання вчителів історії

Тісні зв'язки підтримуємо з Українською сільськогосподарською академією. Звіти надсилають нам рекомендації і завдання з дослідницької роботи. Адже це – наш основний напрямок. У 1973 році проводимемо дослід з пшеницею сорту «Кавказ» та з кормовими буряками сорту «Переможець».

Звіти про роботу учнівської виробничої ми заслуховуємо на засіданнях комітету комсомолу, про успіхи й недоліки повідомляємо у «Листках трудової слави», випусках «Комсомольського прожектора». На трудових лінійках, які проводили щовечора у таборі праці й відпочинку, підбивали підсумки змагання між ланками, на честь переможця піднімали прапор. На засіданнях ради бригади заслуховували порушників трудової дисципліни.

Тоді ж у середній школі працювали виробничими вожатими колгоспний кіномеханік (випускник школи) Петро Остапенко, водій Микола Горпинич, спортінструктор Віктор Семенда, завідувач колгоспним клубом Тая Зима.

У 1980 році 34 випускники середньої школи із 64 вирішили працювати в рідному колгоспі. З них 14 трудитимуться у колгоспі «Україна», 8 – у колгоспі імені Ілліча, по 3-4 колгоспах «Мир» та імені Енгельса, решта – в Успенівській майстерні об'єднання «Запоріжремсільмаш».

– До цього відповідального моменту в житті, – хвалився випускник-80 комсомолец Сергій Жилінський, – свідомого вибору професії – нас готували всі: і школа, і сім'я, і оточуюче середовище – маю на увазі степ, поля рідного колгоспу.

Іноді, коли думаю про життя, своє покликання, в уяві постає образ хлібороба, який чомусь схожий на мого батька. Таке ж загоріле обличчя, натружені мозолясті руки, аромат духмяного степу в складках одягу.

Те, що праця хлібороба почесна, знаю. Але зрозумів і друге – вона і не легка. І тут на легкі успіхи розраховувати не доводиться. Взяти цьогорічну весну: багато турбот завдала вона хліборобам. Та приємно, що вони не розгубилися, а організовано, по-діловому ведуть боротьбу за врожай.

Нинішнього літа і я візьму участь у проведенні косовиці – працюватиму помічником комбайнера у батька, котрий більше шістнадцяти років трудиться механізатором у другій тракторній бригаді. Звичайно, у нього досвід роботи чималий, і мені буде чому повчитися. Правда, я отримав свідоцтво механізатора в школі, на уроках виробничого навчання опанував теоретичний матеріал, який нам викладали учителі О. П. Калиниченко та О. І. Горпинич, набув практичні навички.

Я радий, що помічником комбайнера працюватиме й Сергій Шикаловський, на тракторі Т-74 трудитиметься разом з батьком Сергій Пуха. Добре поповнення з'явиться і в четвертій тракторній бригаді в особі двох Петрів Горпиничів, Антона Остапенка та Петра Турукала, Миколи Хорішка. Вони стануть у стрій замість тих молодих механізаторів, котрі призвані на дійсну службу в Радянську Армію.

У другу тракторну, де і я працюватиму, підуть Віктор Жовніренко та Микола Обухов. Там вони стануть до роботи поруч з батьками-механізаторами.

У першій тракторній бригаді колгоспу імені Ілліча з'являться Віктор Кійко та Микола Новіков, у третій – Юрій Литвинов. Вони придуть туди за покликанням і стануть доброю зміною своїм батькам-механізаторам.

Висловлюючи загальну думку успенівських випускників, хочу запевнити старших товаришів, що ми не підведемо і покладені на нас обов'язки виконаємо чесно й постараємося стати гідними високого звання хлібороба.

У 1982 році Успенівську середню школу закінчили 58 юнаків і дівчат. Їх, вихованців 41-го випуску, тепло привітали директори В. І. Коломонець, голова виконкому Успенівської сільської Ради народних депутатів М. М. Тимофіїв, голови правлінь колгоспів «Україна» та

імені Ілліча В. Л. Столяренко і В. С. Агаджанов, від батьківського комітету – Н. Л. Биковська, перша вчителька учнів В. М. Сухова. Вони закликали юнаків і дівчат активно застосовувати свої знання на практиці, наслідувати приклад старших поколінь.

Кращим учням разом з атестатами про середню освіту вручили і Похвальні грамоти «За особливі успіхи у вивченні окремих предметів». Їх отримали – В. Биковський, Л. Охтень, Н. Грищак, А. Третьак, В. Бобир, Л. Чичило, А. Білий, Ю. Кобзар, Н. Буряк.

Сорока двом учням В. Л. Столяренко вручив посвідчення механізатора. З них тридцять два дали згоду трудитись у колгоспах. Серед них – В. Беслик, С. Брацило, С. Шушура, В. Сидоренко, І. Каліберда, А. Непайда, В. Дурновський, М. Брацило та інші.

У листопаді 1982 року говорив В. І. Коломєць: «Кожного року випускники нашої школи залишаються в колгоспі. Цього добиваємось завдяки профорієнтаційній роботі».

– У 1983 році Успенівську середню школу закінчили 78 юнаків і дівчат, – це вже слова секретаря парткому колгоспу «Україна» П. І. Долі. – Більше 40 юних успішників влилися в трудову сім'ю нашого господарства. Колектив радо прийняв молоде поповнення. Переважна більшість юнаків стали механізаторами. До цієї професії їх добре готували в школі. Дівчата пішли працювати на молочнотоварні ферми, в городню і садівничу бригади, на колгоспний консервний завод.

Сьогодні в нашому господарстві 200 трудівників віком до 30 років.

Що ж допомагає нам залучати до сільськогосподарської праці випускників школи? Передусім профорієнтаційна робота, яку проводять педагогічні колективи місцевих восьмирічної і середньої шкіл разом з батьківським комітетом і партійною організацією колгоспу.

Марія Іванівна Гунько

З 1982 по 1994 роки більше 300 старшокласників отримали практичні навички трактористів та операторів машинного доїння з врученням посвідчень і працювали в місцевих колгоспах.

Із 1975 по 1992 роки золотими медалями були нагороджені:

Зоя Борт (1975 р.), Галина Карлицька (1978 р.), Валентина Розсоха (1979 р.), Галина Лапко (1979 р.), Станіслав Сухов,

Галина Морозова (1980 р.), Галина Василенко (1981 р.), Тетяна Гергець (1981 р.), Діана Павлиш (1985 р.), Тетяна Розсоха (1985 р.), Світлана Пилюпенко (1986 р.), Світлана Лук'янець (1987 р.), Віктор Бутов (1992 р.), Тетяна Денисенко (1992 р.), Валентина Григоренко (1992 р.). Такими випускниками гордиться школа.

За роки свого існування цей навчальний заклад виконував велику і почесну місію: навчав і виховував не одне покоління успішників. Тому заслуженим авторитетом в учнів, їх батьків користувалися вчителі. У 70-і роки Марія Іванівна Гунько була нагороджена медаллю А. С. Макаренка. Відмінниками освіти стали вчитель біології Віталій Іванович Коломєць, вчитель хімії Євгенія Гаврилівна Бодня (кілька років очолювала районне методичне об'єднання вчителів хімії), вчитель української мови та літератури Надія Миколаївна Роспопова, вчитель історії Алла Олексіївна Павлиш (кілька років очолювала районне методоб'єднання вчителів історії), вчитель біології Валерій Петрович Прядко. Ордена Трудового Червоного Прапора був удостоєний вчитель початкових класів Петро Сергійович Мірошніченко, ювілейної медалі – Н. М. Роспопова, вчитель математики Лідія Кирилівна Кучерява.

У цей період старшими піонервожатими працювали Валентина Домбровська і Тетяна Дяченко.

З 1994 по 2000-й роки директором Успенівської загальноосвітньої школи був Петро Миколайович Денисенко.

В ці роки вчитель української мови та літератури Любов Прокопівна Бірюк нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти України та значком «Відмінник освіти України», вчитель початкових класів Віра Миколаївна Денисенко отримала значок «Відмінник освіти України», а вчитель географії П. М. Денисенко одержав звання «Вчитель-методист».

З 2001 року відновлено роботу дошкільного закладу «Золотий ключик». Школа і дитсадок організували навчально-виховний комплекс, директором його стала Людмила Дмитрівна Прядко.

У тому ж році закрили Новогригорівську початкову школу, учні якої продовжили навчання в Успенівському НВК.

У 2002 році закрита Успенівська загальноосвітня школа I-II ступенів, колектив учителів та учнів переведено до Успенівського НВК I-III ступенів, кількість учнів якого налічувала 362.

5 жовтня 2002 року від імені учнів 11 класу Лілія Назарова, називаючи школу другою домівкою, писала:

– День за днем пролітають найкращі дні у рідній Успенівській школі, а як не хочеться з ними розлучатися. Здається, ще недавно ми пере-

ступили поріг цієї школи. Стояли з величезними букетами квітів трохи розгублені і здивовані. Школа стала рідною домівкою, а перша вчителька – турботливою мамою. Раїса Павлівна Орлова – жінка, не тільки навчила нас читати, а й раділа разом з нами нашим п'ятіркам і хвилювалася, коли в когось були проблеми. Із сльозами радості дивилася вона тоді на нас, допитливих хлопчаків і дівчаток, яким віддала серце.

Пройшов час, та, зустрічаючи її, ми ще й досі відчуваємо ту турботу, добро та любов, які вона нам завжди дарувала.

Після молодших класів почався новий період нашого шкільного життя – інші класи, вчителі, захоплення, друзі. Саме з цього часу Лариса Олександрівна Хорішко стала для нас не тільки класним керівником і вчителем української мови та літератури, а й мудрим наставником і гарним другом.

У цій жінці поєдналося все – суворість і доброта, людяність, вимогливість у роботі і педагогічна майстерність. Говорячи про уроки Лариси Олександрівни, можна сказати, що вони проходять на одному диханні. Вона вміє захопити розповіддю, залучити учнів до дискусії, навчає нас сміливо висловлювати свої думки і відстоювати їх. Такі вчителі, як вона, знають найпотаємніші куточки дитячих душ.

Евгенія Гаврилівна Бодня

Я пишаюся тим, що навчаюся в Успенівській ЗОШ. Нехай вона й поступається розмірами міським школам, зате в ній завжди відчуваєш затишок і людське тепло. В цьому велика заслуга директора – Людмили Дмитрівни Прядко. Вона – берегиня нашої шкільної родини. І, як казав В. О. Сухомлинський, «... не тільки вчитель вчителів і головний вихователь, а й, образно кажучи, диригент того незвичайного оркестру, який грає на найтонших інструментах – людських душах».

Є в нашій домівці і молоді вчителі. Це – Галина Миколаївна Біла – вчитель хімії, Юлія Богданівна Старокоженко – вчитель фізики, Інна Олександрівна Булат – вчитель математики та інформатики. Елла Миколаївна Алексеєва та Олена Іванівна Мироненко – вчителі історії. Гарні, завжди усміхнені, вони люблять свої предмети і постійно шукають нові шляхи викладання.

Валерій Петрович Прядко – вчитель біології та Володимир Юрійович Кулик – вчитель іноземної мови. Це вчителі, чий урок приносить по-справжньому задоволення.

Окремо хочу сказати про Юрія Степановича Биковського. Велику витримку, терпіння і наполегливість проявив він як учитель фізкультури по відношенню до учнів. І досяг того, що стали його вихованці займати призові місця на районних змаганнях та брати участь у обласних спартакиадах.

... Євгеній Онегін, Печорін, Наташа Ростова, Тетяна Ларіна – назавжди лишили свій слід у наших серцях. І це велика заслуга Ігоря Григоровича Буряка, який мандрує з нами чарівним світом зарубіжної літератури, відкриваючи з кожним уроком нові дороги.

До Олександра Федоровича Торукала можна віднести слова «що очі бачать – руки вміють». У нього справді золоті руки.

Взагалі кожний вчитель нашої школи намагається усі болі і клопти дитячого зростання переплавляти у своєму серці.

Багато почесних звань і відзнак у освітан: «Народний учитель», «Заслужений учитель» та ін. Та все-таки, мабуть, найвище звання – улюблений вчитель. Я впевнена, що всі вчителі Успенівської ЗОШ гідні цього звання.

У 2007 році Успенівській ЗОШ виповнилося 135 років з часу заснування.

За останні 60 років близько 2340 її вихованців отримали документи про освіту.

Життя триває.

З першого січня 2011 року директором Успенівського навчально-виховного комплексу став Ігор Григорович Буряк.

Педагогічний колектив школи. 2012 р.

У квітні того ж року адміністрація навчального закладу писала:
– Нині життя так стрімко летить вперед, що ми не завжди встигаємо замислюватись над духовними цінностями. Інколи не помічаємо їх за матеріальним. Але благочинність і милосердя ніколи не відступають на другий план. І у цей нелегкий час знаходяться добрі люди, які, не зважаючи на економічну кризу, відгукуються на прохання про допомогу школі, яку закінчили самі, в яку ходили їхні діти та навчаються онуки. Хотілося б висловити слова щирої вдячності за таку підтримку керівникам ТОВ «Надія» – Н. Л. Биковській, ТОВ «Україна» – М. Г. Тимофієву, СФГ «Скіф» – М. В. Бобирю, які постійно допомагають вирішувати всі проблеми нашого навчально-виховного комплексу.

Поспішаймо творити добро, щоб наша земля квітнула садами, повилаась дитячим сміхом і буяла радістю!

Директорами Успенівської СШ працювали:

Головко,
Кулик,
Кучерявий К. М.,
Фісун І. І.,
Пономаренко Павло Пилипович,
Білий Іван Володимирович,
Лаптюхін Ігор Григорович,
Солодкий Іван Олексійович,
Колосовський Володимир Михайлович,
Коломоець Віталій Іванович,
Денисенко Петро Миколайович,
Прядко Людмила Дмитрівна,
Буряк Ігор Григорович.

Були директорами Успенівської семирічної
(восьмирічної) школи:

Кириченко М. А.,
Гринь П. Ю.,
Вдовиченко Гнат Тимофійович,
Бохан Олексій Миколайович,
Плющій Раїса Анатоліївна,
Жовніренко Ігор,
Буряк Віктор Володимирович,
Денисенко Петро Миколайович,
Тарасенко Валентина Іванівна.

МАЛИНІВСЬКИЙ НВК

Приміщення школи. 1968 р.

У 1875 році в селі Туркенівці (ця назва збереглася до 1946 року, до 1963-го року – Новоселівка, далі – Малинівка – Авт.) відкрилася земська початкова школа. У 1876 році до неї надійшло всього 8 навчальних посібників.

У 1882 році у школу ходило 39 дітей, з них троє дівчаток. У школі працювали вчитель Ф. С. Карабок і священник Іоанн Біянтовський.

У 1887-1888 навчальному році земську початкову школу відвідувало 55 учнів (44 хлопчики і 11 дівчаток) із 321 наявної дитини шкільного віку. У рік на зарплату законовчителю витратили 30 карбованців, учителю – 135. На придбання письмового приладдя земство не виділило жодної копійки, громада – 75 карбованців.

У 1890-1891 навчальному році у школі навчалось 112 дітей (96 хлопчаків і 16 дівчаток), закінчили три класи 12 учнів. Зарплата за рік вчителя склала 350 карбованців, священнослужителя – 50. На письмовий приладдя земство дало 1 карбованець 25 копійок, громада – 75 карбованців. В цей час у школі працювали священник Л. Фомін і вчитель С. С. Вербицький.

У 1890 році в селі будується земська чотирикласна початкова школа.

У 1900-1901 навчальному році у школі налічувалось 176 учнів. Завідувачем народної школи працював Сергій Степанович Вербицький. Сільський староста Тарас Куринський і Сергій Степанович просили

на сходці (у 1899 і 1900-1901 роках був неврожай – Авт.) взяти на казенний рахунок учителів. Земська управа вирішила одного з двох педагогів узяти на свій рахунок.

На початку двадцятого століття царський уряд планував через село Туркенівку прокласти залізницю на Юзівку (Донбас), а також побудувати ремісниче училище.

Туркенівці прихильно поставилися до подій 1905 року, бо в селі революційно-агітаційну роботу активно проводив агітатор Товстоліс. Допомігав йому студент Іван Вареник, котрий улітку приїздив до батьків у сусіднє село Успенівку. В архівних матеріалах згадується також, що агітаційну роботу вів і вчитель Феодосій Кузьмович Лутай, який належав до Вчительської спілки і гостро ставив питання про покращення умов життя вчителів.

Активним революціонером у Туркенівці був і Олександр Северин, якого заарештували у 1905 році і лише революційні події 1917 року дали йому змогу звільнитися від каторги.

Революційну групу у селі очолював фельдшер Олександр Семенович Васильєв, до її складу входили також фельдшер Тарас Григорович Вишнівський і згаданий уже Феодосій Кузьмович Лутай. Цю групу теж арештували і випустили приблизно через 3-4 місяці.

У 1917 році в революційну роботу включилися вчителі Максим Олексійович Шило, Федір Жилінський, Редька та інші.

У 1908-1912 роках на території Туркенівки побудували дві земські школи, одна з яких на дві класні кімнати, будинок для вчителів.

Станом на 15 січня 1913 року у Туркенівській першій школі навчалось 177 дітей (175 хлопчиків і 2 дівчинки), у другій – 97 (46 хлопчиків і 51 дівчинка), з ними працювали відповідно 3 і 2 вчителі.

У 1913 році в Туркенівській першій школі придбали на релігійно-моральну тематику 23 книжки, на біографічну – 10, на історичну – 32, на географічну – 34, на природничу – 13, всього 252 книжки на 49 карбованців 88 копійок. У другій школі бібліотека не поповнювалась жодною книжкою.

У 1914 році у Туркенівці діяла і церковно-приходська школа.

3-5 лютого 1921 року на волосному з'їзді Рад утворено відділ народної освіти, який у Туркенівській волості очолив Григорій Педаш.

У 20-тих роках минулого століття в Туркенівці збудували нову семирічну школу. В 1923 році організовується школа комітету незможних селян, функціонує дві школи, лікнеп.

У 1930 році директором семирічної школи працював Максим Олек-

сійович Шило, вчителями початкових класів – Марія Полікарпівна Набока, Феодан Дмитрович Красюк та інші.

4 листопада 1930 року учні 1-ої Туркенівської школи ухвалили допомогти хлібозаготівлі та провести роботу серед населення про вступ до колгоспів.

5 і 6 листопада діти здійснили свою постанову. Вони намалювали гасла із закликом до селян організувати «червоні валки» та йти до колгоспів. Крім того школярі працювали в комісіях сприяння хлібозаготівлям, збирали та переписували мішкотару та ін.

У 1935 році Туркенівська сільрада передала школі своє приміщення, а собі збудувала нове. У жовтні того ж року учні неповної середньої школи зібрали 7120 кілограмів металобрухту.

У 1936 році при неповній середній школі добре працювали гуртки: драматичний, співочий і музикальний. Учні із задоволенням їх відвідували.

У 30-х роках двадцятого століття політичні репресії не обминули і Туркенівку. Серед інших односельчан гірка доля випала і вчителю Якову Гнатовичу Козачку, 1883 р.н.

До Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.) у Туркенівці працювала чотирикласна початкова (її всі називали Горяною, приміщення вціліло до наших днів) і семирічна школи.

У роки війни, коли в селі господарювали фашисти, школи не діяли. Проте, тільки війська Червоної Армії звільнили Туркенівку від німецько-фашистських загарбників (14 вересня 1943 року), школи почали функціонувати.

В Горяній школі трудилися вчителі Паша Іванівна Панасенко і Тетяна Андріївна Дахно (21.01.1921 – 19.02.1997) до 1968 року, коли почала діяти сучасна нова двоповерхова школа.

Директором семирічки стала Марія Павлівна Тарасенко (28.09.1922 – 26.02.1989). Під час війни у приміщення цієї школи влучила авіабомба, але вона не зірвалась і, проламавши дах, стелю і підлогу знаходилась під підлогою. Та це не завадило роботі навчального закладу. Його опалювали соломкою і через необережність пічника Віри Мефодіївни Сливки (груби топили прибиральниці) у 1944 році він згорів. Дітей перевели у приміщення церкви, яку відкрили німці у довоєнній будові волості та пристосованому неподалік приміщенні, де можна було навчатися у двох класах. Пізніше воно завалилося і збудували двокласну початкову школу, де сьогодні знаходяться майстерні Малинівського навчально-виховного комплексу.

5-й клас Новоселівської восьмирічної школи. 1949-1950 н. р.

У 1946 році Туркенівку перейменували в Новоселівку.

Після війни директором семирічної школи призначили Івана Володимировича Білого, а в 1948 році – Олександра Савича Качана.

Дітей шкільного віку було багато, до того ж не вистачало вчителів. У одному класі навчались учні трьох і більше років народження.

У 1949 році медаллю «За трудову відзнаку» нагороджено директора Новоселівської семирічної школи Олександра Савича Качана.

У квітні 1950 року колгоспники та інтелігенція сільради звернулися до всіх трудящих Гуляйпільського району із закликом:

«Вже зараз розпочати підготовку до нового навчального року – власними силами, методом народної будови; до 1 червня поточного року відремонтувати всі школи і квартири вчителів, а до 1 липня завезти річну потребу палива як у школи, так і на квартири вчителів. Новоселівці зобов'язувалися:

1. Силами громадськості відремонтувати 90 парт, 25 столів, 7 класних дошок, всі вікна і двері. Крім цього, зробити 30 нових парт, 8 столів, у один корпус семирічної школи зробити подвійні рами, на другому поверсі цієї школи перефарбувати дах, а в Ягіднянській початковій школі наслати підлогу.

2. У семирічній школі до початку навчального року створити й обладнати хімічний і фізичний кабінети. Кожній школі виділити пришкільні ділянки для практичних занять.

3. Для дітей, які живуть далеко від семирічної школи, збудувати й обладнати гуртожиток. При кожній школі мати фізкультурні майданчики, а також посадити біля шкіл 2200 дерев».

Звернення підписали голова Новоселівської сільради Г. Сливка, секретар Новоселівської парторганізації О. Качан, голова місцевому профспілки П. Крат, завідувачі школами В. Красницький, С. Попович, П. Панасенко, В. Животченко, голови колгоспів А. Гордієнко, Г. Панасенко, Д. Булах, І. Косяк, О. Тимошенко, Г. Харченко, С. Зубчевський.

Виконком Гуляйпільської районної ради депутатів трудящих і бюро РК КП(б)У від 26 квітня 1950 року схвалили ініціативу трудящих Новоселівської сільської ради про проведення ремонту шкіл у цьому році силами громадськості, методом народної будови.

У 1953 році медаллю «За трудову доблесть» було нагороджено завідувачу Новоселівською початковою школою Параску Іванівну Панасейко.

У післявоєнний період у семирічній школі працювали вчителі: Юрій Іванович Руденко, Віра Харитонівна Набока, Ольга Марківна Гладка, Федір Юхимович Погрібняк, Даша Іванівна Назаренко, Віра Максимівна Лук'янчик, Віра Пилипівна Гречко, Наталія Тихонівна Вишнівська (початкові класи), Євгенія Трохимівна Бондар (російська мова і література), Пилип Павлович Крат (математика), Таїса Йосипівна Біляк (історія), Марфа Федорівна Біляк (біологія й зоологія), Надія Іванівна Калюта (завуч), Іван Григорович Лук'янчик (німецька

Вчителі та учні 6-А класу. 1950-1951 н. р.

мова), Іван Іванович Панченко (фізична культура), Валентина Іванівна Євпета (піонервожата), прибиральниці: Марія Карпівна Вовченко, Параска Хомівна Данильченко, Федоря Тимофіївна Красюк, Катерина Олексіївна Шило, Євдокія Терентіївна Кучер.

В деяких класах діти сиділи по троє за партами, писали на аркушах та газетах.

Влітку 1955 року директором семирічної школи призначили Олександра Григоровича Плетіня, який трудитиметься тут майже 33 роки і викладатиме географію. Його дружина Ольга Ульянівна весь цей час навчатиме дітей російської мови та літератури.

У 1956 році до школи прийшов учитель фізики та математики Іван Павлович Волох (трудитиметься в школі 30 років).

Про роботу Новоселівської семирічної школи свідчать такі документи.

Наказ № 2

По Новоселівській семирічній школі Гуляйпільського району
Запорізької області від 31.08.55 року

§ 3

З метою організації та проведення позакласної роботи призначаю керівниками гуртків таких учителів:

1. Керівником фізкультурного гуртка – Тарасенка Івана Федоровича.
2. Керівником гуртка «Умілі руки» – Крата Пилипа Павловича.
3. Керівником драматичного гуртка – Плетінь Ольгу Ульянівну.
4. Керівником гуртка юннатів – Дзьобак Галину Михайлівну.
5. Керівником літературного гуртка – Тарасенко Марію Павлівну.

Директор школи: підпис (Плетінь О.Г.)

Наказ №7

По Новоселівській семирічній школі Гуляйпільського району
Запорізької області від 03.09.55 року

§ 2

Згідно з навчальним планом на 1955/1956 н/рік розкрити за вчителями школи години на навчальний тиждень в такій кількості:

1. Плетінь Олександр Григорович – 9 годин
2. Плетінь Ольга Ульянівна – 19 годин
3. Тарасенко Марія Павлівна – 19 годин
4. Тарасенко Іван Федорович – 17 годин
5. Крат Пилип Павлович – 18 годин
6. Крат Тетяна Лаврентіївна – 26 годин
7. Бондар Євгенія Трохимівна – 12 годин

8. Браженко Лідія Максимівна – 16 годин
9. Дзьобак Галина Михайлівна – 18 годин
10. Біляк Марфа Федорівна – 4 години
11. Набока Марія Полікарпівна – 24 години.

Директор школи: підпис (Плетінь О.Г.)

Педколектив школи. Другий зліва сидить директор школи О. Г. Плетінь

З даних документів видно, що у школі не вистачало вчителів. Часто відпрацювавши рік-два, а іноді й півроку вони виїздили з села з різних причин. Так трапилося з Є. Т. Бондар, Л. М. Браженко, Л. Я. Ісаєнко, В. І. Купцовою.

Всі вчителі працювали і заочно здобували вищу освіту. Директор школи О. Г. Плетінь був студентом Ворошиловградського державного педагогічного інституту, О. У. Плетінь, М. П. Тарасенко, Л. Я. Ісаєнко, І. П. Волох – студенти Запорізького, Г. М. Дзьобак – Мелітопольського педінститутів.

З першого вересня 1959 року школа стає восьмирічною. В ній працюють нові вчителі: математик Валентина Федорівна Северин, історик Олексій Іванович Зайцев, вчителі німецької мови – Галина Михайлівна Ольшанська і Марія Федорівна Жук, вчитель праці – Олексій Олександрович Пономаренко.

До Туркентівської сільської ради відносилися хутори Вишневий, Степний, Ягідний та Южний. В них були початкові школи.

Хутір Южний лежав на південь від Туркенівки за 8 кілометрів та налічував 80 дворів, у яких проживало близько 200 осіб. У початковій школі почалося 30 дітей, директором якої працювала Катерина Никифоровна Васюк, вчителями – Ксенія Захарівна Бичок, Галина Іванівна Марченко, Віра Федорівна Кошарна. Починаючи з 5-го і по 7 клас, діти ходили в школи сіл Мережаної і Туркенівку, іноді їх возили коробом з прилеглих хуторів.

30 грудня 1962 року Гуляйпільський район приєднують до Пологівського, в якому теж є село Новоселівка. Тому нашу Новоселівку перейменовують у село Першотравневе. З цією назвою воно проіснувало до 10 грудня 1963 року, а потім дістало сучасну назву Малинівка. Змінювалася відповідно і назва школи села (рішення виконкому, м. Пологи, № 5 від 17.01.1963 р.).

Про кількість учнів і вчителів Малинівської восьмирічної школи говорить таблиця:

Рік	К-сть вчителів	К-сть учнів	Кількість учнів по класах							
			1 кл	2 кл	3 кл	4 кл	5 кл	6 кл	7 кл	8 кл
1955	11	182	16	11	14	10	26	34	7а-38 7б-33	-
1956	9	123	16	16	10	16	18	21	26	-
1957	7	121	10	16	16	11	24	20	24	-
1958	9	127	22	10	17	15	22	22	19	-
1959	10	139	16	21	9	18	32	23	20	-
1960	10	163	9	14	18	9	37	27	21	18
1961	12	147	15	5	12	17	23	32	25	18
1962	9	135	10	12	5	13	23	23	29	20

Рік	К-сть вчителів	К-сть учнів	Кількість учнів по класах							
			1 кл	2 кл	3 кл	4 кл	5 кл	6 кл	7 кл	8 кл
1964	8	168	24	19	15	29	14	29	20	18
1965	11	178	25	22	20	16	31	17	29	18
1966	12	179	18	26	22	20	21	29	16	27
1967	15	174	24	20	26	22	21	19	28	14

Віктор Іванович Сур з учнями. 1978 р.

В 60-ті роки минулого століття в школі працювали вчителі Галина Олексіївна Кучер, Раїса Гуріївна Кучер, Таїса Василівна Чернявська, Валерія Костянтинівна Шевченко, Віра Филімонівна Клименко, Ніна Андріївна Короткова, Віра Андріївна Домашенко, Тамара Петрівна Локтева, музики і художній керівник сільського Будинку культури Антон Микитович Калениченко, української мови та літератури Алла Миколаївна Личко (обоє працювали у НВК і в 2011 році).

Колектив малинівського колгоспу «Родина» завжди відгукувався на потреби своєї школи, дбав про навчання і виховання підростаючого покоління. Тому не випадково у серпні 1968 року учасники загальних зборів колгоспників сільгоспартілі прийняли звернення до всіх колгоспників, працівників народної освіти, батьків та громадськості району.

«Усвідомлюючи необхідність створення потрібних умов для діяльності школи, – йшлося у зверненні, – колгосп, з волі загальних зборів, на свої кошти збудував у 1967 році приміщення восьмирічної школи в комплексі з навчальними майстернями, спортивним залом, їдальнею, благоустроїв шкільну територію.

З метою дальшої нормалізації роботи школи ми зобов'язуємося за рахунок колгоспу:

- дообладнати в школі біологічний та фізичний кабінети і навчальні майстерні, забезпечити їх навчальними приладами і посібниками;
- забезпечити безкоштовним харчуванням школярів у групах продовженого дня;

Приміщення колишньої початкової школи. 1961 р.

- збудувати в селі дитячий комбінат на 140 місць;
- щоліта організовувати для учнів екскурсії по визначних місцях країни, сприяти розвиткові туризму та краєзнавства;
- придбати для дітей спортивні костюми та костюми для учасників художньої самодіяльності;
- протягом наступних трьох років забезпечити учителів квартирами за рахунок новобудов і капітального ремонту існуючих будинків».

У зверненні є зобов'язання вчителів школи брати активну участь у житті села. І, як показав подальший хід подій, така співпраця дала потрібний ефект.

У новому приміщенні двоповерхової школи, розрахованої на 320 учнівських місць, було чисто, тепло, затишно.

Смачні обіди дітям готували Катерина Олексіївна Плотка і Ольга Вікторівна Тур, пізніше – Катерина Антонівна Дігтяр.

Про чистоту спочатку дбали Євдокія Терентіївна Кучер, Катерина Сергіївна Гніздило, Тетяна Данилівна Братан.

У 70-ті роки до школи прийшли працювати Ніна Гаврилівна Федіна, Т. В. Підпригора, Ф. В. Пилипенко, Л. П. Савицька, Н. М. Тарабан, Т. П. Сьомкіна, С. В. Перекатенков, О. М. Тимченко, С. М. Яланська, О. П. Власенко, О. І. Лютий, Т. О. Пономаренко, Т. І. Біда, А. Т. Абросімов, Н. В. Цьопкало, вчителі початкових класів Валентина Олександрівна Гричан, Тетяна Федорівна Сур, Любов Володимирівна Продан і Надія Андріївна Северин, які пропрацювали з дітьми по 30 і 35 років, вчитель історії Тамара Василівна Рябко (30 років), хімії і біології Надія Петрівна Тарасенко (40 років).

У 1977 році у школу прийшло 5 молодих спеціалістів: Г. І. Григорків, О. М. Кава, Л. Г. Геньба, В. О. Павлюк та В. І. Сур, який, пропрацювавши 11 років вчителем математики, наступні 20 років був директором спочатку Малинівської восьмирічної, тоді – неповної середньої, середньої, загальноосвітньої школи та навчально-виховного комплексу (статус навчального закладу мінявся відповідно до вимог часу). Останні 3 роки Віктор Іванович працює заступником директора НВК.

У 1978 році у школу за направленням прийшли працювати Л. І. Поляшенко, Людмила Іванівна Шаповал, М. А. Василенко, та через рік вони виїхали з Малинівки.

Майже кожного року направляли до Малинівки молодих спеціалістів, та з них залишалися працювати в освіті одиниці. Так прижилися в школі Наталія Сергіївна Лисогор, Галина Петрівна Недова, Сергій Васильович Галівець, Людмила Володимирівна Нейчева, Олександр Ми-

Випуск Малинівської ВШ. 1981 р.

хайлович Лисенко, Олена Василівна Личко, Людмила Дмитрівна Войтова, Тетяна Вікторівна Ольховська, Катерина Олексіївна Кордюкова, Василь Павлович Личко.

– Це були одні з кращих часів роботи у школі, – у травні 2011 року згадував В. І. Сур. – Випускники разом з атестатом отримували посвідчення водія та тракториста. Діти їздили на екскурсії в Карпати, в Брест, Архангельськ, на море. У нас було безкоштовне для дітей харчування.

Допомога у вирішенні кадрового питання прийшла в Малинівку із Полтавки, коли там закрили на ремонт приміщення школи-інтернату. В наш колектив влилися Сергій Миколайович та Тетяна Миколаївна Мироненки, Володимир Богданович Белегай та Михайло Павлович Кривошей. Трудяться вони вже тут 15 років.

1 вересня 1987 року до 1-го класу прийшли шестилітки: 5 хлопчиків і 4 дівчинки. Ці діти навчалися вже у неповній середній школі. А з 1 вересня 1991 року її реорганізували у загальноосвітню середню.

Про кількість учнів і вчителів школи видно з даної таблиці:

Рік	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
К-ть вчит.	17	17	15	16	15	14	15	15	15	16	16	15	15	15	14	14	14	16	19	20	18	20	19	18	21	20
К-ть учнів	164	152	144	142	143	130	114	100	86	91	90	86	75	69	64	72	87	92	93	102	103	115	114	119	140	124

24 грудня 2001 року в Малинівській ЗОШ І-ІІІ ступенів відкрили комп'ютерний клас.

На урочистій лінійці голова Гуляйпільської райдержадміністрації І. О. Бірюков сказав: «Сьогодні, напередодні нового року, у вашій школі відбувається велика подія. Ваша школа перша серед сільських шкіл району отримує комп'ютерний клас».

Директор школи В. І. Сур розповів, що 1 вересня ТОВ «Батьківщина» (директор В. М. Савовський) подарувало школі сучасний комп'ютер, а сьогодні за солідної фінансової підтримки товариства отримує цілий комп'ютерний клас. Усе це – результат турботи про підрастаюче покоління.

Выпуск учнів 8-го класу. 1985-1986 н. р.

Директор школи В. І. Сур

Віктор Іванович висловив радість, що школі вручили комп'ютерний клас, побажав учням навчитися працювати на комп'ютерах і берегти їх.

У 2002 році Гуляйпільська районна рада передала Малинівську ЗОШ у комунальну власність сільській раді.

У 2007 році до школи приєднують дитячий садок «Світанок» і навчальний заклад реорганізовано у навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Малинівської сільської ради Гуляйпільського району Запорізької області.

З даної таблиці видно, як змінювалась кількість учнів і вчителів у Малинівській ЗОШ.

Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
К-ть вчителів	19	18	18	19	20	19	19	18	18	17
К-ть учнів	128	125	117	116	106	98	84	76	76	61

Вчителі – умілі господарочки

З 2007 року навчально-виховний комплекс очолює Олена Миколаївна Алфьорова.

З першого січня 2011 року Малинівський НВК повернуто у комунальну власність Гуляйпільської районної ради з власною бухгалтерією.

На закінчення 2010-2011 навчального року у школі навчалось 63 дитини, дитсадок відвідувало 21 дитя, троє дітей вже третій рік возили із сусіднього села Полтавки.

У штаті НВК налічувалось 20 педпрацівників, включаючи і вихователів та музичного керівника дитсадка, та 15 осіб обслуговуючого персоналу.

Понад 40 років протрудилися в школі філологи Алла Миколаївна Личко та Галина Олексіївна Писанко, музичний керівник Антон Микитович Каленіченко, вчитель біології та хімії Надія Петрівна Тарасенко, понад 30 років – вчителі початкових класів Надія Андріївна Северин, Любов Володимирівна Продан, Тетяна Федорівна Сур, вчителі математики Сергій Васильович Галівець і Віктор Іванович Сур, історії Володимир Богданович Белегай, понад 20 років – вчителі Галина Петрівна Недова, Михайло Павлович Кривошей та директор школи Олена Миколаївна Алфьорова. Всі вони і сьогодні трудяться поруч з молодшими колегами Людмилою Володимирівною Ярощук, В'ячеславом Сергійовичем Сацьким, Наталією Петрівною Мартиненко.

Педколектив школи. 1993 р.

Не перший десяток років готують смачні обіди школярам кухар Світлана Іванівна Рибалкіна та її помічниця Оксана Василівна Гордієнко. Не перший рік обслуговуючий персонал очолює завгосп Ігор Миколайович Рябло.

Директорами Малинівської СШ працювали:

Шило Максим Олексійович,
Денисенко Марія Павлівна,
Білий Іван Володимирович,
Качан Олександр Савич,
Плетінь Олександр Григорович,
Сур Віктор Іванович,
Алфьорова Олена Миколаївна.

ПРИЮТНЕНСЬКИЙ НВК

Колонія Приютна заснована в 1848 році євреями-переселенцями з Вітебської та Могильовської областей. На 1 січня 2012 року Приютне – центр однойменної сільської ради, до складу якого входять населені пункти Новодаровка, Ремовка, Левадне.

До 1917 року колонія Приютна була адміністративним центром приказу, до складу якого входили також єврейські колонії Розкішна, Богодарівка і Гірка.

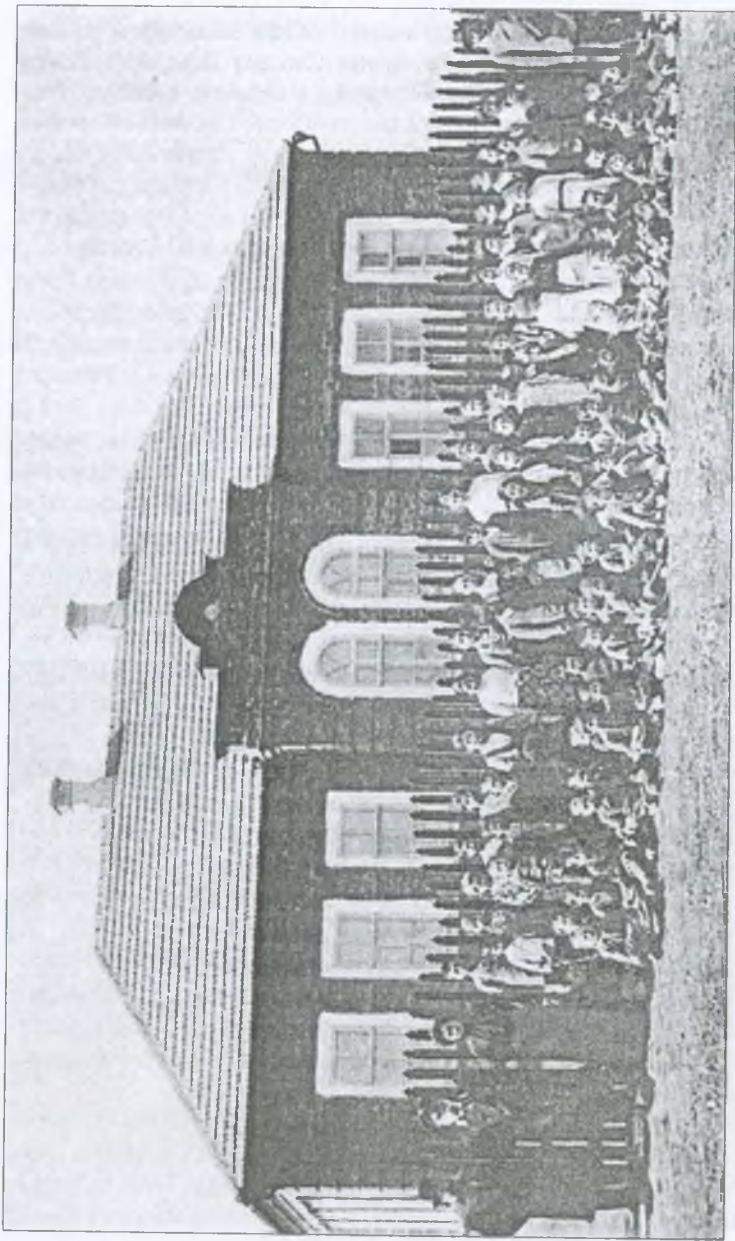
Перші згадки про Приютненську, Розкішанську і Богодарівську релігійні початкові хедер (школи) зустрічаємо в архівних матеріалах за 1877 рік.

У колонії Богодарівка земська народна школа працювала в 1906 році, до якої ходило 68 дітей (27 хлопчиків і 41 дівчинка).

У 1909 році у колонії Веселій було відкрито початкове єврейське училище (школу), у колонії Розкішній – у 1910 році.

У 1914 році єврейські школи (училища) на три відділення (класи) працювали в колоніях Богодарівці, Веселій, Горьківській, Приютненській і Розкішенській. Після громадянської війни 1918-1921 років школу в селі Розкішному відремонтували. У 1924-1925 навчальному році її відвідувало 45 із 56 дітей шкільного віку.

У 1924 році в колонії Приютній у школі навчалось 47 учнів, поза нею залишалось ще 37 дітей. Тут організували колектив юних ленинців, який розбили на ланки. З дітьми проводили бесіди, ігри, спектаклі, **співи**, виконували гімнастичні вправи. Школярі випускали стінну газету «Юнгер Бойер» («Юний будівник»).

Вчителі і учні перед приміщенням школи колонії Весела (нині Ремівка) – 1904 р.

У червні 1924 року в єврейську колонію Гірку приїхала комсомолка Люба Сладкова. Вона відкрила тут дитячий клуб, в якому щодня проводила заняття з юними ленинцями (тоді їх називали «юні спартаківці»).

Новодарівська школа заснована в 1900 році. У 1924 році один учитель навчав 78 учнів (31 хлопчика і 47 дівчаток).

Розкішанська школа працювала з 1903 року. У 1924 році із 45 учнями (22 хлопчики і 25 дівчаток) займався один учитель. На фінансування школи витратили 985 карбованців 53 копійки.

У 1926 році колонія Розкішна була центром сільської ради, до якої входили колонії Приютна, Гірка, Арбайтгейм, Майдорф, Новодарівка, Октябрьфельд.

У 1926-1927 навчальному році у Приютному працювала 4-річна, у Новодарівці, Гіркій, Веселій, Розкішній – трирічні школи.

З листопада 1929 року Приютненська сільська рада входила до складу Новозлатопільського єврейського національного району.

У 1930 році центр сільради перенесли в село Приютне.

Під час тимчасової окупації німецько-фашистські загарбники знищили Приютненську школу. Після визволення у вересні 1943 року заняття проходили у пристосованому приміщенні.

1 листопада 1957 року учні 5-го класу Приютненської семирічної школи Микола Бутяга, Віктор Дігтяр, Віра Крупій, Майя Мальц, Олег Місюра повідомляли, що «учні нашого класу вирішили написати історію села Приютного. Разом із своїм класним керівником Дарією Федотівною Ігнатович ми відвідали старих жителів села, а окремих запросили до школи, і вони розповіли нам багато цікавого.

Наприклад, ми побували вдома у 61-річного колгоспника артілі імені Дзержинського Хаїта Шаї Григоровича, а Кісс Григорій Григорович побував у школі.

Тов. Хаїт розповів нам, що село Приютне засновано більш як сто років тому. Серед перших поселенців був і його дід, який приїхав сюди, коли батькові тов. Хаїта було лише три роки. Всього в перші роки заснування села поселилося до 70 сімей.

З розповідей ми довідалися, що жили селяни бідно. На все село було не більше 25 коней і 15 плугів. Сіяли весь час вручну.

Жителі села були неписьменні. Тільки в 1905 році відкрилася початкова школа, але далеко не всі діти мали можливість її відвідувати.

Нам розповіли, що після Великої Жовтневої соціалістичної революції вся влада перейшла до рук трудящих. У 1929 році в нашому селі організований колгосп.

Пам'ятають наші старожили перших комсомольців і комуністів. Одними з перших вступили в комсомол Хаїт Нота Елькович і Ханович Шлейма Михайлович, а в члени Комуністичної партії – Алла Ісаківна Томчинська.

Щасливо і радісно зажили трудящі під зорею Радянської влади. Але мирне життя порушили в 1941 році німецько-фашистські загарбники. Вони зруйнували наше село, знущалися над його населенням. Під час окупації фашисти вбили 22 чоловіка.

У 1943 році радянські війська вигнали окупантів з села. Залікували трудящі рани, нанесені війною. Знову настало вільне і щасливе життя. Невпізнаним стало село Приютне. Зараз в ньому є хороша бібліотека. Проводиться будівництво нашого сільського клубу на 350 місць.

Всі будинки в селі радіофіковані. Проводиться електрифікація. Незабаром у кожній хаті засвітиться яскрава лампочка Ілліча.

В колгоспі імені Дзержинського побудовано багато нових тваринницьких приміщень, у яких розміщуються сотні корів, овець, свиней, птиці. Тільки в цьому році 25 колгоспників збудували собі нові будинки. На колгоспних полях працюють машини. Вони замінили ручну працю трудівників ланів.

Усі діти шкільного віку у нас навчаються. У цей славний ювілейний рік ми, учні, отримали в подарунок нову школу, в якій, крім класних кімнат, є майстерні та лабораторія для проведення практичних завдань».

У 1967 році республіканська газета «Зірка» звернулася до піонерії України взяти участь у рейді-конкурсі загонів юних слідопитів революції «Червоний стяг», присвячений піввіковому ювілею Радянської влади. Дізнавшись про це, учні 6 класу Приютненської восьмирічної школи вирішили позмагатись.

З нетерпінням чекали фінішу. І ось блискавична новина: одне з призових місць присуджено приютненцям.

– Приходжу на роботу, – хвалився керівник загону вчитель математики Микола Кирилович Будко, – а діти мерщій показувати газету, їхнє хвилювання передалося й мені. Здобуток наш колективний, то ж і радість спільна. Гуртом старанно готували кожну відповідь, наполегливо збирали матеріали, оформляли альбом.

Така перемога окрилила піонерів-краєзнавців. У їхніх душах пробудилось нове бажання – зробити ще щось хороше, корисне для старших, для своїх земляків.

У ході рейду редакція запропонувала подати відповіді на шість запитань-наказів. Так в першому говорилось: відшукайте тих, хто брав участь у революції і громадянській війні, запишіть їх розповіді.

Відтоді слідопити загубили спокій. Увесь вільний час присвячували заняттю, яке їх з головою захопило. І пошуки увінчалися успіхом. Перший з ким зустрілися дослідники-краєзнавці був Федір Захарович Щербак, колишній кавалерист 1-ої Кінної армії Будьонного. Затамувавши подих, діти слухали розповіді про героїку далеких років.

У 1918-1920 роках мужньо бився з біляками і білополяками й інший земляк – Петро Іванович Косаренко. Учні намагалися не пропустити жодного цікавого епізоду. Адже устами оповідачів говорила історія. Збирали фотографії, документи.

Так полетів до Києва перший рапорт приютненців.

Розшукали допитливі й тих, хто підіймав з руїн молоду Країну Рад, будував колективне господарство. Це були Григорій Григорович Кісс і Шая Григорович Хаїт. Зацікавив дітей і ТСОЗ (весна 1929 р.), який очолив демобілізований воїн Т. Біндер. Починали майже на порожньому місці: усупільнили 16 корів і 4 букери. Труднощі не лякали тсозівців. Вони горіли бажанням будувати нове життя. Навіть назву першому колгоспу дали символічну – «Рухатися вперед!».

А ось імена тих, хто першими осідлали залізного коня і зробили першу борозну на колективному лану (восени 1929 року в село прибув перший трактор «Інтернаціонал») – Григорій Невлер і Арон Букін.

Ентузіазму трудівникам господарства «Рухатися вперед!» не позичати. Нове з'являлося на кожному кроці. Відкрилася хата-читальня, клуб, червоний куток, йшла боротьба з неписьменністю. У 1938 році у селі з'явилась електрика.

Наступні накази пропонували учасникам рейду відшукати тих, хто відстояв у боях честь і свободу рідної Вітчизни, дізнатись, де, в якому місці відбувся переможний бій за село, узнати імена цих героїв, відшукати їхні могили і впорядкувати.

Ще й досі в пам'яті старожилів свіжі спогади про буремні роки Вітчизняної війни. Довгождане звільнення від фашистської чуми принесли воїни Червоної Армії в незабутні осінні дні 1943 року. Запеклі бої точилися за село Левадне. 25 радянських воїнів полягло смертю хоробрих. Їхні прахи у братській могилі, яку доглядали піонери.

Односельчанка Ганна Загорулько розповіла, як у неї на очах помер боєць, якого принесли до її хати його побратими. Прощаючись з ним, товариші назвали його Василем. Слідопити намагалися встановити прізвище героя.

Приютненці, згадуючи 9 травня 1945 року, з шаною називають імена загиблих визволителів – П. Ф. Єрмілова, В. І. Закружного, М. А. Малого,

О. С. Мазнова, Є. Г. Попкова та інших. Слідопити розшукали їхні родини і запросили приїхати в село.

Юних приютненців захопила й історія створення в селі піонерської організації. Організація почала своє існування з листопада 1923 року. 48 чоловік налічувала вона. Гаслом піонерів були слова: «Є три ланки, буде – чотири!» Вони мали свій клуб. Ним завідував червоноармієць Махс. Активну участь у роботі з дітьми брали перша піонервожата Аня Домишинська, молода вчителька Ширшова.

Гордістю колгоспу імені Дзержинського є колишні піонери – 30-40-х років – токар І. І. Турченко, бригадир тракторної бригади С. С. Калініченко, механізатор М. О. Карасьов.

А тепер – переможці рейду. Найбільше проявили себе Валя Сурело, Оля Щербина, Валя Турченко, Вова Сухарльов, Ніна Руденко, Галя Герман.

У 1967 році в Приютному працювала новозбудована восьмирічна школа на 210 місць.

У березні 1973 року на районному огляді учнівської художньої самодіяльності проявили себе вихованці Приютненської восьмирічної школи Юрій Столярів і сестри Биковські. Багато попрацювали тоді над підвищенням сценічної культури у Приютному.

Педколектив школи на чолі з директором Л. Й. Турченко (сьома зліва)

Рішенням виконкому Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих № 9/248 від 20 вересня 1973 року була закрита Ремівська початкова школа Приютненської сільської ради.

На кінець 1975-1976 навчального року в Гуляйпільським районі працювали Приютненська восьмирічна, Леваднівська і Новодарівська початкові школи.

На 1 вересня 1979 року закрили Леваднівську початкову школу, а учнів переведено до Приютненської восьмирічної.

На кінець 1984-1985 навчального року на території Приютненської ради працювала лише одна восьмирічна школа, яку потім було реорганізовано у середню, а далі – у загальноосвітню школу I-III ступенів, потім школа і дитячий садок утворили навчально-виховний комплекс.

У 1991 році двері гостинно відкрила новозбудована школа. Учнів радо зустрічала директор Любов Йосипівна Турченко і колишні випускники, а тепер вчителі – Т. В. Андрусів, О. І. Матійчук, Г. Г. Супрун, М. І. Лук'яненко, В. В. Коробов, О. В. Коробова, З. П. Карасьова.

У 1994 році школу очолила Л. В. Лопатіна. Продовжили роботу вчителі Л. С. Пікало, В. В. Боярчук, Л. І. Панасенко, Л. С. Надолинець, А. В. Биковська. Поповнили ряди педагогів і колишні випускники школи О. В. Шинкаренко, Н. В. Полякова, В. В. Третяк.

У 2000 році Приютненська ЗОШ зайняла третє місце у районному конкурсі з підготовки закладів до нового навчального року.

У 2002 році на території Приютненської сільської ради дошкільною освітою як первинною складовою системи неперервної освіти було охоплено 80% дітей. Це один з кращих показників у районі. У школі створили належні умови для повноцінного навчання і виховання учнів першого класу.

Переможцями обласних етапів конкурсів та змагань у 2005-2006 навчальному році були учні Приютненського НВК Максим Лопатін, Євген Белостоцький.

У 2006 році золотої медалі за високі досягнення в навчанні удостоївся один учень з Приютного. Вагомий внесок у естетичний розвиток молоді району зробили члени клубу «Пролісок» Максим Лопатін, Олена Бібікова, Альона Матійчук та інші.

Найвищим досягненням вихованців була участь М. Лопатіна у 2005 році, а Альони Матійчук у 2007 році відповідно в 11 та 12 Всеукраїнському фестивалі дитячої поезії «Джерельце» ім. Й. Курлата в м. Северодонецьку, де учні стали призерами конкурсу, а їхні вірші надрукували в 11 та 12 випусках щорічника «Джерельце».

З 2000 року у школі діє програма «Обдарована дитина». Працює літературний факультатив, на якому діти вчать писати вірші, прозові твори, декламувати поезію. За час роботи вихованці школи брали участь у різних районних, обласних конкурсах, де посідали призові місця. Так, Альона Матійчук не лише перемагала в літературних конкурсах, а й ставала неодноразово переможницею серед читців на обласному фестивалі «Сузір'я втілених надій».

На протязі 1999-2009 років учні під керівництвом вчителя В. В. Боярчук постійно брали участь в обласних конкурсах та програмах еколого-краєзнавчого напрямку. У школі працював гурток «Екологічне краєзнавство».

У 2002 році у Приютненській ЗОШ до Дня писемності провели тиждень української мови та літератури. Розпочався він конкурсом «Знавці української мови», де найкращі здібності показали учні: Т. Пікало (3 клас), Н. Чаплян (4), Д. Пікало (5), В. Биковська (6), О. Бібікова (7), О. Турченко (9) та Ю. Бутяга (11 клас).

Учасники факультативу випустили газету «Рідне слово – музика душі моєї», де були вміщені вірші М. Лопатіна, О. Бібікової та В. Биковської.

У конкурсі на кращий художній твір перемогу здобули теж В. Биковська, М. Лопатін та Д. Панченко. Але найцікавішою була підсумкова гра «Слабка ланка». У ній взяли участь шість знавців української мови, але переміг М. Лопатін, набравши найбільшу кількість балів.

Діти і вчителі щиро дякували спонсорам В. А. Биковському, О. М. Вигінському та В. А. Коробову, які виділили кошти на придбання призів усім учасникам конкурсу.

– Старше покоління с. Приютного, згадуючи свої шкільні роки, відносять до найприємніших миттєвостей тодішніх буднів цікаві туристські походи на чолі з С. П. Піциком до Дібрівського лісу та велопохід до заповідника «Кам'яні Могили», – писав 18 жовтня 2003 року учень 9-го класу Приютненського НВК Максим Лопатін. – Слухаючи їхні розповіді, ми разом із вчителем фізкультури В. В. Коробовим ще в минулому році пройшли слідами наших батьків до Дібрівського лісу. А цього року наша команда, поповнившись новими туристами, під керівництвом вчителя географії О. В. Шинкаренка і В. В. Коробова зробила піший похід до степового заповідника «Кам'яні Могили». Захопленню не було меж. Ми спостерігали за краєвидами нашої місцевості: рівнини плавно змінювались на горбисті ділянки. Хоча через це важко було долати решту шляху, то жага побачити «Кам'яні Могили» додавала сил. І ось нарешті дійшли!

Працівники заповідника провели екскурсію, де ми дізналися, що заповідник унікальний тваринним та рослинним світом.

Приємною несподіванкою для команди було запрошення на обласний зліт юних географів-краєзнавців. І приютненці гідно представили Гуляйпільський район, посівши друге місце за гідрологічне дослідження та два треті місця за топографічні знімання маршруту і геоморфологічне дослідження.

Добре попрацювали учасники команди В. Биковська та Л. Коробова (7 клас), С. Лютий, О. Боярчук, А. Лопатін (8 клас), М. Лопатін, Д. Панасенко, Д. Ганенко (9 клас).

– А нещодавно до Дня туризму, – продовжує розповідь Максим Лопатін, – ми організували шкільний турзліт. Перемогу серед молодших здобули учні 6 класу, а серед старших – команда 9-го класу. Смачна туристська каша додала настрою навіть тим, хто пас задніх.

Листопад 2003 року став одним із плідних місяців на творчі досягнення учнів Приютненської ЗОШ. В цьому місяці країна святкувала День писемності. І у навчальному закладі пройшов тиждень мови та літератури, де розкривали свої таланти учні 5-9 класів. А розпочався він випуском газети «О, мово, ти перлина із перлин», де вмістили кращі поетичні твори О. Бібікової та Т. Процик. Тут же для всього шкільного товариства запропонували мовні загадки-жарти.

Кожний захід був змістовним і цікавим. Урок «Минає все, лиш слово не мина» залишив у душах дітей палку любов до рідної мови. Конкурс лінгвістичних ігор виявив найдібніших дітей. Ними стали учні 5-го класу. Захоплюючою була гра «Найрозумніший». В ній учні 7-го класу показували свій хист і знання з мови та літератури. Найактивнішою стала учениця 7-го класу Юлія Панасенко. А спонсор В. Тандура виділив кошти на придбання подарунка для переможця.

Тиждень закінчився літературно-музичною композицією «Рідна мова моя, поетична і пісенна». В ній звучали найкращі слова про нашу мову, діти інсценували різні ситуації в побуті, розказували прислів'я.

З 22 по 29 листопада 2003 року в школі проходив Тиждень правових знань. Серед унів 5-7 класів проводилися бесіди, в бібліотеці організували виставку книг «Я і Закон». А на закінчення тижня був проведений брейн-ринг між учнями 8-9 класів на тему «Мораль, право, закон».

Загальну перемогу здобула команда дев'ятикласників, за яку боролись М. Лопатін, Д. Панасенко, О. Жигалко, Д. Ганенко та В. Северин.

Учні Приютненської ЗОШ беруть активну участь у різних районних і обласних конкурсах та предметних олімпіад. Так, у 2006-2007 навчальному

Екологічний місячник. 2008 р.

році третє місце в обласному конкурсі з креслення зайняв дев'ятикласник Віктор Боярчук, таке ж місце він виборював і у два наступні роки.

У 2007 році за вагомий внесок у розбудову освітянської системи нагороджено Грамотою Гуляйпільської райдержадміністрації директора Приютненського НВК Л. В. Лопатіну.

У березні 2010 року в колегіумі «Лідер» відбувся районний фестиваль методичних ідей, де їх презентувала і вчитель Приютненського НВК О. І. Матійчук. У тому ж році на районному «Параді зірок» у номінації «Гордість Гуляйпільського краю» в галузі науки і мистецтва грошову премію отримала Альона Матійчук з Приютного.

У номінації «Творча обдарованість» переможцю обласного конкурсу Яні Братчиковій (Приютненський НВК) вручили теж нагороду.

У конкурсі на кращу навчальну програму, роботи гуртків, групи наукових секцій Малої академії наук взяли участь і педагоги з Приютного. Серед кращих проектів програм факультативних курсів був «Бізнес-курс німецької мови» Л. В. Лопатіної. Він схвалений обласним журі і рекомендований для використання роботи гуртків, факультативів.

Колектив школи працював і з творчо обдарованими учнями. Так, Віктор Боярчук був переможцем Всеукраїнського гуманітарного конкурсу «Космічні фантазії», володарем гран-прі національного олімпійського конкурсу «Спортивна слава та космічні фантазії» (2005-2006 навчальний рік). Він – переможець даного конкурсу (III місце) в 2006-2007 на-

вчальному році, переможець Всеукраїнського гуманітарного конкурсу «Космічні фантазії» в номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» (III місце) та переможець I Міжрегіонального турніру з креслення (III місце) у 2007-2008 навчальному році (про це вже йшлося – Авт.)

Директорами школи після війни працювали:

Місюра Олексій Юхимович,
Турченко Дар'я Федотівна,
Федотова Ганна Микитівна,
Турченко Любов Йосипівна,
Лопатіна Людмила Валентинівна,
з 2010 року – Шинкаренко Олена Василівна.

Спогади Любові Йосипівни Турченко, записані у травні 2011 року:

– Народилася я у 1938 році. Після закінчення Любимівської середньої школи у 1956 році працювала в Донецьку на заводі і навчалася у металургійному технікумі. Але сталось у сім'ї велике горе: померла сестра Ніна Йосипівна Турченко, вчителька початкових класів Ремівської початкової школи. Це трапилось у лютому 1962 року під час пологів. У кінці серпня того року я переїхала в Ремівку і зайняла місце сестри в школі (з дитинства мріяла бути вчителем), а згодом і місце матері її дітей (Валі виповнилось 4 роки і 6 місяців, Васі – півроку).

Рік працювала вчителем 2-4 класів, а влітку 1963 року завідуючий районним відділом народної освіти М. П. Федоренко викликав до себе і сказав, що металургію в селі не застосуєш, то починай навчатись у педагогічному вузі. У 1963 році я поступила до Бердянського державного педагогічного інституту на факультет – математика і креслення і мене перевели у Приютненську восьмирічну школу вчителем математики.

Я працювала і позаштатною піонервожатою, і бібліотекарем, і вчителем обслуговуючої праці, бо нікому було читати цей предмет.

Педагогічний колектив школи очолював Олексій Юхимович Місюра. Колектив був дружний, енергійний, працьовитий. Коли учнів стало більше, мене поставили завучем.

У 1970 році дали читати фізику. О. Ю. Місюра пішов на пенсію і директором школи призначили Дарію Федотівну Турченко, пізніше – вчителя російської мови та літератури Ганну Микитівну Федотову. Її чоловік Леонід Петрович Столяров читав німецьку мову.

Коли у 1977 році Г. М. Федотову перевели директором у Любимівську середню школу, мене призначили керівником Приютненської неповної середньої школи, де працювали вчителі і молоді, і пенсійного віку.

У період з 1963 по 1994 роки трудилися вчителі: початкових класів – Тетяна Олексіївна Лукаш, Галина Панасівна Мороз, Федір Федотович Мороз, Зінаїда Іванівна Брага, Лідія Павлівна Тарасенко, Ганна Якимівна Мандрика, Ліанна Іванівна Колесник, Алла Володимирівна Биковська, Тетяна Валентинівна Андрусівна, Наталія Вікторівна Полякова; української мови та літератури – Катерина Василівна Мартиненко, Галина Григорівна Супрун, Ольга Іванівна Матійчук; російської мови та літератури – Ганна Микитівна Федотова, Дарія Федотівна Ігнатович, Любов Степанівна Пікало; фізики та математики – Любов Йосипівна Турченко, Сергій Леонідович Столяров, Микола Кирилович Будко, Людмила Василівна Піцик, Любов Іванівна Панасенко, Валентина Петрівна Стецик; біології та хімії – Марія Тихонівна Будко, Поліна Гуріївна Пилипенко, Неля Миколаївна Піддубна, Олександр Олександрович Панасенко, Любов Сергіївна Надолинець; географії – Марія Тихонівна Будко; фізичної культури – Станіслав Андрійович Піцик; трудового навчання – Микола Іванович Лук'яненко; історії – Володимир Михайлович Мартиненко, Валентина Василівна Боярчук. Дехто працює й до сьогодні.

З 1977 по 1994 роки у Приютному збудували пришкільний інтернат на 55 учнів (підвозили дітей з Ремівки, Левадного, Новодарівки) і школу на 192 учні, яка стала окрасою села.

У 1994 році я стала вчителем математики, а керівництво передала Л. В. Лопатиній.

Педколектив з випускниками школи. 2009 р.

42 роки життя я віддала улюбленій професії вчителя. Дуже задоволена, що мене пам'ятають колишні учні, які стали дідусями і бабусями.

За час моєї праці керівниками народної освіти в районі були М. Я. Тарасенко, С. І. Іванов, М. П. Гонтар, Л. Є. Кірієнко.

**Спогади випускниці Приютненської середньої школи 1992 року
О. В. Шинкаренко (діво́че – Заї́ченко), записані у травні 2011 року:**

– Народилася я в селі Приютному. Мої шкільні роки розпочалися в старому приміщенні, яке побудоване 1957 року.

Коли я навчалась вісім років у старій школі, директором працювала Любов Йосипівна Турченко. Для мене це були найкращі роки. Зараз часто сниться та школа. У ній завжди панували затишок і тепло. У кожній класній кімнаті мали багато квітів. Найбільше запам'яталося шкільне подвір'я, на якому стояли лавочки та біля них росли кущі бузку. Гордістю був і шкільний сад, куди учні бігали на перервах по запашині груші та яблука. І то – найсмачніші яблука та груші, які я їла в житті.

Навесні ми виходили на подвір'я і кожен клас прибирав свою ділянку, клумбу. Школа мала невеличке господарство: вівці, кури, кролі. Кожен рік учні допомагали місцевому колгоспу імені Дзержинського збирати яблука в саду, на городі – помідори та вибирати картоплю. І всі старанно працювали і намагалися найкраще виконати свою роботу (школярам навіть платили гроші).

Учні любили, коли у школу прислала молодих учителів. У моїй пам'яті найкращими запам'яталися уроки німецької мови Л. В. Лопатині, російської мови та літератури Л. С. Пікало, історії В. В. Боярчук, біології О. В. Панасенка, математики Л. І. Панасейко.

Дуже діти люблять уроки фізкультури і, звичайно, найулюбленішим вчителем був Станіслав Андрійович Піцик. Він – дуже вимогливий, але школа не раз отримувала кубки за перемоги з баскетболу, легкої атлетики, шахів.

Станіслав Андрійович любив з учнями подорожувати, часто ходив у походи (туристична робота проводилася на високому рівні).

Виховну роботу організувала піонервожата О. І. Жигалко (зараз О. І. Матійчук). Найбільше подобалося учням, коли виїздили за межі Гуляйполя на військово-патріотичну гру «Зірниця».

У 1988 році розпочалося будівництво приміщення нової школи. Ініціатором його стала Л. Й. Турченко. На той час у села була прекрасна перспектива: будувалися будинки, приїздили молоді сім'ї та народжували дітей.

Коли я навчалася у 8 класі, ми на уроках трудового навчання ходили працювати до нової школи. Робота кипіла і ми раділи, що навчати-

мемось у новій, великій школі. Школярі прибирали після будівельників каміння, сміття, пізніше посадили парк. Деревя біля школи мені завжди нагадують про шкільні роки (9 клас). А все ж таки сумно було покидати стару школу, де пройшли найкращі роки життя.

У 1991 році було відкрито нову школу Ключем Знань і першими увійшли у неї першокласники і Т. В. Андрусів. У новому приміщенні у класах стояв запах нових меблів.

Уроки трудового навчання проходили в майстерні, навіть комп'ютери були (старого покоління)!

Гордістю школи є спортивний зал, їдальня. Але найбільше запам'яталося, коли відкривали школу і прибуло багато гостей, а голова колгоспу О. В. Довгаль нагороджував учнів цінними подарунками за роботу в господарстві під час канікул.

Я пам'ятаю, що учні прагнули працювати і в школі, і в колгоспі. Улітку доглядали ділянки, на яких вирощували цибулю, квасолю. Особливо важливо було доглядати за молодими деревами.

Закінчила школу я у 1992 році. А повернулася до неї уже як вчитель у 1998 році після закінчення Запорізького педагогічного училища № 1. На той час директором працювала Л. В. Лопатіна, і вчителі, які мене навчали.

Спочатку я працювала вчителем географії та бібліотекарем. У 1999 році вступила до Мелітопольського державного педагогічного університету і продовжувала у школі викладати географію.

За 13 років роботи були і успіхи, і невдачі, але найважчими для молодого спеціаліста є перші п'ять років. А потім можна творити і насолоджуватися працею.

До рідної школи повернулися наші випускники: Наталія Вікторівна Полякова (дівоче Сорока), Віта Василівна Третяк (Товстун), В. В. Коробов (мій однокласник), Т. В. Андрусів (Ігнатович), О. В. Коробова (Носова), Г. Г. Супрун (Гура), З. П. Карасьова (Мединська), О. І. Матійчук (Жигалко). Але ми вже виховали і своє молоде покоління вчителів та вихователів: Денис Олександрович Ганенко (вчитель математики міської ЗОШ № 1), Руслана Віталіївна Товстун (вихователь у дитячому садочку «Джерельце»), вчать у педагогічних вузах К. Г. Богославець, О. М. Бібікова, Л. Л. Матійчук (вчителі української мови та літератури), Наталія Набока, Дар'я Пікало (вчителі німецької мови), О. Мединський та М. Лук'яненко (вчителі фізичного виховання), Є. Чаплян (вихователь дитячого садка).

В історії нашого закладу є учні, які закінчили Приютненську загальноосвітню школу із золотою медаллю. Це Максим Лопатін, Олена Бібікова, Юлія Панасейко.

ЛЮБИМІВСЬКИЙ НВК

Приміщення школи

У 1882 році у селі Святодухівці (з 1930-го до 1958-го року – Ворошилівка, з 1958 р. і до сьогодні – Любимівка) відкрили земську початкову школу. Це було невеличке, тісне приміщення, де навчалося 57 дітей.

У Звіті Олександрівської повітової училищної ради про стан народної освіти у повіті за 1882-1883 навчальний рік (голова ради предводитель дворянства Євген Іванович Шабельський) відмічалось, що у Святодухівці школа існує першу зиму і навчається тут 57 учнів (вчитель Г. М. Кольчуненко). Він же поклав початок існуванню церковного хору і тому йому необхідно виділити установлених 25 карбованців винагороди.

– Далее Святодуховка, – йшлося у Звіті, – щастлива и законоучителем. Закон Божий преподает молодой священник отец Аким Кононенко. Приятно чувствовать себя пред массою крестьян, когда успехи детей обнаруживают честные, когда со стороны крестьянской массы раздастся выражение довольства и благодарности, когда дети чувствуют себя победителями над трудностями грамоты».

У 1884-1885 навчальному році школу відвідувало 42 учні, серед яких було тільки двоє дівчаток. А більше 300 дітей шкільного віку не мали змоги через бідність отримувати освіту.

Із Звіту Олександрівської повітової училищної ради за 1885-1886 навчальний рік видно, що Святодухівську земську школу відвідувало 52 дітей, з них 41 хлопчик і 11 дівчаток. Навчали їх учителька Наталія

Михайлівна Федоровська, яка закінчила Санкт-Петербурзькі вищі жіночі курси, законовчитель Яким Кононенко.

Попечителем був селянин Хома Порфирович Головка, членом училищної ради – Микола Олександрович Каришев.

Того навчального року школу закінчило лише троє дітей (два хлопчики і одна дівчинка). На її потреби громада виділила 120 карбованців, земство – 290 карбованців 70 копійок.

Навчались діти в основному одну-дві зими. Працювали з ними священник Яким Кононенко і вчитель Г. М. Кольчуненко. Завдяки йому в 1885 році при школі відкрили бібліотеку, яка була перша бібліотека на Гуляйпіллі. До кінця того року вона мала 64 читача, котрі прочитали за рік 937 книг. Найбільше з них (331) відносилось до народної словесності, решта – з географії, історії, етнографії, біографії тощо. Один читач прочитав у середньому 14,6 книги.

У 1887-1888 навчальному році школу відвідувало 45 учнів (36 хлопчиків і 9 дівчаток), а 333 дітей шкільного віку не мали змоги здобувати початкову освіту. Того року на школу витратили 442,3 карбованця: від громади – 170, з них законовчителю – 50, учителю – 100, на письмові приладдя – 20; від земства – 272,3 карбованця.

1890-1891 навчального року до школи ходило 50 дітей (43 хлопчики і 7 дівчаток), з них тільки один хлопчик закінчив школу. За рік на освіту витратили 479,95 карбованця.

Наступного року на утримання «корфівської» школи сільська община і земство виділили 507,6 карбованця. Діти навчались у 3-х групах (класах): у 1-й – 26, у 2-й – 10, у 3-й – 4 (всього – 40), а поза класами перебувало 270 дітей. Навчали дітей законовчитель В. Г. Балабан і вчитель Петраков.

У 1900-1901 навчальному році до школи ходила 101 дитина.

Станом на 15 січня 1913 року у Святодухівці працювало дві земські (народні) початкові школи. У першій навчалось 100 (65 хлопчиків і 35 дівчаток) дітей, у другій (відкрита у 1911 році) – 114 (відповідно 78 і 36). Працювали з ними по 2 вчителі.

У 1913 році у першій не придбали жодної книжки, а в другій школі на це витратили на 13 примірників 2 карбованці 68 копійок.

Із створенням у 1923 році Гуляйпільського району, до його складу увійшла і Святодухівська сільрада.

У 1925 році в селі працювало дві школи. У 1-й навчалось 66 учнів (48 хлопчиків і 18 дівчаток), у 2-й – 52 (відповідно 30 і 22). Заняття проводили 4 вчителі. На першу школу виділили 430,65 карбованця, на другу – 121,6.

У 1929 році Святодухівка перейшла до складу Новозлатопільського району.

У 1933 році в Любимівській (Ворошилівській) школі навчалось 600 учнів (директор Брушківський). У голод 1932-1933 навчального року дітей у школі підгодовували пшоняною кашею.

У 1934 році збудували двоповерхове приміщення школи.

У 1937 році у селі Ворошилівці був перший випуск десятикласників.

Влітку 1941 року 210 комсомольців, піонерів і учнів Ворошилівської школи працювали в колгоспах на різних роботах.

Комсомольці 8-х і 9-х класів з колгоспу імені Калініна Вова Денисевич, Олексій Онішняк вивозили хліб на елеватор. З цією роботою вони справлялися добре.

З великим патріотичним піднесенням трудилися комсомольці Віра Ємець, Галя Гаценко, Володя Педаш, Ніна Тополя. В роботі вони не відставали від колгоспників. Працювали біля комбайна, на скиртуванні. Піонер-учень 4 класу Степан Гриценко сторожував.

У 1946 році колгоспники села Ворошилівки відбудували зруйновану фашистами школу.

1 вересня 1948 року організовано пройшов перший день занять у Ворошилівській неповній середній школі. Особливу увагу вчителі приділили першокласникам. Всім 73 дітям роздали книжки, зошити, олівці та подарунки. Увечері для них організували концерт.

8 вересня 1949 року повідомляла вчитель Т. Хорешко:

– Організовано почалося навчання у Ворошилівській семирічній школі. Вже о сьомій годині ранку 1 вересня подвір'я школи заповнилося дзвінками дитячими голосами. Діти радо зустрічали вчителів, наперебій намагались розповісти про свої враження за час літніх канікул.

Пролунав перший дзвінок. Гамір поволі вщухає. І діти з серйозністю дорослих прямують до приміщення школи. Як тут все змінилось! Ось піонерський клуб – як тут гарно! А класні кімнати – просторі, світлі. Захоплено оглядали діти свою наново перетворену школу, схвилювано вдихаючи легкий запах свіжої фарби і вапна. Малята заздрісними поглядами проводжають учнів старших класів, які повагом піднімаються на другий поверх.

Другий дзвінок. Новий навчальний рік почався.

У квітні 1951 року учні Ворошилівської середньої школи знищували ховрахів. На 8 квітня учні 7-А класу вилили 1027 звірків, 8-А – 649. Дмитро Ільховський знищив 140 ховрахів, а Василь Драний, Іван Радкуль та Микола Куралех – по 80-100.

У січні 1952 року весело і цікаво проводили канікули піонери й учні Ворошилівської середньої школи.

Піонери ланки провели збір у піонерки Віри Михайлик вдома. Збір пройшов цікаво. Крім вирішення ділових питань, діти слухали патефон, співали пісні.

Піонери залишилися дуже задоволені цим збором.

У 1956 році Ворошилівська середня школа організувала екскурсію учнів сьомих класів на промислові підприємства району. Діти ознайомилися з поточним методом пошиву взуття на Гуляйпільській взуттєвій фабриці, з роботою друкарні, побачили, як працюють на заводі сільськогосподарського обладнання механічний та ковальський цехи.

19 грудня 1956 року завідуючий Ворошилівським клубом розповідав:

– Дуже подобається колгоспникам хор, яким керує викладач музики і танців Ворошилівської СШ Чередник В. І., акомпанує на баяні десятикласник Яків Чередник, який у 1955 році був учасником республіканського огляду художньої самодіяльності.

Слід відзначити драматичний гурток колективу вчителів середньої школи, яким керує вчителька Євгенія Мойсеївна Стасик. Дуже сподобалась усім п'єса «Дай серцю волю, заведе в неволю», в якій взяли участь директор школи І. М. Стасик, вчитель Г. Ф. Харченко та інші.

Цікавий вечір відбувся цими днями у клубі. Колгоспник Дмитро Явтухович Ігнатович і десятикласник Віктор Петренко виступили з інтермедією, в якій піддали критиці недоліки в колгоспах імені Молотова та імені Калініна, розташованих на території нашої сільської Ради.

На початку квітня 1957 року хвалився фізрук М. Долгих:

– За допомогою дирекції Ворошилівської середньої школи, викладача праці І. М. Івка, завгоспа школи В. Н. Косаренка і шефів – Новозлатопільської МТС учнівський колектив за місяць зробив і обладнав один баскетбольний і три волейбольних майданчики, сектори для метання диска і штовхання ядра, виготовив стійки для стрибків із замками, гімнастичну стінку, бруси, турник, 7 естафетних паличок, 20 гранат і т. д.

Учні середньої школи дружно зібрали 3,5 тонни металолому. За кращі показники у І кварталі 1957 року Запорізька облспоживспілка нагородила Ворошилівську СШ другою премією в 700 карбованців.

У жовтні 1957 року у Ворошилівській середній школі проведено змагання з легкої атлетики, в яких взяли участь 57 чоловік.

Найкращих успіхів з бігу і стрибків у висоту і довжину, метанні гранати і диску домоглися учні Г. Дремлюк, М. Свидан, М. Горбик, Л. Кохан, В. Макеєва, І. Задко, А. Черкун, В. Тесля, М. Горьковець.

У проведених змаганнях 9 учасників виконали норму юнацького розряду і 2 учасники – третього.

На початку 60-х років минулого століття добра слава ішла про виробничу бригаду Любимівської середньої школи.

Тісний зв'язок з життям, уміле виховання учнів у праці сприяли різкому підвищенню успішності школярів.

В 1961 році шкільна виробнича бригада вперше вирощувала кукурудзу на великій площі. Успіхи учні мали неабиякі – по 56 центнерів качанів зібрали з кожного гектара.

17 квітня 1962 року завідуючий Гуляйпільським районним відділом народної освіти М. П. Федоренко на сесії районної Ради депутатів трудящих відзначив хорошу практичну роботу виробничої бригади Любимівської середньої школи.

Перші великі для них досягнення окрили членів бригади. Було вирішено 1962 року виростити не менше, як по 60 центнерів качанів на кожному з 35 гектарів.

Старанно готувалася школа до битви за високий урожай качанистої. Восени колгоспні механізатори на майбутній кукурудзяній плантації провели глибоку зяблеву оранку. Ріллю закультивували на зиму. А на весні під час передпосівної культивуації на кожен гектар бригада вивезла по 10-12 тонн перегною.

– З метою кращої організації виробничого навчання, – розповідав директор школи Петро Степанович Шевченко, – всю учнівську бригаду в складі 70 школярів 8-10 класів ми розділили на ланки. Очолили їх кращі учні Діма Карнаух, Микола Михайлик, Іван Чернов, Людмила Добровольська та Валентина Карнаух. Всі члени бригади брали безпосередню участь у підготовці до сівби качанистої.

А зробили учні немало. Вони самі опромінювали насіння кукурудзи, обробляли його мікроелементами, протруювали. В кращі строки, за три дні, плантація була засіяна. Добірне зерно лягло в добре розпушений, старанно удобрений ґрунт (крім перегною одночасно з сівбою вносили мінеральні добрива). Учні з нетерпінням чекали сходів.

– Хвилювались немало, – розповідав 19 жовтня 1962 року завуч школи Василь Якович Красницький, – і члени бригади, і ми, вчителі.

За порадою агронома колгоспу Петра Дмитровича Костенка було визначено строки першого обробітку. Через декілька днів після сівби ділянку заборонували. Як тільки з'явилися сходи, знову використали борони.

Колгоспні механізатори Іван Іванович Панасейко та Петро Платонович Присипний сівбу провели за всіма правилами. Сходи показали

чіткі квадрати в кожному гнізді – одна-дві рослини. Проривки майже не було. Посіви лише перевірили на густоту стояння рослин. А їх було на гектарі в середньому до 30000.

Під час основного догляду за посівами кожна ланка, а в ланці кожен школяр, мала свої постійні ділянки, позначені етикетками. Працювали на ділянках з класними керівниками, а весь процес очолював учитель з трудового виховання Федір Федорович Панасейко. Всі консультації по вивченню і впровадженню передового досвіду на вирощуванні качанистої проводила шкільний біолог Антоніна Павлівна Макеєва.

З допомогою колгоспних механізаторів було проведено два міжрядних обробітки у двох напрямках. Для знищення бур'янів застосували також гербіциди. Ланки двічі пропололи гнізда вручну. Під час культивування кукурудзу підживили мінеральними добривами. Не забули і про пасинкування та додаткове штучне запилення.

Кукурудза видалась на славу. І хоч дощів майже не було, стояла вона густа, немов той ліс, широколиста, аж водяна. Старанний труд школярів не пропав даремно. Качаниста обіцяла дорідний урожай.

Незабаром настали і строки других жнив. Юні трудівники пожинали багаті труди своєї праці. Вони з честю рапортували: взяте зобов'язання не тільки виконане, а й перевиконане. З кожного гектара зібрано і відправлено на заготівельний пункт по 75 центнерів золотавих качанів. А на ділянках, які доглядали ланки Людмили Добровольської та Валентини Карнаух, качаниста дала по 80-82 центнери з гектара.

Цінне те, що члени виробничої бригади не тільки просто вирощували кукурудзу. Вони провели велику роботу на дослідних ділянках. Учні на практиці перевірили вплив на врожайність, застосування добрив, мікроелементів, гербіцидів, пасинкування і штучного запилення та інших агрозаходів.

Наприклад, встановлено, що застосування мідного купоросу забезпечило прибавку врожаю на кожному гектарі по 3-4 центнери.

За учнівською бригадою була закріплена не тільки кукурудзяна плантація. Школярі в порядку виробничої практики вирощували горох і цукрові буряки. І тут увесь урожай виростили на славу.

Протягом всього періоду роботи в полі в бригаді було організоване дійове соціалістичне змагання між ланками і школярами. Підсумки його підбивали щодня і висвітлювали на Дошці показників. Переможцям вручались перехідні червоні прапорці. Про результати своєї роботи школярі довідувались у бригадній стіннівці «За врожай». Виходив також «Перець».

Юннати за роботою. 1980 р.

Після роботи школярі мали можливість відпочити в клубі вихідного дня, подивитись передачі по телевізору, який колгосп подарував школі за високі успіхи виробничої бригади.

– Що я можу сказати про виробничу бригаду, – говорив голова колгоспу імені Калініна Михайло Іванович Сивоненко. – Успіхи школярів говорять самі за себе. Але додаю до цього: це – найкращий зразок ставлення до праці всіх членів бригади, всього колективу вчителів школи і наші колгоспники щиро вдячні згуртованому колективу вчителів, що вони уміло виховують підростаюче покоління, прищеплюючи школярам справжню любов до навчання, до праці.

25 серпня 1964 року розповідав завуч Любимівської СШ В. Я. Красницький: «Виховати людину – творця, людину – будівника – таке першочергове завдання школи. І педколектив Любимівської середньої школи буде свою роботу так, щоб справитися з ним.

Особливу увагу звертаємо на виробниче навчання. При школі створена рада учнівської виробничої бригади, до складу якої, крім бригадира, його заступника і ланкових, входять директор школи П. С. Шевченко, вчитель виробничого навчання Ф. Ф. Панасейко, голова і агроном міс-

цевої артілі імені Калініна М. І. Сивоненко та П. Д. Костенко, рада планує роботу бригади і керує нею. Вона намічає агротехнічні заходи і контролює їх виконання, залучає для проведення теоретичних, практичних занять спеціалістів колгоспу.

Такий тісний творчий зв'язок школи з виробництвом дає добрі наслідки. В усіх ланках, особливо по вирощуванню кукурудзи і цукрових буряків, учні під керівництвом вчителів і при допомозі старших товаришів з колгоспу імені Калініна успішно справляються з усіма основними заходами по вирощуванню і догляду за такими цінними сільськогосподарськими культурами, як кукурудза і цукровий буряк.

Члени ланки добре ознайомлені із сільськогосподарською технікою. Вони самі провели сівбу, робили міжрядний обробіток, підживлення рослин, їх пасинкування. На цих роботах були зайняті старшокласники Іван Полулях, Федір Коломієць, Іван Кілімов, Віктор Бугрим, Петро Супрун та Іван Заїчко.

І праця не минула марно. За попередніми підрахунками з кожного із 35 гектарів качанистої маємо одержати щонайменше по 85 центнерів зерна, із кожного з трьох гектарів цукрових буряків – по 400 центнерів коренеплодів.

Виробниче навчання не зводилося до виконання того чи іншого трудового процесу, а тісно пов'язувалося з теоретичними знаннями, з дослідницькою роботою на ділянках.

Так, наприклад, учні провели досліди про вплив попередника на урожай кукурудзи, а також про залежність урожайності від способу посіву. До речі, в цьому році кукурудза була посіяна пунктирним способом.

Виробнича практика не припинялася і під час літніх канікул. Така постановка трудового виховання дає добрі наслідки. Школа має високу успішність і міцну дисципліну».

В 1965 році директором Любимівської середньої школи працював Петро Степанович Шевченко (згодом заслужений учитель Української РСР, кавалер ордена Трудового Червоного Прапора, «Відмінник народної освіти»). Тоді школа була одинадцятирічною і навчалось в ній 306 учнів. Основи наук їм доносило 19 педагогів. Серед них – Красницькі Василь Якович та Євдокія Никифорівна, Меланія Кононівна Тополя, Ірина Сергіївна Самсоненко, Марія Антонівна Алейкіна, Марія Миколаївна Глазунова.

З 1969 року директором школи призначили Степана Івановича Іванова, з 1972 року – Олексія Миколайовича Бірюкова, з 1976-го – Анну Микитівну Федотову.

* * *

11 грудня 1965 року В. Красницький розповідав читачам газети, що за успіхи у вирощуванні високих урожаїв та зразково поставлену навчально-виховну роботу членів учнівської виробничої бригади Любимівської СШ премійовано духовим оркестром, вартість 1200 карбованців, та грамотою ЦК ЛКСМУ.

* * *

– Готувати себе до служби в армії потрібно задовго до призову, – писали у своїх листах колишні випускники Любимівської середньої школи Сергій Makeєв, Іван Кілімов, Анатолій Динник.

В цих словах велика доля правди. Ідейна загартованість, фізична витримка за один день не даються. Це результат продуманої, цілеспрямованої роботи школи. А для виховання на бойових традиціях співвітчизників найперший засіб – живе слово. З цією метою школа влаштувала зустрічі вчителів і учнів з учасниками Великої Вітчизняної війни – старшиною запасу Ф. Т. Теслею, рядовими запасу Д. В. Варжелем, С. С. Бондаренком, капітаном запасу Ф. А. Кивою, лейтенантом запасу И. Т. Михайлиним, старшиною 2 статті О. І. Самсоненком, сержантами запасу І. Л. Бугримом та В. М. Тютюнником. Колишній вихованець школи Микола Білієнко, зустрівшись з учнями, поділився враженнями від відвідин могили Героя Радянського Союзу Федора Полетаєва у Генуї.

Доброю згадкою в пам'яті любимівців залишилися вечори «Молодого допризовника», «Бойової слави», диспути, бесіди, лекції, культпоходи в кіно, читацькі конференції тощо.

Червоні слідопити школи вели жваве листування з колишніми вихованцями школи капітаном запасу Петром Андрійовичем Педашем і Яковом Денисовичем Бугримом. Школярі листуються також з рідними, які загинули при звільненні Любимівки. Вони регулярно отримують листи від сімей Шевченка, Зотова і Пальчик. Любовно доглядають могилу загиблих воїнів семикласники.

Чільне місце у комплексі військово-патріотичного виховання належить спортивно-масовій роботі. Участь у спортивних змаганнях, систематичне тренування загартовує юнаків і дівчат. До складу суддівської комісії входять офіцери запасу П. С. Шевченко, Ф. Т. Тесля і О. П. Карнаух. Стрілецькі змагання проводяться в тирі, який побудував колгосп. Все це дає позитивні результати. Підготовлено чимало спортсменів-розрядників, випускники школи, котрі нині служать в армії – відмінні

воїни. Від командування військових частин, де проходять службу земляки Ю. Ємець, І. Неділько, С. Макеєв, В. Куралех, І. Полулях та багато інших, школа і сільська Рада одержали подяки за зразкове виховання.

* * *

– Кабінет бойової слави відкрито при Любимівській середній школі, – повідомляв 18 квітня 1967 року В. Я. Красницький. – За короткий строк в ньому побувало чимало відвідувачів. Кабінет став місцем зустрічей з учасниками революції, ветеранами громадянської і Великої Вітчизняної воєн, ветеранами праці. Раз на тиждень тут проводять заняття з військово-патріотичного виховання молоді.

Масовою роботою кабінету керує громадська рада у складі: офіцерів запасу П. С. Шевченка, М. Т. Михайлина, М. І. Сивоненка, Ф. Т. Теслі і вчителя фізичного виховання М. Т. Долгих.

Увагу відвідувачів приваблюють стенди героїв громадянської та Великої Вітчизняної воєн, фотомонтажі, присвячені воїнам-односельчанам, а також землякам, які охороняють мирну працю. Є тут альбоми, папки, де зберігаються листи і фотографії односельчан, що служать нині в рядах Радянської Армії, а також рідних, члени сімей яких загинули при визволенні Любимівки.

Проведені тут й інші заходи, спрямовані на поліпшення військово-патріотичного виховання молоді: зустрічі з шефами, диспути, бесіди, колективні перегляди телепередач, спортивні змагання.

Піонери та комсомольці школи зібрали понад чотири тонни металобрухту. Крім того, школярі відправили на заготівельний пункт 400 кілограмів макулатури, 325 – ганчір'я і 35 кілограмів пір'я. Виручені кошти перераховані на спорудження пам'ятника героям-молодогвардійцям.

14 липня 1973 року вчителька географії Любимівської середньої школи Катерина Давидівна Бірюкова розповідала:

«Вісім днів тривала цікава подорож по рідному краю. 20 юних туристів-краєзнавців Любимівської середньої школи пройшли з учителями географії та історії по маршруту: Любимівка – Чубарівка – Гусарка – Куйбишево – Розівка – Заповідник «Кам'яні могили». Мета походу – вивчити природу рідного краю, відвідати визначні місця, пов'язані з революційною боротьбою на Україні, познайомитися з минулим і сучасним Запорізького краю.

З походу учні принесли багатий матеріал, який після оформлення значно поповнив навчальну наочність школи. А найголовніше те, що юні краєзнавці краще пізнали свій рідний край, збагатили знання з історії, географії, природознавства.

Зустріч з комбайнером О. І. Бойком. 1985 р.

У серпні 1973 року кращі учні школи – члени виробничої бригади зробили туристичну поїздку до Волгограда.

Учні багато читали про мужність захисників цього легендарного міста, які стояли на смерті у двобої з гітлерівцями.

Доїжджаючи до Волгограда, ми здалека побачили високий пам'ятник. Це головний монумент ансамблю «Батьківщина-Мати».

Ми відвідали краєзнавчий музей та музей оборони Сталінграда, зробили прогулянку на теплоході по Волзі, шлюзувались у Волго-Донський канал, побували також на тракторному заводі, в планетарії, цирку, театрі юного глядача тощо. Але найбільше враження на учнів справили відвідини меморіалу героям сталінградської битви на Мамєвому кургані.

За дорученням колективу учні О. Драний і А.Хайло взяли у шапку пригорщу землі з легендарного кургана. Вона буде експонуватися в сільському музеї.

На зворотному шляху додому любимівці відвідали музей молодогвардійців у Краснодарі. А в Ровеньках побували у камері, в якій фашисти катували Олега Кошового та інших підпільників».

У 1975 році бригадир учнівської виробничої бригади Любимівської СШ Ганна Зиновіївна Вільбурч нагороджена медаллю «За трудову відзнаку».

В Любимівській середній школі відбувся ранок, присвячений 70-річчю російської революції 1905-1907 років. У спортивному залі, де проходив ранок, перед присутніми з вступним словом виступив учитель історії Олексій Миколайович Бірюков. А потім учні Наталія Бугрим, Антоніна Алейкіна, Марія Сушко, Лідія Величко, Валентина Жуковська, Ганна Карнаух, Олександр Гладкий, Анатолій Драний, Віра Зінкова розповіли про революційні події в Росії в 1905-1907 роках.

* * *

«Працелюби» – так поважливо назвала вихованців табору праці й відпочинку «Орля» Любимівської СШ В. Полякова 8 липня 1982 року.

«Любіть землю, любіть працю на землі!» Ці слова О.П. Довженка стали девізом членів табору праці й відпочинку «Орля», що функціонував на базі Любимівської середньої школи. Двадцять чотири дні, сповненої напруженої праці і цікавого відпочинку, надовго залишаться в пам'яті школярів.

Сурми кожного дня кликали дітей на добрі справи... За час роботи табору його члени прополіли 160 гектарів просапних культур при зобов'язанні 154 гектари. Успішній праці сприяло добре налагоджене змагання між ланками.

Штаб трудового об'єднання старшокласників, яким керувала Люда Полякова, щоденно підбивав підсумки роботи і визнавав кращих. У «Блискавці» найчастіше з'являлися прізвища Любові Супрун, Віри Решетняк, Віктора Куралеха, Олени Радуль, Любові Панасейко та інших.

Приклад добросовісного виконання своїх обов'язків показали члени ремонтної ланки у складі Анатолія Хімінця, Олександра Євтушенка і Лідії Радуль. Це вони полагодили і пофарбували 103 парти і 42 столи, побілили 9 класних кімнат.

Члени трудового об'єднання старшокласників виконували й інші роботи. Так, Анатолій Карнаух допомагав стригти колгоспних овець, а Таня Алейкіна працювала в дитсадку.

Цікаво й змістовно проводили учні вільний час. Працювала агітбригада, члени якої виступали з концертами на виробничих об'єктах місцевого колгоспу. Активно пройшла теоретична конференція «Комсомол – вірний син партії!» Таня Михайлова, Таня Полулях, Лідія Радуль, Віра Решетняк і Таня Алейкіна виступили на ній.

В таборі систематично проводились політінформації під керівництвом Наталки Голіздри. Щовечора у нас лунали пісні, музика. Організаторами цікавих вечорів були Лариса Довгаль і Люба Чорнова. Багато цікаво про життя і бойовий шлях ветерана війни і праці С.С. Бондаренка дізнались учні під час зустрічі з ним.

В один із днів відбулася зустріч з членами табору «Колосок» Успенівської середньої школи, з якими ми змагалися. Наші гості ознайомились із ходом виконання зобов'язань, умовами праці й відпочинку.

Гарних результатів школярі досягли і завдяки тому, що керівники та спеціалісти місцевого колгоспу – голова правління В. І. Мартиненко, секретар парторганізації І. І. Мофа, головний агроном П. Д. Костенко, бригадир рільничої бригади М. М. Попруга – систематично цікавилися справами табору і подавали йому належну допомогу. Зокрема, вони знайомили дітей з ходом сільськогосподарських робіт у колгоспі.

...Пролунали звуки сурми, які сповістили про закриття табору. Але трудова чверть «Мій труд вливається в труд моєї республіки» продовжується. Фізичне загартування, одержане в таборі, допоможе учням під час роботи в колгоспі. Створено чотири трудові загони, які працюватимуть у липні і серпні. В загоні механізаторів трудяться В. Фідрик, В. Куралех, В. Тимошенко, А. Хімінець, В. Супрун, В. Куковський, у загоні тваринників – А. Задорожній, А. Карнаух, Н. Голіздра, В. Бродський, в загоні садівників – Н. Михайлова, Л. Шматько, В. Решетняк, Н. Заєць, В. Салкіна, Н. Іскра, Л. Панасейко, Л. Радуль, в загоні рільників – Т. Алейкіна, В. Неділько, В. Грищенко, В. Спиця, О. Дядюн. Очолоє загони учителька біології Л. А. Яценко. Учні сповнені прагнення зробити посильний внесок у загальну справу хліборобів.

* * *

18 грудня 1982 року вчитель, голова профспілки Любимівської середньої школи Віктор Спиця писав:

– При всіх негараздах, з якими стикаємось, про які звикли говорити в транспорті і чергах, читати в газетах, хочеться все-таки хоч іноді втішити душу приємною новиною. Розкажу вам про глибинку – село Любимівку, що знаходиться далеченько від райцентру – міста Гуляйполя. Мені здається, що люди тут зрозуміли головне – всі наші проблеми вирішуються не мітингуваннями, а роботою. А ще – турботою про власних дітей, адже недарма кажуть, що суспільство, яке не турбується про дітей, свідомо чи несвідомо прирікає себе на загибель.

Не буду хвалитися, коли скажу, що діти у нас живуть не гірше, якщо не краще, ніж у будь-якому великому місті. Все це завдяки місцевому

колгоспу, а особливо ентузіазму його голови В. І. Мартиненка. Ось недавно в селі збудували дитячий садок. Тут створено все, аби діти були нагодовані, мали змогу фізично і духовно розвиватися.

А побувайте у місцевій середній школі. Ігрова і спальна кімнати обладнані для учнів 1-4 класів, з килимами і кольоровим телевізором. Меблі сюди придбані за рахунок колгоспу, відкрито новий комп'ютерний клас. У школі чисто і затишно, завжди тепло. На кошти колгоспу збудований також чудовий спортзал, є сучасний спортивний майданчик, футбольне поле.

Довго ми воювали з різними бюрократами за здешевлення обідів. Але завжди на перешкоді стояла стіна нерозуміння, а то й відвертого ігнорування. Колгосп, правда, виділяв для учнів необхідну кількість овочів і фруктів. Однак «тьоті» з райспоживспілки оподаткували їх, встановивши надто високі ціни. І ось, коли ми підраховали, що обіди учнів школи стали коштувати 30 карбованців, а загальна сума за рік для 106 учнів становить більше 600 тисяч, облишили високі інстанції і звернулися до правління колгоспу: «Виручіть!».

На радість батькам і дітлахам, нам пішли назустріч. Сьогодні всі учні одержують висококалорійні обіди безплатно. Не забуває колгосп і про педагогів. Всі ми забезпечені квартирами, маємо змогу за досить-таки символічну ціну пообідати у їдальні, купувати собі продукти і зерно у колгоспі.

Разом з тим і вчителі не залишаються осторонь колгоспних проблем. Під час канікул ми працюємо на полях і на току.

По-батьківськи піклуються у нас про молодь. Тому не дивно, що більше половини випускників школи залишаються в рідному селі.

* * *

З власного досвіду голова колгоспу знав, що бажання придбати професію і працювати за нею не може виникнути у стороннього спостерігача, безпосередньо воно приходить у праці. А ким, по суті, були у колгоспі ті ж школярі. Хіба могли кілька літніх тижнів у повній мірі пробудити у хлопця потяг до техніки. Та й не дуже довіряли йому механізми, навчання більше обмежувалося словами «принеси» та «подай».

– Ні, – вирішує молодий голова колгоспу, – не байдужих спостерігачів, а зацікавлених, активних спадкоємців треба виховувати.

Незабаром у середній школі утворили спеціальний теоретичний кабінет. Серед практичних навчальних посібників з'явилися трактор, комбайн. Вчити юнаків механізаторським секретам партійна організація направила комуніста Петра Петровича Горягу.

У колгоспі добре розуміли, що це лише перші кроки. Незабаром у господарстві з'явилися перші колгоспні стипендіати. Традиційними стали урочисті проводи хлопців у армію. Разом з моральним не забули і матеріальне заохочення. Тим, хто служив у лавах Радянської Армії, колгосп щомісяця перераховував 25 карбованців на ошадну книжку. Піклування про його майбутнє, звичайно, не може залишити байдужим солдата. У той же час він добре розуміє, що це своєрідний аванс, за який потім треба віддячити сумлінною працею.

Всім цим починанням майже чотири роки. Що змінилося в колгоспі? Не без гордості В. І. Мартиненко разом з секретарем партбюро І. І. Мофою, чию підтримку і допомогу він постійно відчуває, розповідають про те, що, наприклад, майже всі шофери у господарстві комсомольського віку.

Добре зарекомендувала себе молодь під час нинішніх жнив, які калінінці завершили одними з перших у районі. Тільки цього року вісім випускників сільської школи сіли за кермо тракторів, а шість з них на збиранні врожаю трудилися помічниками комбайнерів. Відзначився В. Куралех, який допоміг кращому комбайнерові колгоспу О. І. Бойку. Разом з батьком жнивував І. Фідрик і, коли старший захворів, син деякий час підміняв його. Не підкачали й інші.

В літні дні за кермом сільгоспмашин можна побачити багатьох школярів, нинішніх і колишніх. Так піклування про молодь дало можливість певною мірою вирішити кадрову проблему серед механізаторів.

А як справи у тваринництві? Поки тут є свої невіршені питання, але вже те, що влітку на тваринницькому комплексі вперше трудилася ланка доярок-школярів, свідчить про позитивні зрушення. І працювали дівчата успішно.

Турбота про молоду зміну забезпечувала місцевому колгоспу стабільність, постійність кадрів. За десяту п'ятирічку і минулі роки одинадцятій працювати в місцевому господарстві залишилося 53 випускники Любимівської середньої школи.

І це не випадково. Депутати сільської Ради активно, зі знанням справи вникають у роботу колгоспу, займаються питаннями його економіки, підвищення культури землеробства. Особлива увага приділяється підготовці кадрів, трудовому вихованню молоді, зміцненню дисципліни. За виховання молоді зміни хліборобів відповідальний кожний спеціаліст, колгоспник, ветеран праці. Контролюють цю роботу, координують її у відповідності з планом соціально-економічного розвитку господарства виконком сільської Ради, його депутати, постійні комісії.

Передусім, в Любимівці добре налагоджена професійна орієнтація учнів. При школі є кімнати виробничого навчання, верстати, кабінет механізації. Колгосп виділив для школи всю необхідну наочність: двигун внутрішнього згорання у розрізі, комбайн «Колос», сівалки, культиватори, інше знаряддя для обробітку ґрунту. Перші уроки трудового виховання діти проходять на фермах, в саду, у тракторних та учнівських бригадах. Старшокласники вивчають у школі трактор, доільні апарати, інші машини. Після школи проходять атестаційну комісію і отримують разом з атестатом зрілості посвідчення тракториста або майстра машинного доїння. Словом, тут прагнуть завантажити учнів такою роботою, щоб вони могли застосувати набуті в класі знання з загальноосвітніх дисциплін, бачити результати своєї праці. Тут немає гри у працю, а є серйозна учбово-виробнича діяльність, в результаті якої накопичується досвід і за яку треба звітувати перед колгоспом, школою, громадськістю.

Цього року з дев'ятикласниць була створена ланка, яка підміняла доярок, котрі пішли у відпустку. Спочатку в господарстві до цієї ідеї дехто ставився з побоюванням, мовляв, можуть знизитися надії. А коли минув час, то побачили, що молоді доярочки працюють не гірше досвідчених, а надії не знизились, а навіть підвищились. Та й дисципліна праці в молодіжній ланці була на високому рівні.

– На власному досвіді впевнилися, – каже секретар партійної організації, депутат сільської Ради Іван Іванович Мофа, – що в сільськогосподарське виробництво ідуть ті учні, які були в активі учнівських бригад, яким частіше давали відповідальні завдання. Вони ретельно ознайомились з сільським господарством, пережили не тільки приємні моменти, але й зустрічалися з труднощами, котрі вчилися переборювати.

Ось, приміром, молоде подружжя Панасейки. Галина працює свинаркою, її чоловік Віктор – механізатор широкого профілю. Цього року він одержав новий «КамАЗ». Колгосп врахував також побажання цієї молоді сім'ї – побудував їм житловий будинок ближче до місця роботи дружини.

Прикладів уважного ставлення до молоді зміни чимало.

Юнаки та дівчата, які закінчили місцеву школу, набувають сільські професії за кошти колгоспу. Депутати тут відіграють не другорядну роль. Відбір молоді на навчання, як правило, проводить депутатська комісія спільно з бюро партійної організації. Багатьом випускникам депутати Любимівської сільради допомогли знайти своє покликання,

вибрати професію, залучити до хліборобської справи. Добре організоване трудове навчання і виховання молоді в школі – запорука забезпечення сільського господарства кваліфікованими кадрами.

* * *

14 жовтня 1984 року своїми спостереженнями ділився директор Любимівської середньої школи О. І. Драний: «Олександр Омельченко та Юрій Величко кілька років тому закінчили нашу школу, відслужили в армії і вернулися працювати до колгоспу імені Калініна. Хлопці зарекомендували себе здібними шоферами, активістами громадського життя.

Серед сумлінних трудівників господарства вже чимало наших колишніх учнів. Тільки за два останні роки вісімнадцять випускників залишилися працювати в рідному колгоспі. Це результат того, що між школою і колгоспом склалися й постійно підтримуються добрі ділові стосунки. Частими гостями учнів є головний агроном П. Д. Костенко та головний інженер А. І. Алейкін, постійно цікавляться нашими справами голова правління В. І. Мартиненко, секретар парторганізації колгоспу І. І. Мофа. Радо зустрічає на виробництві і завжди знаходить час для розмови з учнями начальник першого механізованого загону Г. І. Губарев.

Школа систематично одержує від господарства і матеріальну допомогу. Зокрема, минулого літа за рахунок колгоспу проведено значний ремонт класних кімнат, постійно виділяються кошти на придбання спортивного інвентаря, обладнання.

Колектив школи теж не залишається осторонь колгоспних турбот. Учні активно допомагають збирати овочі, фрукти, а під час канікул працюють на фермах і в механізованих загонах. Найактивніші серед учнів – це Олена Назаренко, Марія Брова, Анатолій Задорожний, Олександр Фідрик та багато інших.

Виконуючи вимоги, поставлені реформою школи, педагогічний колектив докладатиме усіх зусиль, щоб виховувати в дітей гордість за хліборобські професії батьків і бажання продовжувати їх справу».

* * *

– Випускники нашої школи успішно склали екзамени з виробничого навчання із спеціальності «тракторист», – розповідала 4 червня 1988 року заступник директора Любимівської СШ Варвара Іванівна Мелашенко. – Окремі з хлопців, а саме: Олександр Стельмах, Геннадій

Петренко, Анатолій Дядюн, Олег Алейкін і Анатолій Куралех показали глибокі теоретичні знання і практичні навички з тракторної справи і їм вручено посвідчення тракториста III класу (до речі, їхні однокласники, щоб одержати право на самостійну роботу, мусять через два місяці повторно скласти екзамен).

Звідки ж у хлопців така добра обізнаність з технікою? Справа в тім, що О. Стельмах, Г. Петренко, А. Дядюн, О. Алейкін і А. Куралех твердо вирішили після школи залишитися в селі, працювати в колгоспі.

Окремі з них, як-от А. Дядюн і А. Куралех рано прилучилися до техніки. Їхні батьки – Д. Я. Дядюн і Ф. В. Куралех – у місцевому колгоспі багато років трудяться механізаторами широкого профілю. А минулої жнивної пори на батьківських комбайнах в помічниках були працюючі сини. І ґрунтовна батьківська наука не минула даром, лишила добрий слід у їхньому житті.

Через батьків прилучилися до техніки також Олег Алейкін (А. І. Алейкін в колгоспі очолює інженерну службу) і Геннадій Петренко (його батько завідує колгоспним гаражем).

Вчитель виробничого навчання П. П. Горяга має всі підстави гордитися такими вихованцями – завтрашньою хліборобською зміною.

Гарний настрій у п'ятикласника Сергія Глушака. І товариші йому по-доброму заздять. Бо Сергій як відмінник навчання став шестикласником без перевідного іспиту з математики – таке рішення педагогічної ради школи.

А ось у 9 класі на екзамені з геометрії з сімнадцяти учнів п'ятірки одержали шість – Іра Ткачук, Люда Чорна, Олена Іванченко, Роман Єременко, Таня Неділько і Таня Полякова; чотири учні отримали четвірки.

Семикласники писали переказ «Останній урок» – про події Великої Вітчизняної війни. Вчителька української мови та літератури В. І. Мелашенко задоволена роботами Романа Карнауха і Надії Тимошенко. Учні літературно грамотно донесли зміст твору. У них – найвищий бал – п'ятірки.

Учні випускного восьмого класу писали твір з української літератури. Переважна більшість їх обрала тему «Душевна краса Наталки Полтавки за однойменною п'єсою І. П. Котляревського». Найкраще справилися із своїм завданням, на думку вчительки В. С. Спиці і членів комісії, Любов Стельмах і Людмила Дементій.

1 жовтня 1988 року заступник директора Любимівської середньої школи з навчально-виховної роботи В. Полякова розповідала у районній газеті:

– Колектив Любимівської середньої школи разом з базовиком – колгоспом імені Калініна – виховує в підростаючого покоління риси патріотизму й інтернаціоналізму, здатність до творчості й суспільно корисної праці. Це – не просте завдання. І педагогічний колектив намагається працювати у тісному контакті з базовиком.

Сьогодні ось на що хотілося б звернути увагу. Керівництво місцевого колгоспу, зокрема голова правління В. І. Мартиненко, секретар парторганізації І. І. Мофа та голова виконкому сільської Ради М. М. Попруга з відповідальністю ставляться до потреб школи, усвідомлюючи, що турбота про неї окупиться сторицею. Вони подбали, щоб у школі була належна матеріально-технічна база для вивчення тракторної справи. У колгоспній механічній майстерні та на молочнотоварному комплексі обладнані навчальні кабінети. Там учні мають змогу не тільки оволодівати теоретичними знаннями, а й набувати практичні навички. Сільгосптехніка, інвентар, а також громадська худоба – тут же, поряд.

Не буду хвалитися, але наші учні, особливо влітку, та й восени, подають значну допомогу колгоспу у проведенні польових сільськогосподарських робіт, охоче пораються на фермі.

– З вдячністю ми завжди відгукуємось, – стверджує І. І. Мофа, – про шкільний клас «Доярочка», члени якого влітку приходять працювати на комплекс, що дозволяє колгоспницям піти у відпустку. Так, влітку добре трудилися біля корів Люба Брайцара, Валя Біць, пас вівці Олександр Боровус. А Сергій Радуть і Сергій Сьомочкін були помічниками комбайнерів.

До цих слів можна додати, що більше 30 учнів улітку працювали в колгоспі на різних роботах. Першого вересня вони отримали пам'ятні подарунки від правління колгоспу. Старанністю відзначалися й члени табору праці та відпочинку, які за підсумками соціалістичного змагання зайняли III місце в районі і удостоєні грошової премії в сумі 100 карбованців. Діти з вдячністю згадують дні, проведені в таборі, бо колгосп потурбувався про них і забезпечив усім необхідним (маю на увазі простирадла, ковдри, ліжка, продукти харчування).

У загальну трудову копилку вагомий внесок зробили і члени учнівської виробничої бригади, роботою яких керує вчителька О. С. Іскра. Діти вирощують кукурудзу (20 гектарів), соняшник (15) і буряки (3 гектари). Є надія, що вони отримають непоганий урожай: адже зусиль і старань для цього не шкодували.

Наші учні в осінні дні допомагають господарству збирати помідори, баштан. Для молодих, завзятих рук завжди робота знайдеться.

Ми допомагаємо базовику, а він допомагає нам. Тільки за такої умови справа навчання і виховання стає спільною справою.

Педагоги відчули особливу турботу про себе цього рік. Завдяки базовику на приміщенні школи відремонтовано дах, пофарбовано вікна, двері, побілено стіни всередині і зовні. Все це обійшлося колгоспу у 3 тисячі карбованців.

Знаючи, які у школі меблі, колгосп придбав нам нових на 7 тисяч карбованців, а ще ж майже 2600 карбованців витрачено на виготовлення стендів у класи-кабінети. Потурбувався колгосп і про те, щоб наші діти побували на екскурсії у Прибалтиці та Києві.

Базове господарство, намагаючись дотримуватись обов'язків, визначених у Положенні про базове підприємство, проявляє піклування і про вчителів. Так, у поточному році будуть поліпшені житлові умови вчителів П. М. Сухова та О. П. Попруги. Не пам'ятаю випадку, щоб колгосп не виписав нашим педагогічним працівникам продукти харчування.

* * *

8 вересня 1990 року ділився наболілим директор школи О. І. Драний: «Так, школа сьогодні доконче потребує матеріальної допомоги. – Сільська ж – особливо. Специфіку її настанов час враховувати. Взяти, скажімо, таке. Нині в багатьох селах школи малокомплектні, початкові класи в них комбіновані і веде їх один педагог. Це важко учителю, не легше й учневі. Тому в нас комбінований клас розділили, утримання класовода взяло на себе господарство. Колгосп асигнує кошти і на оплату праці викладача домоводства. Тепер і дівчата здобуватимуть спеціальність. А хлопці, як і раніше, опановуватимуть тракторну справу. Господарство не шкодує коштів на обладнання профкабінетів і придбання техніки (нещодавно воно передало майбутнім механізаторам новенький трактор). Новітній клас механізації обладнано на базі першого мехзагону. Так, тут турбуються про професії на завтра».

Завидну історію має учнівська виробнича бригада. І відома вона далеко за межами нашого району й області. В арсеналі почесних трофеїв школярів – грамоти Ради Міністрів і Міністерства освіти Української РСР, ЦК ЛКСМУ, обкому і райкому комсомолу. Її нагороджували грошовою премією, а місцевий колгосп подарував підшефним піаніно. Бригаді двічі пощастило стати учасницею ВДНГ.

А історія учнівської виробничої така. В 1959 році колектив учнів та вчителів Любимівської СШ, підхопивши почин ставропольців, створив у себе виробничу бригаду.

Робота юних виробничників була спрямована на поліпшення якості знань учнів та умінь застосувати їх при проведенні дослідницької роботи. За мету ставилося також прищепити школярам любов до праці, до рідної землі, до наукового використання її. Першими дослідниками були спостереження, як добрива та застосування гербіцидів впливають на врожай. Юні дослідники працюють над темами, запропонованими науковцями Розівської дослідної станції. В останні роки юні хлібороби мають добрі результати на вирощуванні буряків. Бригада в районі посіла друге місце.

– Тепер уже всі побачили, що в школу прийшов добрий вихователь – праця. Робота виробничників проходить під девізом: знання і труд у життя ведуть, – підсумовує директор школи.

Сьогодні добрими помічниками і порадиниками нинішніх юних виробничників є головні спеціалісти і фахівці колгоспу А. І. Алейкін, В. В. Пучкова, З. М. Шмакова, Л. А. Ільховська і Л. Ф. Алейкіна. Серед них є колишні активні члени бригади.

Молодіє село. Любимівці на власному досвіді впевнилися, що в сільськогосподарське виробництво ідуть ті учні, які були в активі учнівських бригад.

Для випускників середньої школи, які залишилися працювати в господарстві, створюються належні умови: вони одержують нову техніку, колгосп допомагає придбати легковики для власного користування, одруженим надає житло. Юнаки та дівчата набувають сільські професії коштом господарства. Та головне ніхто не збочив з чесного, трудового шляху.

Ось, приміром, Н. Симоненко закінчила Дніпропетровський сільськогосподарський інститут і тепер працює в колгоспі бухгалтером, в цьому ж інституті вищу інженерну освіту здобувають – В. Яценко, зоотехнічну – В. Марченко. Добре трудяться в колгоспі колишні випускники школи: завгаром В. Полулях, шоферами і механізаторами В. Боровус, І. Галя, С. Куралех, брати О. і В. Супруни, П. Куралех та багато інших.

Беру на себе відповідальність сказати: Любимівська середня школа багато корисного робить. Бо оточена загальною турботою. А в ній трудиться згуртований колектив однодумців.

На протязі вже шести років в школі склався стабільний колектив. Хороші результати мають вчителі О. П. Попруга, В. П. Полякова, В. С. Спиця, Л. І. Кодрян. Троє з учителів, маючи вищу освіту, здобувають ще одну паралельну в університеті і педтехнікумі. Це – С. М. Негода, О. І. Драний і Т. О. Сухова.

Любимівські педагоги і вихователі хвалилися, що вони не обділені увагою правління колгоспу: їм відпускають продукти харчування, надають житло (за останні 3 роки сім'ї П. М. Сухова і А. П. Сої справили новосілля).

У школі вирішується доля завтрашнього дня села. І треба сказати, що зумів таки побачити перспективу голова колгоспу В. І. Мартиненко. Добре організоване трудове навчання і виховання молоді в школі і селі – запорука забезпечення сільського господарства кваліфікованими кадрами.

У 90-х роках минулого століття через економічні негаразди було важко всім і особливо – школі. Та, незважаючи на це, колгосп імені Калініна на власний кошт обслуговував їдальню місцевої середньої школи.

У 1999 році на обласному огляді дитячої художньої самодіяльності «Таланти твої, Україно!» у жанрі декоративно-прикладного мистецтва грамоти Запорізького обласного управління освіти отримали Г. Дедюкіна і Ю. Дедюкін із Любимівської загальноосвітньої школи, а також циркова студія (керівник Е. В. Пшенична).

17 жовтня 2001 року розповідала заступник директора з виховної роботи Любимівської ЗОШ М. Жовпір:

– Багато років у школі не було музичної апаратури для проведення свят і вечорів. Музичне оформлення здавалося великою проблемою. Всі мріяли про магнітофон. Щоб втілити мрію в дійсність, діти провели ярмарок, де зібрали деякі кошти. Але цього було мало. І тоді учні вирішили звернутися з проханням до свого депутата Олександра Івановича Дудки. Маючи чуйне серце і добру душу, він відгукнувся на прохання і подарував школі гарну музичну апаратуру: музичний центр, мікрофон, підсилювач. Цей подарунок депутат привіз на День учителя.

Разом з ним до школи завітав і голова СВК «Любимівський» Василь Іванович Мартиненко. Він подарував школі кольоровий телевізор.

Учні вдячні своєму депутату і голові СВК «Любимівський» за такі прекрасні подарунки. Завдяки О. І. Дудці і В. І. Мартиненку мрія стала реальністю.

До початку 2003-2004 навчального року добре підготувався педагогічний колектив Любимівського навчально-виховного комплексу (директор Л. І. Кодрян).

У 2003 році 78% дітей Любимівки були охоплені суспільним вихованням. Завідуюча дитсадком Вікторія Василівна Мартиненко того року була нагороджена Грамотою обласного управління освіти.

У 2010 році на районному святі «Парад зірок» в номінації «Гордість Гуляйпільського краю» в галузі науки і мистецтва грошову премію отримав учень Любимівського НВК Володимир Тесля.

У тому році добре було організовано роботу денного табору в Любимівському НВК.

* * *

У травні 2011 року згадувала вчителька-пенсіонерка **Лідія Андріївна Яценко**:

– У 1969 році за направленням я приїхала працювати вчителем біології в Любимівську середню школу. Тоді педагогічний колектив складався з 22 осіб. Директором школи був Степан Іванович Іванов. Мене з повагою і надією прийняли в дружний колектив.

Найбільш запам'ятались такі вчителі: Ольга Федорівна Мороз, Марія Антонівна Алейкіна, Ірина Сергіївна Самсоненко, Лідія Михайлівна Прилипко, Євдокія Пилипівна Іванова, О. С. Іскра, В. С. Спиця, В. М. Спиця, В. П. Полякова. Але найдужче запам'яталась учнівська виробнича бригада, яку мені передала Діна Олексіївна Домінова.

Тут я і почала свою трудову діяльність з учнями 8-10 класів. Нашим завданням було виростити високий урожай за дослідом «Вплив внесення добрив на врожайність кукурудзи». В нас одна ланка проводила дослід з внесенням добрив. З дослідної ділянки зібрали по 42 центнери зерна кукурудзи з гектара.

Ланковими працювали Наталка Цивірко і Галина Свидан, бригадиром – Олександр Ольховський. Бригада була однією з кращих в районі. Допомогали нам агроном П. Д. Костенко та голова колгоспу імені Калініна О. А. Іскра.

Ми дружили з Розівською сортовою станцією, їздили туди на екскурсії, ходили на дослідні поля. На кожному з них стояли трафаретки з назвами рослин і які проводяться досліди. Нас дуже зацікавили сорти пшениці «Безоста – 1», «Карликова», а також «Третікале», особливо вразила нас кукурудза сорту «Дніпровська – 423».

Пізніше у школі ми організували бригаду «Доярочка», якою керувала О. С. Іскра. Дівчата з охотою працювали на фермі, підміняючи доярок. Це Олена Назаренко, Наталія Іскра, Марія Боровус, І. Ткачук та інші. За добру роботу колгосп посилав учнів на екскурсії у Волгоград, Київ, Бердянськ, Асканію-Нову. Все це сприяло трудовому вихованню.

Також школярі допомагали місцевому колгоспу у збиранні врожаю буряків, кукурудзи, часто після уроків ходили на тік перебирати качани, у сад збирати яблука, на город – помідори, кавуни, картоплю. За це господарство відпускало школі для харчування дітей молоко, м'ясо, капусту за низькими цінами.

Після С. І. Іванова директором школи був Олексій Миколайович Бірюков, який також дбайливо ставився до учнівської виробничої бригади, разом з дітьми виїздив на польові роботи.

Активно розвивалась у школі і художня самодіяльність, проводились різні тематичні вечори «День врожаю», «Осінній бал».

Активно працювали ми і з ветеранами війни. Запрошували їх до школи на зустрічі, допомагали їм по господарству.

Проводили ми ознайомчі екскурсії по рідному краю, які очолював учитель німецької мови О. П. Столяров.

Добре запам'яталась екскурсія в Архангельськ під керівництвом Л. І. Кодрян, В. М. Спиці, Л. А. Яценко. Директором школи тоді працював О. І. Драний. Очолювала колектив школи і Анна Микитівна Федотова.

Зазначу, що і наші вчителі брали активну участь у громадському житті села. В період збирання врожаю працювали позмінно на току, виступали у святкові дні з концертами під керівництвом Василя Івановича Чередника, який грав на баяні. Школа гордилася гарним хором вчителів, який їздив з концертами у сусідні села.

Наші педагоги виступали з лекціями в бригадах, на фермах.

Багато гарних дітей вийшло зі стін школи і здобуло різні професії: С. Глушак (лікар-хірург), Віктор Мофа (військовий лікар), Наталія Балашова, Ніна Куковська (лікарі). В селі залишилися жити і працювати Володимир Марченко, Олена Назаренко, Олена Куралех, Петро Куралех, Майя Задорожня, Наталія Залєвська, Наталія Петренко і багато інших.

* * *

У червні 2011 року вчитель української мови та літератури Віра Сергіївна Спиця у спогадах «Любимівська школа – наш дім» писала: «У найдальшому куточку Запорізької області знаходиться мальовниче село Любимівка, в якому живуть працюючі, прекрасні люди. Найдорожчий для них заклад – рідна школа, бо працюють у ній ті, хто піклується про дітей, щоб вони мали міцні знання.

Велику увагу приділяли вчителі патріотичному та інтернаціональному вихованню, роботі з батьками.

Влітку старшокласники проходили виробничу практику в тракторній бригаді, на молочнотоварній фермі. Ночували у шкільному приміщенні, для цього переобладнували класні кімнати. Завжди хлопців чекали смачні обіди у тракторній бригаді, а дівчат – у шкільній їдальні, бо в той же час працював і літній шкільний табір для молодших школярів.

В ті часи наші вихованці відвідали Київ, Москву, Архангельськ, Санкт-Петербург, Вірменію, Львів, Волгоград та інші міста.

У різні роки у школі працювали і працюють талановиті, мудрі педагоги О. М. Бірюков, К. Д. Бірюкова, С. І. Іванов, О. Ф. Мороз, О. С. Іскра, С. В. Чередник, В. С. Спиця, В. І. Мелашенко, В. П. Полякова, Л. І. Кодрян, О. І. Драний, О. П. Попруга, Н. О. Попруга, Л. А. Яценко, Т. О. Сухова, П. М. Сухов, Н. М. Дерев'яно, Л. П. Столяров, А. М. Федотова, О. В. Негода, С. М. Негода, С. О. Голошапов, Л. В. Дудченко, А. П. Супрун, Т. Д. Тесля, М. І. Жовнір, Т. О. Гончарова, І. Є. Федоренко, О. Г. Федоренко.

Багато учнів нашої школи були учасниками районних та обласних олімпіад, конкурсів з різних навчальних предметів і займали призові місця.

Ми намагалися прищепити вихованцям любов до праці, книги, знань, а основне – поважати своїх батьків, учителів, бути справжніми людьми».

* * *

А це розповідь про сьогоднішню школу і колег вчителя української мови та літератури Таміли Дмитрівни Теслі, записана у травні 2011 року:

– Учитель. Таке світле слово. Воно лунає так дзвінко, як чисте джерельце. Воно лише, як провідна зірка, що осяє шлях. Воно ніжне, як барвистий осінній листок, що падає додолу від найменшого подиху вітру. Але водночас це слово закликає до праці, до дії, творчого пошуку, самовизначення.

Як у кожному оркестрі є свій диригент, у нашій школі цю роль виконує директор – Людмила Іванівна Кодрян. Вона тримає руку на пульсі життя вчительського та учнівського колективів.

Також хочеться згадати наших колег, які знаходяться на заслуженому відпочинку. Це Віра Сергіївна Спиця, Олександра Семенівна Іскра, Серафима Василівна Чередник, Лідія Андріївна Яценко, Петро Миколайович Сухов.

Розум, серце, душу, здоров'я вони віддавали впродовж багатьох років своїм вихованцям. Разом із знаннями передавали і часточку свого серця. Ви і зараз залишаєтесь для нас прикладом, як мудро виходити із життєвих ситуацій, як не згинатися від негараздів. Як упродовж років залишатися вчителем, тому що вчитель – це не тільки професія, це стан душі, це спосіб життя.

А от молодий учитель в школі – подія радісна і рідкісна. Зараз у нас всього один молодий вчитель – Тютюнник Юлія Геннадіївна, але ми

маємо надію, що ті наші випускники, які навчаються в педагогічних вузах прийдуть до нас працювати – Куралех Таїсія, Позднякова Ірина, Марченко Анастасія та Глушак Юрій. Ми чекаємо вас!

Тиша. Іде урок. Проходжу коридором, зупиняюся біля дверей кабінету історії – тут Наталія Миколаївна Марченко розповідає учням про Полтавську битву. Лагідно лине мова, голос не підвищує, учні уважно слухають, щось конспектують. Іду далі.

Ось кабінет математики – Надія Олександрівна Попруга дуже любить свій предмет, відповідально ставиться до «синусів» та «косинусів». Що знає сама – навчає інших.

А ось кабінет української мови та літератури, що це, невже підглядатиму за своїм кабінетом – там тиша, охайно складені зошити, оформлена газета з літератури, залишилося тільки прикріпити на стенд, але це потім. Іду далі.

Це кабінет світової літератури – моєї колеги-мовника – Марини Іванівни Жовнір. Там іде урок із 6 класом, вони вивчають «Пригоди Робінзона Крузо» Д. Дефо. Хай читають, не буду їм заважати.

У кабінеті інформатики цікаво – Ірина Євгенівна Федоренко пояснює 9 класу алгоритм.

Я трішки послухала і йду далі, бо 45 хвилин минуть швидко і не встигну розповісти про всіх.

Підходжу до кабінету біології, невже нікого немає, бо щось дуже тихо, ні чути впевнений голос Любові Володимирівни Дудченко – пояснює восьмому класу цікаву тему «Плазуни».

Далі – кабінет хімії і орудує тут Олександр Іванович Драний. Зараз у нього на уроці 10 клас – вони «хімічать», тобто проводять досліди.

Ось нарешті, і вчительська – тут господарює наш завуч Антоніна Петрівна Соя. Вона вся в роботі – окуляри на носі, купа газет «Позакласний час» – готує свято для початкової школи. Не встигла свято підготувати, табель заповнювати на аванс, так цілий день з паперами і пройде.

Час ще є, йду на перший поверх – тут «царство» початкової школи:

Ніна Іванівна Дашевська з 2 класом проводить трудове навчання – ой і майстриня ж вона, за що візьметься – все в неї до ладу. Ось класна кімната 3 класу – класовод Тетяна Олександрівна Гончарова, вони проводять урок читання; її діти дуже люблять, а вона – їх.

Наступний клас – клас наших першачків. І на чолі з ними Алла Павлівна Супрун – розумна, кмітлива і завжди молода.

Завершує «коридор» початківців класна кімната 4 класу – класовод Тамара Олексіївна Сухова – поважна, розсудлива, справедлива.

А коли завітаєш до нашої майстерні, то зустрінеш поважного, статечного чоловіка – це наш вчитель трудового навчання Володимир Григорович Стецик. Він – майстер на всі руки – хочеш указку змайструє, хочеш – віники зв'яже – всьому навчає своїх вихованців.

А в спортивному залі – головний Олександр Петрович Попруга. І в футбол зіграє з учнями, і в баскетбол, і в шахи – спортивний, підтягнутий, видно, що товаришує зі спортом.

Ой, дзвінок. Як швидко промайнуло 45 хвилин...

Начебто про всіх згадала. Тепер піду сама на урок, а буде в мене українська література з 9 класом – творчість Т. Г. Шевченка.

Директорами Любимівської СШ були:

Брушківський,
Плясецький М. Я.,
Тарасенко Микола Якович,
Стасик І. М.,
Шевченко Петро Степанович,
Іванов Степан Іванович,
Бірюков Олексій Миколайович,
Федотова Анна Микитівна,
Драний Олександр Іванович,
Федоренко Олександр Григорович,
Полякова Валентина Петрівна,
Кодрян Людмила Іванівна.

ДОБРОПІЛЬСЬКА ЗОШ

Варварівська школа

За офіціальними даними село Варварівка, що тепер увиходить до складу Добропільської сільради, почало існувати з 1848 року, а перша земська пересувна школа відкрилась лише в 1887 році. До неї ходило 35 учнів (33 хлопчики і 2 дівчинки).

Селяни наймали учителя із села Любимівки. Він вчив дітей тільки до релігійного свята Різдва, а потім приїздив пан із села Гнидівки і приймав екзамени. З настанням весняно-польових робіт всі діти разом з батьками працювали в полі.

Перша постійна однокласова школа у Варварівці відкрита в 1889 році. За своїм статусом вона була земською. В 1890-1891 навчальному році її відвідував 31 учень (26 хлопчиків та 5 дівчаток). Повний

курс навчання в тому році закінчило 2 учня. Витрати земства на школу склали 30 карбованців на рік. Всі вони пішли на придбання письмових приладь.

Екзаменуючий школу Павло Дмитрович Миргородський у звіті писав: «У Варварівській школі вчителем Венедиктом Васильовичем Гончаровим було представлено 21 чоловік, всіх же учнів, які відвідували школу було 31, в т.ч. 5 дівчаток: в першій групі – 12, у другій – 14, в третій групі – 5. Нових учнів до школи не вступало в навчальному році.

Письмо і арифметика гарні, але читання посереднє, деякі учні читають відривисто. І так, як вчитель Гончаров у цій школі перший рік, а в минулому році заняття не проводилися, то треба віднести недоліки в читанні до попереднього вчителя. Школа достатня для 30 душ, хоч дещо низька і, як нова, вогка. Закономчителем у школі священик Дмитро Сахновський. Знання по Закону Божому посередні».

В 1895 році в Олександрівську повітову училищну раду попечитель М.О.Тихомиров про Варварівську школу доповідав, що вона розміщена посередині села на головній вулиці. До негативного моменту розташування віднесено знаходження через два двори шинку. Зовнішній вигляд школи – задовільний. Лави нікудишні. Брудно. Світла, тепла й повітря в школі достатньо. Двір просторий, але немає сараю. При школі є город і сад площею 192 кв. сажня.

В склад школи входили: попечитель Прокіп Григорович Скрипак; законовчитель, священик села Гуляйполя Дмитро Сахновський; учитель Андрій Білий. Всього в трьох класах школи нараховувалося 19 учнів (15 хлопчиків і 4 дівчаток). В першому класі було 6 другорічників, у другому – 1.

Відзначалося М. О. Тихомировим, що всі учні школи читають досить непогано. По арифметиці успіхи задовільні, як і з історії та географії.

У звітах екзаменаторів Варварівської школи з 1898 року згадується Олексій Фотійович Гусак. Його успіхи і в господарюванні, і в навчанні визнавалися як дуже гарні. Було навіть клопотання перед повітовою училищною радою про нагородження цього педагога срібною медаллю.

Справжньою гордістю школи у Варварівці був сад з великою кількістю фруктових і декоративних дерев. Догляд за ними здійснювався самими вчителями і учнями, що з любов'ю поралися біля насаджень.

На початок ХХ століття попечителями Варварівської школи були: від земства Сергій Олександрович Тихомиров, від селян – Данило Горпинич.

В 1905 році екзаменатор М. Полешко відзначав старання, наполегливість, педагогічний талант вчителя О. Ф. Гусака і рекомендував його до чергового нагородження.

Вчитель вів серед селян культурно-просвітницьку роботу: читав твори українських та російських письменників, серед них твори Марка Вовчка, надруковані в 1857 році «Народні оповідання», Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні». Гусак закликав селян до боротьби.

Відгомін революції 1905 року докотився і до Варварівки. Селяни не раз збиралися на сходки. Діяльність вчителя О. Ф. Гусака ще більш посилилась. Він виступав проти викладання в школі Закону Божого. Розповідав селянам про події в містах і селах губернії, закликав підтримати виступи робітників.

На таємній сходці селяни виробили план дій на випадок, якщо революційна хвиля докотиться до Варварівки. Цей документ, як розповідали старожили, заховали у пляшку і закопали на шкільному подвір'ї.

О. Ф. Гусак повідомив селянам про 3-й з'їзд більшовиків, який відбувся в 1905 році, про те, що з'їзд закликав селян створити свої комітети для революційного захоплення поміщицької землі, про значення загального страйку, про створення Рад.

Але селяни були затуркані важкою працею, неписьменні і неорганізовані і події 1905 року не підтримали.

Станом на 15 січня 1913 року Варварівську земську початкову школу відвідувало 27 хлопчиків і 9 дівчаток, яких навчав учитель Олексій Фотійович Гусак.

1914 році його мобілізували як неблагонадійного на першу світову війну. Перебуваючи серед солдат у місті Олександрівську (нині Запоріжжя – Авт.), він організував виступ проти царату, який вів війну. За це О. Ф. Гусака заарештували, але, дякуючи клопотанню інспектора шкіл Неїжмака, звільнили.

У 1913-1914 навчальному році у Варварівській школі у першій групі (класі) навчалося 34 хлопчики і 37 дівчаток, у другій – нуль учнів, у третій – 8 хлопчиків і 6 дівчаток, у четвертій – відповідно 6 і 1. На іспити прийшло 38 хлопчиків і 22 дівчинки.

У 1913 році для школи закупили літератури на 30 карбованців 49 копійок (2 книжки на релігійно-моральну тематику, 7 – на біографічну, 34 – на історичну, 20 – на географічну, 32 – на природничу. Всього 187 книжок).

До сфери турбот громадськості села, крім інших, входила і турбота про шкільну освіту. В 1922 році у Варварівці школа була зайнята

сільрадою, то на сходці села було вирішено перенести її у хату Івана Несторовича Тарасенка (протокол зборів за 22 травня 1922 року). А в грудні того ж року вирішили: потрібні для сільської освіти кошти зібрати з кожного двору (по 100 карбованців). Зібрати їх доручили Сергію Трохимовичу Дейнезі. В цьому ж місяці сільське товариство вирішило укласти договір про найм вчительки В. А. Гнездилової з повітовим відділом народної освіти, а опікуватися від громади шкільними справами доручили селянину Івану Макаровичу Тимченку.

Величезною проблемою 20-х років минулого століття була безпритульність дітей. В 1922 році громадськість села Варварівки провела збір добровільних пожертвувань для потреб дітей-сиріт Гуляйпільської волості. За це відповідали селяни Попович, Малько та Ляшко.

19 березня 1931 року був заарештований вчитель Варварівської початкової школи Петро Галактіонович Філенко, 1893 р. н., с. Гуляйполе, українець. Він звинувачувався як учасник військово-офіцерської організації. Судовою «трійкою» при колегії ДПУ УСРР 14 липня 1931 року засуджений до 5 років висилки у Північний край. Звільнений достроково 11 грудня 1933 року. Реабілітований у 1989 році.

На початку 30-х років у Варварівці працювала 4-річна початкова школа.

У 1935 році початкові школи також діяли у Грушевому, Новому Запоріжжі, Січі.

У березні 1935 року у Варварівській школі до гарячих сніданків дітям давали 100 грамів хліба.

Колгоспники села Варварівки Борис Іванов та Петро Миронов брали участь у районному конкурсі на краще виховання дітей. Вони влаштували своїм дітям окремі кутки для навчання, забезпечили ліжками, зубними щітками і порошком. Дітей у школу посилали чистими, гарно одягнутими і вчасно.

Діти: Іванова – Валя та Ваня, Миронова – Ліда та Віра в школі добре навчалися. Ліда і Віра багато читали, їм батько купив багато книжок. Ваня любив музику, в школі він – найкращий гармоніст. Батько купив йому гармошку, мандоліну, гітару та балалайку. Якщо буде добре вчитися, то йому обіцяли ще й скрипку.

7 лютого 1937 року відбулася перша районна дитяча олімпіада. Непогано підготувалися до неї учні Варварівської школи.

У 1939 році Варварівською початковою школою завідував тов. Підойма.

У жовтні 1944 року до дня визволення м. Запоріжжя від німецько-фашистських загарбників учні Варварівської початкової школи зобов'язалися виламати 8 гектарів кукурудзи і скласти 6 гектарів цибулі. Для

заповнення ферми колгоспу «Дніпрельстан» школярі законтрактували 37 курей. А також вели збір подарунків бійцям Червоної Армії.

У 1951 році на території Варварівської сільради працювали школи, у яких 15 учителів навчали 385 учнів (успішність дорівнювала 98%).

Відповідно до рішення виконкому Гуляйпільської Ради депутатів трудящих № 384 від 31 грудня 1958 року Варварівську семирічну школу перейменували на Варварівську восьмирічну.

Хвалибогівська школа

Архівні документи свідчать, що село Хвалибогівка існувало, як кріпосне, ще в 1819 році. Володів ним поміщик Бородавка.

У 1881 році село розділилося на два хутори: Хвалибогівка-1 і Хвалибогівка-2. Хутір Хвалибогівка-1 мав ще одну назву тюрського походження – Бешаул (Башаул, Баш-аул).

З 1895 року у Хвалибогівці організувалася «школа грамоти», де науки викладали грамотні люди, які не мали педагогічної освіти. Таким «вчителем» був Ф. Ляшенко, котрий закінчив Гнедінське ремісниче училище. Зарплатні він отримував 130 карбованців на рік.

А перша згадка про земську початкову школу у Хвалибогівці зустрічається в 1909 році. Першим вчителем був Панас Семенович Гайдук.

На січень 1912 року в школі навчалось 16 хлопчиків і 18 дівчаток, на 15 січня 1913 року – 10 хлопчиків і 3 дівчинки.

У 1913-1914 навчальному році у першій групі (класі) було 10 хлопчиків і 20 дівчаток, у другій – відповідно 4 і 6, у третій – 8 і 1, у четвертій – нуль. У цьому ж році для школи придбали 168 книжок на 30 карбованців 31 копійку. Найбільше на географічну (21), історичну та релігійно-моральну тематику (по 18 примірників).

Які ж предмети вивчали в земських початкових школах? Це – Закон Божий, старослов'янське та російське читання, письмо, арифметику. В кінці XIX століття у програму ввели новий предмет – військову гімнастику, яку викладали здебільшого відставні солдати.

За підручники слугували: «Родное слово» та «Руководство к родному слову» К. Ушинського, «История России» Острогожського, «Граматика» Тихомирова, «Священная история» Соколова, «Наглядная геометрия», «Евангелие», «Новый завет», «Азбука» та «Книги для чтения» Л. М. Толстого, «Наш друг» М. А. Корфа та інші.

Селяни проявляли шану до грамотної людини. Учні-хлопчики, які отримували документ про закінчення школи, мали пільги на скорочення військової служби.

Як же оплачувалася вчительська праця?
250-350 крб. на рік – розмір зарплати вчителів Олександрівського повіту (1882-1883 навчальний рік).

На початку ХХ століття дещо покращилося матеріальне становище педагогів. Старші вчителі отримували 350 крб., молодші – 300 крб. на рік. Окрім того, за 5 років роботи в школі вчителі одержували надбавку 50 крб., за 10 років – 100 крб. Ще були доплати за викладання співів і організацію хору, за гімнастику і рукоділля (від 25 до 150 крб.).

Таким було дореволюційне життя селян сіл Хвалибогівки №1, Хвалибогівки №2, Варварівки і навколишніх хуторів.

У 20-х роках минулого століття проблемою була неграмотність дорослого населення.

На 1924 рік серед неграмотних селян хутора Хвалибогівка №1 були: Килина Ларина, Тимофій Пшеничний, Ганна Пшенична, Юхим Долгих, Ольга Кучерява, Параска Пшенична, Марія Долгих, Параска Бірюкова, Агафія Машошина, Наталя Брайцалова, Федір Шевченко, Фросина Шевченко, Устина Сакун. Вік цих людей коливався від 19 до 50 років. Список неписьменних жителів Варварівки – 64 прізвищ, а хутора Нове Запоріжжя – 83.

Шкіл для населення не вистачало, тому в 1921-1922 роках дітям хутора Нове Запоріжжя доводилося відвідувати Хвалибогівську школу.

В 1926-1927 роках на хуторі Новий Світ збудували приміщення для школи, а в Січі та Хвалибогівці № 2 почалася заготівля матеріалів для аналогічного будівництва. Селяни вирішили будувати один заклад для двох населених пунктів. В Прилуках на 1927 рік також планувалося відкрити дві школи: лікнепу для дітей і для дорослих. На цей час у Варварівці діяла школа з двома вчителями.

У 1931 році у Хвалибогівці відкрилась семирічна школа. Директором її з 1932-го по 1941-й роки був Олександр Борисович Бадарацький.

На 21 квітня 1935 року піонери та учні школи знищили 189 ховрахів і здали шкурки в кооперацію.

Директор Хвалибогівської семирічної школи Олександр Борисович Бадарацький.
Довоєнне фото

2 травня перша конференція батьків учнів Хвалибогівської НСШ, що відбулася в присутності 104 осіб, заслухала доповідь про комуністичне виховання дітей і участь в ньому батьків. І в підсумку прийняла таке звернення: «Ми, батьки, зобов'язуємося створити для наших дітей всі можливості виховання здорових, життєрадісних, безстрашних бійців за соціалізм.

Для цього зобов'язуємося брати активну участь у повсякденній роботі школи як в організації високої якості навчання, так і в поліпшенні матеріальної бази школи.

Найближчим часом відокремити й обладнати дома кутки для учнів, де б вони могли готувати уроки.

Систематично перевіряти виконання ними домашніх завдань та повністю сплатити гроші за підручники до 10 травня.

Забезпечити дитину всіма санітарно-гігієнічними умовами та привчати її до акуратності, чистоти та культурного поведіння.

Викликаєм всіх батьків нашого району наслідувати наш приклад – виховати легіони могутніх кадрів соціалізму, про які говорив тов. Сталін.

З дорученням конференції:

Семенюта, Махнорило, Зінченко, Куц А., Кулаков, Садівничий, Рудько, Нижниченко, Корнелюк, Живолуп.

Т. В. О. директора НСШ М. Карнаух».

20 червня 1935 року при Хвалибогівській НСШ відкрито дитмайданчик на 40 чоловік. Діти були забезпечені гарним харчуванням, працювали гуртки.

У серпні того року 25 піонерів за один вихід у поле артiлі «ІІІ-й Інтернаціонал» за дві години зібрали колосків, які після обмолоту дали 70 кілограмів чистої пшениці.

25 січня 1936 року відбулася нарада відмінників-піонерів Хвалибогівської НСШ імені Кірова за участю директора школи Бадарацького, вожатого – Гольца і комсорга Курилюка.

На нараді розглянуто два питання: завдання школи в ІІІ кварталі навчального року і обмін досвідом відмінників. Ось що розповів відмінник 6-А класу піонер Коля Ходоренко: «У першому кварталі я мав оцінку посередньо тому, що погано сидів на лекціях, не слухав пояснення вчителів, часто пропускав уроки. Але в ІІ кварталі я почав лекції готувати дома тільки зранку на свіжу голову, не робив жодного пропуску, на лекціях сиджу уважно – слухаю пояснення вчителя, читаю художню літературу і газету «На зміну», беру активну участь у музичному та художньому гуртках».

Гарних показників досягла вчителька Хвалибогівської НСШ Ганна Степанівна Карнаух – керівник 2-го класу. Чисто і красиво писали діти, гарно читали, із захопленням слухали пояснення своєї вчительки. А вона добре знала кожну дитину класу, її нахили і здібності.

10 травня 1936 року піонери школи влаштували змагання з бігу. Для преміювання переможців дирекція виділила 35 карбованців.

Перші місця зайняли Павка Безрук, який пробіг 1000 метрів за 3 хвилини 30 секунд, і Коля Солодовник, котрий подолав таку ж відстань за 3 хвилини 40 секунд.

Серед дівчат перші місця за Тетяною Кошельник (500 метрів пробігла за 2 хвилини 10 секунд) і Наталією Попович (400 метрів за 2 хвилини 20 секунд).

На третій районній колгоспній, радгоспній, робітничій, студентській, шкільній художній самодіяльності, яка відбулася 21-22 березня 1936 року Хвалибогівська НСШ зайняла перше місце серед шкіл району.

За краще керівництво і виявлення художньої майстерності бюро РК ЛКСМУ та журі олімпіади преміювало з Хвалибогівки: Мірошніченко – бібліотекою, Бадарацького – дзеркалом, Зернову – пеналом, К. Браціло – глісером (іграшка), В. Семенюту – бібліотекою.

Бюро РК ЛКСМУ та журі за гарну підготовку до олімпіади висловили подяку директору Хвалибогівської НСШ тов. Бадарацькому, хорівим і музичним гурткам, піонерам-школярам названої школи за приготовлені експонати: Васі Смоляк, Галі Кононенко, Колі Филенку, Олі Дедюк, Валі Алейкіній, Альошці Соколовському, Любі Бадарацькій, Славі Лаврик, Гриші Махнорилу, Альоші Семенку, Люсі Зерновій, Маші Редько, Яші Ганзуленку, Володі Редьку, Вірі Воронкіній, Мані Омесь, Мані Бережній.

На обласну олімпіаду журі визначило піонерів Хвалибогівської НСШ Заїченко і Мірошніченко.

У Почесний список кращих вчителів району 24 червня 1936 року потрапили викладач української мови Хвалибогівської неповної середньої школи Є. Т. Зернова та її директор Бадарацький.

В 1936 році – в період підозр і репресій – вчитель Хвалибогівської НСШ Волосович на серпневій районній вчительській конференції разом з деякими педпрацівниками був обізваний «троцькістським прихвоснем». «Не місце таким вчителям в радянській школі», – висловились учителі, і ухвалили прохати РВНО, ОблВНО і НКО позбавити їх права на вчителювання».

12 листопада 1936 року піонери Хвалибогівської НСШ Зінченко, Заїченко, Дуня Бойко, Феленко, Надя Шай розповідали: «В цьому році ми свою піонерську роботу перебудували за вказівками II пленуму ЦК ЛКСМУ.

Кращих піонерів – відмінників навчання – обрали вожатими ланок та членами ради загону. Тепер у нас у ланках робота йде жваво і весело. В нас при школі піаніно, радіо, струнний інструмент та гарна бібліотека. Працює фізкультурний гурток. Учні роблять гарні піраміди. У співочому гуртку вивчаємо нові пісні про наше радісне і щасливе життя: «Пісня про Сталіна», «Про батьківщину», «Про Пастишева».

Ми вивчили гвинтівку, протигаз, частина піонерів здала норми на значок ППХО.

Тепер, перейшовши на однозмінне заняття, ми ще з більшою енергією візьмемося за навчання, за організацію зразкового культурного дозвілля.

Спасибі партії і уряду за їхню турботу.

Спасибі тов. Сталіну, який подарував нам таку щасливу юність».

У квітні 1937 року піонери Хвалибогівської НСШ І. Редька, П. Редька, В. Бережний та інші на ланах колгоспу імені Будьонного знищили 140 ховрахів і 5 тхорів. Шкурки зі звірків зняті і здані у шкірсировину.

12 червня на районній нараді вчителів, директорів і завідувачів шкіл відзначали, що Хвалибогівська НСШ (директор Бадарацький), вчителі Курилюк, Циб, Карнаух справляються зі своїми завданнями, сумлінно виховують дітей.

У липні 1938 року на районній шкільній олімпіаді, присвяченій обранню Верховної Ради УРСР великим успіхом користувався джаз Хвалибогівської НСШ. Кращих вихованців преміювали. Джаз Хвалибогівки одержав дві мандоліни, гітару і балалайку. Виконавець Підорін отримав фотоапарат. Поля Крупій – дві цінні книжки, Коля Кулаков – мандоліну.

У повній готовності зустрічала новий 1938-1939 навчальний рік школа у Хвалибогівці.

Як у перший, так і 2-й день на іспити у травні 1939 року прийшли всі учні. Вони успішно освоїли матеріал.

Наприклад. Учні 7-Б класу склали іспит з російської мови (письмово) і з 20 семикласників ніхто не отримав оцінки «погано».

У 5-А класі із 27 на іспиті з української мови отримали: 7 – «відмінно», 9 – «добре», 10 – «посередньо», «погано» – 1.

Як навчалися на «відмінно», так і іспити склали на «відмінно» у 6-Б класі Микола Москаленко і Надія Качан.

22 червня 1941 року німецько-фашистські загарбники напали на Радянський Союз. Почалася Велика Вітчизняна війна. Серед перших гуляйпільців, які пішли на фронт був і доброволець директор Хвалибогівської неповної середньої школи Олександр Борисович Бадарацький. Його вчинок був прикладом високого патріотизму для учнів та жителів села. Він загинув, визволяючи територію України від німецьких фашистів. Про це у 1969 році повідомила червоних слідопитів школи його дочка Любов Олександрівна Бадарацька.

У Хвалибогівській школі протягом семи років навчався Михайло Андрійович Плакса, який проживав у сусідньому Новомиколаївському районі. Командир батареї гвардійських «катюш» Герой Радянського Союзу, кавалер ордена Леніна та інших бойових нагород загинув смертю хоробрих у 1944 році в Угорщині, похований біля міста Ньєредхазе. Червоні слідопити довго листувалися із сестрою Героя Надією Андріївною. Піонерська дружина школи носила ім'я М. А. Плакси.

Невдовзі після визволення з-під окупації, восени 1943 року почала працювати Хвалибогівська неповна середня школа.

– У 1943 році, коли радянські війська звільнили територію району від німецько-фашистських загарбників, – 9 травня 1982 року згадував завідувачий майстернею колгоспу «Перемога», що розташований був на території Хвалибогівської (тепер – Добропільської – Авт.) сільради, В. Мороз, – мені виповнилося 15 років. Відразу ж після визволення району продовжив навчання у сьомому класі. В селі тоді були одні старики, жінки та діти. І кожен з нас усвідомлював, що не час зараз відпочивати, що від кожного з нас Вітчизна чекає допомоги, внеску у справу розгрому ворога.

Роботи було чимало. Головне ж для нас – сільських жителів – виробництво сільгосппродуктів. Допомогати старикам взялися й ми, підлітки.

До обіду я навчався в школі, а потім йшов у поле. Основною тягловою силою на селі тоді була корова. Тож я й працював на коровах. Роботи доводилось виконувати різні – орати, боронувати, сіяти, косити траву, підвозити воду. Нелегко було. Втоплювався. Але вже тоді дитяча душа прагнула робити так, щоб були задоволені старші, щоб допомогти їм. І пройнявся почуттям, що праця наша не марна: тут, у тилу, на полях колгоспу ми допомагаємо кувати перемогу.

А вже в 1944 році працював у тракторній бригаді причіплювачем. Гордим був і тим, що вже робив справді чоловіче діло. Працювати доводилось багато. З особистим часом не рахувалися, прагнення у всіх було одне – трудитись так, щоб одержати добрий урожай. Бо фронту були потрібні хліб, інші сільськогосподарські продукти.

Час був нелегкий. Недосипали, недоїдали. Та на долю не скаржилась. Бо знали, що нашим батькам, старшим братам, товаришам там, на фронті, ще важче.

Після закінчення польових робіт взимку 1944-1945 років навчався на курсах трактористів в Успенівській МТС. Старався. Так чинили й мої товариші. Бо кожен глибоко усвідомлював – потрібні трактористи. Старші всі на фронті, і надія лише на нас. Закінчивши курси, працював у колгоспі імені III Інтернаціоналу трактористом. Довірили мені ХТЗ.

Техніки було мало, не вистачало й чоловічих рук. Зараз навіть уявити важко, як ми тоді витримували. І все ж трималися. Працювали від сонця до сонця, в місячні ночі.

Кожен трудився не заради слави. Про це тоді не думали. Прагнення було одне – допомогти фронту, допомогти нашим батькам, старшим братам наблизити день перемоги над ненависним ворогом, який приніс на нашу землю стільки горя.

І ось довгожданий День Перемоги. Скільки радості було в кожного з нас! Нарешті! Дочекалися! Працювати продовжували так же самовіддано – потрібно було відродити те, що зруйнував ворог.

Радісною була для мене звістка про те, що Вітчизна нагородила мене і трьох односельчан (а було це в 1946 році) медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.». Признатися, не чекав я такого, і дуже вдячний був партії й уряду, що так високо оцінили мій скромний внесок у розгром ворога.

Відтоді минуло багато літ. Та кожного року, святкуючи День Перемоги, я згадую ті далекі роки, коли працею в полі допомагав добити ворога. Невпізнанно змінилося село, зросло виробництво. Не та зараз техніка, не ті врожаї. А життєвий рівень хіба можна з тим порівняти! Та ті роки по-особливому близькі, бо були вони найважчими в моєму житті».

У 1944 році перші дні іспитів у Хвалибогівській НСШ показали добру організованість дитячого колективу та високі знання. Більшість учнів іспити склали на «5» і «4».

Влітку 1944 року хвалибогівські школярі звернулися до всіх учнів району і області організувати допомогу колгоспам у збиранні врожаю і частину трудовнів перерахувати у фонд оборони. Хвалибогівці з честю виконали свої зобов'язання. Вони не тільки допомагали колгоспам у збиранні пізніх культур, а й проводили збір подарунків бійцям Червоної Армії. На 28 жовтня відправили 122 посилки.

17 грудня 1944 року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» (№ 79) опублікувала Звіт колективу комсомольців, піонерів

Учні Добропільської ВШ на колгоспному току. 1970 р.

та учнів Хвалибогівської неповної середньої школи комсомольцям, піонерам та учням шкіл Запорізької області:

– Друзі!

Колектив комсомольців, піонерів та учнів нашої школи перед закінченням 1943- 1944 навчального року звертався до всіх комсомольців, піонерів та учнів Запорізької області із закликом, щоб після закінчення іспитів вийти на колгоспні лани і допомогти матерям і сестрам нашим якнайшвидше і найкраще зібрати воєнний урожай цього року, чим допомогти Червоній Армії швидше добити ненависного ворога.

Сьогодні ми звітуємо перед державою і Червоною Армією, в лавах якої наші батьки, брати і сестри виконують останню місію, поставлену товаришем Сталіним у своїй доповіді про 27-і роковини Великого Жовтня – розгромити німецько-фашистські армії, добити фашистського звіра в його власному лігві і підняти над Берліном прапор перемоги – і повідомляємо, що в боргу ми не залишилися.

Всі комсомольці, піонери та учні нашої школи під керівництвом учителів і піонервожатої після закінчення навчального року організовано вийшли працювати на колгоспні родючі лани. Працювали ми посправжньому і за літній період наш колектив виробив 8921 трудовень. Краще від усіх працювали учні п'ятого класу: Ліда Дейнега заробила 227 трудовнів, Шаповал – 208, Стариковський – 200, Рибінцов – 200, Корабліна – 160, Орлов, Федоренко і Запара – по 100.

Учні сьомого класу виробили найбільшу кількість трудовнів – 2870.

Діти! Із загальної кількості вироблених нами трудовнів ми відрахуємо 30% у фонд допомоги дітям-сиротам, батьки яких загинули на фронтах у боротьбі проти фашистських загарбників та інвалідам Вітчизняної війни, що віддали кров і частину життя свого, ведучи боротьбу за честь і незалежність нашої Батьківщини.

Ми закликаємо всіх комсомольців, піонерів та учнів Запорізької області наслідувати наш приклад.

Спільними силами підтримаємо морально і допоможемо матеріально дітям-сиротам та інвалідам Вітчизняної війни.

За дорученням зборів звіт підписали:

Самойленко – директор школи,

Козаченко – секретар комсомольської організації,

Рибінцов, Максецький, Кучерчук, Кулаков, Чернявський – учні.

У післявоєнний час тяжке становище було не тільки в сільському господарстві. З протоколу № 2 від 9 квітня 1949 року Хвалибогівської сільради, на якій було заслухано директора Хвалибогівської НСШ

Г. Т. Вдовиченка видно, що в 1949-1950 навчальному році кількість учнів збільшиться, потрібно ще дві класні кімнати. Така можливість є, але там у приміщенні проживає сім'я колишнього директора школи Бадарацького. Сім'ю пропонувалося переселити в інше приміщення, яке належало НСШ, де знаходився інтернат, яке теж придатне для мешкання, але добровільно ніхто не хоче переселятися. І все ж таки виконком постановив – і сім'я була переселена, приміщення під 2 класи виділене.

У 1952 році на території Хвалибогівської сільради діяло 5 шкіл.

11 серпня 1954 року Указом Президії Верховної Ради УРСР Варварівська та Хвалибогівська сільради були об'єднані в одну Варварівську.

У 1955 році у зв'язку з тим, що дітям із хуторів було важко добиратися до школи, було створено інтернат, у якому спочатку перебувало 26 дітей, а у 1956 році – 40. Вони лише у вихідні були дома. Вихователям у школі-інтернаті працювала Т. М. Циб, а смачними обідами школярів годувала Павлова.

29 серпня 1958 року село Хвалибогівку перейменували на Добропілля, а Варварівську сільраду – на Добропільську.

Рішенням виконкому Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих № 384 від 31 грудня 1958 року у зв'язку з переходом до восьмирічної загальної освіти Хвалибогівську семирічну школу перейменували на Добропільську восьмирічну.

З 1962 року для сільської молоді у Добропіллі працював консультаційний пункт Гуляйпільської заочної середньої школи. За період його існування середню освіту одержали без відриву від виробництва 34 трудівники. Завідуючою консультаційним пунктом була Надія Петрівна Ковура.

До послуг учнів школи – шкільна та сільська бібліотеки, які нараховували більше 20 тисяч томів книжок.

Добропільські школи

З 1965 року на території Добропільської сільради працювали Варварівська і Добропільська восьмирічні, Добровільська, Новозапорізька, Січанська початкові школи. У 1970 році закрито Січанську, у 1973-му – Новозапорізьку.

У 1973 році сумлінністю у роботі відзначалася вчителька Добропільської восьмирічної школи Г. Н. Чиж.

У 1974 році Добропільську восьмирічну реорганізували у середню школу, а Варварівську восьмирічну – в початкову, в 1976 році вона

Члени учнівської виробничої бригади Добропільської СШ. 1985 р.

приєдналася до Добропільської восьмирічної (пізніше середньої і загальноосвітньої) школи.

Серед учителів тих років слід виділити Ольгу Антонівну Крутікову, Софію Панасівну Гопку, В. С. Репетуна.

27 червня 1977 року районна газета «Зоря комунізму» повідомляла:

– Із сміхом, жартами висипала дзвінкоголоса юнь з колгоспного автобуса, що зупинився біля приміщення Добропільської середньої школи.

– Прибули господарі, – тепло сказав директор школи В. Ф. Ковура.

Та, спостерігаючи за поведінкою вчорашніх дев'ятикласників і семикласників; і без сказаного можна було зробити висновок, що це не випадкові люди у таборі праці й відпочинку «Юність». Вони залишали автобус (правління колгоспу «Перемога» виділило його для підвезення дітей на город, де вони трудяться), щоб увійти в нього наступного ранку.

– Спочатку учням було важко, – розповідав Владлен Федорович, – і вони не виконували норми. А тепер нічого – втяглися в роботу. Жаль тільки, що дощова погода заважає проводити прополку помідорів.

– Табір праці й відпочинку – це корисна і потрібна справа, – визнав директор школи.

– Бо ніде так не розкривається людський характер, як у спільній праці. Пам'ятаєте, як про це сказав В. О. Сухомлинський: «...Тільки завдяки праці, в якій є піт, і мозолі, і втома, людське серце стає чуйним, ніжним». У правильності цього твердження і начальник табору Н. В. Волинцева, і вихователі А. М. Пашук, Г. О. Писанко, С. М. Коновалова, Л. Я. Буряк переконались на прикладі нашого учня.

Протягом навчального року вчителі неодноразово скаржились на поведінку Сергія Никифоренка. Його «проробляли» і на засіданні комітету комсомолу школи і на зборах, але це майже не допомагало. А тепер у таборі хлопець є одним з найдисциплінованіших і найсумлінніших учнів.

В основу діяльності «Юності» покладено дитяче самоврядування, починаючи від чергування по табору і кінчаючи прибиранням спальних кімнат. У тому, що тут люблять чистоту і порядок, ми переконались, побувавши в гостях у дітей. Милують око чисті, охайно заправлені ліжка, частину яких дав школі колгосп.

Поки діти вмивалися, перевдягалися, у їдальні на них уже чекав смачний обід, який готували колгоспні кухарки І. Хохотва, В. І. Савон, чергові по їдальні Тетяна Прядко і Олександр Кучерявий. До речі, коли чергові зайняті на кухні, члени їхніх ланок виконують норму в

полі і за них. Всі 51 чоловік розподілені на 5 ланок, бригадиром табору і виробничої бригади є Олексій Кучерявий.

Та не тільки працею в колгоспі живе табір. Не забувають тут і про виховну, масово-політичну роботу. Де, як не в таборі, є час і можливість для духовного збагачення дітей. До їхніх послуг шкільна бібліотека, телевізор, магнітофон, газети, журнали, шахи, шашки. Жаль, що немає в школі музичного керівника, а то можна було б створити агіткультбригади, які виступали б перед працівниками молочнотоварних ферм, тракторних бригад.

Після обіду за розпорядком дня вихованці табору повинні відпочивати дві години, а потім їх чекають спортивні ігри, книги, музика, танці. Повечерявши, діти відправляються в клуб. Колгоспний кіномеханік Б. Ю. Горпинич спеціально для вихованців табору організовує кіносеанси, і вже о 21 годині ті повертаються до школи. Практикуються тут зустрічі з передовиками виробництва колгоспу, по ланках учні самі готують політінформації, колективно переглядають телепередачі «Час».

У дні, коли погода не дозволяє працювати, для старшокласників організовуються екскурсії (тут це вже стає традицією). Минулого року учні відвідали Запоріжжя. А на початку червня цього року побували на батьківщині Героя Радянського Союзу І. А. Манойла – у селі Різдвянці Новомиколаївського району. Із цікавістю оглянули діти експонати народного музею села.

Про те, хто сьогодні попереду, хто виконав норму, а хто ні, можна взнати зі стенда «Говорить табір праці і відпочинку «Юність». Тут вивішено список членів ради табору, його статут, плани роботи, соціалістичні зобов'язання учнів, графіки чергування по табору і їдальні, дані про роботу, виконану кожним учнем, і т. ін.

Відвідавши привітних господарів табору, ми пересвідчилися, що тут справді росте «перевірена в ділах династія труда», як про це добре сказано в табірній пісні «Наша трудова». Через кілька днів старшокласники роз'їдуться по домівках, але почуття колективізму, дружби залишаться дорогоцінним скарбом у серцях вихованців «Юності».

На початку квітня 1978 року відбулася районна нарада членів виробничих бригад Гуляйпільля. На ній відмічалось, що чималий досвід трудового виховання юних серед інших нагромадила Добропільська (керівник бригади Л. Я. Буряк) середня школа. Учні на відведеній їм землі дбайливо господарюють, вирощують високі врожаї. Педагоги у співдружності з керівниками та спеціалістами сільського господарства вміло спрямовують роботу бригади.

На початку лютого 1982 року для учнів Добропільської середньої школи організували пам'ятний вечір-зустріч з передовиками колгоспного виробництва, ветеранами праці. До Варварівського сільського клубу, де проходив цей вечір, крім учнів прибуло й багато жителів села, щоб послухати розповіді кращих працівників.

Серед гостей – доярки Ніна Степанівна Кравченко, Марія Михайлівна Никифоренко, Віра Улянівна Осовцева, Любов Михайлівна Компанієць, ветеран праці Софія Степанівна Яланська, механізатори Степан Архипович Гомон, Віктор Степанович Носівець, Володимир Іванович Коростильов і багато інших людей.

Відкриваючи вечір, голова виконкому Добропільської сільської Ради П. З. Муковський надав слово голові колгоспу «Перемога» П. С. Недері. Він розповів про стан справ у господарстві, про те, яким був для трудівників господарства минулий рік, про завдання, які треба вирішувати у другому році п'ятирічки.

Зовсім тихо зробилось у залі, коли на сцену запросили передову доярку колгоспу, депутата районної Ради народних депутатів Тамару Олексіївну Боярко. Відчувались повага і шана односельчан до цієї невтомної трудівниці, яка ось уже тривалий час утримує в господарстві першість у соціалістичному змаганні. Минулого року вона надоїла від кожної з 20 закріплених за нею корів 4120 кілограмів молока, одержала 21 теля і всіх їх зберегла. Тамара Олексіївна закликала учнів після закінчення школи йти шляхом своїх батьків – опанувати професію тваринника і хлібороба.

– Це важка, але почесна праця, – сказала, звертаючись до школярів, головний зоотехнік колгоспу Ніна Семенівна Стешенко. – У нашому колгоспі немало людей, трудові успіхи яких відзначено високими нагородами Батьківщини. Саме у них ви повинні вчитися любові до праці, брати з них приклад.

Ветеран колгоспного виробництва Лідія Олександрівна Северин сказала, що все життя вона присвятила роботі в тваринництві, професії доярки. І хоч уже чотири роки на пенсії, але продовжує працювати, бо в господарстві не вистачає робочих рук.

– Ви, молоді, – звернулася вона до учнів, – повинні щороку поповнювати колгоспну сім'ю.

Слухаючи розповіді і побажання старших товаришів, певно, не один із школярів замислився над тим, яку з сільських професій обрати.

У 1982 році напередодні Дня вчителя завідуючий районним відділом народної освіти М. П. Гонтар, серед кращих учителів, які вміло

пробуджують в учнів інтерес і любов до знань, вчать їх мислити, трудитися самостійно називав і вчительку Наталію Василівну Волинцеву з Добропільської СШ.

Влітку 1989 року в таборі праці і відпочинку Добропільської середньої школи жили, трудилися, проводили своє дозвілля 29 школярів сьомих і дев'ятих класів.

Юні рільники працювали на ділянці учнівської виробничої бригади: доглядали посіви буряків, кукурудзи, соняшнику. Трудилися і на овочевому полі. Найчастіше переможцями змагань виходили Оксана Маненко, Галина Глущенко, Любов Махова, Оксана Максецька і Олена Деписенко.

Добре зарекомендувала себе й ланка доярок, яких радо прийняли тваринники другої ферми. Доярка-наставниця Катерина Антонівна Журик не нахвалиться працелюбністю юних учениць Галі Дашко, Наталки Гайворонської, Юлії Родченко, Валі Калашник і Віти Горпинич.

– Робота на фермі, – хвалились школярки, – допомогла нам краще і по-справжньому оцінити професію наших матерів.

Добрий ужинок був і у стригалів. Вони класифікували вовну, купали овець. Тут відзначились Алла Малько, Віра Стешенко, Геннадій Клешня, Василь Новиков та Ян Боярко. 112 карбованців заробили учні.

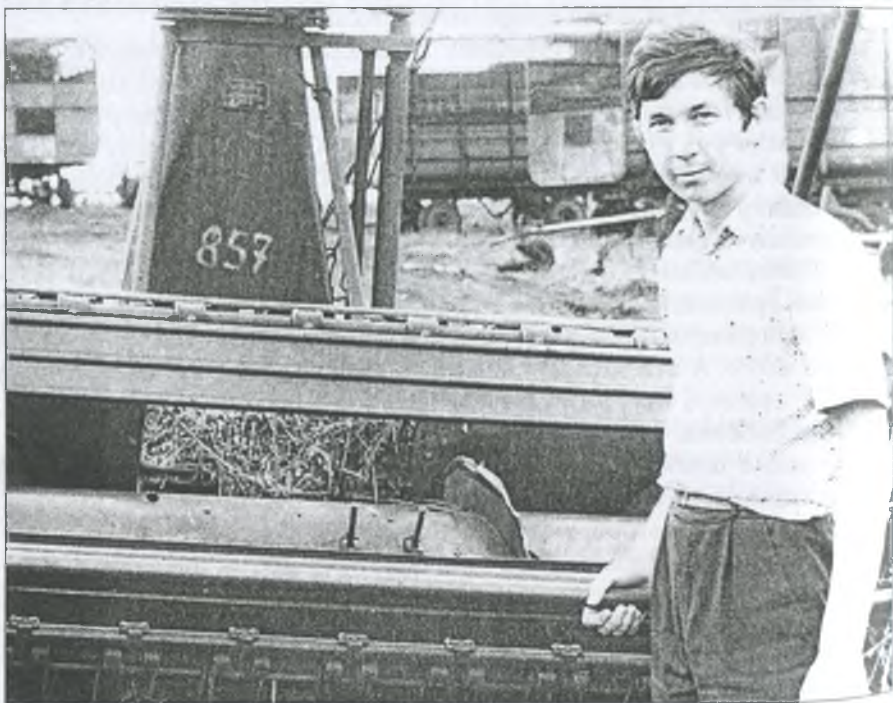
Вагомим був узяток юних пасічників. 414 кілограмів меду відкачали Олександр Діденко, Костя Горецький і Михайло Дурновський. Високу оцінку трудовому внеску своїх підопічних дав пасічник Григорій Васильович Максецький.

– Працелюбом з «Оптиміста» надовго запам'ятається поїздка до історико-краєзнавчого музею в селі Гусарці Куйбишевського району, до Азовського моря, – ділилась враженнями командир трудармійців Галя Глущенко. – А хто забуде День іменинника, на якому вшанували Юлю Родченко, Олену Браженко, Вікторію Стешенко, Оксану Орляк, Василя Бабенка.

Поряд з допомогою колгоспу трудармійці також готували свою школу до нового навчального року: відремонтували 3 класні кімнати, кабінети фізики, історії, української мови.

З висоти сьогоднішніх днів є цікавим «Відкритий лист-спогад» колишніх учнів Хвалибогівської НСШ Ф. Чучка, П. Чиж, І. Поповича:

– Дорога і шановна Євгеніє Трохимівно Бондар! Щиро вітаємо Вас – незабутню вчительку української мови і літератури 1932-1933 років колишньої Хвалибогівської неповної середньої школи (нині це Добропільська СШ) з Міжнародним жіночим днем 8 Березня.

Дівчата вивчають швейну справу, а хлопці – сільгосптехніку. 1989 р.

Ось уже протягом 54-х років ми не забуваємо, як вперше прийшла до нас чорноока, жвава й енергійна молода вчителька і стала нам другою рідною матір'ю. Ви, Євгеніє Трохимівно, вчили нас не тільки грамоти. Ваші уроки були великою школою життя. А які то були роки! Класні кімнати не опалювалися, сиділи хто в чому (в батьківському кожусі або в материній одежі). А за чоботи й не питаєте – то старшого брата чи сестри, то батьківські. Онучею ногу обгорнемо, солом'яну підстилку зробимо... Важкі були роки. Але ми старалися опанувати знаннями, які Ви нам давали.

Перенесли разом з Вами і голод, і холод. Згадуємо зараз, що жменя кукурудзи була справді ласощами. Та держава не забувала про нас: раз на день нам готували гарячий сніданок – пшоняний суп і щось запити.

Надійшло літо, зібрали перший урожай (скосили жито) і дали по 16 кілограмів борошна на двір. Тоді з'явилася й віра в життя. А ми працювали в недавно створених колгоспах «Плугатар», «Дніпрельстан» та «III Інтернаціонал». На трудодні дали трохи грошей і батьки придбали нам взуття (до цих пір пам'ятаємо той запах хрому).

Більшість нас було з бідних сімей. Пам'ятаємо, як у Січанській початковій школі збирали гроші на літак для Червоної Армії. А син куркуля (хто йому підказав?) наполягав, щоб ми ті гроші викрали і спалили. І як від сільради до школи посадили тоненькі деревця, він знову підмовляв хлопців зрізати їх. А пам'ятаєте, як у Січі в степу, в житі знаходили залізні прутики, забиті в землю, щоб під час жнив колгоспники поламали косарку чи самоскид?

Ви нам, Євгеніє Трохимівно, розповідали, що і на заводах теж були вороги індустріалізації нашої країни.

Так, важкі то були роки. Але не світліші дні чекали на нас попереду. На Країну Рад наповзала коричнева чума. І ми на все життя залишилися вірними Вашим настановам. Коли настав час захищати нашу Батьківщину від фашистської нечесті, ми взяли до рук зброю.

Закінчилась війна, вернулися в рідні краї. Хотілося дізнатися, чи живі наші вчителі-наставники. Шукали ми Вас, Євгенія Трохимівно. Пригадуєте, як один із авторів цього листа знайшов Вас в селі Полтавці?

Низький уклін, Євгеніє Трохимівно, за те, що вчили жити, любити Вітчизну, вірити в щасливе майбутнє.

Ми – свідки великих будов. Ось і в нашому місті недавно став до ладу культурно-спортивний комплекс. І ми по-доброму заздriamo нашій молоді. В яких гарних умовах ростуть наші діти і внуки! Та інакше не може й бути. Бо цим молодим людям іти вперед, до нових ви-

сот у економіці, розвитку культури, сільського господарства. Нам потрібна грамотна, всебічно розвинена молодь. А тих, хто звик працювати по-старинці, життя змете з дороги.

Ми вас, Євгеніє Трохимівно, не підведемо. Як ви вчили нас жити на світі, так ми вчимо молоде покоління.

6 квітня 1991 року Гуляйпільська районна газета «Зоря комунізму» опублікувала зарисовку «Зробила щасливий вибір» Тамари Вікторівни Дорогобід:

– Дзвінок... Зачинилися двері й розпочався урок. Кожен із нас пройшов через це, кожен пам'ятає галасливий шкільний дзвінок, голос першої вчительки.

Перша вчителька... Це саме вона розкрила світ писання, навчила читати і лічити. Саме вона пам'ятає всіх нас – маленьких, несміливих, тих, які вперше прийшли до школи. Не все відразу виходило, як хотілося, не всі літери запам'ятовувались і цифри при написанні чомусь хилились в інший бік.

Вчителька
Людмила Петрівна Савицька

Людмила Петрівна Савицька ще з дитинства мріяла бути вчителькою... І її дитяча мрія не розвіялася в життєвих буревіях, стала дійсністю.

Перші випробування вчительською професією пройшла у школах нашого району, куди одержала призначення після закінчення педучилища в Київській області. Починала старшою піонервожатою, потім була вихователем групи продовженого дня, далі – вчителем початкових класів. Заочно закінчила Бердянський педінститут.

Більше двадцяти років Людмила Петрівна на педагогічній роботі. За цей час багато дітей виховала вона. І вони на все життя пронесуть в серці її ім'я.

Сьогодні Людмила Петрівна працює в комбінованих 2 й 4 класах. Важко, адже діти навчаються за новою програмою. Допоміжний матеріал на уроки, малюнки, наочність – все доводиться виготовляти самій, бо новий матеріал краще запам'ятовується, якщо, наприклад, додавання показувати не на фабричних паличках, а на виготовлених руками дітей (чи її власними) паперових зайчиків.

Швидко проходить у Л. П. Савицької урок. Вона вміє зацікавити дітей. Хлопчики й дівчатка із задоволенням включаються в математичні ігри, відчувається особливе пожвавлення. А головне те, що вони не бояться неправильно відповісти, намагаються випередити один одного у розв'язанні й відповіді. І так же кожному хочеться, щоб саме його похвалила любима вчителька. Та не лише на уроках розкриває Людмила Петрівна здібності своїх учнів. Часто зустрічаються вони і після занять. Один поперед другого розповідають малюки, як вони співали, організовували різноманітні конкурси, були на екскурсії в колгоспі.

Завжди усміхнена, доброзичлива, вона швидко знаходить мову з дітьми. До неї часто приходять її колишні учні – допомогти, розповісти про життя, іноді шукають підтримку у першої своєї вчительки. І всім вона порадить, всім допоможе, а когось, можливо, і покарає.

– Мені, мабуть, щастило, – говорила Л. П. Савицька. – Якось так уже склалося, що всі мої діти тягнуться до знань. Але, звісно, без допомоги батьків цього нічого не було б.

Людмила Петрівна веде широку індивідуальну роботу як з учнями, так і з батьками. Досить часто вона відвідує своїх учнів удома, цікавиться умовами, у яких вони живуть.

Понад двадцять років у школі. І всі ці роки вчить Людмила Петрівна дітей першим літерам. Випустить один клас, прийдуть до неї інші новачки, якими вони будуть – однозначно не скажеш. Зрозуміло одне – легкого хліба не буває.

Місцевий колгосп «Перемога» (голова правління Леонід Васильович Горпинич) постійно надавав посильну допомогу школі. У 1991 році, незважаючи на труднощі з пальним, господарство щоденно доставляло дітей до навчального закладу, раз на тиждень возило учнів на заняття в СШ № 1 міста Гуляйполя на уроки інформатики.

Шкільній виробничій бригаді щороку виділялося 50-60 гектарів землі, де учні вирощували, сіяли і обробляли просапні сільгоспкультури.

А ще тільки в 1991 році колгосп виділив школі тисячу карбованців на естетичне оформлення кабінетів, шість тисяч – на музичні інструменти, п'ять тисяч – на екскурсійні поїздки до Ленінграда, 300 карбованців – на преміювання дітей, котрі допомагали господарству під час літніх канікул.

На протязі року голова правління і спеціалісти не забувають дорогу в школу. І як результат – вісім чоловік навчалось у вузах, а дев'ять дипломованих спеціалістів уже трудилися в господарстві.

Колгосп оплачував ставку вчителя, який навчав дівчаток домоводству.

На запитання «Чи окупляться колгоспові витрати на школу?» Л. В. Горпинич відповідав так:

– Ми вже бачимо, що багато молоді залишається на селі. Наприклад, із 33 водіїв автопарку 14 – юнаки до 30 років, у трьох орендних мехзагонах зайняті 28 чоловік, з них семеро – комсомольського віку.

У тваринництві дівчата клубу «Доярочка» тривалий час підміняли кваліфікованих доярок і успішно справлялися з довіреною роботою. Я не буду оригінальним, але повторю, що школа – цех № 1 колгоспу.

24 серпня 1991 року Добропільська середня школа готова була приймати учнів і розпочати новий навчальний рік. Значну допомогу від свого базовика – колгоспу «Перемога» – отримав навчальний заклад. В тому році за рахунок господарства зробили капітальний ремонт опалювальної системи, відкрили комп'ютерний клас. Та й саме приміщення вражало свіжістю фарб. Зі смаком були оформлені й устатковані кабінети, ідальня.

Привели до порядку підвальне приміщення. Туди закладалися овочі й фрукти для харчування дітвори. А школярі та вчителі допомагали жнивцям. Та й сама школа мала новий комбайн «Дон-1500».

У 1991 році правління колгоспу виділило ставку для викладача швейної справи. Тож хлопці оволодіватимуть трактором, а дівчата вчитимуться шити.

Придбала школа (за рахунок господарства) й музикальні інструменти.

У 1994 році вихованців Добропільської середньої школи обслуговували і на власний кошт харчував колгосп «Перемога».

У 2000 році серед кращих завідуючих кабінетів називали і Г. О. Дзунду з Добропільської загальноосвітньої школи. А серед спонсорів навчального закладу – ТОВ «Перемога» (директор Леонід Васильович Горпинич).

Новий 2002 рік приніс сюрприз для учнів Добропільської загальноосвітньої школи I-III ступенів. Про це повідомляла 3 січня у районній газеті директор В. І. Мелашенко: «І дорослі, і діти радіють приходу новорічних та різдвяних свят. В учнів Добропільської ЗОШ I-III ступенів подвійна радість: напередодні Нового року ТОВ «Перемога» вручило їм довгоочікуваний подарунок – музичний центр «Караоке». Піднесений настрій у дітей – це так важливо для новорічного свята. Наявність сучасної музики, яка відповідає смакам учнів, робить свято особливим, незвичайним, сповненим незабутніх вражень. Скільки веселощів, радощів, захоплення!

Гарним подарунком учні завдячують дирекції ТОВ «Перемога», особисто Л. В. Горпиничу, який добре розуміє потреби сучасної молоді і робить все можливе, щоб життя школярів було різноманітним, цікавим і веселим. Свідченням цього є і солодощі, які вручили Дід Мороз і Снігуронька від імені профспілкового комітету і дирекції ТОВ «Перемога».

Вчителі та учні школи шлють найкращі вітання з Різдом Христовим дирекції ТОВ «Перемога» і особисто Л. В. Горпиничу, членам товариства та бажають їм щастя, здоров'я, благополуччя в родинях, достатку в сім'ях. Хай цей рік принесе затишок і тепло у ваші оселі, буде щедрим на посмішки дітей та онуків, багатим на добро і удачі».

– Червень – найвідповідальніша та хвилююча пора для випускників шкіл: у 9-х та 11-х класах проводиться державна атестація навчальних досягнень учнів, – розповідала 19 червня 2002 року директор Добропільської ЗОШ Варвара Іванівна Мелашенко. На сьогодні дев'ятикласники вже успішно склали атестацію з двох предметів: української мови та географії. Пишучи текстовий диктант «Рідне слово», діти ще раз переконалися в тому, що мова є «найважливіший, найбагатший і найміцніший зв'язок, що з'єднує віджилі, живущі та майбутні покоління в одне велике історичне живе ціле». Виявили уміння правильно писати слова на опановані орфографічні правила, ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, належно оформили роботи і отримали бали високого рівня учні Віталіна Юдицька, Наталка Піддубняк, Світлана Гура, Віта Бабенко, Станіслав Карнаух, Юлія Касюкіна.

Гарні знання з географії показали ті ж С. Гура і Н. Піддубняк – їхні відповіді оцінені десятьма балами.

Випускники 11-го класу в нинішньому навчальному році працювали за індивідуальною формою навчання, але це не стало перепоною їм на шляху успішного засвоєння програмового матеріалу.

Їм було запропоновано написати переказ із творчим завданням за запропонованим текстом «Мама». Через зміст творчих робіт дітей проходить думка, висловлена видатним педагогом-новатором В. О. Су-

Директор школи
Варвара Іванівна Мелашенко

хомлинським: «Умій відчувати серце матері...» Ось що пише Юлія Дзундза: «Мама – найкращий, найвірніший друг, який у будь-яку хвилину допоможе порадою, настановою. Це людина, яка завжди підтримує мене у важкий час. Саме вона є життєвим орієнтиром, якого я завжди намагаюся досягти».

І кожен з дітей доводив, що саме його мама найдобріша і найгарніша у світі. І немає в цьому нічого дивного, бо не може бути некрасивою людина, очі якої повні любові й добра.

* * *

Того, 2002-го, року сталася ще одна знаменна подія у dobroпільців – зустріч випускників місцевої середньої школи через 20 років. Про неї тепло розповіла 10 серпня у райгазеті колишній класний керівник Н. Волинцева у кореспонденції «Друзі мої, прекрасний наш союз...»:

– Переклавши так на українську мову відомі пушкінські рядки, я винесла їх в заголовок при розповіді про вас, мої дорогі випускники 1982 року. В цьому році у вас ювілей – 20-ліття, як ви закінчили Добропільську середню школу.

І зараз я б хотіла згадати ті роки, які мала щастя провести поруч з вами, поруч з прекрасним педагогічним колективом.

1974 рік... Перший рік моєї роботи у школі. Знайомство з колективом. І вже всього через декілька днів я з радістю відчувала себе частинкою цієї дружної, доброї сім'ї на чолі з директором В. Ф. Ковурою. Я до цього часу пам'ятаю ту турботу, якою мене оточили всі: і О. А. Крутікова (нехай земля буде пухом моїй дорогій наставниці), і Л. Д. Савин, і П. І. Тимоніна, і Л. Я. Буряк... Дивлячись на їх невтомну працю у школі, я вчилася також віддаватися їй повністю. А новий 1975-1976 навчальний рік подарував мені радість – я стала класним керівником. Я росла, дорослішала, разом зі мною росли, дорослішали, ставали на ноги і ви, мої дорогі ювіляри.

Спочатку вас було 33. Протягом семи років дехто, змінивши місце проживання, виїхав, інші після того, як закінчили вісім класів, вступили до технікумів. Десятирічку закінчило 22 учні. До кінця навчального 1982 року ми стали з вами дружною сім'єю.

Нашу школу без вагань можна було назвати школою життя, тому що в ній все, як у житті: класи – сім'ї, вчителі – батьки. Тому і розлучатися з нею було так важко. Але утішало одне: теплі спогади про все і про всіх.

Наша Добропільська школа випустила в життя не одне покоління учнів. І мені радісно усвідомлювати, що у всіх вас є і моя часточка. Я знаю, що ви стійко зустрічаєте сьогоднішні труднощі, а запору-

кою цього є знання і моральні принципи, засвоєні у школі, сама атмосфера, проникла взаєморозумінням і повагою: і все це завдяки тому, що шкільні керманічі – В. Ф. Ковура, П. І. Тимоніна, а зараз і В. І. Мелашенко змогли створити такий колектив, який турбувався, турбується і буде турбуватися про всіх і про кожного учня окремо.

Ми жили з вами, мої вихованці, в дивний час, овіяний романтикою, наповнений прекрасними подіями і досягненнями. Сам тільки табір праці і відпочинку чого був вартий! Щороку він діяв при школі і носив ніжну назву «Росинка»... А наші поїздки в Дніпропетровськ, Запоріжжя, Київ, Хмельницький, Кам'янець-Подільський...

І ось через 20 років ви знову у своїй рідній школі. Як багато важить для кожного із нас свій дім, де живуть спогади в рамках на стіні, де все таке дороге і близьке серцю. Не всі залишилися вдома у Варварівці, Добропільлі, Новозапорізькому, Раді – лише деякі: Тетяна Калашник, Валентина Горпинич, Микола Куц, Сергій Марченко, Віктор Юрченко... Але не забувають свій рідний край, приїздять додому із Києва – Ігор Буряк, із Дніпропетровська – Петро Кучерявий, із Ростова – Лариса Гопка, із Запоріжжя – Ірина Попович, Віктор Осовцов, Василь Гопка, Людмила Ляшко, Ольга Гаценко, Лариса Лаврик, із Донецька – сім'я Богуславських – Сергій і Надія, із Гуляйполя – Валентина Прядка, Світлана Попович, Наталка Кириченко, Людмила Ларочкіна, Яків Іващенко, із Кам'янки-Дніпровської – Володимир Каліберда, із Закарпаття – Інна Гаценко, із Покровського – Лариса Качан, Ірина Кумейко.

Кажуть, кожна людина народжується двічі. Перше народження – фізичне, а друге – громадянське, коли вперше сідають за кермо машини, трактора, коли вперше переступають прохідну заводу, приходять в цех, в заклад і починають усвідомлювати своє призначення в житті. І я радію за вас, радію тому, що за всі ці роки ви не забули одне одного, що, коли треба, завжди приходите на допомогу. Я рада також і тому, що ви всі залишили у вчителів гарні спогади про себе, що до цього часу вас пам'ятають. Я вдячна вам за розуміння і доброту, людяність і порядність, за те, що і в радості, і в горі ви завжди поруч.

Школа гордиться своїми випускниками. Особливо вона пишається Світланою Гурою та Наталією Піддубняк, що першими в історії навчального закладу закінчили його із срібними медалями.

Багато випускників продовжили справу наставників і стали педагогами. Це О. А. Крутікова, Н. К. Івченко, В. С. Репетун, В. О. Горпинич, А. А. Семенюта, Л. М. Ярош, К. В. Тимченко, Н. А. Солодовник, Т. І. Никифорова, Н. Г. Биковська.

Педагогічний колектив школи. 2006 р.

Гордиться школа колишніми учнями Володимиром Олександровичем Горпиничем, який пройшов свій трудовий шлях від рядового вчителя до заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії Наук України, доктора філологічних наук, професора Дніпропетровського національного університету. Яку б посаду він не займав, завжди залишався патріотом рідного краю.

Василь Антонович Товстик – кандидат педагогічних наук, дійсний член Академії економічних наук України, організатор і перший ректор Макіївського економіко-гуманітарного інституту.

Анатолій Володимирович Тарасенко – родом з Варварівки, журналіст, письменник, Почесний консул України в місті Костанай (Казахстан), президент ТОВ «Печатный двор» у Костанай. Палкий патріот Гуляйпільського краю, добрий друг і спонсор наших земляків-краєзнавців.

В. М. Ярош – юрисконсульт при Верховній Раді України, І. М. Буряк – науковий працівник у галузі сільського господарства, В. В. Лаврик – полковник медичної служби.

Варварівці пишаються своїми земляками: журналістом Іваном Семеновичем Дерев'янком, письменником М. В. Горпиничем і поетом-сатириком А. І. Горпиничем та іншими вихованцями місцевої школи.

І сьогодні педагогічний колектив, адміністрація Добропільської загальноосвітньої школи I-III ступенів намагається створити належні умови для навчання та виховання учнів. Обладнано 9 кабінетів, які оформле-

Директор школи
Світлана Денисівна Юрченко

но відповідно до сучасних вимог. Створені всі належні умови для роботи в кабінетах української та російської мов, математики, фізики, хімії, географії, історії. Гарно й затишно в кабінетах 1-4 класів.

Тут працює злагоджений, дружний колектив. Учитель початкових класів Людмила Петрівна Савицька нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти УРСР», грамотами різних рівнів за високі показники у навчанні та вихованні учнів учителі – С. Д. Юрченко, Л. Б. Кучерява, В. І. Мелашенко. Творчістю відзначається робота вчителів початкової ланки С. Д. Юрченко, Н. А. Солодовнік. Педагогічна майстерність, постійний творчий пошук притаманні для

уроків учителів – філологів Г. О. Дзундзи, А. А. Семенюти, Л. В. Гури, В. І. Мелашенко, Л. Б. Кучерявої. З орієнтацією на особистість учня працюють учителі математики та фізики Л. О. Ходоренко та І. М. Носівець.

Формує науковий світогляд школярів на основі знань минулого і вміння орієнтуватися у найважливіших історичних подіях вчитель історії П. Є. Степанов. Прагнуть наслідувати колег новоприбулі вчителі Н. П. Семенюта, І. І. Степанова, В. В. Рябло.

Педагогічні працівники школи мають можливість регулярно підвищувати свій фаховий рівень на курсах в Інституті післядипломної педагогічної освіти. За останні 5 років курсову перепідготовку пройшли всі педагоги навчального закладу.

Атмосфера, яка панує в школі, пробуджує жагу до знань, спонукає дітей до творчості. Зростає інтерес учнів до науково-дослідницької діяльності. Навчальний заклад мав переможців I (районного) етапу конкурсу Малої академії наук та II (обласного) аналогічного конкурсу.

За період з 2006 по 2008 роки учениця 8 класу Н. Юрченко зайняла III місце в обласному конкурсі пошуково-дослідницьких робіт «Історія міст і сіл» (вчитель А. А. Семенюта) та перше місце у конкурсі «Таїна Шекспірівського слова» (вчитель Л. В. Гура).

Учениця 10 класу Світлана Попович виборола I місце у обласному конкурсі «Євро-2012» (вчитель О. В. Третяков). У 11-му класі Світлана стала переможцем II (обласного) етапу конкурсу МАН (виборо-

Педагогічний колектив школи. 14.02.2012 р.

ла III місце, захищаючи дослідницьку роботу з географії на тему «Місце балки Горохової у природі Гуляйпільського плато»).

Учні школи були переможцями обласних предметних олімпіад: Д. Нікітін виборов III місце з фізики (вчитель Л. О. Ходоренко), К. Куц – II місце з української мови (вчитель Г. О. Дзундза).

За успіхами педагогічного та учнівського колективів стоїть нелегка праця директорів школи. З 1932 року і по наш час навчальний заклад очолювали:

1932 – 1941 рр. – Бадарацький Олександр Борисович,

1943 – 1944 рр. – Бут,

1944 – 1946 рр. – Самойленко Леся Павлівна,

1946 – 1954 рр. – Вдовиченко Гнат Тимофійович,

1954 – 1959 рр. – Крутько Антон Єфремович,

1959 – 1960 рр. – Сердюк Михайло Григорович,

1960 – 1966 рр. – Коломоець Віталій Іванович,

1966 – 1979 рр. – Ковура Владлен Федорович,

1979 – 1988 рр. – Тимоніна Поліна Іванівна,

1988 – 2005 рр. – Мелашенко Варвара Іванівна,

2005 – 2007 рр. – Блажко Галина Євгенівна,

2007 – 2011 рр. – Юрченко Світлана Денисівна,

З 2011 р. і по наші дні – Степанова Ірина Іванівна.

Вони не давали поселитися у школі байдужості, сірості, виховували у дітей здатність радіти красі, утверджувати гідність людини.

Педагогічний колектив разом із своїм постійним помічником ТОВ «Перемога» (директор Леонід Васильович Горпинич) упевнені, що випускники школи пам'ятатимуть своє коріння, житимуть чесно і сумлінно і примножуватимуть славу рідного краю.

ВЕРХНЬОТЕРСЯНСЬКИЙ НВК

У 1888 році у селі Верхня Терса Олександрівського повіту Катеринославської губернії почала працювати земська («корфівська») початкова школа для селянських дітей.

У 1890-1891 навчальному році до школи ходило 37 хлопчиків, а 103 дітей перебували поза її стінами. Витрати за рік склали від громади (общини): на зарплату учителя 100 карбованців, на письмові приладдя – 20; від земства – 305,8 карбованця, у т. ч. на письмові приладдя – 15,8 карбованця. Всього – 425,8 карбованця.

У 1891-1892 навчальному році у школі вчилися 47 дітей (36 хлопчиків і 11 дівчаток). У 91 дворі мешкало 334 чоловіки і 340 жінок, поза школою перебувало 133 дитини шкільного віку (65 хлопчиків і 68 дівчаток). Того року на потреби школи витратили 376,5 карбованця.

У 1891-1892 навчальному році у селі працювали учитель М. Ширяєв і законовчитель Семачевський, а у 1896 році – священик села Воздвижівки Іван Трухманов.

7 березня 1896 року Верхньотерсянську школу відвідав попечитель (опікун) М. О. Тихомиров. І потім у Звіті Олександрівській земській училищній раді він відзначав, що школа знаходиться в середині села на головній вулиці. Двір просторий. Попечитель школи селянин Варфоломій Леонтійович Карпенко, законовчитель Іоанн Трухманов, учитель Феодор Герасимов.

Навчання розпочалися 3 жовтня і тривало 103 дні, пропущених – 163. У школі було 25 учнів (19 хлопчиків і 6 дівчаток). Діти на уроках вивчали Закон Божий, російське і слов'янське читання, вчилися писати, опанувувати арифметику, креслення, загальноосвітні дані у третій групі (класі).

М. О. Тихомиров просив училищну раду посприяти про прийняття стипендіатами у Гнедінське ремісниче училище двох учнів Верхньотерсянської школи випуску 1894 року Сави Приходька і Михайла Глобенка. Хлопці дійсно здібні.

23 липня 1900 року училищна рада Олександрівського повіту просила губернську училищну раду подати для нагородження «за усердие и весьма успешное исполнение учительских обязанностей учителей и учительниц народных училищ Александровского уезда: 18. Попечителя Верхне-Терсянской школы по хозяйственной части крестьянина Варфоломея Карпенко предоставит к награждению серебряной медалью за усердие и заботливое отношение к нуждам школы.

24. Выдать из сумм училищного совета преподавателю Закона Божия Верхне-Терсянской школы учителю Евстафию Волянину 40 рублей».

У 1900-1901 навчальному році у Верхній Терсі відвідувало школу 50 учнів.

У 1901 році на сільській сходці (із 105 домогосподарств було присутніх 75) люди просили повітову земську управу взяти учителя на казенний рахунок. Управа дала на це згоду.

17 березня 1903 року М. О. Трухманов знову відвідав Верхньотерсянську школу і зробив такі висновки: за останні роки місцезнаходжен-

ня школи не змінилося. Вона так і залишилася у центрі села. Зовнішній вигляд та внутрішнє облаштування школи він визнав досить хорошими, зауваживши, що в школі чисто. На той час у ній було достатньо світла, тепла і повітря для навчання. Учительську кімнату М. О. Тихомиров назвав комфортною для проживання. У порівнянні з 1901 роком навчальний заклад втратив город, залишився лише фруктовий садок, загальною площею 494 квадратних саженив. Як і в попередні роки, вчитель бджільництвом не займався.

У школі сталися значні зміни: замість селянина В. Карпенка опікуном – Сергій Олександрович Тихомиров, вчитель Антон Левицький замінив Олександра Григоровича Панченка, у якого склалися досить складні стосунки з місцевими жителями. Залишився лише один священнослужитель, а саме: святий отець Микола Тацентов.

Свою роботу школа розпочинала не за чітким графіком. Якщо у 1901 році заняття починалися 27 вересня, то у 1902-му – 7 жовтня. Це пояснювалося тим, що селяни відпускали дітей на уроки лише тоді, коли закінчували повністю збирати врожай.

Всього навчальних днів у школі було 115, але діти сумлінно її відвідували. Про успіхи у навчанні говорять такі дані: по Закону Божому за оцінкою екзаменатора програма виконана, успіхи досить гарні.

Читання російською мовою успішне, а старослов'янською – задовільне у першій та другій групах (класах). У третій групі все оцінено на «добре». Перевірка письма мала такі результати: у першій групі каліграфія та чистота зошитів – хороші, правопис – задовільний.

У другій групі правопис теж задовільний, а каліграфія досить гарна. Третя група оцінена досить добре.

Арифметика у першій групі – усні завдання до 20, письмові на 4 дії, нумерація на 1000. Успіхи досить гарні.

У другій групі вирішувались завдання до 60, письмові на 4 дії, нумерація на 1000000. Успіхи визнані задовільними.

У третій групі усні завдання до 100, письмові 4 дії, нумерація до 10 мільйонів. Успіхи задовільні. Креслення та мистецтво не викладались.

Як і в попередні роки, екзаменатор відзначив діяльність священика Миколи Тацентова.

У 1913 році Верхньотерсянська земська початкова школа була вже чотирирічна. Два вчителі навчали 97 дітей і майже така ж кількість залишалася поза школою.

У цьому ж році закупили 25 книжок на релігійно-моральну тематику на 3 крб. 29 коп.; біографічну – 4 на 0,25 крб.; історичну – 14 на 1 крб.

66 коп.; географічну – 29 на 4 крб. 29 коп.; природничу – 21 на 2 крб. 86 коп. Всього 166 примірників на 22 крб. 62 коп., з них понад 40% – художня література.

У 1913-1914 навчальному році у Верхньотерсянській школі діти навчались у чотирьох групах (класах), а саме: у першій – 40 (24 хлопчики і 16 дівчаток), у другій – 41 (26 і 15), у третій – 8 (7 і 1), у четвертій – 6 (4 і 2), всього – 95 (61 і 34), а на екзамени прийшло 76 дітей (51 і 25).

Значно поліпшилося відношення влади до народної освіти після жовтневих подій 1917 року в Петрограді. Радянська влада повернулася обличчям до школи, але події громадянської війни 1918-1921 років дещо пригальмували розвиток шкіл, бурхливо освіта почала розвиватися із середини 20-х років минулого століття.

У 1925 році у Верхній Терсі два вчителі у чотирирічній школі навчали 83 учнів. Тоді ж велася активна боротьба із ліквідацією неграмотності серед селян. Відкривалися спеціальні школи лікнепу (ліквідації неписьменності). Були вони й у Верхній Терсі.

Велику боротьбу з неграмотністю проводили верхньотерсянці. Вчителі та комсомольці взяли на облік всіх неписьменних віком від 17 до 35 років. Таких виявилось 91 особа, серед них – 56 жінок. Після цього у березні 1927 року зібрали сходку селян, комсомольців, вчителів, сільбудівців (всього 86 чоловік), на якій обговорили питання організації гуртків лікнепу і прийняли резолюцію. В ній записали, що сходка «вітає радянську владу, яка має на увазі так багато допомогти в культурній нужді населенню... ліквідувати неграмотність у селі Верхній Терсі всіх, починаючи від підлітків до 35-літніх селян». Тут же організували осередок ліквідації неписьменності, до якого увійшло 68 жителів. Осередок передплатив газети «Геть неписьменність!» (18 примірників) і «За грамоту» (12).

Осирити боротьбу з неучтвом доручили вчителю Івану Федоровичу Продану. Неписьменні були розділені на 6 груп (шкіл). У них працювало два вчителі та четверо грамотних селян. Для учнів придбали підручники, зошити, олівці. Заняття розпочалися 16 березня. Але в перші дні занять відвідування було погане. Щоб покращити його, комсомольці та груповоди (вчителі груп) ходили по дворах неписьменних і роз'яснювали значення грамотності для людини. Від деяких чоловіків брали розписку приблизно такого змісту: «Дана ця розписка громадянином... Петром в тім, що я буду посилати жінку в лікнеп». Після цього відвідування занять поліпшилось, а серед жінок воно складало 95 відсотків.

Через 2,5 місяця були перевірені знання лікнепівців. І встановлено: 73 слухачі оволоділи грамотою дуже добре, 12 – посередньо (як тоді говорили – слабувато) і 6 грамотою не опанували. Їм довелося починати спочатку.

У Верхній Терсі на 1 грудня 1926 року працювало дві початкові школи, а в 1929 році відкрилася школа сільської молоді. Крім навчання піонери та учні брали активну участь у громадській роботі села.

31 грудня 1930 року через Гуляйпільську районну газету вони звернулися із закликом до піонерів шкіл: «Піонери Верхньотерсянської школи, крім малювання плакатів та роз'яснювальної роботи серед батьків, взяли на себе зобов'язання обслуговувати під час переобрань, щоб всі дорослі мали змогу бути на переобраннях, а також переобладнати гаслами приміщення, де відбудуться збори.

Піонери також готують п'єсу, яку поставлять під час виборчих зборів. Цей приклад повинні наслідувати й інші піонерські загони».

На 1 червня 1935 року в селі працювала неповна середня школа, де дітей навчало 16 вчителів, на хуторах Гіркому та Цвітковому Верхньотерсянської сільської ради – початкові школи.

У квітні піонери та учні зібрали 3506 кілограмів металобрухту. П. Ярмач та Л. Мофа – по 55 кілограмів, а Г. Шаповал, Н. Шпундра – по 100. Діти також взяли шефство над 32 лошатами артілі «Комунар». Щоденно їх чистили та виводили на пашу. В. Домашенко навчив лоша Орлика стрибати у висоту на 75 сантиметрів і в довжину – на 1,5 метра. А учениці Галя Ясько та Маруся Бикова гарно доглядали телят.

1 травня 1935 року піонери В. Г. Домашенко, Т. Штепа, С. Шаповал, В. Т. Домашенко, М. Мофа, піонервожатий І. К. Мартиненко через райгазету доповідали, як вони виконують взяті зобов'язання: «Проробляючи лист Н. К. Крупської, ми, учні Верхньотерсянської НСШ, взяли на себе ряд зобов'язань. Тепер ми хочемо розповісти, як практично виконуємо їх.

По-перше, дотримуємось календарного плану роботи гуртків та акуратно відвідуємо їх заняття, особливо – гуртка натуралістів.

По-друге, випускаємо і вже випустили 29 польовок у колгоспних бригадах. Такі учні, як Р. Білай, К. Сліпченко та П. Семенюта, самі випустили 17 художньо оздоблених польовок.

По-третє, позамітали й поприбирали свої двори, насадили дерева, поробили бульварчики та привели шкільний двір до культурного вигляду. Найкраще впорядкував свій двір М. Мищенко.

По-четверте, пишемо і забезпечуємо лозунгами колгоспи, сільраду,

будинок колективіста, кооперацію, лікарню. Найбільше і найкраще писали Ів. Савоста, О. Савоста та М. Типа.

А тепер загін піонерів 7-х класів Гуляйпільської СШ, з яким ми змаємось, повинен написати, що вони конкретно зробили в колгоспі, в школі щодо культурного обслуговування».

8 грудня 1935 року завідувачий Гуляйпільським районним відділом освіти Л. Ю. Славний у статті «Посилити боротьбу за високу якість навчання в школі» серед інших відзначав, що вчителі Максецький, Гіренко (Верхньотерсянська НСШ) працюють по-новому».

24 червня 1936 року районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала Почесний список кращих вчителів району. Серед інших там вміщено й прізвища викладачів Верхньотерсянської НСШ: української мови П. П. Максецького, історії Скляра, російської мови Т. М. Середи, директора О. А. Мелешка.

– Я вчуся в 5 класі Верхньотерсянської НСШ. З усіх дисциплін маю оцінки «відмінно» та «добре», – хвалився 12 листопада 1936 року Гаврюша Вдовенко. – Щодня, коли тільки прийду з школи, декілька хвилин відпочивши, готую уроки. У вільний час читаю художню літературу.

За цей квартал я прочитав книжки: «Чапаєв», вибрані твори Марка Вовчка, «Мої університети» М. Горького, «Півтори розмови» і багато інших творів.

Я піонер і голова загону. Мій загін імені Кірова має непогані показники в успішності, активно працює на громадській роботі.

Багато мені допомагають батьки. Мати обрала гарний куток, батько придбав багато книжок, часто цікавиться моїми оцінками, заходить в школу, розпитує про мене вчителів, вивчає мої потреби.

Працюю я вперто, але мої вимоги до себе щодня ростуть.

На наступний квартал зобов'язуюсь ще кращі мати оцінки, більше прочитати художньої літератури.

7 лютого 1937 року відбулася перша районна дитяча олімпіада, до якої непогано підготувалися школи Верхньої Терси.

У 1939 році успішно склали іспити у Верхньотерсянській НСШ з географії в 5-А і Б (викладач Вітер), успішність дорівнювала 100%. Такі результати і з української мови в 5 класах (викладач Доценко), з арифметики в 6-А класі (викладач Прихідько С. А.), з української мови у 7-А класі (викладач Максецький).

Гірші показники у Гірчанській початковій школі (завідувачка Суботіна, керівник 4 класу Крупій). Іспит з української мови не склали три учні із тринадцяти.

Вчитель Верхньотерсянської семирічної школи Сергій Артемович Прихідько (1903-1943) – активіст громадського життя села

У першій половині 1941 року вчителі брали активну участь у роботі сільського клубу. Учитель С. А. Прихідько керував роботою драмгуртка, виступав з лекціями. За останні два місяці гурток підготував і поставив п'єси «Наталка Полтавка» і «Бурлака».

Вчителька С. Тахтамиш провела за три місяці серед колгоспників 16 різних бесід.

Віроломний напад німецько-фашистських загарбників 22 червня 1941 року на Радянський Союз перервав мирну працю верхньотерсянців. Колгоспники, що не були призвані до діючої армії, організували групу сприяння районному винищувальному батальйону на чолі з комуністом директором школи О. А. Мелешком.

У жовтні 1941 року Гуляйпільський район був окупований фашистами, а у вересні 1943 року їх погнали на захід радянські війська. Але перед цим німецькі заїди встигли завдати матеріальної шкоди, в тому числі знищити дві школи у Верхній Терсі.

За спогадами колишніх учнів під час окупації села вони ходили до школи, але там були присутні поліцаї. Діти повинні були низько вклонитися їм. Після знищення школи учні довго ходили навчатися у приміщення гуртожитку, поки не відбудували школу.

Весною 1944 року на іспити у Верхньотерсянську НСШ прийшло святково одягнених, з радісними обличчями 120 учнів, з них витримало іспити 116. При навчальному закладі організували спеціальну кімнату наочних приладів. Щодня до екзамену проводились консультації. Чергові вчителі організовували дозвілля дітей.

У 1953-1954 навчальному році у неповній середній школі (директор І. М. Стасик) було 7 класів, у яких освіту здобувало 214 учнів. Учителями працювали О. І. Циб, М. С. Балакова, Є. М. Ейдензон, М. Д. Галаган, М. С. Шевченко, Т. Р. Гавриляк, М. І. Онищенко, В. Ф. Стаменов, П. М. Тарасенко, С. А. Боровий, Г. Пошила, З. Г. Крась.

Діти відвідували гуртки: літературний, фізико-математичний, географічний, драматичний, фізкультурний, юннатів, «Умілі руки», політехнічний.

– На території нашої Верхньо-Терсянської сільської Ради знаходяться три школи: дві початкових – у селах Гіркому і Цвітковому і семиріч-

на – у селі Верхня Терса, – 19 липня 1957 року розповідав голова сільської ради Т. Коломоєць. – Колективи вчителів початкових і семирічної шкіл разом з громадськістю провели немало роботи по ремонту шкільних приміщень. В цьому році в усіх школах проводиться в основному поточний ремонт, який у початкових школах вже повністю закінчено.

Приємне враження справляють світлі класні кімнати з свіжопофарбованими і відремонтованими партами, підлогою, дверима, з чистими біленькими стінами. Все тут підготовлено до зустрічі учнів, до початку нового навчального року. Забезпечені початкові школи також паливом на зиму. В кожну з них завезено по 3 тонни вугілля і по одному кубометру дров.

До кінця підходить і ремонт Верхньо-Терсянської семирічної школи. Проведено в усіх класних кімнатах побілку і пофарбування, відремонтовані і пофарбовані, які було потрібно меблі, як парти, столи, стільці та інше, приведено в порядок шкільне подвір'я. Зараз в коридорі закінчуємо настилати підлогу, потім пофарбуємо її, і на цьому ремонт шкільного приміщення кінчається. Повністю ремонтні роботи ми думаємо закінчити до 1 серпня.

Всі вчителі, які працюють у Верхньо-Терсянській семирічній школі, забезпечені житловою площею. Для них при школі є гуртожиток. В цьому році ми в ньому провели поточний ремонт, побілили, пофарбували.

Цієї весни, коли проводився декадник лісу і саду, учні шкіл нашої сільської Ради взяли в ньому активну участь, озеленили шкільне подвір'я, допомагали також у посадці дерев престарілим колгоспникам. Зараз, під час канікул, діти відпочивають і допомагають колгоспникам у збиранні врожаю. Більшість учнів працює на току.

Рішенням виконкому Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих № 384 від 31 грудня 1958 року Верхньо-Терсянську семирічну школу перейменовано на Верхньо-Терсянську восьмирічну школу.

Рішенням виконкому районної Ради депутатів трудящих № 315 від 12 вересня 1963 року закрито Гірчанську початкову школу, аналогічним рішенням № 209 від 1969 року закрито малокомплектну Цвітківську початкову школу.

З роками приміщення восьмирічної школи старіло і не відповідало вимогам для здобуття повноцінної освіти. Тому в 1965 році розпочалося проектування нової двоповерхової школи. Будівництво почалося в кінці 60-х років і завершилося в 1972 році.

У 1969-1970 навчальному році восьмирічна школа налічувала 230 учнів. Кожен третій мешканець Верхньої Терси мав середню освіту. Один із синів колишнього бідняка В.Ф. Шаровський – Борис був аспірантом

Київського державного університету, Віктор – працював головою місцевого колгоспу і був кавалером ордена Леніна, дочки Ніна та Галина – вчителі.

Всі восьмеро дітей колишнього батрака, одного з перших комуністів села О. К. Третяка здобули вищу й середню освіту. Неоніла, Раїса та Валентина – лікарі, Зінаїда – агроном, Людмила – інженер-будівельник, Антоніна була ще студенткою Запорізького державного педінституту, Галина працювала швачкою, Віктор закінчив школу і служив у армії.

На той період новозбудована двоповерхова школа у Верхній Терсі мала обладнані кабінети фізики, хімії, власний радіовузол, фотолaboratorію. На території навчального закладу розміщувалися теплиці, квітники, метеорологічні та географічні майданчики.

Згадаємо, що у середині травня 1977 року відбулися треті районні змагання школярів зі спортивного орієнтування на кубок імені Алли Оношко і в упертій боротьбі команда Верхньотерсянської восьмирічної школи посіла почесне третє місце.

У 1977-1978 навчальному році повної успішності учнів добився педагогічний колектив Верхньотерсянської восьмирічної школи.

У кінці січня 1979 року в районному Будинку піонерів відбувся огляд учнівської художньої самодіяльності, на якому добре виступили верхньотерсянські танцюристи, котрі привезли бальні і циганські танці. Глядачі побачили і почули ансамбль гітарних інструментів з Верхньотерсянської восьмирічки.

У 1980 році під час літніх канікул близько 50 учнів 5-8 класів Верхньотерсянської восьмирічної школи приступили до роботи в колгоспі імені Леніна. У гарячу пору догляду за просапними культурами вони поряд з дорослими пололи соняшник, кукурудзу, буряки, картоплю, активно допомагали заготовляти корми для громадського тваринництва, для тутового шовкопряда, пасли молодняк великої рогатої худоби.

Завзято вели прополку просапних, дбайливо доглядали молоді лісонасадження семикласники. Особливо ж відзначились Юра Давиденко, Люда Шаровська, Люба Дерев'янка, Тоня Домашенко, Оля Мавроді, Дмитро Стайловський, Василь Бодня.

Трудилися школярі і в будівельній та тракторній бригадах. Під рукою досвідченого наставника помічника бригадира тракторної бригади Михайла Олексійовича Булаха і під керівництвом бригадира будівельників Миколи Лукича Шрамка вони охоче виконували різноманітну посильну роботу. Найефективніше працювали випускники Віктор Дерев'янка і Юрій Федоренко, котрі мріяли стати механізаторами.

А шестикласник Володимир Карпенко допомагав вирощувати тутовий шовкопряд, як і Олег Ростоцький, Юрій Пінчук, Анатолій Качан.

Шестикласниця Надя Бугрим, як і її мати, доглядала тварин. Странно й добросовісно пас телят і восьмикласник Володимир Малишев.

– Правління колгоспу, – 18 липня 1980 року говорив директор школи Микола Іванович Лопатін, – задоволене роботою школярів. Воно високо оцінює їх старанну і високопродуктивну працю.

– У 1980-ті роки Верхньотерсянська восьмирічна школа мала тісні зв'язки з колгоспною комсомольською організацією. Систематично проводились екскурсії на молочнотоварний комплекс, у тракторну бригаду, до ремонтної майстерні. Окрім уроків трудового навчання, тут зуміли знайти й чимало інших методів прищеплення хлопцям і дівчатам любові і поваги до землі, рідного села, праці хлібороба. На базі сільської бібліотеки діяв клуб профорієнтації. Традиційними були зустрічі з передовиками.

У грудні 1980-го року до школярів завітали головний зоотехнік колгоспу Ганна Григорівна Верменчук та ветеран господарства Марія Степанівна Шепель.

Говорив учень восьмого класу Анатолій Качан:

«Я мрію працювати біля техніки. Мій тато, Валентин Никифорович, часто брав мене в поле на оранку, сівбу, жнива. Хвилини, коли він доручав мені керувати трактором, найдужче врізались у пам'ять». А його однокласник Василь Бодня сказав: «Хочу продовжити навчання в Чубарівському СПТУ, де опанує фахом механізатора мій старший брат. Наш батько, Володимир Михайлович, теж тракторист. Він з малку привчав нас до чесної праці».

На початку лютого 1982 року районний штаб з підбиття підсумків другого етапу Всесоюзної експедиції піонерів і школярів «Моя Батьківщина – СРСР» відзначив роботу Верхньотерсянської восьмирічної школи.

У цей час творчо працювала, пробуджуючи в учнів інтерес до знань, вчителька Варвара Сергіївна Домашенко.

У переддень 1989-1990 навчального року вчителька Марфа Семенівна Стаменова пішла на заслужений відпочинок.

– Професія педагога – найважливіша, найвеличніша, славна і ніжна, – говорила Марфа Семенівна. – Вихователь повинен бути розумним і доброзичливим, всезнаючим і терплячим, безкорисливим і щирим другом своїх вихованців.

Учениця, обпаленого війною, сорок першого року випускного класу першої міської середньої школи, педагог із 43-річним трудовим стажем, умудрена життєвим досвідом М. С. Стаменова на районному святі освітян під гучні оплески присутніх вручила молодому вчительському поповненню книгу «Естафета поколінь».

Педколектив Верхньотерсянського НВК.
Четверта зліва у другому ряду директор Л. В. Тилик

– Дозвольте назвати всіх вас дітьми, – звернулася до них директор Верхньотерсянської НСШ Л. В. Тилик. – Повірте, хвилюється, тремтить моє серце. Згадую той час, коли сама ось так стояла перед старшими товаришами. І ось тепер сама проводжаю доньку на трудовий освітянський шлях.

Від імені батьків бажаю вам у житті радості і щастя. Сподіваємось, що ви не посоромите батьківської честі і станете справжніми педагогами.

Любов Володимирівна за народним звичаєм підходить до доньки Олени, а віднині Олени Федорівни, вчительки СШ № 1, дарує їй рушник з гронами червоної калини і пучечками колосків – на щастя, на долю. Такі ж рушники дарують молодим фахівцям представники шкіл.

В кінці травня 1995 року пройшов фінал районного конкурсу «Вчитель року», в ньому взяла участь і вчитель Світлана Іванівна Білан з Верхньотерсянської середньої школи.

У тому ж році середня школа стала називатися загальноосвітньою школою I-III ступенів.

Напередодні Дня працівників освіти 1997-го року завідувача районним відділом освіти Л. Є. Кірієнко, зокрема, сказала: «Сьогодні хочеться подякувати завідуючій Верхньотерсянським сільським дитсадком Н. Дяченко за терпіння, незгасаючу енергію і віру».

У березні 1999 року в Гуляйполе завітав обласний огляд художньої самодіяльності «Таланти твої, Україно!» У жанрі декоративно-прикладного мистецтва грамоти обласного управління освіти отримали учні Верхньотерсянської ЗОШ А. Сопільняк і В. Бережний.

У 1999 році учень 6 класу Верхньотерсянської ЗОШ Владислав Білан (керівник вчитель Сергій Іванович Білан), який з 2 класу є учасником обласних олімпіад з креслення і займає призові місця, виборов перше місце серед дев'ятикласників. Учні Павло Дмитрієнко та Олександр Гречишніков посіли відповідно 6 і 7 місця. Всіх переможців конкурсу нагородили грамотами облуро.

У районному конкурсі науково-дослідницьких робіт переможницею стала одинадцятикласниця Ліля Білан (Верхня Терса) з роботою «Сторінки історії. Голодомор 1946-1947 років у с. Верхня Терса» (керівник вчитель Світлана Іванівна Білан). Ліля виборола друге місце в обласному конкурсі науково-дослідницьких робіт Малої академії наук.

Районними молодіжними преміями для обдарованої молоді в галузі науки й мистецтва за 1996-1999 роки нагороджено Владислава Білана і Лілю Білан з Верхньої Терси.

У першій декаді січня 2000 року вчителька початкових класів Людмила Іванівна Домашенко брала участь у районному конкурсі «Учитель року».

У 2000 році переможцями у конкурсі Малої академії наук були учні В. Білан та В. Шаповал з Верхньотерсянської ЗОШ.

У 2001 році рада обласного інституту післядипломної освіти високо оцінила методичні матеріали вчителя історії з Верхньої Терси Світлани Іванівни Білан, якій запропоновано навчання в аспірантурі. В цьому році В'ячеслав Шаповал (6-й клас) виборов перше місце в обласному турі конкурсу, а Владислав Білан (8-й клас) – друге місце з креслення.

У 2001 році розпочав роботу дошкільний заклад у селі Верхня Терса, який передали в розпорядження райво. Того року плідно працював колектив Верхньотерсянської ЗОШ (директор Любов Володимирівна Тилик, заступник Світлана Іванівна Білан).

У 2001-2002 навчальному році Верхньотерсянський дошкільний заклад охоплював 80 % дітей, за рік цей показник зріс на 4 % і у 2003 році становив 84 % – це найкращий результат у районі серед сільських дитсадків. До того ж у Верхній Терсі створили належні умови для повноцінного навчання і виховання учнів перших класів.

У 2003 році переможцем районного конкурсу «Учитель року» була вчителька початкових класів Л. І. Домашенко.

15 жовтня 2004 року Верхньотерсянській ЗОШ урочисто вручили комп'ютерний клас.

У 2005 році були цікаві зимові канікули у дітей Верхньої Терси. Завдяки ТОВ «Агро-Континент» відбулися дві поїздки до м. Запоріжжя. Діти відвідали виставу «Снігова королева» в музично-драматичному театрі ім. Магара та цирк і отримали надзвичайне задоволення та заряд емоцій, якого вистачить до кінця навчального року.

Поїздка стала можливою завдяки директору товариства В. Б. Щербині, завідувачому автогаражем І. В. Шаповалу, секретарю товариства Л. Л. Мезенець, водію А. В. Шаповалу.

Сподобався дітям театральний ранок «У гостях у казки», проведений у сільському Будинку культури. Танцювали, водили хороводи навколо красуні-ялинки, грали в різноманітні ігри. Всі йшли додому з подарунками, придбаними базовим господарством. Щира подяка за організацію та проведення ранку директору СБК О. В. Мофі та художньому керівнику М. М. Домашенку.

На виконання Закону про дорожній рух, Державної програми забезпечення безпеки руху на автомобільних дорогах, з метою пропаганди необхідності дотримання правил вуличного руху у Верхньотерсянському НВК ще у 2002 році було організовано загін юних інспекторів дорожнього руху. З того часу члени загону, а вони є слухачами гуртка «ЮІР» (керівник Сергій Іванович Білан), є активними учасниками районних оглядів-конкурсів ЮІР. Щорічно виборюють призові місця. У цьому році вони посіли перше.

– Впродовж усього навчального року загін проводив пропагандистську роботу серед учнів та вихованців дитячого садка «Журавлик», – розповідала 4 червня 2005 року заступник директора школи з навчально-виховної роботи Світлана Іванівна Білан. – Надавали допомогу при проведенні тижня безпеки.

Біля школи на асфальтовому майданчику зробили розмітку стандартного перехрестя. Там впродовж тижня проводились практичні заняття, рольові ігри, змагання. А юні інспектори руху одночасно готувались до обласних змагань. І там команда виступала гідно.

Найкращим знавцем надання першої медичної допомоги виявився Є. Качан, якому було вручено грамоту та приз. На етапі «Регулювальник» уміло розв'язав ситуацію п'ятикласник К. Качан. Його також відзначено. За стінгазету команді присудили четверте місце.

У 2005 році учні 1-4 класів Верхньотерсянського навчально-виховного комплексу чудово провели свій час та оздоровилися в

таборі денного відпочинку. За цей період вони відвідали парк тварин «Таврія», побували у краєзнавчому музеї м. Гуляйполя, щодня виїздили на природу, грали в цікаві ігри, побували на екскурсії в мехзагоні. І весь час з ними були вчителі молодших класів Н. І. Качан, В. М. Дерев'янку, В. С. Шаповал, Л. І. Домашенко.

З радісними посмішками діти кожного дня поспішали до їдальні, бо сніданки та обіди були справді смачними та різноманітними. За це подяка кухарям Ю. Д. Журавко та О. М. Сопільняк.

– Наші діти, – хвалилися 6 липня 2005 року вдячні батьки Л. Яланська та Т. Давиденко, – пізнавали світ з різних сторін та отримували повноцінне харчування завдяки спонсорській допомозі місцевих підприємців Н. М. Сахно, Р. О. Релушко, Г. О. Гречишнікової, Н. В. Близнюк, В. В. Тютюнник. Велику допомогу надало базове господарство ТОВ «Агро-Континент». Директор його В. Б. Щербина завжди відгукується та переймається проблемами школи.

Дякуємо й дирекції школи та особисто Л. Т. Тилик, а також сільському голові В. Л. Застрожнікову за організацію табору відпочинку.

– Влітку 2005 року, – додав Володимир Леонідович, – працівники ТОВ «Агро-Континент» і школярі двічі побували в м. Умані в Софіївському парку, в Асканії-Новій, у парку тварин «Таврія», на Мелітопольських Кам'яних Могилах, на острові Хортиця, в м. Ялті в Нікітінському ботанічному саду.

Завдяки зусиллям профспілкових активістів І. Д. Сахна та Л. П. Мезенець та допомозі ТОВ «Агро-Континент» 29 дітей працівників відпочили біля моря в таборі. Жодній дитині працівників не було відмовлено у путівці. Ще 50 учнів оздоровились у шкільному таборі.

З вересня 2005 року випускники школи та їх батьки В. Дерев'янку, В. Шишка та У. Калантарян дякували В. Б. Щербині, завідувачому гаражем господарства І. Шаповалу, водіям А. Шаповалу та В. Педорі за подаровану подорож у Крим. Протягом двох днів діти мали можливість милуватися краєвидами Алушти, Ялти, Сімферополя. Живописними вулицями, прекрасними пляжами і білосніжними океанськими лайнерами коло Набережної Ялти, старовинними спорудами і сучасними ансамблями комфортабельних готелів і будинків відпочинку.

Відвідали і Ластів'яче гніздо, зачаровано споглядали кімнати Воронцовського палацу, побували діти і у Нікітінському ботанічному саду.

– Дитячий заклад с. Верхньої Терси знаходиться під постійною опікою ТОВ «Агро-Континент» і директор товариства В. Б. Щербина переймається нашими проблемами, – 14 травня 2005 року розповідала

заступник директора з дошкільного виховання Н. Дяченко. – Зокрема, були виділені кошти на придбання іграшок, нового телевізора і відеомагнітофона. А нещодавно на базі дитсадка проходив районний семінар працівників дошкільних закладів. В. Б. Щербина надав дієву допомогу в організації й цього заходу.

Разом з тим хочу назвати і батьків-активістів, що не стоять осторонь, а допомагають проводити свята для малюків. Це – Л. М. Яланська, Ю. П. Журавко, С. П. Бодня, О. Косаренко. І особлива дяка Н. К. Бойко. Вона нашим дітям уже бабуся, але вміє і знає, як допомогти.

Не можу не згадати і сільського голову В. Л. Застрожнікова. Саме сільська рада виділила нам кошти на ремонт приміщення і купила магнітофон.

Переможцем обласного конкурсу у 2005-2006 навчальному році був Віталій Мезенець (9 клас, Верхньотерсянський навчально-виховний комплекс).

У кінці березня 2007 року пройшов заключний концерт переможців районного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Сузір'я втілених надій», на якому глядачі тепло вітали хоровий колектив Верхньотерсянського НВК.

За вагомий особистий внесок у розбудову освіти регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» нагороджено вчителю

Педколектив з директором В. Ф. Тиликом (четвертий справа)

ля із Верхньої Терси С. І. Білан, грамоту відділу освіти райдержадміністрації отримала вчитель В. М. Дерев'янку. За якісну підготовку навчальних закладів до нового навчального року грошову премію одержав педколектив Верхньотерсянського НВК.

На початку 2010 року завітало свято до Верхньотерсянського навчально-виховного комплексу – фінішував другий у селі проект ЄС/(ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»), в рамках якого у школі звичайні вікна замінили на металопластикові.

Торік за цим проектом школа отримала новенький автобус для підвезення дітей до навчального закладу і додому.

Директор ТОВ «Агро-Континент» В. Б. Щербина на святі повідомив, що з 1 жовтня поточного року товариство перерахувало 5 тисяч гривень на придбання тренажерів для шкільного спортивного залу.

У 2010 році на «Параді зірок» грошові премії отримали учні з Верхньої Терси Михайло Широких, Марина Левченко, грамоти управління освіти і науки облдержадміністрації – Світлана Іванівна та Сергій Іванович Білани.

У Верхньотерсянському НВК свято Нового року завжди проходить весело й цікаво. Малеча готується заздалегідь, розучує новорічні пісні, вчить вірші про Діда Мороза, Снігуроньку, прикрашає ялинку, на уроках праці виготовляє сніжинки та гірлянди. Уже не один рік працівники Будинку культури О. В. Мофа й М. М. Домашенко готують новорічну казку в школі. 2011 рік не став винятком. Учні школи під керівництвом працівників Будинку культури підготували цікаву новорічну виставу. Але яке ж свято без красуні-ялинки, без новорічних подарунків?

– Гарним настроєм і досконалою організацією свята завдячуємо ТОВ «Агро-Континент» в особі директора Володимира Борисовича Щербини за новорічні подарунки і за пишну ялинку, – хвалилася заступник директора з виховної роботи І. Мирошніченко. – Дітлахам сподобались і вистава, й подарунки. Їхні обличчя світилися від радості, бо кожен згадав своє заповітне бажання й переконаний, що в Новому році воно обов'язково здійсниться.

Приємно було дивитися на учнів, які добре підготувалися до святкування Нового року, гарно виконували ролі казкових героїв. Це – Олександр Релушко (3 кл.), Анна Некашина (4 кл.), Карина Данилюк, Катерина Віткова, Альона Боровик, Олександра Черненко (5 кл.), Валерій Журавко (7 кл.), Юлія Бойко, Анна Бойко, Сніжана Ряховська (9 кл.). Висловлюю велику подяку класним керівникам Н. І. Качан, В. С. Шаповал, В. М. Дерев'янку, П. А. Домашенко, музичному керівнику Л. М. Копасовій за підготовку учнів до свята.

У другій половині дня було проведено новорічне свято для учнів старших класів. Роль Діда Мороза чудово виконав учень 9 класу Дмитро Давиденко, а Снігуроньки – випускниця школи Вікторія Сапун. Кожен клас підготував привітання з Новим роком. Активними були учні 5 класу, які чудово декламували вірші про Діда Мороза. Учні 7 і 11 класів підготували ігри. На святі весь час панував гарний настрій, було весело й радісно! Висловлюю вдячність класним керівникам Н.Б. Шаповал, С. І. Білану, А. Г. Ведмідь, Т. В. Федоренко, В. М. Домашенку, О. В. Петрову за належну підготовку учнів до свята.

* * *

Близько 15 років працює двоповерховий красень – дитячий садок «Журавлик», який влітку потопає у яскраво-червоних майорах, жоржинах, чорнобривцях й хризантемах. Тут працюють люди, які люблять і поважають свою роботу.

Малеча із задоволенням відвідує дошкільний заклад. Ігровий майданчик повністю укомплектований інвентарем, який дозволяє дітлахам весело й змістовно проводити прогулянки. Вихователі Галина Бойко, Любов Бодня та Наталія Фіберг старанно готуються до занять, ігрових годин. Вони влаштовують цікаві бесіди з дітьми, спостереження, вчать їх бути вихованими, доброзичливими.

У дитсадку трудяться кухар Наталія Землянко, завгосп Людмила Шепель. Завдяки добросовісній роботі двірника Катерини Широких подвір'я «Журавлика» завжди чисто прибране.

Колектив дитсадку щиро вдячний своєму помічникові – ТОВ «Агро-Континент» в особі директора Володимира Щербини за постійну турботу, небайдужість до його проблем. Товариство для раціонального й повноцінного харчування щороку виділяє продукти. Торік завдяки його допомозі тут замінили старі дерев'яні входні двері на металопластикові. Тепер садочку не страшні люті морози. Цієї зими придбали водонагрівача й електром'ясорубку для їдальні закладу. Цей список можна продовжувати ще...

Завдяки зусиллям інженера-будівельника Ігоря Сахна й слюсарів-сантехніків у дитсадку немає відчутних проблем із водою й каналізацією.

* * *

На даний час Верхньотерсянський НВК продовжує працювати над наданням освітніх послуг учням сіл Верхньої Терси, Гіркового, Цвіткового. Значною проблемою є демографічна – чисельність учнів з

**Тема дисертації Світлани Іванівни Білан
«Історичне мислення учнівської молоді:
соціально-філософський аналіз»**

Проблемою зацікавилась з моменту початку роботи в школі. Побачила суперечність у відсутності самого змісту поняття і наявності програмових вимог щодо його розвитку. Процес дослідження тривав з 2005 р., коли була аспірантом кафедри суспільних наук при ЗОІППО, продовжувала досліджувати проблему в ЗНУ у 2008-2012 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.03 – соціальна філософія і філософія історії. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2012.

Дисертація являє собою соціально-філософське дослідження феномена історичного мислення учнівської молоді. Розглянуто теоретико-методологічний аспект дослідження проблеми історичного мислення. З'ясовано сутність феномена історичного мислення і основний зміст поняття. Встановлено структуру, функції та особливості історичного мислення учнівської молоді.

кожним роком зменшується. У 2010-12011 навчальному році до школи ходили 115 учнів.

24 лютого 2012 року вчитель історії Верхньотерсянського НВК Світлана Іванівна Білан при Запорізькому національному університеті захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філософських наук.

28 лютого 2012 року сесія районної ради призначила директором комунального закладу «Верхньотерсянський навчально-виховний комплекс» загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Володимира Леонідовича Застрожнікова.

Директорами школи у післявоєнний час працювали:

Мелешко О. А.,
Заїченко Іван Андрійович,
Стасик Іван Мусійович,
Стаменов Василь Федорович,
Бодня Любов Іванівна,
Лопатін Микола Іванович,
Тилик Любов Володимирівна,
Тилик Володимир Федорович,
Застрожніков Володимир Леонідович.

ТЕМИРІВСЬКИЙ НВК

До 1917 року село Темирівка складалося з двох частин – Темирівки-1 і Темирівки-2. До 1861 року володіли ними барон Микола Олександрович Корф і рідні Івана Івановича Рачинського (про це йдеться у книзі Івана Кушніренка та Володимира Жилінського «Темирівські обрії». – Запоріжжя. Дике поле. 2004, с. 160).

Перша початкова школа відкрилася у 1892 році у селі Темирівка-2, яку відвідували далеко не всі діти. За рішенням земства у Темирівці-1 із 1906 року розпочалося будівництво земської початкової школи.

Для ведення будівництва виконавцем робіт призначили Семена Семеновича Намлинського – жителя цього ж населеного пункту, неписьменного, але який умів рахувати, мов сучасний комп'ютер.

За осінь і зиму завезли увесь будівельний матеріал. Тут щодня працювало іноді до 100 підвід чи санок, бо доставляли його з теперішніх Донецької та Дніпропетровських областей.

Всі питання будівництва вирішував представник земської управи Григорій Неїжмак, котрий проживав у своєму маєтку за три кілометри від Темирівки. До цієї справи він залучав багатих навколишніх землевласників: Івана Серіка (Сірого), Миколу Синявського, Гладкого, Божків. А от Микола і Максим Цапки відмовились взяти участь у спорудженні школи.

Хоч, як стверджує гуляйпільський краснавець Сергій Володимирович Серьогін (газета «Голос Гуляйпілья», 3.03.2001 р.), Максим Цапко мав і землю, і будинок гарний, і сад. Він за характером був людиною незлою. Відзначався неабиякою начитаністю, поважав освіту і науку (ми цього не можемо стверджувати – Авт.). Тому і всіх своїх дітей вивчив. Син його Іван став агрономом, закінчив сільгоспакадемію. Дочка Марія Максимівна ще до революції закінчила Бестужівські курси в Петербурзі, займала посаду класної дами в одній гімназії Гуляйполя.

У 1908 році нова школа прийняла перших учнів.

У Темирівській школі № 2 вчителями працювали Михайло Прокопович Абакумов і Вівдич.

– У першому класі 1908 року було більше 40 учнів віком від 8 до 14 років, – 30 серпня 2008 року згадував вчитель-пенсіонер із 50-річним стажем роботи у школах району Віталій Іванович Коломоець. – Моя мама Пелагея Семенівна мала тоді 8 років, а її двоюрідний дядько Василь Трохимович Намлинський – 14 років. Навчав усіх один учитель – Василь Іванович (прізвище в моїй пам'яті не збереглося).

Хоч школа і була заснована, але більшість селянських дітей не мали змоги вчитись, а ті, що вчилися, ходили до школи рік або два. Навчившись читати і писати за методом барона М. О. Корфа – видатного організатора земських початкових шкіл, – вони залишали школу і йшли працювати або допомагали батькам по господарству, або наймалися до місцевих багатіїв.

На 15 січня 1913 року в Темирівській школі № 1 навчалось 25 учнів, з них дві дівчинки. Не у всіх батьків вистачало сил вчити своїх дітей навіть одну зиму.

Навесні 1914 року із всього згаданого контингенту на іспити прийшло тільки 13 учнів.

У селі найначитанішим був Петро Юхимович Самаренко, який займався хліборобством, але читав газети, художню літературу. Він же поширював серед земляків відгуки про революцію 1905 року. Розповідав і про революційні настрої в країні. За це його переслідували жандарми, а влітку 1917 року заарештували. Повернувся він додому лише через три місяці схудлий і змарнілий, а в 1919 році помер.

У 20-х роках минулого століття Темирівська сільська рада то входила до складу Покровського району Дніпропетровської області, то знову поверталася до Гуляйпільського району Запорізької області.

У 1924 році до Темирівської сільради входили такі села та хутори: Темирівка-2, Воздвижівка, Обратний, Покровський, Крутоярівка, Ольгівський, Новоіванівка.

Починаючи з 9 лютого 1923 року згідно з розпорядженням окривконкому від 14 січня т. р. за № 1043 пропонувалося сільським громадам та завідуючим трудовими школами, які «за договором взяли на себе утримання трудшколи», виплачувати шкільним робітникам платню: житом або грішми з розрахунку 21 червоний карбованець 50 копійок за 32 пуди жита».

2 червня 1924 року у Темирівську сільську раду прийшов циркуляр про взяття на облік всіх дітей шкільного віку від 8 до 15 років. Обстеження показало, що таких дітей у селах є: у Темирівці-1 хлопчиків – 47, дівчаток – 28, у Тимирівці-2 відповідно 49 і 48, у Нововоздвижівці – 6 і 14, у Обратному – 7 і 6, у Петрівському – 22 і 16, у Новомиколаївці – 28 і 20, Новоіванівці – 60 і 46, у Крутоярівці – 28 і 39, у Ольгівському – 23 і 20. Всього 270 хлопчиків і 237 дівчаток.

15 червня 1924 року цікавим було прохання до тих шкіл, які «їхати-муть на екскурсію в Асканію-Нову, Кривий Ріг, завчасно потурбувати-ся про транспорт і відшукати кошти на місцях».

На 6 серпня 1924 року по Темирівській сільській раді було відкрито 12 трудшкіл, з яких школи у Новоіванівці та Крутоярівці потребували малого ремонту, що ж стосується Темирівської трудшколи, то ця потребувала капітального ремонту.

15 липня 1924 року райвиконком запитував сільську раду: «Скільки буде в освітніх установах хліба від врожаю теперішнього року (в пудах – тодішніх одиницях)». І отримав таку відповідь: «В поточному році в освітніх установах хліба від урожаю не буде, тому що для їх зовсім нічого не засівалось».

27 листопада 1924 року на посаду завідуючого Темирівською трудовою школою призначили Марка Андрійовича Карнауха, а завідуючим Петрівською трудшколою у 1924 році був Трудиж, Новоіванівської – Зайцев.

Інтересним було розпорядження райвиконкому такого змісту: «Якщо трудшколи взяти на райбюджет – заняття почати не пізніше 15 вересня, решті шкіл – після внеску громади 460 карбованців на утримання вчителя».

На протязі 1923-1924 навчального року Темирівська трудшкола не діяла (42 учня).

У 1924 році вчителями працювали на території сільради Михайло Прохорович Абакумов, 1888 р. н., Марія Петрівна Семиволосова, 1895 р. н., Пилип Никифорович Касьяненко, 1897 р. н., Іван Ілліч Демченко, 1884 р. н.

В тому році на території сільради, включаючи і Крутоярівку, проживало 53 малограмотних і неграмотних селян віком від 16 до 30 років.

Взагалі економічний стан Темирівської сільради був вище середнього. 374 домогосподарств мали 378 коней, 20 верблюдів, 82 вола, 793 корови. Населення – в основному середняки, але була незначна частина і бідняків.

У квітні 1935 року піонери та учні Темирівської початкової школи № 2 взяли шефство над лошатами, телятами й поросятами артілі «Шлях Леніна». Піонерські ланки імені Ворошилова та імені Хатаєвича добились, що молодняк був у хорошому стані.

У червні того ж року Рая Касьяненко, Оля Назаренко та Оленка Іванова з піонерського загону імені Ворошилова розповсюджували позику, іспити у школі склали найкраще за всіх. Тому їх направили до районного піонерського табору.

На 1 червня 1935 року в селі працювало дві школи: Темирівська неповна середня і Темирівська початкова № 2.

У березні 1936 року піонери Темирівської школи звернулися з листом до редакції Гуляйпільської районної газети «Сталінським шляхом» про те, що керівники колгоспів не допомагають піонерам. Ось його зміст: «Ми, піонери 1-ої та 2-ої ланок загону імені тов. Хагаєвича, вчимося на «добре» та «відмінно». Наші дві ланки вилили 450 ховрахів, при чому ми воду носили лише руками. Просили кілька разів у бригадирів артілі «Шлях Леніна», щоб коней дали, але вони завжди відмовляють нам.

Ми вже й проробили лист тов. Боровиченка (перший секретар Гуляйпільського райкому партії – Авт.) про збір металолому. За один день ми всією школою збрали 3500 кілограмів лому. Але ніхто його від нас не приймає.

Просимо вас, шановна редакція, навчити керівників наших колгоспів допомагати нам у нашій громадсько-політичній роботі...»

У вересні 1939 року директором Темирівської семирічки працював Назаренко, його змінив Павло Олексійович Фощан. Разом з ним дітей навчали подружжя Жовнірів Софія Захарівна і Костянтин Васильович із села Добропілля, а їм, як могли, допомагали Марія Василівна (тепер Циганок) та Єлизавета Василівна, Іван Герасимович Назаренко.

З 8 жовтня 1941 року Темирівка перебувала під окупацією, але школа працювала, як початкова. «Завідував нею і вів 4-й клас Іван Федотович Сірінюк із міста Гуляйполя. З ним працювали вчителі Надія Федосіївна Пономаренко з Поліг, Поліна Власівна Хмара та Євдокія Іванівна Коломоєць – моя найстарша сестра і навчала мене всі 4 роки, – пригадував у 2008 році В. І. Коломоєць. – Цю школу закінчували у різний час 7 моїх сестер, які, згодом, здобувши освіту, повернулися працювати вчителями молодших класів, математики і фізики, російської і української мови та літератури. Одна з них була вихователем у дошкільній установі в м. Донецьку».

У вересні 1943 року німецько-фашистські загарбники при відступі спалили приміщення школи, яку відбудували у 1956 році.

– У 1944-1945 роках на території села Темирівки працювала початкова школа, – у травні 2011 року написав у спогадах вчитель-пенсіонер Віктор Леонтіївич Іванов, – у хатах жителів Квітки та Я. Ходулі, а в 1946 році – в хаті Назаренка та в приміщенні магазину відкрили семирічку, яка працювала у дві зміни. До неї ходило 340 дітей з п'яти навколишніх сіл. Директором у 1945 році була призначена Євдокія Андріївна Діденко. В період з 1946 по 1947 рік навчальний заклад очолював Антон Ярофейович Крутько. Під його керівництвом дітей навчали вчителі Євдокія Іванівна Коломоєць, Іван Давидович Красовський,

подружжя Гречаних Поліни Мусіївни та Володимира Панасовича, Мотрона Федорівна Чуйко, Тетяна Сергіївна Надолинець, Федір Якович Яковенко, Яків Захарович Лаптев, Олексій Іванович Зайцев, Федір Васильович Онищенко, Микола Павлович Онищенко, Олексій Лукич Сливка, Григорій Михайлович Бальсанко, Хваїна Панасівна Мирова (Сливка), Семен Максимович Накалюжний та Галина Сільвестрівна Накалюжна, Галина Іванівна Рогач, Марія Григорівна Лисенко, Іван Родіонович Лисенко, Галина Микитівна Хмельова, Євгенія Павлівна Родіна, Варвара Федорівна Кучма, Марія Федорівна Данченко, Катерина Федорівна Шевченко, Раїса Антонівна Гречко.

У серпні 1946 року районна газета повідомляла, що «кожного дня на полях колгоспів «Шлях Леніна» та «Шлях Сталіна» працюють біля 200 дітей-учнів на збиранні колосків. Їх організували вчителі Темирівської неповної середньої школи К. В. Касяненко та Є. І. Коломоєць.

За 10 днів, тобто з 3 по 13 серпня, учні збрали колоски на 80 гектарах. Назбирано 15 центнерів зерна».

Перше півріччя 1948-1949 навчального року учні закінчили з гарними показниками.

Для п'яти-семикласників організували вікторину. Найкраще на її питання відповідали Георгій Єгоров, Валентина Власова, Марія Хохотва. Вікторина допомагала в навчанні закріпити пройдений матеріал.

З 1947-го до 1958-й рік школу очолював колишній фронтовик Борис Артемович Мельник, який до цього працював директором Полтавської середньої школи.

У цей час педколектив поповнився новими вчителями Лесею Панасівною Олійник, Євдокією Андріївною Квіткою. Гарною піонервожатою була Раїса Климівна Хомутова.

У зв'язку з переходом на загальне обов'язкове семирічне навчання Темирівська школа була реорганізована на цей раз у семирічну.

1 жовтня 1956 року в Темирівці відкрило привітно двері нове приміщення семирічної школи. Кожен клас отримав свою світлу простору кімнату. Заняття почали проводити в одну зміну (до цього неповна середня школа орендувала приміщення у споживчого товариства). Крім навчання діти брали активну участь у знищенні ховрахів. У квітні найбільшою активністю відзначилися Микола Білоконь, Анатолій Вовк, Андрій Добрознай, Олександр Зражевський, Віктор Капшук.

У 1958 році директором школи призначили вчителя історії Любимівської СШ Юхима Тимофійовича Абрамчука. Під його керівництвом розпочинається будівництво шкільної майстерні.

У 1960 році директором Темирівської восьмирічної школи стає вчителька Октябрської семирічної школи Галина Сільвестівна Томащ (Накалюжна).

Характерним для 1960 року було виділення правлінням колгоспу «Шлях Леніна» продуктів для гарячих сніданків учням 1-4 класів. Діти почали щоранку отримувати склянку пареного молока і 150 грамів хліба. Безкоштовними сніданками користувалося 65 учнів.

З кожним роком змінювало своє обличчя село. Підвищувався культурний і освітній рівень темирівців. Все доросле населення до 35 років до середини 60-х років минулого століття мало освіту не нижче семи класів. А в 60-і роки у Темирівці переважна більшість молоді продовжувала здобувати середню освіту без відриву від виробництва при навчально-консультативному пункті місцевої восьмирічної школи від Гуляйпільської заочної школи.

16 травня 1960 року 28 учнів Темирівської заочної школи склали іспити з української літератури. А Ольга Мотора, Надія Коломоєць, Василь Білий і Віктор Жовніренко твір з української літератури написали на «відмінно».

У 1962 році 8 учнів здобули середню освіту. Троє з них вступили до вузів: доярка Надія Коломоєць – до Запорізького державного педагогічного інституту, водій Микола Нудьга – до Мелітопольського інституту механізації і електрифікації сільського господарства (на заочну форму навчання), тракторист Олександр Савовський – до Луганського сільськогосподарського інституту.

В цей період до школи прийшли вчителі Іван Несторович Зачепило, Маніфа Іванівна Коломоєць, Надія Іванівна Зачепило, Георгій Олександрович Шпитальов, Людмила Іванівна Шпитальова, Володимир Андрійович Семенюта, Віктор Леонтійович Іванов, Віра Іванівна Хархан, Дмитро Іванович Іващенко, Катерина Іванівна Пилипенко, Олександра Петрівна Біла, Поліна Гуріївна Біла, Леонід Панасович Данченко, Наталія Іванівна Жовніренко, Віра Іванівна Винова, Надія Прокопівна Петренко, Василь Федорович Фідрик, Ольга Василівна Бондаренко, Діна Олексіївна Домінова.

17 квітня 1962 року завідуючий районним відділом народної освіти М. П. Федоренко на сесії районної ради відзначав, що в Темирівці створили необхідні умови для безумовного виконання Закону про всеобщу і успішного навчання та виховання дітей.

– У 1971 році директором школи призначають Галину Микитівну Хмельову, – згадує В. Л. Іванов. – Прибувають у колектив нові вчителі Галина Миколаївна Сергієнко та Марія Мойсеївна Чорна.

На долю Василя Федоровича Фідрика, який був директором Темирівської восьмирічної школи в 1973-1984 роках, випали неспокійні, бурхливі роки. В цей період Темирівка нагадувала грандіозний будівельний майданчик. За цей час, дякуючи активній допомозі голови колгоспу «Мир» Олександра Григоровича Чуба, побудували нову восьмирічну школу, торговельний центр, майстерню в тракторній бригаді, дитячий садок на сто місць.

У 1977-1978 навчальному році повної успішності учнів добився педколектив Темирівської восьмирічної школи.

У 1980 році нова двоповерхова школа вступила в дію.

У середині 80-х років у педколектив влилися молоді вчителі Олександр Іванович Варакута, Тетяна Дмитрівна Варакута, Петро Федорович Савченко.

За період роботи В. Ф. Фідрика вчителями працювали Василь Іванович Книш, Любов Василівна Книш, Євгенія Данилівна Гунько, подружжя Глушаків Василя Івановича та Варвари Павлівни, Тетяна Анатоліївна Хомут.

В ті роки не кожне сільське господарство могло похвалитися тим, що у кожній доярки була відпустка влітку. А в колгоспі «Мир» так повелося відтоді, як довірили випускникам школи підняти доярок на час відпустки. Значна заслуга в тому, що школа та її випускники мали таку довіру у працівників базового сільгоспідприємства, належить Олександру Івановичу Варакуті, який очолював школу з 1984 по 1987 роки.

У 1987 році директором школи призначили Петра Івановича Халяву, який пропрацював на цій посаді до 2008 року. За цей період навчальний заклад став середнім. У серпні 1991 року, на порозі нового навчального року, районна рейдова бригада перевіряла готовність шкіл до прийому учнів і відзначила, що Темирівська середня школа готова до 1 вересня.

Приміщення її порівняно нове. Але відчувається ще й господарська рука: затишок і порядок. Працюють вчителі, є енергійний керівник – директор школи. Але, щоб зберегти такий колектив, необхідне житло для новоприбулих вчителів.

Приємно зайти в приміщення. Зелень, зі смаком все оформлено. Для малюків переобладнали під клас майстерню, обладнали спальню кімнату. Для учнів молодших класів відведено окремих блок. Зробили невеличкий буфет, де діти можуть з'їсти булочку чи випити соку. До речі, всі школярі безкоштовно харчуються в ідальні господарства.

Про базове господарство «Мир», про його голову необхідно сказати окремо, які, незважаючи на труднощі 90-х і наступних років, брали на себе фінансування школи. За три роки (1992-1994) колгосп виділив 52 тисячі карбованців на закупівлю навчальних посібників, додаткової літератури, путівок для поїздок у піонерські табори, придбав комп'ютерний клас. Господарство надало приміщення під клас, де учні вивчали тракторну справу.

Тому не випадково 31 серпня 1996 року завідувачий районним відділом освіти М. П. Гонтар дякував через районну газету голові правління колгоспу «Мир» Олександрю Григоровичу Чубу за допомогу місцевій школі.

1 вересня 1996 року в Темирівській СШ свято – День знань пройшло по-особливому, театралізовано. На урочисту лінійку перший дзвінок зібрав учнів і вчителів, батьків і гостей, запрошених.

В центрі уваги – по-святковому вбрані школярі із букетами осінніх квітів. Переповнені враженнями від літніх канікул і бажанням поділитися ними зі своїми друзями.

На урочистя завітала щедра Золота Осінь зі щирими вітаннями і, звичайно ж, із підручниками, найоригінальніші, з яких дістались першокласникам. Вони отримали символічні горішки знань. Учні першого класу, яких у нинішньому навчальному році 12, у свою чергу показали, які вони здібні і кмітливі, як гарно вміють декламувати вірші.

Розважив присутніх і Букварик. Він також звернувся з напутніми словами до найменших школяріків і вручив їм Букварі.

Протягом свята звучали мелодії, пісні... З новим навчальним роком вітали директор школи П. І. Халява, голова батьківського комітету В. І. Горобець, голова правління КСП «Мир» О. Г. Чуб.

А на закінчення свята завітали браві козаки із горщиком каші. В урочистій обстановці вони прийняли до козацького гурту учнів першого класу і почастили всіх смачною національною стравою.

На турботу господарства про школу учнівський та вчительський колективи відповідали допомогою на догляді просапних культур, збиранні врожаю. У школі функціонувало два табори праці та відпочинку. І за сумлінну працю господарство організовувало на свої кошти туристську поїздку до міста Мінська.

Це була багаторічна традиція – колгосп купував туристичні путівки для випускників 9 і 11 класів, завдяки цьому учні відвідали багато міст колишнього Радянського Союзу.

З 1999 року набула статусу «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів», а з 2003-го року – Темирівський навчально-виховний комплекс

Учні та вчителі на екскурсії в м. Мінську

«загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад».

Під керівництвом Петра Івановича Халяви працювали вчителі Любов Миколаївна Алексенцева, Володимир Іванович Гринь, Галина Федорівна Гринь, Юрій Васильович Гринь, Тетяна Миколаївна Самойлова, Микола Олександрович Морозов, Андрій Миколайович Жирний, Олена Анатоліївна Жовніренко, Ольга Іванівна Довгополик, Федір Васильович Намлинський, Наталія Анатоліївна Дорош, Людмила Іванівна Котухова, Іван Іванович Малик.

Іван Іванович – випускник школи, зараз учитель фізичного виховання, який з відзнакою закінчив Запорізький державний університет. Він написав гімн і є автором проекту прапора шкільного клубу «Шпартгалка», який діє з 1997 року.

Після П. І. Халяви школу очолювала Тетяна Анатоліївна Хомут, а з 2010 року – директором працює Микола Олександрович Морозов.

На 1 серпня 2010 року НВК відвідувало 9 дітей дошкільного віку і 39 учнів 1-11 класів. Незважаючи на літні канікули, тут проводили ремонт класних кімнат, коридорів, підсобних приміщень.

Педагоги до ремонтних робіт активно залучали батьків учнів. Становленням відзначалися класні керівники Н. А. Дорош, П. І. Халява, М. О. Морозов, Л. І. Котухова, які одні з перших підготували класи до нового навчального року.

Значну матеріальну підтримку навчально-виховний комплекс отримав від ПСП «Мир». Під керівництвом директора О. Г. Чуба планували в найкоротші строки відремонтувати покрівлю школи і каналізацію. І це було зроблено.

Не забували педагогічні працівники і про підвищення своєї професійної майстерності. Влітку вчителі початкових класів Л. І. Котухова та О. А. Ковальова підвищували свій професійний рівень на курсах при ЗОШПО, а всі інші працівники – шляхом самоосвіти.

1 вересня 2010 року до НВК прийшли у гості начальник відділу освіти райдержадміністрації Л. Є. Кірієнко, директор ПСП «Мир» О. Г. Чуб, сільський голова Темирівки А. М. Жовніренко.

На урочистій лінійці було відзначено, що ПСП «Мир» витратило на ремонт та підготовку приміщень до початку занять 150 тисяч гривень (відремонтовано дах, всі вікна мають шибки, зроблено туалет в приміщенні).

– Школі допомагали і будемо це робити, – запевнив присутніх Олександр Григорович. – Школа – це наше майбутнє, про яке ми, дорослі, маємо піклуватись.

Л. Є. Кірієнко представила учням, вчителям і батькам нового директора навчально-виховного комплексу М. О. Морозова.

У 2010-2011 навчальному році було оголошено про проведення конкурсу на кращого учня школи. Учні, що матимуть найвищий рівень балів за навчальні досягнення, відзначатимуться іменною стипендією директора ПСП «Мир» О. Г. Чуба.

За підсумками першого семестру троє учнів школи отримали грошові премії від Олександра Григоровича. Перше місце та грошову винагороду в сумі 200 гривень одержала учениця 8-го класу, президент учнівського парламенту Діна Денисенко. Друге місце і 150 гривень вручили учениці 6 класу Поліні Довгополик, а третьою була третьокласниця Надя Ажищенко (100 гривень).

Участь школярів у районному турі учнівських предметних олімпіад також дала певні результати. Третє місце вибороли: П. Довгополик з образотворчого мистецтва, С. Ковальов з фізичної культури, О. Коломоєць на олімпіаді з екології. Перше місце виборов Євген Козуберда в номінації «Космічні фантазії» та Ольга Коломоєць, яка стала переможцем обласного етапу цього конкурсу в номінації «Космічна філософія».

У 2011 році у Темирівці 11 класів закінчили Катерина Котухова, Ольга Коломоєць, Сергій Ковальов.

16 червня 2011 року заступник директора школи з навчально-виховної роботи Г. Гринь повідомляла:

– Ось і пролунав останній дзвінок. Позаду лишився ще один навчальний рік. Він приніс багато нових знань, нових перемог і досягнень. Звичайно, подолати всі труднощі у навчанні було нелегко, проте ми були дуже наполегливі й перемогли.

У школі за результатами навчання є дві учениці з високим рівнем знань – Діна Денисенко, учениця 8 класу та Надія Ажищенко, яка закінчила третій клас. Вони представлені до нагородження Похвальним листом. Урочисто на святковій лінійці була вручена премія кращим учням від директора ПСП «Мир» Олександра Григоровича Чуба.

Учениця 11 класу Ольга Коломоєць отримала першу премію 200 гривень. Крім того випускниця була учасником районного «Параду зірок», де, як переможець районного та обласного етапів гуманітарного конкурсу «Космічні фантазії», отримала Диплом та цінний подарунок.

Другу директорську премію розділили між собою Діна Денисенко та Поліна Довгополик. За активну участь у шкільному житті дівчатка отримали по 75 гривень. І третю премію у сумі по 50 гривень отримали випускники школи Сергій Ковальов та Катя Котухова.

Дипломами та преміями по 20 гривень за призові місця в районному етапі конкурсу «Космічні фантазії» були відзначені Євген Козуберда, учень 10 класу, Тоня Дорош, учениця 9 класу. Також подяками відділу освіти за результативну роботу з учнями були нагороджені вчителі: Л. М. Алексеєнцєва – підготувала переможця обласного конкурсу Ольгу Коломоєць; Г. Ф. Гринь та О. І. Довгополик, вихованці яких зайняли перші місця в районному етапі конкурсу «Космічні фантазії».

Не відстають від кращих учнів і учасники Міжнародних конкурсів. Щороку учні нашої школи беруть активну участь у математичному конкурсі «Кенгуру», у конкурсі з фізики «Левеня», з інформатики – «Бобер». Цього року ми маємо 2 відмінних і 10 добрих результатів у конкурсі «Кенгуру», 3 відмінних і 10 добрих – у конкурсі «Левеня», 4 відмінних і 7 добрих у конкурсі «Бобер». А перша спроба участі в історичному конкурсі «Лелека» приніс дві срібні та дві бронзові нагороди.

У районному етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад III місце посіли учні: О. Коломоєць (з екології), С. Ковальов (з фізичної культури) та П. Довгополик (з образотворчого мистецтва).

Отож, попрацювали добре. А тепер чекає яскраве літнє сонечко, веселі розваги та відпочинок. Адже попереду – довгоочікувані канікули. Бажаємо всім гарно відпочити, набратися сил для нових звершень, нових перемог у новому навчальному році.

Педколектив школи. 1997 р.

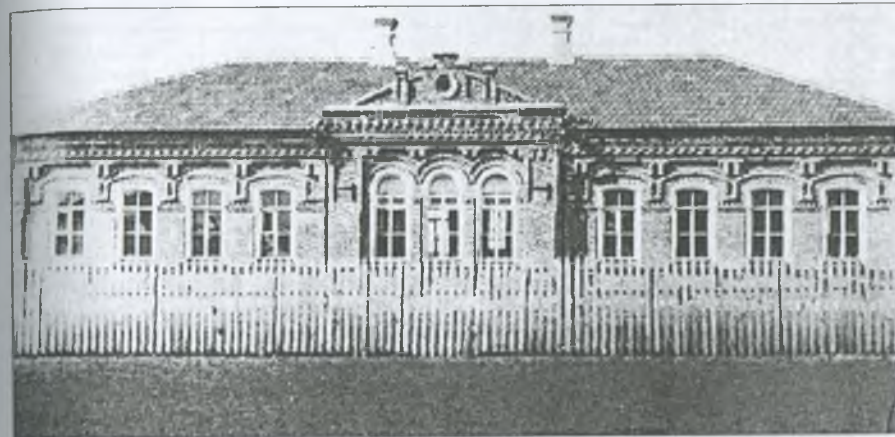
У 2011 році свідоцтва про базову середню освіту було вручено 7 дев'ятикласникам. Їх вітали батьки, вчителі, шкільні товариші, односельці. На їхню адресу звучали вітальні слова, щирі побажання. Молодші учні підготували їм концерт з гарними піснями. Всі випускники виявили бажання продовжити навчання у рідній школі.

Директорами Темирівської восьмирічної,
а потім СШ працювали:

Карнаух Марк Андрійович,
Назаренко,
Фощан Павло Олексійович,
Сірінюк Іван Федорович,
Діденко Євдокія Андріївна,
Крутько Антон Єрофейович,
Мельник Борис Артемович,
Абрамчук Юхим Тимофійович,
Накалюжна Галина Сільвестрівна,
Хмельова Галина Микитівна,
Фідрик Василь Федорович,
Варакута Олександр Іванович,
Халява Петро Іванович,
Хомут Тетяна Анатоліївна,
Морозов Микола Олександрович.

НОВОЗЛАТОПІЛЬСЬКИЙ НВК

Єврейська колонія Новозлатопіль заснована у 1845 році на похилих берегах річки Сухий Янчул, в 1885 році тут був дитячий притул. А школу відкрили у 1895 році для дітей євреїв, яких навчали російською мовою.

Загальний вигляд приміщення школи колонії Новозлатопіль

За даними 1898 року земська (народна) початкова школа існувала лише в колонії Новозлатопіль. В ній два вчителі навчали 107 учнів.

У 1911 році школа працювала у Новозлатополі, а у 1912-1913 навчальному році також у Веселівській і Межирічській колоніях.

У 1914 році єврейські школи (училища) були на три відділення (класи) у Новозлатопільській, Приютненській, Веселівській, Богодарівській, Горьківській і Розкішенській колоніях.

Діти вивчали Закон Божий, читання і письмо російською і старослов'янською мовами, початкову граматику, чотири дії арифметики з поняттям про міру, вагу, гроші, чистописання. Велику увагу в школах надавали засвоєнню обрядів, читанню та тлумаченню Біблії й Талмуду.

У 1925 році у Новозлатопільській школі навчалося 90 дітей у 4-х групах (класах) при 2-х учителях. У першій групі заняття велись по комплексному, в інших – по змішаному методу.

Приміщення школи добре відремонтоване, мало паливо на всю зиму, учні забезпечені підручниками і посібниками. Вживалися заходи для відновлення шкільного саду, вирубаного під час голоду 1921-1922 років.

У Новозлатополі була школа лікнепу для безграмотних і неписьмених дорослих. Душею всієї культурної роботи в колонії були вчителі. Всі громадські організації працювали при їх безпосередній активній участі.

До створення Новозлатопільського національного єврейського району в колоніях мережа шкіл на початок 1926-1927 навчального року була такою:

№ п/п	Колонія	Тип школи	Кількість учнів	Кількість вчителів
1	Новозлатопіль	5-річка	145	4
2	Приютна	4-річка	74	2
3	Новодарівка	3-річка	110	1
4	Гірка	3-річка	60	1
5	Весела	3-річка	48	1
6	Розкішна	3-річка	45	1
7	Красносілка	2-річка	53	1
8	Межиріччя	2-річка	42	1

З таблиці видно, що проблемою у школах залишалася нестача вчителів (у Новодарівці один учитель навчав 110 учнів, у Гіркій – 60). Частина вчителів перебувала на утриманні батьків, що значно ускладнювало їх педагогічну діяльність. І все ж учителі були активістами громадського життя своїх колоній.

Велику увагу розвитку єврейських шкіл надавали окружком КП(б)У та радянські органи. З їх допомогою до 1927-1928 навчального року перевели школу в Новозлатополі у 7-річку, а в останніх колоніях – у 4-річки. Питання вчительських кадрів стало ще гострішим.

Предметно займалися школами і єврейські сільські Ради. В 1927 році Розкішненська сільська Рада розглянула питання про стан справ у Приютненській школі, де загострились відносини між батьками і вчителями.

31 серпня 1928 року відбулось засідання педагогічної ради Новозлатопільської семирічної трудової школи, на якому обговорили такі питання: «1. Про укомплектування школи груповодами і вчителями. 2. Про створення інтернату при школі».

Перед створенням Новозлатопільського національного єврейського району ЦК КП(б)У заслухав доповідь окружкому партії про стан національно-культурного будівництва в окрузі. Було поставлено завдання ліквідувати неграмотність загальну, політичну, агрономічну і технічну.

Учні під час уроку в школі. 1904 р.

Делагатом на Всесоюзний з'їзд культпрацівників обрали завідуючого Новозлатопільською школою Кіпніс.

У листопаді 1929 року утворено Новозлатопільський єврейський національний район, до якого увійшли Новозлатопільська, Солодководненська, Зеленопільська, Розкішанська, Майдорфська та Красноселівська сільські ради.

У 1930 році у всіх школах району вдень навчалися діти, а увечері працювали хати-читальні. У кожній школі було 4 кімнати, в одній жив учитель, у трьох розташовувались класи.

5 квітня 1930 року при культурно-пропагандистському відділі Запорізького окружного комітету КП(б)У відбулася нарада з питань роботи в національних районах. На ній відмічалось, що «учительство наше мы используем на все 100% и перебрасываем из одного места в другое. Даже, когда учительство получило отпуск на 10 дней, в течение 6 дней мы их перебрасывали с одного участка на другой, чтобы они ознакомились с жизнью всего района. Если учитель работал в старой колонии, то мы его перебрасывали в новые переселенческие пункты и наоборот. Тех, кто работал в новых пунктах – посылали в старые колонии.

Мы наладили работу по борьбе с сусликами, правда, в этом деле большей частью участвовали учителя и дети в то время, как это должны

делать коллективы. Мы даже дали по этой части контрольную цифру – 75000 и сейчас работа идет полным ходом.

Во время посевной кампании в проведении работы по коллективизации нам очень помогало учительство, не только комсомольцы, но и старые учителя принимали активное участие в этом деле; пассивных учителей у нас, почти, совсем нет. Точно также работали учителя и в украинском селе. Мы активизировали учительство, говорили ему: «Вы видите в каком положении мы находимся и должны работать, должны нам помогать», и они нам действительно помогают».

В 1930 році у Новозлатопільському району було 540 зовсім неграмотних жителів, із яких 330 українців, котрі мешкали у селі Святодубівці, і 800 малограмотних (із них 350 українців). Для ліквідації неграмотності організували 18 шкіл і 17 шкіл для малограмотних. Лікнепи охоплювали 300 чоловік неграмотних і 450 малограмотних.

На нараді у квітні 1930 року розповідали й таке:

«Если мы видели, что тот или иной крестьянин не посещает школу, то мы прикрепляли к нему комсомольца, который занимался с ним на дому. Я Вам расскажу очень интересный факт, который имел место в еврейском сельсовете. Прихожу я к учительнице. У нее сидит немка 55 лет (в районе 3% составляют немцы), девушка-украинка, которая живет на хуторе, и пришла изучить еврейский язык, старик еврей и еврейские дети. Все они занимаются с учительницей.

Мы создали специальные кружки по ликвидации неграмотности для батрачек, которых в Н-Златополе немного – человек 10 и сейчас они уже умеют читать и писать. Мы подготовляем выпуск ликнепа, прорабатываем план работы с неграмотными летом.

У нас есть 18 школ – одноплаток, 4 – 4-х-летки и 2 – 7-ми-летки. В школах занимаются 260 детей, из них 120 живут в Н-Златополе, а остальные из периферии и по 10-15 живут в крохотной комнатке, в ужасной бедноте и грязи. Когда приезжал к нам Федотов, то он обещал помочь устроить интернат для школьников, а потом уехал, и так это и осталось. В кулацких домах мы сможем поселить 10-20 человек, этого, конечно, недостаточно.

Учителя на переселенческих участках работают не по 2-3, а по 3-4 смены. По профсоюзной линии мы не разрешаем так много работать, но они продолжают это делать, хотя не получают за это деньги. В группе 40-50 детей. Одни имеют знания за одну группу, другие за 2-е, третьи за три группы и поневоле учителям приходится разбивать их на отдельные группы».

У червні 1932 року на районних партійних зборах 1-й секретар райкому КП(б)У Бетін урочисто заявив, що в районі неписьменність ліквідована, і район став повністю грамотним. Але на 1 квітня 1936 року в районі виявилось 394 неграмотних і 1149 малограмотних. Для ліквідації неписьменності організували 13 шкіл і 19 гуртків, для ліквідації малограмотності – 26 шкіл і 24 гуртки. Для роботи в них виділили 38 вчителів і 50 культармійців.

Проблемою у єврейських школах виявилось викладання російської і української мов. У серпні 1934 року бюро райкому КП(б)У розглядало питання «Про підготовку до нового навчального року» і виявилось, як записано в постанові, що «питанню викладання російської і української мов у єврейських школах 2-го концентра не надається достатньої уваги. Діти, закінчуючи єврейську школу, цими мовами не володіють, що створює у єврейських дітей настрій перейти навчатися в українські школи». Тому питання шкільного будівництва завжди були в центрі уваги райкому партії і райвиконкому.

У лютому 1935 року працівники райкому партії ретельно обстежили роботу Новозлатопільської середньої школи. Відзначалось, що адміністрація школи (директор Штотланд, завуч Флейшер) багато зробили, щоб вивести навчальний заклад у передові не тільки в районі, а й області. В 1934 році школа стала зразковою, але поступово справи в школі стали погіршуватися. Послабився контроль за роботою вчителів.

На початку вересня 1935 року бюро райкому КП(б)У вказувало, що в школах не вистачає 14 вчителів, підручників, значна кількість дітей 8-9 років не відвідує школу, погано розгорнута гурткова робота. Технічні гуртки зовсім були відсутні. Тільки у двох школах району проводили батьківські збори.

У більшості шкіл району не працювали хоріві колективи, взагалі слабо розвивалася художня самодіяльність.

У 1935-1936 навчальному році вирішили у піонерському таборі оздоровити 200 дітей і на пришкільних майданчиках – ще 700.

У 1936-1937 навчальному році розширялася мережа шкіл: кількість класів збільшувалась із 156 до 163, учнів – з 2999 до 3336. Але проблема вчителів залишалася, їх не вистачало 36, у тому числі 26 в українських школах.

На кінець 1936-1937 навчального року в районі нараховувалось 29 шкіл, у тому числі 20 єврейських, 8 українських і 1 російська. В школах навчалось 3319 учнів, із них 1344 євреїв, 1651 українець і 46 росіян. Учителів було 146.

Також в районі мали агротехнікум, який працював з 1934 року і зоотехнікум, котрий відкрили у 1935 році.

Отже, єврейська шкільна мережа функціонувала в районі непогано. В 1938 році Новозлатопільська середня школа випустила 56 чоловік, з них 52 поступили у вузи.

В ті роки велика увага приділялась розвитку в національних школах піонерського руху. Намагалися, щоб в кожній школі працювали мічурінський і агротехнічні гуртки, а також по вивченню трактора.

У квітні 1938 року була прийнята постанова ЦК КП(б)У за підписом першого секретаря ЦК КП(б)У М. С. Хрущова, згідно з яким подальше існування національних шкіл визнавалось «недоцільним і шкідливим», тому що вони були «осередками буржуазно-націоналістичного впливу на дітей».

У 1939 році директором Новозлатопільської середньої школи працював тов. Лільчук.

17 квітня 1939 року на ювілейному вечорі з нагоди 80-річчя від дня народження єврейського письменника Шолом-Алейхема директор запропонував назвати навчальний середній заклад ім'ям великого письменника.

Під час Великої Вітчизняної війни влітку 1941 року колгоспниці і піонери колгоспу імені Сталіна кожного дня працювали на збиранні металому. За два дні вони здали більше 70 пудів заліза і 10 кілограмів міді. Особливо добре проявили себе на цій роботі колгоспниця Іра Лелик і піонери С. Шустер, Петро Капшук, Микола Биков.

Активну участь у всіх збиральних роботах брали школярі. 42 учні працювали на складанні копиць, загібанні і скиртуванні соломи, біля комбайна й на інших роботах.

27 червня 1941 року районна газета „Колгоспна зоря” писала: «Батьки і брати уходять на фронт, їх замінюють жінки і сестри, їх замінюють діти. 100 школярів Новозлатопільської школи 25 червня вийшли на поле колгоспу «Авангард» на поліття.

– Наші батьки і брати, – говорив школяр 7 класу тов. Ходос, – ідуть на фронт бити фашистів, ми їх тут замінимо, ми допоможемо колгоспу у політті і збиранні хліба. Діти розподілені по бригадах, ланках, у кожній ланці 9-10 школярів. Бригадиром шкільної бригади працює вчитель тов. Ейдензон.

Школярі зобов'язались працювати у колгоспі увесь час своїх канікул, допомагати колгоспу в збиранні врожаю».

24 липня 1941 року «Колгоспна зоря» опублікувала інформацію Кнопова з колгоспу «Ройтфельд» під назвою «Хліб – державі». В ній

говорилося: «Колгоспники нашого колгоспу борються за швидке виконання плану хлібовивозу. Кожного дня на елеватор ідуть 10 підвід, наповнених високоякісним зерном. Ми вже здали державі 1250 центнерів.

Самовіддано на вивозі хліба працюють молоді дівчата – Сидоренко Ніна, Плещька та інші. Вони вивозять по 27 центнерів зерна при нормі 20».

Сількор О. Бугрим із с. Ворошилівки (нині це с. Любимівка – Авт.) повідомляв, як «Віддано працюють учні»: «Демонструючи свій патріотизм, 210 комсомольців, піонерів і учнів працюють у колгоспах на різних роботах.

Комсомольці 8 і 9 класів із колгоспу імені Калініна Денісович Вова, Опішняк Олексій вивозять хліб на елеватор. З цією роботою вони справляються добре.

З величезним патріотичним піднесенням працюють комсомольці Ємець Віра, Грищенко Галя, Педаш Володя, Тополя Ніна. В роботі вони не відстають від колгоспників. Працюють біля комбайна, на скиртуванні.

Піонер, учень 4 класу Грищенко Степан працює сторожем. Свою роботу він виконує відмінно.

Комсомольці з колгоспу «Перемога» Хайло Ф., Бугрим Олексій, Івко Василь, Івко Віра віддано працюють в полі. Всю свою енергію вони віддають вітчизні. Норми виконують на 140-150 процентів».

У 1944-1946 роках у Новозлатополі вчителями були євреї:

з березня 1944 року – Євгенія Мойсеївна Ейдензон,

з 26.04.1944 року – Мойсей Ілліч Левін,

з 24.07.1944 року – Наум Юхимович Морголін, Софія Юхимівна Морголіна,

з 27.07.1944 р. – Есфір Міровна Ланда,

з 26.08.1944 р. – Тетяна Мойсеївна Левіна,

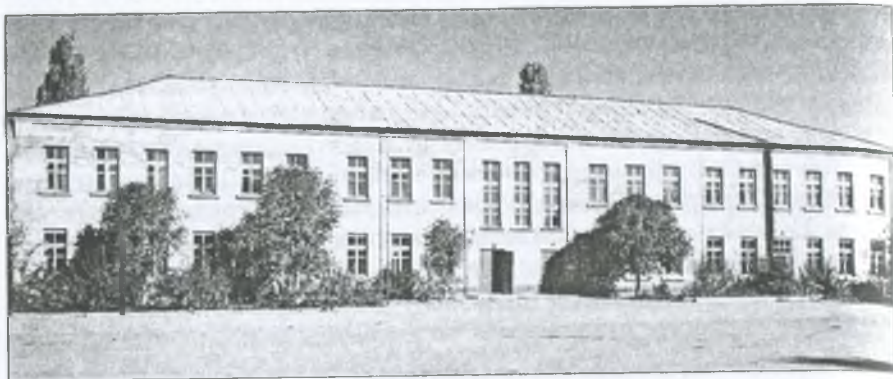
з 1946 року – Фая Ізраїлівна Гірш.

20 лютого 1945 року Новозлатопільський район реорганізували і село Новозлатопіль відійшло до Гуляйпільського району. Влітку 1945 року на території сільради працювало 5 шкіл.

У 1947 році директором Новозлатопільської неповної середньої школи був І. Я. Кушнірович.

– Я і мій чоловік Матвій Зогот, – згадувала Тетяна Зогот (Ушкац), – в 1949 році закінчили 10 класів Новозлатопільської зразкової школи – 9 класів на ідиш, 10-й – російською мовою.

Весною 1951 року активну боротьбу з ховраками на полях артлі «Авангард» вели учні В. Кравченко, А. Ермоленко, В. Продайко, які знищили по 300 звірків кожен.

Приміщення школи, побудоване на фундаменті єврейської школи

В роки війни фашисти при відступі зруйнували школу, на місці старої 2 лютого 1965 року стало до ладу приміщення нової школи. Оскільки площа старої школи була замалою, то вирішили розширити її – побудувати приміщення для майстерні та спортивного залу. Будівництво велось з 1961 року на кошти місцевого колгоспу «Авангард» всіма жителями села, вчителями, дітьми.

Велику увагу спорудженні школи приділяли голова колгоспу Анатолій Іванович Пістун, директор школи Іван Потапович Калініченко, пізніше з 1964 року – Дмитро Тихонович Тилик. З цього часу навчання ведеться українською мовою.

У 1966 році за рахунок колгоспу «Авангард» збудовано дитячі ясла на 50 місць. Тут для малюків було все необхідне. Тоді ж за кошти господарства звели початкову школу в селі Радянському, а дитясла – в Ягідному.

– Поважають в нашому селі, – писала колгоспна багатотиражна газета «Колективні лани» 9 травня 1967 року, – Ніну Пантелеймонівну Самойленко – вчительку Новозлатопільської школи. Поважають її за працьовитість, за те, що вона віддає все своє вміння, знання, весь досвід, весь свій вільний час для того, щоб якомога більше зробити хорошого для людей.

Часто можна бачити Ніну Пантелеймонівну на виробництві, в бригадних клубах, де вона виступає з лекціями.

Н. П. Самойленко – голова ініціативної групи по організації місцевого музею.

Як вчителька Ніна Пантелеймонівна багато уваги приділяє інтернаціональному та патріотичному вихованню дітей. Завдяки її організа-

торській роботі учні ведуть листування з дітьми різних країн і республік, в школі організовано куточок інтернаціональної дружби.

Ніна Пантелеймонівна керує загonom червоних слідопитів. Багато цікавих, корисних справ зроблено членами цього загону.

Н. П. Самойленко дуже любить людей і ця любов заставляє її працювати з потроєною енергією.

Після відкриття сільського краєзнавчого музею в 1967 році вона була його завідуючою на громадських засадах, вела драмгурток у клубі, була диктором місцевого радіомовлення.

В центрі Новозлатополя є пам'ятник воїнам, які, визволяючи село від німецько-фашистських загарбників, полягли в бою. З меморіальної дошки дізнаємося: в братській могилі поховано 33 солдати. Різні за національністю – росіяни, українці, азербайджанці. Серед тих, хто поліг на новозлатопільській землі, й Гасанов Агасан Солтан-огли і Гасанов Гусейн Айдим-огли.

Червоні слідопити Новозлатопільської восьмирічної школи розшукали сім'ї полеглих. У 1972 році в селі були дорогими гостями рідні Агасана Солтан-огли – його брат Імангулу, син Солтан, внучка Севіль, а також секретар Сабірабадського райкому комсомолу Самая Пірієва, вчителі й учні-відмінники Коланинської СШ.

Побували на азербайджанській землі і новозлатопільці. А на святкування 30-річчя великої перемоги друзі з Азербайджану знову запросили делегацію колгоспу «Авангард» й учнів школи до себе.

До Сабірабадського району виїздила делегація в складі секретаря парторганізації колгоспу «Авангард» Н. З. Голіздри, секретаря колгоспу В. В. Волкової, вчителів О. А. Конопелько, В. О. Самойленка і 14 учнів.

Враженнями від поїздки ділилася Н. З. Голіздра: «Як найдорожчих гостей зустрічали нашу делегацію азербайджанські друзі. Ми залишили Азербайджан після п'ятиденного перебування з незабутніми враженнями. Особливо запам'яталось відвідання сім'ї Гасанова Агасан Солтана-огли, ми піднесли його дружині Гамді і синові Солтану землю з братської могили. Багато було присутніх односельчан. Важко передати словами все, що ми пережили в ті хвилини... Ніхто не соромився сліз.

На згадку про нашу дружбу громадські організації Сабірабадського району подарували нам килим «30 років Перемоги» і чайний сервіз, котрі будуть зберігатися в нашому сільському музеї.

Вся наша делегація вдячна за увагу першому секретареві Сабірабадського райкому партії т. Мамедову, секретареві райкому партії т. Джафарову, заступнику голови райвиконкому Рахманні Рузаєвій, першо-

му секретареві райкому комсомолу т. Гусейнову, інструктору райкому партії Самаї Пірієвій, завідувачому райво т. Алієву, директорам шкіл Імангулу Гасанову і Хокмали Досталієву, начальнику Куринського водопроводу т. Джафарову, голові Абдулянської сільради т. Назарову та іншим відповідальним товаришам, які зробили для нас такою змістовною і пам'ятною нашу поїздку».

18 жовтня 1973 року А. С. Пузанова надрукувала у Гуляйпільській районній газеті «Зоря комунізму» зарисовку «Урок довжиною в життя»:

– Вона тоді була ще зовсім молодого. А декому з її учнів уже йшов п'ятнадцятий. І кожен по-своєму був закоханий у тоненьку вчительку...

Стояв жовтень 43-го року. Тільки-но розпочався перший навчальний рік після визволення Гуляйпілля від фашистських загарбників. Холодно, темно, незатишно в класі. Вікна, місцями наглухо забиті жерстю, ховали бліде світло похмурого осіннього дня. Учні розв'язували задачу про те, який урожай виростили колгоспники і скільки видали людям пшениці на трудовень... Ці хлопчики і дівчатка вже добре знали ціну хлібові. І здавалося безглуздом те, про що писалося в довоєнному підручнику: колгосп взагалі ще нічого не міг дати на трудовень... Задача не виходила...

Марія Корніївна стояла біля вікна. Раптом вона розкрила його. Холодний вітер увірвався в кімнату, але в класі стало світліше. Учні здивовано дивилися на свою вчительку.

– Подивіться туди, вдалину. Які красиві дерева! Пам'ятаєте у Пушкіна: «В багрец и золото одетые леса»...

Всі скупчилися біля вікна і дивилися на лісосмугу, яку бачили майже щодня. Але сьогодні вони наче іншими очима глянули навколо і раптом відчули красу життя...

А потім Марія Корніївна розповіла шестикласникам, як нелегко на фронті їхнім батькам, старшим братам, і якою для них буде радістю, коли вони узнають з листів, що в селі знову працює школа, що діти, переборюючи всі труднощі, наполегливо вчаться. Скоро закінчиться війна, ще заможнішим, ніж до війни, стане рідний колгосп. Багато вчених людей потрібно буде селу – агрономів, зоотехніків, інженерів, лікарів, учителів і ними стануть її сьогоднішні учні...

І наче тепліше стало в класі, і не здавалося вже такою важкою задачею...

В 1948 році ці учні Марії Корніївни Калініченко закінчили середню школу. Більшість із них збиралася їхати продовжувати навчання. А їхня вчителька математики та історії закінчила заочно педагогічний інститут (до цього вона мала середню спеціальну освіту) і виїжджала з Любимів

ки до Новозлатополя, куди призначили директором восьмирічної школи її чоловіка. На згадку про своїх учнів вона везла качалку, сито, табуретку, зроблені колись ними для неї, дорогою для них людини...

З тих пір минули десятки років. Але вони не стерли в серцях учнів і вчительки душевної прив'язаності, яка народилася в той пам'ятний для всіх них рік.

– І в радості, і в горі вони завжди зі мною, – розповідала Марія Корніївна. – Багато хто з них працює в нашому районі. Здійснилися передбачення вчительки. Головою колгоспу «Мир» став її улюбленець Олексій Карнаух, головним інженером колгоспу «Авангард» – Семен Іванченко, військову академію закінчив Петро Дядюн (тепер він полковник). Катерина Панасейко – лікар, Поліна Кучер – вчителька, Леонід Довгаль – секретар парторганізації Новозлатопільської майстерні райоб'єднання «Сільгосптехніка». Майже всі з цього випуску здобули вищу та середню спеціальну освіту.

Слухаю Марію Корніївну і бачу щирість в її очах. Отак же тепло вона декілька хвилин тому розповідала про своїх рідних дітей – Анатолія, який тільки-но закінчив військово-політичну академію, і Валентину – студентку Запорізького машинобудівного інституту.

Сердечність, простота, почуття великої відповідальності за виховання підростаючого покоління, постійна вимогливість до себе – ось у чому секрет успіху М. К. Калініченко в її педагогічній роботі. Більше трьох десятків років вона віддала школі. Через два місяці після закінчення педучилища вже стала завучем. Коли в школах не вистачало вчителів, довелося викладати математику. Ночами просиджувала над підручниками, але добилася рівня знань спеціаліста з цього предмета і 18 років успішно читала математику в старших класах. Історичний факультет педінституту кінчала заочно, на руках уже були маленькі діти.

21 рік працює Марія Корніївна в Новозлатопільській восьмирічній школі. Одночасно у неї вистачає і громадської роботи. М. К. Калініченко завідує сільським народним музеєм, член колгоспної первинної організації товариства «Знання».

Її добросовісна, самовіддана праця відзначена двома медалями, декількома грамотами.

Бесідуючи з Марією Корніївною, ми торкнулися теми віддачі в роботі вчителів.

І вона сказала:

«Віддача» – це широке поняття. В нього можна вкласти зміст філософський, етичний. Для мене, наприклад, віддача – в єдності з моїми учнями...

– Нещодавно у нашій школі, – ділилася 25 жовтня 1984 року вчителька Новозлатопільської восьмирічної школи В. Класіна, – проводилася зустріч учнів з керівниками і спеціалістами колгоспу «Авангард».

У 1986 році колгосп «Авангард» побудував нове приміщення дитсадка на 90 місць.

– Виховуємо дітей працелюбними, – стверджувала 1 жовтня 1988 року старша піонервожата Новозлатопільської неповної середньої школи О. Сова. – Комсомольці і члени піонерської дружини імені І.М. Кежедуба провели вже кілька трудових десантів у колгоспі «Авангард» на збиранні врожаю сільськогосподарських культур. Діти розуміють, як необхідна їх допомога. А найкраще потрудилися на полі піонери четвертого класу, де головою ради загону Оксана Крупій.

У кожного із школярів ще свіжа пам'ять про літні канікули. І в кожного вони були різними. Восьмикласники, наприклад, очищали пшеницю на току, пололи, пасли свиней. Тому на святі першого дзвінка їх чекала радісна новина: представники господарства вручили пам'ятні подарунки Любі та Олегу Волковичам, Наталці Андрющенко, Олені Баранник, Роману Савченку та ряду інших учнів.

Любов до праці виховують з дитинства. Так і в нашій школі. Вчитель праці Віктор Олександрович Самойленко дбає, зокрема, щоб його вихованці в школі набули навички, які будуть необхідні їм у подальшому трудовому житті. Тому й не простоюють мертвим металом верстати в столярні та слюсарні. А ще завжди він разом з дітьми і на колгоспному полі.

У цьому навчальному році за домовленістю з колгоспом «Авангард» на навчально-виробничій практиці п'яти-семикласники доглядали 4 гектари посівів картоплі, 2 гектари столових буряків та гектар моркви. А поруч були класні керівники Людмила Анатоліївна Демченко та Ніна Григорівна Єременко. Вчасно підказали, допомогли, просто підбадьорили, а в результаті – добре доглянутий майбутній урожай. І діти мали відповідний стимул – 30 путівок для поїздки в Івано-Франківськ.

Це ще раз свідчить про те, що в сільській школі виховання школярів багато в чому залежить від контакту з базовим господарством. Та й стимул відіграє не менш важливу роль. Бо поїхали в подорож ті, що люблять працювати.

Зараз на першому місці у кожного школяра – навчання. Щодня вони йдуть на заняття, та після уроків – праця у колгоспі. Адже недарма вони обрали девіз, за яким живуть і працюють: «Навчання і труд – поруч ідуть».

Вчитися і працювати школярі тільки-но почали, а на рахунок піонерської організації вже стільки цікавих справ. Почну перелік з гри «Експрес». Не менш цікавим був і конкурс букетів, присвячений 46-річчю визволення рідного села від німецько-фашистських загарбників. Потім – зіркова естафета, де піонери та жовтенята вшановували воїнів-визволителів нашого району. А піонери четвертого класу організували і провели розважальну програму «В гостях у казки». Старшокласники підготували вечір «Осінній бал».

25 грудня 1998 року розповідала голова ради школи О. В. Самойленко:

– За останні роки в системі освіти виникло дуже багато проблем і однією з них є проведення капітального чи хоч би поточного ремонтів шкіл, створення нормальних умов праці для учнів і вчителів. Без шефської допомоги тут аж ніяк не обійтись. І дуже добре, що Новозлатопільській загальноосвітній школі надійним шефом залишається КСП «Авангард». Саме до голови правління Василя Васильовича Савченка доводиться звертатися молодому директору Ніні Дмитрівні Дузян з усім наболілим: ремонт приміщень, паливо, транспорт.

І як добре, що Василь Васильович знаходить час, щоб вислухати, порадити, допомогти школі.

Влітку КСП виділило будівельні матеріали та фарбу. За його ж кошти наймана бригада відремонтувала приміщення, де навчаються шестилітки.

Члени загону «Паросток». 2010 р.

З початку навчального року голова правління КСП разом зі своїми колегами та адміністрацією школи вирішили виділити кошти для придбання посуду, щоб кип'ятити чай для дітей і вчителів. Чай для заварки і цукор – також за рахунок КСП. А до нього додають ще й смачні булочки, які випікають у тамтешній пекарні.

Не все було гаразд у школі і з кадрами. У вересні двоє вчителів розрахувалися. Отже, крім вчителів фізики, української мови і зарубіжної літератури потрібно було шукати ще й викладачів німецької мови та фізкультури. Знову ж виручили шефи. Вони погодилися возити їх не тільки із Полтавки, а і з Любимівки.

Приємно, що голова правління цікавиться і станом навчально-виховного процесу у школі: «Чи всі уроки проводяться? Які працюють гуртки? Як організовується дозвілля учнів? Що потрібно придбати для школи?» За кошти КСП купуються необхідні канцелярські товари, призи та подарунки переможцям предметних олімпіад і конкурсів, активістам шкільного життя. Традиційно правління виділяє кошти на новорічні подарунки для дітей, на організацію і проведення Новорічного свята.

Потребують допомоги та підтримки і вчителі. У сільській місцевості важко виживати нам без підсобного господарства. А щоб його тримати, треба купувати живність, фураж чи зерно. В цьому теж допомагають шефи. Всі бажані вчителі та вчителі-пенсіонери одержали у КСП землю. До того ж вони мають змогу виписати собі продукти харчування за цінами, нижчими від ринкових, брати хліб у місцевий пекарні по 20 копійок за хлібину, заготовити на зиму картоплю.

За таку турботу, доброзичливість, допомогу педагогічний колектив, учні школи та їхні батьки вдячні правлінню КСП, його голові В. В. Савченку, головному бухгалтеру В. І. Жовніренку та голові профспілкового комітету Г. О. Каменцевій.

* * *

В суботу, 3 листопада 2001 року, в селі Новозлатополі було свято. На нього прибули заступник голови обласної державної адміністрації О. С. Касьян, голова районної державної адміністрації І. О. Бірюков, голова районної ради Є. Г. Коровка, начальник управління охорони здоров'я облдержадміністрації З. В. Лашкул, голова облспоживтовариства О. М. Пеклушенко, керівники ряду підприємств і служб району, жителі села.

Свято проходило з нагоди відкриття дошкільного закладу, який спільними зусиллями райдержадміністрації, будівельників, ТОВ «Аван-

гарт» вдалося відремонтувати, реконструювати і оживити дитячими голосами. А відкрили свято врученням пшеничного короваю О. С. Касьян.

– Дякуючи ініціативі Ігоря Олексійовича, – говорила, виступаючи на святі, начальник відділу освіти райдержадміністрації Л. Є. Кірієнко, – вдалося реконструювати дитсадок. Чимало людей доклало сюди зусиль і сподіваємось, що дітям тут буде весело і щасливо.

Людмила Єгорівна за доброю традицією оголосила, що райво дарує дитсадку килимові покриття, іграшки.

І. О. Бірюков під час свого виступу сказав: «Відкриття дитячого садка в Новозлатополі – це частина виконання районної програми, прийнятої на сесії районної ради, про відродження рідного краю. Таких дитсадків буде відкрито в районі сім. На цей дитсадок використано 170 тисяч гривень з районного бюджету. Виконана велика державна робота».

Побажавши дітям в красивій оселі тепла, добра і любові, Ігор Олексійович оголосив, що райдержадміністрація і райрада подарували дитсадку обладнання на кухню, а малечі – іграшки.

– Сьогодні в Гуляйпільському краї не рядове, а велике свято – відкриття дитсадка. І мені приємно, – сказала О. С. Касьян, що в області ведеться активна соціальна політика, розроблено і прийнято ряд програм, спрямованих на захист малозабезпечених верств населення, на охорону здоров'я, розпочато благодійну акцію «Комп'ютерний клас – кожній школі». Ваш район іде попереду інших в області у здійсненні соціальних програм.

На святі виступили О. М. Пеклушенко, який пообіцяв подарувати дитсадку комп'ютерну гру, від батьківської громади – О. Я. Капшук, директор навчального закладу школа-сад – Н. Д. Дузян.

Ніна Дмитрівна тепло і сердечно дякувала за відкриття дитсадка І. О. Бірюкову, О. О. Кірієнку, П. П. Науменку, директору ТОВ «Авангард» В. В. Савченку, в. о. сільського голови М. Я. Минці, директору ТОВ «Промінь» В. Ф. Білецькому, начальнику ПМК-6 В. М. Ломенку, директору ТОВ «ЕТЛ» А. М. Бодні, жителям села – В. С. Іванченку, С. Я. Гоголю, Н. В. Лопатиній, Л. І. Ампилоговій, Н. А. Каретник, О. О. Сивоненку, А. В. Бородіну, Н. Д. Білій, С. Б. Щербицькому, В. В. Крупію, Т. О. Безпечній, В. Я. Шилу, Н. П. Марковій, Б. А. Сосницькому, І. О. Кривенку, А. І. Терновому, П. І. Клочко, Н. А. Минці та іншим.

На святі звучали пісні у виконанні лауреата обласного фестивалю «Зорепад» Юлії Копилець, Андрія Шамрая, учнів 6 класу місцевої школи. Був тут і Пізнайко, і господарі дошкільного закладу. Їх виступ зворушив кожного, хто чув дзвінки дитячі голоси.

А потім за давнім народним звичаєм у нову оселю впустили півня і кошеня, щоб дітям добре жилося в дитсадку. Закінчилося свято оглядом кімнат, груп. Всі пересвідчилися, що спільними зусиллями можна робити добро на благо майбутнього рідної України.

* * *

У вересні 2007 року ми попросили колишнього директора Новозлатопільської школи Ольгу Василівну Самойленко розповісти про свою роботу та колег. Подаємо її спогади:

– Після того, як фашисти зруйнували будівлю школи, заняття проводилися в приміщенні майстерні і довоєнної редакції газети «Колгоспна зоря». Опісля школа займала два великі будинки, де до війни були адміністративні управління.

Будинки ці були із саману. Щорічно їх доводилося капітально ремонтувати; валькувати, шпарувати, білити. Всі ці роботи проводили всім селом.

На початку 60 років було вирішено побудувати нову школу, але на фундаменті зруйнованої німцями. І знову це був метод народної будови.

Клали стіни майстри, але всі підсобні роботи виконували сільчани: розвантажували цеглу, валькували стелю, білили, фарбували і т.д.

Разом з усіма трудилися і вчителі.

Ентузіазму керівництва колгоспу «Авангард» і сільської ради завдячують і вчительський колектив на чолі з директором Калініченком Іваном Потаповичем, і жителі села.

У лютому 1964 року учні почали навчатися в просторих, світлих класах. Раділи всі, бо на той час школа була найкращою в районі. Ще в жодному селі, крім Любимівки, такого приміщення не було.

Слід віддати належне вимогливому, принциповому, суворому, але справедливому, знаючому і вмілому керівникові вчительського колективу Калініченку І. П. Його любили і поважали колеги, учні, жителі села. До його порад дослухалися всі, з ким він спілкувався. І як шкодували за ним, коли його забрали в Полтавську школу-інтернат, ніби за батьком журилися. А тому і вічний спокій він знайшов на кладовищі с. Новозлатополя. Шану йому віддає все село.

Естафету керівника школи прийняв Тилик Д. Т., а заступником директора продовжила працювати Самойленко Н. П., яка обіймала цю посаду з 1961 року.

У цій співпраці проявилися риси толерантності, енергійності, відповідальності за доручену справу. Колектив учителів був згуртований і дружний.

Не один десяток років віддали навчанню і вихованню дітей Калініченко М. К, Самойленко В. О., Орел Г. В., Гладка М. Г., Матковська Л. І., Капшук Л. І., Шевченко М. Я., Біжко О. О., Вороніна Г. Й., Конопелько О. А., Дігтяр. М. М.

Підступна хвороба нікого не шкодує. У грудні 1972 року померла Самойленко Н. П., яку теж вшановували всім селом і поховали поряд з колишнім колегою, директором школи. „Працювали гарно разом, то хай і спочивають поряд”, – так говорили у селі.

Замінила Самойленко Н. П. на посаді заступника директора школи Конопелько О. А., бо мала високі ділові якості, відповідальність, старанність і вміння організувати справу. Її досвід допомагав потім й іншим директорам школи Самойленко О. В. і Дігтярю М. М.

Звичайно, успіхам, яких домоглися вчителі і учні, слід завдячувати і тісній співдружності з керівництвом колгоспу «Авангард», сільської ради, громадськістю села. У 80-і роки на державному рівні школам була приділена надзвичайна увага. Необхідно було поновити навчально-матеріальну базу, провести необхідні ремонти, упорядкувати садиби, території шкіл, обладнати спортивні майданчики і т. ін.

У цьому плані добру згадку залишив про себе тодішній голова колгоспу «Авангард» Животченко М. П., як дбайливий господар. За кошти господарства було замінено вікна, покрівлю, відремонтовано опалення, підведено воду у будівлю школи, закуплено багато меблів і наочності, заасфальтовано двір і встановлено спортивне обладнання. А ще діти завдячують шефам, так тоді називали колгосп, за те, що кожного літа мали змогу поїхати на екскурсії до Запоріжжя, Києва, Одеси, Волгограда, Асканії-Нової, Криму.

Голови сільради Голіздра Н. З. і Іваненко П. І. завжди опікувалися дітьми із неблагополучних сімей, тримали на контролі відвідування школи дітьми, їх матеріальне забезпечення.

Кілька поколінь дітей отримали освіту в стінах Новозлатопільської денної школи. А ще ж працювала і вечірня (заочна) школа. Завідуючими консультантами були Тилик Д. Т. та Самойленко В. О. І її випускники Голіздра Н. З., Іваненко П. І., М'який І. С., Іванченко С. О., Тарасенко О. І., Зуб М. Ф., Штокалов Анатолій, Ільченко Ф. Ф. після отримання атестатів про середню освіту, продовжили навчання в середніх спеціальних і вищих навчальних закладах, а потім працювали керівниками в господарстві, і в різних установах.

По закінченні школи юнаки і дівчата обирали різні професії. Серед них є механізатори, вчителі, інженери, медики, шахтарі, військові і ін.

Стали вчителями Хазанова А., Сосницька Л. А., Гоголь Л. Я., Ампилогова Н. І., Кубах В. Г., Єгорцева Г. М., Чорна А. В., Захарець І. С., Самойленко Ю. В., Бикова Н.

Зараз у рідній школі працюють Дузян Н. Д., яка була і директором школи, Голошапов С. О., Бородіна Г. М. є нині заступником директора школи.

Обрали військову професію Калініченко А. І., Тищенко І. І., Капустя В. Г., Біжко А. М. Працює в МНС Жовтоног Микола.

Так як у селі працює дільничка і психіатрична лікарні, то особливою популярністю користується професія медика. Зубний лікар Савовська Р. М. допомагала сотням односельців. Фармацевтами стали Іщенко С. В., Голіздра П. М., Лень О. В., лікарями – Дяченко Валя, Дяченко Світлана, Єременко Олександр.

Тільки нині у Новозлатопільській психіатричній лікарні працюють медсестрами 9 випускниць школи, а саме: Пасько Валя, Казюка Таня, Дігтяр Катя, Лихогуб Іра, Галавуря Женя, Волобуєва Світлана, Куралех Марина, Іванченко Олена, Мерзликіна Марина.

У різних галузях працюють інженери Голіздра В. І., Грицаєнко О. М., Чорний О. В., Галавуря О. А., Павленко О. А., Іванченко В. С. і багато ін.

Змінюється час, змінився колектив учителів, іншими стали і діти. Але випускники не забувають свою школу, збираються на зустрічі, на 10-річчя, 25-річчя випуску. 30 червня 2007 року приїздили у рідне село випускники 1972 р. з різних куточків України і не тільки: Полтавщини, Донеччини, Херсонщини. Їм є що пригадати, є чим пишатися. Адже всі покоління учнів не тільки навчалися, але і були активними учасниками всіх сільських справ. Пригадують, як колись пололи соняшник і баштан, як збирали й перебирали кукурудзу, як їздили з концертами художньої самодіяльності разом з учителями-лекторами у виробничі бригади і колективи, як виступали на конкурсах і змаганнях і здобували перші місця серед восьмирічних шкіл, а потім і серед середніх. Роки ці незабутні.

Не можна не згадати в історії школи ще двох працівників, які віддали школі більшу частину своєї трудової діяльності. Це Набока В. Х., яка працювала і вихователем ГПД, і бухгалтером, і поваром в ідальні, і техпрацівницею, та Булах В. П. – незмінний слюсар-кочегар, якому доводилося бути і завгоспом, і електриком, і малярем, і двірником. У тому, що будівля школи не старіє, є і їх заслуга.

В історії села є сторінка про підпільників К. Чорного і А. Чучулашвілі. І слідопити довгий час тримали зв'язок з дружиною Чучулашвілі Гнедовою Надією Макеївною. В один із приїздів Надії Макеївни в село

на могилу до чоловіка, десь 1980 року вона подарувала школі саджанці берізок і осики. Ці берізки і зараз прикрашають зелену зону школи.

У різні роки працювали директорами школи Самойленко О. В., Дігтяр М. М., Борт І. І., Дузян Н. Д. Зараз керує школою Галавуря В. В., яка в 1976 році прийшла у школу старшою піонервожатою, тільки-но закінчивши Полтавську середню школу. Змінився вчительський колектив, але про колег-пенсіонерів не забувають. Запрошують їх у школу на свята, зустрічі.

* * *

Школа дала старт для злету Іллі Івановичу Тищенко, який після закінчення Чернігівського льотно-го училища став військовим льотчиком. Свого часу навчався у Академії Міністерства оборони СРСР. Працював викладачем вищої школи, генерал-майор.

Анатолій Іванович Калініченко (син Івана Потаповича і Марії Корніївни) теж закінчив вище військово училище, військову академію ім. Фрунзе. Працював головним прокурором Радянської групи військ в Німеччині. Після розпаду СРСР став прокурором Донецького військового округу. 10 вересня 2008 року помер. Поховали його в Новозлатополі поряд з батьками.

Анатолій Федорович Гладкий працював головним бухгалтером колгоспу «Авангард».

Олександр Соломонович Файвусович – співробітник факультету промислового і цивільного будівництва Луганського національного аграрно-го університету, професор кафедри будівничих конструкцій, доктор технічних наук, академік АБ України, академік Міжнародної інженерної академії.

* * *

Новозлатопільська ЗОШ гордиться своїми учнями і вчителями. У 1995 році із срібними медалями закінчили школу Олександр Дігтяр та Віталій Вишницький (нині інженер-конструктор на Запорізь-

Ілля Іванович Тищенко – випускник школи

кому трансформаторному заводі), 1998 році – Вікторія Вишницька (інженер-конструктор), у 2006 році – Оксана Куш і Юлія Дармороз.

У 2006 році золоту медаль отримала Анастасія Гоголь.

Випускники школи працюють вчителями у рідному навчальному закладі: Ніна Дмитрівна Дузян, Галина Миколаївна Бородіна (Минка), Сергій Олегович Голощанов.

Учителі, як і учні, беруть участь у різних конкурсах. Учасниками районного конкурсу «Учитель року-2005» були учитель хімії та біології Олександр Олександрович Панасейко (переможець), учитель географії та біології Ніна Григорівна Єременко, вчитель молодших класів Оксана Ярославівна Капшук.

Переможцем районного конкурсу «Учитель року-2007» став учитель української мови та зарубіжної літератури Сергій Олегович Голощанов.

Учасниками районного конкурсу «Класний керівник року» у 2004-2005 навчальному році була Міра Матвіївна Савченко, у 2005-2006 навчальному році – Валентина Іванівна Павленко та Ніна Дмитрівна Дузян.

Учні школи є членами і кандидатами в члени Малої академії наук. Це Оксана Нестерчук, яка у 1999 році у Всеукраїнському конкурсі «Слідами історії» (керівник М. М. Савченко) виборола III місце.

Брали участь у конкурсах МАН також Євген Тищенко – «Скривджена земля – скривджені, зруйновані села і хутори» (2000 р.), Тетяна Самойленко – «Ті дні у пам'яті народній (до 60-річчя трагедії у Бабиному яру» (2001 р.), Євгенія Денисенко – «Стежками людської долі» (доля жителя села Новозлатопіля Овсія Романовича Хазанова» (2006 р.), Олександр Никипанчук – «Новозлатопіль у 1941-1943 рр.: біль і боротьба» (2006 р.). Останній був призером Всеукраїнського конкурсу «Краса і біль України».

Переможцем конкурсу «Історія сіл і міст України» у 2007 році стала учениця 11-го класу Інна Приймаківська – «Село моє, на світі ти єдине...»

Третє місце в конкурсі «Екскурсія для друга» виборола одинадцятикласниця Аліна Шило – «Екскурсія для друга: Новозлатопіль – районний центр єврейського національного району» (2007 р.).

У Малій академії наук одинадцятикласниця Анастасія Грицаєнко у 2011 році захищала наукову роботу «Рух Опору в Новозлатополі в роки другої світової війни».

У конкурсах МАН брали участь Наталія Дармороз (2002 р.), Юлія Дармороз (2003 р.), Оксана Куш (2004 р. і 2005 р.), Сергій Кошкалда (2005 р.).

Учасниця конкурсу «Твої герої, Запорізький край» Анастасія Грицаєнко. 2010 р.

У 2010 році переможцями районного конкурсу презентацій, присвячених І. Кожедубу стали учні 8 класу Сергій Сивоненко, Іван Кубах, Костянтин Залозецький та Олександр Денисенко.

Учасниками інтелектуальних змагань були Анастасія Тарасенко – переможець II туру Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури, Ігор Блацишин – призер II туру Всеукраїнської олімпіади з географії, Анастасія Близнюк – призер II туру Всеукраїнської олімпіади з трудового навчання (III місце), Ірина Шило – учасниця Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвячений Шевченківським дням. Автор роботи «Заснування козацької держави – Війська Запорозького часів Богдана Хмельницького», Анастасія Грицаєнко – учасниця конкурсу «Твої герої – Запорізький край» (робота на тему «Діяльність групи К. С. Чорного»).

Призерами Міжнародного дитячого конкурсу знавців української мови (IV місце в районі) стали Анастасія Тарасенко (8 клас) і Юлія Блацишина (4 клас).

Шкільний загін «Паросток» у 2010 році взяв участь у Всеукраїнському конкурсі-огляді внутрішнього та зовнішнього озеленення навчальних закладів «Галерея кімнатних рослин».

Подвір'я Новозлатопільської школи, її коридори, класи радують чистотою і комфортністю. Тут успішно введено профільне навчання, а в старшій школі поступово відбувається перехід на природничий профіль. Привертає увагу комп'ютерний клас, який має сьгодні підвищений попит серед учнівської молоді і повністю відповідає її вимогам.

Дев'ятнадцять учителів, які працюють в освітньому закладі, роблять акценти на виховній роботі. Учні успішно показали свої знання на минулорічному зовнішньому незалежному оцінюванні, на їхньому

рахунку також призіві місця в районних і обласних конкурсах, олімпіадах і змаганнях. Більшість випускників розпочали навчальний рік у вузівських аудиторіях.

Школа – це мудрі вчителі, а також шкільна бібліотека, книжковий фонд якої постійно оновлюється. Є по-сучасному облаштовані спортзал і майстерня. Після уроків діти мають можливість розвивати свої таланти і здібності: писати вірші, співати, танцювати.

Пройшовши шкільними коридорами, ми завітали до одного з класів і побачили крізь квіти директора школи Валентину Галавуру.

– Озелененню, затишку класів і взагалі території школи ми надаємо особливого значення, бо в нас природничий профіль, – сказала очільник школи.

З квітня 2012 року колектив школи очолює Петро Володимирович Поляков.

Директорами Новозлатопільської семирічної,
а потім середньої школи працювали:

Шоттланд,
Кушнірович І. Я.,
Калініченко Іван Потапович,
Тилик Дмитро Тихонович,
Самойленко Ольга Василівна,
Дігтяр Микола Михайлович,
Борт Іван Іванович,
Дузьян Ніна Дмитрівна,
Галавура Валентина Василівна,
Поляков Петро Володимирович.

ДОЛИНСЬКИЙ НВК

На 1 червня 1935 року на території Долинської сільської ради працювали дві початкові школи Долинська і Копано-Лиманська.

В 1935 році учні 3 і 4 класів Долинської початкової школи виконали роботи на іспитах з російської мови на «незадовільно», а з учнів 3 класу – жоден не здав арифметики. Відвідування під час іспитів становило 70%.

У 1937 році учні Копано-Лиманської початкової школи Долинської сільради знищили 207 ховрахів. Найбільше – Ф. Прохватило, В. Пригула, І. Бабенко.

У травні 1939 року завідувачим Копано-Лиманською початковою школою працював тов. Сидоренко.

Учні не тільки навчалися у школах, а й допомагали колгоспам у знищенні ховрахів. Так у квітні 1940 року діти Копано-Лиманської початкової школи знищили 750 звірків, окремі – по 25 штук.

У тому ж, 1940 році, учні Долинської початкової школи під час літніх канікул перебували у піонерському таборі (завідуюча вчителька Рогач, піонервожата Циганок). Тоді ж у Копано-Лиманській початковій школі працював учитель Качан.

19 жовтня 1950 року повідомляв завідувачий Копано-Лиманською початковою школою І. К. Єна: «Нещодавно учні Копано-Лиманської школи на своїх піонерських зборах обговорили питання про їх участь у здійсненні великого плану перетворення природи. На цих зборах було вирішено: вибирати все насіння глоду, що виросло на території колгоспу ім. Кірова.

Негайно ж після зборів збирання насіння почалося. На 16 жовтня вже зібрано його понад 150 кілограмів. Такі учні, як Кривонос Коля, Мирошниченко Гриша, Козюра Марія та Фелоненко Клава вже назбирили і здали до школи по 10 кілограмів насіння кожен».

* * *

27 листопада 2007 згадувала учениця 1-го класу набору 1945 року Копано-Лиманської початкової школи вчителька-пенсіонерка Ера Василівна Бутенко:

– 1 вересня 1945 року ми, 9 копанівських дівчаток-семиліток, пішли в 1-й клас Копано-Лиманської початкової школи. Лише у Ніни Кишко (Кирилівни) і Каті Сиротенко батьки повернулися з війни, а Дуся Фоменко, Ніна Кишко (Федорівна), Віра Дейнега, Лена Волосяна, Ніна Пахар, Ніна Риженко і я, Ера Бутенко, стали напівсиротами. Половина хлопчаків-копанівських першокласників теж росла без батьків.

Школа міцна, висока, складена з червоної цегли, ганок і стеля високі, дві просторі класні кімнати і квартира вчителя. Для нас це був справжній храм науки. Тут зранку навчалися учні 1 і 2 класів, після обіду – 3-х і 4-х.

У школу ходили діти з трьох хуторів: Вітрів, Бабашів і Копанів. Книжок майже не було. У нашому класі «Буквар» мала тільки вчителька. Вона спише увесь текст на маленькому листочку (4x5 см) і дає мені переписати для кожного учня. А «Буквар» ходить по черзі по селах, щоб діти хоч бачили який він. Я сідала біля вікна і дотемна переписувала слова. Мліла рука, дерев'яніли пальчики, а мені було радісно

і я гордилася, що першу граматику мої однокласники здобули при допомозі і моїх «буквариків».

Класи були великі, бо в сім'ях мали багато дітей.

Особливо ті шкільні роки згадуються жовтневими і новорічними святками. Тоді наші мами ще дуже молоді і гарні їздили волами в навколишні села і хутори (на підводі їхала гармошка і реквізит, а всі йшли пішки) і під керівництвом учителів ставили п'єси і давали концерти. За це плату брали борошном, сушеними фруктами, а потім перед канікулами випікали пиріжки, коржики, ватрушки і роздавали їх від Діда Мороза. Також для коржиків збирали ми з учителями колодки. А ще пригадується виливання ховрашків (смажені дуже смачні).

На кінець 4 класу у всіх учнів був однаковий почерк, висока мовна грамотність, гарні оцінки. Ми охоче навчалися. А стосовно однакових почерків інспектор райвно Кушнір навіть говорив на нараді в м. Гуляйполі. Про це мені розповідала вчителька Євдокія Силівна Бутенко, моя мама. У школі ще працювали Владлен Федорович Ковура (завідуючий), Клавдія Іванівна Ковура, Марія Єпіфанівна Пастушок.

На кінець 4-го класу ми посадили на згадку по 1 деревцю. Я посадила шовковицю. Згодом, курсуючи щотижня із села Комсомольського, де працювала в школі, в Копані до мами, щоразу провідувала своє деревце...

Шовковиця ясно родила, вистачало і горобцям, і дітям-пастушкам на все літо.

В кінці 80-х років минулого століття приміщення Копано-Лиманської початкової школи зруйнували (за непотрібністю), хоч я «бачила» в ньому оздоровчий санаторій для колгоспних механізаторів у осінньо-зимовий період (у майбутньому).

28 листопада 2007 року згадував колишній завідуючий Копано-Лиманської початкової школи Іван Кирилович Єна (його спогади записали дев'ятикласниці Долинського навчально-виховного комплексу Н. Чепіжко, А. Сидорова і Д. Губар). Ось що він розповів:

– Навчався я разом із дружиною Катериною Савівною у Гуляйпільському педагогічному училищі. В 1949 року з Воздвижівки приїхали працювати в Копано-Лиманську початкову школу, яка стояла на пагорбі серед степу. Дітям доводилось ходити із трьох хуторів за 3 кілометри до школи.

Разом із Іваном Кириловичем та Катериною Савівною працювала Євдокія Силівна Бутенко. Їхніми кращими учнями були Соня Мартинюк, Зіна Богаченко, Соня Риженко, Іван Кушніренко, Валерій Жданов, Людмила та Іван Кикоші та інші.

К. С. Єна, І. К. Єна та Є. В. Бутенко (зліва направо)
з учнями Копано-Лиманської початкової школи. 1950 р.

Випускники школи О. В. Прихідько, Л. О. Марциновська, І. Б. Наляпко стали вчителями Долинського НВК.

Іван Кирилович Єна всім учням школи запам'ятався зі скрипкою в руках. Він багато докладав зусиль, щоб прищепити дітям любов до музики.

У Івана Кириловича і Катерини Савівни вирости прекрасні діти: Людмила, Тамара, Володимир, які з великим бажанням навчалися і не зловживали тим, що їх батьки вчителі.

Я, Іван Кирилович Кушніренко, один з авторів даної книги, завжди з теплою згадкою свою першу вчительку Катерину Савівну Єну, яка навчала мене 4 роки в Копано-Лиманській початковій школі. За материнську ласку і любов щире спасибі Вам, шановна Вчителько!

* * *

У січні 1954 року директором Долинської семирічної школи був К. Левченко, у 1955 році – Федір Михайлович Корнєв, вчителями – Зінаїда Іванівна Скуридіна, Володимир Павлович Роспопов та Надія Миколаївна Роспопова, О. Д. Мощенко та інші.

У 1957 році директором цієї школи працював уже Платон Захарович Колісник, дітей навчали вчителі Валентина Петрівна Колісник, дружина Платона Захаровича, Любов Володимирівна Бушля, Тамара Григо-

рівна Литвиненко, Євдокія Володимирівна Хоменко, Григорій Сергійович Шаповал, Лука Павлович Орловський, Гнат Федорович Бідний та інші. Цю школу, яка на початку 60-х років минулого століття стала восьмирічною, закінчив і я, Іван Кирилович Кушніренко. І по сьогодні у моєму серці живуть добрі спогади про ті незабутні шкільні роки, проведені в Копанях. Земний уклін всім вчителям за розуміння і науку.

З великою пошаною згадую уроки історії Платона Захаровича. Це від нього я перейняв любов до історії, в тому числі і до художніх історичних романів. А як терпляче навчала нас української мови і літератури Любов Володимирівна Бушля, а російської мови та літератури – Тамара Григорівна Литвиненко.

Пройшов час і ми самі стали вчителями, журналістами, дипломатами, трактористами, доярками, а вогник, запалений у школі до науки, постійно веде нас до нових вершин знань.

* * *

В перші дні після закінчення екзаменів учні 7 класу Долинської семирічної школи допомагали колгоспникам артїлі імені Кірова у роботі. Десять семикласників узялись вигодовувати тугових шовкопрядів, останні працювали на полях господарства. Декілька днів тому (червень 1956 р. – Авт.) школярі за п'ять годин пропололи 2,5 гектара картоплі. Найкраще працювали на політті Ольга Заїченко, Галина Риженко, Леонід Бідний та інші, перевиконавши завдання.

* * *

Немалу допомогу колгоспникам у збиранні кукурудзи подавали учні села Долинки.

За шість днів роботи у жовтні 1956 року 12 учнів сьомого класу Долинської семирічної школи і 6 учнів восьмого класу Воздвижівської середньої школи, які тут проживали, виламали кукурудзу на площі 10 гектарів. Старанно працювали семикласники Кунець Микола, Кишко Надія, Кишко Лариса, восьмикласники Пустовар Олександра, Литвиненко Василь та ряд інших.

* * *

Найкраще на збиранні кукурудзи в колгоспі імені Кірова потрудились колгоспники четвертої бригади, що в селі Копанях. 20 жовтня колгоспники цієї бригади першими в артїлі закінчили ламати і чистити качани на закріпленій площі 100 гектарів і звезли всі початки з поля до місця сортування і просушування їх.

Немало цій бригаді допомогли в збиранні кукурудзи учні Долинської семирічної школи, які за декілька неповних робочих днів виламали і звезли качани з площі 25 гектарів.

* * *

– Учні Долинської семирічної школи активно включилися в декадник лісу й саду, – 4 листопада 1956 року повідомляв учитель В. Роспопов. – Використовуючи сприятливу погоду, школярі викопали 110 ямок для посадки декоративних дерев понад дорогою, що веде від Копанів до села Долинки.

На копанні ямок відзначилися шестикласники Віктор Мороз, Петро Мацюця, учень сьомого класу Микола Кунець та інші. Кожен з них викопав по 10 ямок.

Разом з цим учні готували до зими свій шкільний сад – обкопували дерева, утепляли, обмотували їх стовбури, щоб не пошкодили гризуни.

* * *

Давно минуло тяжке життя дореволюційних селян і лишилося тільки в згадках найстаріших жителів села.

– Дуже тяжко жилося нам, – розповідав у 1956 році один з перших поселенців села Копані Долинської сільради 75-річний Афанасій Савич Риженко. – В мене було десять дітей. Всі вони працювали по наймах у поміщиків і куркулів, які раніше займали майже всі землі, що зараз навечно закріплені за колгоспом імені Кірова.

Минуло небагато часу, але як змінилися наші села, а особливо змінилися люди, їх життя. До такої штуки, – всміхнувшись, показує рукою Афанасій Савич на електролампочку і радіоприймач у своїй кімнаті, – я й не думав дожити.

Село Долинку прикрашають зараз хороші сади, багато декоративних дерев у парку, понад шляхами.

Торік у нашому колгоспі збудовано електростанцію. Пуск її в дію дав змогу механізувати трудомісткі процеси на токах, у тваринництві, використати електроенергію в інших галузях господарства. Лампочка Ілліча засвітилася в будинках колгоспників і на вулицях сіл.

За останній рік відбудовано прекрасний сільський клуб на 300 місць, споруджено в колгоспі гараж на 6 автомашин, два типових тваринницьких приміщення. Ось уже три роки як у нас відкрито семирічну замість початкової школи.

Життя колгоспників стає все кращим і заможнішим.

* * *

16 червня 1957 року директор Долинської семирічної школи П. З. Колісник розповідав у райгазеті, як учні допомагали у догляді за посівами:

– Учні працюють в колгоспі імені Кірова за місцем проживання. В селі Копанях – 16 учнів. За 1,5 дня вони випололи 10 гектарів просапних. Це Таня Береза, Катя Береза, Люба Заїченко, Клава Кикош.

Діти пообіцяли працювати в колгоспі 12 днів, а потім той виділить транспорт і вони поїдуть на екскурсію в Асканію-Нову.

* * *

І. К. Єна та К. С. Єна з учнями Копано-Лиманської початкової школи. 1958 р.

– З метою поліпшення умов навчання своїх дітей колгоспники артілі імені Кірова, – 14 лютого 1958 року повідомляв голова виконкому Долинської сільради П. О. Шило, – недавно на загальних зборах прийняли рішення збудувати на громадські кошти в селі Копані нову семирічну школу. Зараз складається кошторис з тим, щоб навесні цього року розпочати будівництво.

* * *

24 березня 1962 року Гуляйпільська районна газета «До комунізму» писала:

– Комсомольці і піонери Долинської восьмирічної школи за прикладом інших шкіл вирішили своєю працею внести особистий вклад у дострокове виконання семирічки.

Ще взимку перед трудівниками села учні-виробничники дали тверде слово виростити по 65 центнерів зерна кукурудзи на кожному з 10 гектарів, у шкільній майстерні виготовити 50 віконних луток, 200 ящиків для фруктів, посадити 200 фруктових дерев.

Під керівництвом своєї ланкової, здібної і активної дівчини Люби Орловської, старшокласники із запалом взялись до справи. На сьогодні вже пороблені всі віконні лутки, кінчають виготовлення ящиків. Та найбільше уваги приділяють юні помічники вирощенню високого врожаю кукурудзи, для якої вже в колгоспі добре підготовлена площа, завезено насіння.

Молодечий запал, енергія, з якою трудяться зараз комсомольці і піонери, дають право думати, що всі свої зобов'язання вони виконають з честю.

* * *

У 1964 році двері відкрила новозбудована Долинська восьмирічна школа. Першим її директором був Платон Захарович Колісник, а на місці старої, що стояла в Копанях, згодом виросло приміщення магазину і будинок колгоспників.

У новій школі у свій час вчителями працювали В. П. Колісник, Євдокія Силівна Бутенко, Ольга Іовівна Бардакова, Любов Володимирівна Бушля, Тамара Григорівна Литвиненко, Євдокія Володимирівна Годжек, Людмила Григорівна Новохатько, Віктор Васильович Буряк, Любов Петрівна Галушка, Сергій Васильович Сахно, Галина Іванівна Кірієнко, Іван Іванович Борт, Людмила Дмитрівна Скляренко та інші.

15 січня 1966 року завідуючий Гуляйпільським районним відділом освіти М. П. Федоренко відзначав, що в Долинці турбуються про школярів. Тут організовано підвіз учнів.

– На традиційній районній січневій конференції вчителів завідуючий райвно М. Я. Тарасенко серед кращих назвав і Копано-Лиманську початкову школу.

У 1973 році сумлінно працювали вчителі Долинської восьмирічної школи І. К. Єна, Л. В. Бушля, К. П. Руденко.

У 1975 році колектив Долинської восьмирічної школи досяг показника успішності вищого від середньорайонного.

У 1977 році закінчили роботи по добудові приміщення Долинської восьмирічної школи (три класні кімнати).

У третій чверті 1977-1978 навчального року педколектив добився повної успішності учнів.

22 червня 1978 року директор Долинської восьмирічної школи Є. В. Годжек повідомляла:

– Весело дітворі, котра після навчального року відпочиває у таборі денного типу «Весельчак», що з початку місця працює при школі. Гамір, безтурботний сміх, дзвінки піонерські пісні наповнюють територію табору. 35 його мешканців поділено на два загони – «Дружний» і «Сміливий». Керують загонами юних піонервожати Світлана Кишко та Галина Павленко. При підтримці і допомозі педагогів школи вони організують для дітвори різні ігри, екскурсії, готують концерти. Днями мешканці «Весельчака» відвідали тракторну бригаду колгоспу імені Кірова, побували з концертом на молочнотоварній фермі № 2.

Активну участь у житті табору беруть Людмила Мельникова, Тетяна Литвиненко, Ольга Новохатько, Ірина Кайдаш, Олена Ольховик, Валентина Міщенко, Людмила Сафронова та багато інших.

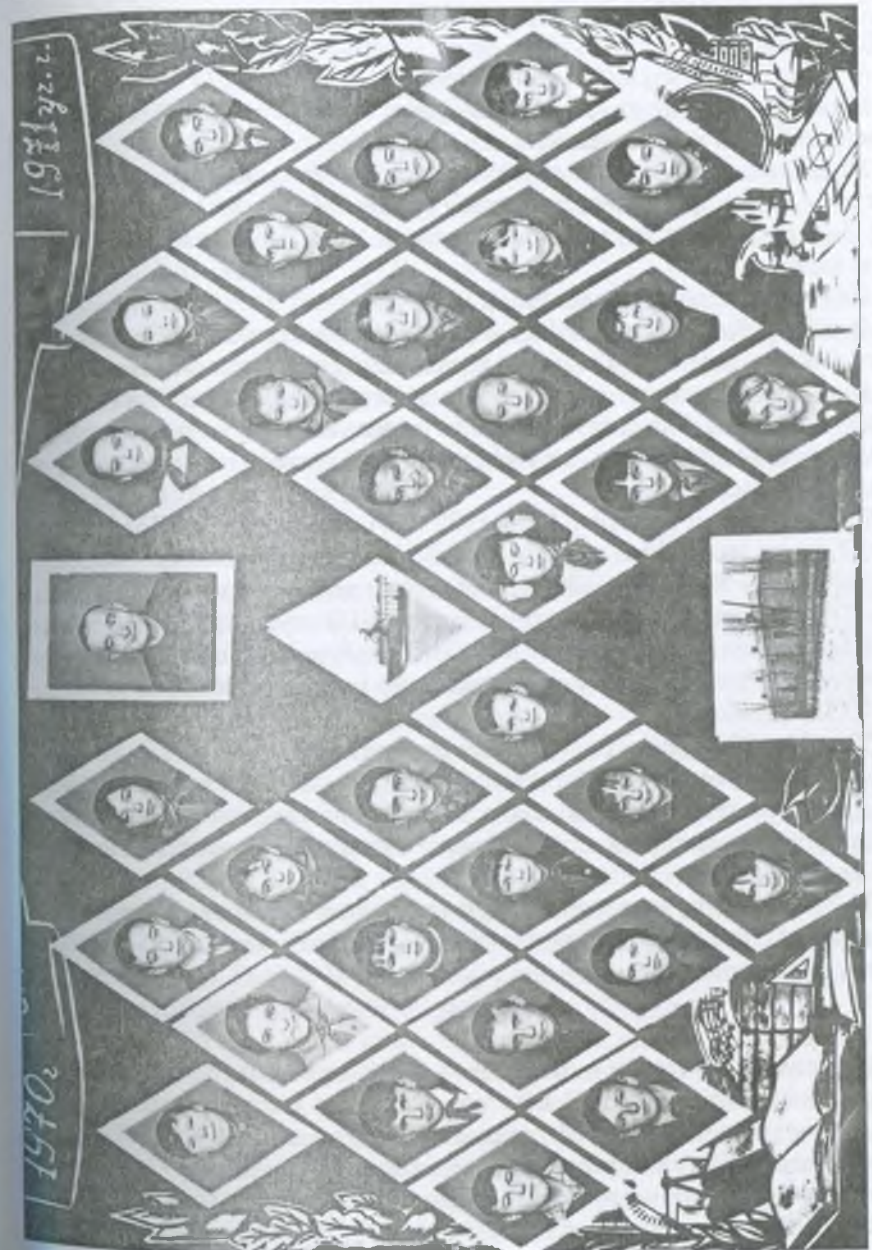
У школярів є всі умови для хорошого відпочинку. На березі ставка збудовано дитячий павільйон, гойдалки, відведене місце для купання. Все це створено завдяки піклуванню партійної організації та правління місцевого колгоспу імені Кірова.

Аналізуючи підсумки 1989-1990 навчального року, інспектор шкіл району В. Т. Соєв відзначила, що минулий навчальний рік був роком подальшого зростання фахового рівня вчителів і вихователів. Відзначала, що і в Долинській НСШ нагромаджується досвід навчання і виховання дітей шестирічного віку.

25 червня 1994 року директор Долинської середньої школи В. В. Буряк ділився:

– Із задоволенням можу констатувати той факт, що в приміщенні школи завершено ремонт. Його проведено за рахунок коштів учителів, учнів, а також при безпосередній допомозі колективів колгоспу імені Кірова і сільської Ради народних депутатів, яка виділила нам три мільйони карбованців. Підшефний колгосп допоміг фарбами і будівельними матеріалами.

Після закінчення навчального року у школі для учнів молодших класів десять днів діяв «Дитячий майданчик», так званий табір денного типу. Харчувалися в ньому діти, як і впродовж усього року, за рахунок господарства.

П. 3. Колієник з учнями 6-го класу. 1970-1971 н.р.

7 листопада 1996 року учениця Надія Штанько назвала Долинку – «Мое село»:

– Мене оточує чарівний світ природи...

Я пишаюся рідною Долинкою. Мене завжди вабить її затишний сквер, де полум'яніють квіти...

За зеленим селом видніється ставок. Там легко на воді тримаються гуси і качки, гучно перегукуються поміж собою... Як тут всюди гарно! Цю красу створили мої односельчани. А нам, молодим, примножувати надбане.

Це моя маленька Батьківщина.

Російський письменник М. М. Пришвін колись сказав: «Природа – це Батьківщина, дім наш». Тому ми й повинні цінувати все те, що оточує нас.

Якщо людина по-споживацьки ставиться до навколишнього середовища, все загине. І як багато хто цього не розуміє. Ось хоча б і те, що лісопосадки наші рідшають, а взамін знищених ніхто нічого не насаджує. Люди, що з нами коїться?

За підсумками роботи у 1998-1999 навчальному році у Долинській ЗОШ якість знань була вище загальнорайонного показника – 40,9%.

До нового 2000-2001 навчального року добре підготувався колектив Долинської загальноосвітньої школи I-III ступенів. Тут не тільки зроблено якісний ремонт, а й постійно турбувалися про поповнення матеріально-технічної бази та навчального матеріалу. У цьому допомагає ТОВ «Долинка».

У серпні 2002 року планувалось, що дошкільний заклад ТОВ «Долинка» (завідуюча Н. Я. Вінницька), який був одним з кращих в районі серед сільських аналогічних закладів, працюватиме тепер цілий рік. А це значить, що навчання дітей буде систематичним і у прекрасних умовах навчатимуться шестирічки.

У 2003 році були створені належні умови для повноцінного навчання і виховання учнів першого класу у Долинському навчально-виховному комплексі.

* * *

15 жовтня 2004 року в Долинську ЗОШ прибули голова районної державної адміністрації І. О. Бірюков, народний депутат України О. М. Пеклушенко, начальник відділу освіти райдержадміністрації Л. Є. Кірієнко, комерційний директор Торгового дому «Долинка» С. А. Венедіктов, виконавчий директор ТОВ «Долинка» О. С. Тоцька, сільський голова В. М. Мірошніченко.

Директор школи Л. Д. Скляренко щиро дякувала гостям за здійснення державної програми комп'ютеризації шкіл, особливо О. М. Пеклушенку і І. О. Бірюкову.

– Комп'ютерний клас, – говорив О. М. Пеклушенко, – це символ послідовності уряду до школи, вчителів, учнів.

Олександр Миколайович вручив подарунки ветеранам війни П. С. Стратію, І. К. Єні, В. М. Величку з нагоди 61-ї річниці визволення Запорізької області від німецько-фашистських загарбників та молодій мамі Юлії Тимошенко.

Ігор Олексійович розповів, що в цьому році в районі завершується комп'ютеризація шкіл. Він повідомив також, що Укртелеком безплатно підключить комп'ютерний клас до мережі Інтернету.

Від імені школярів дякував гостям за подарунок член учнівського комітету Костянтин Скляренко.

Перерізаючи стрічку, О. М. Пеклушенко і І. О. Бірюков відкрили комп'ютерний клас у школі.

* * *

Про те, як пройшло свято останнього дзвоника в 2006 році в Долинському навчально-виховному комплексі розповіла директор його Людмила Дмитрівна Скляренко:

– Час невпинно спливає, рік минає за роком,

Залишилися вкотре цьогорічні уроки...

Такими словами відкрили свято останнього дзвоника у Долинському НВК. Під маминими рушниками на останню лінійку вишикувались 9 одинадцятикласників: стрункі і гарні – нові українці. Їх супроводжувала друга мама – класний керівник Л. О. Марциновська. Сьогоднішнім випускникам є чим гордитися, бо учні цього класу – це дружна спортивна родина. Четверо хлопців вибороли перше місце в районних легкоатлетичних змаганнях з бігу 4 по 100 метрів (С. Москівець, В. Щербача, Ю. Сахно, В. Халабура) і зайняли четверте місце в районному багатоборстві допризовної молоді.

В. Щербача крім цього став призером обласних змагань з легкої атлетики в складі збірної команди Гуляйпільського району і переможцем районного інтелектуального конкурсу «Мої права». С. Москівець захищав честь району на обласних змаганнях з футболу. Хлопці мають непогані акторські здібності і почуття гумору. Тож вони є членами шкільного клубу веселих і кмітливих, неодноразово демонстрували свою дотепність на товариських зустрічах з учнями Воздвижівського НВК.

О. Романцова вже третій рік чарує і дивує своїми витонченими вишиванками всю нашу гуляйпільську громаду. За що отримала грамоту районного відділу освіти.

Отож проводжаємо таких дітей зі школи з неприхованим смутком. Важко було стримати сльози, коли до слова запрошувалися мама випускниці С. Животченко – Світлана Григорівна, перша вчителька О. В. Марусиченко, педагоги та гості свята – Долинський голова І. Б. Налапко, заступник директора ТОВ «Агро-Континент» О. С. Тоцька.

Єдиною втіхою для нас, вчителів, залишається відчувати, що останнім дзвоником навчальний рік не закінчується і цьогорічним випускникам іде гідна зміна – це 70 учнів нашої школи.

1 червня, в Міжнародний день захисту дітей, знову зібралася долинська дітвора на шкільному подвір'ї. Попурі з дитячих пісень, ігри, танці переплелися з просвітянськими заходами, де діти почули про свої основні права і обов'язки, які їм гарантує держава і вся світова спільнота дорослих. Особливо відзначилися на дитячій дискотеці вихованці дитячого садка, які добре підготувалися до свята, вивчивши вірші та пісні.

В цей день було урочисто відкрито літній оздоровчий табір «Дружба».

Учні середньої ланки зайняті навчальною практикою. Їх залучають до суспільно корисної праці, самообслуговування, благоустрою навчального закладу та села, вони допомагають базовому господарству на сільськогосподарських роботах.

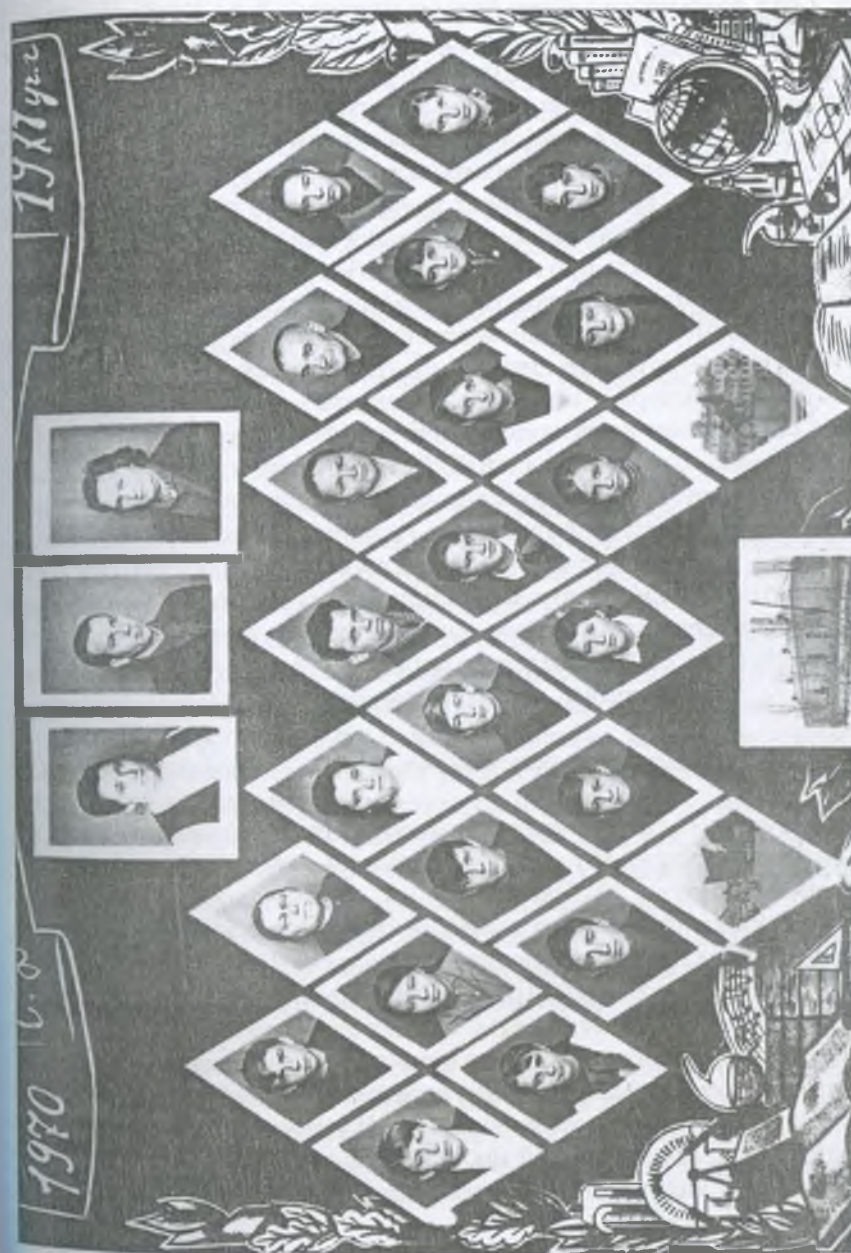
А для випускників почалися своєрідні «жнива» – іспити державної підсумкової атестації. Гарні знання показали під час іспитів В. Щербача (11 клас), А. Донець, К. Склярєнко, Ю. Марусиченко, М. Здановська (всі 9 клас).

Успіхів вам, дорогі діти! Міцного здоров'я всім та гарного відпочинку.

Про випускний бал у червні 2006 року повідала заступник директора Долинського НВК Любов Петрівна Галушка:

– Теплий літній дощик рясно скропив землю. Вулицями села Долинки групами і поодиноці поспішають люди. Біля сільського Будинку культури теж багатолюдно. Ще б пак! Адже сьогодні загальносільський захід – випускний вечір у старшокласників школи.

Святково прикрашений зал заповнений вицент. На сцену під урочисті звуки фанфар виходять ведучі – перша вчителька і класний керівник одинадятикласників – О. В. Марусиченко та Л. О. Марцинов-

Учні 8-го класу з вчителями школи. 1970-1971 н.р.

ська. І бал розпочався... Саме бал, бо відкриває його Королева Знать (Катя Ковтун), яка своїм указом велить розпочати бал невмирущим танцем – вальсом. Кружляють на сцені у випускних сукнях тендітні дівчата разом з дорослими юнаками. Милуються ними батьки, вчителі, друзі. Тепло і щемко на душі, а на очах бринить сльоза...

На сцену піднімаються директор школи і її заступник. Л. Д. Скляренко щиро вітає всіх присутніх і вручає грамоти учням за отримані здобутки в районних інтелектуальних конкурсах та змаганнях.. А Л. П. Галушка зачитує наказ про видачу свідоцтв учням 9-го класу.

Та ось настає найурочистіша хвилина і для одинадятикласників. У номінації «Кращий учень» атестати про повну загальну середню освіту їм вручає директор школи – Л. Д. Скляренко, у номінації «Золотих справ майстер» – заступник директора – Л. П. Галушка, в номінації «За спортивні досягнення» – вчитель фізкультури О. І. Гайдабура, в номінації «За сценічну активність» – вчитель музики Т. В. Губар.

А батьки і друзі радо вітають випускників, стараючись вловити найцікавішу мить на плівку фотоапарата чи фотокамери.

Тепло і сердечно благословляли своїх дітей у далеку життєву дорогу батьки. Вони подарували їм коровай на вишитому українському рушнику і передали кожному запалену свічку, як символ святості і тепла батьківської хати в нелегких перипетіях долі.

*«Детство, детство, ты куда
бежишь,
Детство, детство, ты куда
спешишь?..»*

Під звуки цієї пісні на сцену виходять першокласники. Вони вітають своїх найстарших друзів і наказують пані-директорці, щоб не забула їх теж привітати у 2017 році.

Учасники танцювального колективу початкових класів виконують хореографічну картинку «Щасливе дитинство». Діти вручають випускникам символічного «Птаха Щастя». Ті разом піднімають його над собою і обережно опускають на стіл, поряд з короваєм.

Щірі вітання лунали на адресу випускників з вуст першої вчительки, класного керівника, заступника директора ТОВ «Агро-Континент» О. С. Тоцької та сільського голови І. Б. Налапко, в якої, до речі, теж того дня був 20-річний ювілей закінчення нашої школи.

Зі словами вдячності своїм учителям та рідній школі виступили учні 9-го та 11-го класів.

Випускники подарували вчителям та батькам яскраві букети квітів.

Святковий вечір супроводжувався виступами дитячого вокального ансамблю «Джерельце» (Д. Губар, Н. Чепіжко, К. Ковтун, А. Сидорова), танцювального колективу (А. Сахно, К. Шило, А. Костенко, О. Костенко), театрального колективу (Ю. Сахно, В. Щербаха, Н. Чепіжко, Д. Губар).

Добігала кінця урочиста частина вечора. Знову полинули заворожуючі душу звуки вальсу. Бо це вже традиція – закінчувати випускний вечір маминим вальсом.

А потім свято продовжувалось дискотекою у Будинку культури, де випускників вітала молодь села.

Того вечора були сльози радості, смуток прощання, побажання щасливої долі...

* * *

Закінчується довгождане літо, яке принесло нам, дорослим, тепло та врожаї, дівчата – відпочинок та втіху. Але невдовзі почнеться новий етап життя в нашій країні – навчальний 2006-2007 рік, який долинські школярі зустрінуть в своїй рідній школі.

Недостатнє фінансування школи та дитячого садка з боку сільської ради поставило під загрозу виконання запланованих ремонтних робіт в приміщеннях НВК. Особливо турбував стан опалювальної системи.

Щороку цим опікувалось базове товариство, ще раніше – колгосп. Тому, як і повелось по «народній українській традиції» душа за школу болить не у держави, а у товариства. Сьогодні це «Агро-Континент».

Дякуючи злагожденій праці будівельної бригади, здійснено великий обсяг робіт в кабінетах російської мови та зарубіжної літератури. Заплановано оновити покриття підлоги в коридорах.

Громіздкі роботи по заміні батарей центрального опалення в класах та коридорах виконав В. Мезенець за кошти знову ж таки ТОВ «Агро-Континента». До початку опалювального сезону передбачено запуснути оновлену котельню.

Не стоять осторонь підготовчого процесу батьки, вчителі, технічні працівники і, звичайно ж, учні. Тому за 10 днів – вдалось у класах побілити стіни, пофарбувати підлогу, вікна, опалювальні реєстри. Фарбу та вапно в необхідній кількості закуплено, дякуючи батькам. Крім цього, у вихідні дні та після роботи батьки регулярно допомагали в ремонті.

Вчителі, котрі прийшли з відпусток, також прибули до школи і запропонували посильну допомогу.

Практично виконано всі заплановані роботи, що дасть можливість успішно почати навчальний рік. Але проблематичними залишалися постачання питної води, робота їдальні, добування надвірної вбиральні та внутрішнього туалету. Одним ентузіазмом батьків та вчителів цих проблем не вирішити. Потрібні значні кошти.

Від імені колективу НВК директор школи висловила велику вдячність перш за все адміністрації ТОВ «Агро-Континент» і спеціалістам структурних підрозділів, які були задіяні в допомозі школи. Як видно, вони вболівають не тільки про високі врожаї, а й про освіту та культуру на селі, про здоров'я та дозвілля селян.

Вчителі початкових класів з учнями. 1975 р.

* * *

А так починався 1 вересня 2006 року навчальний рік у Долинському НВК.

З початком осені приходять в усі куточки нашої країни чудове свято – День Знань. Найбільше його чекають першокласники, бо до шко-

ли хочеться йти якнайшвидше та одинадятикласники, бо це їх останній рік навчання. Для восьми першокласників Долинського НВК 1 вересня розпочалося традиційним збором у дитячому садку, адже всі вони – його вихованці. Наспіх поснідавши, вони прийшли до школи у супроводі виховательки Валентини Василівни Романцової, яка буде ними опікуватися після обіднього сну. Всі ж вони будуть і надалі в дитячому садку відпочивати і спілкуватися після навчального дня.

Ніна Василівна Литвиненко, вчителька 1-го класу, радо прийняла дітей під свою опіку і пообіцяла їм відкрити неосяжні сторінки світу математики і граматики, навчити дружити та любити рідних, неньку-Україну.

З напутнім словом до першокласників та всіх учнів школи, батьків, вчителів звернувся заступник голови Гуляйпільської райдержадміністрації Микола Миколайович Приходько, який багато років тому закінчив 8 класів нашої школи. Він від себе особисто та від імені присутньої на святі начальника відділу освіти Л. Є. Кірієнко подякував всім батькам за посильну допомогу в підготовці школи до нового навчального року, оголосив подяку директору товариства «Агро-Континент» Щербині В. Б. за вагомий внесок в справу підтримки об'єктів соціальної сфери на селі, зокрема, за вагому допомогу в ремонті опалювальної системи в школі та облаштуванні кабінетів та коридорів.

Потім Микола Миколайович вручив грамоту районного відділу освіти Тамілі Вікторівні Губар за вагомий внесок у справу виховання підростаючого покоління, а саме – за підготовку вокального та хорового колективів школи до участі у Всеукраїнському конкурсі «Співає юність України». Цього року ці колективи стали призерами районного та лауреатами обласного етапів цього конкурсу. На святі прозвучали два нових твори у виконанні вокального ансамблю «Джерельце».

Заступник директора товариства Олена Степанівна Тоцька до привітання додала подарунки для першокласників: ранці, наповнені зошитами, альбомом, олівцями, пластиліном – це від дирекції товариства.

Не впізнати було на святі десятикласників. В їх вітанні відчувалася зрілість і серйозність, впевненість і спокій. Їхні подарунки «Букварики» Даша і Саша Похили почали перегортати вже на лінійці, так кортить їм навчатися.

Прикметно, що цього року до першого класу привели своїх дітей колишні випускники школи Антоніна Гайдабура, Олександр Тінін, Марія Похила, Віктор Зелов, Микола Омельченко, Віктор Пилипенко.

Від їхнього імені до своїх дітей зі словами побажання звернулась Кузецова Світлана.

Всіх присутніх на святковій лінійці зачарувала ніжна і вимоглива Королева Знань, вона ж учениця 10-го класу Таня Риженко. Вона пообіцяла опікуватися кожним учнем в школі, не полишати його в скрутні хвилини, як-то іспит, чи залік і вручила першокласникам чудові ключики до своєї країни знань.

Право дати перший дзвоник випало Ані Мельниченко, яка з гордістю виконала свою почесну місію і в супроводі десятикласника Олександра Зелова «об'їхала» шкільну громаду і сповістила, таким чином, про початок першого уроку в новому 2006-2007 навчальному році.

Барвисті букети, чудова музика, щирі вітання та теплі вірші додали всім настрою та наснаги. Щасливого всім навчального року, міцних знань та доброзичливих друзів!

У лютому 2007 року директор Долинського НВК Л. Д. Скляренко повідомляла:

– Нам, жителям села Долинки, вдалось переконатися в тому, що держава не забула про наш клопіт щодо котельні школи, яка потребувала капітального ремонту. Так в грудні надійшли кошти в сумі 86 тисяч гривень на потреби Долинського НВК з державного бюджету. Їх необхідно було освоїти до кінця 2006 року.

Але завдяки адміністрації ТОВ «Агро-Континент», не чекаючи передбачених коштів, організовано заміну всіх батарей центрального опалення ще влітку, до початку навчального року. Замінено також лінолеум в коридорі та навчальному кабінеті. Загалом було виконано робіт на 25 тисяч гривень.

Завершено роботи і в котельні школи. Ці роботи здійснило приватне підприємство під керівництвом В. Я. Коваленка.

Погодні умови сприяли, щоб замінити електрообладнання та встановити автоматичну подачу води до системи опалення, демонтувати один з двох котлів, який уже більше п'яти років не був в експлуатації, і замінено на більш економічний.

Фінансування ремонтних робіт в нашій школі отримано завдяки турботам депутата обласної ради І. О. Бірюкова і заступника голови райдержадміністрації О. О. Кірієнка.

Хочеться заповнити батьків наших дітей в тому, що їх діти під час навчання перебувають в теплі, хоча ніхто не застрахований від ава-

Учні 8-го класу з вчителями школи. 1974-7975 н.р.

рійних ситуацій. Раптово довелось ліквідувати прорив водонесучих труб, заміна яких не була включена до проектної документації. Але завдяки трудівникам ТОВ «Агро-Континент»: зварника В. Пруса, тракториста І. Столяренка, керуючого другим відділком В. Білая було в позаробочий час терміново замінено п'ять метрів труб в кімнаті 1-го класу.

Але, на жаль, не все вдалось зробити. Потрібно провести значний ремонт в шкільній майстерні, класних кімнатах 2 і 4 класів. ТОВ «Агро-Континент» планує там додатково встановити реєстри центрального опалення, оскільки це кутові кімнати з вікнами на захід і північ, отож потребують додаткового обігріву.

Загалом температура в приміщенні школи тримається в межах норми – від 18 до 22 градусів.

* * *

– В «День доквілля», 13 квітня 2007 року, учні Долинської школи провели ряд природоохоронних заходів. Старшокласники висадили парк з дерев, учні 2-4 класів впорядкували клумбу біля школи, посадили багато квітів. Думається, що айстри та чорнобривці зустрінуть їх різнокольоровими барвами на початку нового навчального року.

Окрім цього діти впорядкували територію біля колишньої ідальні господарства, в надії що восени вона відкриє двері для дітей і пригостить смачними обідами.

На пришкільній ділянці добре потрудилися учні 5, 6, 7 та 10 класів. Там було висіяно насіння овочевих культур, яке діти принесли з домівок, врожай буде використано для ідальні дитячого садка.

Учні 8 класу разом з класним керівником О. В. Приходько упорядковували кладовище в селі Копані. Вони подбали про могили солдат, пофарбували 3 меморіали. І хай не тривожаться родичі померлих, бо на українській землі завжди є кому доглянути чужі поховання.

Хочу подякувати всім дітям школи, які взяли активну участь в операції «Доквілля», яка проходила в рамках Всеукраїнської акції «Зелений паросток майбутнього».

Так дякувала всім президент «Шкільного містечка» Долинського НВК М. Здановська.

* * *

Згідно з чинним законодавством, з початком липня 2007 року закінчився навчальний рік в Долинському НВК. 75 учнів школи успішно завершили навчання, практику, склали іспити державної підсумкової атестації за курс середньої та старшої школи, відпочили в таборі денного типу «Дружба» і «розлетілися» хто куди. Частина залишилась в селі – відпочивати і допомагати батькам по господарству, дехто збирається в гості чи до теплого морського узбережжя.

А випускників чекають нові іспити та тривоги, бо саме цього літа їм випала доля обрати подальшу життєву дорогу – обрати ту професію, яка стане їм до душі.

27 червня відбулося урочисте вручення атестатів випускникам 11-го класу О. Білаю, С. Мороз, О. Сидристу та свідоцтв учням 9-го класу М. Любченку, Р. Похилі. До дітей з теплими словами-вітаннями звернулися директор НВК Л. Д. Скляренко, заступник директора з навчально-виховної роботи Л. П. Галушка, класний керівник О. В. Приходько, від батьків – М. В. Любченко, учні 2-6 класів, від імені випускників виступила С. Мороз, яка закликала своїх колишніх однокласників не забувати рідну домівку, село, батьків та вчителів.

Слова вдячності, побажання всім здоров'я і наснаги в здійсненні заповітних мрій багато раз лунали в цей день в школі. Радість і щастя переповнювали серця випускників. Нехай завжди і всюди їх супроводжує удача і хороші люди. Незламності духу вам і творчої наснаги.

Відмінниками в навчанні за результатами річного оцінювання в цьому році стали учні 2-го класу Є. Донченко та А. Пепко.

З хорошими здобутками, а саме: з грамотами, дипломами, призами, сертифікатами за перемоги у спортивних, творчих, інтелектуальних та трудових заходах та з високими навчальними досягненнями перейшли до наступних класів учні 2-го класу Д. Білай, Р. Сидоров, А. Донченко, 4-го класу К. Шило, А. Костенко, 5-го класу А. Сахно, В. Марциновський, С. Костенко, 6-го класу Т. Бондаренко, А. Трусова, Т. Латиш, Ю. Винник, 7-го класу Н. Бондаренко, Д. Марциновська, 8-го класу Н. Чепіжко, Д. Губар, К. Ковтун, А. Сидорова, 10-го класу А. Донець, М. Здановська та К. Скляренко.

У серпні 2007 року розповідала вчитель 1-го класу Долинського НВК Ю. Стретенцева:

– Жовтіє листя на тополі,
Летять у синяві хмарки.
Відкриті навстіж двері в школі –
Ідуть до школи першачки.

Початок навчального року – визначна подія в житті мільйонів людей. Щороку першого вересня відзначає країна це свято. Але найбільше цього дня чекають майбутні першокласники. Адже для них все буде відбуватися вперше. Вперше пролунає в їхньому житті перший дзвінок, вперше вони сядуть за парти.

В цьому році до 1-го класу Долинського НВК I-III ступенів придуть чотири малюки: Діана Донченко, Катерина Левкович, Сергій Івашин та Владислав Швецов.

Всі діти підготовлені до навчання в школі, так як були охоплені суспільним дошкільним вихованням. Це випускники нашого дитячого садка «Барвінок».

Згідно з існуючими нормативними документами навчання учнів першого класу буде організовано на базі дитячого садка, тому діти суттєво не відчують різниці. На майбутніх першокласників чекають світлі теплі кімнати, де вони будуть навчатися і відпочивати. Буде забезпечене триразове харчування.

Крім основних дисциплін діти вивчатимуть основи здоров'я, екологію рідного краю. Тож давайте побажаємо майбутнім школярам цікавої подорожі до Країни Знань.

* * *

– Першого вересня 2007 року у світлі і прибрану домівку – знову прийшло свято.

Весела, загоріла, здорова і змужніла дівтора переступила шкільний поріг, тим самим ознаменувавши початок нового навчального року.

А про це подбали самі діти, їх батьки, працівники школи та дитячого садка, товариство «Агро-Континент». Так, на кошти батьківської громади, а це близько 700 гривень, відремонтовано 7 класних кімнат. На кошти сільської ради (1600 гривень) – 5 класних кімнат, приміщення дитячого садка, шкільні коридори.

Завдяки ТОВ «Агро-Континент» побілено стіни та стелю спортивного залу, придбано фарби на 1300 гривень, відремонтовано підлогу в фізичному кабінеті.

Цього року до першого класу прийшло четверо дітей, всі вони вихованці дитячого садка «Барвінок». Ю. В. Стретенцева, їх перша вчителька, вручила учням на святковій лінійці Паспорти громадян шкільної країни, а керуючий другим відділком В. М. Білай – довгоочікувані портфелі від ТОВ «Агро-Континент».

Випуск восьмикласників. 1978-1979 н.р.

Приємно було бачити на святі «Першого дзвоника», крім батьків, також бабусь і дідусів, колишніх випускників нашої школи. Адже кожен з них мріє, щоб діти стали розумними, щоб справилися з всіма життєвими випробуваннями.

До першокласників звернулися майбутні випускники, а потім за традицією саме першокласникам та одинадцятикласникам було надано право першого дзвоника і першими зайти до школи.

Перший урок був присвячений славним віхам в історії незалежної України. В цей день діти говорили про державні символи та 16-ту річницю незалежності нашої країни, про їх маленьку Батьківщину – село Долинку – та знатних людей, що живуть поруч, про книги, як найдорогоцінніший скарб в житті кожної людини.

Починаються шкільні сходи – попереду рік наполегливої праці. Тому хочеться побажати всім здоров'я та вдачі, достатку та терпіння.

Нехай все буде гаразд в кожній маленькій родині і в нашій країні.

* * *

12 жовтня 2007 року у Долинському НВК був проведений конкурс осіннього букета. Активну участь у ньому взяли всі учні школи. Свої композиції діти присвятили не лише оспівуванню рідного села, а й воїнам-визволителям, вдовам Великої Вітчизняної війни.

Кожен клас був нагороджений грамотами. Зокрема, у номінації «За активну участь» відзначилися учні 6-7 класів, в них було найбільше букетів.

У номінації «За оригінальну композицію» нагороджені учні 2-3 класів.

У номінації «За вдале художнє втілення теми» кращими визнано восьмикласників.

Тематичні букети 9-11 класів також відзначені грамотами.

Свої букети учні розмістили у святково прибраному фойє сільського Будинку культури, щоб порадувати жителів та гостей села під час святкування 85-ї річниці з дня його заснування.

Крім того, в школі було проведено конкурс малюнків, на яких діти відобразили цікаві місця рідного села. Хтось уподобав ставок, а комусь подобається спортивний зал... Найкращу творчу роботу представили учні 7-го класу, які намалювали рідну школу.

Учні школи взяли участь в акції «Чисте село» і на славу потрудилися під час прибирання території сільської ради напередодні святкування.

* * *

– Завдячуємо базовому господарству, – в січні 2008 року хвалилася директор Долинського НВК Л. Д. Складенко. –

Напередодні нового року всі стараються проаналізувати прожитий рік: що вдалось, а що залишилось за межами наміченого. Для школи – це підсумки успішності за перший семестр.

В Долинській школі навчається 73 учні, з яких 61 – учні другого та третього ступенів, які проатестовані за перший семестр 2007-2008 н.р. З гарними результатами закінчили цей період 36 процентів дітей, з посередніми – 30. Найвищий рейтинг мають А. Пепко і Є. Донченко (3 клас), Д. Марциновська (8 клас), А. Донець і К. Складенко (11 клас).

Протягом минулого семестру в районі було проведено ряд інтелектуальних та спортивних змагань. Наші спортсмени гідно посіли третє місце в змаганнях з легкоатлетичного кросу. А дівчатка Д. Марциновська (8 клас) та А. Донченко (3 клас) зайняли відповідно друге і третє місця за результатами Міжнародного конкурсу знавців української мови імені П. Яцика. А ще Д. Марциновська посіла третє місце на олімпіаді з історії рідного краю.

В районному етапі з предметних олімпіад відзначилися О. Костенко (6 клас) – з образотворчого мистецтва і математики, А. Трусова (7 клас) – з української мови та літератури, Т. Бондаренко (7 клас) – з образотворчого мистецтва, П. Чепіжко (9 клас) – з історії, правознавства і фізики, А. Сидорова (9 клас) – з біології та екології, К. Ковтун (9 клас) – з хімії, К. Складенко 11 клас) – з іноземної мови та Web-дизайн.

Хочеться висловити подяку дітям за їх старання в конкурсах та змаганнях. А батькам – за виховання сумлінних дітей.

На Новорічні свята в нас було проведено дитячий ранок «Сьогодні свято – Новий рік» для учнів 1-7 класів. Він був наповнений піснями, хороводами, іграми, сюрпризами. Багато було подарунків та солодоців, які падали дирекція ТОВ «Агро-Континент» (директор В. Б. Щербина) та приватний підприємець Г. О. Гречишнікова.

А ще завдяки коштам базового господарства наші учні 8 січня ц. р. здійснили подорож до Запоріжжя та відвідали циркову виставу.

Першого вересня 2011 року Долинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів вітала одинадцятьох першокласників (така подія сталася вперше за останні одинадцять років). Шість хлопчиків і п'ять дівчаток, колишніх вихованців дитячого садка «Барвінок», повела в Країну знань вчителька Ірина Борисівна Налапко.

На святі першого дзвоника керуючий відділком № 2 ТОВ «Агро-

Континент» М. І. Портний від адміністрації товариства вручив портфелі, наповнені всім необхідним шкільним приладдям шістьом першокласникам, батьки яких є працівниками і пайовиками товариства.

Директор навчально-виховного комплексу Л. Д. Скляренко подякувала дирекції ТОВ «Агро-Континент», особисто директору В. Б. Щербині за увагу і допомогу навчальному закладу.

Перший дзвоник дали першокласниця Маргарита Скрипак і одинадцятикласник Олексій Донченко: новий навчальний рік розпочався.

Директорами школи працювали:

Левченко К.,
Скурідін Олександр Іванович,
Корнєв Федір Михайлович,
Колісник Платон Захарович,
Шаповал Григорій Сергійович,
Бондаренко Ольга Василівна,
Плющій Раїса Анатоліївна,
Годжек Євдокія Володимирівна,
Петрова Валентина Петрівна,
Буряк Віктор Володимирович,
Борт Іван Іванович,
Скляренко Людмила Дмитрівна.

Про Долинську школу, вчителів та учнів розповідала в кінці 2007 р. – на початку 2008-го Євдокія Володимирівна Годжек (Хоменко):

– Долинська семирічна школа почала працювати у 1951-1952 навчальному році в селі Копані у пристосованій будівлі, яка призначалася під контору колгоспу імені 72 Ленполку. Голова колгоспу Степан Дмитрович Тимошенко, енергійний, діловий, добродушний віддав приміщення контори під школу.

Не передати тієї радості, що охопила нас, дітвору, коли ми дізналися, що ходити до 7 класу будемо у своєму селі, а не в сусідню Верхню Терсу за 4-6 кілометрів від населених пунктів Копані, Бабаші, Вітри, Долинка.

Вересня 1951 року до 7 класу нас зібралося багато (до 30) різного віку від 1932 до 1938 року народження. Це – Марія Олексіївна Кривонос, 1932 р. н., Андрій Родіонович Пащенко, 1934 р. н., Василь Стригін, 1935 р. н. та інші. І нічого дивного не було в тому, що учні захоувалися у своїх учителів, які були на три, два, а то й на рік старше своїх учнів.

Ми пам'ятаємо, як прийшла до нас струнка, молода, гарна вчителька російської мови та літератури Ананьєва (Литвиненко) Тамара Григорівна і безмежно раділи, коли її призначили нашим класним керівником.

Ще молодшою була вчителька української мови та літератури Калініченко (Бушля) Любов Володимирівна. Математику читав у нас Гнат Федорович Бідний, вчитель з досвідом роботи, українську мову і літературу – Валентина Петрівна Колісник, біологію, географію – молодий вчитель Микола Пилипович Онищенко з Гуляйполя, німецьку мову – Олександр Іванович Скурідін, який в 1951-1952 навчального року був директором нашої школи. Потім директором призначили Платона Захаровича Колісника, який працював до 1969 року на цій посаді.

Весною 1952 року учні разом з батьками, вчителями посадили сад, розбили і посіяли квітники, почали споруджувати спортивний майданчик.

Цієї ж весни у нашому житті, в історії школи відбулася знаменна подія. Відібрали 10 кращих учнів, яким виповнилося 14 років і стали готувати нас до вступу в комсомол.

Одного теплого травневого ранку ми вирушили до Гуляйполя. Перед цим провели бесіди з батьками, щоб нас охайно одягнули, а головне, щоб всі були взуті, бо, як ставало тепло, більшість учнів ходила до школи босоніж.

Вирушили до схід сонця. Їхали гарбою, запряженою волами. З нами була класний керівник Тамара Григорівна. Як тільки виїхали за село, більшість із нас роззулася. Примостили взуття на гарбу, а самі з піснями і жартами пішли до міста, дехто вперше у своєму житті. Коли дійшли до Гуляйполя, у ставку помили ноги, взулися, причепурилися і сіли у гарбу.

Як ми хвилювалися, коли нас по одному викликали до кімнати, ставили нам запитання, а ми задоволені виходили вже комсомольцями. Прийняли всіх. Запропонували обрати комсорга. Ним став Андрій Пащенко, бо він уже був комсомольцем. Його приймали у школі села Свободи, де він раніше навчався.

Першими комсомольцями школи стали: Олена Платонівна Колісник, Ольга Мусіївна Орловська, Ніна Григорівна Пахар, Євдокія Володимирівна Хоменко, Віра Федорівна Дейнега, Олена Олександрівна Болосяна, Ніна Кирилівна Кишко, Ольга Глебова, Олеся Руденко, Андрій Родіонович Пащенко.

Всіх не пам'ятаю, але знаю, що з нами у 7 класі навчалися: Тарас Григорович Шевченко, Юрій Сахно, Микола Сахно, Василь Стригін, Леонід Білородов, Ніна Риженко, Ніна Федорівна Кишко, Катерина

Сиротенко, Любов Сцеба, Іван Компанієць, Василь Компанієць, Марія Кривонос.

Комсомольці та учні брали активну участь у житті школи, колгоспу, села (саджали дерева, допомагали огородній бригаді садити розсаду помідорів, капусти, а потім – у збиранні врожаю).

Повернулася я в Долинську семирічну школу в 1956 році по закінченню Нікопольського педагогічного училища (спочатку навчалася в Гуляйпільськ до 1955 року). Прийняли мене вчителем співів, фізкультури та позаштатною вожатою.

Школа поступово почала набирати авторитет. Випускники її продовжували навчатися у технікумах, здобували середню освіту в с. Воздвижівці, навчалися в інститутах. Перші звістки про те, що наші випускники отримали вчені ступені, прийшли до нас у кінці 60-х років. Серед перших був Микола Кунець (с. Лимани), який закінчив вуз у м. Донецьку, став кандидатом технічних наук.

Міністр освіти УРСР, колишній учень Долинської семирічної школи

Пізніше наші односельці стають дипломатами Олексій Юхимович Бідний та Анатолій Юхимович Бідний, міністром освіти УРСР, академіком – Михайло Володимирович Фоменко.

Хочеться добре слово сказати про керівника танцювального гуртка Валентину Петрівну Колісник, учасники гуртка займали призові місця в оглядах художньої самодіяльності. Костюми для танців діти самі вишивали на уроках праці (плахти, сорочки) і шили самі. Валентина Петрівна приносила свою ручну швейну машинку.

В школі в цей час працювало подружжя Роспопових – Надія Миколаївна та Володимир Павлович. Вона читала декілька годин української мови, а потім – різні предмети. Він – німецьку мову і математику.

Фахівців одного профілю майже не було, недостатня кількість годин не дозволяла читати один предмет одному вчителю.

У 1957-1958 роках я працювала піонерською вожатою у дитячому будинку для сиріт. З такого будинку до колгоспу імені Кірова направили Зіну Пархоменко (Карнаушенко) і Любу Димитрову (Бевз). Дівчата були працьовиті, увесь час трудилися доярками на фермі. Зараз на пенсії, проживають в Долинці.

В 1959 році я знову повернулася до Долинської школи, де читала кілька годин співів і фізкультури за сумісництвом, а ще була директором будинку культури, завідуючою бібліотекою. В цьому ж 1959 році я одружилася з Василем Федоровичем Годжеком, головним агрономом колгоспу імені Кірова. І закрутив мене вихор сімейного, шкільного і колгоспного життя з такою швидкістю, що зараз тільки дивуєшся: як можна було все зробити і все встигнути?!

Окрім основної роботи, було дуже багато громадських навантажень і доручень. Протягом 12 років керувала шкільним, колгоспним хором, була лектором товариства «Знання», випускала колгоспну «Світлогазету». Потрібно було зібрати матеріал, написати в сатиричній формі чи прозою, висміяти ледарів і хапуг, намалювати на чистій кіноплівці. Малювала пером, чорною тушшю. Перезнімали з сатиричного журналу «Перець», де були маленькі карикатури, а вечером перед кінофільмом у клубі раз у тиждень демонстрували сатиричну газету.

Ось такий епізод трапився на Вітрівській фермі, про який розповіла світлогазета:

*«Що було колись Миколи,
Не забудемо ніколи,
Отому, що взявсь телята
Там, на фермі, доглядати.
Якось він набрався так,
Що в телятнику в риштак,
Намертво отам звалився,
Й сон йому страшний приснився,
Ніби разом всі телята
Підступають збоку кляті:
Одне – шапку ремигає,
Друге – куртку вже стягає.
З'їли чоботи й штани,
Бо голодні ж то були.
Він же їх не годував
І три дні не напував.
Тут доярки нагодилися*

*І над ним ще й поглумились.
Так злякався наш Микола,
Що не тив більше ніколи
І телят став доглядати,
Ніби рідная їм мати».*

По черзі вчителі Любов Володимирівна Бушля, Тамара Григорівна Литвиненко і я раз на тиждень випускали і радіогазету, через яку знайомили земляків із новинами життя у колгоспі та селі. У четвер о 6.15 ранку розпочиналася радіопередача словами: «Доброго ранку, дорогі радіослухачі! Говорить місцевий радіовузол колгоспу імені Кірова».

І в сніг, і в дощ, і в мороз до 6-ої ранку треба було прийти з Копанів у Долинку і, звичайно ж підготувати цікавий матеріал.

А які незвичайні були змагання між фермою № 1 (с. Долинка) і фермою № 3 (с. Вітри). Змагання не тільки з надоїв молока, приросту поголів'я, відгодівлі худоби, а і в організації культурного життя.

Після декількох уроків у Долинській школі (с. Копані) я бігла в Долинку, де у другу зміну викладала у початкових класах, потім забирала дочку Таню в няні (дитсадка взимку не було), готувала якусь їжу і бігла на ферму с. Вітри на репетицію хору. Коли мав можливість, то підвозив мене Василь Федорович бідаркою. На репетицію хору приходили селяни із Копанів, Вітрів, Бабашів. Репетиція проходила прямо в корівнику. Готували також танці, сценки, гуморески, дуети, тріо. Гарно танцювали гопак Микола Якович Лега, Олександр Лук'янович Мезенець, Галина Іванівна Шульга, Лідія Миколаївна Лега, Лідія Чабаненко, Марія Петик, Надія Кикош, Раїса Руденко, Наталка Полякова та інші. І звичайно ж, працівники ферми с. Вітри перемогли в змаганні. Це були 1960-1962 роки.

В 1962 році ми перейшли до нового приміщення школи в селі Долинці. Школа стала восьмирічною. Якби школу збудували на території між селами Копанями і Долинкою, де був закладений фундамент, можливо, по-іншому склалася б доля жителів Вітрів та Бабашів. Не шукали б вони в кінці 60-х років інші села, де близько дітям до школи, а збудували б хати на території від Копанів до Долинки.

Школа в Долинці була лише на чотири класні кімнати, діти навчалися у дві зміни, а увечорі працювала вечірня школа. Більше 30 вечірників закінчили школу. Це – Надія Яківна Бортійчук (голова сільської ради), Галина Бевз, Любов Бевз, Ніна Пилипенко, Ніна Сахно, Степан Григорович Сітько, Василь Миколайович Синчило та ще чоловік 7 вступили до Оріхівського технікуму на відділення механізації та бухгалтерського обліку.

У 1976 році, коли я була директором школи, одержала грамоту Міністерства освіти України саме за організацію вечірнього навчання молоді у селі.

Біля Долинської школи добудували ще один корпус, де розмістилася бібліотека, майстерня і ще класна кімната. Але школа продовжувала працювати у дві зміни.

Вирувало колгоспне і шкільне життя. Учні допомагали господарству полоти просапні, збирати врожай на городі, в саду восени. Колгосп відправляв зароблені гроші на спеціальний рахунок, з якого гроші можна було направити на екскурсії для дітей та на допомогу малозабезпеченим сім'ям. І розпочався у школі період цікавих екскурсій. Кожного літа ми відправляли дітей до Асканії-Нової, Криму, Києва разом з вчителями, а бувало і з батьками.

* * *

При сільському будинку культури був створений великий колгоспний хор (60-70 чоловік). У нього зібрали кращі голоси з усіх сіл. Мужчин у хорі налічувалось 15. Сам голова колгоспу Володимир Тимофійович Прихідько, парторг Юрій Павлович Діденко співали в хорі. Гарно співали Володимир Плющій, Микола Кривонос, Павло Кривонос, Лідія Прус, Марія Михайленко, Катерина Сеник, Катерина Шлекова, Зіна Карнаушенко, Катерина Зелова, Ніна Кузнецова (Троян), Марія Риженко. Величезним недоліком у нашій роботі була відсутність гарного музиканта. Але один або і два рази на тиждень привозили баяніста з музичної школи м. Гуляйполя. Тоді ще не було асфальтованої дороги і тому в негоду зі станції Гуляйполе (12 км) музиканта везли трактором.

Слава про наш хор поширювалася швидко, ми об'їздили з концертами навколишні села (Верхня Терса, Воздвижівка, Данилівка, Любицьке та інші). На кущових оглядах у м. Бердянську, на обласному в м. Запоріжжі займали призові місця. Репетиції хору, дуетів, тріо, квартетів проходили вечорами і мої діти (Таня і Саша) спали за сценою на стільцях під музику.

А ще в тракторній бригаді був організований струнний оркестр. Керував ним тракторист Сава Єгорович Бондар. Грав сам на домрі, в оркестрі грали гітари, балалайки, скрипки, домри, бубни. Учасниками оркестру стали Петро Шептій, Володимир Кишко, Єгор Заїченко, Олексій Федоровський та інші. Їх тепло зустрічали односельці на концертах, вони часто виступали на святах у райцентрі.

При Будинку культури у різні роки існували різні групи і об'єднання художньої самодіяльності: жіночий ансамбль «Доярочка» с. Долинка, хор-ланка пенсіонерів садової бригади (акапела). Основні учасники: Оришка Дейнега, Тетяна Кикош, Ольга Риженко, Марія Риженко, Варвара Руденко та інші. Таким цікавим та багатограним було культурне життя наших колгоспників у 60-70 роки.

Але і школярі від них не відставали. Танцювальний гурток, який вела В. П. Колісник до самої пенсії, дивував нас професійно поставленими класичними танцями, танцями народів світу та українськими народними танцями. На все життя діти запам'ятали Валентину Петрівну, яка навчала їх танцювати, захоплюватися піснями і розуміти прекрасне. Танцювальний колектив школи і його керівника неодноразово нагороджували грамотами, призами, цінними подарунками як в районі, так і в колгоспі.

А ще Валентина Петрівна навчила дітей любити квіти, природу, прикрашати школу квітниками та озеленяти свої класні кімнати.

У 1967 році Платон Захарович пішов на пенсію і директором призначили Григорія Сергійовича Шаповала. В цьому ж році в школу прийшла працювати вчителем української мови та літератури Віра Петрівна Руденко (пізніше Шаповал). Григорій Сергійович – молодий, енергійний, строгий. Діти добре знали німецьку мову: хто від страху, хто від цікавості.

З 1968 року математику в школі викладала Людмила Олександрівна Діденко і заочно навчалася в Запорізькому педагогічному інституті на факультеті математики. Вона зуміла привернути увагу учнів до предмета та викликала інтерес до математики.

Школа жила своїми розміреними щоденними турботами. У ній навчалася 160-170 дітей. Основна маса мала добрі оцінки, продовжувала навчатися у середній школі с. Воздвижівки, вступала до технікумів, вузів, але до села поверталися одиниці.

У 1970 році закрили Копано-Лиманську початкову школу через малу кількість дітей і Долинська восьмирічна збільшилась до 200 учнів. Початкові класи та групи продовженого дня вели Євдокія Силівна Бутенко, Ольга Іовна Бардакова, Іван Кирилович Єна та Катерина Савівна Єна. Дітям початкових класів колгосп імені Кірова виділяв за мізерну плату молоко, в школу привозили булочки, працювала шкільна їдальня.

Вчителі початкових класів мали високий авторитет. Всі були з досвідом роботи, діти демонстрували високу успішність.

Долинська восьмирічна школа не мала своїх вчителів хімії, фізики, часто змінювалися вчителі математики. Ці предмети читали або не фахівці, або вчителів привозили з Воздвижівки, Верхньої Терси, м. Гуляйполя.

У 1970 році до школи прийшов працювати вчителем праці та фізкультури Микола Ілліч Криворучко, який впорядкував майстерню, оформив спортивний майданчик. Навіть спортивні змагання колгоспної молоді проходили на шкільному стадіоні.

У 1970 році мене призначили класним керівником 4 класу, де частина учнів навчалася у Копано-Лиманській школі (класовод Іван Кирилович Єна), а частина – у Долинській ВШ (класовод Ольга Іовна Бардакова). Це був найбільший клас у школі – 32 учні.

Я дуже боялася, щоб діти між собою не ворогували, старалася їх здружити. І старання не пропали марно. Це був один з кращих класів тоді існуючої школи. Більше половини учнів (до 20) навчалася на «4» і «5». Вони виборювали перші місця в навчанні, спортивних змаганнях, у зборі макулатури і металолому, в туристичних походах, у військово-патріотичній грі «Зірниця».

Я пам'ятаю, коли готували інсценізацію пісні «Степом, степом» до Дня Перемоги, то знайшли в класі і сценариста, і художників, і вокалістів (Іван Макарук, Ніна Троян, Олена Мельникова). Підготували на сцені пшеничне поле, імітували поранених солдат, стояла засмучена мати, і до обелісків діти приносили квіти. Грандіозна була композиція, заставила дітей і увесь зал хвилюватися, плакати, але виховна сила була неймовірна.

А який концерт ми підготували до 50-ї річниці утворення СРСР (1972). Всі діти (хлопчики і дівчата) одягнули національні костюми союзних республік, які приготували самі. Виконували танці цих народів. З концертною програмою обійшли тракторну бригаду, ферми Долинки, Копанів, Вітрів.

Ученицю нашого класу Ніну Дмитрівну Троян (Кузнецову) я неодноразово супроводжувала на районні огляди художньої самодіяльності, навіть до м. Запоріжжя, де вона посідала призові місця. А пісню «Виростеш ти, сину» ми співали з нею разом, вчитель і учениця. Ніна прекрасно співає і сьогодні радує односельців своїми піснями.

Я так детально зупинилась на цих заходах, щоб було зрозуміло, що тоді ми, вчителі, менше читали нотацій, моралізованих бесід, а більше проводили свят, ранків, вечорів, де діти самі себе виховували, прилучалися до життя країни і своїх односельців.

Нам, вчителям, приємно, що учні по закінченню середньої школи у селі Воздвижівці одержали вищу освіту: Галина Олександрівна Кайдаш, Ніна Тимофіївна Полякова (стала вчителем математики), Тетяна Василівна Годжек (вчитель англійської та німецької мов), Олена Панасівна Мельникова (вчитель початкових класів), Людмила Андріївна Пашенко (вчитель початкових класів), Ніна Олександрівна Романцова (вчитель історії), Іван Петрович Макарук (майстер виробничого навчання).

Закінчили технікуми та здобули середню спеціальну освіту 10 учнів цього класу: Надія Давигора, Ольга Марусенко, Валентина Романцова, Тетяна Синенко, Олександр Шульга, Василь Латиш, Ігор Стратій, Тамара Щербина, Олександр Щербаха, Валентина Кишко.

Низький уклін вам, мої дорогі випускники 1975 року. Я дуже вдячна вам за те, що ви були у моєму житті і ми прекрасно співпрацювали.

З 1973 року директором школи призначили Ольгу Василівну Бондаренко, але вона довгий час була на лікарняному і обов'язки директора виконувала Тамара Григорівна Литвиненко.

В цьому ж таки році на посаду старшої піонерської вожатої була призначена Любов Петрівна Каретник (тепер Галушка). З її приходом робота в комсомольській та піонерській організаціях стала набувати системного та планомірного характеру.

Ольга Василівна проводила навчання класних керівників та класоводів, а Любов Петрівна навчала комсомольський і піонерський актив, впроваджувалося дитяче самоврядування, практикували піонерські лінійки. Активну участь у роботі школи брав батьківський комітет. Але великим недоліком у нашій роботі стала плінність кадрів, особливо математиків. Так в 1974 році вчителем математики працював Олександр Вікторович Нестеренко, 1974-1975 н. р. – вчитель фізики Олександр Федорович Грек, 1975-1975 н. р. – вчитель математики Валентина Федорівна Болховська, 1977 р. – вчитель математики – Ірина Миколаївна Каберман.

Німецьку мову стала читати з 1976 року спеціаліст, вчитель-професіонал Марія Михайлівна Прохоренко.

В 1975 році директором Долинської восьмирічної школи призначили мене, Євдокію Володимирівну Годжек. Всі традиції, започатковані раніше, ми продовжували, але першочерговим завданням стала будова Долинської восьмирічної школи.

Кінець 1975 і початок 1976 року пішли на прийняття рішення, постанови колгоспних зборів, узгодження документів з керівними районними органами, підготовку проектно-кошторисної документації.

Весною завозили будматеріали, а раннього літа розпочали добудову на три класні кімнати та вчительську. Будували господарським способом. Правління колгоспу найняло бригаду будівельників (4 чоловіки) і вони разом створили диво.

8 лютого 1977 року учні Долинської VIII перейшли навчатися в одну зміну. Хто знайомий з процесом будівництва, тому не треба пояснювати, що довелося пережити. Багато в чому нам допомагав голова місцевого колгоспу Володимир Тимофійович Прихідько, головний агроном Василь Федорович Годжек, секретар Гуляйпільського райкому партії Любов Іванівна Явон у наданні транспорту, робочої сили, координації дій.

Надав допомогу і наш земляк Михайло Володимирович Фоменко, коли стали завозити меблі і обладнання не лише для добудованих трьох кабінетів, а й для інших класних кімнат. Величезна робота була виконана педагогічним колективом, учнями і батьками. Кабінети треба було належно обладнати, наповнити наочними посібниками, приладами. Поступово ми з цим справилися.

І закрутила нас карусель шкільного життя. Педагогічний колектив старався, щоб слова В. Сухомлинського «Школа для дітей повинна бути школою радості», хоч до деякої міри знайшла втілення в роботі і в житті дітей і нашої школи. Ми тісно пов'язували навчання і виховання, участь у позакласних заходах. Ми змінили підхід до встановлення рейтингу класу і навіть кожного учня. В коридорі школи висіла величезна карта СРСР і на ній Любов Петрівна з активістами після «лінійки» ставили червоні прапорці, сині трикутники, зелені прямокутники. Кожен клас набирив відповідну кількість балів, які перетворювалися на кілометри і класи здійснювали «поїздку» від м. Запоріжжя до Владивостока або до інших міст нашої держави.

У різні роки кращий за рейтингом клас та кращих учнів відправляли на екскурсії до Києва, Москви, у Крим, до Запоріжжя, Дібрівського лісу, в похід на Кам'яні Могили Розівського району, до міста Гуляйполя тобто безпрограшних місць не було. Таким походом були задоволені діти, батьки, вчителі.

Тепер при зустрічах із нашими випускниками, вони весь час згадують: «А пам'ятає, Євдокіє Володимирівно, турпохід до Широчанської балки? А пам'ятає, як в Москві на 28 градусному морозі ми стояли до Мавзолею В. І. Леніну, а як ходили в похід на Кам'яні Могили?».

Пам'ятаю, мої дорогі, пам'ятаю і задоволена, що про свої шкільні роки розповідає своїм дітям і онукам.

Допомагав у роботі школи і батьківський комітет (Катерина Сеник, Іван Хар, Любов Сафронова, Марія Давигора, Раїса Мельникова, Андрій Пашенко та інші). Разом з ним ми домоглися виділення коштів у колгоспі для придбання і пошиву форми для гри «Зірниця», яку пошили в Гуляйполі.

Неможливо описати всі заходи, свята та вечори, які проводилися в школі. Але ми не тільки веселилися, а й серйозно навчалися і працювали. Діти прагнули мати міцні знання. Із випуску 1977-1978 року 11 учнів із 20 навчалися на «4» і «5». З випускників цього класу вищу освіту здобули Василь Бевз, Олександр Годжек, Тетяна Пахар, Валентина Шаповал, Тамара Волосяна, Василь Кишко, а технікуми закінчили і одержали середню спеціальну освіту І. Балясна, В. Бондар, В. Ольхова, Г. Кривоносова, М. Артюхов, А. Шевченко.

При школі існували учнівські дослідні ділянки. Землі колгосп імені Кірова виділив багато. Коли в школі вчителем хімії та біології працювала Любов Іванівна Хромишева, висадили кущі малини, агрусу, смородини і навіть суніці. Доглядали за ділянкою школярі, збирали врожай та пригощали дітей у дитячому садку.

На ділянках сіяли буряки, моркву, квасолю, капусту, картоплю. Головний агроном В. Ф. Годжек допомагав школі обробляти картоплю від колорадського жука.

Восени діти збирали гарний врожай овочевих культур на ділянці, складали в підвал дитсадка і цього було достатньо на увесь зимовий період для приготування обідів для дітей у шкільній їдальні, що знаходилася в дитячому садку.

Частину картоплі ще й продавали. Пізніше стали сіяти просо для віників, віники виготовляли самі, продавали і це була допомога на господарські витрати в школі.

У 1978 році до школи приїхала працювати родина Петрових – Валентина Петрівна (вчитель математики) та Володимир Якович (вчитель фізкультури). З перших днів роботи ці вчителі зарекомендували себе добре, внесли новизну в роботу. Володимир Якович почав вести секції боротьби та важкої атлетики, а Валентина Петрівна – гурток фізики і математики. А в 1979 році, коли я переїхала до м. Запоріжжя, В. П. Петрову призначили директором Долинської восьмирічної школи.

Мені хочеться сказати всім дітям, які навчалися у нашій Долинській школі, всім вчителям, з якими я працювала і в яких я вчилася, велике спасибі за те, що ви були у моєму житті, спасибі за величезну працю, за відданість, за ставлення до навчання, за ті роки, що ми разом співпрацювали.

Для довідки.

Євдокія Володимирівна Фоменко (Годжек) народилася 1937 року в селі Копані Гуляйпільського району Запорізької області. Вчитель: початкових класів (навчалася в Гуляйпільському (1952-1955) – Нікопольському педагогічному училищі (1956); фізкультури, співів, малювання, праці, початкових класів Долинської школи (1956-1957, 1959-1969). Заочно закінчила Донецький державний університет (історичний факультет, 1969-1975); історії, географії (1969-1975); директор Долинської ВШ, вчитель історії (1975-1979); заступник директора СШ № 59 м. Запоріжжя, вчитель історії (1979-1994), вчитель вищої категорії, вчитель-методист, відмінник освіти України, вчитель історії Долинської загальноосвітньої школи (1995-2000).

Загальний стаж педагогічної роботи 45 років.

Є. В. Годжек померла 2009 року.

КОМСОМЛЬСЬКИЙ НВК

Комсомольський навчально-виховний комплекс розташований на території однойменної сільської ради. Зміни у назві закладу тісно пов'язані з діяльністю місцевих господарств.

У 1928 році тут організували колгосп «П'ятирічка», в якому працювало 62 жителі села, котрі самотужки будували собі житло на просторах таврійського степу, в долині річки Жеребець.

У 1934 році створено зернорадгосп імені Хатаєвича, з 1939 року – радгосп «Гуляйпільський», у 2011 році діяло ПП «СП «Гуляйпільське».

Історія нинішнього навчально-виховного комплексу в селі Комсомольському починається з відкриття у 1935 році семирічної школи. Назва її змінювалася. Спочатку називалася імені Хатаєвича, Зернорадгоспівська, Комсомольська. Спочатку в ній навчалосся 102 учні. Школа мала три навчальні і один спальний корпус, бо в ній навчалися діти із сусідніх сіл. Опалення було пічне, топили груби соломкою. Найближча дорога з твердим покриттям знаходилася за десять кілометрів у селищі Залізничному.

Жоден учитель не мав власної квартири, а наймав у місцевих жителів.

У 1936 році радгосп «Гуляйпільський» подарував школі годинника за допомогу у збиранні колосків пшениці.

Через рік вона мала патефон і три глобуси. Під час вручення семи-класникам документів про освіту на патефоні звучали революційні пісні і вальс.

...Тяжкі воєнні роки, школа працює по домівках. Не вистачало вчителів. Та вже у 1945 році був випуск семикласників.

У період відбудови народного господарства відремонтували навчальні корпуси. А у 1954 році школа отримала статус середньої. Навчання розпочали в приміщенні, яке будували всі жителі села методом народної будови. Дехто із них через 40 років пізнавав свою цеглу, яку колись приніс із дому на будівництво.

У школі навчалось 230 учнів. Вони висадили біля школи парк із декоративних дерев, взяли шефство над іподромом. На той час радгосп «Гуляйпільський» займався вирощуванням елітних коней, мав свій іподром. Учні вчилися верховій їзді на конях. Брали участь у республіканських змаганнях, Неля і Валентина Ярош, Валентина Кириленко ставали призерами Спартакіади народів Радянського Союзу. Сьогодні біля нової будівлі школи знаходиться могила директора кінзаводу часів відбудови І. І. Мітіна, яку дбайливо доглядають учні.

У ці ж роки в селі споруджено Будинок культури, школу підключено до центрального електропостачання. Учні стали активними учасниками хору і драматичного колективу Будинку культури. У школі діяли піонерська і комсомольська організації.

У післявоєнні роки очолив школу фронтовик Олексій Миколайович Гопка. Учителем фізкультури працював Іван Тихонович Сергєєв, учителем трудового навчання, а пізніше військовим керівником – Олександр Нікандрович Богомолів. Ці люди стали живими посібниками розуму, мудрості. Школа жила на межі армійської дисципліни і великої відданості своїй справі.

На шкільному подвір'ї збудували метеомайданчик, навчальний заклад потопав у квітах. На географічному майданчику були і гори, і ріки, велося спостереження за погодою, ентузіасти-любители змагалися в передбаченні погоди з радіоповідомленням. Вчителька Марія Стафіївна Чорна з дітьми заклали новий парк «Кольори степу». Це був період, коли вчителі при зарплаті 45-60 карбованців жили одним життям з учнями.

За досягнення у справі виховання дітей вчитель Іван Тихонович Сергєєв став дипломантом Всесоюзної виставки досягнень народного господарства у Москві, а вчитель Олександр Нікандрович Богомолів – призером республіканської Спартакіади народів Радянського Союзу.

У ці роки вчителі і керівники освіти менше говорили про методику навчання і виховання, а більше часу проводили з дітьми та їх батьками. Це була благородна місія дорослих: школа, уроки, гуртки, сільський театр, хор, стадіон (щодня) і всі разом: батьки, діти, вчителі.

Випуск 11 класу Комсомольської СШ. 1964-1965 н. р.

У 60-х-70-х роках кількість учнів збільшилась до 360. Комсомольська середня школа стала однією з найбільших шкіл у районі. Про «Комсомолку» почали говорити з повагою. Спортивні досягнення на рівні чотирьох міських шкіл. Це роки приходу в школу нових вчителів: фізики – Василь Іванович Колісник, російської мови – Віктор Дмитрович Куторницький, біології і хімії – В. В. Божик. Час показав – це люди віддані роботі з дітьми і не тільки у навчальному процесі.

Школа стає на шлях туризму. Директор школи Галина Сільвестрівна Накалюжна бере активну участь у судійстві на районних змаганнях з туризму. Радість для всіх: перші туристичні намети, альпенштоки, компас, карта, перші походи.

Без туристичних походів, без організаторів туристичної справи, без керівників В. Д. Куторницького, В. В. Божика «Комсомолка» б не відбулася. Перший похід в Карпати з рюкзаками, вогнищами, наметами. Діти йшли 18 днів за маршрутом: Чернівці – Біженка – Вишнеця – Берегоми – Розтоки – Шепіт – Застава «Русская» на кордоні з Румунією. Діти пройшли із сльозами від болю на ногах, із сльозами радості від побаченого, із сльозами радості від зустрічі з мамою після першого довгого розлучення. А скільки було далі походів! Один із маршрутів після його відкриття іменують маршрутом Куторницького.

Учасники турпоходу на заставі «Русская»

Учні Комсомольської школи вперше пройшли навколо Каховського водосховища, нанесли на карту код-маркер маршруту і захистили на маршрутно-кваліфікаційній комісії право відкривачів. Походи в Молдавію, на Байкал, в Бурятію, Крим, Шолохівськими стежками, в Карелію – це біографія дітей, що ходили в походи, це історія школи. Цю історію продовжує беззмінний керівник і організатор походів та туристичних змагань сьогодні Анатолій Іванович Васильєв, який працював учителем фізкультури разом з військовим керівником Федором Григоровичем Коваленком.

80-90 роки – піднесення військово-патріотичного виховання. Найпоширенішою була гра «Зірниця». Це були роки, коли всі випускники школи (хлопці) з бажанням йшли на службу в армію, а після всі приходили до школи, щоб подякувати за відмінну фізичну підготовку вчителю фізкультури, військовому керівнику, туристичному організатору.

Розум, сила, компетентність, здоров'я – це результат 10-11-річного шкільного життя у Комсомольській середній школі. Окремою сторінкою в історії Комсомольської середньої школи стала фізика. У 1962 році учитель фізики В. Ф. Шаптала переобладнав фізкабінет сільської школи згідно з вимогою програми. Учні школи заглибились у предмет, гурток юних фізиків став на колію практичних навичок учнів у позакласній роботі. У 1964 році до школи після служби в армії прийшов учитель фізики, випускник Запорізького педінституту Василь Іванович Колісник. 48 років його життя пов'язані з найгуманнішою професією – вихованням і формуванням людини. Протягом 22 років був незмінним заступником директора та протягом 9 років – директором цієї ж школи. Це біографія, яка лягла на сторінки історії школи.

Завдячуючи директору школи Г. С. Накалюжній, збудували нову школу. Вона – Галина Сільвестрівна, тендітна, лагідна жінка, зуміла пройти не одну бюрократичну інстанцію, щоб школа мала навчально-матеріальну базу відповідну вимогам (на той період), вирішити питання підвозу дітей до школи. Разом з тим прищепити любов до вчительської професії не одному поколінню вчителів і учнів. Вона – пропагандист, лектор, учасник драматичного колективу радгоспу.

На зміну їй прийшов директором ветеран Великої Вітчизняної війни О. М. Бірюков. Нарощувати здобутки, вирішувати нові завдання довелося саме йому, палкому патріоту школи разом з талановитим учительським колективом. Серед них: В. І. Колісник – заслужений вчитель УРСР; В. Д. Куторницький – керівник народного драматичного колективу радгоспу, турорганізатор району; Е. В. Бутенко, В. І. Приходько, К. Д. Бірюкова, І. М. Омесь, В. М. Трофимюк, Л. К. Поліщак.

1950-1960 роки учні школи, як і вся молодь країни, жила з багатьма гаслами «Будь готов? Завжди готов!». «Ти – комсомолец! Будь честі цієї гідним!» Історичною легендою цього періоду школи стала старша піонервожата Ера Василівна Бутенко. І вже в зрілому віці, коли вона вчила дітей писати твори на уроках української мови та літератури, продовжувала ходити в походи, організовувати туристичні зльоти. За нею залишилося не визнане державою звання краща піонерська вожата Комсомольської середньої школи. Це була епоха ентузіазму і ентузіастів.

Шкільне життя – це не тільки уроки, збори, зльоти. Воно продовжувалось для вчителів і учнів на сцені сільського Будинку культури.

1964 рік. 90% вчителів відсутні в школі у зв'язку з виїздом до м. Києва на фестиваль сільських театральних колективів. На всю Україну по телевізору транслювали п'єсу О. Корнійчука «В степах України». Головні ролі (Галушку та Часника виконали вчителі школи Іван Минович Омесь та Іван Тихонович Сергєєв).

У 1991 році самодіяльному колективу театру було присвоєно звання «народний» (керівник Омесь І. М. – вчитель початкових класів, а з 1986 року – В. Д. Куторницький). Тривалим був шлях драмгуртківців до визнання – майже 42 роки.

Все почалося у 1949 році. Саме тоді прибув у село молодий, енергійний завідувач клубом Іван Тихонович Сергєєв – учасник оборони Севастополя. Це він став учасником фізкультурного руху в радгоспі (тривалий час працював вчителем фізкультури в школі), за його проектом збудовано стадіон і зведено пам'ятник загиблим воїнам. Це він запропонував на комсомольських зборах організувати драмгурток. Згодом драмгуртківці набули необхідних навичок сценічної культури. А до того вже склався зіграний ансамбль акторів. Це були і вчителі школи: І. Т. Сергєєв, І. М. Омесь, і трудівники села. З 1951 року драматичний гурток був постійним учасником обласних оглядів театральних колективів. А в 1964 році на республіканському огляді в Києві, показавши п'єсу О. Корнійчука «В степах України», став дипломантом. З кожним роком збагачувався репертуар самодіяльного театру, змінювався і поповнювався акторський склад. Сцена театру пам'ятає виступи обдарованих аматорів-вчителів: Віктора Дмитровича Куторницького, Галину Сільвестрівну Накалюжну, Еру Василівну Бутенко, Валентину Іванівну Приходько, Олену Леонідівну Накалюжну, Людмилу Дмитрівну Войтову, Федора Григоровича Коваленка, Олександра Вікторовича Калініченка.

Учасники драматичного колективу.
Режисер – вчитель В. Д. Куторницький (стоїть)

Віктор Дмитрович Куторницький організував драмгурток школярів, звідки і йшло поповнення до основної трупи.

Історією школи став дитячий зразковий хор «Струмочок», який був частиною самодіяльного хору «Світанок». Дитячий хорівий колектив, заснований у 1991 році, як підготовча група «Супутник» до народного самодіяльного хору «Світанок», який і був для них зразком. Керувала ним Оксана Миколаївна Лопухіна. Учасники колективу – це діти, які любили й шанували народну пісню. Велика увага в хорі приділялась навчально-виховній роботі, організовувались бесіди про життя і творчу діяльність композиторів, про історію українського хорового співу, прививалась любов до акапельного співу. Всього в репертуарі хору 60 творів. Характерними рисами цього самобутнього дитячого колективу завжди були любов до народної пісні. За високий художній рівень репертуару та майстерність виконання у 2000 році Міністерство освіти України хору «Струмочок» було присвоєно звання «Зразковий дитячий хорівий колектив». Того ж року на обласній хорівій асамблеї «Струмочок» посів перше місце в номінації «Дитячий хорівий колектив».

1974-1975 рр. – будівництво нового приміщення школи. 25 жовтня 1975 року директор школи Г. С. Накалюжна офіційно вручила вчите-

лям ключі від кабінетів. Це були роки становлення кабінетної системи. 21 кабінет школи одержав нове обладнання. У кожному кабінеті було встановлено кіноапарат та інші технічні засоби навчання. За проектом школа розрахована на 624 місця. В день відкриття школи вчителі вручили директору «символічний ключ від наших сердець» на знак вдячності за ту роль, яку виконала Галина Сільвестрівна у період проектування, фінансування і будівництва приміщення. Щоденні виїзди до Запоріжжя, Києва, Прибалтики, пов'язані з будматеріалами, фінансуванням, прискорили будівництво. В окремі дні директор від втоми навіть засинала на будівельному майданчику ...

Виробнича сільськогосподарська бригада школярів на чолі з вчителем біології Діною Олексіївною Доміною та вчителем виробничого навчання Володимиром Карповичем Грищуком у 1977-1983 роках працювали на шкільній навчально-дослідній ділянці та на земельних ділянках радгоспу «Гуляйпільський», маючи у власності школи трактор. Учні проводили наукові дослідження в області вирощування рослин, співпрацюючи з Розівською науково-дослідницькою селекційною станцією та Запорізькою аграрною дослідною станцією.

1970-1980 роки вчителі школи мали, крім основної роботи, і додаткове навантаження, яке одним словом називалося – пропагандист. Директор, вчитель, лектор – все це були не розділені і обов'язкові вимоги в одній особі. Вчитель фізики В. І. Колісник, він же заступник директора школи з навчально-виховної роботи, він же голова первинної організації «Знання» при партійній організації птахофабрики «Гуляйпільська». Хоч офіційно він ніколи не був членом партії. Та про це мало хто знав. Була при школі своя партійна організація чисельністю 3-5 чоловік.

З 2002 по 2007 роки директором школи була Валентина Іванівна Приходько, колишня випускниця цієї школи. Мабуть, сам Бог вручив їй ключі від дитячих душ, тому що вона правила світом дитячих мрій мудро і розсудливо, бо народилася під особливою зіркою – Зіркою Терпіння, Благородства, Любові. Вона завжди легко знаходила спільну мову з учнями, колегами. І завжди прагнула допомогти і підтримати кожного, хто того потребував.

В усі часи існування адміністрація школи левову частку своєї діяльності приділяла і приділяє навчально-методичній роботі з педагогічним колективом. Сьогодні Комсомольський НВК очолює колишня випускниця Світлана Володимирівна Загорулько. Професія вчителя стала для неї життям, поглинула її у гомінкому вирі дитячого серцебиття, в ритмі якого не байдуха вчительська душа вловлює весь розмаї-

тий дитячий світ. Любов і повага до школярів, бажання та вміння спілкуватися з ними, сучасне науково-педагогічне мислення, постійне самовдосконалення і самоосвіта – усе це притаманне Світлані Володимирівні.

Сьогодні Комсомольський НВК забезпечує високий загальнокультурний, освітній рівень підготовки сільської молоді, формує основи інтелектуальної, морально-вихованої і духовно-розвинутої особистості.

Мета діяльності навчально-виховного комплексу: забезпечити сприятливі організаційно-педагогічні умови для задоволення пізнавальних інтересів, освітніх та побутових потреб учнів, всебічного розкриття їхніх здібностей та нахилів, інтелектуального, фізичного й психічного розвитку особистості.

Спираючись на багаторічний досвід роботи педагогічний колектив обрав провідними принципами роботи:

особистісно орієнтоване навчання;

– свобода вибору додаткових освітніх послуг (курси за вибором);

– максимальна відповідність ресурсів і можливостей сферам прояву здібностей учнів (предметні гуртки, творчі конкурси, фестивалі, спортивні секції);

– активна взаємодія – створення умов для співпраці вчителя й учня (матеріально-технічна база, дидактичне забезпечення навчально-виховного процесу).

У НВК використовуються різноманітні форми навчальних занять: лекції, семінари, практичні і лабораторні роботи, уроки-подорожі, уроки-театри, рольові ігри.

У складі педагогічного колективу працюють 18 учителів і 1 вихователь дитячого садка, з них – 9 – «Спеціалістів вищої категорії», 4 – «Спеціаліст I категорії», 2 мають звання «Старший учитель», 2 – учитель-методист, 1 – заслужений учитель УРСР. Педагоги школи не лише висококваліфіковані фахівці та майстри своєї справи, вони є ініціаторами багатьох творчих заходів.

Завжди «Комсомолка» була майданчиком для добрих починань і злетів кожного її вихованця. Без успішного учня не може бути успішного закладу. Одним із показників діяльності НВК є результативність участі школярів у районних, обласних та республіканських конкурсах:

2000 рік – учениця 11 класу Комсомольської ЗОШ Уляна Накалюжна – переможець Всеукраїнського конкурсу юних біологів-дослідників в м. Києві (УДЕНЦУМ).

Члени учнівської виробничої бригади за роботою

2002 рік – учениця 10 класу Комсомольської ЗОШ Олена Ремига – учасниця Всеукраїнського зльоту юних біологів в м. Києві (УДЕНЦУМ).

2004 рік – учень 11 класу Комсомольської ЗОШ Іван Омесь – переможець Всеукраїнського конкурсу «Я вірю в твоє майбутнє, Україно!» в номінації на кращий літературний твір.

2005 рік – учениця 11 класу Комсомольської ЗОШ Катерина Підвальна – переможець Всеукраїнського конкурсу «Об'єднаймося, брати мої!» в номінації на кращий літературний твір.

2005-2006 навчальний рік – учні Комсомольського НВК – учасники Міжнародного проекту «Молоді лідери будують центр громадської освіти» Асоціації «Європейський шлях», фундації «Щасливе дитинство», Польща, Люблін.

Результатом роботи вчителя історії Н. М. Сур є:

2007 рік – III місце в конкурсі дослідницьких робіт з теми: «Голодомор 1932-1933 р.р. Свідчення очевидців» в обласному етапі Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Краса і біль України» за напрямком «З попелу забуття».

2008 рік – III місце в обласному етапі Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Краса і біль України» в напрямку «З попелу забуття» з теми: «Доля постраждалих від нацистських переслідувань, депортованих до німецького рейху примусових робітників жителів с. Комсомольського Гуляйпільського району Запорізької області».

2008 рік – II місце в обласному етапі конкурсі рефератів «Колосок пам'яті» номінація «Шляхи побудови «Економічних основ» соціалізму в СРСР та місце і роль сільськогосподарського виробництва в цьому процесі».

2009 рік – III місце в обласному етапі Всеукраїнської історико-географічної експедиції учнівської молоді «Краса і біль України» за напрямком «З попелу забуття», робота «Дві долі, об'єднані однією війною».

2010 рік – призове місце в обласному турі Всеукраїнської історико-краєзнавчої акції учнівської молоді «Шляхами подвигу і слави», присвяченої 65-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

14 грудня 2010 року вчителька історії Комсомольського НВК, керівник історико-краєзнавчого гуртка Н. М. Сур повідомляла:

– У нашому навчально-виховному комплексі відбулося зворушливе свято – зустріч поколінь. До нього готувалися, як до важливої події. На протязі кількох років члени історико-краєзнавчого гуртка збирали матеріал про героїчне минуле односельчан. Тоді і виникла ідея зібратися разом, запросити поважних гостей, нащадка роду Сніжків, які заснували наше село, старожилів, усіх бажаючих.

Напередодні зустрічі у школі розгорнули різнопланову виставку, де були представлені вироби народних умільців – вчителя В. К. Грищука, пенсіонера П. С. Остапчука, майстрині вишивки Л. І. Михайличенко; місцева Книга Пам'яті, підшивки багатотиражної газети «Радгоспна правда» і фоторепортажі «Наші земляки – гордість села», фотоальбоми про діяльність театру та туристичні походи...

Зал нагадував українську хату, огорожену тином. Її прикрашали вишиті рушники, ікона. Інтер'єр минулого відтворювали мисники, скриня, лави, прялки, глиняні горщики.

Приємно було спостерігати, як учні переймалися долею земляків, бережно гортали поживклі від часу сторінки місцевої преси, пізнавали на фотографіях молоді обличчя дідусів і бабусь, сусідів. Пишалися, коли бачили рідних. А пишатися і справді є чим, бо у Комсомольському, що не сім'я – то легенда. Скільки героїв в одному селі.

Пишним короваєм зустрічали вихованці школи, одягнені в українські костюми, гостей. Серед них: сільський голова В. Я. Поліщак, нащадок засновників хутора Сніжки – І. К. Сніжко, який мешкає у Запоріжжі зі своїм сином Володимиром, учасники відбудови Дніпрогесу та освоєння цілини П. А. Товстоус і П. С. Остапчук, кавалер ордена Трудового Червоного Прапора Н. Я. Бодильова, передовики виробництва колишньої птахофабрики «Гуляйпільська» механізатор М. Ю. Головач, доярка

Перший зліва Сергій Іванович Заїченко – нині директор Мирненського НВК

Г. М. Скубенко, пташниця В. П. Борт, шофер В. П. Стукальський, народний майстер М. П. Захаров, активні учасники хору. У залі лінули пісні «Зелене жито, зелене», «Моє рідне село» у виконанні учнів та працівників школи. Потім я коротко повідала історію села, а в цей час на мультимедійній дошці демонструвались відеокадри про нього та презентація.

На території Комсомольського раніше було три хутори: Сніжки, Андріївка і Григорашівка. Спочатку, у 1852 році, виникли Сніжки, а через 40 років – два інших населених пункти. Першими жителями були сім'ї Сніжків, Чучків, Дерев'янків, Новаків, Скибів, Тютюнників, які і мали найбільше землі – близько 150 десятин.

У 1928 році утворився колгосп «П'ятирічка», головою якого обрали І. А. Пацулю. Згодом цей колгосп приєднали до радгоспу «Оріхівський». А в 1934-му – утворюється зернорадгосп ім. Хатаєвича, який у 1939 році перейменовано в «Гуляйпільський».

У селі в 30-ті роки механізаторами працювали не тільки чоловіки, а й жінки. Перед Великою Вітчизняною війною господарство мало 1100 голів великої рогатої худоби, 300 свиней, 20 тракторів і 18 комбайнів, а коли закінчилась війна залишилось 6 корів, 1 кінь і 1 трактор.

У 1939 і 1940 роках господарство було учасником ВДНГ СРСР. А представляли його в Москві Федір Головач, Іван Кириленко, Микола Приходько.

Коли почалась війна, 98 наших односельчан взяли в руки зброю і пішли захищати Вітчизну. 56 із них не повернулося додому. Де б не служили наші земляки, скрізь проявляли мужність і героїзм. Про це свідчать їхні нагороди.

При визволенні села Комсомольського від німецько-фашистських загарбників загинули воїни Радянської Армії, серед яких капітан Дмитро Лавренков. Одна із вулиць носить його ім'я.

По закінченні війни у рідне село повернулися фронтовики. Поступово радгосп почав підніматися на ноги. Із 1948-го – спеціалізувався на вирощуванні коней. У селі побудували іподром, де часто проводились змагання. Наші односельчани, спортсмени-наїзники Микола Ухналь, Володимир Кириленко, Павло Тарабан, Валентина Ярош, Галина Сахно, Ніна Чернишенко брали участь в обласних, республіканських змаганнях.

У 1955 році господарство знову брало участь у ВДНГ СРСР – учасниками були 66 робітників.

У 1959 році директором зернорадгоспу призначено М. А. Куруся, який і вивів наше господарство в число мільйонерів. Із 1965-го воно спеціалізується на вирощуванні індиків. Та М. А. Курусь займався не тільки господарськими справами, а й соціально-культурними.

У 1975-му році в урочистій і хвилюючій обстановці відбулося відкриття нової школи. Її директором стала Г. С. Накалюжна.

У селі Комсомольському життя кипіло, про нього слава аж до Києва дійшла. Народний хор, народний драматичний театр, герої праці, кращі вчителі, серед яких О. М. Бірюков, Е. В. Бутенко, В. І. Колісник, Ф. Г. Коваленко та інші.

Туристи нашої школи пройшли від Байкала до Карпат, від Карелії до Криму. А всі турпоходи організовували невтомні керівники А. І. Васильєв і нині покійний В. Д. Куторницький.

Із 1979 року птахофабрику «Гуляйпільську» очолював О. Л. Гербутов, який велику увагу приділяв людям, а школу називав «цехом №1». За 70-80-ті роки 115 працівників птахофабрики нагороджені медаллю «Ветеран праці», орденом Леніна – директор М. А. Курусь, орденом Жовтневої Революції – М. А. Курусь, В. Д. Асадчих, А. Я. Овечко, орденом Трудового Червоного Прапора – В. Д. Асадчих, П. Ф. Лиман, Н. Я. Бодильова, М. А. Курусь, Є. І. Назарко, М. С. Пономаренко, А. В. Тютюнник, М. А. Ремига, орденом Дружби народів – О. Л. Гербутов, орденом «Знак Пошани» – 10 чоловік, орденом Трудової Слави III ступеня – 3, медалями «За трудову доблесть» – 6, «За трудову відзнаку» – 12 чоловік.

Урок з військової підготовки веде вчитель Ф. Г. Коваленко

Потім слово надали головному гостю свята – нащадку засновників хутора І. К. Сніжку. У залі запанувала тиша. Всі уважно слухали, як Іван Кузьмич розповідав, в яких умовах колись жили його родичі. Сім'я була великою. Його прадід мав 5 синів і одну дочку.

Багато нових фактів з історії села ентузіаст за натурою Іван Кузьмич збирав у архівах Києва і Запоріжжя і привіз з собою фотографії, документи, ксерокопії яких радо передав школі.

Зі сльозами на очах присутні спостерігали за зустріччю І. К. Сніжка зі своєю родичкою В. Н. Білан (її він бачив ще маленькою дівчинкою) та А. В. Дерев'янком (з його предками дружили Сніжки).

Хвилиною мовчання вшанували присутні всіх тих, кого вже немає серед живих.

Сільський голова В. Я. Поліщак подякувала всім, хто зібрався в залі, за цікаву зустріч, побажала здоров'я, щастя і пообіцяла, що ще більше доклатиме сил до того, щоб наше село з кожним роком ставало ще кращим.

Гостей прийшли привітати найменші мешканці села – вихованці дитячого садка та першокласники. Їм передано естафету від старшого покоління, щоб гідно несли її по життю і продовжували справу дідів і прадідів.

Після урочистої частини гостей запросили до шкільної їдальні на солодкий стіл, де всі продовжували згадувати молодість, трудові і бойові будні, героїв-земляків, батьків, спортивні змагання. Раділи можливості поспілкуватися, згадати молоді роки.

Шановному гостю І. К. Сніжку вручили подарунки: сувенірну тарілку з глини, на якій намальовано соняшники, тин з горшком (краєвид нашого села), книги місцевих авторів і дерев'яну підкову. Такі ж підкови одержали всі учасники зустрічі. А виготовили їх з любов'ю учні зі своїм вчителем трудового навчання В. К. Грищуком.

Сповнені приємних вражень, після теплих розмов сільчани розходилися по домівках, а міського гостя, розчуленого і дуже задоволеного, повезли до Запоріжжя.

Ми щиро вдячні за допомогу в організації зустрічі поколінь постійному спонсору шкільних заходів, небайдужій людині до історії нашого села директору ПП СП «Гуляйпільське» С. І. Курману, сільському голові В. Я. Поліщак, І. С. Скидану, В. В. Кузьміну, кухарю О. В. Кузьмінній, а також учням школи та вихованцям дитсадка за створення гарного настрою і подаровані хвилини радості.

У закладі працює літературна студія «Проба пера», яка покликана надати дітям можливість реалізувати власні здібності (керівник Олена Леонідівна Накалюжна, вчитель російської мови і світової літератури). Невід'ємною частиною позанавчальної роботи є учнівське самоврядування. Активна робота в його органах сприяє розвитку в школярів організаторських здібностей, виробленню в них активної життєвої позиції. Щорічно на районному святі «Парад зірок» учні школи, які досягли значних результатів, отримують нагороди і цінні подарунки. Стало традицією НВК щорічно нагороджувати на святі останнього дзвоника учнів, які зміцнюють авторитет закладу.

* * *

Матеріали з історії Комсомольської ЗОШ підготували директор Світлана Володимирівна Загорулько, заступник її з виховної роботи Наталія Іванівна Трабанова, вчитель фізики, заслужений вчитель України Василь Іванович Колісник. Щира подяка їм за це.

* * *

О. Л. Накалюжна, вчитель:

Учитель. Поет. Актер. Просто человек. **Куторницький Виктор Дмитриевич**. Жил на Комсомольской земле человек. Жил тихо, скромно, просто. Кто ни встретит его, заметит сразу, что из его глаз всегда струилась приветливость и доброта. Сам он застенчивый, вежливый, целеустремленный, человек высочайшей внутренней культуры. Как говорится, истинный интеллигент. 37 лет жизни он отдал своему селу. 33 года посвятил Виктор Дмитриевич педагогической работе и стал

«Отличником народного образования». За годы педагогической работы он оставил глубокий след в детских душах.

*Люблю детей весёлые глаза,
Лукавство губ родных,
Улыбки – откровенья,
Люблю, когда под силой впечатленья
Лицо украсит светлая слеза...
Люблю.*

Именно так назвал свой сборник стихов Виктор Дмитриевич Куторницкий, потому что сердце поэта было переполнено любовью ко всему живущему на земле. Здесь, на Гуляйпольской земле, и раскрылся поэтический талант В. Д. Куторницкого.

Родился он 3 июня 1938 года в городе Енакиеве Донецкой области. Там и прошло его военное детство.

*Убежало вдруг детство мое босиком
Стеллажами, ставками, посадкой,
Юность где-то блестит козырьком
Под ремнём и с военной осанкой.*

В 1944 году вернулся с фронта отец инвалидом I группы, а в 1947 году умерла мать, оставив сиротами пятерых детей...

Затем было Новочеркасское, Свердловское военное училище. Но жизнь военного не пленила Виктора Дмитриевича. И в 1959 году он поступает в Львовский государственный университет на филологический факультет. Откуда и берёт начало его поэтический талант.

Виктор Дмитриевич Куторницкий (перший справа)

После окончания университета два года Виктор Дмитриевич работал в Оксанинской средней школе Уманского района Черкасской области, преподавая русский язык и литературу.

А с 1966 года и до конца своих дней жил и работал в селе Комсомольском Гуляйпольского района Запорожской области. Этот край был его второй родиной.

Начал свою литературную деятельность внештатным корреспондентом районной газеты «Голос Гуляйпільля». Здесь в «Калиновій соплці» были опубликованы его первые стихи. Свои стихотворения для маленьких читателей печатал он в газете «Индустриальное Запорожье».

1996 году вышел его первый сборник «Сердце на ладони».

Свои впечатления о родной природе описал В. Д. Куторницкий в книге «Троица», вышедшей в 2001 году.

Своему третьему сборнику поэт дал удивительное и трогательное название «Люблю». В этой книге звучат переживания простого и скромного человека, попавшего в водоворот современной жизни:

*Нам не забыть, всю низость этих дней –
Культура рвётся словно шити корды,
И чужеземцев рыночные орды
Украину топчут, как Горыныч-змея.*

Выбор нетрадиционных по форме стихов-сонетов и катренов – говорит о философском начале поэзии В. Д. Куторницкого. Виктор Дмитриевич был уверен, что свои «годы – гири» он нёс честно, как подобает истинному патриоту своего Отечества:

*«Я не умру, я отражусь в другом
И вместе с ним в бессмертье отойду.
Я не жалею ни о чём бывлом.
На жизненном рисковом берегу».*

Виктор Дмитриевич был любознательным, настойчивым, принципиальным человеком, очень влюбленным в природу своей страны. Он спешил жить, спешил многое сделать. Именно его мы спешим назвать первым туристом, который «заразил» этой доброй болезнью многих детей и взрослых нашего села.

При Комсомольской средней школе был организован туристический клуб «Глобус», который благодаря таким людям, как Виктор Дмитриевич Куторницкий, Валентин Васильевич Божик, Василий Иванович Колесник, Анатолий Иванович Васильев стал известен не только в районе, области, но и далеко за пределами Украины.

Педагог за покликанням.

Майстер. Трудівник

*Бринить його душа, неначе в неї крила,
На всі світи розходиться луна,
У кожного свій храм, своя невинна сила,
І в кожного своя життєва борозна...*

Справді, його храм – це школа, учні, колеги-вчителі.

Василь Іванович Колісник народився 2 січня 1938 року в м. Пологи Запорізької області. Роки його дитинства та юності пройшли в тяжкий післявоєнний час. Але, незважаючи на ці обставини, юний хлопчина мріяв про світле майбутнє. Після закінчення школи навчався у Запорізькому педінституті, який закінчив у 1961 році. У 1962 році виконував священний обов'язок у лавах Радянської Армії. Після армії Василя Івановича було направлено в Луганську область працювати вчителем фізики. А з 1964 року і по нинішній час працює у Комсомольському НВК. Протягом 22 років був незмінним заступником директора, а протягом 9 років – директором Комсомольської ЗОШ.

Директор школи О. М. Бірюков і льотчиця Марина Попович

48 років його життя пов'язані з найгуманнішою професією – вихованням і формуванням людини. Всі високо цінують його прекрасні якості: працелюбність, принциповість, вимогливість до себе та інших, простоту, скромність. Всі знають Василя Івановича як людину високоерудовану, доброзичливу і щирю, чудового цінителя музики, пісні та гумору.

Василь Іванович навчає учнів не тільки основам наук, але намагається вчити і доброті й честі. Здавалось, фізика – наука складна, але вчитель так планує урок, що є і психологічні розвантаження, і ауто-тренінги, і фізкультхвилинки, звучить і гумор, і фольклор. Він прищеплює учням не тільки прихильність до знань і вмінь, але й насичує їхнє життя цікавими, пізнавальними фактами.

За великий особистий вклад у розвиток народної освіти Василю Івановичу присвоїли звання: старший вчитель, вчитель-методист та заслужений вчитель УРСР.

Не одне десятиліття йде нелегкою педагогічною стежкою заслужений вчитель УРСР Василь Іванович Колісник. Були в нього, звичайно, прикрощі й невдачі, сумніви і розчарування, та, мабуть, ніколи не полишала його віра в дітей, під жодною учнівською долею не розписався він у власному безсиллі. Свою любов до дітей, діяльну і подвижницьку, він сформулював у таке правило: як можна більше вимогливості до маленької людини і як можна більше поваги до неї. А це, погодьтесь, йде від А. Макаренка, одного з педагогічних авторитетів Василя Івановича...

У турпоході з вчителем А. І. Васильєвим (Крим)

... Він любить свою професію вчителя і віддається їй сповна. Весь ритм його життя підпорядкований обраній справі. Він жити інакше просто не може. Його покликання – вчити. І він вчить дітей і вчиться у них, черпає радість буття і вбачає у цьому сенс свого життя.

В. І. Колісник увінчаний, здається, всіма лаврами педагогічного визнання. Та добре знаємо: ці успіхи не тішать його самолюбства, а зобов'язують до ще більшої, пліднішої роботи над собою, до ще більшої самовіддачі.

Туристичні зleti

1968 р.	Перший похід в Карпати
1978 р., 1981 р.	Команда учнів школи бере участь в республіканських зльотах юних туристів (м. Луцьк, Карпати)
1979-1983 рр., 1985 р., 1986 р., 1988 р., 1991 р.	Члени турклубу «Глобус» – чемпіони області серед колективів ДСТ «Колос»
1981 р.	Юні туристи Комсомольської СШ стали чемпіонами області
1982 р., 1984 р., 1988 р.	Команда «Глобус» зайняла I місце на обласному міжвідомчому зльоті туристів
2006 р.	I місце у Кубку області «Хортиця» зі спортивного орієнтування на супердовгих дистанціях
2006 р.	II місце в XIII зимових багатоденних масових змаганнях зі спортивного орієнтування «Сніжинка-2006»
2006 р.	II місце у чемпіонаті зі спортивного орієнтування на коротких дистанціях
2006 р.	III місце у лабіринті серед жінок
2007 р.	I місце зі спортивного орієнтування «Сніжинки-2007»
2007 р.	I місце у загальнокомандному заліку 1 зльоту – змагань зі спортивного туризму
2007 р.	4-х денний похід у Крим (8 клас)
2009 р.	4-х денний похід у Крим (11 клас)
2010 р.	I місце в обласному зльоті-змаганні з пішохідного туризму (Куйбишевське лісництво)

Педагогічний КОЛЛЕКТИВ

1980 - 1981

с Колосівське

Іванченко І. П.
вчитель фіз. виховання

Михайленко Е.
вчитель англ. мови

Палицаж А. К.
вчитель математики

Турчинов В. Н.
вчитель фіз. виховання

Коваленко Т. П.
вчитель математики

Сторожак І. П.
вчитель математики

Сидоренко А. Ф.
вчитель математики

Корнієвська Н. П.
вчитель математики

Василько В. П.
вчитель математики

Дорчило А. П.
вчитель математики

Григорук В. Ф.
вчитель математики

Василько В. П.
вчитель математики

Григорук В. Ф.
вчитель математики

Варушко В. П.
вчитель математики

Кутарський В. П.
вчитель математики

Колосник В. П.
вчитель математики

Синьків Н. П.
вчитель математики

Педагогічний колектив школи. 1980-1981 н. р.

– Сьогодні педагогічний колектив навчального закладу, – розповідала у липні 2011 року його директор С. В. Загорулько, – це поєднання молодості, зрілості і мудрості. Серед 18 педагогів у нас є заслужений вчитель УРСР В. І. Колісник, два мають звання «Старший учитель» – Н. М. Сур, О. Л. Накалюжна, стільки ж звання «Вчитель-методист» – Н. В. Горпинич, А. І. Васильєв, три нагороджені регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – В. І. Колісник, Н. М. Сур, А. І. Васильєв, дев'ятеро є спеціалістами вищої кваліфікаційної категорії.

Вже не один десяток років працює в Комсомольську НВК вчитель фізичного виховання Анатолій Іванович Васильєв. Свого часу він навчався тут. Любов до спорту прищепив йому Іван Тихонович Сергєєв. Учень не обманув сподівань свого вчителя і пішов по стопах наставника.

Своє вміння Анатолій Іванович передає дітям, виховує в них витривалість, силу волі, жадобу до перемоги – справжні якості спортсмена.

Педколектив школи. Перша зліва директор С. В. Загорулько

Не одне покоління спортсменів він – кандидат у майстри спорту – виховав. Анатолій Іванович – завзятий турист. Разом з В. Д. Куторницьким він пройшов туристськими маршрутами від озера Байкал до Калерії, Середньої Азії, Криму, Карпат.

У 2007 році А. І. Васильєв за багаторічну плідну працю з організації туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю, ефективне використання можливостей туризму в навчально-виховному процесі нагороджений Грамотою Міністерства освіти і науки України, а в 2010 році – медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

Надійними спонсорами і помічниками навчально-виховного комплексу у свій час були директор птахофабрики «Гуляйпільська» Олександр Леонтійович Гербутов, голова райспоживтовариства Олександр Федорович Новіков.

У 2011 році активно допомагав навчальному закладу директор ПП «СП «Гуляйпільське» Сергій Іванович Курман.

Видатні випускники

Комсомольська ЗОШ по праву гордиться своїми видатними випускниками:

Беслик Леонід Олексійович – головний конструктор КБ Запорізький завод високовольтної апаратури.

Коваленко Володимир Миколайович – начальник відділу, головний спеціаліст заводу «Запоріжсталь», представник від машинобудівної галузі УРСР у Алжирі.

Овечко Володимир Андрійович – генерал-майор, начальник відділу Штабу Збройних Сил Росії.

Гордінський Микола Валерійович – головний спеціаліст з розробки авіаційних моторів Запорізького заводу «Мотор Січ».

Червоненко Олександр Іванович – військовий хірург – Одеса.

Накалюжний Юрій Семенович – військовий льотчик.

Марущак Георгій Дмитрович – викладач військового училища м. Чернівці.

Пахучий Олександр Павлович – директор школи (м. Гомель).

За роки існування школи випущено 1340 випускників, з них 47% отримали вищу освіту, серед них є керівники установ, банкіри, депутати, бізнесмени, вчителі, лікарі, архітектори...

Комсомольська школа – це заклад, де головною діючою особою є учень, де педагог й учні є партнерами, де передусім, панують толерант-

У шкільному кабінеті інформатики

ність, взаємоповага й взаємодовіра, високий культ знань, дух патріотизму і моральності.

Той, хто не вчився в Комсомольській школі і заходить до неї вперше, побачить пам'ятну дошку з портретом Куторницького Віктора Дмитровича – одного з творців історії Комсомольського НВК.

Ось так історію сільської школи написало саме життя і не тільки червоними, а й чорними чорнилами.

Директорами школи працювали:

Тимошенко,
Зизоря,
Компанієць І. Ф.,
Гопка Олексій Миколайович,
Накалюжна Галина Сільвестрівна,
Бірюков Олексій Миколайович,
Колісник Василь Іванович,
Трофимюк Валентина Миколаївна,
Приходько Валентина Іванівна,
Загорулько Світлана Володимирівна.

У кабінеті географії вчитель – директор школи В. І. Приходько (друга справа)

ЗАЛІЗНИЧНІВСЬКИЙ НВК

Приміщення школи

Історія Залізничнівської загальноосвітньої школи I-II ступенів починається з 1938 року. Саме тоді був набраний перший клас початкової школи.

Перше приміщення школи розмістили по вулиці імені Тельмана. Класи займали дві кімнати. Учні навчалися у дві зміни.

Першими вчителями працювали Любов Олексіївна Тур (Гайворонська), – та Лукерія Іванівна (прізвище встановити не вдалося).

Після звільнення території Гуляйпільського району від тимчасової фашистської окупації у 1944 році набрали дітей у перший клас. В цей час вчителями працювали Любов Борисівна Іванова, Любов Федорівна Іванова, Раїса Петрівна Кириченко, Любов Федорівна Захарченко, Катерина Павлівна Сьомка, директором школи – Олександр Лазарович Чучко, який у 1947 році був репресований. Його на посту керівника школи замінив Василь Григорович Плетінь.

Про ті часи згадувала Л. Б. Іванова: «Пригадую 1943-1945 роки. Відgrimіла війна. Почалася відбудова. Приміщення школи відбудували, але справжнього навчального закладу не було. Чотири класи розміщались у двох кімнатах (перші і другі класи, треті і четверті). Ці кімнати були малі, у них вмщалося по три парти і стіл. Піонерська організація налічувала 15 осіб, але вони брали активну участь у відбудові школи: рубали дерево, возили і носили пісок, глину разом з батьками. Відбудували ще дві кімнати.

Топити плитки не було чим. Учні М. Сіріньок, Н. Федан, М. Мофа, В. Соя, М. Мушенко, В. Семенюта та інші вирубували бур'ян (після війни його було багато) і топили у школі.

Л. Б. Іванова з учнями. 1945-й р.

Піонери та школярі допомагали колгоспникам у збиранні перших післявоєнних врожаїв. Велику допомогу надавали сім'ям, батьки яких загинули на фронті: пололи городи, рубали дрова, носили воду. Також збирали металобрухт, макулатуру. Читаючи книги, створили бібліотеку. А як відзначали свята! З ентузіазмом, з великим піднесенням. Пригадаю, що на свято Нового року в школі спочатку замість справжньої ялинки був уквітчений фікус.

У школі серед піонерів панувала зразкова поведінка, вони були прикладом у всьому».

З 1949 року школа стала семирічною при ММКР (міжрайонна майстерня капітального ремонту). Тепер піонерська організація вже налічувала до сотні червоногалстучних, але піонервожатої спочатку не було. У 1951 році ватажком їх від виробництва стала Ольга Іванівна Крикунова. Серед піонерів-активістів згадують Людмилу Лук'янчук, Валентину Іванову, Валентину Нечет, Тетяну Малініну, Ларису Романюту, Віктора Чучка.

Роки 1947 – 1959 і 1965 – 1980, коли директором школи був Василь Григорович Плетінь, – зоряний час навчального закладу, який став одним з передових у районі.

З 1959-го до 1964-го – очолювала колектив Зоя Іванівна Прихідько.

– Колектив школи, – згадувала вчитель української мови та літератури Раїса Єлисеївна Мотроненко, – був молодий. Середній вік вчителів близько 30-ти років. Всі бадьорі, життєрадісні, любили свою роботу і дітей.

Кращі учні школи. 1951 р.

Працювали у кількох пристосованих приміщеннях у дві зміни. У другу зміну навчалися учні 5-7 класів. У нас було так заведено, що вчитель був з учнями і на перерві. Піонерські загони змагалися між собою за проведення кращого змістовного відпочинку на перерві. А як піонери тримали порядок в коридорі! Бешкетників не було. Уже тоді працювала старшою піонервожатою колишня учениця школи Ліда Онопрієнко.

У 1958 році семирічку при ММКР реорганізували у восьмирічку і назвали Гуляйпільська восьмирічна школа № 10.

У 1959 році закінчилось будівництво нової школи і в 1959-1960 навчальному році дітвора навчалась у новому корпусі.

12 грудня 1978 року навчальний заклад перейменували у Залізничну восьмирічну школу, з 1980-го вона стала восьмирічною школою селища Залізничного.

Кожен шкільний день був насичений цікавими і корисними справами. Дуже поширеними були конкурси на кращого декламатора, художнього читця, дружно виходили на трудові операції бригади «помагаїв», влаштовували КВК, у яких брали участь не тільки учні, а і вчителі. Традиційними стали змагання «Нумо, піонерський активіст!», «Нумо, хлопці!»

Крокуючи маршрутом «Піонербут», піонери зібрали за кілька років 27 тонн металобрухту, 48 тонн макулатури, посадили 3250 дерев. Так вони зустріли 50-річчя піонерської організації.

Зокрема, загін червоногалстучних імені Корчагіна у 1964-1965 навчальному році змагався під девізом: «З іменем Леніна в серці завжди! Вірність партії ділом доведи!»

Піонерська організація школи завжди йшла серед правофлангових. Спочатку вона носила ім'я Зої Космодем'янської, а з 1970 року – Миколи Островського. Не було такого року, щоб піонерів школи не відзначали грамотами району, а у Галини Іванівни Казаненко (Олійник), яка працювала на той час піонервожатою була найвища відзнака за роботу – Грамота ЦК ВЛКСМ. І цілком заслужено: вона зуміла так організувати дітей, що всі з великою охотою брали участь у конкурсах, змаганнях.

Галина Іванівна віддала роботі з дітьми понад 10 років. Під її керівництвом проводилось багато походів по рідному краю. Із кожного походу діти приносили щось цікаве: гербарій, спогади незвичайних людей, історію місць, де побували. Їздили також на екскурсії в Крим, Київ, Асканію-Нову, до Запоріжжя.

Найцікавішими були змагання із військово-спортивної групи «Зірниця». Для того, щоб стати її учасником у школі проходив ретельний відбір. І це було заохоченням стати кращим із кращих. Мабуть, тому і не поверталися із змагань додому без призових місць.

Невипадково 18 травня 1974 року районна рада піонерської організації, підбиваючи підсумки роботи піонерських дружин на марші «Завжди напоготові», назвала дружину імені М. Островського восьмирічної школи селища Залізничного правофланговою (старша піонервожата Г. І. Казаненко, голова ради дружини Л. Мотроненко).

Особливої уваги вимагала робота на дослідницьких ділянках школи, якою керувала вчителька праці і біології Раїса Іванівна Плетінь, котра за свою невтомну працю була нагороджена орденом «Знак Пошани». Над кожним дослідом юннати працювали не менше 3-х років і тільки після цього робили певні висновки.

У Залізничному була традиція кожного року в першій половині вересня проводити декади біології в школі. Учні вели альбом «Справи юннатські», в яких ретельно записували все, що робили юннати. І було що. Адже дослідна ділянка школи довгі роки вважалась гордістю цього району, як і кабінет біології. Сюди приїздили переймати досвід, вчитися.

Серед дослідів, які запам'яталися, можна назвати такі: «Вплив стимуляторів росту на ріст і досягання плодів помідорів», «Вирощуван-

Педагогів з директором В. Г. Плетінем (сидить у центрі). Кінець 60-х р. XX ст.

ня винограду з позакореневим підживленням». Дослідний кущ в 1976-1977 навчальному році дав 14-15 кілограмів ягід.

Активну участь брали учні щороку у зборі лікарської сировини та насіння акації, лоху. А щозими виготовляли по 40-50 пташиних годівничок, 5-6 з них обов'язково розміщували у шкільному саду.

У школі велика увага приділялася природоохоронній роботі. Ініціаторами всіх заходів тут виступали юннати. За це вони неодноразово визначалися районною організацією товариства охорони природи і нагороджувалися грамотами та цінними подарунками.

Звичайно, високий рівень шкільних досягнень став можливим завдяки серйозній злагодженій роботі усього учнівського та вчительського колективів на чолі з мудрим директором.

Василь Григорович Плетінь (11.11.1918 – 24.12.1992) за свою невтомну педагогічну діяльність був нагороджений медалями «За трудову відзнаку», «За трудову доблесть», значком «Відмінник народної освіти УРСР». А 30 вересня 1977 року Указом Президії Верховної Ради УРСР за самовіддану працю на освітянській ниві, яскравий організаторський талант педагога Василю Григоровичу присвоєно почесне звання «Заслужений вчитель Української РСР».

Разом з В. Г. Плетінем працювали: завуч школи, вчитель географії Федір Федорович Трішук, вчитель російської мови, керівник районним методоб'єднанням Зоя Іванівна Прихідько, вчитель праці, біології та хімії Раїса Іванівна Плетінь, вчитель математики Лідія Петрівна Ніколаєнко, вчитель фізики Раїса Петрівна Кириченко, вчитель фізичної культури і праці Олексій Іванович Соє, вчитель російської мови Марія Іванівна Синельникова, вчитель української мови Раїса Єлисеївна Мотроненко, вчителі початкових класів Ольга Гаврилівна Литвиненко, Катерина Павлівна Сьомка, Любов Федорівна Захарченко.

Педагоги активно вели пропагандистську роботу серед жителів селища, були лекторами товариства «Знання», політінформаторами, агітаторами.

Після виходу на пенсію В. Г. Плетіня директором школи призначили Василя Івановича Книша, який у 1982 році перейшов на партійну роботу.

У 1982-1987 роках колектив школи очолювала Наталія Василівна Кудряшова, а з 1987 і до 1997 року – знову В. І. Книш.

– Навчальний заклад продовжує добрі традиції попередніх років, активно ведеться робота у всіх напрямках. Але особливо запам'яталися, – згадувала вчитель іноземної мови Людмила Михайлівна Захарченко, –

Юні дослідники з учителькою Р. І. Плетінь на шкільній ділянці. 1974 р.

виступи на підприємствах селища з концертами, де завжди радо приймали школярів. Це і наш найближчий сусід «Ремонтно-механічний завод», і «Нафтобаза», і «Сирзавод», і «Елеватор», і Райагропостач». У школі організували вокально-інструментальний ансамбль під керівництвом Володимира Миколайовича Дьоміна, який у районних оглядах художньої самодіяльності виборював перші місця. Вчителі теж брали участь у конкурсах художньої самодіяльності.

1992 року школу перейменували у ЗОШ (загальноосвітню школу) I-II ступенів селища Залізничного.

У 1997-2000 роках керувала колективом навчального закладу Светлана Олександрівна Шамрай, а з 2000-2008-го – Людмила Григорівна Бурда.

3 серпня 2002 року ЗОШ разом із дитсадком утворили Залізничнівський навчально-виховний комплекс I-II ступенів.

2 вересня 2006 року директор Залізничнівського НВК Л. Г. Бурда розповідала:

– На околиці, в затишному куточку селища Залізничного – не нові, проте ошатні будови школи. Вперше відчинила вона свої гостинні двері перед школярами 1944 року.

Гортаємо сторінки старих шкільних альбомів. У них – пожовклі чорно-білі фото, розповіді про цікаві справи п'ятикласників 49-го, семикласників 63-го, про незабутні зустрічі з синами воїнів, які загинули, визволяючи селище від фашистів...

А зараз – це навчально-виховний комплекс, у якому діє дошкільна ланка (дитсадок «Калинка») та школа I-II ступенів. Заняття, конкурси, концерти, хвилюючі дослідження голодомору, створення альбому історії селища, заснування шкільного музею – ось чим живуть вихованці Залізничнівського НВК у першому десятиріччі XXI століття.

Як передосінньої пори з-під даху школи розлітаються ластів'ята (скільки тих гніздечок ховає старенький шифер школи!), так і наші випускники йдуть у світі. Вони дорослішають, а школа старіє... Проте кожного 1 вересня вона радує якоюсь обновою: 2000-го року – чепурною бібліотекою, 2001-го – новою підлогою у кімнаті творчості, 2002-го – капітальним ремонтом історичного (тепер це іноземної мови) кабінету, 2003-го – відремонтованою підлогою майстерні, 2004-го – частковим ремонтом даху корпусу № 1, 2005-го – новими входними дверима (та ще і якими!) обох корпусів. Цьогорік біля дверей з'явилися дашки. А ще за ці роки перекладено п'ять аварійних груб у корпусі № 1 (у школі ще й досі пічне опалення. Ніяк не можемо знайти кошти на електричне).

Це все те, що помітно, але скільки, здавалося б, непомітних на перший погляд дрібниць: цвяхи, вогнегасники, вивезення сміття, фарба, передплата на періодичну пресу, харчування дітей у пришкільному таборі, миючі засоби, борошно, олія для дитсадка, солодощі до свят, транспорт для поїздок на конкурси, екскурсії... Та хіба усе перелічиш!.. Про все це знають селищний голова, директор НВК, а ще – спонсори. Бо усі роботи по ремонту, перераховані вище, зроблено, дякуючи нашим дорогам Благодійникам. Пишу це слово з великої літери, бо велика дяка їм від усієї родини Залізничнівського НВК.

Письменник зі світовим ім'ям Г. Ібсен писав: «Душа людини – в її ділах». Спасибі Вам, за діла Ваші добрі: О. І. Дудка (ТОВ «Еталон»), Ю. О. Попов (ПП Попов), О. Ю. Коростельов (ТОВ «Преображенське»), А. Ю. Задирака (ВАТ «Гуляйпільський елеватор»), Т. Б. Ілющенко (ЗАТ «Гуляйпільський сирзавод»), І. Павелько (ВАТ «Гуляйпільський райагропостач»), В. А. Лющанський (ЖВК «Спецсплавів»), А. Г. Лебедченко «Гуляйпільська нафтобаза»), Л. Я. Кравець (філія «Гуляйпільський райавтодор»), ПП Лагода, О. Д. Ялоза (Гуляйпільська дільниця «Втормет»), А. М. Семенюта (ДП «Гуляйпільський механічний завод»), ПП Клименко, Ю. І. Романець (ТОВ «Новий Заповіт»), М. Г. Алдошин (Гуляйпільська дільниця «Живзахист»), В. Ф. Бойко (ТОВ «Гуляйпільське товариство по виробництву кормів»), ПП Ціпінь, О. П. Зіненко (залізнична станція «Гуляйполе»), О. Ф. Новіков (райспоживтовариство), ПП Семенюта. Світла пам'ять щедрій душі колишнього директора ВАТ «Гуляйпільський елеватор» Виновому Л. М. Низький уклін батькам вихованців НВК, дякуючи яким старенькі класні кімнати – чепурні, пофарбовані, підбілені. І в дитсадку діткам веселіше, бо красивішими стали кімнати груп, кухня.

А ще хочеться щиро подякувати селищному голові І. Л. Чубу, який, як і колишній голова Н. М. Кузнецова, не тільки радо підтримує, але й багато допомагає у всіх добрих справах. А скільки їх ще попереду, бо ж НВК немає комп'ютера, шкільної їдальні, треба ремонтувати каналізаційну систему в дитсадку, дах другого корпусу школи...

Все це ми обов'язково зробимо!.. І буде довго ще лунає сміх малечі в дитсадку, мелодійно переливатись шкільний дзвінок, і будуть щовесели ластівки прилітати до своїх давно вже звичних гніздечок, і буде усе, як вперше – уроки, відкриття, допитливі іскорки в очах, неправильно розв'язана задача, «ненароком» вибита шибка, перше кохання... а, значить, життя!.. Життя складне і красиве, яке починається з родини, дитсадка, школи...

КОЛЛЕКТИВ УЧИТЕЛЕЙ

ВІСЬМЬ ДІТЯТИВ

ШКОЛА

1978

УЧ. ГОД

1977

пос. Залізничний

80 ЛЕТ ОКТЯБРЬ

«Учитель - это великий герой, который сажает детей в жизнь, чтобы они выросли в людей»

Коллектив учителей. 1977-1978 н. р.

З 2009-го року директором працює Лілія Іванівна Смола.

Нові часи висувають нові вимоги і перед педагогами, і перед учнями. Але і сьогодні вони докладають зусилля, щоб організувати цікаве і змістовне шкільне життя. Агітбригади юних пожежників, борців за здоровий спосіб життя виборюють призові міста на районних змаганнях.

Серед учителів останніх років слід згадати добрим словом Лідію Федорівну Толочко (була завучем школи, вчителем історії, загалом віддала педагогічній праці 50 років життя), нагороджену медаллями «За трудову доблесть», «Ветеран праці», нагрудними значками «Відмінник народної освіти СРСР» (1976 р.), «Відмінник народної освіти України» (1983 р.), вчительки початкових класів Людмилу Василівну Кузекіну, що віддала школі майже 30 років, вчительки іноземної мови Людмилу Михайлівну Захарченко (віддала школі 20 років свого життя), вчителів початкових класів Людмилу Василівну Миколаєнко, Ірину Миколаївну Притулу, Ларису Миколаївну Маслієнко, вчительки зарубіжної літератури Оксану Іванівну Горпинич, вчительки української мови та літератури Людмилу Миколаївну Тур, вчительки фізкультури Віктора Григоровича Третяка, вчительки математики Лідію Миколаївну Заворотинську.

Педагогічний колектив школи постійно молодшає, приходять нові вчителі. В їх руках – майбутнє країни.

За роки існування навчального закладу з нього вийшло багато учнів. Серед них знані і шановні люди в районі і області. Це – кавалер ордена «За заслуги» III і II ступеня, директор приватного сільськогосподарського підприємства «Мир» Олександр Григорович Чуб, директор ТОВ «Авангард» Василь Васильович Савченко, капітан II рангу Сергій Валентинович Білий (м. Мурманськ), доцент Української Національної Металургійної академії Іван Андрійович Побочий (м. Дніпропетровськ) та інші.

Директорами школи працювали:

Чучко Олександр Лазарович,
Плетінь Василь Григорович,
Прихідько Зоя Іванівна,
Плетінь Василь Григорович,
Книш Василь Іванович,
Кудряшова Наталія Василівна,
Книш Василь Іванович,
Шамрай Світлана Олександрівна,
Бурда Людмила Григорівна,
Смола Лілія Іванівна.

Директор школи В. І. Книш

ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

Приміщення Центру дитячої та юнацької творчості

1 вересня 1936 року збудовано і відкрито в Юнацький день перший в районі клуб (палац піонерів і жовтенят).

15 грудня в Гуляйпільському палаці піонерів відбувся пушкінський вечір учнів середньої школи. Його відкрив відмінник навчання учень 10 класу Михайло Піпкін.

Доповідь про життя і творчість поета зробив учитель О. Спиця. Після нього виступили учні з декламацією віршів Пушкіна – «Чаадаєву», «В Сибір», «К няне», які чудово виконувала Дуся Клейн та інші. Також було показано інсценіровку твору «Цыгане».

У лютому 1937 року при піонерському клубі (палаці) було організовано сім різних гуртків, якими охопили понад 100 піонерів. За останні два місяці провели 15 різних масових вечорів, два вогнища, заочну екскурсію до місця загибелі «Челюскіна».

Піонерський клуб не мав своїх коштів. Тому йому допомагали організації Гуляйполя, а саме: промартілі «Кусттруд», «Хімік», імені Чубаря, педтехнікум, МТС. Промартіль «Червоний металіст» зобов'язувалася віддати з чавуну дві скульптури «Піонер».

У дні зимових канікул 1940 року піонерський клуб (палац) організував для учнів розваги. У просторому залі красувалась ялинка. Діти виступали з фізкультурними номерами, співали пісні, декламували і танцювали.

В клубі працювали гуртки: авіамодельний, фотолюбителів, юних радистів та інші.

Проводилися шахово-шашковий та більярдний турніри, ранок для жовтенят, вечір художньої самодіяльності учнів, літературна вікторина.

Після визволення району від німецько-фашистських загарбників у червні 1944 року в місті Гуляйполі відкрито Палац піонерів. Приміщення відремонтували комсомольці промартілі «Червоний металіст». При Палаці організували гуртки: музичний, драматичний, співочий, художній, юннатів. Працювали бібліотека і тимурівські команди. Піонери влітку давали для трудівників полів концерти, допомагали в польових роботах.

Основною програмою діяльності піонерів і Будинку (палацу) піонерів у наступні роки були матеріали другого республіканського зльоту червоногалстучних, який закликав юних допомагати колгоспникам, підприємствам, займатися спортом, вивчати рідний край.

У 1961 році директорам Будинку піонерів працювала Любов Іванівна Явон. У цей час активізувалася участь шкільної молоді в суспільно корисних справах, посилювалася робота з піонерським і комсомольським активами, напружену пошукову роботу вели червоні слідопити.

11 серпня 1966 року працівник Будинку піонерів М. Кириленко розповідала: «21 рік минуло з того часу, коли відгриміли останні вибухи війни. Але інколи ще й сьогодні, мов далеке ехо грізного минулого, можна бачити в газетах оголошення такого змісту: «Допоможіть відшукати сина, матір, дочку...»

Нещодавно і наш Будинок піонерів одержав листа з Ростовської області від громадянки Лиманської, яка прохає наших червоногалстучних допомогти відшукати їй слід сина Івана Івановича Лиманського. Сімнадцятирічним юнаком його забрали в Німеччину. Та по дорозі, як ми дізнались зі слів матері, на Гуляйпільщині хлопцю вдалося втекти. Відомо нам і те, нібито мешканка села Зелений Гай Хорішко переховувала юнака аж до звільнення частинами Червоної Армії. У 1943 році Лиманський добровольцем пішов на фронт. Останній лист мати отримала від нього, коли був поранений і лікувався в госпіталі. На тому їх зв'язок перервався.

Цього листа ми одержали якраз в табірний сезон. І я разом з хлопчиками і дівчатками з міського піонерського табору «Вогник» відправилися на розшуки колгоспниці Хорішко.

У Зеленому Гаю, який згадувався в листі жінки, ми з допомогою мешканців встановили, що Хорішко там не проживає. Люди нам порадили шукати слід Хорішко в селах Грушевому або ж Добровільному, де живе багато людей з такими прізвищами.

І ось червоні слідопити знову в дорозі. Незважаючи на втому (адже в дорозі були майже цілий день), ніхто не скаржився. Свій табір ми розташували на березі ставка. Швидко поставили палатку і скоро вже здіймався димок над вогнищем, на якому варився похідний обід.

Після ретельних пошуків, багатьох зустрічей і розмов, нам здалося, що до мети залишився один крок, але тоненька ниточка раптово обірвалася. Самої Хорішко в цей час у селі не було. Зустрілися з її дочкою, дояркою сільгоспартілі «Победа». Вона пригадала, що мати дійсно переховувала від німців людей, але кого?.. Жінка пообіцяла все розпитати у матері і про все повідомити нас.

А ввечері, затамувавши подих, піонери слухали розповідь бабусі Ганни Пилипівни Сухової про жахливі дні окупації, як її, знатну ланкову, переслідували поліцаї, зрадники Батьківщини...

В душу юних громадян глибоко запали розповіді і спогади про непомірно тяжкі іспити нашого старшого покоління і його героїчну боротьбу.

...Два дні тому дочка Хорішко надіслала нам листа до Будинку піонерів. Вона розповіла, що, на жаль, мати не пам'ятає прізвище того, кого переховувала.

Та слідопити не втрачають надії довести справу до кінця. З юними мандрівниками ми намітимо дальший план пошуків. У цьому, сподіваюсь, нам допоможе і райвійськкомат. Адже Лиманський мобілізувався нібито нашим військкоматом».

У 1967 році у дні святкування 50-річчя Великого Жовтня юні жителі міста отримали гарний двоповерховий Будинок піонерів, споруджений робітниками міжколгоспбуду. У тому ж році Будинку піонерів присвоїли ім'я юної розвідниці – комсомолки Алли Оношко. Згодом тут відкрили кімнату – музей Алли Оношко при підтримці колективу заводу продтоварів (директор М. Є. Муравей), а на кошти, зібрані піонерами та комсомольцями району біля Будинку піонерів (творчості) установили погруддя Алли Оношко.

У вересні 1968 року – в рік 35-річчя визволення району від німецько-фашистських загарбників юні гуляйпільці подивилися виставу, написану директором клубу «Металіст» М. М. Колісником, про юну патріотку, розвідницю-землячку Аллу Оношко в актовому залі Будинку піонерів, яку поставив драматичний колектив районного Будинку культури.

При Будинку піонерів завжди працювали різні гуртки та клуби. Так у вересні 1968 року при районному Будинку піонерів створили клуб інтернаціональної дружби, до складу якого входило 120 чоловік.

До клубу охоче вступили і учні Гуляйпільської середньої школи № 1.

Кідовці (так називали членів клубу) обрали своїм девізом слова «Честно жить, вечно дружить, мир на земле крепить». Вибрали вони раду клубу. До її складу входили Валя Алімова, Люба Юрпалова, Світлана Скомська і Таня Шаровська. А президентом клубу довірили бути Тані Галушко. Керувала клубом Раїса Іванівна Плетінь.

Члени клубу інтернаціональної дружби вели жваве листування з піонерами союзних республік, цікавились історією зарубіжних піонерських організацій, вивчали життя і звичаї народів інших країн. Вони написали листи до Франції, Польщі, Куби, Болгарії, В'єтнаму, в яких прохали юних друзів розповісти про піонерське життя, про свій народ.

Кідовці відзначали усі червоні дні календаря. У 1968 році до Дня Конституції вони підготували цікавий ранок «П'ятнадцять республік – п'ятнадцять сестер» і виступили з ним у районному Будинку піонерів. Дівчата були у гарних національних костюмах з прапорами союзних республік у руках. Кожна з них коротко, але змістовно розповіла про свою республіку, про її чудових людей. Потім вони декламували вірші, співали пісні, виконували національні танці.

1 червня члени клубу провели форум різноколірних галстуків, які допомогли виготовити члени гуртка крою та шиття, яким керувала

Педколектив Будинку піонерів. 1961 р.

Приміщення Будинку піонерів. 1968 р.

Лідія Володимирівна Закарлюка (до речі, з 1966 року при районному Будинку піонерів діяв гурток крою та шиття). Юні умільці виготовляли багато костюмів для танцювального та драматичного гуртків. Тут працювала постійно діюча виставка інших робіт. Після закінчення навчання члени гуртка одержували свідоцтво інструктора. Воно давало право вести гурток крою та шиття в школі.

Протягом 1961-1970 років у Будинку піонерів працювали гуртки: вокальний (керівник Д. І. Шинкаренко), фото (В. Г. Яковенко), випалювання (К. П. Іл'юйко), художнього слова (Г. М. Миргородська), кіно (Г. М. Чучко), радистів (В. М. Гусев), вихованці якого вели репортажі у прямому ефірі. Працювала Ленінська кімната (керівник М. М. Глазунова).

Кращі гуртківці відвідували піонерські табори у с. Новопетрівці, виїздили до Дібрівського лісу, до м. Запоріжжя.

Естетично, зі смаком оформляв приміщення Будинку піонерів вчитель малювання СІШ № 1 Борис Михайлович Матвеев.

19 травня 1970 року розповідала директор Будинку піонерів Г. М. Миргородська:

– Центром організації масових районних заходів є Будинок піонерів. Тут дітвора виховується в душі дружби між народами. Влаштувалися інсценовані фестивалі, концерти, будили творчу думку і розвивали фантазію змагання команд КВК тощо.

У березні в Будинку піонерів поставили платний концерт, а зібрані кошти перерахували у фонд будівництва Палацу піонерів на Чукотці.

Свої здібності і нахили жовтенята, піонери і комсомольці розвивають у різних гуртках: юних майстрів технічної творчості для школярів молодших класів (керівник Л. В. Закарлюка), технічного моделювання для старшокласників (М. Н. Волох), юних авіамоделістів (Л. Г. Корнелюк) та інших.

Нині авіамоделісти виготовляють схематичні моделі, готуються до конкурсу на кращу роботу. Його буде проведено в таборі денного типу, який почне працювати з 1 червня. А нині майстри технічної творчості (гурток відвідують учні четвертих класів) виготовили моделі космодрому, торпедного катера. Тут неабиякі здібності виявили Сергій Малука, Саша Онішко і Сергій Попов.

З метою пропаганди і популяризації робіт юних техніків організувалась виставка дитячих робіт. Журі визнало кращими роботи членів гуртків «Умілі руки» – фізико-технічного з Гуляйпільської СШ № 1. Діти в основному виготовляли наочність для уроків з фізики.

Учасники художньої самодіяльності брали активну участь у підготовці і проведенні свят.

28 березня 1972 року в районному Будинку піонерів відбулася нарада юнкорів районної газети «Зоря комунізму», редакторів і членів редколегій шкільних стіннівок. Йшла розмова про те, як треба робити стінні газети, щоб вони були справжніми організаторами в створенні дружного згуртованого дитячого колективу.

Про види газетних жанрів, їх призначення та літературні відмінності і форми подачі матеріалів, організацію випуску і оформлення стінної преси розповів присутнім завідділом редакції газети «Зоря комунізму» І. І. Нежижим.

У середині квітня 1973 року в Будинку піонерів пройшов другий районний зліт відмінників. Їх 373 – правофлангових у навчанні – жовтенят, піонерів і комсомольців. Вони зібралися на свій форум, щоб підбити підсумки навчання, говорити про свої плани на майбутнє, поділитися досвідом оволодіння знаннями, позмагатися в кмітливості.

Почесними гостями форуму були: заслужена вчителька УРСР Г. І. Руденко, член ради районної піонерської організації, Герой Соціалістичної Праці І. П. Мартиненко, завідуючий відділом пропаганди і агітації райкому партії В. М. Колосовський, завідуючий районним відділом народної освіти С. І. Іванов.

Першим учасників зльоту вітав В. М. Колосовський. А С. І. Іванов

розповів як, чому і для чого треба сумлінно навчатися, яким має бути відмінник.

Десятикласниця СШ № 4, відмінниця навчання Люба Діденко поділилася з трибуни досвідом, як вона поглиблює свої знання з предметів, що дають їй факультативи і предметні олімпіади (вона – переможець районної олімпіади з іноземної мови і учасниця обласної олімпіади з цього предмета).

Про боротьбу за міцні знання в піонерських дружинах розповіла голова районного піонерського штабу Валя Болва.

Із захопленням усі присутні у залі взяли участь у конкурсах на кращих юних географів, літераторів, біологів, математиків.

На зльоті групу найкращих учнів нагороджено грамотами районного відділу освіти і районного комітету комсомолу. Серед них – І. Кошельник, Т. Тур (СШ № 1), В. Болва (СШ № 3), Т. Єна (СШ № 4), О. Кеда (Полтавська школа-інтернат) та інші (всього 18 чоловік).

В ті роки добра слава йшла про хореографічний колектив, керівником якого була Галина Василівна Онопрієнко. Одним із нововведень часу став Клуб філателістів, який очолював Володимир Трохимович Литвиненко.

30 вересня 1976 року директор районного Будинку піонерів і школярів Г. М. Рудіна повідомляла:

– Минулої неділі районний піонерський штаб провів зліт юннатів, присвятивши його п'ятиріччю ударних піонерських справ і 60-річчю Великого Жовтня. Проходив він у Будинку піонерів імені А. Оношко.

На зліт прийшли й почесні гості: учасники Великої Вітчизняної війни О. Я. Сіріньок, О. О. Цибенко, І. А. Скиба, Д. Д. Куш, любитель-квітникар Г. А. Жилінська, керівник бригади комбінату комунальних підприємств з благоустрою В. Г. Зуйченко.

Про юннатівську науково-дослідну роботу розповіли учні Неля Бойко (Верхнотерсянська восьмирічна школа) і Тома Закарлюка (восьмирічна школа селища Залізничного). А Таня Крупко, учениця Комсомольської СШ, запропонувала провести у районі операцію «Квітці революції – піонерський салют».

З порадами щодо вирощування і зберігання квітів виступили Г. А. Жилінська та В. Г. Зуйченко. З великою увагою учасники зльоту слухали виступи О. Я. Сіріньок і Д. Д. Куша.

Юннати з нетерпінням чекали рішення гостей – чий же букет кращий? І ось за одноставним рішенням журі кращими були визнані букети «Безсмертя» (СШ № 4), «Любимим наставникам» (СШ № 1),

«Слава труду», «Рідна природа моя» (восьмирічна школа селища Залізничного), «Ім – 17, вічно – 17» (СШ № 3), «Москва зустрічає гостей у 80-тім», «Зіркам назустріч» (Успенівська СШ), «Троянда – цариця квітів» (Воздвижівська СШ).

На зльоті було прийнято звернення до всіх юннатів району, в якому говорилося, що починається п'ятирічка ударних піонерських справ. Вона є складовою частиною Всесоюзного маршу піонерських загонів. Кожен загін, кожен піонер мали стати учасниками операцій «Зелене вбрання Вітчизни», «Земля в цвіту», «Зеленбуд», взяти активну участь у Всесоюзній туристично-краєзнавчій експедиції піонерів і школярів «Моя Батьківщина – СРСР». Кожна піонерська дружина району протягом п'ятирічки повинна виростити і доглядати 500 плодкових дерев, 1000 декоративних дерев і кущів, створити при школах теплиці для вирощування квітів.

Готуючи гідну зустріч 60-річчю Великого Жовтня, юннати району закликали всіх червоногалстучних підтримати ініціативу піонерів дружини імені Л. Голікова Комсомольської СШ і зробити кожен садок, кожне село квітучим садом.

18 травня 1981 року у Москві відкрився VIII Всесоюзний зліт піонерів. Член ради дружини імені Ю. О. Гагаріна СШ № 4 Анжела Машкова була делегатом VIII Всесоюзного зльоту піонерів.

12 вересня 1981 року директор Будинку піонерів В. Г. Люта повідомляла:

– Днями в районному Будинку піонерів імені Алли Оношко відбувся кущовий семінар старших вожатих, директорів і методистів Будинків піонерів, секретарів – завідуючих шкільними відділами райкомів комсомолу. Гостей з Вільнянського, Куйбишевського, Пологівського і Новомиколаївського районів урочисто вітала піонерія Гуляйпілля. Діти вручили їм пам'ятні подарунки.

Учасники семінару немало цікавого почерпнули, побувавши на зборі загону імені В. В. Горбатка четвертої середньої школи «Мы гордимся историей нашей и готовы ее продолжать», а також на засіданні ради друзів жовтєнят першої середньої школи. Корисною виявилася і виставка «З досвіду роботи старших вожатих району».

У листопаді 1981 року в Будинку піонерів районний піонерський штаб спільно з штабом друзів жовтєнят організував збір переможців жовтєнятської гри-подорожі «Жовтєнята – по країні Жовтня».

На початку грудня 1981 року в районному Будинку піонерів і школярів пройшов огляд шкільних агітбригад, присвячений 60-річчю

піонерії. На ньому перше місце виборола агітбригада «Юні мандрівники» Комсомольської СШ. Друге місце поділили перша середня і Малипільська восьмирічна, третє місце посіли любимівці.

VIII Всесоюзний зліт піонерів дав старт п'ятирічці трудових піонерських справ. Девіз її – «Кожному піонерському загону – ударну справу, кожному піонеру – трудове завдання».

Червоногалстучні району активно включилися в операції цієї п'ятирічки. Протягом навчального року вони зібрали 70 тонн макулатури, 180 тонн металолому, 60 кілограмів лікарських рослин, розповсюдили на 1000 карбованців літератури, виростили 2500 кролів.

Кращі з кращих піонерських активістів (біля 200), ті, хто своєю працею доповнив трудові звершення Батьківщини, зібрались на районний зліт переможців п'ятирічки трудових піонерських справ, що відбувся у травні 1982 року в Будинку піонерів імені Алли Оношко. Серед них – переможці «Мільйон – Батьківщині» Людмила Бобир, Валентина Кравченко, Любов Шушура (Успенівська СШ), Валентина Тимошенко й Любов Семенченко (СШ № 3), Роман Коломонець і Наталка Тимошенко (СШ № 1), найактивніші члени операцій «Уренгой», «Малютко», юні кролівники, юннати та багато інших.

Переможець операції «Створити під силу одному кролеферму вдома» Микола Прядко з Добропільської СШ, голова ради дружини СШ № 1 Олена Грицаєнко і голова ради загону СШ № 4 Світлана Бохан поділилися з учасниками зльоту досвідом роботи.

Школярі взяли участь у піонерській плавці на експериментальному заводі сільгоспмашин, побували на екскурсії в районній друкарні, у дитячій бібліотеці, на міжгосподарському підприємстві по виробництву продуктів птахівництва, зустрілися з вихованцями дитсадка «Сонечко».

30 кращих піонерів влітку 1982 року разом із своїми вожатими поїздом дружби подорожували по Криму.

Наведені факти ще раз доводять, що у 70-80-х роках минулого століття Будинки піонерів були центром піонерської діяльності школярів. Основним завданням якого стояло координування, планування, розширення діяльності загонів червоногалстучних, організація роботи з вожатими, робота з жовтєнятами. Семінари піонервожатих мали практичний характер. Працівники закладу ділилися досвідом роботи і вмінням виготовляти різні вироби, сувеніри, оформляти піонерські кімнати та куточки. Надавалась методична допомога у проведенні урочистих лінійок, піонерських зборів, свят.

Заняття у ляльковому театрі

Роботою гуртків, клубів за інтересами, наприклад, старшокласників керувала рада шкіл міста на чолі із завідуючими відділом райкому комсомолу – Т. Д. Третяк, М. Фістик, Н. Г. Сухіною, Н. М. Зававою, Н. О. Борисенко, Т. М. Лапіною, А. Шаровською, Н. В. Вакулінською (в різні роки) та ін.

Фестивалі, конкурси, олімпіади, зльоти, огляди – вся ця творча робота ради районної піонерської організації в 60-90-х роках проводилась під керівництвом директорів Будинку піонерів М. В. Колосовської, Л. І. Явон, Г. М. Миргородської, Л. Я. Ломенко, Г. М. Рудіної (Назаренко), В. Г. Лютої, Т. В. Плисенко, Л. В. Клименко.

Крім роботи з учнями, педагогічний колектив Будинку піонерів надавав конкретну допомогу старшим піонерським вожатим, класним керівникам у проведенні масово-політичної, культурної роботи серед школярів. Це вони – штурмани піонерської романтики готували лінійки, приймали в піонери молодших школярів, готували старших піонерів до вступу в комсомол:

Марія Василівна Колосовська – делегат Всесвітнього фестивалю молоді в Москві, нагороджена Знаком ЦК ВЛКСМ «Краща піонерська вожата», Лілія Іванівна Доннік, Любов Єгорівна Мартиненко, Ніна Олексіївна Борисенко (Новохатько), Ера Василівна Бутенко, Валентина Григорівна Клешня (Люта), Валентина Олексіївна Демченко

(Шаровська), Людмила Володимирівна Клименко, Галина Михайлівна Рудіна (Назаренко) та ін.

Делегатом I Всесоюзного зльоту вожатих стала директор Будинку піонерів Валентина Григорівна Люта. На III Всесоюзному зльоті, що відбувся у 1983 році, вожатих Гуляйпільщину представляла Людмила Володимирівна Клименко.

З початком епохи перебудови головним у роботі стає організація мережі гурткової роботи та проведення масових заходів з організації дозвілля учнів, а політична спрямованість Будинку піонерів відходить на задній план.

Очолила педагогічний колектив закладу молода, сповнена сил та енергії Людмила Володимирівна Клименко.

Новий 1987-1988 навчальний рік розпочався з реорганізації навчальної роботи. Було створено 5 відділів організації гурткової роботи: політично-масовий, технічної творчості, художнього виховання, туризму і краєзнавства, військово-спортивний. В цей час розпочинають роботу нові гуртки: килимоділля, народної творчості, народознавства. 33 гуртки охоплювали 495 дітей.

30 жовтня 1991 року районний Будинок піонерів імені Алли Оношко перейменували у районний Будинок творчості для дітей та юнацтва. З того часу роботу педагогічного колективу спрямовано на розкриття здібностей вихованців та здобуття ними додаткової освіти.

Саме в цьому році вперше проведено атестацію позашкільного закладу і обласний фестиваль дитячої творчості «Таланти твої, Україно!» та конкурс-виставка «Знай і люби свій край», першими переможцями якого стали: танцювальний колектив «Алфавіт» (керівник А. В. Карпенко), театральний «Тест» (М. Г. Біленко), гурток чеканки по металу (В. М. Кирилов).

Про творчі здобутки колективу «Алфавіт» говорять численні виступи, нагороди (дипломи та подяка вдячних глядачів), участь у конкурсній телепередачі «Ранкова зірка» (1994 р.) в Москві, Міжнародному фестивалі дитячої творчості «Підводна фантазія» (м. Донецьк), обласному молодіжному фестивалі естрадного мистецтва «Зорепад» в номінації «Дебют»;

у 1995 році – перемога у жанрі естрадного танцю «Модерн» на обласному молодіжному фестивалі естрадного мистецтва «Зорепад», участь у аналогічному фестивалі «Мала Хортиця», присвяченого 500-річчю запорозького козацтва, лауреат обласної премії для обдарованої молоді в галузі «Естрадного мистецтва»;

у 1996 році – телевізійний конкурс фант-лото «Надія» і фестиваль дитячого та естрадного мистецтва «Азовські вітрила»;

у 1997 році – за пропаганду національної культури, виконавську майстерність, численні перемоги в конкурсах «Алфавіт» премійовано путівкою до міжнародного табору «Артек».

Але, окрім танцювального колективу «Алфавіт», шану і визнання в той час здобули:

гурток «Різьба по дереву» (керівник В. В. Семенюта) – лауреат обласного конкурсу юних талантів;

ансамбль ложкарів (Б. В. Лопухін) – лауреат обласного фестивалю дитячої творчості «Таланти твої, Україно!»;

вокальний гурток (Л. В. Третьякова), представлений на телевізійному фестивалі дитячого та естрадного мистецтва «Азовські вітрила» Катериною Воліковою, Валентиною Луговенко, Олександром Малюкою.

У 1992 році починають роботу гурток «Юний програміст» та безкоштовна комп'ютерна ігroteка. В цьому ж році переможці обласного фестивалю дитячої творчості «Таланти твої, Україно!» провели акцію «Даруємо усім добро», відвідавши з концертом села Гуляйпільського району.

Дитячий Будинок творчості (колишній Будинок піонерів) на початку січня 1995 року мав 30 гуртків і в кожному по 16 дітей. Це – «Одяг для ляльки Барбі» (керівник С. В. Люта), «Олівець-малювець» та «Весела палітра» (Л. В. Третьякова), різьби по дереву (В. В. Семенюта), танцювальний (А. В. Карпенко)...

З вересня 1995 року гуртки об'єднали в студії. І тому при Будинку творчості почали діяти студії «Український візерунок», «Стиль-студія», «Веселка», театр-студія «Посмішка».

Добрими помічниками закладу зарекомендували себе Т. К. Жаболенко (ПП «Госптовари»), О. О. Дибенко (ДДО «Ярослава»), Н. О. Тур («Світанок»), Т. М. Андрушина («Житниця»), М. М. Шейко (АТВТ «Завод лакофарбових виробів»).

Щороку влітку, починаючи з 1997 року і по теперішній час, при Будинку творчості працює дитячий майданчик «Веселад». Адже неможливо уявити відпочинок дітей без рухливих ігор, цікавих конкурсів, різноманітних музичних заходів, адже це дарує школярам радість спілкування та активного відпочинку.

У 1998 році на базі Комсомольської загальноосвітньої школи було створено хор української пісні «Струмочок» (керівник Оксана Лопухіна). Учасники колективу – діти, які люблять і шанують народну пісню. За високий художній рівень репертуару та виконавську майстерність у

2000 році Міністерство освіти і науки України присвоїло «Струмочку» звання «Зразковий дитячий хоровий колектив». Того ж року на обласній хоровій асамблеї «Струмочок» посів перше місце в номінації «Дитячий хоровий колектив».

У 1998 році розпочав свою роботу і театр мод «Ленуся» (керівник І. І. Борщ), який об'єднав дітей та батьків однією справою – пошиттям та демонстрацією моделей одягу. У 2002 році роботу колективу відзначили на обласному конкурсі театрів мод у місті Запоріжжі.

Педколектив Будинку творчості, 1991 р. Перша зліва – директор Л. В. Клименко

З часом підрастають діти, змінюється і контингент позашкільного закладу, відкриваються нові гуртки, такі, як шейпінг (керівник Н. Є. Гавриленко), знавців англійської мови (Л. І. Гура), крою та шиття (І. В. Самохліб), «Яскраві намистечки» (Ю. І. Коростильова).

У 1999 році при Будинку творчості створено поетичний клуб «Пролісок» (керівник Н. В. Квітка), мета якого знаходити і плекати літературні таланти учнівської молоді. За роки роботи з друку вийшли поетичні альманахи «Пролісок-1» (2001 р.), «Пролісок-2» (2002 р.), «Пролісок-3» (2003 р.) і «Пролісок-4» (2010 р.). (Про роботу клубу мова йтиме у окремому розділі – Авт.).

У 2002 році світ побачила збірка віршів вихованки клубу Катерини Сіриньок «Душі моєї акварелі».

У 2003 році вийшла з друку збірка віршів вихованки клубу Олени Мухи «Сяйво мрій», у 2005 році – «Веснами».

Поетичні здобутки вихованців «Проліску» опубліковані в журналах «Обдарована дитина», «Сільська школа», «Українська школа та література», газетах «Сільський час», «Место встречи», «Голос України», «Голос Гуляйпільля».

Випускники клубу «Пролісок» Катерина Сірінюк, Олена Муха, Ліля Ніколаєнко закінчили факультет журналістики та працюють за фахом. Максим Лопатін, Аліна Доннік, Юля Колеснік, Юля Маловічко навчались або навчаються на факультеті журналістики вищих навчальних закладів.

У 2007 році «Пролісок» отримав високе звання «Зразковий дитячий колектив».

При позашкільному закладі з 1999 року працює гурток раннього розвитку творчості «Пізнайко», основним завданням якого є залучення дітей, які не відвідують дитячий садок, виявлення та творчий розвиток дошкільнят, їх адаптація у колективі та психологічна підготовка до навчання у школі.

У 1999 році районною премією для обдарованої молоді в галузі образотворчого мистецтва було нагороджено керівника гуртка Інну В'ячеславівну Самохліб з Будинку творчості для дітей та юнацтва.

У кінці травня 1999 року у згаданому закладі проходив районний конкурс серед працівників дошкільних закладів під назвою «Вихователь-99».

Із 2001 року в районному Центрі дитячої та юнацької творчості впроваджується Програма «Сприяння просвітницькій роботі «рівний-рівному», яка має за мету утвердження здорового способу життя, розвитку духовного, психічного здоров'я дітей. Координатором Програми є методист закладу Н. Є. Гавриленко, котра веде гуртки «Здоровий вибір» та «Підліток».

Гуртки відвідують підлітки 12-14 та 15-17 років. Кожна група налічує до 15 дітей. Заняття проводяться двічі на тиждень по дві години у формі тренінгів за вимогами Програми. Для проведення останніх створені відповідні умови: обладнане навчальне приміщення, створена матеріальна база. З 2001 року підготовлено 36 підлітків-інструкторів.

Восени 2002 року на базі ЦДЮТ створено вокальний колектив «Випадкова зустріч». Незмінним керівником його є Валентина Іванівна Жук. Вже по весні 2003 року з'явилися перші нагороди: друге місце зайняло вокальне тріо у районному конкурсі «Веселі нотки», Дмитро Самойлик переміг у номінації «Юне обдарування». Тоді ж молодший склад

колективу запросили на дитячий фестиваль «Капітошка», Дмитро Самойлик, Андрій Чорний, Юлія Шаровська, Вероніка Троян вибороли всі призи і повернулися додому з перемогою та цінними подарунками.

З 2003 року ні один концерт у місті не відбувається без участі колективу. Кожного року поповнюється колекція нагород, за перемоги у різних конкурсах «Веселі нотки», «Спадщина», «Шекіленд збирає друзів», «Співає юність України» та інших.

У 2010 році вихованці колективу брали участь у другому обласному фестивалі хорового мистецтва та були нагороджені дипломом другого ступеня.

Заняття для багатьох дітей не пройшли марно. Так Роман Балан і Юлія Крат навчались у Харківській академії культури (естрадний спів). Елеонора Камериста закінчила Запорізьке музичне училище. Антон Шаповал навчався у Мелітопольському училищі культури. Ті учасники колективу, які обрали собі інші вузи, не полишають співу.

Призер обласних і районних фестивалів «Зорепад» та «Спадщина» Альона Богданова, навчаючись у Дніпропетровській юридичній академії, бере активну участь у художній самодіяльності. Ганна Клименко, яка працює на районному радіо, завжди бажаний гість у концертних програмах Гуляйполя та Поліг, як і Ігор Люцанський.

З 2004 по 2009 роки у РЦДЮТ працювала фольклорна група «Козачата» (керівник Л. Г. Гура). Колектив нагороджений грамотою обласного управління освіти і науки за участь у фестивалі дитячої та юнацької творчості «Співає юність України!»

Навчити дітей бачити красу, образно відтворювати її, виховувати естетичний смак, емоційно сприймати природу і опановувати закони художньої виразності намагалась керівник гуртків «Фітодизайн», «Юний художник», «Дитячі самоцвіти», «Випалювання», «Декоративний розпис» Юлія Миколаївна Михайленко. Свої здібності вихованці проявляють на конкурсах районних та обласних рівнів.

З 20 лютого 2003 року колектив Будинку (Центру) дитячої та юнацької творчості очолює Лариса Олександрівна Горпинич. За час її роботи він не втратив здобуті позиції, а з кожним роком поліпшує їх.

На початку 2006-2007 навчального року Л. О. Горпинич розповідала:

– В умовах ринкових відносин, соціальних і економічних реформ підвищився попит на високоосвічених, ініціативних та енергійних ділових і винахідливих молодих людей. Виховання цих якостей можуть забезпечити разом з іншими і заклади позашкільної освіти, які покликані допомогти дитині самоствердитися, навчатися вирішувати життєві проблеми адекватно інтелекту, власним цілям та інтересам.

Педколектив. 2004 р.

Одним із таких закладів в нашому місті є Центр творчості для дітей та юнацтва. Його педагоги забезпечують розвиток різнобічних дитячих інтересів, обдарувань, наповнюють позаурочний час вихованців приємними враженнями, дають позитивний зразок соціальних переживань на основі високої поваги до дитини та духовної близькості між вихованцями й наставниками.

На 2006-2007 навчальний рік адміністрація ЦТДЮ планувала охопити гуртковою роботою 620 дітей, які займалися у 30 гуртках такого спрямування: декоративно-прикладного, художньо-естетичного, вокального, музичного, соціально-реабілітаційного, поетичного, іноземної мови, дослідницько-експериментального, краєзнавчого, екологічного. Їх роботу забезпечували компетентні творчі та енергійні керівники О. М. Шрамко, Л. М. Семенченко, Ю. І. Коростильова, Н. В. Квітка, В. І. Жук, Л. М. Гура, О. І. Гопка.

За підсумками обласного фестивалю „Співає юність України” грамотами обласного управління освіти за вагомий внесок у розвиток творчої особистості та результативну роботу з обдарованою молоддю нагороджені керівники гуртків Н. В. Квітка, О. М. Шрамко, Л. М. Гура та директор закладу Л. О. Горпинич.

Вихованці Центру творчості беруть активну участь у різноманітних конкурсах, фестивалях, виставках та досягають високих результатів.

Хор української пісні «Струмочок»

Протягом 2005-2006 н.р. обласними грамотами управління освіти нагороджені вихованка гуртка «Вокальний спів» Тетяна Гребенюк – за високий художній рівень та виконавську майстерність на обласному фестивалі «Співає юність України» та вихованка гуртка «Юний художник» Катерина Скрипай – за високий художній рівень виконання та відображення місцевого колориту у творчих роботах на обласній виставці-конкурсі «Знай і люби свій край».

За участь в обласному гуманітарному конкурсі «Космічні фантазії» гуртківці посіли призові місця: Аліна Кравченко – вихованка гуртка «Дитячі самоцвіти» – I місце; Наталка Панасенко – вихованка гуртка «Дитячі самоцвіти» – II місце; Карина Камай – вихованка гуртка «Яскраві намистинки» – II місце; Вікторія Кириченко – вихованка гуртка «Яскраві намистинки» – III місце.

Щороку у закладі проводиться конкурс «Кращий гурток». У 2006 році це звання вибороли вихованці фольклорної групи „Козачата” (керівник Л. М. Гура).

Але поряд із здобутками залишається низка проблем. Немає комп'ютерної техніки у закладі, вже декілька років не оновлюється музична апаратура. Та, незважаючи на всі негаразди, заклад існує і на належному рівні надає освітні послуги.

Напередодні 75-річчя Центру директор його повідомляю:

– Про високий рівень результативності роботи керівників наших гуртків з обдарованими дітьми та молоддю свідчать вагомі успіхи участі вихованців у численних конкурсах виставках, фестивалях. Варто відзначити тут Валентину Жук, яка у цьому році була нагороджена грамотою відділу освіти райдержадміністрації за якісну підготовку вихованців до участі в обласному огляді дитячої та юнацької творчості «Таланти твої, Запорізький краю!». Вихованці театру пісні «Випадкова зустріч» та гуртка «Хоровий спів» під її керівництвом показали дуже гарні результати за цей період. Є чим похвалитися і керівнику гуртків Ірині Пузановій, адже її «Дитячі самоцвіти» здобули нагороди за участь в обласних конкурсах-виставках. Дипломами також відзначені гурток «Театральний» під керівництвом Світлани Клименко та «Сучасний танець» (керівник Олександр Балан). До перемог можна віднести й чергове видання у цьому році літературного альманаху із загадковою назвою «Неземна магія земних почуттів», де побачили світ перші проби пера вихованців клубу «Пролісок». Вихованців поетичного клубу «Пролісок» запрошено до участі в гала-концерті обласного огляду дитячої та юнацької творчості «Таланти твої, Запорізький край!»

Працівники Центру дитячої та юнацької творчості.
Друга справа директор Л. О. Горпинич. 2012 р.

Директори Будинків піонерів
(Центру дитячої та юнацької творчості) були:

Компанієць М.,
Явон Любов Іванівна,
Миргородська Г. М.,
Ломенко Л. Я.,
Рудіна Галина Михайлівна,
Люта Валентина Григорівна,
Плисенко Тетяна Василівна,
Клименко Людмила Володимирівна,
Горпинич Лариса Олександрівна.

ПОЕТИЧНИЙ КЛУБ «ПРОЛІСОК»

– Поетичний клуб «Пролісок» – один з видів гурткової роботи з літературно обдарованою молоддю, створений у 1999 році на базі Центру дитячої та юнацької творчості міста Гуляйполя. Через його заняття за 13 років пройшло більше 80 дітей. З тридцяти двох випускників семеро навчаються на факультеті журналістики вищих учбових закладів України, шестеро обрали педагогічний фах і в цьому їм допоміг «Пролісок».

Вихованці клубу зі своєю наставницею поетесою Н. В. Квіткою. 2008 р.

З 1999-го по 2010-й роки клубом керувала поетеса, автор кількох оригінальних збірок поезії, інспектор дошкільного виховання райво Наталія Василівна Квітка.

– За час роботи поетичний клуб, – розповіла 14 жовтня 2011 року Н. В. Квітка, – мав свої успіхи і здобутки – перемоги у районних, обласних конкурсах літературного спрямування, публікації на шпальтах районної, обласної, республіканської преси і нарешті – випуск власних творчих доробок – у альманахах «Пролісок – I, II, III».

Великою радістю для клубу і стимулом для вихованців було народження власних поетичних збірок Катерини Сіріньок «Душі моєї акварелі», Олени Мухи «Сяйво мрії», «Веснами», добірка поезій Тані Козлової «Моя зоря», що увійшли до альманаху «Пролісок-4».

Поетичний клуб – різновікове об'єднання учнів. Вік, досвід, місце навчання не мають значення – це єдиний творчий колектив однодумців, закоханих у рідну мову, поетичне слово, з великим і щирим бажанням – творити.

З чого все почалося?

Довгий час працюючи в системі освіти району, беручи участь у оцінюванні творчих учнівських робіт, була здивована великою кількістю літературно обдарованих дітей. Консультуючи їх з приводу техніки написання віршованих творів, прийшла до висновку – настав час створити шкільне літературне об'єднання поетично обдарованих дітей. Головною метою на той час було – допомогти розкрити природні творчі задатки, реалізувати потенціал, активізувати здібності, що надавало б можливість самореалізуватись у пошуках, підвищити власну самооцінку. Дану ідею підтримав районний відділ освіти і саме районний Центр дитячої та юнацької творчості став для вихованців клубу своєрідною і єдиною Альма-матер.

Вересень 1997-го року став початком творчого шляху для більшості вихованців клубу, а було їх спочатку 13, саме їх доробки увійшли до збірки «Пролісок I» у 2003 році. Назву придумали самі гуртківці, мотивуючи тим, що перша квітка весни – саме пролісок, а весна – це пора дитинства, мрій, сподівань і початок великого шляху творчої особистості. Такими ж скромними, несміливими, тендітними і чистими є і перші вірші, перші кроки у прекрасну самобутню країну поезії, у чарівний водограй української мови, живого слова і власних почуттів. Ось так клуб став «Проліском». Він має свої добрі традиції. Це – урочистий

прийом у «пролісківці», де учнів знайомлять із Статутом клубу, з правилами, визначається наставник, читаються вірші і присвяти. Такими ж урочистими є і випускні вечори, де вихованцям вручаються папки, з якими вони пройшли увесь шлях «Проліску», читаються їхні перші вірші і написані «зрілою» рукою, даруються вітання і подарунки, дружні шаржі і «сценки» з життя колективу.

Справжніми святами у колективі були творчі вітальні для батьків, вчителів, ровесників – це своєрідний творчий звіт усіх учнів «Проліску», де подія «на крилах музики» полонить серце дорослих і дітей, де вихованці демонструють свій досвід, вправність: пишуть мініатюри на певну тему, на картину, фантазують, пишуть вітання, дружні шаржі, дивуючи присутніх.

З особливою ретельністю готувались до віталень, які проходили в дошкільних закладах, у школах, в дитячій бібліотеці для дітей дошкільного і шкільного віку. Окрім того, що пролісківці демонструють свої творчі здібності – водночас це і пропаганда рідного слова, краси і глибини рідної української мови.

Результатом роботи клубу в першу чергу було духовне збагачення дітей, яке в подальшому сприяло їх місцю як творчої особистості в суспільстві і вибору майбутньої професії, формуванню особистісних рис характеру.

Літературно-просвітницька діяльність клубу, результатом роботи якої була зацікавленість молоді літературою, бажання розкрити свої здібності, спробувати реалізувати свої задуми заслуговує на увагу.

– Маю надію, – говорила Н. В. Квітка, – що роки, проведені учнями у «Проліску», лишаться світлими сторінками творчого зростання і ми ще не раз почуємо про них, зустрінемося з їх віршами і творчі доробки прикрасять куточок «Літературної спадщини», «Проліску» у краєзнавчому музеї. Вважаю, що звання «Кращий зразковий художній колектив», який отримав наш «Пролісок» у 2007 році – заслуга саме дітей та спільної роботи педагогів та батьків.

З 2010-го року поетичним клубом «Пролісок» керувала поетеса, журналіст Олена Леонідівна Муха, яка продовжувала роботу Наталії Василівни Квітки, і у тому ж 2010 році підготувала четвертий альманах «Проліску».

З вересня 2011-го року «Проліском» почала керувати знову Н. В. Квітка.

ЧЕРВОНЕНСЬКИЙ НВК

Приміщення Червоненського НВК. 2011 р.

Вчителька В. В. Муравей.
50-і роки ХХ століття

У лютому 1930 року організовано радгосп «Червоний свиновод». З цього часу почало формуватися село Червоне. Як стверджують старожили, до 1949 року діти ходили до школи у село Марфопіль. І тільки в 1949 році у Червоному відкрили неповну середню школу. До 1950 року директором її була Валентина Вікторівна Муравей.

Вчителями тоді працювали:

Е. М. Данілова – класовод 1-го класу, С. Г. Заблодський – 2-го і 3-го класу, П. Н. Куц – 4-го класу. Російську мову та літературу читали В. В. Муравей, географію – М. П. Булат, німецьку мову – О. В. Зінченко, С. Г. Заблодський, алгебру, геометрію, фізику – П. Н. Куц, фізкультуру – Е. М. Данілова.

Діти ходили до школи з таких сіл: Червоне, Зелений Гай, Веселе, Затишшя, Дачне.

До першого класу пішли: Віра Григорівна Котенко, Катерина Іванівна Бондаренко, Олексій Федорович Шило, Василь Михайлович Голіков, Лідія Трохимівна Яланська, Василь Іванович Шушура, Гільда Олексіївна Степаненко, Василь Омелянович Ткачук, Віктор Семенович Діхтярь, Катерина Олександрівна Василькова, Леся Михайлівна Шкабарня, Василь Сергійович Шило, Людмила Олексіївна Рагульська, Катерина Олексіївна Головка, Любов Яківна Боброва, Галина Данилівна Цурупа, Віктор Григорович Плясовиця, Віктор Миколайович Семеніхін, Роза Сергіївна Дроздова, Віктор Миколайович Полянський, Ніна Іванівна Бідай, Микола Іванович Чаєло, Володимир Антонович Рибак, Ніна Григорівна Іващенко.

Перейшли з Марфопільської неповної середньої школи у Червоненську 21 другокласник, 17 третьокласників, 21 четверокласник, 90 п'ятикласників, 17 шестикласників.

20 червня 1951 року закінчили Червоненську неповну середню школу (перший випуск): Віктор Трофимович Клименко, Іван Павлович Козицький, Георгій Миколайович Ковтун, Діна Акафіївна Дерев'янка, Іван Михайлович Макаренко, Ліда Андріївна Наян, Анатолій Григорович Плясовиця, Ніна Іванівна Пилипенко, Іван Сергійович Шило, Валентина Михайлівна Шкабарня, Микола Миколайович Мартиненко, Ніна Іванівна Вовк, Іван Петрович Северин, Віра Максимівна Котехова, Юрій Пилипович Вербицький, Марія Іванівна Клименко, Майя Олексіївна Шерстюк.

З 1950 по 1955 роки директором школи був Михайло Григорович Сердюк. Вчителями працювали: В. П. Гречко, К. Г. Шамрай (початкові класи), Зоя Іванівна Писанець (російська мова), Володимир Дмитрович Зуєв і Григорій Тимофійович Криворучко (фізкультура), Марія Михайлівна Набока (іноземна мова), Степан Григорович Заблудський (географія), Марія Петрівна Булат (заступник директора з навчальної роботи).

З 20 серпня 1955 року по лютий 1956-го директором школи працювала Л. А. Кучерова, з лютого 1956 року по 25 серпня 1956-го – Л. О. Крестянінова, з 25 серпня 1956 року по 16 серпня 1959-го – Степан Григорович Заблудський, з 16 серпня 1959 року по 26 жовтня 1960-го – Галина Василівна Ігнатова, з 26 жовтня 1960 року по 1963 рік – Катерина Федорівна Квітка, з 1963 року по 1984 рік – Іван Федорович Міщенко, який все своє життя присвятив школі разом із дружиною Ольгою Спиридонівною.

У 1967 році школа отримала двоповерхове сучасне приміщення, розраховане на навчання 320 учнів.

З 1984 року по 2003 рік школу очолювала Галина Андріївна Дерев'янка, яка нагороджена регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» та рядом Почесних грамот Міністерства освіти та науки України, районного відділу освіти.

20 лютого 1992 року випускники Червоненської неповної середньої школи Л. Черкунова й І. Козицький писали:

– Що змусило відкласти найважливіші справи випускників Червоненської неповної середньої школи і прийти, приїхати здалеку сюди 8 лютого 1992 року? Думаємо, що не помилимося, якщо скажемо, що в дорогу їх послала юність. Вони поспішали на зустріч зі своїм безтурботним дитинством, першим коханням, улюбленими вчителями. А школа радо зустрічала своїх вихованців різних поколінь.

Взялася організувати цю справу вчителька англійської мови Ірина Вікторівна Артюх, а допомагав їй увесь педагогічний колектив. Адреси випускників, фотографії збирали всі селом.

Директор школи Галина Андріївна Дерев'янка пояснила чому саме зібралися в цьому місяці. По-перше, 25-річний ювілей з дня відкриття нового приміщення школи, по-друге, серед колишніх учнів є й такі, для яких минуло 40, 30, 20 і 10 років з дня одержання атестатів.

Музика, сміх, святковий настрій. Зійшовся увесь радгосп. В залі куртульно-спортивного комплексу не вистачало місць. На цю зустріч поспішали не тільки випускники, а й ті, чиє життя пов'язане зі школою, хто віддав свою молодість, здоров'я, серце дітям. Це наші шановні вчителі І. П. Прихідько, З. І. Прихідько, Н. П. Шаповал, М. М. Дібровська, І. П. Козицький, Л. В. Козицька, К. Ф. Квітка. Щиро хочеться подякувати вчителям за можливість зустрітися з ними. А їх, у свою чергу, чекали приємні несподіванки, хвилини спогадів.

... Лунає дзвінок. Звичайний дзвінок. І на сцену виходять випускники 1951-1952 років. Перші випускники. Вони зійшлися на свій урок спогадів. Їм запропонували згадати перший урок, перше кохання, найкращого вчителя. А учні місцевої школи їм подарували танець «Ламбада».

З тими, хто 30 років тому розлучився зі школою, провели урок веселих спогадів. Для цього випуску грав на баяні учень сьомого класу С. Ніколаєнко. А для вчителів звучала пісня «Некогда стареть учителям».

Естафету вчителів старшого покоління гідно прийняли колеги, що складають основу теперішнього творчого педагогічного колективу. Це – Л. І. Андрієнко, В. А. Антошко, Р. М. Грабенко, Г. А. Дерев'янка, Л. Д. Бу-

ханиста, Л. О. Кошкалда, В. Т. Даниленко, В. Г. Дудник, В. В. Жижиян, Н. А. Іващенко, В. Д. Іващенко.

На сцену запрошують випускників 1972 року. Для них – урок на замовлення. І вони одержали завдання, в яких повинні пов'язати шкільні слова із назвами літературних творів. Наприклад, учитель – «Али Баба и сорок разбойников», кабінет директора – «Место встречи изменить нельзя», відмінник в класі – «Белеет парус одинокий», роздягальня – «Штурм Зимнего». Для цього випуску грали на піаніно учениці 6-го класу Т. Буханиста та Р. Бургер.

Вчитель
Степан Григорович Заблодський

Вікторівна Марченки. Для них теж прозвучала пісня. Були в цей вечір й іменинники. Це – М. А. Васюта, Л. І. Дзюбан.

А згодом, після великої перерви, відбувся концерт, який підготували колишні випускники О. Лисенко, Н. Махова, Т. Пелех, О. Бабич, О. Вінницька, Л. Т. Черкунова, І. П. Козицький, Т. Кукоба під акомпанемент М. А. Васюти.

А потім оглянули шкільне подвір'я, класні кімнати. Пригадували минуле до ранку. Далеке, але завжди світле, приємне й бажане. Дитинство не забувається ніколи.

У 1994 році школа почала носити назву Червоненська середня.

7 березня 1997 року про вчительський талант Клавдії Федорівни Кукоби, вчителя з великої літери, народну майстриню, талановиту людину, розповіла вчитель іноземної мови Червоненської СШ Ірина Вікторівна Артюх:

– Її руки можуть все. А доброти, терпіння, любові вистачає на всіх.

Роботи Клавдії Федорівни, а це малюнки, витинанки, гаптовані серветки, картини із соломки та інших природних матеріалів, можна побачити у шкільній світлиці, а також на стінах в коридорах школи, в навчальних кабінетах, в учительській. Не рахуючись з особистим часом, щедро передає вона своє вміння учням школи. На уроках народознавства, що їх проводить К. Ф. Кукоба, діти поринають у незвичайний світ минулого нашої країни.

Дуже часто на уроки народознавства Клавдія Федорівна запрошує гостей: жителів села, батьків учнів, їхніх бабусь і дідусів, колег. Ось і нещодавно вона проводила у п'ятому класі урок на тему: «Сім'я, рід, родина та вся Україна». Із великим задоволенням скористалися ми нагодою відвідати цей урок, адже у Клавдії Федорівни завжди є чому почитися. І це був не просто урок. Це було справжнє дійство. Лунали вірші та пісні про сім'ю, рідних та близьких людей, про Україну. Діти залюбки відповідали на запитання вчителя, відгадували загадки, пригадали багато прислів'їв та приказок про сім'ю та родину. А ще почули багато цікавого про давні звичаї в українській сім'ї.

Урок закінчився, але гості розходитися не поспішали. Їм було чим поділитися.

Червоненська восьмирічна школа, 1968 р.

Від піонерської вожатої до директора школи. Такий трудовий шлях Галини Андріївни Дерев'янка, який розпочався у 1965 році після закінчення середньої школи на посаді старшої піонерської вожатої у Воздвижівській СШ. Згодом закінчила Запорізький державний педагогічний інститут за фахом вчитель російської мови та літератури. На той час вона вже вчителювала у Червоному.

За період роботи у школі Галина Андріївна виховала не одне покоління дітей.

– Жовтень 2002 року 26 учнів Червоненської загальноосвітньої школи згадують не один раз. Справа в тому, – повідомляла заступник директора ЗОШ Надія Василівна Жажиян, – що вони побували на екскурсії за маршрутом Ялта – південний берег Криму. А це – і серпантин доріг поміж гір, де зачаровують краєвиди, і Нікітінський ботанічний сад з 500-літнім дубом, тисячолітнім ялівцем, колекцією троянд, кактусів, хризантем, і палац в м. Алупці, який належав колись генерал-губернатору Новоросійського краю графу М. С. Воронцову, і де є унікальні музейні колекції.

І все це учні змогли побачити, відчути велич і красу історичного минулого, його нерозривний зв'язок з сучасністю завдяки батьківській турботі О. І. Дудки.

12 учням, які вибороли друге місце в районному конкурсі КВК юних інспекторів руху, Олександр Іванович подарував цю поїздку, решту ж – забезпечив транспортом до м. Запоріжжя й назад. А тому батьки, учні й адміністрація школи щиро вдячні йому за це.

30 жовтня 2002 року в Будинку творчості для дітей та юнацтва відбувся турнір ерудитів «Що? Де? Коли?». Учні Червоненської ЗОШ у складі Віктора Артюха (капітан команди), Алли Гришаєвої, Іллі Жижияна, Ольги Кошкалди, Ольги Тернової та Олександра Харченка вибороли перше місце серед шести команд району.

У 2002 році Ірина Вікторівна Артюх взяла участь у програмі уряду США та Міністерства освіти України під назвою «Українсько-американські премії за досягнення у викладанні» і отримала запрошення побувати у США у штаті Монтана протягом двох місяців. Майже весь цей час тривали щоденні навчання, семінари, лекції. А повернувшись додому, Ірина Вікторівна включилась у нову програму, яка передбачала розвиток партнерства в освіті. Тепер на стажування до Червоненської школи прибув вчитель історії з Америки містер Джошуа Торнек.

У 2003 році І. В. Артюх стала директором Червоненської загальноосвітньої школи I-III ступенів. І в тому ж році Ірина Вікторівна, вчитель ан-

глійської мови нагороджується Дипломом Запорізької обласної державної адміністрації за перше місце у восьмому обласному конкурсі «Учитель року-2003», а також – Дипломом облдержадміністрації як Лауреат другого обласного конкурсу «Господиня свого краю» за вагомий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток Запорізької області.

У 2003 році І. В. Артюх нагороджена знаком «Відмінник освіти України», а у 2007 році – регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

За роки свого існування школа виховала не одне покоління гарних, працьовитих людей, які трудяться в Червоному. Закінчили школу і повернулися до неї:

Надія Василівна Жижиян, заступник директора, вчитель вищої категорії,

Валентина Григорівна Дудник, вчитель першої категорії,
Валерій Вікторович Дерев'янка, вчитель другої категорії,
Галина Андріївна Дерев'янка, вчитель першої категорії,
Клавдія Федорівна Кукоба, народна майстриня,
Надія Петрівна Куш, вчитель вищої категорії.

Школу із золотою медаллю закінчили:

Руслана Степанівна Бургер, випускниця Донецького державного університету,

Директор школи Г. А. Дерев'янка виступає на педраді

Петро Миколайович Жижиян, аспірант Запорізького Національного технічного університету, який закінчив з відзнакою і працює в ньому, Олена Олександрівна Артюх, студентка Київського лінгвістичного університету.

Школа гордиться багатьма випускниками, серед яких Ніна Петрівна Деркач – редактор обласного радіо, Олександр Іванович Дудка – заступник голови обласної державної адміністрації.

Теперішній директор навчально-виховного комплексу Ірина Вікторівна Артюх – уособлення сучасного керівника. Вчитель вищої категорії, вчитель-методист завжди впроваджує нові інноваційні технології в навчальний процес. Директор сприяє участі учнів у різноманітних шкільних, районних, обласних та республіканських конкурсах.

Майже щороку до школи злітаються випускники різних років на побачення з юністю та вчителями, серед яких найчастіше згадують Степана Григоровича Заблодського, Івана Федоровича Міщенко, Ольгу Свиридівну Міщенко, Ольгу Оксентівну Середу, Зою Іванівну Прихідько, Івана Павловича Прихидька, Марію Миколаївну Дібровську, Наталію Тихонівну Вишнівську, Любов Василівну Козицьку, Івана Павловича Козицького, Віру Андріївну Антошко, Раїсу Микитівну Грабенко, Наталію Йосипівну Шаповал та інших.

У червні 2003 року в рідних стінах школи зустрілися випускники 1983 року, з ними спілкувалися вчителі Г. А. Дерев'янка, Л. Д. Буханиста, Н. В. Жижиян, В. Т. Даниленко, Л. О. Кириченко, Л. І. Андрієнко. Вони говорили щирі слова своїм колишнім вихованцям, линули серцем до кожного, як і колись.

До В. А. Антошко і Г. І. Шостак, які не змогли прийти на зустріч, колишні учні завітали самі.

Ініціатором і організатором свята випускників був однокласник, директор ТОВ «Резон» В. І. Дудка.

В одному з інтерв'ю даному в жовтні 2003 року І. В. Артюх відзначала: «Ми щиро вдячні дирекції ТОВ «Агрофірма «Зелений Гай», яке очолює О. І. Дудка за всіляку матеріальну і фінансову підтримку загальноосвітньої школи, а також сільському голові Н. І. Крупі, працівникам методичного кабінету та керівництву районного відділу освіти райдержадміністрації».

У третій декаді березня 2009 року в приміщенні Червоненської загальноосвітньої школи гомоніли жінки.

– Сьогодні в нашому селі незвичайне свято, – звернулася до жіноцтва директор навчально-виховного комплексу І. В. Артюх, – розпочи-

нає діяльність жіночий клуб «Надія». Бажання стати його учасниками виявили 15 осіб, але в цьому залі нас набагато більше і віриться, що наші лави поповняться.

Думка про започаткування клубу, як сказала Ірина Вікторівна, в зріла вже давно. Та чекали березня, щоб символічно, разом із пробудженням весни воскресити в серцях віру і добро. Тому недаремно клуб носитиме ймення «Надія».

І. В. Артюх розповіла, що засідання клубу проводитиметься раз на місяць на теми: «Поговоримо відверто про...», «Наші діти», «Зустрічі з цікавими людьми», «Світ твоїх захоплень», «Модний вирок» і т. д. Окрім цього планується щотижня проводити заняття в секціях: спортивній, музичній, літературній, з художньої майстерності, які очолюватимуть і відвідуватимуть вчителі, талановиті жителі села, серед яких – і звана в Гуляйпільському краї майстриня К. Ф. Кукоба.

На першому засіданні клубу «Надія» гостями стали поетеса і журналіст Олена Муха, яка подарувала червоненцям декілька власних віршів, пісень і вручила школі й жителям села збірки своїх поезій, професійний перукар і майстер-стиліст Олена Фесенко, яка зробила однієї із членів клубу Валентині Компанієць стильну зачіску, учитель і майстриня Валентина Карнаух презентувала власні в'язані речі.

Вітали присутніх у залі учасники вокальної групи Червоненського НВК під керівництвом А. І. Бургер, які подарували пісні – «Свіча» і «Мамина сорочка».

Сільський голова О. Г. Артюх, який завітав на свято, подякував жінкам за їхню мудрість, прагнення до єднання у цей непростий час і висловив сподівання на світлу долю, жіноче щастя і здійснення бажань.

У червні 2009 року жінки із клубу «Надія» зібралися на чергове засідання, де їх радо зустрічала господарка освітнього закладу і керівник творчого угруповання Ірина Вікторівна Артюх.

До червоненців із задоволенням завітала гуляйпільська поетеса Наталія Квітка, щоб подарувати їм свою чудову поезію про материнську та жіночу долю, погомоніти із учасниками «Надія» про красу мистецтва і таємничість жіночої душі.

До клубу не вперше прибула і стиліст-перукар Олена Фесенко.

Приємними моментами цього ліричного надвечір'я було вшанування іменинниці вчительки Людмили Іванівни Шапошнік та відкриття персональної виставки Клавдії Федорівни Кукоби, якій керівник клубу урочисто вручила Подяку голови Гуляйпільської районної державної адміністрації О. І. Дудки за високу творчу вправність і майстерне виховання молоді.

Переможці Всеукраїнського інтерактивного природничого конкурсу «Колосок»

Переможці районного конкурсу «Дружини юних пожежників»

З радістю прийняла «Надія» до себе ще декілька жінок. А Ірина Вікторівна показала всім слайд-шоу про поїздку вчителів району до дендропарку в Умані. Приймали вітання і від своєї землячки, а тепер уже київської гості Таміли Вікторівни Губар.

13 червня 2009 року директор Червоненського НВК І. В. Артюх писала:

– Кажуть, що село сьогодні живе завдяки добрим людям. Ми знову і знову у цьому переконуємося, бо доля нашого села Червоного, доля його соціально важливих об'єктів, – зокрема, сільської ради і школи не байдужа людині, яка постійно допомагає нам у найскрутніші часи, піклується про молодь і про те, аби проблеми, що виникають у селі, негайно були вирішені. Це – Володимир Іванович Дудка, який відразу відгукується на перше ж прохання про допомогу.

Ще не забулися ті добрі справи і подарунки, з якими тільки, здається, нещодавно Володимир Іванович побував у школі, як ось знову радість! Вкотре поцікавившись нашим життям, наш постійний помічник дізнався, що у школі немає потрібного набору комп'ютерного програмного забезпечення. Перейнявшись усією душею, він буквально через декілька днів профінансував розробку комп'ютерного пакета прикладних програм «Регіон» (блок «Мікрорайон»). Тепер працювати учням і вчителям було набагато легше, а головне – згідно із новітніми освітніми вимогами.

Та на цьому благодійницька робота Володимира Івановича не зупинилася, бо ж сільській раді він зробив подарунок – надав необхідну кількість дизпалива для вивезення сміття, а також КГ «СКГ «Червоне» для роботи та обробки інформації привіз комп'ютер.

І. В. Артюх подякувала Володимиру Івановичу за допомогу і побажала йому всіх земних благ.

Напередодні Нового 2010-го року на новорічну казку до Червоненського навчально-виховного комплексу завітав голова Гуляйпільської районної державної адміністрації О. І. Дудка, а також батьки учнів, випускники минулих років.

Свято проходило у шкільному спортивному залі, де вчителі та учні у ролі костюмованої вистави «Попелюшка» зустрічали гостей у вишуканих сукнях. Ведучими свята охоче виступили Наталія Фесенко та Наталія Пузан, а майстерною акторською грою приємно подивували вчителі Людмила Шапошнік, Тетяна Коломоєць, Лариса і Микола Боговики, Наталія Сегеда, учні Світла-

Директор школи І. В. Артюх

на Кошкалда, Влад Дерев'янка та Роман Лисенко. Попелюшкою була дев'ятикласниця Олена Роспопова. Батька ж вправно зіграв водій Михайло Попов.

Господарями свята – Дідом Морозом і Снігуркою були Сергій Бохан і Альона Халявка.

– Свято у нас сьогодні дійсно казкове! – мовила до гостей і акторів директор школи Ірина Артюх. – І як же в цей день без гостей, без привітань і подарунків?..

Ірина Вікторівна надала слово Олександрю Дудці.

– Я приємно вражений, як ви підготувалися до свята, – сказав Олександр Іванович. – І хай справдиться пророкування, що як зустрінеш Новий рік, так його і проведеш. Бо зустрічаєте ви його дійсно вдало, красиво і весело. Нехай кожен із 365-ти наступних днів буде сповнений міцним здоров'ям, щастям, радістю, благополуччям! Хай тепло і затишок буде у ваших родинах і душах!

Приїхав Олександр Іванович на свято до земляків не з порожніми руками, а з солодкими подарунками. А йому вчителі та учні подарували гарний настрій і спогади про його шкільні роки, які пройшли у стінах цього навчально-виховного комплексу.

І линули вітання і побажання, слова вдячності всім, хто подарував червоненцям свято – самим «акторам», учителям і учням, спонсорам Григорію Дудніку та Олександрю Данілову.

В кінці березня 2010 року члени клубу «Надія», що діє при Червоненському НВК, відзначали першу річницю свого дітища. Ідея створення цього об'єднання спала на думку директору школи Ірині Вікторівні Артюх, яка й очолила «Надію».

Із кожним новим засіданням клуб поповнювався новими членами. Сюди приходили, приїздили нові люди, відкривалися нові рубрики. Поети, психологи, співаки, народні майстрині, священики, стилісти, перукарі – чимало було приємних і пам'ятних зустрічей. Жінки збагачувались досвідом, разом відпочивали і подорожували.

Незабутньою для «Надії» стала поїздка до Новонікольського монастиря, до Запорізького драматичного театру імені Магара.

Про розвиток «Надії» розповіла І. В. Артюх, яка подякувала тим людям, які відвідують засідання клубу.

– Сьогодні до наших лав ми приймаємо 25-у учасницю, – наголосила Ірина Вікторівна. – Це говорить про те, що ми ростемо і розвиваємося. А те, що до нас приїждять все нові і нові гості, свідчить про зацікавленість земляків нашою роботою. Сьогодні на адресу «Надії»

надійшло багато вітань, а найперше – від голови райдержадміністрації, нашого земляка Олександра Івановича Дудки, який побажав «Надії» натхнення і довголіття.

Приємним сюрпризом для учасниць «Надії» стало вручення їм квитків-посвідчень членів клубу.

Серед гостей, які прибули привітати жінок із їхнім святом, були Червоненський сільський голова О. Г. Артюх, представник районної ради І. В. Мартиненко, керівник районного об'єднання «Шедеври Гуляйпілья» В. О. Жовніренко, приватний підприємець А. Г. Іванова разом зі своєю донькою Тетяною, співак Олександр Білай.

З цікавістю учасники свята подивилися змонтовані фотографії – слайд-шоу, які підготував Н. Я. Кузан.

Зі словами вдячності до керівника клубу звернулася член об'єднання Л. А. Рубцова, яка зазначила, що сьогодні «Надія» ніби та віддушина, яка дарує спокій, наснагу і сподівання на злагоду й удачу.

У березні 2011 року «Надія» урочисто відзначила своє дворіччя.

На чергове святкове засідання клубу завітали почесні гості – голова райдержадміністрації Олександр Дудка, його заступник Павло Науменко, Червоненський сільський голова Наталія Крупа, лікар центральної районної лікарні Лариса Ключнікова, керівник районного об'єднання «Шедеври Гуляйпілья» Валентина Жовніренко та керівник літературного клубу «Пролісок», журналістка Олена Муха.

– Жіноча душа особлива і неповторна. Вона не може бути байдужою до краси навколишнього світу, до задушевної пісні чи поезії, до рукотворного мистецтва... І ми раді за вас, шановні жінки, що ви еднаєтеся у своєму прагненні творити і доносити до людей прекрасне, сумлінно разом працюєте – і ось так красиво і, знову ж таки, разом відпочиваєте, – говорив, вітаючи учасників святкового зібрання, Олександр Дудка. – Ми раді, що ви не впускаєте у свої серця холод, а навпаки – разом з першим весняним теплом з новими силами відроджуєте земну красу. Спасибі вам за те, що ви є берегинями усього доброго і світлого – у своїх оселях, у колективах і на своїй землі!..

– Два роки тому у цьому ж залі Червоненського НВК розгорнула крила жіноча душа – і поринула у світ прекрасного, – згадувала, гортаючи сторінки історії зародження і розвитку жіночого клубу, Ірина Артюх. – Так, за ці два роки нашим жінкам дійсно є що згадати. Адже тепляться у пам'яті приємними споминами зібрання, зустрічі з цікавими людьми, а ще – мистецькі заходи, поїздки до священних місць і ще багато сторінок діяльності «Надії».

Директор школи Артюх І. В. з активістами учнівського самоврядування

– Я щиро вдячна за постійну допомогу і підтримку Олександрю Дудці, який завжди відгукується на кожне наше прохання і турбується про світлу долю села та його жителів; Олені Мусі, яка з перших днів стала активною учасницею, помічницею «Надії» та пропагандистом наших культурних цінностей; Валентині Жовніренко, яка з радістю приїздить на наші засідання і ділиться своєю майстерністю та багатьом іншим людям, – продовжувала Ірина Вікторівна і презентувала постійно діючі рубрики клубу, представила його нових учасниць та запросила до слова людину, яка носить два високих звання – Жінки і Лікаря – Ларису Ключнікову. Лариса Олексіївна, як завжди, приємно подивувала своїм декламаторським мистецтвом – і подарувала жінкам неповторну «Балладу о прокуренном вагоне» Олександра Кочеткова. А учасниці «Надії», у свою чергу, привітали гостю з високою нагородою – дипломом лауреата обласного конкурсу «Господиня свого краю» в номінації «Жінка – працівник охорони здоров'я», який особисто вручили їй голови облдержадміністрації та облради.

Жіноча душа безмежна у своїй красі і неповторності. Жінка – це й майстриня, і творець прекрасного, це і музика, і пісня... Як співає і як

мріє жіноча душа, розповіла того вечора Ганна Бургер, яка стала головною героїнею клубної рубрики «Світ твоїх захоплень».

У рубриці «Наші діти» жінки вітали молодих мам, а свій поетичний талант їм дарували учасниці районного літературного клубу «Пролісок» Каріна Камай, Каріна Сіренко, Юлія Бурлаченко та їхній керівник Олена Муха.

А майстриня Валентина Жовніренко розповіла всім присутнім про те, як з-під легкої руки її та учасниць «Шедєврів Гуляйпілья» народжуються вишиті полотна, рушники й картини. Разом з учасницями свого об'єднання Валентина Олексіївна привезла до Червоного вишиті вироби і прикрасила ними зал, дивуючи тією рукотворною красою учасників зібрання.

А яке ж то свято без пісні, яка лилася із самих сердець? Світилися посмішками і ширістю обличчя жінок. Згадували вони яскраві і щасливі дні, які разом провели в «Надії», бажали одна одній наснаги і добра, купалися поглядами у вишитих полотнах і частували гостей солодкими тортами, які власноруч спекли спеціально до цього свята. І кожним словом, кожним поглядом і порухом ще і ще раз доводили, що жінка приходить у світ для добра, для краси і любові...

У квітні 2011 року пригадувала вчителька-пенсіонерка **Лідія Іларіонівна Андрієнко**:

Вчителька
Лідія Іларіонівна Андрієнко

– Працювати у Червоненській школі почала 14 березня 1960 року, а залишила роботу в 1996-му. Роки спілкування з дітьми подарували найбільше багатство – можливість спостерігати, як зростають учні, як вони мужніють, стають дорослими людьми. Трудитися довелося з прекрасними колегами, керівниками.

Пригадую, як після тижня роботи директор школи Галина Василівна Ігнатова сказала, щоб я прийшла до навчального закладу о 19-й годині. Зустрілись і вона майже за руки повела в сільський клуб, який був поряд. Познайомила із завідувачем клубу і сказала: «Ви – вчитель, тож повинні жити культурним життям села». І «наврочила» – так молоді роки – це активна участь у художній самодіяльності.

Я вдячна долі, що мені довелося зустрічатися з дитячою цікавістю і довгі роки не знати, що таке – підлість.

Улюбленим заняттям у вільний час було читання книг. Діти спішили вивчити уроки і із завмиранням серця слухали голосне читання і вчителя, і товаришів.

Вільний на перервах час проводили в рухливих іграх. А на вихідні, на канікулах ходили в походи на природу, в сусідні села – Дачний, Марфопіль.., ночували в їхніх школах і, звичайно, виступали з концертами перед жителями цих населених пунктів. Музики не було. Але щирі пісні, вірші лунали скрізь.

А як любили вчителі і учні підготувати піраміди на сцені. А хіба забудеш екскурсії в міста Запоріжжя, Москву, Київ, Краснодар...

Враження незабутні.

Прошло багато літ. За цей час керівниками школи були Катерина Федорівна Квітка, незабутній мудрий учитель і добрий господарник Іван Федорович Міщенко, Галина Андріївна Дерев'янка.

Радість спілкування з колишніми учнями, небайдужість один до одного залишилися на все життя. Журишся за тими, хто вже відійшов у вічність. Особливо болить серце за тих, у кого не склалася доля. Радієш за тих, хто виправдав надії вчителя.

До Червоненського навчально-виховного комплексу входить і дитячий садок «Дзвіночок». Колектив тут повністю жіночий і працюють люди за покликом серця.

– Ще в 1962 році, – пригадувала вчителька-пенсіонерка Лідія Іларіонівна Андрієнко, – з метою правильного забезпечення виховання дітей в дитсадку радгоспу «Червоний» вчителі місцевої восьмирічки організували шефство над дошкільним закладом. За цю роботу відповідали вчителі М. М. Дібровська, І. Ф. Міщенко, О. О. Серєда.

Зовні типова споруда дошкільного закладу вражає всередині неповторністю, оригінальністю оформлення. Стінки прикрашають яскраві, зі смаком виготовлені полотна із соломи, інших природних матеріалів. Все це зроблено умілими руками виховательки Клавдії Федорівни Кукоби.

Велику роботу проводять вихователі з розвитку навичок і здібностей дітей. У дошкільному закладі проводять ранки, конкурси, зустрічі з ветеранами, кращими людьми села. Дякуючи старанням медичної сестри Анастасії Гаврилівни Лисенко, та завдяки добре обладнаному профілакторію у дитячому садку значно знижена захворюваність дітей.

Директор Червоненського НВК
Галина Андріївна Дерев'янка

Директорами школи працювали:

Муравей Валентина Вікторівна,
Крестянінова Л. О.,
Сердюк Михайло Григорович,
Кучерова Л. А.,
Заблодський Степан Григорович,
Ігнатова Галина Василівна,
Квітка Катерина Федорівна,
Міщенко Іван Федорович,
Дерев'янка Галина Андріївна,
Артюх Ірина Вікторівна.

ДИТЯЧА ШКОЛА МИСТЕЦТВ

Історія Гуляйпільської школи мистецтв починається з 3 травня 1921 року. Тоді завідуючий повітовим відділом освіти І. Г. Силенко і завідуючий повітовим відділом політосвіти М. П. Анзін підписали посвідчення завідуючому Гуляйпільською музичною студією (так тоді називалася музична школа) тов. Стрельникову. Йому дозволялося «... взяти піаніно у громадян: 1) Стукіна, 2) Гольбрайх, 3) Паращевіної, 4) Серкізова, 5) Марковського, 6) Цапко, 7) Барбакова, 8) Туникова, 9) Лоскутова, 10) Локоть для перевозки таких у музичну студію».

Газета «Известия» Гуляйпольского уревкома и упарткома» у № 4 за 5 липня 1921 року подала оголошення, що «до 1 липня буде проводитися запис осіб, які бажають навчатися грі на піаніно, скрипці, народних інструментах і реєстрація тих, хто був до цього часу учнями музичної студії». Реєстрація проходила щоденно з 10 до 4 години дня у будинку студії, що розміщлася на Покровській вулиці (тепер вулиця Леніна) у будинку Абакумова.

Після Стрельникова музичною школою завідував Д. Усенко, який 25 липня 1921 року подав заяву на звільнення у зв'язку з виїздом на навчання. На заяві стояла резолюція: «Не відпускати, поки не буде знайдено заміни».

Знайомлячись із «Загальним списком працівників мистецтва», датованим 21 жовтня 1921 року, приходиш висновку: в той час працювало 12 викладачів музичної школи і 2 – художньої. Отже, у тому році в

Гуляйполі вже існувала й художня школа. Художником у ній працював П. Черіпко (29 років). Клас скрипки вів Д. П. Прихідько (він був одночасно й регентом оркестру Гуляйпільського театру «Колізей»).

Пізніше, з 1 січня 1922 року, Д. П. Прихідько стане завідуючим музичною студією. З викладачів історія донесла до нас прізвища Л. І. Акимушкіної та Е. В. Рокицької – викладачів по класу фортепіано. А також Х. Рябко. Учителем музики та співу працював випускник Катеринославської духовної семінарії скрипаль П. П. Смірнський, котрий ще керував хором і театральним колективом.

Отже, на початку 20-х років у нашому місті вже працювала школа мистецтв. Перший випуск першої в Запоріжжі музпрофшколи відбувся у 1929 році, а першим директором її був покровський і гуляйпільський учитель музики, співу, української мови та літератури П. П. Смірнський.

Гуляйпільська музична школа відновила свою роботу аж у 1957 році.

– 2 вересня 1957 року, разом з початком занять у загальноосвітніх школах, почалися заняття і в Гуляйпільській семирічній музичній школі, – 27 вересня 1957 року інформував земляків директор Гуляйпільської семирічної музичної школи В. М. Кутя. – Дитяча музична школа має дати дітям загальну музичну освіту, а також підготувати найбільш обдарованих із них до вступу в музичне училище.

Перші викладачі музичної школи з директором В. М. Кутею (сидить)

В нашій школі 67 дітей, з них 27 навчається по класу фортепіано і 40 – по класу баяна. Повністю школа укомплектована кваліфікованими кадрами. В цьому році всі учні навчаються в першому класі в шести групах.

1 вересня 1958 року почалися заняття на вечірньому відділенні музичної школи. Тут виявили бажання оволодівати музичною майстерністю 50 чоловік – робітників, службовців, інтелігенції, колгоспників.

Всього у 1958 році на денному і вечірньому відділеннях музичної школи навчалася 168 чоловік.

2 липня 1966 року директор музичної школи В. М. Кутя повідомляв: – Успішно закінчила навчальний рік Гуляйпільська музична школа. Із 144 учнів більшість має хороші та відмінні оцінки.

Високу музичну майстерність продемонстрували на випускних екзаменах Галя Шамрай, Галя Шейко, Зіна Циганенко по класу фортепіано (вчитель Ф. М. Євдокимова) та інші. Відмінно закінчила школу по класу баяна Валя Редько, яка навчалася у М. М. Шинкаренка. Причому, в цьому ж році дівчатка одержали ще по одному свідоцтву – про закінчення восьмирічної загальноосвітньої школи. Цих талановитих учениць педагогічна рада школи рекомендує для вступу в музичне училище.

Багато часу і старань доклала Рая Карімова при розучуванні складного Концертіно композитора Полуніна. На випускному екзамені її гра одержала високу оцінку. Гармонійно й емоційно пролунала на екзаменах соната Мі мінор Гайдна у виконанні соло на фортепіано випускниці Люди Буряк.

Звичайно, нелегко дісталася дівчатам така перемога. Адже одночасно вони успішно закінчили й середню школу.

З похвальними грамотами за відмінне навчання перейшли в наступні класи й зовсім юні музиканти – Іра Мельник та Наташа Плис.

Своїм завданням ми, педагоги, вважаємо не тільки навчати дітей грати на інструменті, розвивати їхні знання з музики, а й виховувати в них потребу дарувати свій талант, уміння і знання людям. Тому наші учні не замикаються в академічних стінах. За минулий навчальний рік музична школа брала активну участь у концертах, присвячених знаменним датам, у дитячих ранках під час канікул. Часто виступали з концертами і перед батьками, учнями масових шкіл тощо. Особливо цікаво пройшла лекція-концерт «Радянські композитори – дітям», де слухачами були старшокласники Гуляйпільської середньої школи № 1 та батьки. А взагалі за цей період музична школа взяла участь у сорока культурно-масових заходах району.

Приємно відзначити, що наші учні або вихованці стали пристрасними пропагандистами музики і хорошого музичного смаку серед своїх товаришів, активними учасниками і енергійними організаторами художньої самодіяльності в масовій школі. Назвемо хоча б декількох з них – це Люда Буряк, Люда Бодня, Йосип Сванідзе та багато-багато інших.

І в цьому хороший приклад подають самі педагоги. В нашому колективі немає таких товаришів, які б обмежувалися лише діяльністю вчителя. Ось наприклад, В. К. Кищенко, О. І. Плис, М. М. Шинкаренко, А. В. Авер'янов – члени районної агіткультбригади. В період обробітку просапних культур ми неодноразово виступали з концертами перед трудівниками села безпосередньо в полі в сільгоспартілях імені Ватутіна, імені Кірова та імені Енгельса.

Завідуючий учбовою частиною О. І. Плис керує хором вчителів у Гуляйпільській СШ № 1, А. В. Авер'янов подає практичну допомогу хору села Долинки. А. Н. Анджієвська та Ф. М. Євдокимова акомпанують учасникам художньої самодіяльності районного Будинку культури. Подаємо ми також методичну допомогу учням-заочникам культосвітніх училищ та вчителям співів загальноосвітніх шкіл. При школі зараз працюють десятимісячні курси керівників сільської художньої самодіяльності.

За 25 років Гуляйпільська музична школа перетворилась у великий початковий навчальний заклад, у якому 170-180 дітей вчилися на різних музичних інструментах. Музичної грамоти, техніки гри їх навчало 17 викладачів.

7 серпня 1982 року директор школи В. М. Кутя розповідав:

– За час існування школи її закінчили понад 400 чоловік. Чимало наших випускників продовжили музичну освіту. Так Г. О. Мусійко закінчив консерваторію, С. К. Вовк – музичний пединститут, четверо закінчили і два навчаються в інституті культури, 29 закінчили музичні, біля 30 – культосвітні училища.

Ця школа є центром куцшового методичного об'єднання, до якого входять Верхньотерсянська, Успенівська, Новозлатопільська, Пологівська та Вербівська музичні школи. Окрім виконання навчальної програми в школі проводиться позакласна робота – огляди – конкурси на краще виконання творів тощо. Справжнім святом музики для батьків є звітні концерти, котрі проводяться в кінці кожного навчального року. Це свого роду звіт викладачів і учнів про зроблене за навчальний рік.

16 червня 1987 року у школі мистецтв відкрили художнє відділення, для нього виділили дві кімнати у культурно-спортивному комплексі

Музична школа на першогравневій демонстрації 1961 р.

«Сучасник». Програма передбачала дванадцять уроків на тиждень, серед яких провідними є малюнок, живопис, композиція. Обов'язковими дисциплінами були також скульптура та бесіди з історії мистецтв.

При школі мистецтв (а тоді музична школа) Василь Мануїлович Кутя з 1960 року почав збирати фонотеку. За шістнадцять років вона налічувала 200 тисяч фонограм. Це – близько 360 тисяч метрів магнітної плівки.

У картотеці фонограм були рубрики: опера, симфонія, ораторії, кантати, романси, старовинні народні пісні, пісні радянських композиторів... Є записи рядових бійців і воєначальників Жукова, Василевського, Конєва, Рокосовського та інших про Велику Вітчизняну війну, цикли радіоуніверситету музичної культури.

Відгомін епохи, відгомін великих подій відчувається у записах з натхненними промовами Горького, Маяковського, Гагаріна, Титова, Терешкової...

У 1988 році дитяча музична школа перейменована в дитячу школу мистецтв. Із 24 викладачів 16 є випускниками школи. Викладачі Н. А. Бурбура, В. Г. Коростильов, С. С. Кирилова, С. К. Вовк, С. Б. Яковенко (концертмейстер) є постійними учасниками народного хору РБК «Вольниця», яким керує Б. Й. Бурбура.

Кожен рік школа проводить звітний концерт за участю громадськості міста, де учні та викладачі демонструють свої досягнення в галузі музичного, хореографічного мистецтва. Художнє відділення проводить виставку творчих робіт учнів у КСК «Сучасник», у дитячій бібліотеці, середніх школах міста.

Кожен навчальний рік учні школи беруть участь у обласних конкурсах, де займають призові місця.

На початку січня 1997 року у великому залі КСК «Сучасник» відбувся святковий концерт, присвячений святому Миколаю. Цілий рік діти школи мистецтв чекали, коли до їх оселі завітає сивочолий дідусь – зимовий Миколай, добрий друг і захисник дівчорі. Він приносить бажані подарунки, саме ті, що до вподоби кожному.

Почалося свято у церкві святого Тихона, де дружно зібралися діти. Отець Іоан їх благословив, прочитав молебень «За здоров'я», окропивши свяченою водою та помазавши. В бесіді з дітьми, радив їм бути чемними, слухняними і поважати своїх батьків, вчителів і всіх старших. Опісля захід було продовжено в КСК, куди зійшлися батьки, бабусі і дідусі, друзі, щоб послухати концерт. Його відкрила Валя Луговенко, яка виконала вальс П. І. Чайковського із балету «Лускунчик». Ведуча привітала всіх присутніх зі святом, а також розповіла про святого Миколая.

Оленка Гусєва вправно виконала на скрипці п'єсу «Дзвони». Шкільний хор подарував глядачам пісню «Ой хто, хто Миколая любить». Молодші хористи виконали пісні «Молитва», «Святий Миколай», «Метелиця».

В концерті взяли участь Г. Паньків, К. Паньків, К. Воликова, у виконанні яких прозвучали пісні Р. Шуберта «Аве Марія», Д. Кабалевського «Сон приходить на поріг» та В. Крищенко «Україночка».

Дуже сподобався виступ юної співачки Д. Піскун, а також танець «Гномиків» у виконанні учнів хореографічного відділення.

Закінчився концерт піснею Т. Петренка «Помилуй, Господи». Виконали її учасники хору.

Але на цьому свято не закінчилося. Всіх його учасників запросили до «солодкого» столу, де були вручені солодощі, подарунки. Ніхто не залишився без подарунка. І за це велика подяка всім батькам: за чудові торти, тістечка, цукерки, печиво, а також учням художнього відділення, які виготовили для молодших школярів «Миколайчиків».

– Ми дуже вдячні спонсорам, – дякувала 9 січня викладач школи мистецтв А. І. Онищенко, – усім чуйним людям, які допомогли нам у проведенні цього свята у такий нелегкий час. Дай Бог їм здоров'я і щастя. Низький вам уклін, добрі люди: Дорогобід М. В. та Дорогобід С. В. – ПП «Лідер»; Ярмач О. І., Яковенко В. В., Чучко П. В. – фірма «Аском»; Яцкова Р. К. – ДКТП «Надія». Спасибі за подаровану нашим дітям невеличку, але приємну радість, за те, що майже все, що вони прохали у святого Миколая – вони отримали.

Початок березня для викладачів та учнів дитячої школи мистецтв став справжнім святом. Разом з приходом весни для юних митців та їх наставників прийшла пора звітувати про свої здобутки за поточний навчальний період. Огляди-конкурси «Творчість юних» у дитячій школі мистецтв традиційні, і щороку збирають у великому залі КСК «Сучасник» чималу кількість прихильників вокального, музичного та хореографічного мистецтва. Саме ці жанри у повному обсязі були представлені на огляді.

Серед дитячих колективів виступали старший та молодший хори учнів фортепіанного та хорового відділень, оркестр баяністів та акордеоністів, ансамбль домристів, вокальний фольклорний ансамбль «Вишенька», учні хореографічного відділення.

За рішенням журі були розподілені місця: I – вокальний фольклорний ансамбль «Вишенька» (керівник Б. Й. Бурбура), II – оркестр баяністів та акордеоністів (керівник С. Б. Яковенко), III – молодший дитячий хор (керівник А. І. Онищенко).

Серед солістів, інструменталістів та вокалістів кращі були: В. Луговенко, фортепіано (викладач О. М. Скуридіна), Р. Ониськів, баян (викладач С. Б. Яковенко), К. Волікова, вокзал (викладач А. І. Онищенко), Ж. Лисота, балалайка (викладач М. В. Лисота). Вони посіли I місце. О. Муха, фортепіано (викладач Г. О. Литвинова), С. Головатий, акордеон (викладач С. К. Вовк), М. Красовська, домра (викладач С. П. Медвідь), Д. Литвинова, скрипка (викладач Л. М. Копасова), С. Малюка, вокал (викладач А. І. Онищенко) зайняли II місце, III місце у Ю. Ониськів, баян (викладач С. Б. Яковенко), О. Романова, акордеон (викладач С. К. Вовк), О. Ходаковської, вокал (викладач А. І. Онищенко).

Велика творча та організаційна робота проведена викладачем хореографічного відділення Л. В. Сабіашвілі. Разом зі своїми вихованцями вона підготувала велику концертну програму, до якої увійшли народні, бальні танці, пластичні та естрадні мініатюри. У цьому році для учнів хореографічного відділення відбувся серйозний іспит – вперше за час свого існування при дитячій школі мистецтв юні танцюристи захищали честь району на обласному огляді дитячого мистецтва.

В кінці травня 1997 року виповнилося 40 років з дня відкриття в місті Гуляйполі музичної школи. 28 травня ми розмовляли з директором цього закладу Віктором Васильовичем Коростильовим:

– В колективі на сьогодні працює 28 викладачів. Під їхньою опікою – 307 учнів. Щороку ми випускаємо зі стін школи 30-35 учнів. А в цьому році буде найбільший випуск – 44 учні.

З дня заснування школи музичну освіту здобуло 760 учнів. Багато з них працює музичними керівниками в дитячих садках, викладачами співів у загальноосвітніх школах. Практично майже всі викладачі школи – колишні наші випускники.

В числі ветеранів закладу хочу назвати Миколу Максимовича Шинкаренка. З його випускників 25 учнів продовжили своє навчання в інших учбових закладах: 9 – в музичних училищах, 2 – в інституті, 14 – в училищах культури. Сам же викладач вже 37 років працює по класу баяна.

Галина Олексіївна Литвинова – викладач по класу фортепіано. Педагогічний стаж – 27 років. Має 53 випускники. 9 з них вступили до музичних училищ, стільки ж – в інститут на музичний факультет. Навіть в нашій школі такі учителі, як Н. О. Косінова, А. В. Коваленко, О. М. Скуридіна, Н. В. Нечет, Н. В. Рябко, Н. В. Лисенко є її випускниками.

Гарним словом хочу згадати й викладача музично-теоретичних предметів Наталію Андріївну Бурбуру та викладача по класу баяна й акордеона Сергія Кузьмича Вовка.

Колектив викладачів музичної школи на чолі з директором В. М. Кутею (сидить четвертий зліва)

Які наші досягнення?

В минулому році на обласному огляді-конкурсі учнів шкіл естетичного виховання ми вибороли 5 дипломів. За це і викладачі, і учні одержали заохочувальні премії.

Два роки тому серед солістів-інструменталістів перше місце в такому огляді зайняв С. К. Вовк. Дует піаністів – Л. В. Діденко й А. В. Коваленко посів третє місце, ансамбль народних інструментів (викладачі) – керівник С. К. Вовк – друге місце, фольклорний ансамбль народних інструментів (С. Б. Яковенко) – третє місце, оркестр баяністів та акордеоністів і ансамбль народних інструментів (С. Б. Яковенко) – друге місце. Н. А. Бурбура за методичну роботу одержала цінний подарок.

Отже, нам є ким гордиться. Але до сказаного додаю нашого колишнього незмінного директора Василя Мануїловича Кутю, викладачів Олексія Івановича та Ірину Володимирівну Плісів, Лідію Карпівну Плюйко, Діну Олександрівну Шинкаренко, Олексія Павловича Ісакова. Вони й справді віддали багато сил і енергії школі, своїм учням, які їх і по сьогодні згадують із великою вдячністю.

За період з січня по березень 1999 року пройшли різні конкурси та огляди виконавської майстерності викладачів та учнів дитячої школи мистецтв.

На обласному конкурсі камерних ансамблів шкіл естетичного виховання колектив викладачів та випускників школи під керівництвом Б. Й. Бурбури посів почесне третє місце. Порадував своїм виступом на обласному конкурсі баяністів та акордеоністів і учень 6 класу Верхньотерсянської філії школи мистецтв Роман Ониськів (викладач С. Б. Яковенко). Він отримав другу премію. Вдало виконала свою програму серед юних скрипалів учениця 2 класу Рита Аллаквердієва (викладач Л. М. Капасова).

Щорічно за традицією відбуваються огляди-конкурси досягнень вихованців школи мистецтв під назвою «Творчість юних», у яких беруть участь кращі представники музичного, хорового та хореографічного відділів. Не став винятком і 1999 рік. Після тригодинної концертної програми журі визначило переможців.

Серед солістів-інструменталістів І місце посіли О. Муха (7 кл., фортепіано, викладач Г. О. Литвинова), А. Сегеда (5 кл., фортепіано, викладач О. М. Пільщик), О. Романов (4 кл., акордеон, викладач С. К. Вовк), Р. Ониськів (6 кл.) і В. Білан (3 кл. баян, викладач С. Б. Яковенко) та дует акордеоністів у складі О. Романова і О. Головатого (4 кл., викладач С. К. Вовк).

Друге місце у Г. Паньків (5 кл., фортепіано, викладач Г. О. Литвинова), О. Головатого (4 кл., акордеон, викладач С. К. Вовк), І. Семенюти (5 кл., домра, викладач С. П. Медвідь) і С. Коваленка (4 кл., вокал, викладач Н. А. Бурбура).

Кращою вокалісткою названа А. Єгорова (2 кл., викладач Н. А. Бурбура). А четвертокласники хореографічного відділу відзначилися в танцях «Сорванці» і «Вовк і семеро козенят» (викладачі Л. В. Сабіашвілі та О. Ю. Вовк).

Серед колективів на другому місці ансамбль народних інструментів (керівник С. Б. Яковенко) та учні сьомого класу хореографічного відділу (керівник Л. В. Сабіашвілі) із «Східним танцем».

На III місці А. Бородай (5 кл., фортепіано, викладач О. М. Пільщик), І. Чокорлан (7 кл., хоровий відділ, викладач А. І. Онищенко), дует вокалістів С. Коваленко – С. Василенко (викладач Н. А. Бурбура) та колективи ансамблю скрипалів (викладач Л. М. Капасова), оркестру баяністів та акордеоністів (викладач С. Б. Яковенко), учні п'ятого класу хореографічного відділу з «Сучасним естрадним танком» під керівництвом О. Ю. Вовк.

23 січня 2002 року завідуючий художнім відділенням дитячої школи мистецтв В. Г. Коростильов повідомляв:

– Нещодавно у Запорізькій дитячій художній школі, а це найстарша центральна художня школа області з найбагатшою матеріальною базою та викладацьким складом, відбувся обласний конкурс дитячого образотворчого мистецтва «Зірки Запорізького краю».

В одній великій класній кімнаті розмістили роботи з усіх дитячих художніх шкіл і шкіл мистецтв області. Конкуренція дитячих здібностей і праці викладачів була щонайсильнішою.

Першими в конкурсі аналізували графічні роботи дітей молодшої вікової групи (8-10 років). Перед професійно досвідченим журі стояло завдання не з простих: відібрати найкращі роботи. І я, кинувши погляд на все це, був вражений. Це було щось надзвичайне.

Три гуляйпільські малюнки, які я інтуїтивно переклав, рухалися у білому світлі такого ж оформлення. Три роботи (середня – більшого формату) утворили два трикутники, з яких правий мав динаміку польоту у Всесвіт фантастичного новорічного коня (малюнок «Новорічна листівка 2002 року» Ані Шершень), а лівий трикутник («По воду» Дарини Тугової) теж рухався. Рух обох трикутників експонованих композицій наших учнів мав пульсуючий центр («Кіт біля квітів» Сергія Шикули).

Перша група курсантів хормейстерів-баяністів з викладачами школи. 1966-1967 н. р.

Журі, побачивши експоноване поєднання малюнків наших учнів, відразу ж визначилося з першим місцем. Його у групі дітей 8-10 років було присуджено роботі учня художнього відділення нашої дитячої школи мистецтв Сергія Шикуди (викладач П. І. Іванченко). Малюнки ж Ані Шершень та Дарини Тутової отримали заохочувальні відзнаки, що також є почесно і вельми суттєво, зважаючи на велику кількість гарних малюнків здібних дітей.

Серед багатьох сильних конкурентів не просто вийти на призові місця. Проте і в середній віковій групі (11-13 років) ми мали успіх. Третє місце у графіці виборола робота Жені Самури «Нагромадження тваринно-рослин планети Євга» (викладач П. І. Іванченко).

У старшій віковій групі (14-16 років) у декоративно-ужитковому мистецтві третє місце посіла робота Оксани Чорної «Маска «Веселий чорт» з обпаленої глини (викладач В. Г. Коростильов).

На заохочувальні відзнаки вийшли роботи таких учнів нашої школи: Ксені Хижняк, Ані Пасічник, Каті Бурди та Андрія Сіринька. Їх відібрано для участі у обласній виставці дитячого образотворчого мистецтва, що експонуватиметься у другій і третій десятиденці квітня у м. Вільнянську.

Призові роботи будуть виставлені у м. Запоріжжі у холі концертного комплексу ім. Глінки під час проведення музично-танцювальної частини обласного конкурсу «Зірки запорізького краю» 28-30 березня нинішнього року.

Окремо слід сказати про серйозність, духовність, психологізм роботи Каті Бурди «Благовіщення». Тема роботи – ікона. І вона була винятковою, єдиною серед усіх робіт обласного конкурсу дитячого образотворчого мистецтва. На жаль, про це журі промовчало.

Успіх наших дітей в обласному конкурсі – це результат щоденної копіткої роботи учнів і викладачів художнього відділення школи мистецтв. У перспективі ця праця може сприяти вибору спеціальності, як це зробили колишні наші учні Ірина Микитенко (Решетилівське художнє ПТУ), Ірина Іванова (Київський технікум декоративно-ужиткового мистецтва) та Віталій Гопка (Київська художня академія).

Хай благословляє Господь гуляйпільські таланти.

Уже ввійшло у традицію в районній школі мистецтв влаштовувати до Міжнародного дня захисту дітей виставку дитячого образотворчого мистецтва «Світ очима дітей». Виставлена вона у фойє КСК «Сучасник» і кожен відвідувач може ознайомитись більш ніж з 20-ма доробками дитячої майстерності.

Передусім, вражає гама кольорів, веселковий розмай, політ дитячої фантазії і разом з тим в кожному малюнку – душа дитини, відчуття її думок і прагнень. Якщо у її житті не все складається так, як хотілося б, то і в художньому відображенні картини обов'язково присутній елемент якогось душевного розпачу або навпаки. Та інакше і не може бути, адже «малювати світ» – це, перш за все, відтворювати свій особистий світ, через призму своїх вражень і почуттів.

Розглядаючи виставкові роботи, слухаючи кваліфіковану розповідь про них керівника художнього відділення школи В. Г. Коростильова, подумалось: якби цим малюнкам-полотнам дітей відповідне оформлення, то вийшла б маленька картинна галерея, Ермітаж в мініатюрі, – бо у більшості з них відчувається художня довершеність сюжетів, звичайно, на відповідному віковому рівні.

Василь Григорович захоплено розповідав:

– Ви погляньте ось на оцю роботу, «Благовіщення» називається, написала її Катя Бурда, 14 років. Біблійна тематика: до святої Марії явився ангел, щоб сповістити новину – незабаром вона народить сина... Це досить складна художня тема, але дівчині вона вдалася завдяки її багатій художній уяві, фантазії.

Надзвичайно здібний Євген Самура, 12 років. Хлопчині притаманне творче бачення світу, малюнки у нього часто неординарні за сюжетом, як ось цей «Гуляйполе. Ветлікарня».

Вражають широкою гамою кольорів, світлими почуттями роботи «Свято весни» Людмили Варакути (13 років) і «Гуляйпільський етюд» Анастасії Гарбут (10 років), смисловими задумками – «Козацька минувшина» Саші Тютюнника І «Розстріл сім'ї махновця Мартина Хоменка» Андрія Сірінька.

Має гостре живописне відчуття дійсності Андрій Задорожнюк, багатий композиційний талант у Стаса Зелінського. Його ілюстрація до вірша Т. Г. Шевченка «Мені 13-й минало» просто захоплює.

Досить оригінальний графічний малюнок Ані Пасічник (13 років) «Зелений тварос у білому океані планети Анка», тут, звичайно, присутній фантастичний політ думки. А Юля Копил (теж 13 років) зуміла передати характер людини у графічному зображенні класичного героя Санчо Панса.

– Дав поштовх творчій фантазії дітей, – говорив В. Г. Коростильов, – вчить їх майстерності викладач школи, талановитий фахівець своєї справи Павло Іванович Іванченко. Відмітьте це, будь ласка, це дуже важливо.

Паралельно з живописом юні художники опановують й скульптурне ліплення (з глини). Тут же виставлені витвори їхніх рук і фантазії – композиції на тему козацтва, славнозвісний Тарас Бульба, цікава міфологічна скульптура «Європа на біку» та інші.

Кращі роботи вихованців художнього відділення брали участь цьогорік в обласному конкурсі дитячого образотворчого мистецтва «Зірки Запорізького краю-2002». І що надзвичайно приємно, диплом переможця здобув у ньому Сергій Шикуча (малюнок полотна «Кіт серед квітів»). Третє призове місце отримали за свої доробки Євген Самура, Оксана Чорна і Аня Пасічник. Третій приз здобули наші юні обдарування і в м. Мелітополі, де проходив конкурс «Малюнок і графіка».

Залишається лише пишатись тим, що гуляйпільська земля так багата на талановитих, справді обдарованих дітей. І наше спільне завдання сьогодні – усіляко сприяти розвитку їх таланту, а, значить, підтримувати школу мистецтв, де дійсно вчать великій і вічній красі мистецтва.

У березні 2003 року на базі Запорізької дитячої художньої школи відбувся щорічний обласний конкурс дитячого образотворчого мистецтва «Зірки Запорізького краю-2003». Управління культури обласної державної адміністрації відзначило Дипломами переможців конкурсу. У другій віковій категорії (11-13 років) у техніці графіки серед учнів міст Мелітополя, Запоріжжя, Гуляйполя та Дніпрорудного друге місце посів учень художнього відділення нашої дитячої школи мистецтв Вячеслав Шепель. Його роботи «Слов'янський дзбан», «Заєць», «Коза». «Осінь», «Верблюди» виконані під керівництвом викладача П. І. Іванченка.

У цій віковій категорії дипломами «За втілення художнього образу» серед учнів дитячих художніх шкіл і шкіл мистецтв міст Вільнянська, Мелітополя, Гуляйполя і Запоріжжя відзначено учнів художнього відділення нашої школи мистецтв Євгена Самуру та Артема Смажєвського. Їхні графічні роботи «Післячорнобильське лоша», «Богиня води Дана» виконані під керівництвом В. Г. Коростильова та П. І. Іванченка.

У віковій категорії 7-10 років серед учнів шкіл Поліг, Гуляйполя. Запоріжжя, Приморська. Кам'янки-Дніпровської дипломом «За втілення художнього образу» відзначено і учня художнього відділення нашої школи мистецтв Романа Ведмеда (10 років). Його керамічна робота – «Сварог – творящий Бог».

У номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» серед учнів художніх шкіл Поліг, Запоріжжя, Енергодара, Приморська, Гуляйполя дипломом «За втілення художнього образу» відзначено і нашу ученицю Ганну Боровик (11 років), її робота в техніці кераміки – «Прадід Боровик».

Викладачі та учні музичної школи

Взагалі у трьох вікових категоріях у різних мистецьких номінаціях відзначено відповідними Дипломами 163 конкурсанти. Це свідчить про те, що, не дивлячись на відсутність фінансування матеріальної бази дитячих художніх шкіл і шкіл мистецтв, завдяки самовідданій праці викладачів образотворчого мистецтва діти успішно розвивають свої мистецькі здібності, а отже талановитий український народ і надалі збагачуватиме світ витворами.

– Проявом Божественного начала в людині є уміння створювати гармонійну красу звуків, кольорів, об'ємів, рухів, – зауважував 5 травня 2003 року викладач дитячої школи мистецтв В. Г. Коростильов. – Саме над витворенням цього Божого начала в людині і працюють викладачі та вихованці дитячої школи мистецтв і, зокрема, – відділення народних музичних інструментів, яке є найдавнішим за походженням. Із величезної кількості цих інструментів у народному відділенні нашої школи вивчають гру на акордеоні, баяні, гітарі, домрі. Створювати красу на цих інструментах вчать 45 учнів. Багато це чи мало для нашого містечка? Мабуть, мало. Бо за розповідями старожилів, у багатьох гуляйпільських родинх були бандури, мандоліни, гармошки, балалайки, скрипки...

Працюють у відділенні народних інструментів висококваліфіковані, досвідчені спеціалісти своєї справи. Більшість із них має вищу освіту. Клас акордеона веде викладач С. К. Вовк, клас баяна – В. В. Коростильов та С. Б. Яковенко.

У концертному залі ім. Глінки м. Запоріжжя відбувся обласний конкурс виконавчої майстерності викладачів музичних шкіл і шкіл мистецтв області. Те, що дуєт баяністів із нашої школи у складі С. К. Вовка та С. Б. Яковенка виборов друге місце, свідчить про високий професійний рівень наших викладачів. У двадцятих роках двадцятого століття Гуляйполе любовно називали маленьким Віднем, а керівництво віднаходило кошти, щоб утримувати, окрім театру «Колізей», ще й оркестр у складі 12 музикантів. Наполеглива праця викладачів і учнів школи нині дають вагомий результат. В березні 2003 року в м. Запоріжжі в концертному залі музичного училища імені Майбороди відбувся обласний конкурс учнів-солістів з фаху баяна та акордеона. Журі конкурсу одностайно присудило головний приз вихованцю нашої дитячої школи мистецтв баяністу Сергію Вороніну (викладач С. Б. Яковенко).

У конкурсі до 80-річчя утворення району у номінації «Юні таланти» С. Воронін отримав за I місце грамоту і грошову премію.

У цьому році закінчує Запорізьке музичне училище вихованець народного відділення нашої школи випускник викладача С. Б. Яковенка

баяніст Роман Ониськів. На його рахунку – II та I місця на Всеукраїнських конкурсах, що проходили у Луганську та Кіровограді. На міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів у м. Санок (Польща) Роман отримав звання і диплом лауреата.

У березні цього року на обласному конкурсі в номінації «Струнні народні інструменти» вдало виступили і вихованці викладача по класу домри С. С. Кирилової. Її учениці Ріта Аллаквердієва і Анастасія Северин нагороджені дипломами.

Не випадково все-таки називали Гуляйполе маленьким Віднем. Викладачі і вихованці відділення народних музичних інструментів нашої школи мають стабільний успіх на всіх концертах, що проходять як у нашому місті, так і за його межами. Поруч із вихованцями С. Б. Яковенка, В. В. Коростильова, С. К. Вовка успішно виступають вихованці М. В. Лисоти, О. М. Онищенко (клас гітари) та С. С. Кирилової (клас домри).

А я повернуся до історії. У двадцятих роках ХХ-го століття мали величезний успіх щотижневі музично-театральні вечори у театрі «Колізей». Танцювали під живу музику духового і струнного оркестрів. Сьогодні також є потреба у проведенні музичних вечорів, і не тільки тому, що нинішній рік оголошено роком культури, а й тому, що є бажання гуляйпільців чути божественні звуки чарівниці музики, яка є вічною. У цьому і криється винятковість справжніх шанувальників живої музичної краси, а не алкогольно-цигаркового чаду магнітофонних недосконалих репродукцій. Без шанування справжньої краси неможливо шанувати себе.

У червні 2003 року відбувся сорок шостий випуск вихованців школи мистецтв. За цей час, сказав директор школи В. В. Коростильов, вона навчила музичному мистецтву 935 дітей. Близько ста з них продовжили навчання у музичних училищах і культурно-мистецьких закладах. Чимало викладачів школи – її колишні учні.

Заступник директора школи Л. В. Діденко вручила відмінникам – випускникам, а також кращим учням грамоти. Серед них Любов Дубченко, Юлія Яковенко, Анжела Середа, Катя Бурда, Анна Гуніна, Вікторія Донченко, Аліса Мусієнко, Юлія Крат, Анастасія Вербицька, Оксана Сокол, Анна Єгорова, Вікторія Сіріньок, Роман Ведмідь, Андрій Чорний, Андрій Кучерявий, Антон Білий та багато інших. Також було відзначено грамотами учасників районного й обласного конкурсів «Творчість юних», котрі зайняли призові місця. Це – Юлія Дерев'янка, Надія Гура, Євгенія Біленко, Олена Закарлюка, Сергій Богданов, Анна Кирилова, а Сергій Воронін став володарем гран-прі в області по класу баяна.

В. В. Коростильов кожному з двадцяти випускників вручив свідоцтва про закінчення музичної школи.

На знак вдячності і поваги до своїх викладачів випускники присвятили кожному з них вдало складені гумористичні пісенні мініатюри. «Дісталось» тут В. В. Коростильову, А. В. Діденко, Н. А. Бурбурі, С. К. Вовку, Т. Г. Гаранжі, А. І. Онищенко, М. В. Лисоті, С. С. Кирилової, С. Б. Яковенку, О. М. Пильщик, Н. В. Рябко, А. М. Копасовій, А. В. Коваленко.

На випускному вечорі присутні мали змогу послухати чому навчилися винуваті торжества за 5-7 років навчання. Від душі аплодували хоровому колективу (керівник Т. Г. Гаранжа), піаністкам Юлі Яковенко, Аллі Мусуновій і Тані Горпинич, співачкам Ірі Красовській і Анжелі Середі, гітаристці Любі Дубченко, баяністу Сергію Вороніну, скрипачці Альоні Толстенко, чудово звучала домра в руках Анастасії Северин.

Іменинників вітав танцювальний колектив дівчаток під керівництвом Л. Сабіашвілі хореографічного відділення та вокальний квартет «Амстел» (керівник А. І. Онищенко).

«Не відпускай нас, школо», – зворушливо співали власну авторську пісню випускники. «Знаємо, в душах наших завжди звучатимуть сонати Бетховена, п'єси Чайковського...». «Ми розлучаємось зі школою, – говорили вони, – але музика, любов до неї будуть постійно у нашому житті».

Школа ніколи не говорить своїм випускникам: «Прощайте», вона лиш каже: «До побачення». До побачення через певний проміжок часу у житті, яке в кожного складеться по-різному. «Та я всім бажаю одного, – сказала мама доньки випускниці Л. Г. Бурда, – щоб на вашому шляху, любі діти, було безліч троянд, а ви б ніколи не забували дарувати їх людям. Як музику душі і серця».

8 червня 2007 року Гуляйпільська дитяча школа мистецтв відзначала своє 50-річчя. Біля 16-ої години людно було у КСК «Сучасник». Тут зібралися викладачі і вихованці ювілярки, гості. Спочатку вони уважно вивчали історію цього закладу за фотографіями, розміщеними на численних стендах, знайомилися із виставкою робіт учнів художнього відділення.

Серед майстерно виконаних робіт гості подовгу залишалися біля «Портрета поета» Романа Ведмідя, «Реве та стогне Дніпр широкий» Анастасії Шрамко, «У повстанську армію» Катерини Середи, «Балет» Юлії Ніколенко та інших.

– Які ж здобутки мають учні? – запитую у викладача художнього відділення школи В. Г. Коростильова.

Члени оркестру народних інструментів школи мистецтв
(керівник С. Б. Яковенко, другий справа)

– Серед кращих учнів-випускників обов'язково слід назвати Романа Ведмідя, Юлію Ніколенко, Аню Батрак, Настю Падалко, серед учнів 4 класу треба відзначити відмінника Олександра Кобзєя, серед учнів 3 класу – Анастасію Шрамко. Її робота «Осінь в старому Гуляйполі» на обласному конкурсі «Місто, в якому я живу» виборола 2-е місце. Серед найбільш результативних учнів – це Роман Ведмідь, Анастасія Шрамко, Аня Батрак, Юлія Ніколенко, Сергій Сидоренко, Аліна Самсон. Їх роботи відзначаються і кількісним багатством, і високою якістю, та основне, що у цих дітей є бажання малювати. А коли воно є, то будуть і значні результати.

І як підтвердили подальші події, дійсно у вихованців школи мистецтв є і бажання вчитися, і досягти бажаного.

З фойє всі учасники свята перемістилися у великий глядацький зал. І ось наступила тиша – на сцені ведучі. Вони оголошують, що у залі зібралися люди, чий долі пов'язані з мистецтвом – викладачі, сьогоднішні та колишні учні дитячої школи мистецтв. Усі вони різні: і за віком, і за характерами, але одне у них спільне – потяг до мистецтва.

А яке свято без почесних гостей. Серед них заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко, заступник голови райради П. А. Горпинич, завідувача обласним методичним кабінетом навчальних закладів культури і мистецтва Л. В. Камінська, художній керівник і диригент Державного симфонічного оркестру Придністровської Молдавської республіки, заслужений діяч мистецтв Придністров'я, колишній випускник школи Г. О. Мосейко, директор Куйбишевської школи мистецтв В. М. Лобода, начальник районного відділу культури і туризму В. М. Шингур та інші.

Від вдячних винуватців урочистостей хліб-сіль приймає заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко.

– 50 років тому, – розповідають ведучі, – відкрилися двері першої в Гуляйпільському районі дитячої музичної школи. Тоді у ній працювало всього чотири викладачі. За 50 років діяльності випускниками школи стало більше 1000 чоловік.

А яке свято без вітань. Першим до слова запрошується П. П. Науменко. Він, зокрема, сказав: «Дозвольте мені від імені райдержадміністрації, районної ради, всієї громадськості привітати Вас з нагоди прекрасного ювілею дитячої школи мистецтв. Сьогодні зібралися в цьому залі люди, причетні до створення, будівництва, до підтримки матеріальної бази школи, а найголовніше те, що в цьому залі знаходяться викладачі, які працюють сьогодні, які працювали раніше і є вже ветерана-

ми праці, та основне надбання школи – це її учні. І мені приємно чути, що Г. О. Мосейко знайшов час і приїхав на свято. І це запорука того, що такі люди, як він, як Роман Ониськів, прославляють наш край не тільки в Україні, а й за її межами. Велике спасибі вчителям, які є сьогодні, за те, що ви робите, адже вихованці дитячої школи мистецтв на рівні виступають в обласних і республіканських конкурсах. І нехай школа дає нам ще і ще талановитих вихованців, які пропагуватимуть мистецтво і даруватимуть добро і красу.

П. П. Науменко вручив Вітальні адреси від голови райдержадміністрації О. І. Дудки та голови райради С. Г. Коровки директору школи В. В. Коростильову, а також регіональну медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – В. В. Коростильову, Г. О. Литвиновій, М. М. Шинкаренку, Грамоти райдержадміністрації – Н. А. Бурбурі, Л. В. Діденко, Н. В. Нечет, М. Яковенко.

Зі словами привітання на святі виступили Л. В. Камінська, В. М. Шингур, В. М. Лобода, Г. О. Мосейко.

Лариса Володимирівна від імені управління культури та туризму облдержадміністрації вручила В. В. Коростильову Лист-подяку з нагоди 50-річчя школи, грамоти – С. Б. Яковенку, Г. О. Литвиновій, С. К. Вовку.

Валерій Миколайович теж вручив грамоти групі викладачів школи.

Схвильованим був виступ директора дитячої школи мистецтв В. В. Коростильова, який зупинився на основних віхах розвитку навчального закладу, що утворився у 1957 році, а в 1988 році реорганізований у дитячу школу мистецтв. За цей час вона має чимало здобутків, її закінчило 1114 учнів, з них 95 продовжили музичну освіту у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах. Школа пишається своїми випускниками – це Григорієм Олексійовичем Мосейком – доцентом Кишинівської консерваторії, заслуженим діячем мистецтв, Романом Ониськівим – студентом III-го курсу Національної академії мистецтв імені Чайковського, лауреатом українських та міжнародних конкурсів. Півтора місяці тому Роман захищав честь України і Білорусії на Міжнародному фестивалі по класу баяна та акордеона і розділив друге місце. Серед художників є у нас Віталій Гопка, який закінчив Київську академію і працює у столиці художником, і багато-багато інших.

З 25 педагогів школи 17 – це колишні її випускники.

Далі Віктор Васильович розповів про участь навчального закладу в усіх конкурсах, які проводяться в області. Так, дитячий фольклорний ансамбль «Вишенька» займає призові місця впродовж кількох останніх років, не відстає від нього і танцювальний колектив та інші.

Теплим, щиросердним, з ностальгічною ноткою прозвучав виступ Г. О. Мосейка, котрий з великою пошаною згадував своїх викладачів – Василя Кузьмича Кіщенка, Василя Мануїловича Кутю, Олексія Івановича Плиса.

– Вони відкрили мені, – сказав Григорій Олексійович, – вікно у велику музику. Навчався я також у Київській консерваторії, стажування проходив у Бухарестській і особливо звітую перед гуляйпільцями. В цьому році виповнюється 40 років моєї творчої діяльності. Я багато літ був першим флейтистом Кишинівського державного симфонічного оркестру. Зараз працюю художнім керівником і диригентом Державного симфонічного оркестру Придністровської Молдавської республіки.

Позавчора отримав повідомлення, що мені присвоєно почесне звання народного артиста республіки.

Далі виступаючий відзначив високий рівень школи мистецтв, те, що він отримав у ній свого часу, тепер передає своїм вихованцям. Поради батькам приводити дітей у цю школу, щоб вони залучалися до світу мистецтва.

На адресу урочистого зібрання прийшли вітання від випускників:

Керівник художнього відділення школи мистецтв В. Г. Коростильов із вихованцями

колишнього заступника начальника Херсонського обласного управління культури та туризму держадміністрації Галини Проценко (Щербина) і від заслуженого працівника мистецтв Російської Федерації начальника Будинку офіцерів м. Самари Анатолія Вовка, котрий особисто привітав зі святом свого викладача М. М. Шинкаренка.

На святі багато теплих слів було сказано про золотий фонд школи – викладачів. Зокрема, про Д. О. Шинкаренка, І. В. Плис, С. П. Медвідь, Л. В. Добрознай, М. М. Шинкаренка, В. Г. Мішаєва, О. М. Онищенко, Г. О. Литвинову, Н. А. Бурбуру, В. Г. Коростильова, Б. И. Бурбуру та інших.

Про роки навчання і праці у школі щиро і схвильовано говорила Г. О. Литвинова.

– Я жила неподалік від школи, – казала Галина Олексіївна, – і бачила, що зранку вчилися діти, а увечері – їх батьки. Вчителі керували гуртками художньої самодіяльності у трудових колективах. Так, був прекрасний хор медиків, вчителів. Ці хори конкурували між собою. Свого часу мали ми і чудовий оркестр баяністів (керівник В. К. Кіщенко), який на свята йшов у колоні демонстрантів.

– Мені приємно, що у школі є цілі династії. Я теж можу похвалитися тим, що всі мої троє дітей закінчили наш заклад. Хочу згадати добрим словом викладачів Ф. М. Євдокимову, Н. М. Коханську, Н. В. Притулу, Т. А. Петрову, Ю. Ю. Старухіну та інших, які зробили великий внесок у розвиток школи. Добрих слів заслуговують технічні працівники М. Ю. Боровська, К. І. Біла, В. І. Ворона, перший секретар і бібліотекар В. І. Пузанова. Щира їм подяка.

Добрі слова пам'яті говорили ведучі про першого з 1957 року директора (батька) музичної школи Василя Мануїловича Кутю, який працював на цій посаді 30 років і був не тільки умілим адміністратором, а й прекрасним співаком, зібрав найбільшу фонотеку в області. Багато років поряд з ним працювали В. К. Кіщенко О. І. Плис, О. П. Ісаков, Л. К. Плюйко.

На урочистому зібранні гарні слова про колектив викладачів мовила випускниця музичної школи 1975 року вчитель музики вищої категорії у школі з музичним нахилом з м. Курганів Краснодарського краю Валентина Григорівна Вороніна.

Як добрий сад багатий плодами, так школа мистецтв своїми вихованцями. А саме: Романом Ониськівим, Лілією Худич, Валентиною Луговенко – викладачем по класу вокалу Харківської академії культури, Григорієм Ониськівим – аспірантом Мелітопольського педаго-

гічного університету, Оленою Нижник – методистом департаменту освіти та науки м. Нальчика, Віктором Маляревичем – кіноактором, Валентиною Сірінюк, випускницею 1969 року, яка після закінчення Криворізького педуніверситету присвятила своє життя викладанню музики, та багатьма іншими.

Серед моря музики і пісень заступник директора школи з навчально-виховної роботи Л. В. Діденко зачитала наказ директора про видачу свідоцтв про закінчення школи. Свідоцтва з відзнакою отримали Аліса Мусієнко, Анастасія Вербицька, Мар'яна Сиротюк, Анастасія Передирій, Єлизавета Панасенко, Аня Батрак, Роман Ведмідь, Юля Ніколенко, Анастасія Падалко.

Випускників за доброю традицією вітала мама С. А. Товстик, у відповідь слово мали випускники.

Слова словами, а музика вічна. Це ще раз довів своєю віртуозною грою на баяні Роман Ониськів. Як завжди, прекрасним співом порадувала земляків Лілія Худич. І це ж можна сказати про всіх учасників ювілейного концерту, який нікого у залі не залишив байдужим.

Урочистості підійшли до свого завершення, а в душі світло, затишно і спокійно від усвідомлення того, що золотий ювілей дитячої школи мистецтв ще раз засвідчив: наше Гуляйполе справді багате на таланти і їх надійно плекають у цьому закладі.

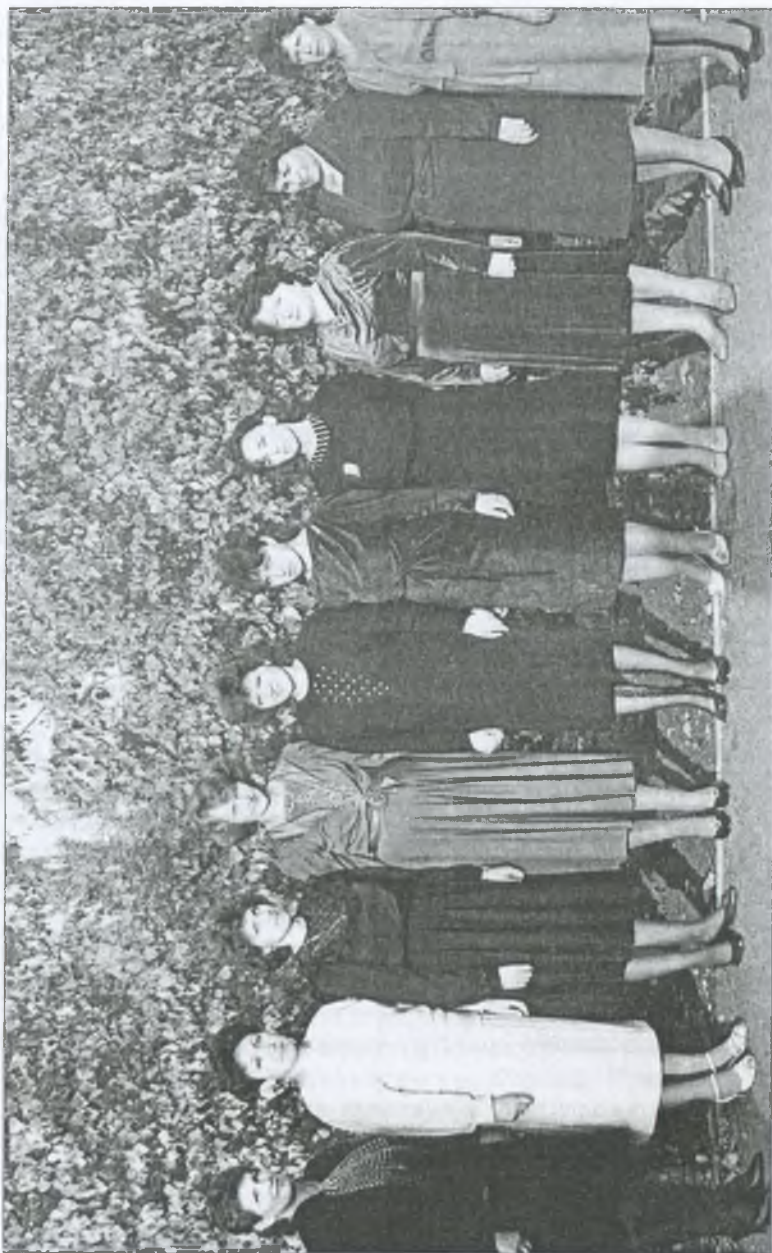
А так про оркестр народних інструментів 11 квітня 2009 року писала районна газета:

– Яке це неперевершене відчуття, коли відкриваються куліси – і на сцені, на фоні вишуканого маркізу бачиш учасників оркестру народних інструментів. У кого – скрипка, у кого – баян, контрабас, домра... А є ж іще й флейта, бандура, кларнет, цимбали, ударні інструменти... А за оркестрантами розташувався красень-рояль... Погляди музикантів пильно зосереджені на диригувальній паличці керівника оркестру, за першим же рухом якої всі ті інструменти зливаються у потужне дзвінко-голосся, то вже не просто музика, а то ніби магія, неземна краса, створена людиною...

Твори у виконанні нашого оркестру чарують і закохують людей у класичне мистецтво.

Керівником цього колективу є викладач дитячої школи мистецтв С. Б. Яковенко, який розповідає:

– Коли у 1989 році я прийшов працювати, у школі вже діяв оркестр, яким керував С. К. Вовк. З інструментів тут був баян, домри, скрипка, контрабас. Але оркестранти рідко виступали на концертах. Зрештою, у

Жінки-викладачі школи мистецтв. 19.X.1990 р.

2004 році колектив поповнився новими інструментами й учасниками і набув сучасного статусу – статусу українського народного.

Сьогодні до складу оркестрового колективу входять І. М. Яковенко (флейта), А. О. Яланський (кларнет), Л. В. Діденко (бандура), Л. М. Копасова (скрипка), В. Нечет (цимбали), С. С. Кирилова (домра), В. І. Жук (домра), В. В. Коростильов (домра), баяністи К. Вовк і С. Ю. Воронін, І. І. Лазорик (контрабас), О. М. Онищенко (ударні інструменти), а також концертмейстери Г. О. Литвинова та О. М. Пильшик. І на кожному музикантові лежить велика відповідальність: щоб твір був насичений і гармонійно чистий, щоб усі звуки інструментів єдналися, ніби в одну ріку і не залишили жодного із глядачів байдужим.

Твори ж гуляйпільські оркестранти виконують досить непрості: класичні, народні, обробки народних пісень. Нещодавно у їх виконанні можна було почути джазові твори, «Мелодію» Скорика, «Слов'янський танець» Дворжака.

Неперевершене звучання мають і сучасні музичні композиції, такі, як «Лібертанго» П'яцолі, «Реквієм» Поклада, «Регтайм» Джоблена.

– До того ж, ми акомпануємо солістам-вокалістам, дитячому хору і навіть народному самодіяльному хору «Вольниця», – продовжує С. Б. Яковенко.

Особливо облюбували гуляйпільці творчий тандем оркестру і «Вольниці», зокрема їхні композиції «Я стверджуюсь», «Рече та стогне Дніпр широкий» і багато інших.

Майстерність гуляйпільських оркестрантів цінується не лише на нашій малій батьківщині, адже стіни класу, в якому займаються музиканти, переповнені дипломами, грамотами й подяками обласного управління культури і туризму. Уже декілька років поспіль оркестр є лауреатом обласного фестивалю ансамблів викладачів шкіл естетичного виховання і ще декількох престижних конкурсів і фестивалів. Неодноразовим переможцем музичних конкурсів є дует у складі баяністів С. К. Вовка та С. Б. Яковенка.

Захоплюється глядацька публіка і майстерністю молодшого супутника оркестру – учнівського колективу, який нараховує 15 учасників.

Сьогодні оркестр народних інструментів – завжди бажаний гість концертів і різних масових заходів, які проводяться в районі. А на День працівників культури та аматорів народного мистецтва керівник оркестру С. Б. Яковенко нагороджений грамотою райдержадміністрації та дипломом обласного управління культури і туризму. Це вкотре доводить, що оркестранти – професіонали музичної справи, і керівник їх

дійсно на своєму місці. І коли твориться музика, коли ллються зі сцени красиві мелодії у виконанні цього колективу, а із залу на їх адресу долинають щирі оплески, то й не треба виконавцям більшої нагороди. Бо ж вдячність глядачів – найбільше досягнення музикантів.

Весною 2009 року у м. Пологах проходив відбірковий тур обласного конкурсу «Спадщина». На ньому учень Гуляйпільської дитячої школи мистецтв Андрій Шамрай став його призером.

Після того у м. Дніпропетровську проходив VII Всеукраїнський конкурс «Барвистий віночок». Діти виступали у різних жанрах. Конкурсанти з'їхалися з Харкова, Донецька, Кривого Рогу, що довело досить високий рівень культурно-мистецького заходу. І Андрій отримав Гран-прі!

Канікули продовжувалися, і Андрій разом із концертмейстером О. М. Онищенком поїхали до Києва на X Всеукраїнський конкурс «Весняна рапсодія», який проходив із 26 по 28 березня.

Це був конкурс класичної та камерної музики. Боротьба виявилася важкою, адже за перемогу змагалися більше 200 виконавців – хори, вокалісти. І тут Андрій став лауреатом! Він розповідає, що коли сидів за обідом, поруч присіла бабуся з Одеси, яка супроводжувала на конкурс свою онуку. Вона була вражена тим, які талановиті діти приїхали виступати і назвала їх золотим майбутнім України.

Весною 2009 року Україна познайомилася з піснею «Я згадую тебе». Автором її слів є відома порадниця в галузі народної медицини, поетеса Наталія Земна. Її вірш «В розлуці» із книги «Покоси» довго залишався без уваги. Аж ось став романсом і долинає із радіоприймачів. Автором музики і виконавцем стала викладач по класу вокалу дитячої школи мистецтв Тетяна Бекірова.

Нову композицію можна знайти під назвою «Я згадую тебе» або «Я з тобою, коханий». Записана вона у запорізькій студії звукозапису Олександра Михайленка, де створені одні з перших хітів Валерія Леонтьєва, Валерія Сюткіна, Аліки Смєхової, Анатолія Сердюка... Там же записано і 7 композицій із альбому Любові Геньби й Тетяни Бекірової «Трояндовий гріх».

У червні 2009 року за традицією у школі мистецтв пройшов випускний вечір, на якому перше слово надали директору В. В. Коростильову.

Він, зокрема, повідомив, що навчальний рік, як завжди, виявився продуктивним. Успішно працювали народний, фортепіанний, вокально-хоровий, художній, хореографічний відділи. Контингент склав у середньому 230 учнів. Згідно з планом протягом року проводились контрольні уроки, прослуховування, академічні концерти, де перевіряли рівень знань вихованців.

Викладачі проводили методичні заняття і тематичні заходи, святкові програми, ювілейні вечори, експозиції вихованців художнього відділення... Учні та викладачі школи брали участь в обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсах і фестивалях...

Віктор Васильович подякував за постійну допомогу і підтримку талановитой молоді, сприяння поїздкам на різні конкурси та фестивалі голові райдержадміністрації О. І. Дудці, міському голові О. Г. Немічу, підприємцям О. Ю. Коростельову, В. Б. Щербині, Ю. І. Романцю, С. І. Курману, О. Ф. Новікову, В. В. Кубраку, Ю. А. Журавлю, В. І. Філіпченко, О. М. Жаболенку, батькам вихованців.

Від імені батьків слова вдячності мовила Н. І. Тарабанова, а від випускників – її донька Поліна.

З напутнім словом до вихованців звернулася викладач школи А. І. Онищенко. А прекрасні концертні номери дарували Дмитро Контурак, Євгенія Карпенко, Поліна Тарабанова, Тетяна Гребенюк, учні хорового класу, вокальна група, Юрій Гура, Сергій Воронін, Аліса Мусієнко, Вікторія Семеренко, Ганна Павліченко, Влада Малай, родина Остапенків, вихованців народного та хореографічного відділів.

У травні 2010 року вихованці школи мистецтв брали участь в обласних конкурсах, із яких повернулися з перемогою. Це – конкурс учнів-солістів з фаху фортепіано, в якому дипломантами стали Тетяна Гребенюк і Сергій Панасейко (викладач Г. О. Литвинова), Яна Сташук (І. М. Яковенко) і Людмила Добрознай (Н. В. Нечет); Всеукраїнський конкурс «Об'єднаймося ж, брати мої!», де переможницею у номінації «Образотворче мистецтво» стала Анна Плотка (викладач В. Г. Коростильов).

На фестивалі ансамблевого співу гарно себе показали вокальні дуети у складі Діани Гагаріної й Олександри Зелінської, Тетяни Гребенюк і Валерії Крупи та вокальний ансамбль під керівництвом Б. Й. Бурбури (викладачі А. І. Онищенко та Б. Й. Бурбура).

Дипломом «За творчий пошук» в конкурсі з образотворчого мистецтва серед учнів художніх відділень дитячих шкіл мистецтва нагороджена Анастасія Панаріна (викладач І. Ю. Пузанова) – за роботу «Тварини – наші друзі». А дипломантами олімпіади з музично-теоретичних дисциплін стали Владислава Пех і Анна Третяк (викладач С. В. Галкіна).

Талановита гуляйпільська молодь успішно заявила про себе і в VII етапі Всеукраїнського конкурсу «Таланти багатодітної родини», де наш район представила Катя Сухарльова (концертмейстер В. В. Коростильов). А на фестивалі патріотичної пісні «Спадщина» відзначені учні класу хореографії та соліст Андрій Шамрай.

Викладачі та учні школи мистецтв (у третьому ряду четвертий зліва В. В. Коростильов). 17.05.2000 р.

Переможець багатьох всеукраїнських і обласних конкурсів і фестивалів Андрій Шамрай завоював чергову свою перемогу. Тепер він – у числі 100 кращих співаків України і братиме участь у престижному проєкті «Х-Factor». А шкільний ансамбль народних інструментів став лауреатом обласного фестивалю оркестрів.

Сприяв у поїздках учнів школи мистецтв на обласні конкурси та фестивалі директор Гуляйпільської спеціальної школи-інтернату С. А. Столяренко, який безвідмовно допомагає транспортом.

У травні 2010 року в дитячій школі мистецтв навчалося 240 учнів. Нещодавно відкрилися ще два класи – бандури і вокально-естрадного співу.

1 червня 2010 року повідомляла заввідділом вокально-хорового відділення А. І. Онищенко:

– Ще один навчальний рік пройшов для учнів вокально-хорового відділення дитячої школи мистецтв. Він був успішним із самого початку: у конкурсах «Зорепад», «Золота нотка», який проходив у м. Дніпропетровську. На нього з'їхалося майже 400 учасників з усієї України. І наш дует у складі Валерії Крупи та Тетяни Гребенюк став дипломантом. Пізніше дівчатка, а також Наталія Діденко взяли участь в обласному фестивалі «Вольниця».

Лауреатом Міжнародного конкурсу «Світ атлантів» у м. Києві став Андрій Шамрай – перша премія. Лауреатом Всеукраїнського конкурсу «Барвистий віночок» у м. Дніпропетровську Аліса Река – друга премія. Лауреатом обласного фестивалю ансамблевого співу – дует у складі Діани Гагаріної та Олександри Зелінської – перша премія, а дипломантами цього конкурсу – дует Валерія Крупи та Тетяни Гребенюк.

Андрій Шамрай є переможцем телепрограми «Караоке на майдані», де отримав перепустку на телевізійний пісенний конкурс «Х-фактор» (про це вже йшла мова – Авт.). Він отримав першу премію на I Всеукраїнському творчому дитячому зльоті «Світ талантів», який пройшов у Міжнародному дитячому центрі «Артек».

А у травні вихованці порадували своїми виступами глядачів із Запоріжжя на V регіональному конкурсі «Світ талантів». Ведучим цього заходу був неодноразовий переможець цього конкурсу Андрій Шамрай. Тут найменша учасниця наша зірочка Анюта Коростильова здобула свою першу перемогу – першу премію. А лауреатом конкурсу стала Аліна Река та Оля Жовнір – друга премія.

Ми глибоко вдячні спонсорам, які підтримують молоді таланти: О. Ю. Коростельову, О. Ф. Новікову, С. І. Курману, В. Б. Щербині, В. В. Кубраку, Д. Ю. Коростельову, В. І. Філіпченко.

Учні хорového відділення запрошують до Запоріжжя для участі у телепередачах та фестивалях, до інших міст. Деякі з них навчаються у студії Є. Лагача (м. Запоріжжя). А у Запорізькому музичному училищі ім. П. Майбороди навчається троє наших учнів на вокальному відділенні. Цього року збирається вступати туди і наш випускник А. Шамрай, якого нещодавно запросили із театром мод І. Борщ до м. Кіровограда. Тож бажаємо йому стати професійним співаком і прирівнятися до своїх кумирів О. Пономарьова та В. Бондарчука.

У липні 2010 року Гуляйпільську школу мистецтв було атестовано. Серед параметрів роботи мистецького закладу були такі, як якісне викладення предметів, виконання програм і навчальних планів, матеріальне забезпечення, фінансування і т. ін.

– На липень поточного року контингент дитячої школи мистецтв складає 250 учнів, – розповідав В. В. Коростильов, – і скорочуватися не буде.

І знову – прощальний вечір, знову дитяча школа мистецтв вшанує свій черговий випуск – випуск 2010 року!

– Для когось цей вечір сумний, для когось – радісний, але для всіх він залишиться пам'ятним, одним-єдиним у житті кожного випускника нашої школи, – звернувся до випускників і їхніх батьків директор дитячої школи мистецтв В. В. Коростильов. – Протягом навчального року в нашій школі працювали музичне, вокально-хорове, хореографічне та художнє відділення. Школу відвідувало близько 240 учнів, яких навчали 28 викладачів. Згідно з планами роботи проводилися контрольні уроки з музично-теоретичних дисциплін, заліки, академічні концерти, випускні екзамени з фаху сольфеджіо, української та світової музичної літератури музичного відділення, народного та класичного танцю хореографічного відділення, перегляд творчих робіт учнів художнього відділення, сольного співу учнів вокально-хорового відділення та класу естрадного співу. Викладачі школи готували методичні доповіді, розробки з музично-теоретичних дисциплін, відкриті уроки, заходи з підвищення педагогічної кваліфікації та виконавської майстерності. Ми провели концерти учнів та викладачів, заходи до Міжнародного дня музики, до Різдвяних свят, Дня міста, свято першокласника, лекцію до 200-річчя від Дня народження Федорика Шопена, виставки та ряд шкільних конкурсів серед учнів різних відділень. А 1 травня, за доброю традицією, відбувся звітний концерт учнів та викладачів школи.

Учні школи мистецтв брали участь в обласних, регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях. Перемогу в них

здобули Анна Плотка, Анастасія Панаріна, Дар'я Кузьмінкова, Владислава Пех, Анна Третяк, Людмила Добрознай, Сергій Панасейко, Тетяна Гребенюк, Олександра Зелінська, Валерія Крупа, Владислав Сіріньок, Андрій Шамрай, вокальний ансамбль старших класів, оркестр народних інструментів та інші.

Відзначив Віктор Васильович і викладачів школи, які є постійними учасниками районних культурно-мистецьких заходів, – Світлану Синеньку, Тетяну Бекірову, Людмилу Копасову, Сергія Вовка, Вячеслава Шапошніка, Сергія Сомовола, ансамбль народних інструментів викладачів.

Директор школи подякував за допомогу батькам, директору спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату С. А. Столяренку і відповідно до наказу по дитячій школі мистецтв нагородив грамотами відмінників навчання.

– Нашою надією, продовжувачами мистецьких традицій краю є Андрій Шамрай, Тетяна Гребенюк, Юрій Гура, Дар'я Сиротюк, які – ми віримо – вдало поєднають свою подальшу долю з мистецтвом, – наголосив В. В. Коростильов, подякувавши наостанок усім наставникам, учителям, які вклали в дитячі серця любов до музики, пісні, танцю, малюнка...

А на сцену вже піднімаються випускники фортепіанного, художнього відділень, народних інструментів. Їм директор вручає свідоцтва про закінчення дитячої школи мистецтв, а Владиславі Пех, Людмилі Добрознай, Софії Панасейко, Анні Третяк, Катерині Коленко, Анні Плотці – ще й грамоти за високі досягнення у навчанні.

– Дорогі наші діти! Декілька років тому ви прийшли до нас зовсім маленькими, а сьогодні ви вже випускники нашої школи! – звернулася з вітальним словом до випускників заступник директора Л. В. Діденко. – Сьогодні ви всі – переможці, адже ви здолали всі труднощі, всі свої лінощі і дійшли до фінішу. Для когось цей фініш буде тільки початком дороги до мистецтва, адже деякі наші учні вирішили пов'язати свою подальшу долю з прекрасним. Ми вам бажаємо успіхів, вдячних глядачів і повних залів. Хай неповторною буде музика вашого життя!..

Випускників привітали наймолодші учні школи – першокласники, а від батьків слова вдячності вчителям і наставникам говорила О. О. Панасейко. Прощальні слова линули з вуст самих випускників, а свято увінчалось музичними, вокальними й хореографічними композиціями у виконанні учнів і випускників школи мистецтв.

У жовтні 2010 року п'ять днів у м. Ялті проходив Міжнародний фестиваль мистецтв «Осінні зірки». Участь у ньому брали й учні нашої ди-

Колектив викладачів школи мистецтв з директором В. В. Коростильовим. Травень 2012 р.

тячої школи мистецтв. Аліна Река, Ярослава Шушура та концертмейстер і виконавець у жанрі інструментальної музики Олексій Онищенко. Кожен із них став лауреатом.

Так А. Река виконала джазові твори, а Я. Шушура – народні пісні. Фестиваль приймав учасників не лише з усієї України, а й Росії, Білорусії, Литви. Було приємно чути, що в числі переможців лунали прізвища дітей як із Москви, Києва, Одеси, Львова, Мінська, Вільнюса, так і з нашого славного міста Гуляйполя.

Ця поїздка відбулася завдяки підтримці батьків учасниць, а також наших постійних спонсорів, які не байдужі до таланту дітей. Тому за подаровану дітям казку особливі слова подяки голові районної державної адміністрації О. І. Дудці та директору ТОВ «Преображенське» О. Ю. Коростельову.

У травні 2011 року викладач дитячої школи мистецтв С. К. Вовк розповідав:

– Нинішній навчальний рік для учня 5 класу дитячої школи мистецтв, акордеоніста Вячеслава Шапошніка був важким, наповненим подіями, конкурсами, виступами. А загалом – вдалим, зірковим.

Заслужено подолавши відбірковий тур обласного конкурсу естрадного мистецтва «Зорепад» у номінації «Інструментальна музика», у фіналі, який проходив торік у листопаді в м. Запоріжжі, Вячеслав здобув почесне друге місце і став лауреатом конкурсу «Зорепад-2010».

У лютому хлопець став переможцем обласного фестивалю «Таланти твої, Запорізький край» у жанрі інструментальної музики. Наприкінці травня у м. Запоріжжі пройде гала-концерт переможців цього фестивалю, де буде демонструвати свою майстерність і наш вихованець.

Наступну перемогу Вячеслав виборов на обласному конкурсі учнів-солістів з фаху баяна та акордеона, який відбувся 13 березня поточного року у великому залі Запорізького музичного училища ім. П. І. Майбороди. Виконання творів було дійсно блискучим і віртуозним. Журі під керівництвом директора музичного училища присудило перше місце нашому Вячеславу Шапошніку.

Цьогорік в обласному центрі відбувся XI Міжнародний фестиваль-конкурс дитячого та юнацького виконавського мистецтва «Акорди Хортиці», який зібрав близько 500 юних виконавців на різних музичних інструментах із України, Молдови, Білорусії, Росії, Південної Кореї, Вірменії. Така представницька різноманітність є підтвердженням високого статусу і авторитету фестивалю, свідченням того, що музика і талант не мають кордонів. І серед юних виконавців цього форуму впер-

ше за всю історію школи мистецтв брали участь і гуляйпільці. Це Вячеслав Шапошнік (акордеон, викладач С. К. Вовк) і Людмила Добрознай (фортепіано, викладач Н. В. Нечет).

– Пригадую, як кілька років тому, я йшла у справах по коридору дитячої школи мистецтв. Заняття вже розпочались. З класів доносились звуки гам, веселих п'єс та пісень. Аж ось на своєму шляху зустріла дівчинку, яка міцно тримала руку своєї бабусі. Великі, яскраво-голубі оченята, наповнені цікавістю дивились на мене і наче щось запитували, – у травні 2011 року пригадувала завідуюча фортепіанним відділенням Н. В. Нечет.

Бабуся пояснила, що нам 6 років і ми хочемо навчитись грати на фортепіано. Але ж вона така маленька, подумала я, і завела дівчинку в клас. Так відбулося моє знайомство з Людмилою Добрознай.

З перших занять стало видно, що дівчинка дуже захоплюється своєю справою. Всі домашні завдання виконувала дуже старанно і наполегливо. Вже через півроку вона грала твори неабиякої складності.

У восьмирічному віці Люда брала участь в обласному конкурсі у номінації «Соліст-інструменталіст» і посіла третє місце. У цьому ж віці вона дала свій перший сольний концерт для учнів своєї школи.

З кожним роком майстерність Люди підвищувалась. І вже у поточному році дівчина стала (вперше за історію школи) учасником XI Міжнародного дитячого та юнацького фестивалю «Акорди Хортиці» у м. Запоріжжі.

Тож хочу побажати Люді нових творчих успіхів і досягнень. Хай тобі щастить!

– 2010-2011 навчальний рік закінчився. Випускницями відділення образотворчого мистецтва є Юлія Добряк, Настя Литвиненко і Валя Литвиненко, – знайомлячи з експонатами виставки робіт, розповідав викладач Василь Коростильов. – У Юлії найкращі роботи – це «Тарас Шевченко в гостях у сестри. 1857 рік», «Слухають Кобзаря», цікавий портрет мами Галини.

У 2009-му році одним із перших сюжетних малюнків Анастасії був «Перший дзвоник». Вдалими є роботи сестричок «Портрет мами Лариси», «Українка». Дівчатка розписують і декоративні тарелі.

Оригінальними є роботи випускниці минулого року Ані Плотки «Засновник Гуляйполя», «Приїзд Івана Мазепи на Січ» (вони відзначені на обласному конкурсі).

– Це роботи учнів 5-го класу Владислава Сіринька, Ані Рибки, – продовжував знайомити мене з експонатами виставки Василь Григорович. – У 4-му класі творчо працює Оля Тимофієва. Гарні портрети

своїх мам зробили також Альона Пузанова і Олександр Брацило (взагалі ми проводили конкурс «Портрет моєї мами»). Всі діти з охотою працювали навіть ті, які боялися братися за портрет.

Старанно працюють у нас і учні 1-го та 2-го класів. Так у конкурсі перемогли роботи «Коза-Дереза» Наталії Базавлуцької, Аліни Фарфутдінової (7 років), Марії Ілієнко. Це наші надії у 1-3 класах.

В. Г. Коростильов із великим задоволенням розповідав про випускників школи, які навчаються у різних спеціальних закладах.

Від виставки глядачі, що прийшли взяти участь у випускному вечері вихованців дитячої школи мистецтв, плавно перемістилися у великий зал КСК «Сучасник», де на них чекало незабутнє дійство: випускний вечір і творчий звіт колективу за минулий навчальний рік.

Цьому ж передувала інформація директора школи Віктора Коростильова, у якій він повідомив, що 28 викладачів навчали 250 учнів на музичному (фортепіано, скрипка, балалайка, баян, акордеон, домра, гітара, бандура), художньому, хореографічному, вокально-хоровому відділеннях та класі естрадного сольного співу, що проводились культурно-мистецькі й освітні заходи, що учні і викладачі брали участь у різних обласних, всеукраїнських і міжнародних оглядах, конкурсах, фестивалях і займали призові місця.

Директор школи подякував районній державній адміністрації, особисто її голові Олександру Дудці за виділені кошти для поїздки учнів та викладачів на Міжнародний фестиваль у м. Ялту, депутату обласної ради Олександру Коростельову, директору ТОВ «Агро-Континент» В. Б. Щербині, депутатам міської ради Любові Родіній і Олені Мусі за надання фінансової і матеріальної допомоги для поїздок учнів і викладачів на конкурси, фестивалі до м. Запоріжжя.

Віктор Коростильов не забув подякувати і батькам учнів, які допомагали з ремонтом коридора, класів, придбанням технічного обладнання, наочного матеріалу для навчального закладу, привітати всіх із закінченням навчання, побажати щастя та творчих успіхів.

Далі слово надали заступнику директора з навчальної роботи Людмилі Діденко, яка зачитала наказ про нагородження відмінників навчання. Похвальні грамоти за високі досягнення у навчанні групі учнів вручив директор школи.

Документи про закінчення школи мистецтв отримала група прекрасних вихованців, які стали гордістю навчального закладу, неодноразово перемагали у конкурсах різного рівня. Вони тепло дякували викладачам за науку любити прекрасне, пізнавати таїну мистецтва.

На святі було багато музики, пісень, не обійшлося і без тестів.

Від імені батьків випускників слова вдячності викладачам говорив Володимир Троян, а дітям бажав щасливої долі і міцно ставати на крило долі для здійснення заповітних мрій.

Присутні у залі з цікавістю прослухали концерт-звіт учнів та викладачів і переконалися, що дитяча школа мистецтв є справжньою майстернею, де плекають юні гуляйпільські таланти.

У святі взяла участь начальник відділу культури та туризму райдержадміністрації Л. В. Третякова.

Про те, як школа підготувалася до 2011-2012 навчального року розповів директор В. В. Коростильов:

– Перед початком навчального року були проведені косметичні ремонтні роботи приміщень школи. Що стосується організаційних питань, то 26 серпня відбулась установча педагогічна рада, на якій були вирішені питання, що стосуються педагогічного колективу школи, також був затверджений план роботи школи на 2011-2012 рік, проведений розбір заяв батьків, а також намічені плани на майбутній навчальний рік з виховної і методичної роботи, роботи з батьками, позакласній роботі та лекційно-концертній діяльності школи.

– На сьогодні дитяча школа мистецтв у складі свого педагогічного колективу налічує 29 викладачів, з них троє працюють за сумісництвом.

У школі 4 відділення: музичне, де навчають грі на фортепіано, скрипці, баяні, акордеоні, домрі, гітарі і бандурі, а також вокально-хорове (клас академічного співу), хореографічне, художнє та клас естрадно-сольного співу. У нас на сьогодні ведуться всі основні предмети відповідно до атестаційної навчальної програми, на підставі виконання якої відбувається видача свідоцтва про закінчення початкового мистецького навчального закладу.

– Контингент учнів на 2010-2011 рік складав 250 осіб. У цьому ж навчальному році, напевне, його доведеться збільшити. Адже в нас є такі групові форми навчання, як хореографічне і художнє відділення, на які, станом на сьогодні, вже надійшло заяв значно більше, ніж ми мали змогу зарахувати, і тому вони поки що залишились в резерві. Разом з тим, нам потрібно набрати ще близько 30 чоловік на музичне відділення (фортепіано, баян, акордеон, домбра, гітара). Набір учнів ще продовжується.

Працюють також у повному обсязі і філії школи. У с. Верхній Терсі у нас навчається 13 учнів (класи баян, акордеон, балалайка). У с. Успенівці навчається 8 вихованців (клас фортепіано) і в с. Комсомольсько-му кілька учнів навчаються грі на баяні й акордеоні.

Загалом ми можемо констатувати, що навчальний процес у школі мистецтв вже стартував і увійшов у свою колію.

У 2012 році школа мистецтв відзначила своє 55-річчя.

Директорами школи були:

Кутя Василь Мануїлович,
Коростильов Віктор Васильович.

ПОЛТАВСЬКА ШКОЛА-ІНТЕРНАТ

У грудні 1960 року було відкрито Полтавську середню школу-інтернат. Першими її учнями стали сестри Наталія, Людмила і Ольга Хребтови з міста Запоріжжя. За ними прибули діти з Донецької, Кримської та інших областей республіки.

Першим директором школи-інтернату був Дмитро Маркович Підорін, а старшим вихователем – Володимир Федорович Мажаєв.

У школі створені всі умови для навчання, праці і відпочинку дітей. До їх послуг лабораторії, кабінети, бібліотека. Під керівництвом вчителів діти посадили дерева, розбили клумби, зробили квітники. Гуляйпільський райком ЛКСМ України визнав учнів школи-інтернату переможцями змагання шкіл району і видав їм премію.

Влітку 1962 року 29 піонерів відпочивали в Дібрівському піонерському таборі, а шестикласниця Клава Когут одержала путівку в піонерський табір «Молода гвардія» в м. Одесі.

Напередодні нового 1966 року колектив Полтавської школи-інтернату відзначав п'ятиріччя свого навчального закладу. Багато видумки проявили учні, щоб п'ятиріччя був справжнім святом. Юні умільці виготовили численні стенди, на яких експонувались роботи учнів – вишивки, різьба по дереву, твори шкільних художників серед останніх було ряд картин, які свідчать про неабияку обдарованість авторів. Це картини «Орленя» та «Прощання з школою» семикласника Васи Куцака, шестикласників Толі Бірюкова, Колі Шульги та Ігоря Чернова. А аматори сцени підготували святковий концерт.

На свято було запрошено багато гостей. Серед них був і учасник громадянської війни, комуніст з 1919 року Ю. І. Руденко.

Не менший інтерес викликала також розповідь директора школи І. П. Калініченка про історію школи.

Потім почався концерт. Хвилююче прозвучала «Пісня про вчительку», присвячена Г. М. Федотовій. Слова і музику її склали восьмикласники.

Вихованці школи-інтернату на екскурсії в місті-герої Волгограді на чолі з директором І. П. Кедою (у першому ряду п'ятій справа)

У травні 1966 року піонери запросили в гості механізатора Успенівського відділення «Сільгосптехніка» Дмитра Григоровича Горпинича, якого в 1935 році було нагороджено найвищою нагородою – орденом Леніна. Гість розповів школярам про свою роботу комбайнером в довоєнні роки, про звірства фашистів (у війну Дмитро Григорович був в'язнем Бухенвальдського концтабору).

Того ж року гостем піонерів став один з визволителів села від німецько-фашистських загарбників Семен Юхимович Машошин (уродженець Добропільської сільради Гуляйпільського району – Авт.).

В 1964 році директором школи працювала Лідія Федорівна Толочко, в 1966 році вчителями – М. М. Василенко, Л. Г. Зернова, В. К. Василенко, О. І. Зайцев, В. Ф. Мажаєв, старшою піонервожатою – В. П. Остапець.

11 лютого 1967 року раптово помер директор Полтавської середньої загальноосвітньої школи-інтернату Іван Потапович Калініченко. Народився він у сім'ї селянина в селі Ремівці Гуляйпільського району. Трудову діяльність почав у 1938 році. Після закінчення педучилища працював учителем початкових класів. У 1960 закінчив Запорізький педінститут.

Понад двадцять років свого життя Іван Потапович віддав педагогічній справі. Він пройшов шлях від учителя початкових класів до директора середньої школи-інтернату, де виявив здібності хорошого керівника і вмілого організатора навчально-виховного процесу.

І. П. Калініченко був учасником Великої Вітчизняної війни.

22 жовтня 1968 року в гості до вихованців школи-інтернату прийшли перші комсомольці села – Лука Якович Мордик, Тит Єгорович Клименко та Іван Федорович Панасенко.

Ветерани комсомольського руху повідали про події буремних революційних та 20-х років, періоду становлення Радянської влади в рідній Санжарівці. Юнь із захопленням слухала розповіді про створення комсомольського осередку в селі у червні 1924 року і перших її двадцяти членів, ватажками яких були А. Безверхий, Л. Мордик, І. Панасенко, Т. Клименко та Г. Сердюк.

15 лютого 1969 року до вихованців школи-інтернату прийшли їхні старші товариші, ті, що вийшли з їх стін.

– Сьогодні до нас прийшли дорогі гості, – відкриває вечір старший вихователь Ганна Микитівна Федотова, – студент факультету журналістики Київського державного університету Анатолій Півненко (тепер заслужений журналіст України – Авт.), студент філологічного

факультету Запорізького педінституту Леонід Дмитренко та студентка фізико-математичного факультету цього ж вузу Ліда Іщенко.

У розпорядженні вихованців Полтавської школи-інтернату була чудова бібліотека. В її фонді тільки художньої літератури налічується 11 тисяч примірників. А ще ж підручники. Це у півтора рази більше, ніж у місцевій сільській бібліотеці. Тут було все, що потрібно учням за програмою.

Бібліотека займала дві світлі затишні кімнати. В одній – стелажі з літературою й абонемент. В другій – читальний зал.

Господаркою книжкових скарбів у школі була Галина Іванівна Півненко – пристрасний книголюб, умілий організатор, здібний педагог.

15 серпня 1970 року сім'ю педагогів Полтавської школи-інтернату поповнили молоді вчителі: випускник Запорізького державного педінституту І. К. Кушніренко та випускниця Черкаського державного педінституту О. М. Теплицька. Перший працював вчителем української мови та літератури, друга – вчителем математики. Директором школи тоді був І. П. Кеда, завучем – В. Ф. Кириченко, її змінила – В. І. Прихідько, старшою піонервожатою – В. Г. Кleshня, потім – В. О. Демченко.

* * *

На дослідному полі члени учнівської виробничої бригади. 1965 р.

4 травня 1971 року І. К. Кушніренко писав: «У справі навчання й виховання підростаючого покоління шкільні стіннівки – наші перші і надійні помічники. Це тому кожна класна чи то гурткова газета в інтернаті робляться не для галочки у звіті.

Недавно відбувся конкурс на кращу класну газету. Кращими за зміст, дієвість і художнє оформлення журі визнало газети «Юність» (10-Б класу) та «Стріла» (7 класу).

Популярністю у наших вихованців користуються газети, котрі випускають предметні гуртки, – «Юний хімік», «Юннат», «Літературна молодь» та «Штрафний удар». Остання носить сатиричний характер. Редагує її і допомагає художньо оформляти учитель фізвиховання, активний сількор районної газети М. Т. Клименко.

Старшокласники випускають «Комсомольський прожектор». З комсомольським зав'язанням в цьому році працюють над кожним його номером учениця 10-Б класу Люда Шастун, учень 9-Б класу Степан Фесенко та інші.

Здібний редактор і в «Піонерського крокодила» – семикласник Петя Барахов.

Варто, мені здається, поділитися досвідом того, як в Полтавській школі-інтернаті робиться загальношкільна газета «За знання». Виходить вона щотижня. І кожен її номер цікавий, яскравий, корисний, а головне – немає штампу. «Секрет» тут в тому, що кожен номер випускає нова редколегія (інший клас). Дуже цікавими були газети на теми – «Ким бути», котру випустив 10-Б клас (редколегія у складі З. Гринь, Н. Туболец, І. Новікова, О. Афероян), «Книга – джерело знань», яку оформляли семикласники П. Барахов, Л. Шелях та інші. Змістовна також остання газета за тематикою «Повторення – підготовка до екзаменів». Її автори – учні 8 класу на чолі з Г. Саустьяною та В. Криворучком».

В 1971 році вихованці школи-інтернату писали історію піонерської організації села. Багато цікавого вони взнали від піонера довоєнних років Олексія Матвійовича Самійленка, який завідував відділом міжнародного життя газети «Вечірній Київ». Виявилось, що він був делегатом Всеукраїнського з'їзду робітничо-селянської молоді у Харкові.

Великою радістю для членів піонерського загону «Чайка» була зустріч з однією з перших піонерок села Лідією Григорівною Тур.

Педагогічний колектив школи протягом 1972-1973 навчального року працював над проблемним питанням «Поєднання навчання і виховання в єдиний педагогічний процес». Досягненню поставленої мети підпорядкована робота методичних об'єднань, педрад з підвищення ефективності уроків, впровадження у практику передових методів.

У Статуті середньої загальноосвітньої школи чітко і якісно записано: «Учитель відповідає за якість навчання учнів, рівень їх знань, виховання», – писала в райгазеті 20 жовтня 1973 року заступник директора з навчально-виховної роботи В. І. Прихідько. – Виходячи з цього головного обов'язку, вчителі нашої школи Л. Г. Зернова, О. М. Теплицька, І. К. Кушніренко домагаються глибокого усвідомлення учнями навчального матеріалу, стежать, щоб жодне поняття не засвоювалося формально. Вони вчать логічно мислити і зіставляти, пов'язувати теоретичні знання з практикою.

Багато корисного для виховання учнів дають уроки хімії, які проводить Л. Г. Зернова.

Невичерпні можливості для виховання дають уроки української та російської літератури (М. Ф. Назаренко, І. К. Кушніренко, Л. В. Гвоздьева).

Вчитель української мови і літератури І. К. Кушніренко поєднує навчання і виховання в єдиний процес шляхом відповідного добору речень, текстів для переказів або тем творів. Вчитель прагне виховувати в учнів наполегливість у оволодінні знаннями, любов до книги, поезії, праці, природи, Батьківщини.

Вчитель І. К. Кушніренко зі своїми учнями. 19.05.1972 р

Учителька російської мови і літератури Л. В. Гвоздьева при вивченні роману М. Шолохова «Піднята цілина» тісно пов'язує розповідь про становлення колгоспного ладу в країні з діяльністю першої комуні в Гуляйпільлі.

Важливе місце в ідейно-політичному вихованні учнів належить політінформації. Вдало організовують її вихователі 4-го класу Н. Т. Терещенко, 7 класу – М. Н. Булана, 9-Б класу – В. Ф. Клименко».

За доброю традицією 12 лютого 1974 року в Полтавській школі-інтернаті відбулася хвилююча зустріч педколективу і учнів старших класів з колишніми випускниками В. Сергієнко, Ю. Салівоним, В. Івановим, М. Грицаєнком, М. Чертковим, В. Сункою, Л. Панасенко, І. Кубахом, М. Портним та іншими.

Відкрив вечір директор школи І. П. Кеда.

Валентина Сергієнко стала студенткою Запорізького педінституту. Юрій Салівон закінчив десять класів в 1971 році із золотою медаллю. Тоді ж подав документи для вступу до Донецького політехнічного інституту. Юрій – майбутній спеціаліст обчислювальної техніки.

Інакше склався шлях у самостійне життя Віктора Іванова. Після десятирічки він пішов працювати на підприємство. Потім юнак три роки служив у Військово-Морських Силах СРСР. Демобілізувавшись, знову влився в ряди робітників Запорізького моторобудівного заводу. Микола Грицаєнко знайшов своє місце в колгоспі «Авангард», де завідує сільським Будинком культури.

Микола Чертков вступив до Харківського ветеринарного інституту, Людмила Панасенко стала студенткою Запорізького металургійного технікуму. На апаратно-будівному факультеті Одеського політехнічного інституту навчається Іван Кубах. А Микола Портний – студент 4 курсу Мелітопольського інституту механізації сільського господарства.

Василь Сунка, випускник 1973 року, він нікуди не їздив із рідного села Малинівки.

У кінці лютого 1976 року учні зустрічалися з делегатом XXV з'їзду Компартії України механізатором колгоспу імені Ілліча Володимиром Семеновичем Мелашенком.

4 травня 1976 року районна газета «Зоря комунізму» надрукувала міні-зарисовку, про вчителя Полтавської школи-інтернату І. К. Кушніренка «Наш сількор»: «З самого дитинства Іван Кирилович Кушніренко мріяв стати журналістом, – писала А. С. Пузанова, – а вступив до педагогічного інституту на філологічний факультет. Тепер він – учитель, вже декілька років працює в Полтавській школі-інтернаті.

Іван Кирилович любить дітей і свій предмет. Але свого давнього захоплення не облишив. Він пише вірші, друкує їх на літсторінці районної газети. Пробує себе і в прозі. Його невеликі оповідання також не раз друкувалися.

Часто приносить І. К. Кушніренко до редакції розповіді про життя вихованців інтернату, де працює, їхні добрі справи, пише про односельчан-трудівників села.

Молодий учитель – частий гість редакції. Цікавиться нашою роботою над газетою, просить завдання.

Дуже приємно зустрічатися з сількором, котрий глибоко розуміє значення газети в нашому житті і прагне зробити її ще більш бойовитою, цікавою, потрібною людям».

14 вересня 1976 року старша піонервожата Полтавської школи-інтернату В. О. Шаровська розповідала: «Біля пам'ятника воїнам, які загинули під час визволення села Полтавки, завжди квіти. Сюди часто приходять вихованці місцевої школи-інтернату, щоб вклонитися мужнім героям, засвідчити свою повагу до них.

Піонерська дружина імені Олега Кошового веде листування з рідними загиблих воїнів – сестрою офіцера Уманцева, сином і дружиною А. М. Солошенка. Летять листи в різні куточки нашої Батьківщини, а серед них – учнівські, в яких дяка рідним за батьків, синів, котрі полягли в ім'я нашого щасливого життя».

В 1976 році в школі-інтернаті працювали вчителями також В. Ф. Брова, Н. М. Люта, І. І. Лютий, О. І. Зайцев, В. В. Зиза, О. О. Зиза, А. С. Кравченко, В. В. Ясунас, М. Ф. Білий, Н. В. Мажаєва, старшою піонервожатою В. О. Демченко, директором школи – І. П. Кеда, завучем В. І. Прихідько.

8 січня 1981 року вчителька Віра Федорівна Брова у кореспонденції «Школі виповнилося 20» розповідала: «Багато сил і енергії віддали вихованцям вчителі Д. М. Підорін, І. П. Калініченко, Н. В. Мажаєва, В. К. Василенко, М. Т. Клименко, З. Н. Сергієнко і ті, котрі перебувають на заслуженому відпочинку, – Н. П. Терещенко, М. Ф. Зоріна, Г. М. Ольшаська та інші. Саме їм надходять листи-подяки. Ось один з них, адресований Г. М. Ольшанській: «Здрастуйте, шановна Галино Михайлівно! Пише ваш вихованець і учень Віктор Нехватюк. Живу я зараз на Далекому Сході. Працюю на екскаваторі – добуваємо вугілля відкритим способом. Робота мені подобається, цікава.

Я часто згадую Ваші слова: «Вікторе, візьми себе в руки...» І, знаєте, як на душі приємно, що я дійсно взяв себе в руки. Іноді хочеться на весь голос крикнути вам, учителям: «Велике спасибі!..».

За 20 років школа випустила близько 1100 вихованців. Серед них є лікарі (В. Півненко, П. Чорненко), агрономи (О. Романенко, М. Гринь), зоотехнік (В. Сідаш), інженери (В. Лубенштейн, Б. Новіков), учителі і журналісти, аспіранти і наукові працівники. Багато учнів, отримавши в школі права водія, працюють у колгоспах області. Інші продовжують навчання у вищих учбових закладах та військових училищах, служать у лавах Радянської Армії. І всі вони шлють у рідну школу тільки слова подяки своїм вчителям та вихователям, котрі по-батьківськи піклувалися про них.

Ось що написав у одному з листів до школи колишній вихованець Микола Зубатенко: «Спасибі вам, учителям, за те, що ви учили нас так жити».

1 вересня 1982 року в Полтавській школі-інтернаті відбулася урочиста лінійка, присвячена початку навчального року. До учнів, а їх тут було близько 200 чоловік, з вітальними промовами звернулися директор школи Р. А. Плющій, вчителька А. М. Буряк, почесні гості – ветеран війни і праці Ф. І. Шейко, секретар парторганізації колгоспу імені Свердлова М. О. Писанко та секретар комсомольської організації колгоспу «Авангард» О. Галавуря. Останні від імені правління своїх господарств вручили подарунки тим, хто відзначився у праці під час літніх канікул.

Була тоді в гостях у п'ятикласників (класний керівник М. Х. Дудка) ветеран колгоспної праці, шановна в селі людина Ф. Г. Вишнівська.

Розповідаючи про колектив Полтавської школи-інтернату, хотілося особливо зупинитися на військово-патріотичному вихованні підростаючого покоління, яким невтомно займався вчитель початкової військової підготовки М. Т. Клименко.

На початку квітня 1967 року він організував зустріч із земляком Героєм Соціалістичної Праці Василем Лазаровичем Крупієм.

Василь Лазарович із селянської сім'ї, де виховувалося п'ятеро дітей. Він у сім'ї був найменшою дитиною. Працював на Запорізькому титано-магнієвому заводі, очолюючи бригаду апаратників. За видатні трудові успіхи робітникові у 1966 році присвоїли високе звання Героя Соціалістичної Праці.

Робітник подарував школі набір листівок і книгу про Запоріжжя, а семикласникам, кращим спортсменам інтернату, – два спортивних м'ячі. Не залишилися в боргу й учні: вони піднесли В. Л. Крупію його портрет, зроблений в школі.

Про те, як поставлена військово-патріотична робота в школі-інтернаті, 15 березня 1969 року розповідав учитель М. Т. Клименко:

– Велике значення ми надаємо зустрічам школярів з учасниками Вітчизняної війни, воїнами Радянської Армії та славними орденоносцями.

Позитивно впливає на школярів і листування з воїнами Радянської Армії. Солдати з радістю розповідають їм про свої успіхи в бойовій і політичній підготовці, про нелегкі солдатські будні. А учні діляться з воїнами цікавими подіями, що відбуваються в школі, повідомляють про стан навчання та поведінку в класах, про те, як готуються юнаки до служби в армії.

Учні школи наполегливо збирають матеріали про воїнів-односельців та солдат, що полягли смертю хоробрих, захищаючи Полтавку. Червоні слідопити дізналися, за яких обставин загинув капітан Г. П. Уманцев, і написали про це сестрі героя. І як приємно було дітям, коли вони одержали від неї сердечну подяку!

Учні допомогли Антоніні Василівні Красниковій розшукати її сина Миколу, що поліг в бою з ворогом під Полтавкою.

Руками учнів створено стенд, на якому розміщені фотографії юнаків, відмінників бойової і політичної підготовки, що перебувають зараз в лавах Радянської Армії, а поруч – тих, які захищали Вітчизну в грізні роки війни. Серед них і фотокартка Івана Григоровича Шинкаренка, який пішов на фронт з перших днів війни і загинув під час запеклих боїв на Псковщині. Учні завжди з гордістю говорять про нього. Вони беруть приклад з героїв, намагаються в усьому наслідувати їх.

В школі на другому поверсі є стенд «Слава героям». Біля нього часто збираються вихователі з учнями і проводять змістовні бесіди про героїв війни. Їхній приклад – могутній засіб військово-патріотичної підготовки майбутніх воїнів, захисників Вітчизни.

4 червня 1970 року М. Т. Клименко інформував читачів районної газети, що юні полтавці побували в селах Малинівської, Новозлатопільської, Чубарівської та інших сільських Рад.

Цікавою і корисною була зустріч з учасниками Великої Вітчизняної війни Г. А. Сивоненком, льотчиком майором В. В. Іваненком, лейтенантами П. Северином і В. Саливоном, рядовим В. Панасенком, з вихованцем школи молодим офіцером В. Сидоренком.

Зворушливою видалася зустріч школярів з випускниками грізного 1941 року. На ній кожний розповів про свій життєвий шлях, згадав тих, хто не повернувся з поля бою.

Нині в школі ведуться підготовчі роботи на місці, де буде споруджено пам'ятник на честь випускників школи, котрі загинули в роки війни. В цьому велика заслуга керівника класу випуску 1941 року Меланії Іванівни Герус, директора школи І. П. Кеди, завуча Г. М. Федотової.

Успішно працює в школі і учбовий пункт з підготовки юнаків до служби в армії. В цій справі треба відзначити добросовісне ставлення до занять вчителів О. І. Зайцева, Ф. С. Івлева та І. П. Кеди. Наші вихованці йдуть до армії фізично сильними й ідейно загартованими.

Напередодні Дня Перемоги юнаки 9-10 класів, які проходять в школі початкову військову підготовку, побували в 1972 році в гостях у воїнів одного з підрозділів Запорізького гарнізону – своїх шефів.

Доброго захисника Вітчизни не виховати без належної фізичної підготовки. Це розуміли у Полтавській школі-інтернаті. Тому тут працювали секції з баскетболу, волейболу, легкої атлетики, ручного м'яча, теніса.

– Щороку наша команда, – говорив 2 лютого 1972 року вчитель фізвиховання М. Т. Клименко, – захищає честь Гуляйпільського району на обласних змаганнях. Радують спортивні успіхи Володимира Кійка, Юрія Багліка, Микола Потапова, Тетяни Дігтяр, Тетяни Тарасенко, Миколи Веретельника, Володимира Буряка та інших.

У травні 1972 року на спортивних майданчиках Полтавської школи-інтернату норми на значок ГПО I, II, і III ступенів складали учні – представники спортивних колективів восьмирічних і середніх шкіл. В заліку з багатоборства серед середніх шкіл призові місця відповідно розподілилися так: СШ № 1, Полтавська школа-інтернат...

В 1972 році вихованці школи-інтернату зустрічалися з слухачем військово-політичної академії імені В. І. Леніна капітаном А. І. Калініченком.

У жовтні 1972 року у гості до учнів школи-інтернату та восьмирічної школи завітав учасник партизанського руху в Булорусії Ф. М. Корнєв.

Федір Михайлович поділився спогадами про ратні справи партизанської бригади імені М. Щорса, у якій він був начальником розвідки. А розпочинали народні месники з маленької підпільної групи «Помста». Пізніше бригада налічувала 4,5 тисячі бійців.

У важких умовах доводилося воювати партизанам. Долати труднощі допомагали партизанська кмітливість, хоробрість і безмежна відданість Батьківщини.

– У нас часто не вистачало боєприпасів, – розповідав Корнєв, – бійці цінували патрони вище, ніж одяг чи харч. Були випадки, коли партизани за одяг вимінювали боєприпаси.

Партизанська бригада за час свого існування знищила понад 10 тисяч ворожих солдатів і офіцерів, під час «рейкової війни» зірвала 800 кілометрів залізничного полотна. Партизани мали постійний зв'язок з Великою Землею і одержували звіти всіляку підтримку.

Відgrimіли бої. За виявлену мужність і відвагу багатьох партизанів бригади було нагороджено. За бойові подвиги Ф. М. Корнев удостоєний п'яти орденів і шести медалей.

Після війни Федір Михайлович повернувся на Україну в рідні місця. 25 років трудився на педагогічній ниві, навчав учнів бути мужніми, сильними, сміливими, відданими патріотами Вітчизни.

Минула партизанська юність, але дружба, народжена в часи лихоліття, зберігається, назавжди. Бійці бригади імені М. Щорса кожного року на День Перемоги з'їжджалися туди, де били ворога. З далекого Гуляйполя приїздив до Білорусії й Федір Михайлович зі своєю дружиною, теж партизанкою. Пам'ятні зустрічі побратимів зафіксовано на численних фотознімках, які показав учням Корнев.

На закінчення зустрічі учні подякували гостю за спогади і на знак вдячності подарували йому квіти і книги.

* * *

Одним із методів військово-патріотичного виховання молоді є уроки мужності, на які запрошуються ветерани Великої Вітчизняної війни. 31 січня 1974 року такий урок відбувся у 10-А класі (класний керівник М. А. Наріжжя). На нього учні запросили колишнього фронтовика, інваліда війни учителя О. І. Зайцева, який брав участь у визволенні Запоріжжя, Мелітополя, Кривого Рога, має бойові нагороди.

Люда Сергієнко подякувала Олексію Івановичу за розповідь про своїх бойових побратимів.

9 квітня 1974 року вчитель І. Кушніренко писав: «Тісні шефські зв'язки підтримує шкільна комсомольська організація (комсорг О. Конева) з одним із військових підрозділів.

У минулому році учні побували у своїх шефів, де ознайомилися з солдатськими буднями. А нещодавно група воїнів-відмінників бойової і політичної підготовки відвідала школу, де їм було влаштовано теплу зустріч».

Дієвим засобом у вихованні учнів стала військово-спортивна гра «Орлятко», яка проводиться у два тури. Призові місця посіли команди 10-Б (командир Б. Ярошенко) і 10-А (В. Лаврів) класів. У індивідуальному заліку гарні знання статутів показали десятикласники О. Захаров і В. Лаврів.

Жваво пройшла також гра «Зірниця», у якій взяли участь учні 4-7 класів. Переможцеві 4 класу вручено перехідний вимпел.

16 березня 1974 року жителів села Полтавки глибоко схвилювала зустріч з Героєм Радяського Союзу, льотчиком, підполковником у відставці Спартакосм Йосиповичем Маковським, який прибув із Запоріжжя на запрошення дирекції школи-інтернату. Разом з ним приїхали його дружина молодший лейтенант запасу Ганна Антонівна Маковська і воїни-шефи на чолі з капітаном А. П. Букатовим – відмінники бойової і політичної підготовки сержант В. Тодоров, рядові В. Рикін і В. Заєць.

Герой Радяського Союзу С. Й. Маковський у гостях у школі-інтернаті

Спартак Йосипович особисто зробив 216 бойових вильотів, брав участь у 79 повітряних боях і збив понад 30 ворожих літаків, у тому числі один таранів.

Спартак Йосипович у супроводі голови колгоспу імені Свердлова Г. Н. Сергієнка, секретаря парторганізації М. І. Мотроненка, директора школи-інтернату І. П. Кеди і вчителя М. Т. Клименка побував біля пам'ятника воїнам-визволителям і полеглим односельчанам. Хвилиною мовчання вони вшанували їхню світлу пам'ять.

Делегація відвідала батьків льотчика Ананченка, який поліг смертю героя на Курській дузі.

Гість побував також біля пам'ятника воїнам, які віддали своє життя, визволяючи село Ольгівське.

Велика виховна робота, проведена в школі-інтернаті, давала добрі результати. Її вихованці у рядах Збройних Сил СРСР ставали відмінниками бойової і політичної підготовки. Це такі, як Олексій Чабанов, Іван Портний, Микола Підкпінний, Василь Дзюбан, Анатолій Злидар, Володимир Кійко, Володимир Лаврів, Олександр Басараб, Сергій Дудка, Володимир Дудка.

Як бачимо, у Полтавській середній загальноосвітній школі-інтернаті великого значення надавали військово-патріотичному вихованню учнів.

Зустріч ветеранів війни с. Полтавки з учнями школи-інтернату

Ішли роки, мінялися вчителі, вихователі. Одні, не витримуючи труднощів, покидали школу, другі переходили або їх переводили на інше місце роботи, як це сталося на початку вересня 1976 року з вчителем І. К. Кушніренком (його направили працювати у Гуляйпільську районну газету на посаду кореспондента).

Перед цим з Полтавки виїхало подружжя Івлєвих Федір Семенович і Катерина Василівна, за ними – Зизів Олександр Олександрович і Валентина Василівна, Марина Андріївна Наріжня, Іван Іванович Лютий і Ніна Михайлівна Люта, Валентина Григорівна Клешня, Іван Прохорович Кеда, Олена Марківна Теплицька. На їх місце приходили інші вчителі і вихователі, а Михайло Тихонович Клименко залишався.

* * *

В один із грудневих днів 1990 року Полтавська середня школа-інтернат готувалася відзначити своє тридцятиріччя, а, значить, і приймати гостей.

І вони не забарилися. І вихованці, й вихователі з усіх усюд злетілися до гнізда, з якого випурхнули багато років тому. Обійми, поцілунки, нескінченні «А пам'ятаєш?..», «А знаєш?..» Ось одна з перших випускниць школи Надія Какауліна, з сльозами радості кидається до своєї виховательки В. К. Василенко, а поруч її сестра Ніна обдаровує квітами Н. В. Мажаєву. Сестри Зіна й Галина Куликови не випускають з обіймів Л. Г. Зернову. М. Ф. Назаренко буквально не видно з-за розкішних хризантем, подарованих Анатолієм Довганем, Тетяною Лошкарьовою й Валею Сірик, аж 30 червоних гвоздик підносить своїй виховательці Г. М. Ольшанській Микола Кичигін...

Спогади, спогади. Немає їм кінця-краю. Але час підганяє: розпорядники запрошують усіх на другий поверх, до «української світлиці». Почесні місця там надають першому директору школи Д. М. Підоріну, його наступникам І. П. Кеді, В. Ф. Фідрикові, ветеранам школи В. Ф. Мажаєву, Н. В. Мажаєвій, Л. Г. Зерновій, Г. І. Підоріній, М. Т. Клименкові.

Святковий коровай підноситься Д. М. Підоріну. Йому ж – перше слово. Подякувавши за хліб-сіль і запрошення на свято, Дмитро Маркович розповідає про важкі роки становлення школи. Потім виступили І. П. Кеда, В. Ф. Фідрик, Л. Г. Зернова, вихованці школи Галина Куликова, Євгенія Нахватуєк, Тетяна Лошкарьова.

30 років – час порівняно невеликий. Але й впродовж нього в школі вже виробилися певні традиції. Її вихованці, як правило, активні учасники спортивного й культурного життя, близько 20 років школа готує водіїв автомашин. Та основна з них – виховувати справжніх людей.

На різних роботах працюють нині вихованці школи. Тетяна Лошкарьова – бригадир основного виробництва Бердянської взуттєвої фабрики й голова цехового комітету профспілки, Надія Какауліна – кондитер в Маріуполі, а її сестра Ніна – працівник інспекції в справах неповнолітніх, Микола Зубатенко – інженер у селищі Куйбишевому, Валентина Сірик – доярка в колгоспі імені Горького нашого району. Є серед випускників школи й орендарі. Олександр Диковський з дружиною відгодовують в Оріхівському районі 450 бичків, інженер Анатолій Довгань у селі Костянтинівці Мелітопольського району «господар» 100 гектарів землі...

Є серед вихованців школи й науковці (Т. В. Мажаєва – викладач Української сільськогосподарської академії, В. М. Кобрін – працівник Харківського авіаційного інституту), є журналіст, педагоги, водії.

Закінчуються виступи-спогади, розпочинається концерт. В його програмі – пісні, танці, навіть невеличка п'еса. Потім була святкова вечеря. І знову спогади-спогади. Бо ж багато пережито за роки, що минули після випускних вечорів.

Переночувавши в спальному корпусі, наступного дня гості роз'їхалися, – в кожного своя робота, свої турботи. Прощаючись, вони домовилися зустрічатися не тільки з нагоди ювілейних дат. А нинішнім педагогам і учням побажали примножувати славні традиції.

Ще одна незабутня зустріч через чверть віку по закінченню Полтавської школи-інтернату – сюди завітали в гості випускники 1974 року, а точніше колишні учні 10-А класу зі своїми класним керівником І. К. Кушніренком та групою вчителів.

Обійми, потиски рук, слова вітань. Сльози радості – все переплелось в єдине ціле. Хвилюється й ініціативна група з організації зустрічі.

Та ось приготування закінчено і директор школи-інтернату В. Ф. Фідрик запрошує гостей у приміщення. Серця б'ються прискорено. Стільки тут пережито і радісних, і печальних хвилини.

Олександр Романенко – закінчив школу із золотою медаллю, тепер він кандидат сільськогосподарських наук, працює на Запорізькій обласній дослідній станції. Кандидатом сільськогосподарських наук став і колишній медаліст Олександр Мажаєв.

Оля Конєва (тепер Романенко) теж медалістка – провідний банківський працівник.

Микола Білий, Іван Бацай, Віктор Гречко – і цей список довгий – 42 учні було в класі. На зустріч прибула половина. Трьох немає вже серед живих – Сергій Князь, Володимир Набока, Віктор Черненко. Зла хвороба відбрала у них життя.

Зустріч з вихованцями через 25 років. 1999 р.

На початку уроку-переключки, який пройшов на тему: «І юність крилата нас покликала в класи», всі хвилиною мовчання вшанували своїх однокласників (на могилу Володимира Набоки в Малинівку заїжджала група однокласників, коли направлялася в Полтавку).

Урок-переключка, урок довжиною в чверть століття. Одного за одним піднімає з місця класний керівник і кожен учень, як тоді на уроці, розповідає про своє життя. Послухаєш і можна писати роман і не треба нічого вигадувати.

Класний керівник і вчительське журі, а в його складі – Л. Г. Зернова, Г. М. Ольшанська, М. Т. Клименко, О. М. Теплицька, Л. П. Кушніренко із задоволенням констатують, що всі учні витримали екзамени життя і заслуговують оцінки «5». І це дійсно так. Колишні вихованці стали справжніми людьми, більшість закінчила вузи, технікуми, училища, дехто працює в Росії, решта – в Україні, свого часу одружилися чи вийшли заміж, виховують дітей, знання та вміння віддають своєму народу.

– Спасибі нашим вчителям, – не один раз чулося у класі, – за знання, прищеплення нам любові до своїх предметів, за виховання кращих людських рис.

Дехто з учнів, наслідуючи приклад улюблених вчителів, пішов їхньою стежкою, здобув професію вчителя.

– Я щиро вдячний всім нашим вчителям – це слова Володимира Лавріва, – найбільше вчителю фізкультури і військової підготовки Михайлові Тихоновичу Клименкові. Я закінчив вуз і працюю в Росії вчителем фізкультури і військової підготовки, фізичний гарт і знання здобуті в школі, мені дуже знадобилися.

На уроці-переключці звітували не тільки учні, а й вчителі. Кожен розповів, як він прожив чверть віку, і їм учні виставили по «п'ятірці», бо роки пройшли не даром.

Музика, танці і спогади. Ніби і не було довгої розлуки, а всі знову, як і колись, одна дружна сім'я. І це добре. Так і має бути на довгих гонах життя.

У липні 2011 року відбулася ще одна зустріч випускників 10-А і 10-Б класів 1972 року Полтавської школи-інтернату. На неї, звичайно, прибули не всі, але ті, що прибули на зустріч із юністю через тридцять дев'ять років, потонули в обіймах, спогадах про школу, вчителів. А на цю зустріч прибули: один з класних керівників – Іван Кирилович Кушніренко, вчителі Валентина Іванівна Прихідько, Михайло Тихонович Клименко, Володимир Никифорович Прихідько.

Зустріч однокласників через 39 років. Літо 2011 року

– Ми щиро і безмежно вдячні всім учителям школи-інтернату, – говорили колишні її вихованці, – бо вони робили корисну і благородну справу, віддаючи нам свої знання і жар серцець.

Спогади М. Т. Клименка, записані у травні 2011 року:

– 1960 рік. Школа-інтернат. Директор школи Дмитро Маркович Підорін. Вимогливий до себе і до вчителів.

Він був прикладом у роботі. Брав до рук лопату, взував чоботи і йшов садити сад, нікого не запрошуючи з учителів і вихователів. Бачачи, що директор працює, до нього приєднувалися й інші.

Любив спорт і сам брав участь у змаганнях. Любив художню самодіяльність. Мав незаперечний авторитет.

Після нього директорами були Л. Ф. Толочко, І. П. Калініченко, І. П. Кеда, П. Г. Марченко, Р. А. Плющій, В. Ф. Фідрик.

У школі особливу увагу звертали на виховний процес. З цією метою проводили різні заходи, в тому числі зустрічі з Героями Радянського Союзу С. Й. Маковським, В. В. Герасиним, одним з перших кавалерів ордена Леніна Д. Горпиничем, учасником звільнення району від німецько-фашистських загарбників Машошиним, підполковником Негодяєвим, який служив з Юрієм Олексійовичем Гагаріним. Найкраще військово-патріотична робота проводилась при директорові І. П. Кеді.

Школа займала призові місця з військової підготовки. Брала активну участь у районних військово-спортивних іграх «Зірниця» і «Орлятко», у змаганнях з баскетболу, волейболу, стрільби з пневматичної зброї.

Проводились поїздки по містах-героях: Волгоград, Київ й інші міста. На титано-магнієвому комбінаті м. Запоріжжя познайомились із земляком із Полтавки В. Л. Крупієм, Героєм Радянського Союзу В. В. Герасиним. Зворушливими були зустрічі із С. Й. Маковським, який тричі приїздив до вихованців школи-інтернату.

Сьогодні можна згадувати й інші заходи виховної роботи, які проводились у Полтавській школі-інтернаті, але то вже її історія.

* * *

Довгий час Полтавська школа-інтернат не працює: тут тривають ремонтні роботи (прогнили дахи на навчальному та спальному корпусах, вийшла з ладу система опалення). На ремонт не вистачає коштів. Директору В. Ф. Фідрику випала нелегка ноша, але він сподівається, що, не зважаючи ні на які труднощі, школа-інтернат запрацює, наповниться дитячими голосами і до навчального закладу повернеться його колишня слава. Так має бути. І так буде.

Спогади вчительки-пенсіонерки

Віри Павлівни Бикової, записані у травні 2011 року:

– У 1966 році за сімейними обставинами змушена була переїхати із м. Донецька в с. Полтавку, де проживали мої батьки. Перед цим закінчила у Донецьку середню школу. Роботу мені запропонувала секретар Гуляйпільського райкому комсомолу Л. І. Явон старшою піонервожатою у Полтавську школу-інтернат.

Школа була ще не обжита, але колектив був прекрасний. Я попала під опіку таких прекрасних спеціалістів, як Леонід Петрович Столяров, Ганна Микитівна Федотова, Іван Потапович Калініченко, Марія Корніївна Калініченко, завуч Марія Фрисантівна Назаренко, старший вихователь Володимир Федорович Мажаєв, Ніна Василівна Мажаєва, Галина Михайлівна Ольшанська, Людмила Григорівна Зернова, Марфа Федорівна Зоріна.

Перше, що мені потрібно було зробити це переформити піонерську кімнату, яка знаходилась у спальному корпусі і була дуже велика. Ініціатором і помічником став учитель фізкультури М. Т. Клименко.

На базі нашої піонерської кімнати опісля провели базовий семінар старших піонервожатих району. Тоді країна жила в особливій обстановці: готувалась до 70-річчя від дня народження В. І. Леніна. Тому конкурси, різні змагання, турпоходи по місцях бойової і трудової слави стали для нас звичними.

Наприклад, ми разом із вчителем М. П. Онищенком організували групу учнів і з ними відвідали с. Малу Токмачку Оріхівського району, де під час Великої Вітчизняної війни було підбито літак О. Покришкіна (пізніше тричі Героя Радянського Союзу – Авт.), і зустрілися із жінкою, яка врятувала радянського сокола. Ця зустріч стала незабутньою для наших вихованців.

Були й інші зустрічі із відомими людьми нашого краю. У школу приїздив відомий металург Василь Лазарович Крупій, з яким діти довго листувалися.

У 1967 році не стало директора І. П. Калініченка. На зміну йому із восьмирічної школи прийшов Іван Прохорович Кеда, а Володимира Федоровича Мажаєва перевели директором Полтавської восьмирічної школи. Завучем була призначена Валентина Федорівна Кириченко, потім її змінила Валентина Іванівна Прихідько, яка пізніше очолювала Полтавську середню школу.

Я як піонервожата, хочу звернути увагу на те, що в ті роки жодна педрада не обходилась без розгляду питань роботи піонерської або комсомольської організацій.

Я відпрацювала чотири роки в школі-інтернаті. Це були роки змужніння і становлення мене як майбутнього педагога.

Після мене старшими піонервожатими працювали Валентина Григорівна Клешня, Валентина Олексіївна Демченко. А у 1981-1982 навчальному році при директорі Раїсі Анатоліївні Плющій працювала старшою піонервожатою Наталія Микитівна Григорова, яка стала прекрасним вчителем міської ЗОШ № 1.

Хотілося особливо відзначити, що в інтернаті була особлива плинність кадрів. Не всім по зубам був горішок. Але треба відмітити особливу дружбу, взаємодопомогу, яка панувала в колективі.

Після інтернату я працювала у Полтавській восьмирічній, а з уведенням в дію нової двоповерхової середньої школи – в ній. Та все ж мені хотілось особливо відзначити роботу старшої піонервожатої восьмирічної школи Віри Дмитрівни Баглік. У неї був особливий талант учити дітей і дорослих танцювати. При ній розвивалась художня самодіяльність на клубній сцені.

Всі вчителі Полтавської середньої школи були активними учасниками художньої самодіяльності на чолі з головою колгоспу імені Свердлова Володимиром Івановичем Гулим.

Нову школу в селі Полтавці відкрили завдяки наполегливості тодішнього голови колгоспу Григорія Никаноровича Сергієнка. На новобудові працювали всі: і вчителі, і діти, і їх батьки, і техперсонал.

З перших днів функціонування нової школи (а це було в 1974 р.) сформувався стабільний трудовий колектив під керівництвом директора Володимира Федоровича Мажаєва. У нього увійшли Поліна Никифоровна Куц (математика), Володимир Андрійович Дмитренко (фізика, завуч), Галина Сергіївна Дмитренко (молодші класи), О. В. Северин (молодші класи), В. В. Крилова (українська мова та література), В. П. Бикова (російська мова та література), М. М. Великий (фізкультура), Л. Д. Велика (англійська мова), сім'я Ашихмініх (хімія, біологія), Н. В. Мажаєва (вихователь експериментального класу шестиліток), З. Н. Сергієнко (математика), О. Г. Гула, В. Н. Прихідько (трудове навчання), П. П. Неплюєва (російська мова та література), Н. О. Глущенко (вихователь), В. К. Шевченко (англійська мова), Н. Т. Сергієнко (старша піонервожата), Н. І. Головецька (географ і завуч з виховної роботи), В. М. Глущенко (музичний керівник).

Дуже часто в школі проходили семінари на різні теми. Працювала школа передового досвіду і почала підвищуватись педагогічна кваліфікація наших вчителів. Дирекція постійно приділяла увагу атестації кадрів.

В школі появлялись учительські династії (Прихідьків – мати, батько, дочка). На зміну ветеранам приходила молодь, колишні учні (Людмила Григорівна Савовська, Олена Федорівна Циганок, Тамара Георгіївна Панченко, Галина Іванівна Головецька, Ольга Миколаївна Панченко, Валентина Іванівна Шиш, Олександр Михайлович Лисенко, Валентина Вікторівна Мороз, Світлана Михайлівна Найденко, Валентина Євгенівна Казимир) і, звичайно, мудрий і врівноважений директор нової формації Сергій Олександрович Найденко.

Особливо треба відзначити і роботу молодого музичного керівника Івана Івановича Крупія, який займає особливе місце не тільки у школі, але і в районі.

Директорами Полтавської середньої школи-інтернату працювали:

Підорін Дмитро Маркович,
Толочко Лідія Федорівна,
Калініченко Іван Потапович,
Кеда Іван Прохорович,
Марченко П. Г.,
Плющій Раїса Анатоліївна,
Фідрик Василь Федорович.

ЗАОЧНА ШКОЛА

У 1961 році за рішенням облвиконкому в Гуляйпільському районі відкрито заочну середню школу. Очолив тоді педагогічний колектив М. С. Косогор. Першими вчителями стали А. Й. Семенюта, Л. Є. Мартиненко, М. В. Кошельник, Г. С. Савченко, В. В. Пурик та І. І. Бондаренко. До школи прийшли здобувати без відриву від виробництва середню освіту понад 300 робітників, службовців, колгоспників.

А 4 квітня 1973 року в стінах школи відбулася перша зустріч випускників різних років.

Серед присутніх у залі були колишні випускники – старший економіст взуттєвої школи Л. П. Біла, старший інженер планово-виробничого відділу цього ж підприємства Н. Г. Філіпченко, інженер з техніки безпеки дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин М. Д. Єрмак, заступник директора із загальних питань Ф. Я. Лопатін, старший

інженер-технолог з холодної обробки металів І. К. Мищенко, старший майстер фарботерної дільниці заводу лакофарбових виробів О. М. Забава, вчителька-логопед СШ № 1 Л. Я. Циганенко, бухгалтер змішторгу А. Б. Мищенко та багато інших. Всі вони після заочної школи закінчили середні спеціальні або вищі учбові заклади.

В коридорі випускники оточили тісним кільцем вчительку української мови та літератури Г. С. Савченко. Не забули учні свою сивоволосу наставницю, як не забула і вона їхніх імен.

– Перший випуск, – пригадувала Г. С. Савченко, – був одним з найдружніших, найактивніших, найстаранніших. Добре відвідували школу, прагнули більше взнати, розширити свій кругозір, своєчасно склали заліки. Крім того, незважаючи на зайнятість, до кожного свята учні організували цікаві вечори відпочинку.

– За час існування школи, – розповіла на вечорі її директор Л. Ф. Толочко, – в стінах заочної школи здобув середню освіту 591 чоловік, одержали свідоцтва про закінчення 8 класів 332 учні. Серед тих, хто здобував у нас середню освіту є лікарі, інженери, вчителі, бухгалтери, економісти, партійні і радянські працівники, працівники сільського господарства – кавалери ордена Леніна, а саме: механік третього відділку колгоспу «Заповіт Леніна» М. С. Блажко, завідуючий четвертою фермою комуністичної праці колгоспу імені Свердлова І. С. Гімпель.

Цікавими і змістовними були розповіді випускників, які радили працюючій молоді: як би не було важко, треба вчитися, вчитися і вчитися.

Л. Я. Циганенко, наприклад, знову сіла за парту через 17 років, коли вже мала немалу сім'ю. Пізніше заочно закінчила Київський педінститут. Після 20-річної перерви відновила навчання Н. Г. Філіпченко. Незважаючи на домашні турботи, роботу, успішно закінчила школу, а потім і Київський технікум легкої промисловості.

– Мене часто запитують, – говорив учень 11-го класу робітник райоб'єднання «Сільгосптехніка» Г. А. Левицький, – чому я пішов у заочну школу? Адже мав за плечима семирічну освіту. Та тільки через те, що дуже мало знав. Я працюю слюсарем-складальником двигунів. Частенько доводиться мати справу із схемами. І признаюсь, соромно було ходити до інженера за тим чи іншим поясненням. А взагалі те, що треба вчитись, я відчув уже тоді, коли служив у лавах Радянської Армії. Нині непогано опановую знання. Після закінчення школи мрію вступити до сільськогосподарського інституту.

У квітні 1973-го року добре працював консультаційний пункт районної заочної школи в селі Добропіллі, де навчалось 34 трудівники

колгоспу «Перемога». Заслуга в цьому насамперед вчительки місцевої восьмирічної школи Надії Петрівни Ковури, яка опікувалась консультпунктом, турбувалася, щоб учні одержали міцні знання, допомагали їй секретар партбюро В. К. Горпинич і голова виконкому сільради П. П. Кучерявий.

У грудні 1973 року колектив районної середньої заочної школи провів вечір на тему: «Хліб – всенародне добро». Гостями учнів-виробничників були хлібороби колгоспу «Заповіт Леніна», представники хлібокомбінату та інші.

У прикрашеному залі увагу привертав лозунг:

«Спасибі тому, що родить.

Спасибі усім, хто робить.

Людині сільській, що мріє,

Яка над хлібом мудрує,

Яка нас усіх годує».

Під лозунгом – виставка хлібних виробів. Це продукція хлібокомбінату. Тут булка дарницька, батон нарізний, хала плетена, булка круга, сайка дитяча, булка російська, сайка, булка з молочною сироваткою та інші.

Відкриваючи вечір, директор школи Лідія Федорівна Толочко гаряче вітала хліборобів-творців достатку, які своїми руками зігрівали рідну землю і вона колосилась дорідною пшеницею, віддячувала щедрими дарами за їх труд.

Пристрасне слово про хліб виголосила вчителька-пенсіонерка Ольга Степанівна Бодня. В уяві присутніх не раз спливали картини безпросвітного життя степовиків за царизму.

– І тільки Великий Жовтень відкрив хліборобам шлях у заможне щасливе життя, свідками чого ми є сьогодні, – говорила вчителька.

О. С. Бодня окремо зупинилася на здобутках працівників сільського господарства Гуляйпілья, розповіла про їхній внесок в український мільярд.

Слово брав бригадир першої тракторної бригади колгоспу «Заповіт Леніна» Леонід Іванович Чуприна. Завзято, по-господарськи трудилися механізатори у 1973 році: по 41,7 центнера пшениці на кожному гектарі виростили.

– Жнива були найвідповідальнішою порою для нас, хліборобів, – казав Леонід Іванович. – І наші комбайнери Іщенко, Качан, Кошовий та інші з честю справилися з цим завданням.

Про роботу колективу, його зусилля, спрямовані на поліпшення

якості виготовленої продукції, про боротьбу за економію та бережливість хліборобську, про переможців соціалістичного змагання говорив директор хлібокомбінату Іван Антонович Марієнко.

Зі словами щирої подяки за натхненну працю до гостей звернулася учениця 11 класу працівниця райлікарні Галина Біла.

– Честь і слава рукам, що пахнуть землею і хлібом! – цими словами закінчила вона свій виступ.

А потім на честь гостей учні-виробничники влаштували концерт. В залі довго лунали пісні, музика, оплески, сміх.

В 1973-1974 навчальному році без відриву від виробництва здобували середню освіту, як і передбачалось народногосподарським планом, 330 трудівників міста і сіл району. Працювало 12 консульпунктів, у тому числі 10 – при восьмирічних та середніх школах.

Вперше розпочав роботу консульпункт при Приютненській восьмирічній школі. Тут навчалося 14 молодих колгоспників.

Добре почали заняття Комсомольський, Добропільський і Полтавський консульпункти. Працювали 9-ті класи при Воздвижівській середній та Новозлатопільській восьмирічній школах.

На протязі двох останніх років у заочній школі зменшився відсів учнів.

У 1975-1976 навчальному році заочну школу відвідувало 507 виробничників. Усі успішно навчалися. 89 чоловік у 1976 році склали екзамени на атестат про середню освіту.

У відповідності з народногосподарським планом у 1976-1977 навчальному році до районної заочної школи передбачалось залучити 500 чоловік.

З роками міцніла матеріальна база закладу, зростав контингент учнів і разом з цим міцнів авторитет школи. За 20 років її існування атестати про середню освіту отримали 1566 чоловік, свідоцтва про восьмирічну школу – 396.

Більшість випускників після закінчення школи продовжила навчання у вищих та середніх навчальних закладах, частина їх працювала на виробництві.

– Серед випускників школи, – розповідала її директор Л. Ф. Толочко, – лікарі й інженери, вчителі й партійні працівники, бухгалтери й продавці, робітники різних професій. Ми по праву пишаємось лікарем А. І. Третяком, інженером О. Т. Кузьменком, педагогом Л. Я. Циганенко, юристом В. П. Бабаком, партійним працівником І. П. Козицьким, зоотехніком А. Ф. Федоренко та іншими, котрі свого часу навчались у нас.

Вчителі і випускники районної заочної школи

У 1981 році школа нараховувала 45 класів, у яких навчалося 634 учні. За роки десятої п'ятирічки в її роботу впроваджено нові форми навчання, які максимально враховували умови роботи учнів на підприємствах, їх вільний час.

– За останні роки, – говорила Лідія Федорівна, – матеріальна база закладу значно зміцніла. Майже всі підприємства міста й колгоспи району мають підручники для навчання працюючої молоді.

Для педагогічного колективу заочної школи дуже важливо зберегти вже набраний контингент учнів, залучити до навчання якомога більше нових трудівників. Багато працюють у цьому напрямі вчителі центрального консультпункту Н. Я. Курасова, Г. Б. Лівшиць, О. М. Шишкіна, Л. В. Єна, Т. В. Веретільник, Л. П. Кушніренко, Л. М. Заворотинська, а також Комсомольського (завідуючий В. Д. Куторницький) та Приютненського (К. С. Мартиненко) консультпунктів.

Багато робив для залучення молодих трудівників до навчання, а також для поліпшення його організації директор експериментального заводу сільгоспмашин Б. О. Осипенко, секретар парторганізації І. В. Кучерявий та інспектор відділу кадрів Л. І. Куценко, директор і секретар парторганізації заводу побутових товарів М. І. Конівець та В. М. Лютий, директор райпобуткомбінату В. М. Помилуйко, начальник шляхового ремонтно-будівельного управління П. Є. Гура, директор радгоспу «Таврійський» В. Г. Шкарупило, директор птахофабрики «Гуляйпільська» О. Л. Гербутов, керуючий райоб'єднанням по виробничо-технічному забезпеченню сільського господарства В. Ф. Охріменко.

8 вересня 1981 року директор районної заочної школи Л. Ф. Толочко наголошувала, що керівникам підприємств, колгоспів і радгоспів треба з усією силою поставитись до організації заочного навчання трудівників, котрі не мають середньої освіти. Зокрема, слід подати активну допомогу сільським консультпунктам у переведенні їх на сесійну форму навчання, яка цілком себе виправдала. А педагогічний колектив школи у свою чергу зробить усе можливе, щоб успішно виконати поставлені перед ним завдання.

Директорами районної заочної школи працювали:

Косогор Микола Свиридович,
Толочко Лідія Федорівна.

АГРАРНИЙ ЛІЦЕЙ

Згідно з наказом Державного комітету з профтехосвіти № 263 від 24 липня 1972 року на базі Запорізького обласного міжколгоспбуду в місті Гуляйполі розпочав свою діяльність новий навчальний заклад: професійно-технічне училище № 28 з підготовки кадрів-будівельників.

Першим директором було призначено М. М. Шаровського, інженера-будівельника за фахом.

1 вересня 1972 року вперше пролунав дзвоник для 85 учнів новоствореного сільського професійно-технічного училища № 28, що в місті Гуляйполі. Звідтоді починається його історія багата на цікаві події і факти.

Першим курсантам під керівництвом директора та майстра виробничого навчання І. І. Семенюти довелося немало потрудитись, щоб училище було чудовим і багатим навчальним закладом.

У 1973 році відбувся перший випуск в училищі – 21 кваліфікований штукатур-лицювальник пішов на виробництво.

З 1977 року починається підготовка автокранівників.

З 1978 року училище набирає статусу середнього. Саме директору училища В. І. Крупію (1980-1985 роки) довелося разом з педагогічним колективом створювати базу для здобуття середньої освіти і оснастити кабінети навчання, перепрофілювати окремі з них (з'явилися інші

Колектив училища на першотравневій демонстрації. 1984 р.
Перший справа директор В. І. Крупій із заступниками В. Г. Лютою та В. Г. Тутовим

Тулайнівська делегація з В. І. Крутієм (перший справа у третьому ряду) на обласному фестивалі профтехосвіти, 1985 р.

машиною, інструктивні карти, безліч різноманітних механізмів, а також тренажер автомобіля.

На шляху до майстерень газоелектрозварювання, механічної і столярної ми звернули увагу на Почесну грамоту і диплом, які висіли в рамочці під склом. Грамоту за III місце у обласному конкурсі професійної майстерності мулярів одержав минулого року В. А. Баранніков, а диплом, теж за III місце, у конкурсі штукатурів вручили тоді Н. Ф. Сіренко.

Життя учнів училища не обмежується лише навчанням, його доповнюють різноманітні гуртки, спортивні секції, цікаві масові заходи. Багато хто з дітей віддає перевагу гуртку технічної творчості. Мені пощастило. Саме цього дня о четвертій годині відбулося його заняття. Коли ми завітали до невеликого приміщення в гуртожитку, там уже кипіла робота. Члени гуртка Олег Ключнік, Ігор Дядя, Петро Олежко, Сашко Глобак, Ігор Логвинов та інші старанно шліфувальні невеликі дерев'яні рейки.

– Це – заготовки на наш майбутній планер вільного польоту, – пояснює керівник гуртка П. П. Яковенко. – Думаю, ще два-три заняття, і ми зможемо спостерігати за його польотом.

– Чому саме, – запитуємо Олега Ключніка і Ігоря Логвинова, – ви обрали цей гурток?

– Подобається нам, – кажуть хлопці, – займатись різними технічними справами, а особливо авіамоделізмом. Про конструювання моделей планера ми часто чуємо і бачимо по телевізору. А тепер ось самі робимо його. І це дуже цікаво.

– Взагалі, говорить Ігор, – мені подобається навчатись в училищі. Тут добре організовано і наше навчання, і наш відпочинок. Я не помилився, коли після закінчення Новоуполтавської восьмирічної школи Чернігівського району вступив саме до цього училища. Думаю, стану кваліфікованим машиністом автокрана.

У цей час проходили заняття й стрілецької секції, якою керує кандидат у майстри спорту Л. І. Шарай, секції боротьби дзюдо (керівник – кандидат у майстри спорту М. М. Тищенко), гуртка «Майбутній комсомолец» (Л. П. Закревська).

Опісля учні готуватимуться до завтрашніх уроків. А ввечері одні дивитимуться кольорові телепередачі, інші візьмуть участь у веселих конкурсах, відвертих диспутах або влаштують колективне читання цікавої книги.

З 1986 року училище очолював В. О. Циганов, інженер-будівельник за фахом, раніше працював заступником директора.

З 1986 року в СПТУ № 28 почали готувати продавців і трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва.

У середині липня 1988 року у СПТУ № 28 відбулося свято – черговий випуск вихованців у самостійне трудове життя.

...Над центральною площею міста лунає бадьора музика. Тут же хвилюються випускники й педагоги середнього професійно-технічного училища № 28.

Настає 18 година. До підніжжя пам'ятника В. І. Леніну лягають живі квіти.

Звучить голос ведучої: «Сьогодні наше училище шістнадцятий раз проводить своїх вихованців у трудові колективи». Під звуки маршу на площу входять учні 4, 5, 6 і 8 груп. Їх оплесками зустрічають другий секретар райкому Компартії України М. А. Цьопкало, голова виконкому районної Ради народних депутатів М. С. Грицаєнко, його заступник – голова районної планової комісії Т. В. Порохнява, заступник головного інженера обларобуду В. Ю. Чмеренко, начальник райагробуду А. О. Луценко і секретар парторганізації М. Д. Доннік, відповідальні працівники райкому комсомолу, жителі міста, які прийшли провести дітей у самостійне життя.

– Молодому поповненню робітничого класу, юнакам і дівчатам із СПТУ і присвячується це свято, – оголошує ведучий.

Після рапорту директору про готовність до проведення урочистої лінійки звучать мелодії Гімну СРСР і Гімну УРСР. Слово надається директору училища В. О. Циганову. Він сердечно вітає учнів та інженерно-педагогічний колектив із закінченням навчального року.

– Наші випускники за три роки навчання виконали робіт на 45 тисяч карбованців, – каже Володимир Олександрович. – І ми впевнені, що ви примножите славу робітничого класу, будете гідними традицій училища. В добру путь, шановні діти!

Під оплески присутніх В. О. Циганов вручає відмінникам навчання Почесні дипломи і грамоти, їх, зокрема, одержують Михайло Яковенко, Олександр Токаренко, Ігор Радомський, Роман Пика, Микола Марченко, Клавдія Степаненко.

Директор ліцею В. О. Циганов

Кращі в навчанні та громадській роботі учні ліцею та ветерани війни біля перехідного червоного прапора

Від імені випускників-88 говорить муляр-штукатур Валентина Тетяченко. Вона запевняє присутніх, що молода зміна докладе всіх сил і знань, щоб виправдати довір'я.

– Дякую за науку майстрам і викладачам, – завершує виступ. У виконанні вокально-інструментального ансамблю звучить пісня про рідне училище, яке дає путівку в життя.

Право пов'язати випускникам червоні стрічки з написом «Посвячується в робітники» надається ветеранам праці, майстрам виробничого навчання, представникам базового підприємства, почесним гостям.

З наказом до випускників звертається ветеран партії, війни і праці педагог В. О. Веретільник.

Перше робітниче зобов'язання випускників-88 зачитує секретар комсомольської організації групи № 8, кращий за професією, машиніст автомобільних кранів Ігор Горбенко.

Привітавши учнів з посвяченням у робітники, вильотом у самостійне життя, В. Ю. Чмеренко побажав їм успіхів у праці на благо рідної Вітчизни. Групі викладачів і майстрів вручив пам'ятні подарунки.

З теплими словами привітань і побажаннями успіхів у житті виступив на святі другий секретар райкому Компартії України М. А. Цьопкало.

У 1987 році в СПТУ № 28 започатковувався музей як спомин про визволителів нашого міста і району від німецько-фашистських загарбників та увічнення пам'яті про тих випускників закладу, що проходили службу в Афганістані. Про це свідчать матеріали стендів «Вони звільняли наш район», «Герої дивізії», «Будні фронтові», «Місце служби – Афганістан»... Є там зібрання і мирних часів – «Земля моїх батьків – моя земля», «Наша з тобою біографія». Щоб зібрати всі ці дані, учням профтехучилища разом зі своїми керівниками довелося побувати не в одному закладі і навіть – у Всесоюзному клубі ветеранів у Москві. А що робота велася копітка і серйозна, свідчать з-поміж інших реліквій і матеріалів фотографії І. Скоморохова та три книги В. С. Антонова, власноручно підписані в подарунок музею.

Однією з провідних тем музею є народознавча.

Якщо уявити, скільки років пройшло з того часу, коли наші предки користувалися рублем та прядкою, то чи не дивина і побачити їх знову? Так, у наш побут прийшла електрика, а з нею відпала потреба мати вдома той же рубель чи залізну праску, яку нагрівали на плиті, а потім, доки не виходило, прасували нею. І все ж то були не заміними речі для наших предків.

– Багато зусиль по вивченню народознавства доклали учні 7 групи (майстер К. І. Боровик та класний керівник Л. Р. Шатравка), – каже

Педагогічно-інженерний колектив училища. 1987 рік

Валентина Григорівна Люта, заступник директора училища з виховної роботи. – Вони побували в Ковелі, що на Волині, вивчаючи тамтешні традиції, звичаї, обряди.

Так, коли є бажання, то обов'язково буде й справжня робота. Тому, зв'язавшись з тамтешнім професійно-технічним училищем, сьома група виїхала до Ковеля на зимові канікули. Вони припали саме на Різдвяні свята. То ж чи варто розповідати, наскільки повнішими стали їх знання стосовно старовинних звичаїв та обрядів. Адже в тому краї їх вчать дотримуватися ще з раннього дитинства.

Та повернемося до музею, експонати якого поповнювали й учні першої групи (керівник Т. М. Бечко). Вони зайнялися збором старовинного одягу, вишиванок. А на основі зібраного матеріалу була проведена відкрита виховна година, на якій і учням, і Таїсі Михайлівні було що розповісти про кожну річ.

Треба згадати й учнів третьої та четвертої груп, які під керівництвом майстра А. І Козлова виконували столярні роботи, а п'ятої (О. В. Агбаш) – готували експонати на тему: «Який ти, випускник?» Словом, багато цінного можна побачити в музеї училища.

На початку грудня 1990 року в міському професійно-технічному училищі № 28 урочисто відкрили музей бойової і трудової слави. В ньому сім основних розділів, на стендах яких численними експонатами показано тих, хто ратним подвигом при визволенні Гуляйполя від німецько-фашистських окупантів уславив себе, приніс нашим землякам свободу. На стендах представлені матеріали і про дорогих нашому серцю земляків, які відзначились і на полі битв війни, і в мирних буднях.

Декільком вихованцям училища довелось служити в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані. Там загинув випускник училища 1984 року дев'ятнадцятирічний Володимир Ворона. Експонати розповідають про мужність інших «афганців» Олександра Красовського, Валерія Чорного, Олександра Буханова, Олександра Лунгула, Геннадія Григор'єва. Після звільнення в запас хлопці знайшли себе в мирній праці на благо Вітчизни, увібравши кращі риси радянської молоді, і служать взірцем для інших.

Музей – це результат праці клубу «Червоні маки» і його керівника-викладача історії Ніни Дмитрівни Машкової. Разом з пошуковцями патріотичну роботу вели ветерани Іван Іванович й Іван Борисович Семечюти. Ніні Дмитрівні багато допомагали активісти – члени ради клубу Оксана Ковтун, Олексій Самойлов, Сергій Пирлик, Валерій Третьяков, Олександр Стасик.

Першу екскурсію для присутніх вела Оксана Ковтун.

«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине»... саме ці слова поета і стали лейтмотивом тематичних тижневих заходів української літератури і народознавства, проведених у міському СПТУ № 28 у 1991 році.

– Вони були найбільш масовим, бо об'єднали зусилля вихованців усіх груп – ділилася заступник директора училища з навчально-виховної роботи В. Г. Люта. – Учні в ході підготовки і проведення тих заходів збагатились знаннями з далекої історії своїх предків і днів нинішніх, відчули і свою причетність до справ сучасників.

Тиждень відкрився уроком «Краса і сила рідного слова». На зустріч до вихованців прийшли гості: поети член Спілки письменників України Григорій Лютий і Любов Геньба. Учні прихильно зустріли їхні виступи на захист рідної мови, прослухали твори з їхнього творчого доробку.

Багатьох вихованців зацікавив і конкурс на кращий твір-мініатюру на вільну тему: «Мова – дума народу» і «Так! – незалежній Україні».

Переможцями цього конкурсу журі визнало твори першокурсників Наталки Міщенко (група № 15, поварі-кондитери) і Володимира Головача (група № 8, електрогазозварники) – обоє зупинились на красі і багатстві рідної мови. Майбутні трактористи-машиністи широкого профілю третьокурсники Віктор Третьяк, Олександр Стасик та Вадим Зуйченко з групи № 2 столярів-теслярів аргументовано виклали свої міркування на захист суверенної України.

Під час тижня працювала також виставка газет, малюнків, ілюстрацій до творів українських письменників. Так, першокурсник Віталій Кубрак (група № 14, трактористи-машиністи) представив на суд своїх товаришів вдало виконані власні ілюстрації поетичної драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». Своє бачення видатного твору Яновського «Вершники» розкрив третьокурсник Микола Сніжко (група № 13, трактористи-машиністи). Майстерно проілюстрував поему Ліни Костенко «Маруся Чурай» третьокурсник Олександр Лютий (група № 2, столяри-тесляри).

Багато вихованців училища взяли участь і в конкурсі на кращого читця. А переможцями його стали третьокурсник В'ячеслав Дерев'янок (прочитав вірш В. Сосюри «На могилі Шевченка»), Ігор Бойко («Чорнобильська мадонна» І. Драча) з групи трактористів-машиністів Валентина Гайнутдінова (вірш Т. Г. Шевченка «Тополя») з групи продавців.

З цікавим доробком прийшли краєзнавці на виставку під девізом «Мій край, моя історія живе». А передувала їй тривала пошукова праця кожної групи впродовж чотирьох місяців. Краєзнавці з групи № 16

зібрали і записали від старожилів обрядові пісні, свята й проілюстрували їх малюнками. Багато народних пісень, щедрівок та колядок зібрали під час мандрівок по селах району першокурсники з групи №14 (трактористи-машиністи). А старовинні речі, котрим колись користувались наші предки, описали першокурсники групи № 6 (автокранівники). Не з пустими руками повернулися з експедиції краєзнавці з груп № 15 (поварі) і № 9 (електрогазозварники) – зібрали прислів'я, приказки, народні прикмети. А учні групи № 2 на чолі з класним керівником Н. Д. Машковою зібрали й описали древню символіку, виготовили герби окремих місцевостей.

Надто цікавою була зустріч учнів групи № 18 (муляри-штукатури) з обдарованою художницею – любителькою пенсіонеркою Ольгою Матвіївною Вовченко. Майстриня демонструвала їм свої твори «Золота осінь», «Софіївська церква», портрети Т. Г. Шевченка.

А «Українські вечорниці»... Вони нікого не залишили байдужими. Готувалися до них старанно. Гарно були оформлені хата і світлиця руками завзятих Геннадія Шевченка, Сергія Позднякова, Володі Кириленка, Сергія Циганка на чолі з майстром В. Д. Панаріним і вихованцями майстра А. І. Козлова. Всі дієства там відбулися, а учасниками його були переможці конкурсів. Звучали й українське слово і пісня, демонстрували танок. Учасників свята господарі пригощали українськими стравами...

Тиждень завершився засіданням клубу «Родослово» (керівник бібліотекар Л. Л. Підойма), де йшлося про народну пісню, нашу думу. І знову брала за душу невмируща українська мелодія...

* * *

З 1991 року училище почало готувати кухарів-кондитерів.

У березні 1992 року в професійно-технічному училищі № 28 відбувся «круглий стіл». В його роботі взяли участь заступник начальника обласного комітету з профтехосвіти В. І. Сапронов, перший заступник і заступник голови райвиконкому М. С. Грицаєнко і О. О. Кірієнко, заступник начальника управління сільського господарства Д. С. Кравченко, керівники базових господарств і організацій району, а також викладацький склад цього навчального закладу.

Кадрова проблема на селі була в центрі уваги учасників «круглого столу». Йому передували виставки робіт вихованців училища, з якою ознайомилися його учасники. Роботи учнівські – це і дерев'яний будиночок І. Красовського, і навчальні прилади для демонстрації різноманітних фігур обертання, і для перевірки знань з різних предметів тощо.

В кабінеті спецтехнології. Конкурс «Ласуня»

Нові економічні реформи сьогодення настійно ставлять насущні питання життя. Можна ж заробляти власними силами кошти для зміцнення матеріально-технічної бази училища, вирішили тут. І перші кроки в цьому напрямку колектив уже робить. На виставці представлені якісно виготовлені теслями дверні і віконні блоки.

– Вони виготовлені із матеріалу замовника, – пояснював заступник директора училища з навчально-виробничої частини Г. М. Гура. – Ось скажімо, вартість роботи віконного блоку – 180 карбованців, дверного – 220. У нас бажаючі можуть замовити й дошки гладильні (коштує 220 карбованців), табуретки (75 карбованців), стільці учнівські (77 карбованців), сітку-огорожу.

Засідання «круглого столу» відкрив вступним словом директор училища В. О. Циганов:

– Наше училище працює з 1972 року. За цей час підготовлено чимало фахівців робітничих спеціальностей будівельного профілю. Тільки за останній п'ять років 880 учнів здобули робітничу професію, з них в системі облагопрому трудиться 166 чоловік, 650 юнаків і дівчат залишилися працювати в нашому районі.

Інженерно-педагогічні працівники прагнуть підтримувати тісні зв'язки з господарствами, для яких виховуємо кадри.

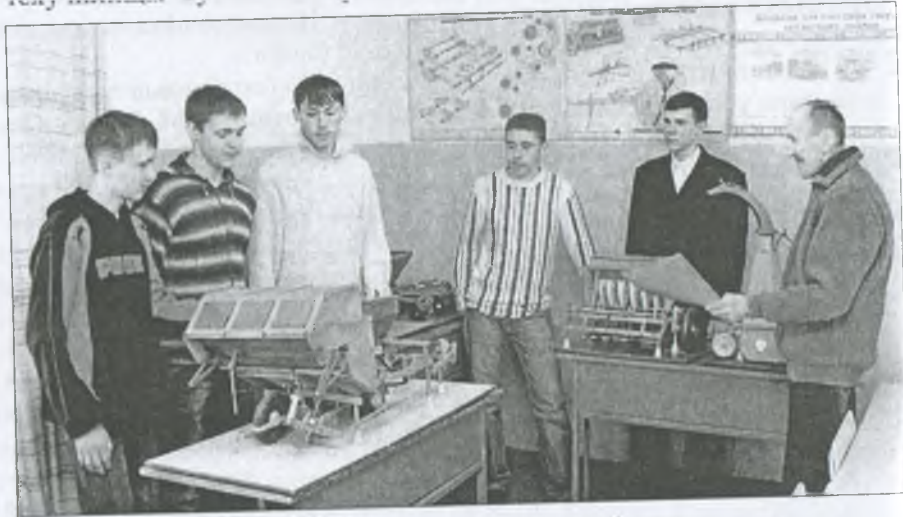
Господарства району виділили 204 тисячі карбованців на розширення машинного парку. Маємо 4 гектари землі під полігон і стадіон. А всього цього сьогодні вже недостатньо.

Нині перед училищем стоїть питання: яким йому бути завтра: політехнічним чи регіональним з набором тих робітничих спеціальностей, котрі необхідні господарствам і підприємствам.

Знайомились ми з досвідом роботи Бердянського сільського профтехучилища № 61. Збудоване воно на кошти господарств району. Кожен колгосп, радгосп є спонсором зведення того чи іншого об'єкта – майстерні, кабінету тощо, то ж хотілося, щоб і наші господарства наслідували бердянців, якщо ми хочемо серйозно дбати про забезпечення кваліфікованими кадрами село.

А Покровське вище профтехучилище-ліцей, що на Дніпропетровщині, готує для сіл свого району фахівців різних професій: трактористів-машиністів, фермерів, орендарів, обліковців, тваринників, городників, електриків. Варте уваги починання покровчан з підготовки професій за 4-річною програмою «дружина фермера». Дівчата ґрунтовно опановують знання тваринництва, городництва, економіки, з керування легковою автомашиною. В цьому ліцеї серйозно беруться до уваги заявки господарств з підготовки фахівців з тієї чи іншої професії.

Знайомилися ми й з практикою роботи Сімферопольського профтехучилища. Тут за час проходження учнями виробничої практики,

У кабінеті технічної творчості

господарство перераховує у фонд розвитку навчального закладу додатково 20 відсотків від суми, заробленої вихованцями.

Держава не гарантує забезпечення училища машинним парком, палиним. А враховуючи надто високі сьогоднішні ціни на сільськогосподарську техніку, забезпеченість палиним, важко сказати щось конкретне у цьому плані. І все ж, я сподіваюсь, це питання не залишиться поза нашою увагою. Воно стане предметом ґрунтовного обговорення на раді колгоспів і радгоспів.

А. М. Тимошенко – заступник голови правління колгоспу імені Карла Маркса: – Ми щороку направляємо багато юнаків і дівчат на навчання в училище, а ось віддача дуже мала. Молодь не вабить механізаторська професія. Тут і соціальні питання спливають на перший план, і заробітки невисокі. А що робити колгоспам при нинішніх гострих економічних питаннях, коли господарствам загрожує банкрутство? І все ж треба щось думати, хоча б про централізоване перерахування коштів у фонд матеріально-технічного забезпечення і розвитку училища...

В. І. Коваленко – голова правління колгоспу імені Енгельса: – Дехто якось скептично дивиться на забезпечення села кадрами через профтехучилище. А я за це обома руками. Просто ми мало аналізуємо. Директор училища вже згадував, що в наш колгосп за останнє п'ятиріччя прийшло працювати 22 випускники цього закладу.

І сьогодні за нашими путівками в ПТУ робітничі професії опановують більше 20 юнаків і дівчат. Дякуючи вихованцям училища, колектив автогаража на 70 відсотків складається з молоді.

Та загалом наше господарство молодіє. Ще п'ять років тому середній вік колгоспників складав 49 років, зараз вже 43. Похвалюсь і тим, що 18 їхніх дітей навчаються в інститутах, 12 – в технікумах, в армії служать 14 юнаків. А це – наше майбутнє гідне поповнення. То, питається, чи треба витратити кошти на підготовку кадрів чи ні? Тут відповідь однозначна: треба! І ми не шкодуємо їх на це. Солдатам, приміром, колгосп нараховує щомісяця по 100 карбованців (раніше – по 50 карбованців). І студенти одержують колгоспну стипендію. Всі пільги, якими користуються колгоспники, поширюються на 59 відсотків і на всіх вихованців інститутів і училищ. А в кінці року на кожен карбованець стипендії вони одержали по 1 карбованцю і олію (половину від нарахованого колгоспникам).

В нашому колгоспі «приживаємість» випускників училища складає десь 80 відсотків (принагідно згадаю, що й наш будівельний цех, будемо так говорити, теж скоро сформується з молодих фахівців).

Я вважаю, це дуже добре. В цьому напрямку ми йтимемо. На турботу про них, молодих фахівців, вони відповідають турботою про господарство, беруть на себе обов'язок множити його достатки. Вони, учні училища, вже зараз є повноправними членами нашого колективу. І ось, одержуючи, скажімо, олію з комори, помічав, вихованці проймаються гордістю за колгоспну сім'ю, відчуваючи причетність до її результатів («Одержав в нашому, – чуєте, каже, – колгоспі...»).

Така наша «виховна технологія» і раді поділитися цим досвідом. А щодо пропозицій, то я, думаю, училище повинне готувати фахівців з урахуванням, підкреслюю, інтересів села.

В. І. Сапронов: – Якщо справді урахувати інтереси села при підготовці для нього кадрів, то колективу училища, райвиконкому треба думати про переведення закладу в статус «сільського». І таке актуальне питання: училище може готувати спеціалістів не тільки за заявками базовиків, а й за заявками центру зайнятості, та й з поглядом у завтрашній день на безробіття. Думати про підготовку фахівців з суміжними професіями, розширювати перелік самих професій. А ще базовикам конче потрібно подбати про організацію належної матеріальної бази, яка б відповідала підготовці фахівців з тієї або іншої спеціальності. А це й наступна атестація і ліцензування професій вже у другій половині цього року. Захід, відверто кажучи, дуже важливий і відповідальний.

Б. О. Горпинич – голова правління колгоспу «Заповіт Леніна»: – Днями в мене була надто заінтересована розмова-зустріч з вихованцями училища від нашого колгоспу, їх тут вчиться 37 юнаків. Приємно було слухати відгуки педагогів про кращих учнів майбутніх трактористів І. Бойка, С. Землянка, В. Рибальченка, В. Дерев'янка, зварника Р. Кривошеєва та інших.

Що я виніс з тієї зустрічі? Щонайперше, вихованцям потрібне наше відношення до них. Хочуть відчути нашу зацікавленість ними в колгоспі, що чекають там на їхні руки і знання. І щирість розмов, так я зрозумів, додала їм натхнення і до життя активного, і до досягнення мети. Отже, висновок такий: нам треба частіше бувати в училищі, серед своїх вихованців – завтрашніх повноправних членів колективного господарства. Увагою людину обдаруй. Тут я повністю підтримую свого колегу В. І. Коваленка.

О. С. Целіковська – заступник голови правління райспоживспілки: – Будемо співпрацювати і далі. Потреба для району в кухарях-кондитерах велика. А ось продавців підготували вже достатньо. Плинності кадрів у нашій системі немає, всі за об'їзками. Зараз, при входженні в ринкові відносини, особливо дорожать робочим місцем.

Дуже проблемним я вважаю для училища є організація матеріально-технічної бази для підготовки фахівців у сфері обслуговування. У вас вона на нулю. Будемо вам допомагати...

В. Г. Тутов – викладач училища: – А мене хвилює ось що. Ну добре, буде в нас усе для плідної організації навчального процесу вихованців. 5-6 годин вони навчатимуться, а решту часу чим їм зайнятися? Ось нам усім і треба подумати, як забезпечити змістовне дозвілля. А воно у нас не відповідає вимогам сьогодення. В гуртожитку не гостинно, всього два телевізори. Бракує відеотехніки, музичних інструментів, спорттоварів. Актовий зал і не затишний, і холодний. Цих питань нам аж ніяк не обійти...

І. П. Ковтун – головний інженер райагробуду: – В нашій системі потрібні муляри-монтажники. І дуже хвилює сама якість підготовки фахівців, зокрема, мулярів. Складається враження, що вони обрали професію випадково, під примусом. Тому й не затримуються. Такий брак суспільству обходиться дуже дорого.

Г. М. Гура: – Наш район газифікується і незабаром виникне потреба у фахівцях з обслуговування установок на газ. Про підготовку їх треба думати сьогодні.

В. Д. Панарін – голова профкому училища: – Нелегко нам вдалося придбати техніку для зубного кабінету, є і приміщення. Тепер інша дилема: немає лікаря. Обіцяють, а діла ж немає. Учні б мали можливість одержувати тут профілактичну допомогу.

Розмова за «круглим столом» торкалася, окрім згаданих, й інших сторін діяльності цього навчального закладу – і будівництва другої черги гуртожитку та лабораторного корпусу для сільгоспмашин, і пошуку нових форм і методів виховання добрих кадрів для села, і організації виїзної торгівлі для працівників училища. Підсумок ділової розмови за «круглим столом» зробив перший заступник голови райвиконкому М. С. Грицаєнко.

* * *

У жовтні 1992 року виповнилось двадцять славних років училищу. Відзначити цю дату прибуло багато гостей. З гучномовців линуть українські народні і патріотичні пісні. У вестибюлі училища колишні випускники і гості знайомляться з доробками вихованців. Це руками Валі Ларичкіної, Олени Жовнір, Валі Куліш, Наталії Яковенко, Марини Старкової, Ані Пойманової вигаптовані скатерки, наволочки, мережива, серветки. Розмаїттям ваблять сувенірні кухонні дошки тощо. На виставці демонстрували своє вміння столяри, зварники...

Вокальна група ліцею – неодноразовий призер обласного фестивалю художньої творчості

– Будувати училище ми розпочали в 1968 році, – ділиться спогадами ветеран війни і праці, ще недавно майстер виробничого навчання І. І. Семенюта. – Це зрима праця кращої в міжколгоспбуді бригади, яку очолював орденоносець Іван Несторович Коростильов. Потім мене запросили в училище працювати, вчив на плиточників, мозаїчників-облицювальників. Ми настеляли плиткою підлогу ось, у вестибюлі, коридорі і ідальні. Учні залишили тут свої автографи на роки. З великою шаную згадую своїх вихованців, ініціаторів трудового суперництва на спорудженні консервного заводу в колгоспі «Україна» Любу Моргун, Аню Сморяк, Толю Омесья...

З цікавістю присутні оглядають фотогазету «Який ти, випускник». Це щира розповідь про тих, кому училище дало путівку в життя, гарну професію, любов до котрої пронесли оці двадцять літ. Це механізатор колгоспу імені Карла Маркса І. Шпед, будівельники С. Животченко, О. Бугайчук, Л. Грицаєнко, В. Пузанова. Спогадами про своїх братів діляться сестри – Наталка про А. Ареф'єва, Світлана – про О. Вербицького, Таня – про А. Коновалова: як хлопці вчилися, здобували професію, які зміни відбулися у них в житті опісля... Окремий випуск газети присвячений мужнім афганцям, котрі патріотичний гарт здобули в училищі – В. Вороні (поліг смертю хоробрих). В. Чорному, О. Буханову і В. Красовському...

Та ось позивні кличуть до гурту. Училище шикуються на урочисту лінійку.

Невдовзі до центральних воріт училища вихором несуться козаки на скакунах. Найстарший за віком прямує до центру (його роль припала майстрові виробничого навчання Г. Є. Гаркавенку).

– Юнаки і дівчата! – звертається він до присутніх. – Ми – нащадки запорозьких козаків. Козак – це людина чесна і смілива. Найдорожче йому Батьківщина... Козак – це той, що за освіту. Козак українську любить мову, додержити завжди свого слова. Так хай же козацькому роду не буде переводу. Сердечно із 20-річчям вас вітаю, здоров'я і щастя бажаю. І Василя Симоненка слова вам нагадую: «Тільки тим історія належить, хто за неї бореться й живе».

Вітальний лист приймає директор училища В. О. Циганов. А дівчата в національних костюмах підносять гостям запашний коровай. Звучить величальна пісня.

Опісля свято продовжувалося в актовому залі.

– Сьогодні нашому училищу – 20 років, – мовив В. О. Циганов. – Дозвольте вас вітати з цим святом. Багато хороших сторінок у нашого училища.

Пропонує переглянути ці сторінки...

І вустами ведучих озивається історія... Близько 3,5 тисячі кваліфікованих робітників підготувало училище за 20 років. Різні долі у випускників. Сьогодні вони гості у рідному домі. Це – Василь Дібровський – 17 років працює столяром у райагробуді, працює добросовісно, з почуттям відповідальності... Володимир Гринь після училища за направленням його навчався в індустріально-педагогічному інституті. Тепер працює вихователем в школі-інтернаті... Володимир Білецький закінчив будівельний інститут, нині очолює будівельну дільницю... Тетяна Дідкова працює штукатуром в райагробуді... Ігор Білий та Ігор Жовніренко знову в училищі, але тепер уже майстрами виробничого навчання...

На згадку про училище їм вручають значок «Випускник ПТУ-28» і квіти.

– Спасибі тобі, училище, за науку! – сказав Михайло Яременко, випускник 1985 року, столяр за професією. В училищі був активним учасником багатьох олімпіад. Сьогодні він інспектор карного розшуку в органах міліції. – А вам усім здоров'я, успіхів і щастя!

Оголошується телеграма від Вадима Зуйченка, цього річного випускника. Зараз він в армії. Вадим шле найщиріші вітання ювілярам і бажає так тримати і далі.

...Щорічно 400-450 юнаків і дівчат оволодівають професіями майбутніх робітників. Під урочисту мелодію до залу входять кращі по професії із стрічками. Їх гаряче вітають присутні – майбутніх кухара-кондитера профспілкового стипендіата Наташу Міщенко (її смачні обіди вже оцінили енгельсівці), газоелектрозварювальника Леоніда Крутихіна (в колгоспі імені Карла Маркса активно ремонтував техніку), столяра Олексія Лютого (з літа і по сьогодні споруджує житловий будинок в Гуляйполі), тракториста-машиніста Олександра Косаренка (успішно жнивував у колгоспі імені Леніна), автокранівника Сергія Циганка (відзначився на реконструкції заводу лакофарбових виробів)... Наказом по училищу за успішне оволодіння обраною професією їх нагороджено грошовою премією. Директор училища привселюдно вшанував робітничу зміну.

На святі дякували за старанність відмінникам навчання, учасникам олімпіад Н. Мордик, О. Стасику, В. Третяку, С. Головачу, В. Дерев'янку і О. Міщенку. Демонстрував свої здобутки ВІА, визнаний лауреатом обласного огляду у складі О. Козуб, І. Макаренко, О. Старокоженко, С. Галкіна, І. Семенюти, кращі спортсмени І. Червоненко, В. Куриленко, О. Чорний та інші. Добре слово мовилося педагогам і майстрам.

А ювілярів вітали їх недавній колега І. І. Семенюта, голова правління колгоспу імені Енгельса Л. М. Тимошенко (господарство виділило 80 тисяч карбованців на дальший розвиток училища), В. В. Шаповал (обком профспілки підтримує клопотання облміжколгоспбуду про надання училищу 50 тисяч карбованців), Б. С. Бражко, М. С. Грицаєнко, В. І. Сапронов, О. М. Суптеля, заступник Покровського ВТУ № 75 В. Л. Литвиненко. А окрасою свята були виступи художніх колективів місцевого і Покровського училищ.

* * *

2 жовтня 1940 року утворилася система професійно-технічної освіти. З тих пір минуло 55 років. Цей ювілей відзначатиметься і в Гуляйпільському СПТУ № 28. В переддень його розповідає директор училища В. О. Циганов.

– Володимире Олександровичу, скажіть, будь ласка, коли почало функціонувати училище у нас в Гуляйполі, і які зміни відбулися за ці роки?

– В 1972 році для підготовки кадрів будівельників за замовленням облагробуду було збудовано наше училище. Через п'ятнадцять років його зробили сільським, а значить і кадри почали готувати за сіль-

ськими спеціальностями та для споживспілки і так за 23 роки із стін закладу вийшло 3670 спеціалістів. Серед них начальники організацій (Білецький В. Ф., «Запоріжжяалюмінбуд»), майстри училища (В. О. Рябоко), звичайні рядові трударі.

За ці роки побудували новий гуртожиток, тир, гаражі, майстерню для мулярів-штукатурів, стадіон, автотрактородром.

– А що сьогодні являє собою ваш заклад?

– СПТУ № 28 – це комплекс приміщень з усіма необхідними навчальними і навчально-лабораторними корпусами, дві майстерні, спортивний зал, актовий зал з кіноустановкою, їдальня і ще ті добудови, що я вже назвав.

В колективі 35 викладачів і майстрів, які займаються навчально-виховним процесом. А для нього є все необхідне. Маємо і ліцензії на підготовку кадрів.

– До речі, за якими спеціальностями у вас навчаються учні?

– Зараз в училищі 350 учнів. А набувають вони таких професій: столяр-водій, тракторист-електрозварювальник, кухар-кондитер, муляр-водій, штукатур-лицювальник, продавець. В цьому році в училищі дещо менше учнів, але не на багато. І треба сказати, що останнім часом престиж училища зростає. Можливо, під нашим дахом учні відчують хоч на період навчання соціальний захист. Адже навчання безкоштовне, одержують стипендію, та й із працевлаштуванням справа ясна, бо до училища ми беремо тільки за направленням колгоспів чи підприємств. Ось, наприклад, від колгоспів імені Енгельса, імені Карла Маркса, колективного сільгосппідприємства «Заповіт Леніна» навчається щороку по 10-15 чоловік. А про те, що йдуть до нас не найгірші, свідчать такі цифрові дані. В минулому році одержали 16 дипломів з відзнакою, 10 чоловік – підвищений розряд.

– Володимире Олександровичу, ми все про учнів та про учнів. А що ви скажете за викладацький штат?

– Найбільший стаж роботи у цьому закладі має вчитель фізкультури В. Г. Тутов. Він один залишився з тих, хто прийшов по відкриттю училища. Давно і добросовісно працюють майстри А. І. Козлов, Г. П. Городіщенко та Г. М. Буцанов, викладачі Л. Р. Шатравка, В. П. Коваленко, М. І. Кіман.

– Ну, і дійшли, мабуть, до найосновнішого в наш час. Де ви берете кошти на існування?

– Живемо ми в основному за рахунок республіканського бюджету і функціонування столярської майстерні та надання послуг транспор-

том. Важко доводиться. Нерегулярно одержуємо зарплату, затримується стипендія. Є у нас, правда, навчальне поле площею 56 гектарів, хоч по кількості учнів нам треба 300. І маємо з нього в цьому році 30 тонн ячменю, 32 тонни соняшнику, сподіваємося зібрати 50 тонн цукрового буряку. Так що і цей урожай нам трохи допоможе.

– А що ви скажете за дозвілля учнів?

– Для того, щоб учні могли провести змістовно вільний час, в училищі працюють гуртки і секції, при кожному навчальному кабінеті – предметні гуртки. У спортивному залі, наприклад, бажаючі можуть відвідувати секції волейболу, баскетболу, боротьби. Є всі музичні інструменти, створено вокально-інструментальний ансамбль. Беремо участь в обласних оглядах художньої самодіяльності серед профтехучилищ, у спортивних змаганнях. А у нас стараннями викладачів і учнів створено музей. Задумувався він як музей визволителям і афганцям, а тепер переходимо на поповнення експонатами старовинного побуту і в цьому теж беруть участь учні.

– Володимире Олександровичу, як ваш колектив відзначатиме 55-річчя утворення системи?

– 2 жовтня в училищі плануємо провести конкурс професійної майстерності по типу «Вчитель року». Викладачі й майстри періодично атестуються. Ось одним із пунктів цієї атестації й буде участь у конкурсі, де треба буде показати всю свою майстерність.

Початок жовтня співпав з 55-річчям з дня утворення системи профтехосвіти. Тому 2 жовтня 1995 року колектив ПТУ № 28 відзначав своє свято і треба зазначити, що йому вдалося те зробити оригінально. Поки збиралися гості, закінчували останні приготування організатори свята, у актовому залі звучала музика, на стендах і столах демонструвалися вироби учасників конкурсу професійної майстерності, який мав відбутися. А позмагатися виявили бажання аж 7 чоловік. Хто ж вони?

Як дізналися згодом, це люди, залюблені у свою професію, які цінують її, дорожать нею, не один рік віддали училищу. Перш, ніж починати конкурси, до присутніх у залі учнів, викладачів, майстрів звернувся зі словами вітання з Днем учителя та 55-річчям системи профтехосвіти директор училища В. О. Циганов. Він, зокрема, наголосив, що за 23 роки існування навчальний заклад підготував для народного господарства області і району 3670 спеціалістів.

Присутніх у залі вальсом, написаним на слова Любові Геньби (нашої землячки), вітав вокально-інструментальний ансамбль, де керівником Максим Самойлик.

Ведучі називають членів журі, яке очолює заступник голови районної Ради народних депутатів Є. Г. Коровка. Тут же директор заводу лакофарбових виробів М. М. Шейко, голови правліль колгоспів «Україна» та «Рівноплля» М. Г. Тимофієв та О. І. Філіпченко, переможниця конкурсу «Кращий учитель року» – вчителька СШ № 4 Н. С. Семенюта, директори міських шкіл та інші гості.

Під першим номером (так розпорядився жереб) виступала вчителька української мови та літератури Наталія Миколаївна Остапчук. Звичайно, першому завжди важко, а тут ще й допитливі очі дітей, прискіпливе журі.

Хто ж вона, Наталія Миколаївна? Про це розповіли її учні – своєрідні кореспонденти, які провели з нею тут же, на сцені, інтерв'ю. Так розпочався перший конкурс під назвою «Творчий портрет», з якого ми дізналися, що Наталія Миколаївна – людина творча. Чотири роки тому закінчила Запорізький держуніверситет, залюблена у поезію. Постійно відчуває підтримку старших колег С. Ф. Кулик та В. Г. Лютої. З вдячністю вона згадує свою першу вчительку Ніну Кирилівну Левицьку.

Відповідаючи на запитання, що врятує світ: сім'я чи любов, віддала перевагу останній.

Сюрпризом для вчительки стали зачитані відгуки викладачів вузу про свою тодішню студентку.

Свою дружину, вчительку російської мови та літератури Валентину Павлівну Коваленко, представляв чоловік Сергій Аркадійович. І також зробив це оригінально, бо хто-хто, а чоловік, у якого дружина вчителька та ще й творча натура, знає, як нелегко бути і дружиною, і матір'ю, і вчителькою.

Клавдія Іллівна Боровик – третя претендентка виступала зі своїми учнями, її програма «Смак» сказала сама за себе і за неї. За кілька хвилин на сцені, використовуючи рецепти, що склалися з різних компонентів, таких, як «Факти з біографії», «Характерні риси особистості» Клавдія Іллівна своїми вмілими руками розповіла про себе.

Інженер Сергій Васильович Заворотинський із династії педагогів. Чимало теплих слів сказали про нього колеги.

А за Анатолія Івановича Козлова говорили бригадир столярів з райагробуду Микола Власкін, Роман Лутохін – столяр-тесляр теж з райагробуду та вчителька-пенсіонерка Ніна Дмитрівна Машкова.

А за Олександра Івановича Домашенка, який працює в училищі з 1973 року, говорило аж 7 чоловік. І характеризували його як цікаву людину, спортсмена, хвалили за вмілі руки. Класних він готує газозварювальників. Один учень – Віктор Рябов на конкурсі у Києві зайняв перше місце і удостоївся путівки за кордон.

Творчий і життєвий шлях вчительки математики Лідії Романівни Шатравки було висвітлено за допомогою технічних засобів. І як наголошувало журі, всі сім претендентів заслуговують, щоб їх називали висококласними професіоналами.

На цьому ж вечорі проходили конкурси творчих знахідок, «Аукціон ідей», «Сюрприз», «Світ моїх захоплень», відповідали претенденти на різні каверзні запитання. І треба сказати, що в основному вони справилися з усіма завданнями. А що боротьба була упертою, говорить сам фінал. Н. М. Остапчук, В. П. Коваленко та Л. Р. Шатравка розділили перше місце. Тут хотілося б відзначити, що найактивнішими на цьому святі серед вчителів була Наталія Миколаївна, а серед майстрів виробничого навчання – К. І. Боровик.

Добре і те, що дирекція училища, хоч як не важко, потурбувалася про спонсорів і всі претенденти отримали своєрідні сувеніри від заводу лакофарбових виробів, колгоспів «Україна», імені Енгельса, «Рівнопілля», КСП «Заповіт Леніна», райагробуду, фірми «Ярема». А кращим учням вручили сувеніри від колективу райспоживспілки.

– Районна державна адміністрація, – вітаючи зі святом, сказав Є. Г. Коровка, – виділила училищу для підтримки автосправи одну тонну бензину.

А завод лакофарбових виробів надасть навчальному закладу значну грошову допомогу. Про це повідомив директор заводу М. М. Шейко.

Свято закінчилося. Втовлені, але задоволені, всі покидали актовий зал.

– Дуже добре, – сказав В. О. Циганов, – що і дорослі, і діти побачили, що в училищі працюють здібні, творчі люди, які примножують добру славу нашого навчального закладу.

26 червня 1998 року в ПТУ № 28 відбувся випускний вечір. В цьому році училище закінчив 161 учень. З них 11 одержали дипломи з відзнакою, 12 – з підвищенням розрядом, 11 – нагороджено грамотами за особливі здібності та успіхи у навчанні і поведінці. Гарні знання отримали випускники: Максим Каретник (група 12), Віталій Кляхін (група 12). З рекомендаціями училища вони йдуть вчитися до Херсонського інституту на факультет механізації сільського господарства.

На «відмінно» закінчили навчання також Ілона Вовк (продавець), Марина Капшук (кухар-кондитер), Дмитро Бечко (столяр-тесляр), Юрій Міщенко (продавець).

Від батьків випускників вітали М. І. Міщенко, М. І. Золотун. Мама випускників З. І. Шкроботько та Л. П. Тихенко благословили молодих спеціалістів хлібом та сіллю, вручили їм коровай на добро, злагоду, удачу, з побажанням щасливої дороги в майбутньому.

За традицією факел знань третьокурсники передали другокурсникам. А найбільш активним батькам за допомогу педагогам вручили в нагороду обжинкові вінки з урожаю, вирощеного на ниві училища. Свято продовжили номери художньої самодіяльності у виконанні учнів та випускників училища.

В кінці березня 1999 року учні ПТУ № 28 взяли участь в обласному огляді художньої самодіяльності «Таланти твої, Україно». Голова журі, оцінюючи майстерність виконання учнів, сценічну культуру, тематику підбраного матеріалу та різноманітність жанрів, відзначив, що представлені номери були виконані на високому професійному рівні і заслуговують на увагу.

Особливо відзначилися майстерністю учні першої групи Тетяна Малько, Олександр Кушталов, Наталка Шатравка, Ліза Табачна, Марина Квернадзе, Олег Діденко, Віктор Рефаль, Руслан Шелкович з третьої групи, Сергій Гордієнко з п'ятої групи, Євгенія Фандеєва з дев'ятої та Олена Пурик з сьомої. Всіх їх нагороджено грамотами обласного відділу освіти. Такі ж відзнаки отримали дівчата з вокальної групи під керівництвом С. К. Вовка, хоровий колектив групи № 3 першого курсу, дует у складі М. Г. Погрібного та Л. І. Білик, В. П. Коваленко за художнє читання та чоловічий вокальний ансамбль працівників училища, який запрошено на заключний концерт.

Активну участь в огляді художньої самодіяльності взяли учні групи № 3 (майстер В. М. Бодня). За це їм оголошена подяка і вручено приз, як і тим виконавцям, які нагороджені грамотами облво. Подяку та премію отримали й інженерно-педагогічні працівники М. Г. Погрібний, О. І. Домашенко, Л. І. Білик, В. М. Бодня, В. О. Грибачов.

На виставці технічної творчості, декоративно-прикладного мистецтва та художньої творчості найкращими визнані роботи третьої, сьомої та восьмої груп. А майстру виробничого навчання С. В. Мушенко, членам гуртка «Юний столяр» (керівник В. М. Бодня), та другокурсниці Любові Власенко за представлені роботи вручено грамоти облво.

На початку травня 2001 року на зустріч до колективу училища та його вихованців прийшли шановні гості і щирі патріоти України – відомі діячі науки і культури: літературознавець, син відомого поета, лауреата Шевченківської премії Василя Стуса – Дмитро Стус, академік-археолог і письменник Юрій Шилів та інші, яких представив присутнім народний депутат, голова Всеукраїнського товариства Нестора Махна «Гуляй-Поле» Анатолій Єрмак. Кожен з них презентував свої книги.

– Час, в якому випадає жити, не обирають, – говорив, представляючи книгу «Листи до сина». Д. Стус. – Він надається людині Богом разом із першим подихом, як час нашого існування. Все інше залежить від нас самих. Книга саме про це, про вміння жити і реалізувати себе в реальному часі твого життя.

Чимало зробив у справі вивчення глибинних шарів давньої української історії активний член Товариства Нестора Махна «Гуляй-Поле» академік Юрій Шилів. Про це він ґрунтовно ділився з присутніми у залі.

Тепло приймали учні виступ відомого кобзаря Василя Нечепи. Закричав і натхненно лунало у залі кобзареве «Озовись, моє поле, пшеницями й житами, В небесах журавлями і живою водою...», ніби вкотре запрошуючи українців поміркувати, чиї вони діти та яка ж їх дорога в цьому тривожному світові.

Василь Нечепа поділився своєю мрією: побувати самому і з своїм гуртом вихованців вправних козачат «Соколиків» в усіх школах України. Поспівати їм козацьких пісень, прислужитись у такий спосіб відродженню козацтва та козацького духу в Україні.

Вінцем презентації стали виступи учнів та випускників юнацької школи бойового мистецтва «Спас» з м. Запоріжжя (керівник Олександр Притула). З 1993 року при Запорізькому електротехнічному технікумі створено історико-патріотичний гурт «Запорозька Січ», який займається не лише вивченням козацьких традицій, мистецтва бойового «Гопака», але й вивченням історії України. Юнаки, що «висипали» на сцену, демонстрували перед присутніми свою майстерність володіння козацькою шаблею, численними навичками рукопашного бою.

Співпрацює Товариство і з Міжнародним освітянським фондом імені Ярослава Мудрого, на рахунок якого немало добрих починань у справі підтримки талановитих людей України та їх роботи для людей. Ось і цього разу керівник Фонду заслужена вчителька України В. В. Стрілько подарувала колективу училища музичний центр та спортивний інвентар, за що учні були глибоко вдячні таким щедрим меценатам.

27 червня 2001 року 29-й раз ПТУ № 28 випроводжало своїх 137 випускників у трудове самостійне життя (а всього за 29 років училище закінчило 4610 юнаків і дівчат), серед яких тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, слюсар-ремонтник, водій автомобіля, кухар, кондитер, столяр будівельний, електрозварник ручного зварювання, продавець продовольчих, непродовольчих товарів, муляр.

Свято, присвячене випуску учнів училища, пройшло 27 червня. Знялася юнь на крила, і вирушили у далеку мандрівку життя 137 юнаків

і дівчат, для яких навчання в училищі – спроба самому чогось досягти. І багато з них закінчили училище з червоними дипломами: Ліля Дерев'янка, Тетяна Пилипенко, Оксана Заїченко, Леся Огієнко, Валентина Домашенко (продавці), Дмитро Середа, Сергій Нещадим (муляр), Галина Зайцева, Аліна Сухарльова (кухар, кондитер), Леонід Чіпенко (тракторист).

Крім цього випускники отримували номінації в такій сфері, як «Кращий по професії», «Юний історик-краєзнавець», «Зразковий учень», «Золоті руки», «Творчість», «Олімпійська надія» та грошову премію.

Закружляв вальс випускників того чудового червненого вечора, сипалися зорі мрій, побажань і слова поради від класного керівника О. В. Ахбаш, напутнє батьківське слово, гарне слово директора училища В. О. Циганова, гостей свята О. І. Жигалка, О. М. Тур.

В училищі великий вибір спеціальностей. Багато студентів приїжджають не лише з нашого району, а й з інших районів області. Для іногородніх є гуртожиток, проживання – безкоштовне. Виплачується стипендія. По-друге, тут сильний педагогічний колектив, бо кожного року проходить атестація викладачів. Так, викладачу хімії та біології С. Ф. Кулик у нинішньому році присвоєне звання «Старший викладач». Сильні викладачі спецдисциплін – С. В. Середа, М. І. Кицак, викладач математики Д. М. Шатравка та інші.

Всі студенти обов'язково проходять практику на підприємствах, в товариствах, кафе. І часто за хорошу роботу на практиці студентам вручали грошові премії. А це не лише заохочення, а й зразковий приклад для інших.

– Ми маємо 125 гектарів землі, – розповідав директор, – де займаємося вирощуванням пшениці, соняшнику, буряку. Є своя техніка – 6 тракторів, 6 автомашин, 1 комбайн.

Студенти у нас талановиті: Андрій Капшук став призером обласного конкурсу професійної майстерності, він зайняв II-е місце із спеціальності столяр-теляр; Сергій Нещадим – III-е місце із спеціальності муляр серед ПТУ області; Олександр Гайворонський – лауреат обласного огляду художньої самодіяльності. Вокально-інструментальний ансамбль «Другий вимір» теж відомий в районі. Під керівництвом М. Ф. Пилипенко студенти випускають газету «Родослов». При кабінеті історії працює героїко-патріотичний клуб «Пам'ять». Тут пишуть роботи про минуле нашого міста.

При кабінеті хімії працює екологічна група «Зелений світ» і агітбригада «Сполах».

Є студенти, які після училища вступають до вищих навчальних закладів. Вони – господарі свого життя. Тож хай доля їм посміхається щасливо і прокладе шлях до щасливого майбутнього.

У 2001 році вихованці училища стали призерами обласного огляду художньої самодіяльності. В обласному конкурсі «Кращий за професією» посіли 2-е місце серед столярів та 3-є – серед мулярів. Цікавими є виступи агітбригади «Сполох», театру мініатюр «Шкільні вибрики», інтелектуально-розважальної гри «Поле чудес», «Рейн-рингу» тощо.

За свою формую навчання в училищі є продовженням навчання в школі. Оцінювання знань учнів здійснюється за 12-бальною системою. Всім учням виплачується стипендія, а тим, хто навчається на 10-12 балів, вона підвищується на 25 відсотків.

По закінченні навчання в училищі учні отримують диплом і атестат зрілості. Час навчання в училищі зараховується до трудового стажу.

Учням, які успішно закінчили училище, надається (за бажанням) направлення – рекомендація для навчання в технікумах чи вузах.

5 червня 2002 року розповідав учень групи № 10 Сергій Костенко:

«Багато хто ще зі школи починає цікавитись тонкощами тієї чи іншої справи. Професія тракториста-машиніста запала мені до душі ще змалечку. Мине більше року і я отримаю права водія, а заодно і середню освіту. Лише в ПТУ можна набути певних знань та умінь, на практиці втілити добуті знання. Їх ми закріплюємо на лабораторно-практичних заняттях, у навчально-виробничих майстернях. ПТУ готує робітників, – спеціалістів, і перш за все людей, в яких поєднуються загальнолюдські цінності».

Діна Лісова з групи № 8 говорила:

– Я не шкодую, що обрала спеціальність кухаря-кондитера. Скільки цікавої інформації дістається мені і моїм друзям на заняттях спецдисциплін. Неодноразово влаштовувались виставки кондитерських виробів, де вабили зовнішнім виглядом і приємним ароматом тістечка, булочки, випечені та оздоблені нашими руками. Надовго запамятається і зустріч-урок у кафе «Насолода», яка пройшла в групі № 7. Дякуючи вправним, умілим рукам наставників-кухарів ми навчилися готувати страви, відкрили таємниці кухарської справи.

У 2002 році в училищі провели конкурс «Українкою я народилася» серед дівчат, де вони не тільки демонстрували свою зовнішність, а й показали вміння сприймати і виконувати народну пісню, поезію, бачити красу і неповторність оточуючого світу. Дівчатам запропонували показати свої знання з історії народу, звичаїв, обрядів у вікторині «Україн-

ська скарбниця». Веселим видався конкурс «В мереживі танцю», в якому дівчата були неповторні і тендітні.

Звичайно, кожна українка здавна була господинею. А тому свої кулінарські здібності дівчата представили у конкурсі «Українка – господиня». Свою граціозність, вишуканість, оригінальність юнки демонстрували в останньому конкурсі «Пані мода». Це було грандіозне і надзвичайне свято, як для учасниць, так і для гостей. Журі довго вирішували, якими титулами удостоїти дівчат. «Пані муза» було присуджено С. Бохан, сучасною діловою українкою стала А. Зима, господинею – І. Дуйко, «Пані мода» – А. Троян, «Ідеал» – Ю. Кравець. Титулом «Українка-2002» було нагороджено ученицю 8 групи О. Бондар, якій аплодували найбільше, бо вона виявилась справжньою козачкою.

5 червня 2002 року ділилася голова клубу «Зелений світ» ПТУ № 28 С. Рубан:

«Мабуть, найбільшу насолоду і радість, найпалкішу любов до рідного краю, до життя викликає спілкування з природою, і нам у цьому допомагає відвідування занять екологічного клубу «Зелений світ».

Ми експериментуємо і проводимо дослідницьку роботу, що поглиблює наші знання в галузі біології та екології. Туристично-краєзнавчий відділ працює над створенням екологічного атласу Гуляйпілья. Ми організуємо конкурси екологічних газет, малюнків, готуємо театралізовані вистави на природоохоронну тематику, проводимо зустрічі з цікавими людьми. При клубі діє агітбригада «Сполох» – лауреат обласного конкурсу художньої самодіяльності «Таланти твої, Україно».

Наше життя, життя тих, хто прийде після нас, доля всього людства залежать від того, в якому стані зберігається це багатство».

18 вересня 2002 року С. Балак розповідала:

«Барвіста осінь зустріла незабутнім святом учнів міського професійно-технічного училища № 28. У нинішньому році воно особливе як для учнів, так і для його працівників, бо всі вони разом будуть відзначати 30-річчя заснування училища. З кожним роком наше профтехучилище має все більшу популярність у випускників загальноосвітніх шкіл. Так, цього року відкрилася перша сторінка училищного життя для 180 юнаків та дівчат, які вирішили обрати робітничу професію. З цієї нагоди їх щиро вітав директор училища В. О. Циганов, переможниця обласного конкурсу серед викладачів ПТУ «Вчитель року» С. Ф. Кулик, майстер виробничого навчання В. А. Глухов та мама Л. О. Діденко.

Правду кажуть у народі: «Роби людям добро і воно тобі повернеться сторицею». Генеральний директор ТОВ «Еталон» О. І. Дудка не

відмовив нам у допомозі і виділив техніку для збору врожаю з полів, за що всі ми йому щиро вдячні».

На початку жовтня 2002 року ПТУ № 28 відзначало свій тридцятирічний ювілей.

Цього дня в училищі все нагадувало про свято: музика, пісні. А привід для цього торжества був помітний: колектив навчального закладу відзначав свій 30-літній ювілей.

Розпорядники гречно стрічали численних гостей. У вестибюлі училища їх увагу привертала розгорнута виставка квітів, котра вражала розмаїттям своєї краси. Що не композиція – то нестримний вибух фантазії юних, – і «Осінній карнавал» (група № 1), і «Тридцята річниця» (група № 9), і «Ювілейний дарунок» (група № 11). Приваблює й композиція випускників, адресована наставникам: «Хай родить плідно ваш учнівський лан, хай у ньому квітнуть завжди квіти». Затримаєшся й біля витвору вихованців групи № 6, де «кожна квітка – пісня України».

З великим інтересом знайомишся з ювілейною фотогазетою «Це наша з тобою біографія». Тут і розповіді про тих, кому училище дало путівку в життя, гарну професію. Ось Володимир Рябко. З якоюсь пересторогою юнак вступав до училища, а пізніше закінчив інститут, став технологом-газоелектрозварювальником, навчав молодь в ПТУ. Недавно Володимир закінчив Вищу школу міліції, тепер працює в органах МВС.

В. Г. Третяк, випускник 1993 р., зараз працює вчителем у НВК селища Залізничного. Завітала на торжество і кондитер ПП «Дело» Л. Ю. Власенко, про яку теж йшлося в газеті шанована в колективі і у споживачів. В. А. Сербін став уже висококваліфікованим зварником в заводському колективі.

В історію ПТУ вписали свою сторінку хоробрі афганці, котрі патріотичний гарт здобули тут В. Ворона (поліг смертю хоробрих), О. Буханов, В. Чорний, О. Красовський, О. Лунгула, Г. Григор'єв і В. Нікулочкін.

Та ось позивні покликали до залу. Звучить Запорізький марш, його змінює дріб барабанщиць, які прямують проходами через зал на сцену, присутні гаряче вітають їх. З'являється козацький гурт на чолі з ватажком.

– Юнаки і дівчата! – звернулася до присутніх старійшина козацького роду. – Ми – нащадки запорозьких козаків. Ми живемо на гуляйпільській священній землі. Будьмо ж гідними козацької слави!

Вітальний лист приймає директор училища В. О. Циганов. А дівчата в національних костюмах підносять гостям запашний коровай. Звучить величальна пісня.

– Сьогодні нашому училищу 30 років, – мовив В. О. Циганов. – Дозвольте вас вітати з цим святом. Багато хороших сторінок у нашого училища.

За тридцятиріччя училищем підготовлено і випущено 4737 молодих кваліфікованих робітників.

З училищного музею бойової і трудової слави починаються перші кроки новачків. Перші уроки з історії нашої країни, урочисті події і торжества. Дехто і сьогодні пам'ятає виступи тут почесних наставників ПТУ № 28 Героя Радянського Союзу Г. В. Коваленка, Героя Соціалістичної Праці І. П. Мартиненка, заслуженого агронома України П. З. Солодуна.

Заступник голови обкому профтехосвіти В. М. Пересипкін вручив Почесну грамоту Міністерства освіти і науки викладачеві Л. Р. Шатравці за багаторічну і сумлінну працю (22 роки працює з дітьми, в обласному конкурсі її кабінет математики зайняв I місце). Грамотою відзначено і внесок училища в підготовку кадрів для народного господарства і з нагоди 30-річчя ПТУ.

– Честь нашого училища тримається на кадрових працівниках, – говорив директор училища В. О. Циганов, – працелюбних, творчих, з широкою душею і добрим серцем. Це заступник директора з виховної роботи, ветеран профтехосвіти В. Г. Люта, С. Ф. Кулик (посіла 1-е місце в обласному конкурсі «Викладач року»), майстер К. І. Боровик (призер училищного конкурсу на кращу групу), С. В. Мушенко (за особливу шану до народної художньої творчості).

Багато років свого життя віддали праці в училищі ветерани – В. Г. Тутов, О. П. Куц, Л. П. Домашенко, І. І. Семенюта, Л. Ф. Білостоцька, К. А. Іщенко.

На святі вітали і переможців конкурсу «Учень ювілейного року» – Г. Зиму, А. Гопку, А. Леут, І. Ушка, Ф. Чупкову, А. Редькову, Н. Панасейко, І. Передерій і вручили грошові премії.

Ювілярів вітали заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко, голова райкому профспілки працівників агропромислового комплексу Б. С. Бражко, директор вищого ПТУ № 38 (м. Запоріжжя) Б. Є. Безкоровайний, колишні випускники училища В. Г. Третяк і М. І. Косаренко, начальник управління сільського господарства і продовольства району Д. С. Кравченко, директор ТОВ «Агро-Континент» Д. Д. Сахно та інші гості. А окрасою свята були виступи учасників художньої самодіяльності (художній керівник В. К. Вовк).

Відповідно до ст.ст. 35, 41 Закону України «Про освіту» та з метою реалізації поєднання загальної середньої та професійно-технічної освіти, враховуючи зміни на ринку праці у підготовці кваліфікованих кадрів, ПТУ-28 з 1 липня 2003 року реорганізовано у Гуляйпільський професійний аграрний ліцей.

Професійний ліцей є навчальним закладом другого атестаційного рівня, що забезпечує реалізацію права громадян на здобуття професійно-технічної та повної загальної середньої освіти.

З жовтня 2007 року розповідала заступник директора з виховної роботи професійного аграрного ліцею Валентина Григорівна Люта:

– На базі санаторно-оздоровчого табору «Пуща Водиця» м. Києва проходив перший Всеукраїнський збір лідерів учнівського самоврядування професійних навчальних закладів (ПТНЗ). Його учасниками були 100 делегатів з 24 областей України, Автономної Республіки Крим, м. Києва та Севастополя – творчих, ініціативних, готових будувати майбутнє своїми руками.

Всеукраїнський збір переслідував мету підтримки талановитої та творчої молоді, визнання ролі учнівського самоврядування. Це – школа лідерства, вияв уваги до професійно-технічної освіти взагалі. Саме через розвиток і вдосконалення різних форм учнівського самоврядування і знаходять свою практичну реалізацію питання державно-громадського управління освітою.

Мені випала честь бути керівником групи від Запорізької області. До складу делегації входили лідери учнівського самоврядування чотирьох професійно-технічних навчальних закладів області, серед них – і наш Олександр Красовський, член учнівської Президентської ради Гуляйпільського аграрного ліцею.

Досить цікавою, змістовною і насиченою була програма збору. Це: і розробка кодексу законів збору, і майстер-класи «Реклама професій», презентація програми «Край, в якому я живу», і аукціон ідей, зустріч з учнями Київських професійно-технічних навчальних закладів, конкурс «Танці з зірками», фестиваль «Нова хвиля – Пуща Водиця-2007» тощо. До речі, безпосередніми організаторами й учасниками цих заходів були самі учні. І саме через таку активну участь в добродійних заходах серед лідерів визрівали Лідери, виявлялись кращі моделі учнівського самоврядування, виникали нові ідеї, вчилися жити в колективі і створювати його атмосферу, враховуючи думки меншості, шукати консенсусу.

Питання ефективної діяльності організації самоврядування ПТНЗ розглядалися під час «круглого столу». «Створимо майбутнє власноруч», на якому були присутні перший заступник міністра освіти і науки України Б. М. Жебровський, провідні спеціалісти департаменту профтехосвіти, представники телебачення та молодіжної преси.

Учасники збору обрали Всеукраїнську раду учнівського самоврядування ПТНЗ і затвердили перелік основних її заходів, ухвалили кодекс законів та правила управлінської культури учнівського самоврядуван-

ня. Ці «родзинки» знань, вмінь, яких набули лідери на зборі, стануть на шляху творення їх як лідерів, як особистостей.

У 2009 році Гуляйпільський аграрний ліцей було приєднано до Чубарівського без статусу відділення чи філії юридичної особи. Перед реорганізацією обласні чиновники з управління профтехосвіти обіцяли гуляйпільцям золоті гори. Пройшов час. І що маємо? Які перспективи нашого ліцею?

На ці та інші питання і хотів почути відповідь голова районної державної адміністрації О. І. Дудка на розширеній нараді, яка відбулася 11 березня 2010 року за участю начальника обласного управління освіти і науки облдержадміністрації О. Г. Верозубова, начальника та його заступника відділу розвитку професійно-технічної освіти облдержадміністрації О. С. База та В. М. Пересипкіна, директора державного навчального закладу «Чубарівський професійний аграрний ліцей» А. В. Зеленцова, заступника голови райдержадміністрації П. П. Науменка, районного прокурора В. М. Плохого, начальника відділу освіти Л. Є. Кірієнко та начальника відділу з питань молоді і спорту райдержадміністрації Л. В. Третьякової, директора центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Н. М. Тихенко, заступника голови ради колективу Чубарівського аграрного ліцею В. В. Бодні та заступників директора названого навчального закладу М. А. Ніколаєнка, В. Г. Лютої та інших.

Розпочинаючи нараду, О. І. Дудка сказав, що нас хвилює доля нашого аграрного ліцею. І треба зробити все, щоб він працював, щоб підвищувався його імідж, щоб там були створені нормальні умови для роботи колективу, навчання, проживання і харчування дітей. І щоб вони йшли туди охоче здобувати робітничі професії, а там сьогодні – ні тепла в класах та гуртожитку, ні харчування.

– Колективу ліцею необхідно почати працювати над залученням дітей до навчання, – зауважив О. Г. Верозубов, – для цього використовувати і випускників шкіл-інтернатів, працювати із загальноосвітніми школами. А керівництву закладу необхідно в найкоротший строк створити належні побутові умови для ліцеїстів. Свій юридичний статус він поверне при умові, що тут буде навчатися 300 учнів.

30 червня 2011 року один з авторів даної праці у своєму репортажі «Удачі вам, випускники!» повідомляв:

– Того дня і погода видалася співзвучна настроям випускників державного навчального закладу «Чубарівський професійний аграрний ліцей», що в Гуляйполі, у яких то усмішка сяяла на обличчі, то хмарка набігала, адже у них був випускний вечір і прощання з рідним училищем,

попереду – самостійне доросле життя. Як воно складеться, що чекає 30 юнаків, котрі, закінчивши ліцей, отримають сьогодні атестати про середню освіту і дипломи слюсарів-ремонтників, водіїв автотранспортних засобів, трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва?

На свято «Прощавай, ліцейна родино» прибули голова районної державної адміністрації Олександр Дудка, голова районної ради Олександр Попович, заступник голови райдержадміністрації Павло Науменко, батьки випускників, учні, майстри і вчителі училища.

...Під оплески присутніх святково-урочисті з голубими стрічками через плече входять в актовий зал юнаки-випускники. Їх тепло вітає піснею гурт «Однокласники».

– Шановні і неповторні випускники! – так почав виступ Олександр Дудка. – Шановні вчителі, батьки, гості, прийміть щирі вітання від районної державної адміністрації, районної і міської рад, від мене особисто. Сьогодні у вас незвичайний день – свято, якого немає в жодному календарі. Ви – не просто випускники, ви – висококваліфіковані працівники. І так співпало, що сьогодні ми проводимо на території Малинівської сільської ради щорічний традиційний семінар «Проводи на жнива». Тож я просив би вас, шановні випускники, звертайтеся до керівників сільгоспвідприємств і знаходьте свої робочі місця.

Завтра ще одне свято – День молоді і я хочу привітати всіх, хто молодий душею. Батькам бажаю батьківського щастя, найцінніший для них подарунок – це результат дітей. Низько вклоняюся перед учителями, перед тими людьми, які дали вам путівку в життя. Всім здоров'я, щастя, добра, прямих життєвих доріг, мирного, чистого, голубого неба і впевненості у завтрашньому дні.

Під оплески присутніх директор ліцею Андрій Зеленцов вручив дипломи й атестати Віталію Антошкіну, Олександру Бесарабу, Віталію Білому, Ярославу Василенку та іншим, а Олександру Цису і Сергію Горпичу – ще й Грамоти за успіхи в навчанні та активну життєву позицію.

Андрій Володимирович, проводжаючи юнаків у самостійне життя, зокрема, сказав, я радий, що ми випускаємо у життя хлопців, які можуть завтра зайняти місце за кермом трактора чи автомашини, вдосконалювати свою професію у вищих навчальних закладах і хочу побажати вам, успіху, щоб мрії здійснилися, батькам – терпіння і всім удачі.

На святі лунали слова вдячності майстрам, вчителям від випускників групи № 6, а побажання щасливих і світлих доріг – від класного керівника Миколи Кимана, майстрів виробничого навчання Вадима Глухова та Ігоря Циганова.

Ігор Володимирович, зокрема, зазначив, звертаючись до випускників: «Ви у мене перші, а тому запам'ятайтесь, спасибі вам за те, що ви такі веселі, кмітливі, розумні, щоб ви були гідними високого звання громадянина. І не забувайте свою Альма Матір, двері її завжди відкриті для вас».

Із пісненими привітаннями до винуватців свята звернулись Настя Тихенко, Каріна Карнаух, випускник ліцею минулих років Вадим Домбровський.

Схвилювано звучало слово-звернення від батьків Світлани Панченко, котра подякувала педагогам за піклування про дітей, і благословила їх у доросле життя.

Щоб здійснились мрії і бажання, випускники пройшли під символічною підковою щастя.

Офіційно-урочиста церемонія прощання з ліцеєм закінчилась і хлопці під музику й оплески присутніх покидають актовий зал. Попереду у них – самостійне життя.

1 вересня 2011 року на подвір'ї професійного аграрного ліцею зібралися святково одягнені учні та їхні батьки. Тут у вересневому карнавалі першого пожовклого листя закружляли щирі привітання, побажання і пісні.

У країну знань та професій учнів ліцею ласкаво запросив його директор Андрій Зеленцов.

– Шановні учні, батьки, дорогі гості! Вітаю вас із початком нового навчального року і бажаю наснаги на успішне навчання, на нові досягнення і перемоги у здобутті обраної професії, – говорив Андрій Володимирович і вручив почесні грамоти кращим учням ліцею – за сумлінність і активну життєву позицію в канікулярний період та за успіхи в навчанні.

Цьогорік, як зазначив директор, до ліцею прийшли ще 55 учнів, які будуть здобувати тут обрані робітничі професії. Усього ж у ліцеї зараз 185 учнів.

– Дорогі діти, шановні педагогічні працівники, батьки! – звернувся до учасників святкування голова райдержадміністрації Олександр Дудка, вітаючи їх з Днем знань від імені райдержадміністрації, районної ради. – На території нашого району в дев'ятнадцяти загальноосвітніх школах за парти сідають 2649 учнів, 246 з яких – першокласники. Вітаючи ж вас із 1 вереснем, бажаю міцного здоров'я, задоволення від навчального процесу і виправданих сподівань у здобутті професій. Щастя, добра, витримки вам, дорогі ліцейсти! Ми розраховуємо на вас, на вашу мудрість і бажання здобувати знання і робітничі професії.

Звернулася до учнів і викладач Світлана Кулик, а від імені батьків благословляла синів і доньок на успішне навчання Інна Карнаух. Піснею порадували учні ліцею Анастасія Тихенко та Каріна Карнаух.

І знову розлився неповторною піснею перший дзвінок. Лицеїсти з новими надіями і сподіваннями розійшлися по класах, щоб знову торувати шлях до знань і до здобуття обраної професії. Хай же щастить вам, діти, на цьому шляху! Будьте здорові, щасливі та успішні у житті й навчанні!

У першій половині вересня 2011 року за ініціативи голови райдержадміністрації Олександра Дудки пройшла нарада з питань розвитку професійної освіти в районі та забезпечення промислових підприємств району кваліфікованими кадрами робітничих професій. На зібранні були присутні голова районної ради Олександр Попович, перший заступник голови райдержадміністрації Олександр Гура, заступник голови райдержадміністрації Павло Науменко, заступник з виробництва ТОВ «Метгазсервіс» Ігор Кацай, директори дочірнього підприємства ВАТ «Мотор Січ» «Гуляйпільський машинобудівний завод» Олексій Долженко та дочірнього підприємства ВАТ «Мотор Січ» «Гуляйпільський механічний завод» Анатолій Семенюта, директор професійного аграрного ліцею Андрій Зеленцов.

У ході жвавої дискусії присутні обговорили ряд нагальних та перспективних проблем щодо функціонування навчального закладу. Знаючи важливу необхідність забезпечення молодими кадрами підприємств району, вищезазначені керівники промислових підприємств взяли на себе низку зобов'язань з проведення ремонтних робіт у майстернях навчального закладу. Щодо покращення та наповнення сучасним обладнанням навчальних майстерень, керівник району поставив завдання: до 28 вересня поточного року керівникам промислових підприємств передати необхідні верстати для навчання до освітнього закладу. Все це дасть змогу з 1 жовтня відкрити нову групу за контрактом за спеціалізацією «Верстатник широкого профілю».

І керівництво району, і керівники базових підприємств мають надію, що кваліфіковані кадри робітничих спеціальностей будуть готуватись викладачами освітнього закладу для роботи на підприємствах району.

Свої знання, уміння, досвід педагогічні працівники та їх вихованці підтверджують під час обласних конкурсів фахової майстерності.

Лише за останні роки призерами та переможцями були:

Глухов Вадим Анатолійович, майстер виробничого навчання, призер обласного конкурсу фахової майстерності серед педагогічних працівників ПТНЗ області з професії «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування» (II місце, 2011 р.);

Нечет Світлана Петрівна, майстер виробничого навчання, лауреат Всеукраїнського огляду-конкурсу «Робітничча професія – 2009» у номінації «Майстри виробничого навчання» за фільм «Справжній май-

стер» (нагороджена дипломом II ступеня Міністерства освіти і науки України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2009 рік);

Ломашенко Андрій – I місце в обласному конкурсі фахової майстерності серед учнів ПТНЗ з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», 2009 р.;

Бурба Сергій – II місце в обласному конкурсі фахової майстерності серед учнів ПТНЗ з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», 2008 р.;

Люта Валентина Григорівна, заступник директора з НВР, I місце в обласному конкурсі «Методичне забезпечення виховної роботи у ПТНЗ», 2008 р.;

II місце в обласному конкурсі на кращу організацію учнівського самоврядування в ПТНЗ, 2009 р.;

I місце в обласному конкурсі благодійних проектів «Станьмо на варті власного майбутнього». 2010 р.

Красовський Олександр – делегат I-го Всеукраїнського зльоту лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ (м. Київ, 2007 рік);

Цис Олександр – I місце в обласному конкурсі фахової майстерності серед учнів ПТНЗ з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», 2010 рік та участь у Всеукраїнському конкурсі у Вінницькій області;

Карнаух Каріна – учасниця міжнародної поїздки до Польщі та країн Прибалтики з метою впровадження міжнародних програм молодіжної політики, 2011 рік.

26 грудня 2011 року в державному навчальному закладі «Чубарівський професійний аграрний ліцей», що в Гуляйполі, відбулося свято «Прощавай, ліцейна родино».

Під оплески присутніх зі стрічками через плече до і святково-прикрашеної зали увійшли юні випускники групи. На них чекала урочиста мить – вони мали ступити на першу сходинку у самостійне життя, отримавши атестати про середню освіту і дипломи кваліфікованих робітників за професією кухар-кондитер.

У традиційному слові до вручення документів про освіту директор ліцею Андрій Зеленцов, проводжаючи у самостійну дорогу випускників групи №7, побажав, щоб на їхньому шляху зустрічалися лише добрі і чуйні люди, щоб завжди їм щастило і все задумане неодмінно збулося.

До присутніх у залі звернувся у своєму виступі Павло Науменко:

– Дозвольте від імені райдержадміністрації і районної ради привітати вас, шановні випускники, із закінченням навчального року. Ви пройшли тривалий шлях – більше трьох років тут навчалися. І як добре, що саме напередодні новорічного свята отримуєте кваліфікаційне сві-

доцтво робітничої професії. Ми завжди у новий рік вступаємо з вірою, надією та любов'ю, сподіваємося, що усе буде якнайкраще, чого всі і бажаємо вам у подальшому житті.

Дозвольте також передати привітання від заступника голови облдержадміністрації Олександра Дудки, який неодноразово бував у вашому закладі і тому вам адресував свої щирі побажання. Ми сьогодні горді, що ви отримали середню освіту і свою першу професію, стали повноцінними громадянами України.

Павло Павлович кращим випускникам вручив Грамоти, а також солодкі подарунки.

Під час нагородження переможців конкурсу «Учень року» заступник директора ліцею Валентина Люта відмітила найвагоміші досягнення й успіхи тих випускників, які зарекомендували себе найактивнішими учасниками життя закладу і показали високі результати у навчанні.

Успіхів і здійснення всіх сподівань, щасливої і щедрої долі своєму випуску зичила у вітальному слові класний керівник Лідія Шатравка, бажаючи, щоб ті зерна любові і добра, які посіяні у їхніх душах, проросли у майбутньому гарними сходами.

На святі лунали щирі і зворушливі слова вдячності батькам, вчителям і майстрам від випускників, які і від себе підготували на згадку подарунки любим наставникам та додали всім гарного настрою своїми святковими номерами й інсценізаціями.

Упродовж усього заходу линули пісенні привітання й чудова музика. На завершення схвильовано звучало слово-звернення від батьків, котрі подякували педагогам і благословили дітей у доросле життя. А щоб здійснилися усі мрії і бажання, випускники пройшли під символічною підковою щастя і під музику та оплески присутніх покинули святковий зал. Тепер у них попереду – самостійне життя. Тож побажаємо їм успіхів!

* * *

Етапи реорганізації ПТУ №28 у ліцей:

– професійно-технічне училище №28 м. Гуляйполя створене Наказом комітету УРСР професійно-технічної освіти від 24.07.1972 року № 263;

– ПТУ № 28 м. Гуляйполя реорганізоване в середнє ПТУ № 28 (СПТУ №28) Наказом обласного комітету з професійно-технічної освіти №271 від 01.08.1984 року;

– СПТУ № 28 м. Гуляйполя надано статус сільського ПТУ №28 наказом обкому з професійно-технічної освіти № 84 від 01.07.1992 року;

Члени учнівського самоврядування – переможці обласного конкурсу

– середнє сільське професійно-технічного училище № 28 м. Гуляйполя перейменоване в ПТУ № 28 м. Гуляйполя Наказом обкому з професійно-технічної освіти №118 від 09.10.1992 року;

– ПТУ № 28 м. Гуляйполя реорганізовано в Гуляйпільський професійний аграрний ліцей з 01.07.2003 року Наказом Міністерства освіти і науки України № 381 від 13.06.2003 року. Гуляйпільський професійний аграрний ліцей є правонаступником Гуляйпільського ПТУ № 28;

– Гуляйпільський професійний аграрний ліцей перестав бути юридичною особою через приєднання до ДНЗ «Чубарівський професійний аграрний ліцей» з 01.09.2009 року Наказом Міністерства освіти і науки України № 605 від 30.06.2009 року;

– ДНЗ «Чубарівський професійний аграрний ліцей» є правонаступником Гуляйпільського професійного аграрного ліцею.

Директорами ПТУ № 28 працювали:

Шаровський М. М.,

Крупій Віктор Іванович,

Циганов Володимир Олександрович,

Зеленцов Андрій Володимирович.

ДЮСШ

Дитячо-юнацька спортивна школа відкрита 1 вересня 1986 року на базі культурно-спортивного комплексу «Сучасник», дякуючи секретарю райкому Компартії України Л. І. Явон та голові спорткомітету райвиконкому О. І. Сої.

Команда тренерів-однодумців.
Друга зліва у першому ряду директор ДЮСШ Н. О. Данілова

У 1991 році школу реорганізовано в дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки.

З дня заснування на базі ДЮСШ працювало 46 груп, у яких тренувалося 920 дітей. Навчально-виховний процес обслуговували 17 тренерів-викладачів на відділеннях баскетболу, волейболу, гандболу, футболу, легкої атлетики, настільного тенісу, художньої гімнастики.

Заняття проводились як безпосередньо у спортивному залі ДЮСШа, так і в школах району і міста.

10 вересня 1994 року розповідав заступник завідуючого відділом Гуляйпільського райвиконкому В. І. Гринь:

– Думаю, не буде перебільшенням, коли скажу, що дитячо-юнацька спортивна школа є центром усієї фізкультурно-масової роботи як у

місті, так і в районі. Дякуючи ентузіазму і майстерності працівників ДЮСШ, роботи проводиться тут цікаво і різноманітно. Досить заглянути в план спортивно-масової роботи і можна зрозуміти, що дітям нудьгувати не доводиться. Тільки в минулому навчальному році було проведено 23 внутрішкільних змагань з усіх видів спорту, які культивуються у ДЮСШ.

Учні школи брали участь у всіх заходах, які проводили облспорткомітет, обласне управління освіти, обласний клуб «Гарт» та КПФСТ «Колос». Юнаки і дівчата зайняли перші місця в обласних змаганнях з баскетболу, а волейболісти посіли третє місце. Напруженим був рік і у юних футболістів, які в шести обласних змаганнях зайняли призові місця.

За підсумками обласної спартакіади школярів ДЮСШ зайняла друге місце серед 20 районів. Спортивні досягнення і гарні результати здобуті, дякуючи сумлінній роботі тренерів В. А. Кириченка, Ю. С. Биковського (футбол), С. А. Гебеля, Л. Г. Рябко (баскетбол), А. І. Васильєва, В. І. Бортника (волейбол). Цікаво проводила заняття з дітьми дошкільних закладів тренер Т. М. Колибіна.

Тренери ДЮСШ не тільки здібні педагоги, а й самі прекрасні спортсмени. Вони неодноразово захищали честь району на обласних та республіканських змаганнях.

Високих результатів дитячо-юнацька спортивна школа добивається із року в рік завдяки педагогічній майстерності її директора Н. О. Данілової, яка працює з першого дня відкриття закладу.

У зв'язку зі скрутним фінансовим становищем відбулося скорочення штатних одиниць тренерів (залишилось 11), зменшилася кількість груп та учнів.

У 2006 році ДЮСШа відзначала ювілей – 20 років від дня заснування. Дата невелика, але школі, яку очолює з перших днів талановитий керівник – Наталія Олександрівна Данілова, котра вкладає всю свою душу, серце та прагнення досягти найвищих результатів у справі виховання дітей, є чим похвалитися.

За цей час тренери-викладачі зробили все від них залежне, аби залучити до занять фізичною культурною та спортом якомога більше людей.

– Було нелегко, але результат очевидний, – 2 вересня 2006 року розповідала Н. О. Данілова. – Ми – 20-кратні чемпіони області з баскетболу як серед юнаків, так і серед дівчат, п'ятикратні чемпіони області з міні-футболу. А за підсумками останньої, 61-ої, обласної спартакіади школярів 2005-2006 навчального року, маємо перші місця з легкоатлетичного кросу та з баскетболу (юнаки, дівчата) і міні-

Тренери ДЮСШ

футболу. У загальному заліку – III місце. І за все це щиро дякую усім без винятку тренерам, які відкривають неабиякі спортивні таланти у дітей – В. Кириченко, Т. Колибіній, Л. Рябко, О. Сої, С. Северину, В. Мінкіну, А. Лук'янець, М. Макаренко, Л. Балан, С. Сіріньку.

За цей короткий період існування школи чимало вихованців здобули вагомі перемоги на стадіонах України та за її межами. Яскравим прикладом цього є участь Дмитра Литвиненка у складі збірної України з першості світу з міні-футболу серед студентів, що проходив у Польщі, де він став бронзовим призером.

У 2006-2007 навчальному році в ДЮКФП працювала 31 група, які відвідувало 610 учнів. За рік проведено 34 змагання (дев'ять обласних), у яких взяло участь 1502 учні. У заліку 62 обласної спартакіади школярів увійшло 5 видів спорту. В загальному заліку спартакіади район посів друге місце.

Традиційно щороку проводяться змагання в заліку районної спартакіади школярів з 9 видів спорту.

У 2007-2008 навчальному році в ДЮСШ працювало 32 групи, заняття відвідувало 605 учнів. Групи працювали як на власній базі, так і на базах шкіл міста: у ЗОШ № 1 – одна група волейболу – 18 учнів,

у ЗОШ № 2-4 групи баскетболу – 82 учня, у СЗОШ – 2 групи баскетболу – 38 учнів, 2 групи футболу – 42 учня, у колегіумі «Лідер» одна група футболу – 15 учнів.

У весняно-літній період заняття з футболу та частково з волейболу проводилися на центральному стадіоні міста та штучному спортивному майданчику.

З 2 по 21 червня та з 11 по 23 серпня в ДЮСШ працювали літні спортивні табори, у яких оздоровилось 240 учнів.

За навчальний рік проведено 28 районних та міських змагань, в яких взяло участь 1142 дітей.

У 9 обласних змаганнях виступило 112 учнів.

У загальному заліку 63-ої обласної спартакіади школярів район посів II місце.

Районна спартакіада школярів проходила з таких видів спорту: футбол (228 учнів), легкоатлетичний крос (180), міні-футбол (170), баскетбол (юнаки, 180), баскетбол (дівчата, 160), волейбол (юнаки, 204), волейбол (дівчата, 180), «Козацький гарт» (280).

У 2008-2009 навчальному році на базі ДЮСШ були проведені обласні змагання з баскетболу (юнаки і дівчата), волейболу (зональні і фінальні ігри, чоловіки), Всеукраїнський турнір з волейболу серед ветеранів, з волейболу (юнаки) під девізом «Перемагаємо разом».

Щонеділі проводились районні змагання з міні-футболу серед чоловіків та юнаків, кожного року – спортивні свята, присвячені Дню Перемоги, Дню Незалежності, Дню молоді, Дню фізкультурника,

Засідає тренерський штаб змагань

Дню міста, а також турніри з волейболу пам'яті Л. С. Зіненка, на приз районної газети «Голос Гуляйпільля» та турнір з баскетболу «Естафета пам'яті».

У 2009-2010 навчальному році учні ДЮСШ брали участь у 10 обласних змаганнях, результати яких ішли в залік 65-ої спартакиади школярів сільських районів.

Дівчата і юнаки-баскетболісти виграли перші місця, юнаки-волейболісти – друге місце. Такі ж місця у «Нащадків козацької слави», в учасників клубу «Шкіряний м'яч» 1999 р. н., легкоатлетів і волейболістів «Перемагаємо разом». Треті місця залишилися у призовної молоді, з міні-футболу, четверте – в школярів 1998 р. н. у турнірі клубу «Шкіряний м'яч».

В загальному заліку обласної спартакиади школярів район посів друге місце.

Досягнення ДЮСШ з 1987 по 2007 рр. в обласних змаганнях:

- 1987 р. – I місце баскетбол (юн.)
II місце баскетбол (юн.)
II місце баскетбол (дів.)
- 1988 р. – I місце волейбол (юн.)
II місце баскетбол (юн.)
II місце баскетбол (дів.)
- 1989 р. – I місце баскетбол (юн.)
II місце баскетбол (дів.)
III місце баскетбол (дів. 1974-1975 р. н.)
- 1990 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
III місце міні-баскетбол (хлопчики 1978-1979 р. н.)
- 1991 р. – I місце баскетбол (дів.)
I місце баскетбол (юн.)
II місце баскетбол (хлопчики 1974-1975 р. н.)
- 1992 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
I місце легка атлетика
- 1993 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)

- 1994 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
- 1995 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
II місце волейбол (юн.)
II місце волейбол (дів.)
II місце футбол
III місце легкоатлетичний крос
II місце в загальному заліку обл. спартакиади
- 1996 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
II місце в загальному заліку обл. спартакиади
- 1997 р. – I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
- 1998 р. – I місце баскетбол (дів.)
I місце баскетбол (юн.)
II місце гандбол (дів.)
- 1999 р. – I місце баскетбол (юн., дів.)
II місце в загальному заліку обл. спартакиади
- 2000 р. – I місце баскетбол (юн., дів.)
II місце в загальному заліку обл. спартакиади
- 2001 р. – I місце баскетбол (юн., дів.)
I місце легка атлетика
II місце в загальному заліку
- 2002 р. – I місце баскетбол (юн., дів.)
II місце міні-футбол
II місце в загальному заліку
- 2003 } р.
2004 } I місце баскетбол (дів, юн.)
III місце в загальному заліку
- 2005 р. – I місце легкоатлетичний крос
I місце легка атлетика
I місце баскетбол (юн., дів.)
I місце футбол (1991-1992 р. н.)
III місце волейбол (дів., юн.)
II місце в загальному заліку

2006 р. – I місце міні-футбол
I місце баскетбол (юн.)
I місце баскетбол (дів.)
I місце легкоатлетичний крос
I місце міні-футбол 1991 р.н.
III місце в загальному заліку обласної спартакіади школярів.

* * *

О. В. Яковенко та Н. О. Данілова з юними баскетболістами

14 травня 2011 року директор КЗ «ДЮСШ» Н. О. Данілова розповідала:

– Днями в м. Молочанську пройшли обласні змагання з легкоатлетичного кросу в залік 66-ї спартакіади школярів. Дякуючи тому, що всі учасники команди нашого району показали хороший результат, у загальному заліку гуляйпільці вибороли перше місце.

В особистому заліку серед дівчат друге та третє відповідно місця посіли Наталія Дерев'янка (ЗОШ №2) та Оксана Родіна (ЗОШ №1). Серед юнаків Іван Отрішко зайняв третє місце (ЗОШ №1).

Честь району також захищали Світлана Смолянінова, Віктор Бодня (Верхньотерсянський НВК), Ілона Булана (Воздвижівський НВК), Сергій Саган, Олександр Биковський (Успенівський НВК), Ярослав Куц (ЗОШ №1), Юлія Панченко, Вадим Пузанов (колегіум «Лідер»).

Це вже четвертий раз юні спортсмени району в цьому навчальному році стають першими. До цього перші місця виборювали баскетболісти (юнаки та дівчата), команда з міні-футболу, друге місце у хлопців 1999 року народження у змаганнях з футболу на приз клубу «Шкіряний м'яч».

У загальному заліку 66-ї обласної спартакіади школярів сільських районів Гуляйпільська ДЮСШ на цей час займає перше місце.

Хотілося б висловити подяку тренерам ДЮСШ, вчителям фізкультури за плідну роботу, а ще спонсорам за їхню підтримку, яку вони надають юнацькому спорту, зокрема, депутату обласної ради О. Ю. Коростельову, приватним підприємцям О. О. Данілову, С. І. Курману, Р. О. Міщенку, які розуміють, що не потрібно скупитися на любов до дітей, а треба жити їхніми ж інтересами, не шкодуючи сил і часу, щоб зробити їхнє дозвілля цікавим та захоплюючим, а головна перемога – здоров'я підрастаючого покоління. Вони визнають те, що дитинство – це не попередник життя, а саме життя. Час турбот і надій, час вибору, найтяжчого з усіх, – вибору самого себе.

Низький вам уклін!

1 вересня 2011 року комунальний заклад «Дитячо-юнацька спортивна школа» відзначала своє 25-річчя.

Чверть віку тому 1 вересня ДЮСШ радо прийняла своїх перших вихованців. Швидко лине час. З якими творчими та спортивними здобутками зустріла свій ювілей Гуляйпільська ДЮСШ?

Розповідає директор комунального закладу Н. О. Данілова.

– Цей період був насичений на різні події, але наш колектив завжди націлений на перспективу, на фізичний розвиток дітей, примноження спортивної слави району.

Команда «Маяк» ДЮСШ

У нашій роботі неабияке значення відіграє стабільність колективу тренерів-викладачів. З дня відкриття школи працюють тренери Т. М. Колибіна і Л. Г. Рябко. Із 10 тренерів лише один має стаж роботи в ДЮСШ менше 20 років.

За останні роки колектив школи двічі заносився на районну Дошку пошани. За свою роботу має безліч Грамот і Дипломів як від районного відділу освіти, так і управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації.

У жовтні 2001 року президент Міжнародного освітнього фонду імені Я. Мудрого Валентина Сирілько, вручаючи Почесну грамоту Н. О. Данілової за невтомну працю в ім'я становлення нової української

школи, говорила: «Дякуємо вам і вашому колективу за те, що, незважаючи на труднощі сьогодення, несете дітям паростки духовної обнови, виховуєте славних синів і дочок України, Ваш талант – перлина педагогічної творчості, сила і опора нашої держави».

За час роботи колектив школи на ділі довів справедливість сказаних слів. Так, за 25 років роботи відділення баскетболу команда баскетболістів ДЮСШ 23 рази була чемпіоном області (тренери Т. М. Колибіна, Л. Г. Рябко, Л. І. Балан, С. А. Гебель).

У загальному заліку обласних спартакіад наші земляки один раз були чемпіонами, двадцять два – завойовували друге місце і один раз – третє, у 2011-му році посіли друге місце.

У 2011 році в ДЮСШ працювала 31 група, в яких займалося 504 учня. У 66 районній спартакіаді школярів у 10 видах спорту брало участь 1367 дітей.

Випускники школи Андрій Любін, Ігор Ціпіньо, Віктор Бортнік та інші неодноразово ставали чемпіонами області з волейболу серед чоловіків.

Колектив ДЮСШ гордиться своїми вихованцями, які закінчили вищі навчальні заклади і прийшли працювати в школи району. Це Г. О. Шапошнік, В. О. Колосовський (колегіум «Лідер»), О. В. Петров (Верхньотерсянський НВК), Ю. С. Биковський (Успенівський НВК),

Н. О. Данілова зі своїми помічниками

В. В. Бортнік (СЗОШ), Оксана Куш (Комсомольський НВК). Тренерами у ДЮСШ працюють В. І. Мінкін, В. В. Рябко, В. А. Кириченко, Л. І. Балан, в райдержадміністрації – С. А. Геболь, начальником районного відділу міліції – В. В. Боровик, заступником міського голови – С. О. Ярмак.

Вихованець тренера В. А. Кириченка Дмитро Литвиненко став гравцем вищої ліги з міні-футболу. Він захищає ворота команди «Універ-Харків» і у 2007 році був бронзовим призером чемпіонату світу серед студентів, який проходив у Польщі, член національної збірної команди України з міні-футболу.

Кожен рік на базі школи проводяться обласні змагання з баскетболу серед юнаків та дівчат, з волейболу серед чоловіків та міжнародний турнір з волейболу серед ветеранів на приз «Водолія».

Тут своїми силами зробили ремонт спортзалу, який виблискує новими фарбами. Спонсорську допомогу, як завжди, подали депутат обласної ради, директор ТОВ «Преображенське» Олександр Коростельов та ТОВ «Лілія» (директор Олександр Данілов).

– Мені хочеться від щирого серця, – говорить Наталія Данілова, – подякувати всім тренерам ДЮСШ, вчителям фізкультури за плідну працю, а нашим спонсорам за допомогу і підтримку, за любов до дітей, розуміння їх інтересів, прагнення досягти високих спортивних результатів.

У 2011 році в ДЮСШ працювала 31 група, в яких займалося спортом 504 учні.

З 1 по 15 червня в ДЮСШ працював літній оздоровчий табір, в якому оздоровилося 120 дітей.

Була проведена 66 районна спартакіада школярів з 10 видів спорту:

– футбол	– 225 учнів брало участь
– волейбол (юнаки)	– 130
– волейбол (дівчата)	– 140
– міні-футбол	– 170
– баскетбол (юнаки)	– 160
– баскетбол (дівчата)	– 120
– «Гарт»	– 126
– крос	– 130
– легка атлетика	– 130
– призовна молодь	– 85
Всього дітей	– 1367

Беручи участь в 66 обласній спартакіаді школярів сільських районів, учні району посіли друге загальнокомандне місце та взяли участь в дев'яти змаганнях, зокрема:

– баскетбол (юнаки)	– 1 місце
– баскетбол (дівчата)	– 1 місце
– міні-футбол	– 1 місце
– легкоатлетичний крос	– 1 місце
– легка атлетика	– 2 місце
– призовна молодь	– 3 місце
– футбол (1999 р. н.)	– 2 місце
– футбол (1998 р. н.)	– 2 місце
– «Нащадки козацької слави»	– 9 місце

МИРНЕНСЬКИЙ НВК

Створенню Мирненської загальноосвітньої школи передувало закриття згідно з рішенням виконкому Гуляйпільської районної ради депутатів трудящих № 18/291 від 9 жовтня 1975 року з 15 жовтня вказаного року початкових шкіл у селах Мирному і Чарівному Комсомольської сільської Ради. Добиратися дітям у Комсомольську середню школу із сіл Чарівного, Загорного та Мирного було важко і незручно, тому визріла необхідність створення своєї середньої школи на території Мирненської сільської ради.

Мирненська загальноосвітня школа є наймолодшою серед інших освітніх закладів у Гуляйпільському районі. Згідно з офіційними даними з початку 1990-1991 навчального року в селі Мирному діяла середня школа. А насправді?

На 31 січня 1991 року учні першого й другого класів позмінно навчалися у приміщенні дитячого садка радгоспу «Таврійський», третього і четвертого – в іншій пристосованій будівлі, а всі інші їздили в сусіднє село – Комсомольське, де для них виділили класні кімнати. Туди ж доводилося їздити і вчителям.

Але школа – то не тільки приміщення для занять. Це поняття об'єднує й допоміжні приміщення й житло для вчителів. Але з цим було не все гаразд.

Педагогічний колектив – то в основному минулорічні випускники вищих учбових закладів або спеціалісти, що приїхали з інших місць. Для них ще треба було сім квартир.

І приміщення для нової школи, і житло для вчителів були у стадії будівництва. Але темпи робіт бажали бути вищими. Тому й було

прийнято рішення провести там спільну зустріч секретарів і членів бюро райкому Компартії України, голови виконкому районної Ради народних депутатів, керівництва ВАО, райкому профспілки працівників агропромислового комплексу, відділу народної освіти, радгоспу «Таврійський», місцевої сільської Ради, будівельної й монтажної організацій та педагогічного колективу. Мета зустрічі – в'яснити, що можна практично зробити, щоб до настання нового учбового року школа могла працювати в нормальних умовах.

Спочатку з інформацією виступила директор школи Тетяна Юхимівна Ломова, яка зазначила, що керівництво птахорадгоспу багато робить, аби сприяти школі в нормалізації навчального процесу, допомогти вчителям у вирішенні побутових проблем. А які проблеми хвилювали директора?

Найперше – черепаші темпи робіт у шкільному приміщенні. Там не завершили монтаж опалювальної та електричної систем, дуже багато роботи для сантехніків, не скрізь виконано штукатурні роботи, не зроблено підготовку до настелення підлоги. А на об'єкт уже прибувають оздоблювальники.

По-друге, навіть у вже заселених квартирах немає води, газу, навіть найнеобхідніших меблів, побутових приладів.

На нараді вирішили питання щодо водопостачання, спорудження на садибах вчителів господарських будівель, благоустрою подвір'їв, виконання опоряджувальних робіт у споруджуваних жилих будинках.

Попри всі труднощі, було вирішено шкільне приміщення підготувати до здачі щонайпізніше у травні 1991 року, а фактично у нову школу перейшли аж у лютому 1992 року. До того всі класи з 1 вересня 1991 року навчались у селі Мирному у пристосованих приміщеннях.

14 березня 1992 року розповідав голова виконкому Темирівської сільської ради П. П. Пахучий:

– Друге півріччя нинішнього навчального року учні з Мирного, Чарівного й Загірного розпочали в новому шкільному приміщенні. Його споруджено на замовлення птахорадгоспу «Таврійський», довгенько тривали роботи. Але будівельники постаралися. Тому й багато теплих слів на урочистій лінійці прозвучало на адресу генпідрядника – колективу ПГРД (начальник В. Г. Гончар) тресту «Запоріжсільбуд», колективів супідрядних організацій СПМК-180 із тресту «Запоріжелектромонтаж», ПГРД-186, ПМК-122 й 178. Щиро дякували учні, батьки та вчителі також начальникові тресту П. М. Гамалієві, його заступнику Г. В. Косенкові.

Активну участь у спорудженні школи брали учні-старшокласники, вчителі, батьки, пенсіонери П. Ф. Добродушенко, А. В. Круча, А. В. Бугайов, М. Д. Тоцький та інші. Не можна не відзначити й внеску дирекції птахорадгоспу.

Із завершення усього обсягу робіт школа матиме спортивний зал, тренажерний кабінет, стадіон з футбольним полем, а також баскетбольним, волейбольним та гімнастичним майданчиками, майданчиком для рухових ігор.

Проектна місткість школи – 162 учні. В ній є 18 кабінетів, комбінована майстерня, спортивний зал, бібліотека, їдальня.

До Т. Ю. Ломової директором школи працював Василь Васильович Сумароков, а завучем – Віктор Васильович Луценко.

Частину колективу склали сімейні пари Луценки, Тутови, Василевські.

З квітня 1992 року і по 2011 рік директором школи був Олександр Миколайович Головач, з вересня 1999 року завучем – Сергій Іванович Заїченко.

1 вересня 1992 року ... День знань, свято, яке заходить до кожного двору. Це відчувалось і на центральній садибі радгоспу «Таврійський», де стала до ладу Мирненська середня школа. Зранку вже туди прямували батьки з школярами, які несли букети квітів. Розділити радість урочистості до школи прибули представник Президента України в районі І. О. Бірюков, директор радгоспу «Таврійський» В. Д. Чекашкін, голова Мирненської сільської ради П. П. Пахучий, батьки і всі бажаючі жителі села.

На урочистій лінійці вишикувались під державним прапором класи. На найпочеснішому місці – першокласники.

– І все ж 1 вересня я вважаю, – сказав директор школи О. М. Головач, – найурочистіший, найрадісніший день для тих, у кого все в цьому році вперше. Перша вчителька, перший урок, перша розгорнута сторінка першого підручника.

Хвилюється й вчителька Людмила Павлівна Пахуча. Адже і вона теж іменинниця – її творча вчительська біографія тільки-но починається.

Щастям горять оченята у Наталі Ільчук, Люби Адамової, Оксани і Тетяни Новикових, Маринки Щербань... донедавна вони заздрили старшокласникам, а тепер і вони школярі.

На святі першого дзвінка вшанували кращих із кращих. Оксанці Ширяєвій, Наталці Харченко, Оксанці Тихорській і Тетянці Білен-

ко директор школи вручив Похвальні листи. А директор господарства подякував за сумлінну працю влітку і відзначив грошовими преміями Валерія Щуса, Олега Редькіна, Зіну Оверко, Марину Готраш, Любу Пальчевську і Олю Чернишову.

Пам'ятний дар школи піднесла пенсіонерка, яка багато років дояркувала, М. Ф. Зоріна – вигантуваний її невтомними руками портрет Т. Г. Шевченка і його «Заповіт». Вчителька Т. О. Головач, щиро дякуючи Марії Федорівні, сказала, що дарунок стане окрасою шкільної «Світлиці». А фермер І. Д. Малахатко на розбудову школи вніс 20 тисяч карбованців.

– Щодня чинить добро, старайтеся відмінно вчитися, збагачуйтеся знаннями, – радили В. Д. Чекашкін, голова сільради П. П. Пахучий, інші промовці. – Незалежній Україні потрібні грамотні кадри...

– Ростуть наші діти, осягають премудрості науки, – говорив І. О. Бірюков. – Вчиться, щоб багато знати і вміти. Щоб бути корисним своєму народу. Щоб бути щасливими. На цьому шляху хай їхніми супутниками будуть творчість, ініціатива, наполегливість. Від щирого серця вітаю зі святом!

І ось озивається перший дзвінок в руках першокласниці Аліни Ходус і її опікунки одинадятикласниці Ірини Бесараб.

Станом на 1 грудня 1995 року в підпорядкуванні районного відділу освіти була і Мирненська загальноосвітня школа I-III ступенів, яка знаходилась у селі Мирному.

На вчительській конференції 28 червня 1996 року, яка розглядала питання «Про діяльність районного відділу освіти щодо виконання вимог Закону України «Про освіту» та дотримання напрямків роботи по виконанню рішення колегії обласного управління освіти від 7 квітня 1995 року», відзначалось, що основне в діяльності адміністрації школи – керівництво і контроль за навчально-виховною роботою, за рівнем знань учнів. Так здійснюється контроль у Мирненській СШ (директор О. М. Головач).

На виїзному методичному об'єднанні вчителів географії, яке пройшло на базі Комсомольської середньої школи, де педагоги працювали над проблемою екологічного виховання учнів, виступив молодий вчитель Мирненської СШ С. І. Заїченко. Його доповідь буда ґрунтовна, пересипана прикладами з досвіду роботи.

У березні 1999 року на обласному огляді художньої самодіяльності «Таланти твої, Україно!» грамоту обласного управління освіти отримав Є. Василевський з Мирненської ЗОШ.

Педагогічний колектив школи на чолі з директором О. М. Головачем (стоїть шостий зліва). 1.09.1995 р.

У жовтні 1999 року на районному туристичному зльоті команда Мирненської ЗОШ (капітан О. М. Головач) посіла третє місце, директор школи був першим у складному конкурсі в'язання вузлів.

Найбільша наповнюваність учнів у класах – 154 – була у 1999-2000 навчальному році.

У 2001 році на обласному турі «Вчитель року» творчий доробок вчителя С. І. Заїченка посів третє місце.

У 2002 році активну спонсорську допомогу школі надавав голова Мирненської сільської ради О. С. Тихорський.

У кінці грудня 2002 року в районі проходив конкурс «Вчитель року». У номінації «Вчитель географії» переможцем став Сергій Іванович Заїченко.

– Під особливим контролем адміністрації Мирненської ЗОШ перебуває шкільна програма «Обдарована дитина», – 12 березня 2003 року розповідав директор школи О. М. Головач. – Вже в цьому навчальному році учні школи досягли вагомих результатів, беручи участь у районних та обласних конкурсах.

Так, робота у конкурсі «Флора України: компас у зеленому світі» учня 5 класу Сергія Головача та учениці 7-го класу Ольги Головач (керівник С. Ю. Головач) відзначена наказом обласного управління освіти та науки України, а робота учениці 10-го класу Марини Фомич (керівник С. І. Заїченко) в історико-географічному відділенні МАН на тему «Вплив несприятливих соціально-економічних факторів на населення Гуляйпільського району» відібрана на обласний тур.

Успішна робота по виявленню та розвитку обдарованих учнів стала можливою лише завдяки підтримці людей, яким не байдужа доля школи. Постійно переймається проблемами школи сільський голова О. С. Тихорський, дбають про розвиток керівники товариств НПО «Плаверс» ЛТД і К (голова В. Є. Трутаєв), «Лілія» (О. О. Данілов), «Чарівне» (А. А. Муцураєв), ПВ КФ «Скіф» (О. В. Бондаренко), агрофірми «Обрій» (Ю. Г. Ходус), «Повхан» (В. Ю. Повхан), «Житниця» (В. Н. Сігалов) та «Парус» (І. Д. Малахатка). Переконані, що лише шляхом співпраці можна ефективно організувати освітній процес, результатом якого є особистість.

28 серпня 2003 року на районній серпневій конференції вчителів зазначалось, що у Мирненському НВК всього 50% дошкільнят охоплено суспільним вихованням. А от до нового навчального року навчально-виховний комплекс було вчасно і якісно відремонтовано.

У пору бабиного літа 2003 року на районному туристичному зльоті вчителів і учнів, присвяченого пам'яті організатора туристичного руху на

Гуляйпільці, вчителя Комсомольської ЗОШ Віктора Дмитровича Куторницького, команда вчителів Мирненської ЗОШ (директор О. М. Головач) посіла друге місце, таке ж місце вибороли і юні туристи з Мирного.

Переможцем обласного конкурсу з біології в 2005-2006 навчальному році буда учениця 10 класу Мирненського НВК Ольга Головач.

У 2007 році в Гуляйполі пройшов заключний концерт переможців районного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Сузір'я втілених надій», на якому глядачі тепло вітали Ольгу Головач з Мирненського НВК.

У 2007-2008 навчальному році Сергій Головач виборов друге місце в обласному конкурсі, а 2008-2009-му – третє (географічне краєзнавство).

Вагомі результати в обласних інтелектуальних конкурсах, олімпіадах займали також Микола Задворний з хімії, Марина Фомич з географії, Анна Повхан, Лілія Хохотва. Творчі досягнення на обласному та всеукраїнському рівнях (випалювання, складання виробів із сірників, мали Ярослав Гушин, В'ячеслав Жовнір, Ігор Чернишов, Дмитро Зезкало. Цих учнів готували вчителі: О. М. Головач, С. І. Заїченко, С. Ю. Головач, Т. М. Чухіна.

З творчим підходом працюють методоб'єднання вчителів, якими керують С. І. Заїченко, О. М. Головач, бібліотекар Т. М. Чухіна. Робота С. І. Заїченка з обдарованою молоддю відзначена грошовою премією, а Т. М. Чухіна є членом творчих груп при КЗ «ЗОІППО» ЗОР і знайомить вчителів з матеріалами семінарів, новинками методики викладання на засіданнях районного методичного об'єднання. Добре працюють вчителі школи над підвищенням свого професійного рівня. Тут стимулюючим фактором є атестація педагогічних працівників.

У 2011-2012 навчальному році педагогічний колектив складався з 14 вчителів, з них вищу кваліфікаційну категорію мали 3, першу – 4, другу – 2, спеціаліст – 5, звання «Старший вчитель» – 2. За останні роки вчитель фізичної культури А. М. Оніщук провів реконструкцію стадіону. За результатами участі у районних спортивних змаганнях піднявся рейтинг школи.

Цікаві, змістовні заходи для жителів села Мирного проводять Л. П. Кульбачна, І. Л. Бончева, Н. О. Василевська, Н. В. Синенко, В. В. Оніщук, Л. Г. Чабаненко, О. М. Свідрань.

4 колишні випускники працюють у школі вчителями.

Учні школи мають змогу мандрувати туристичними стежками гірського Криму, а також були переможцями та призерами обласного зльоту-змагання з техніки пішохідного туризму. Цю роботу організував О. М. Головач.

Педагогічний колектив школи. У першому ряду 4-й зліва – директор С. І. Заїченко. 2012 р.

У квітні 2008 року навчальний заклад за результатами роботи занесено до районної Дошки пошани.

Відчутну допомогу надавали і надають товариства «Плаверс» (В. Є. Трутаєв), «Чарівне» (Д. Ф. Сверчков), приватні та фермерські господарства на чолі з Ю. Г. Ходусом, В. Ю. Повханом, В. М. Синенком, О. І. Жовніром, О. І. Москалем, постійну підтримку школа відчуває від Мирненської сільської ради, яку очолює Н. М. Боговін.

28 лютого 2012 року Гуляйпільська районна рада на черговій сесії призначила директором комунального закладу «Мирненський навчально-виховний комплекс» загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сергія Івановича Заїченка.

Директорами школи працювали:

Сумароков Василь Васильович,
Ломова Тетяна Юхимівна,
Головач Олександр Миколайович,
Заїченко Сергій Іванович.

МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ

У системі післядипломної освіти педагогічних працівників значне місце посідає діяльність районного методичного кабінету, метою якого є науково-методичне забезпечення загальної середньої та дошкільної освіти, організація науково-методичної роботи, підвищення кваліфікації, професійного рівня, розвиток творчої ініціативи педагогів у міжкурсовий період.

За період свого функціонування методична служба району має свої цікаві знахідки, здобутки. Адже працюють у методкабінеті люди самовіддані, творчі. Так було, так є, бо на цьому стоїть освіта.

Старше покоління педагогів пам'ятає перших методистів, тих, кому було особливо важко, як не просто буває першопрохідцям. Та вони змогли, бо мали високорозвинене почуття відповідальності, відданості справі, якій присвятили життя. Перші завідувачі районного методичного кабінету... Їх небагато, але внесок у розвиток освіти району вагомий, як добірний житній колос.

Г. І. Руденко, Г. А. Циганенко, М. О. Клименко, В. П. Заворотинська, Роспопова Н. М. Скільки прекрасних, талановитих педагогів зростили ці люди, не дали зневіритися, впасти у розпач від безнадії!

Районний хор учителів. 1970 р.

Колектив методичного кабінету райво. 21.06.1996 р.

Завжди поруч з учителями, з добрим словом, мудрою порадою, підтримкою були методисти світлої пам'яті Циганенко Г. А., Мажасєв В. Ф., Савицька Л. А.

Багато років віддали методичній роботі невтомна, ініціативна, творча В. С. Зіненко, прекрасний знавець літератури, умілий організатор бібліотечних фондів В. Г. Коростильов, закохана в бібліотечну справу Л. В. Анікіна.

З 1983 року районний методичний кабінет очолила Н. Г. Коростильова. Високоерудована, професіонал високої проби, неперевершений методист, учитель учителів Наталія Глібівна своєю кипучою енергією, ініціативністю, доброзичливістю, готовністю прийти на допомогу будь-якому педагогу завоювала високий авторитет і повагу серед педагогічної громадськості району і області. Разом з інспектором-методистом Н. В. Квіткою, методистом В. Г. Дяченко (Березицькою), Л. Є. Кірієнко, започаткували роботу клубу «Берегиня», який швидко найшов дорогу до сердець і душ вдячних глядачів. То був період національного відродження. Народознавство, краєзнавство посіло належне місце у виховній системі.

Багато творчих починань зроблено саме освітянами Гуляйпілья за ініціативою працівників методичного кабінету.

Вперше в області почали проводитися районні учительські свята «І любов, і шана», вперше в області в Комсомольській, Полтавській СШ, СШ № 4 (директори О. М. Бірюков, В. Ф. Мажаєв, А. Є. Мартиненко) розпочалося навчання школярів з 6-річного віку. Завідуючим райво М. П. Гонтарем для цього добиралися найкращі педагогічні кадри. Створювалася навчально-матеріальна база, відпрацьовувалася методика, відновлювалися знання з психології, дидактики, педагогіки, моделювався досвід такої роботи.

Високий рівень методичного забезпечення освітнього процесу в дошкільних закладах району, висококваліфікований контроль, творчість, ініціатива, завзяття в роботі інспектора-методиста Н. В. Квітки, методиста М. І. Педаш зумовили створення досвіду, запозичувати який їхали з усієї України.

А перший в області конкурс професійної майстерності «Учитель року!» 45 хвилин на хвилях обласного радіо (диктор В. Я. Федина), який був гостем конкурсу, вів репортаж з цього педагогічного свята, переможницею якого стала вчителька української мови та літератури СШ № 4 Н. С. Семенюта.

Ішли роки, зазнавала змін освіта, оновлювалися кадри методкабінету.

Поява калькуляторів, комп'ютерів на уроках, нові державні програми, потребували підготовки вчителів. Цю справу було доручено молодому, але рішучому, упевненому в необхідності модернізації навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних

Перед конкурсом «Учитель року-2008»

технологій методистові О. І. Сліпченку. Навчався сам, навчав інших. Завдяки органічному поєднанню прекрасних особистісних якостей, високого рівня володіння комп'ютерними технологіями швидко завоював авторитет у районі та області.

Багатьом працівникам методична робота допомогла набути досвід організатора, керівника, науковця, А. І. Клименко – нині голова районного комітету продспілки працівників освіти, Л. В. Клименко – заступник керівника апарату, начальник відділу організаційної роботи апарату райдержадміністрації, В. Г. Брезницька – начальник загального відділу апарату райдержадміністрації, О. І. Сліпченко – начальник відділу ведення державного реєстру виборців апарату РДА, Л. Є. Кірієнко п'ятнадцять років працювала начальником відділу освіти, Л. В. Чайка – старший викладач кафедри управління освіти Національної академії управління при Президентові України, помічник-консультант народного депутата України В. Г. Іваненка.

Працювали в методкабінеті й Л. М. Заворотинська, Н. О. Коленко, С. А. Товстик, В. Д. Тимошенко.

Висококласним методистом майстром педагогічної справи, людиною з високорозвиненим почуттям обов'язку, відповідальності зарекомендувала себе Л. І. Коретник, яка опікувалася методичним забезпеченням функціонування і розвитку виховної системи. Умілий аналітик, ініціатор багатьох цікавих справ вона користувалася незаперечним авторитетом і довірою педагогічних працівників та керівників освітніх закладів району.

Більше 20 років працює в методкабінеті Л. П. Кушніренко, людина високого професіоналізму, сумлінного виконання посадових обов'язків. Винятково порядна, людяна. Колеги називають її совістю методичної служби. Поле її діяльності – робота з обдарованими та здібними учнями, керівниками районних методичних об'єднань, молодими педагогами. Школа професійної адаптації, якою керує Лідія Петрівна, не одне покоління вчителів «поставила на крило». Мудрі поради методиста, цікаві зустрічі, з майстрами педагогічної справи, активні форми роботи з новопризначеними спеціалістами допомагають їм відшукати відповіді на питання, які виникають на перших кроках учителювання.

Уміло, зі знанням справи організована робота з розвитку здібностей учнів має хороші результати: в рейтингу сільських районів по області Гуляйпільля в 2011-2012 н.р. посіло 6-те.

З уведенням у дію нового Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр) змінилися основні напрямки і завдання діяльності зазначеного структурного підрозділу відділу освіти. З'явилася

Працівники райво і методкабінету. Шоста зліва начальник райво Л. Є. Кірієнко.
Травень 2011 р.

таке поняття, як «моніторинг». За моніторинг якості загальної середньої освіти, рівня навчальних досягнень учнів рішуче взялася методист вищої категорії, член обласної творчої групи, співавтор методичного посібника «Уроки математики в I класі», виданого кафедрою початкової освіти Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Л. І. Ольхова. Зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень випускників шкіл району, яке вперше проводилося в 2008 році, Лариса Іванівна зуміла організувати на високому рівні, за що має Подяку Сімферопольського регіонального центру оцінювання якості освіти та Подяку управління освіти і науки облдержадміністрації.

А ще Лариса Іванівна має вагому нагороду – Почесну грамоту Міністерства освіти і науки України – за апробацію підручників нового покоління. Завдяки хорошим організаційним здібностям, високому інтелектуальному рівню, почуттю гумору, толерантному ставленню до колег, учителів, керівників шкіл, учнів, користується незаперечним авторитетом і глибокою повагою. За яку справу не береться методист Л. І. Ольхова – все в неї виходить, бо вона впевнена в собі, ініціативна, безвідмовна в роботі. Дивлячись, як долає труднощі на своєму шляху Лариса Іванівна, переконаєшся у слушності афоризму: «Дорогу здолає той, хто іде».

У 2003 році на посаду методиста інформаційного забезпечення та організації бібліотечних фондів прийшла І. В. Самохліб. Дуже швидко адаптувалася до нових умов роботи завдяки постійному прагненню до самовдосконалення, усвідомленню необхідності самоосвіти.

Інна В'ячеславівна Самохліб зарекомендувала себе як відповідальний працівник, який уміло планує, організовує, здійснює навчально-методичну роботу, урізноманітнює її форми і методи, модернізує зміст методичного забезпечення діяльності шкільних бібліотекарів та керівників районних методичних об'єднань учителів трудового навчання, образотворчого мистецтва, музики, художньої культури. Надає кваліфіковану консультативну допомогу педагогічним працівникам освітніх закладів району. Методист має глибокі знання в обсязі відповідної вищої освіти, добре знає теорію, методики навчально-виховної діяльності, основні закономірності особистісного розвитку людини; цілі, принципи, зміст освіти, принципи і порядок розробки програм, рекомендацій: передовий педагогічний досвід, досягнення вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної науки і практики, законодавчі і нормативно-правові акти та документи з питань навчання та виховання.

Уміло застосовує теоретичні знання в практичній методичній діяльності, яку будує на засадах андрагогіки. Має ціннісні орієнтації, спря-

мовані на культурний розвиток людини як особистості, творчу діяльність. Особистим прикладом утверджує повагу до принципів загальнолюдської моралі, додержується педагогічної етики, пропагує здоровий спосіб життя. Постійно підвищує професійний рівень, методичну майстерність, загальну культуру.

Відзначається відповідальним ставленням до виконання посадових обов'язків, хорошими організаторськими здібностями, творчим підходом до інформаційного забезпечення освітнього процесу.

Методистом створено:

- Електронний збірник для адміністрації навчальних закладів та бібліотекарів «Керівництво роботою шкільної бібліотеки»;
 - Збірник «Методична робота на сторінках періодичної преси»;
 - Електронний програмний засіб «Шкільна бібліотека»;
 - Електронний дайджест «На допомогу вчителям профільних дисциплін»;
 - Електронну систему обліку бібліотечних фондів «Шкільна бібліотека: облік та звітність»;
 - Путівник самоосвіти бібліотекаря «Вдосконалення роботи бібліотеки навчального закладу через впровадження комп'ютерних технологій»;
 - Електронний програмний засіб «Передплата періодичної преси»;
 - Циклограму роботи бібліотеки навчального закладу та управлінських дій щодо її діяльності;
 - Розробки програм науково-практичних конференцій, конспектів семінарських, тренінгових занять.
- Розроблено теми:
- Методичні аспекти формування читацької активності учнів (курсова робота 2010 р.);
 - Методичне забезпечення діяльності шкільних бібліотек в контексті інформатизації: проблеми й знахідки (робота на конкурс «Шкільна бібліотека»);
 - Положення та документацію районного конкурсу «Книга – твоє вікно у світ». Сформовано:
 - Електронну картотеку передового педагогічного досвіду;
 - Банки методичної літератури;
 - Профільне навчання;
 - Урок в системі особистісно-зорієнтованого навчання;
 - Компетентісно-орієнтований підхід в освіті;
 - Програми спецкурсів, факультативів, гуртків;

- На допомогу вчителям-предметникам, що викладають у профільних класах;
- Шкільний навчальний кабінет;
- Державна підсумкова атестація;
- Зовнішнє незалежне оцінювання;
- Атестація бібліотечних працівників;
- Атестація педагогічних працівників;
- Школа проти СНІДу;
- На допомогу вчителям образотворчого мистецтва;
- На допомогу вчителям музики;
- На допомогу вчителям етики, естетики.
- Банки сценаріїв позакласних заходів з різних навчальних предметів, шкільних, народознавчих свят.

Організовує та узагальнює результати апробації шкільних підручників, член обласної творчої групи методистів РМК «Організаційно-методична діяльність методистів з бібліотечних фондів», член оргкомітету обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Шкільний бібліотекар», у якому взяла участь у номінації «Методист-порадник» і стала лауреатом III (Всеукраїнського) етапу. Вагомим результатом роботи І. В. Самохліб стало звання лауреата обласного рівня зазначеного конкурсу шкільного бібліотекаря та перемога (I місце) на Всеукраїнському рівні вчителя району в номінації «Компетентний читач», а також звання лауреата директора школи в номінації «Бібліотека XXI століття».

У 2011-2012 н.р. рішенням атестаційної комісії управління освіти і науки обласної державної адміністрації Інні В'ячеславівні присвоєно кваліфікаційну категорію «Спеціаліст вищої категорії».

Методист районного методкабінету І. В. Бодня

Варто зазначити, що методкабінет отримав ще одного високопрофесійного працівника, добру, порядну людину, колегу, здатну прийти на допомогу за будь-яких обставин. «Якщо працювати, то творчо» – такий девіз її методичної діяльності.

«Богиня ІКП» – це про методиста з інформаційно-комунікаційних технологій І. В. Бодню, хоча основна її посада – вчитель інформатики колегіуму «Лідер». Важко навіть уявити, на якому рівні була б інформатизація освітнього процесу в районі без справжнього майстра своєї справи, хорошого організатора, мудрого наставника, методиста від Бога.

Директори шкіл району з начальником району Р. С. Бутом (третій зліва у другому ряду).
Травень 2012 р.

Одна з найактуальніших проблем, яку вирішує методкабінет на сучасному етапі, – формування ІКП – компетентності педагогічних працівників та учнів (на виконання Державної програми «Сто відсотків»). Дякуючи невтомній, високопрофесійній праці Ірини Василівни, всі методисти застосовують комп'ютерну техніку в діловодстві, під час проведення методичних заходів з керівниками освітніх закладів, різними категоріями педагогічних працівників. Ірина Василівна, маючи унікальні здібності, безпомилково діагностує несправності в комп'ютерах, оперативно їх усуває, постійно консультує вчителів, директорів шкіл, заступників директорів з питань упровадження інноваційних технологій.

Ірину Василівну поважають не тільки за високий професіоналізм і результативність роботи (99 % педагогічних працівників району передпідготовлено з проблеми впровадження ІКП в освітній процес, участь і золота медаль III-ої Всеукраїнської виставки-презентації «Інноватика в сучасній освіті»), а й за її такі прекрасні особисті якості, як: порядність, тактовність, працелюбність, доброта, щирість, безкорисливість.

Постійне самонавчання, самовдосконалення – визначальна риса методиста І. В. Бодні, тому й цінують її не тільки в районі, в й на обласному рівні. Вона – Регіональний тренер за програмою «Intel. Навчання для майбутнього». Районний тренер за програмою «Партнерство в навчанні», «Технології WEB 2.0», «Цифрові технології».

Пригадується, як на одному з районних свят ушанування учительської праці зал бурхливими оплесками зустрів Ірину Василівну як лауреата обласної педагогічної премії. Так присутні ще раз підтвердили визнання таланту методиста, педагога, подякували за її невтомну, плідну працю.

У 2006 році до штату методкабінету було введено посаду методиста з психологічної служби. Прийшла молода високоосвічена людина з університетською освітою. Це Л. М. Абраменко. Дивлячись на те, як Людмила Миколаївна стрімко долає труднощі методичної роботи, вкотре переконаємося в тому, що знання дорогу проб'ють. Закінчивши університет та магістерську програму з відзнакою, вона швидко адаптувалася в колективі, заявила про себе як про знаючого спеціаліста, який на високому рівні володіє нормативно-правовою базою, сумлінно виконує посадові обов'язки та докладає значних зусиль для розвитку психологічної служби району. Так, у 2008 році ініціювала створення районної Програми розвитку психологічної служби системи освіти Гуляйпільського району на період до 2012 року, на виконання якої, з метою охоплення психологічним супроводом сімей сільської місце-

Працівники методкабінету з начальником райво Р. С. Бутом

вості, психопрофілактики, підвищення психологічної культури батьків і пропаганди значення родинного виховання, організувала діяльність мобільної психологічної служби та психологічний радіолекторій «Сторінка психолога».

Матеріали роботи мобільної психологічної служби та психологічного радіолекторію узагальнено методистом з психологічної служби Л. М. Абраменко в досвіді «Забезпечення якості та доступності психологічних послуг учасникам навчально-виховного процесу сільських загальноосвітніх навчальних закладів», а також висвітлено у виступі на науковій дискусії «Психологічна служба в інформаційному просторі: традиції або інновації?» в рамках II Міжнародного освітнього Форуму «Особистість в єдиному освітньому просторі» в м. Запоріжжі 05.05.2011.

Надає кваліфіковану методичну, консультативну допомогу працівникам психологічної служби, педагогічним працівникам та керівним кадрам освітніх закладів. Вивчає, узагальнює, розповсюджує передовий педагогічний досвід, аналізує результативність, якість та ефективність професійної діяльності практичних психологів. З метою удосконалення організації та змісту діяльності районної психологічної служби, активізації роботи освітніх закладів щодо створення умов ефективної діяльності спеціалістів та покращення матеріально-технічної бази

організовує огляд-конкурс «Кращий психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів району».

Маючи незначний стаж роботи методиста, досягла високих результатів у роботі: II місце на обласному конкурсі «Методист року», звання лауреата Всеукраїнського конкурсу «Портфоліо методиста», публікація матеріалів досвіду в журналі «Методист» видавництва «Шкільний світ».

На цій посаді довго не затримуються. Хтось повернувся у школу, хтось піднявся на вищі щаблі кар'єрного росту. Чому так? Бо посада методиста з виховної роботи передбачає багатогранну напружену діяльність, результати якої важко виміряти й оцінити. Шість років на цій ниві трудиться Г. А. Минка, людина відповідальна, працьовита, творча. Формування виховної системи в освітніх закладах, туризм і краєзнавство, оздоровлення дітей, методична робота з дирекцією школи, класними керівниками, а ще безкінечні семінари, конкурси, акції, програми, проекти, а ще аналітичні довідки, звіти, інформації. Всього не перелічити, але Галина Анатоліївна вміє дати всьому лад. Завжди стримана, врівноважена, працює з повною віддачею сил і своїх здібностей.

Чотири роки працює в методкабінеті О. І. Горпинич, випускниця Запорізького національного університету. Отримавши диплом з відзнакою, Оксана Іванівна повернулася у рідне Гуляйполе, хоча мала запрошення на навчання в аспірантуру. 11 років успішного вчителювання в Залізничненському НВК – і посада методиста, складна, відповідальна. Серйозна, вдумлива, з неабиякими інтелектуальними здібностями Оксана Іванівна без вагань погодилася вести одну з найважчих ділянок роботи з педагогічними кадрами – атестацію. Управління атестаційним процесом, методичне забезпечення, психологічний супровід, документальне оформлення атестації, відповідність нормативно-правовим документам – все це постійно перебуває в полі зору Оксани Іванівни. Кваліфіковане, своєчасне консультування всіх учасників атестаційного процесу забезпечує чіткість, організованість, безконфліктність його проведення. Ставлення Оксани Іванівни до виконання своїх обов'язків переконує в тому, що в освіту прийшло нове покоління методистів, енергійних, ініціативних, творчих працівників, у яких вірять педагоги, керівники освітніх закладів.

Оксана Іванівна постійно навчається, бо в її роботі необхідні й знання юридичної справи, адже вона методист з кадрової роботи: цільові направлення, робота з кадровим резервом, прийом-звільнення. І все це – грамотно, вчасно.

Працівники райво, бухгалтерії і методкабінету з начальником райво Р. С. Бутом (другий справа у першому ряду)

Наймолодший працівник методкабінету – Л. М. Ханюкова. Вона – методист з охорони дитинства. Лідія Миколаївна перебуває на етапі становлення, творчих пошуків.

Побажаємо їй успіхів і цікавих творчих знахідок, вагомих результатів у такій нелегкій, але потрібній роботі.

Розповідь про методичну службу буде неповною, якщо не згадати добрим словом найперших помічників – керівників районних методичних об'єднань. Їх – 25. Про кожного з них можна розповісти багато цікавого. Вони різні за віком, характером, фахом, уподобанням, але всіх об'єднує одне – прагнення і вміння допомогти своїм колегам мудрою порадою, добрим словом.

Це керівники районних методичних об'єднань вчителів-предметників: української мови та літератури (керівник Макеєва О. В. – колегіум «Лідер»), російської мови та світової літератури (керівник Кієнко Т. Г. – колегіум «Лідер»), фізики (керівник Зима В. О. – колегіум «Лідер»), математики (керівник Продан О. О. – колегіум «Лідер»), хімії (керівник Волошина І. О. – колегіум «Лідер»), історії (керівник Шингур

І. О. – ЗОШ № 1), біології (керівник Таран С. Є. – ЗОШ № 1), основ екологічних знань (керівник Дончик С. А. – ЗОШ № 2), основ економіки (керівник Якименко О. П. – ЗОШ № 2), креслення (керівник Білан С. І. – Верхньотерсянський НВК), географії (керівник Заїченко С. І. – Мирненський НВК), інформатики (керівник Бодня І. В. – колегіум «Лідер»), основ безпеки життєдіяльності (керівник Коба В. М. – колегіум «Лідер»), вчителів іноземної мови (керівник Клименко Д. І. – ЗОШ № 1), основ художньої культури (керівник Степаненко С. В. – колегіум «Лідер»), фізичної культури (керівник Яковенко О. В. – ЗОШ № 1), музики (керівник Сташук С. І. – ЗОШ № 1), бібліотекарів (керівник Чухіна Т. М. – Мирненський НВК), викладачів «Захисту Вітчизни» (керівник Тутов В. В. – ЗОШ № 2), трудового навчання (керівник Кашлев М. І. – ЗОШ № 1), вчителів початкових класів (керівники: Шеремет Т. М., Отрішко О. В., Єна Н. В. – ЗОШ № 1, Бохан Л. О. – колегіум «Лідер»), вихователів ГПД (Вовк І. Г. – ЗОШ № 1).

Понад 20 і більше років керівниками працюють: Заїченко С. І., Клименко Д. І., Яковенко О. В., Шеремет Т. М., Отрішко О. В., Бохан Л. О.

Більше 30 років керує районним методичним об'єднанням прекрасна людина, педагог від Бога, майстер своєї справи Т. Г. Кієнко.

Оперативна нарада у завідуючої методкабінетом Н. Г. Коростильової (сидить у центрі)

Високий рівень компетентності, чуття нового, постійний потяг до знань, самовдосконалення, а ще широкий діапазон форм і методів навчання дорослих – ось складові успіху керівника райметодоб'єднання. В її арсеналі засобів навчання – рольові ігри, моделювання уроків та позакласних заходів, «круглі столи», зустрічі у кав'ярні, екскурсії, зустрічі з цікавими людьми. Завдяки дипломатичним здібностям Тетяни Григорівни вчителі-словесники мали змогу побувати в кращих школах Запоріжжя, Пологівщини, Волноваського району Донецької області, в школі імені В. О. Сухомлинського та інших.

ДОШКІЛЛЯ ГУЛЯЙПІЛЬЩИНИ

Дошкільна ланка району вважає головною метою сучасних перетворень в освіті забезпечення збалансованого розвитку дитини, узгодженість в її житті основних тенденцій до самореалізації, саморозвитку та самозбереження, а не лише як підготовчий етап до навчання в школі. В умовах вкрай обмеженого фінансування всі аспекти діяльності місцевої влади, відділу освіти, дошкільних навчальних закладів зорієнтовані на збереження минулих надбань та пошук нестандартних і більш ефективних шляхів вирішення проблем функціонування та розвитку дошкільної освіти. Вирішення завдань з надання дітям доступної, якісної дошкільної освіти, відповідно до їх нахилів, інтересів, стану здоров'я, психічного розвитку відбувається через мережу дошкільних закладів та навчально-виховних комплексів.

Всього на території Гуляйпільського району проживає 1749 дітей дошкільного віку. Охоплено навчанням у ДНЗ – 756 дітей. Процент охоплення дітей дошкільною освітою: міська місцевість – 68,7%, сільська – 63,8%, по району в цілому – 66%.

Забезпечення якісної доступної освіти здійснюють 19 дошкільних закладів: 5 дошкільних закладів міської місцевості: 2 – загального розвитку, 3 – комбінованого типу; 14 – входять до складу навчально-виховних комплексів, з них 9 – дошкільні навчальні заклади загально-го розвитку, які мають окремі приміщення і 5 – дошкільних закладів загального розвитку, які не мають окремого приміщення, а саме: Комсомольського НВК, Мирненського НВК, Полтавського НВК, Приютненського НВК, Червоненського НВК.

Протягом 2009-2010 навчального року працювало 38 груп, із них 34 – загального розвитку. У ДНЗ «Ромашка», «Сонечко», «Джерельце» діяли 4 групи спеціального призначення для дітей з вадами мови

та опорно-рухового апарату, охоплення складає 52 дитини. Значна увага приділяється охопленню дошкільною освітою п'ятирічних дітей. На території району проживає 298 дітей 5-річного віку. 216 дітей п'ятирічок охоплені суспільним дошкільним вихованням, що становить 85% від даного контингенту.

Враховуючи запити батьківської громадськості, з метою охоплення дітей дошкільного віку альтернативними формами суспільного дошкільного виховання при Добропільській ЗОШ працює гурток «Майбутній першокласник», який відвідувало 5 дітей дошкільного віку. В районному центрі дитячої та юнацької творчості організовано групу з підготовки дітей до навчання в школі «Пізнайко», охоплено 15 дошкільнят.

На виконання Закону України «Про мови в Україні» усі дошкільні заклади здійснюють навчально-виховний процес державною мовою.

Невід'ємною ланкою роботи в діяльності педколективів є підвищення науково-методичного та фахового рівня педпрацівників. Нині навчання і виховання дітей здійснюють 90 педагогічних працівників, з них: 75 – вихователів, 12 – музкерівників, 3 – логопеди. 32 педагоги з вищою освітою (35%), 58 – із середньою спеціальною. З них 12 мають звання «Відмінник освіти України», 6 – присвоєно звання «Вихователь-методист». Кваліфікаційної категорії «Спеціаліст вищої категорії» удостоєні 7 педагогів, «Спеціаліст 1 категорії» – 7 чоловік, «Спеціаліст II категорії» – 5, «Спеціаліст» – 65. З вересня 2009 року до дошкільного закладу «Джерельце» на роботу працевлаштовано молодого спеціаліста, випускницю Запорізького педколеджу Р. В. Товстун, яка вступила та навчається на 1 курсі заочного відділення БДПУ.

Відділом освіти щорічно проводяться заходи щодо морального та матеріального стимулювання діяльності педагогів району, які мають певні здобутки в професійній сфері. До Дня працівників освіти у жовтні 2009 року вручено грошові премії працівникам дошкільних установ міста. З нагоди святкування Дня дошкільника у листопаді 2009 року нагороджено: грамотою РДА – 3 працівника, Грамотою районної ради – 4 працівника, грамотою міської ради – 24 особи.

Систематично здійснюються заходи щодо підвищення їх кваліфікації та педагогічної майстерності шляхом курсової перепідготовки, здобуття вищої освіти, участі в роботі методичних формувань, самоосвіти. Всі педагогічні працівники охоплені різними формами методичної роботи. Значну роль у модернізації методичної роботи відіграли дошкільні заклади «Сонечко», «Ластівка», «Джерельце», які пропагували

свої надбання з питань організації методичної роботи, фізичного виховання дітей та всебічного розвитку дітей дошкільного віку. На базі дитячих закладів міста проведено різноманітні заходи: районні семінари, семінари-практикуми, працюють консультпункти.

Сучасний освітній процес у дошкільному навчальному закладі неможливий без застосування нового підходу до керівництва й організації навчально-виховної роботи, без упровадження ефективних педагогічних та психологічних методик і технологій.

З метою обговорювання форм і засобів використання їх на практиці на базі ДНЗ «Сонечко» відбувся семінар для завідуючих ДНЗ району на тему «Управлінська діяльність в системі дошкільної освіти: інноваційний аспект». На семінарі розглядалося питання щодо визначення шляхів керівництва з реалізації інноваційної діяльності дошкільних навчальних закладів; налаштування керівників ДНЗ на активну діяльність впровадження Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».

Діяльність педагогічних працівників закладів дошкільної освіти району спрямована на створення умов для розвитку, виховання та навчання дошкільнят, формування особистості та життєвої компетентності вихованців, їх всебічний розвиток та розвиток творчих здібностей. Для реалізації завдань дошкільної освіти на сучасному етапі педагоги дошкільних закладів використовують нові технології навчання, інтегроване навчання, теорію розвитку винахідницьких здібностей, педагогічну спадщину відомих педагогів – В. Сухомлинського, М. Монтессорі та сучасних вчених М. М. Єфіменко, К. Л. Крутій, З. П. Дорошенко та інші.

Позитивним результатом є участь педагогічних колективів дошкільних закладів у реалізації ключових завдань районної програми, яка дала змогу удосконалити методи та прийоми роботи з дітьми. Розроблена система роботи з дошкільниками з питань громадянського та правового виховання. Педколектив ДНЗ «Ластівка», «Сонечко» брали участь в районному та обласному огляді-конкурсі на кращу організацію правоосвітньої та правовиховної роботи у 2008-2009, 2009-2010 навчальних роках. Колектив ДНЗ «Сонечко» здобув 1 місце. З метою формування позитивної суспільної думки щодо сучасної системи освіти та узагальнення, методів історії становлення і розвитку дошкільних навчальних закладів Гуляйпільського району відбувся конкурс «Наша історія». У конкурсі взяли участь 5 ДНЗ міста та 3 дошкільні заклади навчально-виховних комплексів району. Відзначено високий рівень

систематизації та узагальнення, естетичність оформлення інформаційного банку історії ДНЗ «Веселка», колектив якого отримав 1 місце на районному рівні та подав заявку та програму презентації на обласний конкурс.

З метою збагачення знань педагогів методичним кабінетом райво планувалася, організовувалася, вивчалася навчально-виховна робота у дошкільних закладах району, надавалася методична допомога керівникам ДНЗ, вихователям з усіх питань навчально-виховної роботи з дітьми та батьками; впроваджувався в практику роботи передовий педагогічний досвід вихователя ДНЗ «Сонечко» І. М. Шрамко «Розвиток моторного аналізатора в системі корекційної роботи із загальним недорозвиненим мовленням засобами оригамі», досвід вихователя-методиста ДНЗ «Веселка» Л. В. Головіної «Розвиток пізнавальної активності дошкільників шляхом використання теорії розв'язання винахідницьких завдань», методистом ДНЗ «Сонечко» Л. В. Сержанською створено парціальну програму з формування у дітей старшого дошкільного віку елементарних історико-географічних та культурних понять про рідний край. Методист брала участь у 11 обласному конкурсі освітніх проектів з проектом «Люби і знай наш хлібодарний Гуляйпільський край», вихователем-методистом Л. В. Головіною та вихователем С. А. Товстик було змодельовано та узагальнено досвід роботи за темою: «Формування громадянської свідомості, як одного з важливих напрямків роботи дитячого садка». Участь дошкільників у педагогічних виставках та конкурсах, відзнака кращих надбань на обласному рівні є високою оцінкою їх досвіду.

Основним завданням у роботі з дітьми – є збереження та зміцнення здоров'я дітей, пропаганда здорового способу життя та залучення батьків до цієї важливої справи. У ДНЗ району проводяться різноманітні заходи фізкультурно-оздоровчої роботи. Широко впроваджуються інноваційні технології та авторські методики: хатха-йога, вправи після сну М. М. Єфіменка, М. Шутя.

Педагогічні колективи працюють над удосконаленням навчально-виховного процесу, здійсненням особистісно-орієнтованого підходу у забезпеченні соціальної адаптації дошкільника та його готовності до школи.

Граючись – навчаємось, так проходять інтегровані заняття з різних розділів програми, в центрі уваги яких завжди є дитина. Саме у грі, через гру вихователі доносять дітям знання про навколишній світ, вчать мислити, фантазувати, готують дітей до навчання в школі та реального

життя з усіма його негараздами. Оптимально створене розвивально-ігрове середовище, яке дає дітям можливість моделювати різні життєві ситуації, прилучатися до етичних норм поведінки.

Педколективи ДНЗ впроваджують в практику своєї роботи особистісно-орієнтовану технологію шляхом диференціації навчально-виховного процесу відповідно до нахилів, здібностей, інтересів та потреб кожного вихованця. З метою виявлення талановитих дітей та розвитку їх творчих здібностей вихованці дошкільних закладів залучаються до гурткової роботи. Гуртки працюють у 5 закладах міста: «Це диво дивнее театр», «Чарівний світ», «Кольорова фантазія», «Пластичний етюд», «Олівець-малювець», «Сонячні бризки», «Маленькі гончарі», «Палітра», «У світі казки» та ін. Керівниками гуртків є працівники дошкільних закладів, які проводять гурткову роботу без оплати, а також залучаються помічники вихователів.

Оскільки у процесі формування особистості дитини перші шість років мають найбільшу вагу та з метою своєчасного виявлення, підтримки, розвитку обдарованості, природних нахилів та їх здібностей, освітній процес у дошкільних навчальних закладах доцільно організовувати за одним чи кількома пріоритетними напрямками. На часі створення та розгалуження груп розвивального характеру.

З метою обміну досвідом роботи та впровадження інноваційних технологій в практичну діяльність проведено районні виставки та конкурси:

- виставка-конкурс документації дошкільного закладу;
- конкурс-виставка інформаційних вісників для батьків «Рости здоровим, малюк»;
- психолого-педагогічної та методичної літератури з впровадженням програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»;
- огляд-конкурс «Наша Історія»;
- майстер-класи «Фізкультурно-оздоровча робота в умовах ДНЗ», «Нетрадиційні методи роботи з дітьми по методиці М. Єфименко».

У районі організована співпраця педагогічних колективів дошкільних та загальноосвітніх закладів. Методичним кабінетом створено проєкт «Спільна робота дошкільного навчального закладу та школи в інтересах дітей».

Актуальним у роботі дитячих садків є інтеграція родинного та суспільного виховання, активне залучення членів сім'ї до участі у навчально-виховному процесі закладів. У дошкільних закладах практикується проведення різних форм роботи з батьками: конференції, збори, спільні свята, консультації, Дні відкритих дверей, індивідуальна робота.

З вересня 2010 навчального року дошкільні навчальні заклади етапно розпочинають роботу за новою Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», схваленою колегією Міністерства освіти і науки України від 21 березня 2008 року та затвердженою наказом від 29.01.2009 р. № 41. Зазначена програма істотно відрізняється від попередніх: її змістове наповнення спрямоване на гармонійний та різнобічний розвиток дитини дошкільного віку, формування її особистості, створення в умовах дошкільного навчального закладу розвивального життєвого простору.

Методична робота в районі та педагогічних колективах дошкільних навчальних закладів направлена на вирішення проблемного питання: «Підвищення інноваційного потенціалу науково-методичної роботи з педагогічними кадрами та посилення їх впливу на становлення, розвиток і саморозвиток педагога і дитини».

Питання фінансування дошкільних навчальних закладів здійснюється відповідно до затверджених кошторисів місцевих рад у відповідності до «Закону України «Про місцеве самоврядування». У порівнянні з 2008 роком фінансування дошкільних закладів району збільшено у відповідності до потреб.

Питання харчування дітей у ДНЗ району є одним з пріоритетних у роботі відділу освіти. З метою забезпечення належного повноцінного харчування дітей здійснюється контроль за станом харчування у відповідності до чинної нормативної бази. Організація харчування здійснюється на основі перспективного 10-денного меню, яке складається із натурального набору продуктів для харчування, погоджується головним державним санітарним лікарем району. Згідно з перспективним меню продукти закуповуються на тендерній основі. Відділом освіти планово вивчаються та контролюються питання щодо стану організації харчування у закладах, виконання норм, здійснення якості харчування, організація харчування дітей пільгових категорій, покращення матеріально-технічного забезпечення харчоблоків ДНЗ.

У зв'язку із зростанням народжуваності та розуміння батьками важливості здобуття дітьми дошкільної освіти, спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей у дошкільних навчальних закладах міста. Це спричинило перевантаження груп у дитячих садках міста. Так, завантаженість дошкільних закладів становить 122 дітей із розрахунку на 100 місць. Для забезпечення запитів батьківської громадськості в липні 2009 року до управління зовнішніх зно-

син та зовнішньоекономічної діяльності обласної державної адміністрації райадміністрація запропонувала внести до проекту будівництво об'єкта – дошкільний навчальний заклад на 280 місць у м. Гуляйполі.

Життя кожної людини починається з дитинства і всі, хто стоїть біля колиски майбутнього: батьки, педагоги, влада, мають докласти всіх зусиль, аби дати дитині можливість бути здоровою, радіти життю і розвивати творчі здібності. Тому у комплексі заходів, спрямованих на забезпечення рівного доступу до якісної освіти, важлива роль належить дошкільній освіті. У вирішенні проблем цієї ланки доцільно виділити два аспекти:

- охоплення дітей дошкільною освітою з метою створення рівних стартових можливостей при вступі до початкової школи;
- наближення змісту, форм і методів освіти до дитини: виявлення та розвиток здібностей і нахилів, врахування особливих потреб.

Сьогодні всі розуміють, як багато в житті залежить від успішного старту дитини. Тому мусять об'єднати цілеспрямовані дії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, відділу освіти, дошкільних працівників на реальне підвищення якості дошкільної освіти, її розвиток і творче спрямування.

«БАРВІНОК»

В кінці 30-х років минулого століття у Долинці відкрилися перші дитячі ясла, які були розташовані у звичайній сільській хаті. Цей дошкільний заклад відвідувало більше тридцяти дітей (від трьох місяців і до шкільного віку).

Малюків, яких годували материнським молоком, возили на підводі в степ до матерів. У липні 1939 року працювали дитячі ясла 2-ої бригади колгоспу імені 72 Ленполку. В кімнатах була зразкова чистота і порядок, подвір'я посипане білим піском. Догляд дітей гарний. Завідуюча дитячими яслами Ніна Іванівна Чарун особисто керувала вихованням дітей. Часто сюди приходив і бригадир тов. Оноха і надавав допомогу.

Перший дитячий садок-ясла у стандартній будівлі відкрито в Долинці в 1948 році. Працював він тільки в літній період і в ньому перебувало 30 дітей ясельного віку (від трьох місяців). Працювали в дитсадку молоді мами без відповідної освіти, але це були добрі, уважні і дбайливі люди. Першою завідуючою була Т. Г. Шаповал, яка одночасно викону-

Вихованці ясел с. Копані з вихователями. 1965 р.

вала обов'язки і виховательки, і няні, гарною кухаркою всі знали Олену Орловську, нянею була Марія Петрівна Орловська.

З 1948 по 1955 роки у дитсадку трудилися Євдокія Бідна, Олександра Орловська, І. О. Пилипенко.

З 1955 року завідуючою дошкільного закладу призначили Олександрю Степанівну Прихідько. Тепер тут виховувалось до 45 дітей.

У 1955-1966 роках вихователями працювали К. М. Романцова, М. Д. Шило, І. І. Сітько, Г. П. Риженко, Л. Д. Риженко, О. І. Щербина. Однією з перших, хто отримав відповідну освіту, була Г. В. Гарус (Шарова), яка закінчила педклас у м. Запоріжжі.

У 1967 році на честь 50-річчя Радянської влади колгосп імені Кірова подарував дітям красивий, світлий дитячий садок «Барвінок», на будівництво й на створення матеріальної бази господарство витратило великі кошти.

Кожна групова кімната була забезпечена відповідним програмовим обладнанням. Придбали спеціальні ліжка, килими, доріжки, багато іграшок, методичної літератури, посібників.

Влітку 1967 року після закінчення Запорізького педучилища прибули в дитсадок вихователями Тетяна Попова та Валентина Галаган.

Нова будівля розрахована на 130 дітей, яких розподілили на чотири групи: підготовча (40 дітей) – вихователь Н. І. Олексенко (Н. І. Новохатько), середньо-старша (до 30 дітей) – вихователь Т. Попова,

молодша (до 30 дітей) – вихователь Т. І. Єна, обслуговуючий персонал – М. Т. Давигора, Н. Х. Щербаха, Л. М. Бобровник, Є. І. Бідна, О. А. Орловська, К. М. Романцова.

Педагогічний колектив дитсадка добре потрудився над створенням свого методичного кабінету. В дитсадку нянями працювали М. С. Галушка, М. Михайленко, Г. В. Гончаренко. Але в роботі дитсадка були і проблеми. Сюди дітей звозили з п'яти сіл кінною бричкою з фургоном. Згодом колгосп купив спеціальний автобус, який підвозив вчителів та дітей до школи та дитячого садка.

Велика подяка від батьків у цій добрій справі завідуючій дитсадком Олександрі Степанівні Прихідько, яка на протязі 25 років очолювала дошкільний заклад.

З 1980 року по 1985 рік дитсадком керувала Ніна Яківна Вінницька, з нею працювали О. В. Сахно, Н. І. Мірошниченко, О. М. Єна, О. А. Васецька, О. В. Косова. Всі вони закінчили Запорізьке педагогіч-

Н. Я. Вінницька з вихованцями дитсадка. 1985 р.

не училище. Після повернення Ніни Яківни знову в Долинку вона очолила «Барвінок».

В 1991 році в дошкільному закладі зробили капітальний ремонт. Голова колгоспу Микола Володимирович Вінницький потурбувався про перероблення системи опалення з пічного на електричне, заведено воду, завезено гарні сучасні меблі, столики для занять, шафи для іграшок. Вихователями працювали Н. Л. Сахно, В. В. Романцова, О. В. Сахно, М. Д. Лях та інші.

Гордістю дитсадка є добре оформлена світлиця, у якій вихователі проводять різні народні свята, цікаві заняття з народознавства, розвитку мови, зображувальної діяльності. Зібрано багато вишивок, старовинних речей, виробів з дерева, глини.

Глиняні вироби були виготовлені учасником конкурсу «Майстри твоєї України» В. В. Бутенком. Багато експонатів з народознавства – це взяли участь жителі села М. Лучин, М. Романцова, А. Плясецька. Вони виготовили чудові іграшкові меблі, скрині, дерев'яний колодязь з розписними відрами та коромислом, мисник, люлечки для ляльок та багато іншого.

Музичний керівник Т. В. Губар завжди старалась урізноманітнити дитячі ранки, свята, вечорниці.

Але демографічна ситуація з кожним роком погіршувалась, кількість дітей у дошкільному закладі зменшувалась з кожним роком, як і кількість вихователів та обслуговуючого персоналу. Вихователями залишились працювати Валентина Василівна Романцова та Надія Леонідівна Сахно.

У жовтні 2003 року на районному урочистому зібранні, присвяченому Дню працівників освіти, завідуючу Долинським дитячим дошкільним закладом Ніну Яківну Вінницьку нагороджено Грамотою районного відділу освіти.

У жовтневі дні 2007 року дитячий садок «Барвінок» села Долинки, колектив та його вихованці приймали вітання з нагоди 40-річчя дитячого закладу.

У 1967 році на честь 50-річчя Радянської влади колгосп імені Кірова подарував найменшим жителям Долинської сільської ради новий дитячий садок. Красиве, світле, затишне, приміщення прикрасило центральну вулицю села. Скільки радості було у малечі та їх батьків. Вкладено кошти не тільки в будівництво приміщення, але й створення необхідної матеріальної бази.

Сьогодні цей заклад продовжує працювати. Саме дошкільний навчальний заклад забезпечує реалізацію права дітей на здобуття осві-

ти, збереження та зміцнення здоров'я, на моральне, естетичне та трудове навчання.

Кожного дня подвір'я дитячого садка заповнює гомінлива дівтора. Зараз його відвідує 24 малят.

У дошкільному закладі плідно і завзято працює дружний колектив. Сімнадцять років віддала вихованню підростаючого покоління вихователь Валентина Василівна Романцова. Чотирнадцять років на педагогічній ниві трудиться Надія Леонідівна Сахно. Це лідери дошкільного закладу, мудрі порадики, авторитет для батьків.

Сумлінно працює також інший обслуговуючий персонал: Н. В. Лосевська, О. М. Івашина, Н. С. Донченко, Г. В. Риженко, О. Т. Донченко.

Цікавою, дружною продуктивною працею колектив завдячує завідуючій Ніні Яківні Вінницькій, яка, маючи 37-річний педагогічний стаж, – 17 років завідує цим закладом.

З нагоди свята вихованці дитячого садка «Барвінок» отримали багато подарунків: іграшки, які вручили їм голова Гуляйпільської районної державної адміністрації Олександр Іванович Дудка та грошовий переказ від ТОВ «Агро-Континент», обдарували земляків колишні вихованці дитячого садочка та випускники школи: Олександр Васильович Годжек – начальник відділу освіти Хортицької районної державної адміністрації, Тетяна Василівна Мазаєва – головний спеціаліст відділу освіти Ленінської районної державної адміністрації і їхня мама – колишній директор Долинської восьмирічної школи Євдокія Володимирівна Годжек.

У вересні 2011 року колектив дитсадка «Барвінок» так розповів про свою завідуючу:

– До дитячого садка «Барвінок» поспішає жінка. 40 років гостинно відчиняла його двері дбайлива господарка **Ніна Яківна Вінницька**. Завжди спокійна, ніжна, усміхнена, доброзичлива, вона вселяє спокій і маленьким його мешканцям, і працівникам закладу. Це жінка із величезним запасом життєвих сил, нестримним бажанням допомогти, поділитися останнім.

У далекому 1970 році вперше переступила Ніна Яківна поріг нашого дошкільного закладу після педагогічного училища. Бистрокрилим птахом пролетіли роки, вирости власні діти, ростуть онуки, а в очах цієї доброї жінки, як завжди, горить іскра любові до людей, до всього живого.

Ніна Яківна – людина, одна з небагатьох у нашому селі нагороджена регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм». Вона щедро передавала й передає свій досвід, свої професійні й духо-

вні надбання молодшим колегам, будучи їм надійним та щирим порадиником, наставником і помічником у житті й праці. У її душі завжди палахкотить вогник оптимізму, який приваблює оточуючих.

«Усе має свій початок і свій кінець». Зараз Ніна Яківна на заслуженому відпочинку. Але подумки вона знову щодня по знайомій стежині поспішає на роботу, щоб і далі нести свою доброту, ніжність, мудрість, людяність усім, хто її оточує, нестримним бажанням допомогти, поділитися останнім.

Багато вихованців дитячого садка давно обрали свою путівку в життя, але в будні і свята, перегортуючи сторінки свого дитинства, згадують добрим словом Людину з Великої літери **Ніну Яківну Вінницьку**.

Теплий вітер нам лоскоче груди,

Кличуть нас далекі береги.

Та тебе ніколи не забудемо,

Вчителю наш рідний, дорогий.

Завідуючими дитсадком працювали:

Шаповал Т. Г.,

Прихідько Олександра Степанівна,

Вінницька Ніна Яківна.

ІМЕНІ 8 БЕРЕЗНЯ

– 1944 рік. Війна. А в напівзруйнованому Гуляйполі відкрито дитячий садок. – Такими словами планували розпочати свою розмову господарі зустрічі, приуроченій 50-річному ювілею, з працівниками та вихователями різних поколінь першого дошкільного закладу. Скільки їх прийде, про що згадуватимуть – передбачити важко. Та й у кожного у пам'яті своє. У найперших вихованців, звичайно, промайне перед очима війна. Про що можуть повідати діти цього періоду? Як плакали, ховалися від виття і вибухів снарядів, як хотіли їсти, як дивилися на затуманені очі матерів, коли ті тримали в руках казенні трикутники. Не було батьків. У кого вже загинув, хто ще гнав фашистів у їх логово. А матері повинні були піднімати із згарищ заводи, фабрики, будинки. Ось тоді й розчинив свої двері невеликий дитячий садок з крихітним колективом, який очолювала Параска Леоніївна Пидоріна. Така собі невелика будівля без огорожі і з величезною купкою сміття в кінці двору. А під приміщення було використано всього дві невеличкі кімнати, у яких стояло кілька ліжок (і спали на них по двоє, по троє дітей) і грубо

тесані лавки. Матері поприносили з дому хто що міг. Хто матрац, хто подушку, хто простирadlo...

З того часу сплигло багато води. П. Л. Пидоріну через два роки змінила Марія Іванівна Маляревич. 28 років вона вела за собою зростаючий і міцніючий колектив.

А потім на цьому посту побували В. С. Гайворонська (згодом до виходу на пенсію вона очолювала дитсадок № 5), Т. П. Тимченко (у 1994 році завідувала дитсадком № 7).

З цього закладу, набувши досвіду й майстерності, вийшли такі завідувачі, як В. В. Мартиненко (дитсадок колгоспу імені Калініна), Р. І. Авдієнко (до виходу на пенсію очолювала дитсадок № 6), В. І. Волікова (дитсадок № 6), Р. А. Гаркова (дитсадок колгоспу «Заповіт Леніна»), Л. П. Шабалтій (завідувала дитсадком № 4).

Кожен з них пішов звідси своєю дорогою, але в серцях всього колективу і малюків залишив щось пам'ятне. Мабуть, і досі пам'ятають вони, як перший раз привезли в дитячий садок іграшки аж із Сімферополя. Яка це була радість, яке це була щастя!

Тоді дитсадок працював цілодобово і малюки не бачили рідних впродовж тижня. Хоч поруч були чудові няні Г. М. Красовська, К. Т. Назаренко, кухарка О. А. Мельникова. В ті часи чіткого розподілу не було, доводилось бути і нянею, і нічним сторожем, і кухаркою. Таке випробування пройшли А. М. Маляренко, Г. Т. Попова, К. П. Гончаренко, Н. С. Діденко, С. Ф. Кириченко. І цей перелік можна продовжити. Адже важко виділити кращих впродовж п'ятдесятирічного існування дитячого закладу. Хоч вихователів таких, як О. В. Шейко, З. М. Азарова, М. І. Кошова, В. Я. Дейнега, М. Є. Пастушок та М. А. Чучко відзначити обов'язково треба.

Марію Арсентіївну Чучко і по сьогодні згадують тут з особливою теплою. Завдяки її душевності, материнській ласці, доброті багато колишніх її вихованців обрали саме професію вихователя. Серед них і Н. І. Педаш.

У 50-х Ніна Іванівна слухала казки, що розповідала М. А. Чучко, старанно виконувала її настанови, ловила кожне її слово і у всьому хотіла бути схожою на неї. І це їй вдалося. Бо зерна доброти, що зронила Марія Арсентіївна в те дитяче серденько, проросло густими паростками сходів. Сьогодні Н. І. Педаш – гордість колективу з багаторічним стажем і званням методист-вихователь.

У 1994 році дитсадком керувала добра і чуйна жінка Ніна Олексіївна Новохатько. Поряд з нею працювали Н. І. Педаш, Л. І. Рогач, Г. М. Меншікова, Н. Я. Яковенко, Л. В. Панченко, І. В. Клешня, О. В. Фархутдінова, музичний керівник В. С. Ведмідь. А взагалі у дитсадку трудилося 10 вихователів і 5 їх помічників, а доглядали вони 99 малюків.

Завідувачами дитсадка працювали:

Пидоріна Параска Леонтіївна,
Маляревич Марія Іванівна,
Гайворонська Валентина Сидорівна,
Тимченко Таїсія Петрівна,
Новохатько Ніна Олексіївна.

ПОЛТАВСЬКИЙ ДИТСАДОК

У 1946 році в селі Полтавці виникла потреба створити дитячі ясла-садок. У звичайну селянську хату рано-вранці матері приносили і приводили дітей, як ішли в колгосп на роботу. Няньчили малюків дівчата-підлітки та старі бабусі, у яких не було сили працювати в полі.

Перші спогади про ясла-садок припадають на 1948 рік. Згадувала Галина Сергіївна Лисенко:

– На той час ми проживали у селі Челюскіно. Мені було 7 років. У хаті моєї мами Ольги Климентіївни Клименко працював дитячий садок. Сюди дітей різного віку зносили з усього села. Мама не тільки доглядала дітей, а й варила їм страви.

Колектив працівників дитсадка. 1973 р.

У снігах стояла лава, а на ній два полотняні мішки, заповнені до половини картоплею і борошном. Добре пам'ятаю, як нас годували галушками із підсмаженою цибулею. Виїдали все. Старші діти добавки не просили, бо розуміли, що продуктів мало.

Часто свою їжу я віддавала найменшому Петі Черненку. А ще пам'ятаю, що він ріс неслухняним і заважав моїй мамі куховарити. Тоді вона брала велику хустку і нею прив'язувала його до спини. Тільки так вона могла спокійно працювати.

Пізніше дітей до дитсадка звозили бричкою. У неї накидали сіна, а зверху сідала малеча. Старші брали малих на руки.

А це розповідь Марії Миколаївни Марченко:

– 1957 рік. На подвір'ї, де зараз будинок Валентини Григорівни Мотроненко, стояла маленька хатка. Навесні вона ховалася у кущах бузку і зелені кленів, акацій і тополь. Біля хатки, яка була за дитсадок, височів погріб і діти боялися до нього підходити.

Ветерани війни М. Т. Клименко та І. Г. Скоморохов у вихованців дитсадка.
Листопад 2001 р.

Перші вихованці цього садка давно уже дорослі, але в пам'яті багатьох із них післявоєнна матеріальна скрута в родинах і затишний теплий дім, куди щороку бігли з бажанням і радістю, – їхній дитячий садочок.

– Хатинка була мала і дітей небагато, – пригадує колишня вихованка дитсадка Валентина Володимирівна Крилова, а нині вчитель української мови та літератури середньої школи. – Біля неї росло багато кущів бузини і навесні, коли цвів бузок, ми часто гралися під ними. Мені запам'яталося, коли медична сестра приходила нас оглядати, ми розбігалися і ховалися, бо дуже її боялися, вона боляче робила уколи. А ще пригадую, як на полуденок давали великі шматки свіжого хліба, помазані медом. Це для нас було свято.

– Я відвідувала дитячий садок недовго. Та мені запам'яталося як нас, зовсім малих дітей, саджали на стільчики і кожному в рот наливали про чайній ложці риб'ячого жиру. Цю процедуру в 1964 році виконувала Віра Микитівна Третяк, – це із спогадів Тетяни Йосипівни Плигун.

– У 1971 році ми переїхали у село Полтавку, – розповідала Г. С. Лисенко. – На той час у мене були донька Наталочка (1964 р. н.) і син Саша (1970 р.). У 1973 році я пішла працювати нянею у дитячий садок. Він знаходився у великому одноповерховому будинку на вулиці 30 років Перемоги. Приміщення огорожував високий паркан. На території росло багато дерев і кущів. Неподалік від дитсадка знаходилася колгоспна комора, де зберігалися овочі, фрукти, борошно, крупи, сухофрукти. Поруч із дитсадком працював медичний пункт. Медична сестра Поліна Мордик часто оглядала дітей. Їх було багато і різного віку. Вихованців дитсадка розподіляли на дві групи: меншого і старшого віку. Завідувала закладом Віра Микитівна Третяк, вона ж працювала і вихователем. Їй допомагала Валентина Федорівна Дудка. А я працювала нянею. На кухні господарювала Поліна Никоненко.

Дітей годували добре. Тут виховувались діти колгоспників. На той час це був єдиний садок у селі. На його території стояли гойдалки, пісочниці, павільйони, дерев'яні грибочки. У групах діти гралися різними іграшками з тканини, металевими автомобілями та пластмасовими ляльками. Це заслуга голови колгоспу Григорія Никаноровича Сергієнка.

– Йшов 1975 рік. Наша сім'я проживала на Вільговщині, – це вже розповідь вчительки-пенсіонерки Галини Сергіївни Дмитренко. – Я працювала вчителем у початковій школі, чоловік викладав фізику. Синів – Андрія і Костю – виховувала бабуся. За нашою хатою розкинулось колгоспне поле. Від солончаків на поверхні ґрунту утворилися блюдця-озерця. Кості на той час було три роки.

– Одного разу, гуляючи на подвір'ї, хлопчик побрів до калюжі. Малі ноги, взуті в гумові чоботи, загрузли в розкислу землю. До озера він дійшов, а назад повернутися не вистачило сил. Так і стояв майже по коліна у полоні поля. Стояв і плакав, озираючись на боки. Почули плач жінки, що йшли на свинарник вправлятися і витягли з калюжі. Принесли оберемком додому. В одній руці жінка несла мого Костю, а в другій – гумові брудні чобітки. Після цього випадку на сімейній раді вирішили віддати дітей до дитсадка, який знаходився по вулиці 30 років Перемоги. Це був великий гарний будинок з просторими кімнатами. Підвозили дітей до садочка бричкою. Керував кіньми Федосій Брова. Бричку устеляли товстим шаром сіна і соломи. Поверх соломи клали ковдру, на ній, як горбці, сиділи діти. Старші притримували малих. Кості дуже подобалося їздити на бричці. Лише через це він і ходив до дитячого садка.

Дитсадок по вулиці 30 років Перемоги проіснував до 1984 року. Потім його закрили, бо дітей було мало. Приміщення переобладнали під їдальню тракторної бригади.

Дітей, які проживали в Полтавці, два роки возили колгоспним автобусом до дитсадка села Малинівки.

У 1985 році у приміщенні Полтавської середньої школи на першому поверсі відкрили групу дитячого садка. Навчальний заклад отримав статус «Школа – дитячий садок». Це була перша школа садок в районі.

Вихованці дитсадка

Школою керував Володимир Федорович Мажаєв. Він же виконував і функції завідуючого дитсадком.

Першими вихователями працювали Алла Іванівна Левченко і Людмила Володимирівна Фідрик, нянею – Людмила Іванівна Савовська. Молодих педагогів любили діти. Вони користувалися повагою батьків.

Колишня вихованка дитсадка Оксана Крупій згадувала:

– Я пам'ятаю заняття із природного матеріалу, коли ми виготовляли із шишок і пір'я качок та голубів. І з дерев'яних коточків і гумок – механічні іграшки.

Закінчивши Оріхівський педклас, до села повернулася Людмила Іванівна Бабенко. Їй запропонували роботу вихователя дитсадка. Це була перша вихователька з педагогічною освітою. Вона замінила Людмилу Володимирівну Фідрик.

1985 рік став переломним для родини Сергія Олександровича і Світлани Михайлівни Найдєнків. Молоді вчитель історії та вихователь дитсадка поповнили педагогічний колектив. Голова місцевого колгоспу В. І. Гулий запропонував Світлані Михайлівні роботу в дитсадку і вона замінила Аллу Іванівну Левченко.

– Приїхали ми до Полтавки за розподіленням чоловіка. Я вже мала певний досвід роботи, бо 3,5 роки працювала вихователем в місті Запоріжжі, – розповіла С. М. Найдєнко. – Дитячий садок сподобався. В ньому було чисто, світло, гарно. На пару зі мною працювала Людмила Іванівна Бабенко, дівчина старанна, беручка. Між нами склалося повне порозуміння.

За цей час ми багато встигли зробити, насамперед, у зміцненні матеріальної бази, озелененні й «обживанні» території. Чимало вигадок і фантазій вкладав колектив нашого дошкільного закладу в оформлення інтер'єрів ігрових зон, предметно-просторого оточення дітей. У цьому брали активну участь і вихователі, і няні, і діти. Своїми руками ми виготовляли і роздатковий матеріал, і демонстраційний, виготовляли іграшки з пап'є-маше, розписували їх, вишивали серветки. В групі зробили гарний і змістовний куточок з народознавства.

У проведенні свят допомагав музичний керівник Володимир Богданович Белегай. Він гарно грав на баяні і діти за це його любили. На свята залучали на допомогу батьків, які виконували різноманітні ролі згідно зі сценарієм.

Дітей у групі було більше 20. Дитячий садок на балансі колгоспу. Тому і продукти для їдальні, іграшки, ліжка, парти, стільці, килими – все це придбано за рахунок господарства. Група була розподілена (від 1,5 до 6 років).

Ось які ми... вихованці дитсадка. 2006 р.

Рано-вранці колгоспний автобус збирав по селу школярів і вихователів дитсадка. Під'їздив майже до кожного будинку, де були дошкільнята. О 18.00 автобус розвозив малюків по домівках.

Свого часу стояло питання про відкриття другої групи, бо дітей за списком у нас було 45. Але тут у колгоспі забракло сил і коштів.

Хотілося добре слово мовити про кухарку Галину Дмитрівну Орловську. Це вона варила дітям суп з фрикадельками, борщ, киселі, пекла пиріжки, сирники.

Нянею працювала у нас з першого дня відкриття дитсадка Людмила Іванівна Савовська. Це її заслуга, що у закладі було чисто і затишно.

Оскільки такий заклад, як школа-садок організували не тільки першим у районі, а і в області, то до нас була прикута особлива увага. До нас постійно приїздили гості переймати досвід.

За моєю вимогою в колгоспі виготовили залізний паркан, що відокремив ігровий майданчик дитсадка від спортивного майданчика школи і нашим дітям стало легше на прогулянках.

Я вже говорила, дитсадок підпорядковувався колгоспу і всі працівники були його членами. Тому кожному з нас наділяли ланки буряків, які треба обов'язково прополоти, а восени вирвати і перевезти до міс-

ця зберігання. Пололи ми і соняшник. Влітку, якщо треба, то працювали на току.

За час моєї роботи змінювалися і педагогічні кадри. Працювали у 1989-2000 роках Неля Володимирівна Кривенко, Ірина Миколаївна Мотроненко, Маїна Володимирівна Гула, Олена Федорівна Кириченко.

У 1989 році Володимир Федорович Мажаєв пішов на пенсію і на його місце стала працювати Валентина Іванівна Прихідько, знову ж таки виконуючи функції і завідуючої дитсадком.

Після розпаювання колгоспу дитячий садок залишився нікому не потрібним і півроку не працював, аж доки не перейшов на баланс райво.

З березня 2000 року у дитсадку працювала короткотривала група. Тут виховувалися і навчалися діти п'ятирічного віку, в якій їх готували до школи. Я залишилася одна на півставки. Так група існувала півтора року.

З січня 2006 року С. М. Найденко залишила дитячий садок і за вислугою років пішла на заслужений відпочинок, віддавши улюбленій роботі, дітям 25 років життя. На її місце прийшла працювати Вікторія Євгенівна Земелько. В цьому ж 2006 році директором школи і завідувачем дитсадка став Сергій Олександрович Найденко.

А трохи раніше, а саме: 1 вересня 2002 року в дитячий садок із Гуляйполя прийшла вихователем Валентина Вікторівна Мороз, яка до

Майбутнє с. Полтавки. 2011 р.

цього працювала у міському дошкільному закладі «Джерельце». Саме той період став вирішальний у її становленні як педагога, особистості. І ось уже 9 років вона вихователь різновікової групи Полтавського навчально-виховного комплексу.

Валентина Вікторівна з тих педагогів, кого люблять діти, шанують батьки й колеги.

Кожна дитина у полі зору педагога, у кожній вона бачить здібності до творення краси. Для цього в групі є необхідні умови, враховані інтереси та вподобання дітей. Для кожного малюка у неї свій підхід. А секрет у тому, що вона щиро любить дітей і вони їй платять тим же. Завжди усміхнена, охайна, привітна, володіє високим професіоналізмом, постійно працює над своїм фаховим самовдосконаленням.

Колектив дитсадка малочисельний, але він справляється зі своїми обов'язками: навчає малюків, знайомить зі світом музики, веде стежками природи, мистецтва...

«ДЖЕРЕЛЬЦЕ»

На вулиці Леніна, 40 в місті Гуляйполі з 1963-го року, розташований по-домашньому затишний, теплий, привітний дитячий садок-ясла № 3 «Джерельце». День починається з ранку, річка – з джерельця, а життя дитини – з народження та дитинства. Саме через це названо дитсадок «Джерельце», бо в ньому кожна дитина, як з джерела «черпає» все те корисне і важливе, що знадобиться їй у дорослому житті.

На той час на території міста існувало два дитсадки: імені 8 Березня та заводський «Металіст». «Джерельце», а тоді він називався «Чебурашка», мало три корпуси (два шкільні і третій розміщався у приміщенні теперішнього військкомату).

Очолила колектив дитсадка Марія Іванівна Бодня, яка перед цим завідувала заводським дошкільним закладом. Їй та колективу працівників довелося докласти чимало зусиль, щоб переобладнати не пристосовані приміщення під групи дитсадка. І це їм вдалося, особливо добре трудилися Т. М. Тихенко, М. З. Животченко, М. М. Межуєва, А. О. Семенюта.

З перших днів у закладі приділяли увагу трудовому вихованню дітей, які вирощували разом з вихователями овочі, квіти, доглядали цесарок, кролів.

У 1970 році «Чебурашка» взяла шефство над Верхньотерсянським дитсадком «Журавлик». Для міських дітей організовувались екскурсії в поле, на тваринницьку ферму, а для сільських – на промислові підприєм-

ства Гуляйполя. Дружба ця не пройшла марно. Колишні вихованці такі, як Валерій Межуєв, Ігор Домбровський, Сергій Притула, Ірина Маслієнко обрали сільськогосподарську професію, а вихованці «Журавлика» Олена Міхно та Оксана Мірошниченко працювали на хлібопекарні.

У 1984 році після виходу на заслужений відпочинок М. І. Бодні завідуючою дитячим садком призначили Галину Олександрівну Шингур, про яку говорили, що вона – керівник-новатор.

Галина Олександрівна не тільки зберегла попередні здобутки, а й зуміла поповнити роботу колективу новим змістом, побудованим на застосуванні інноваційних технологій, досягнень психолого-педагогічної науки.

Багато сучасного внесла вона й у естетичне оформлення приміщень дошкільного закладу, подвір'я, ігрових майданчиків. Саме під її керівництвом проведена каналізація, парове опалення, завезено нове обладнання на майданчики, меблі в групі.

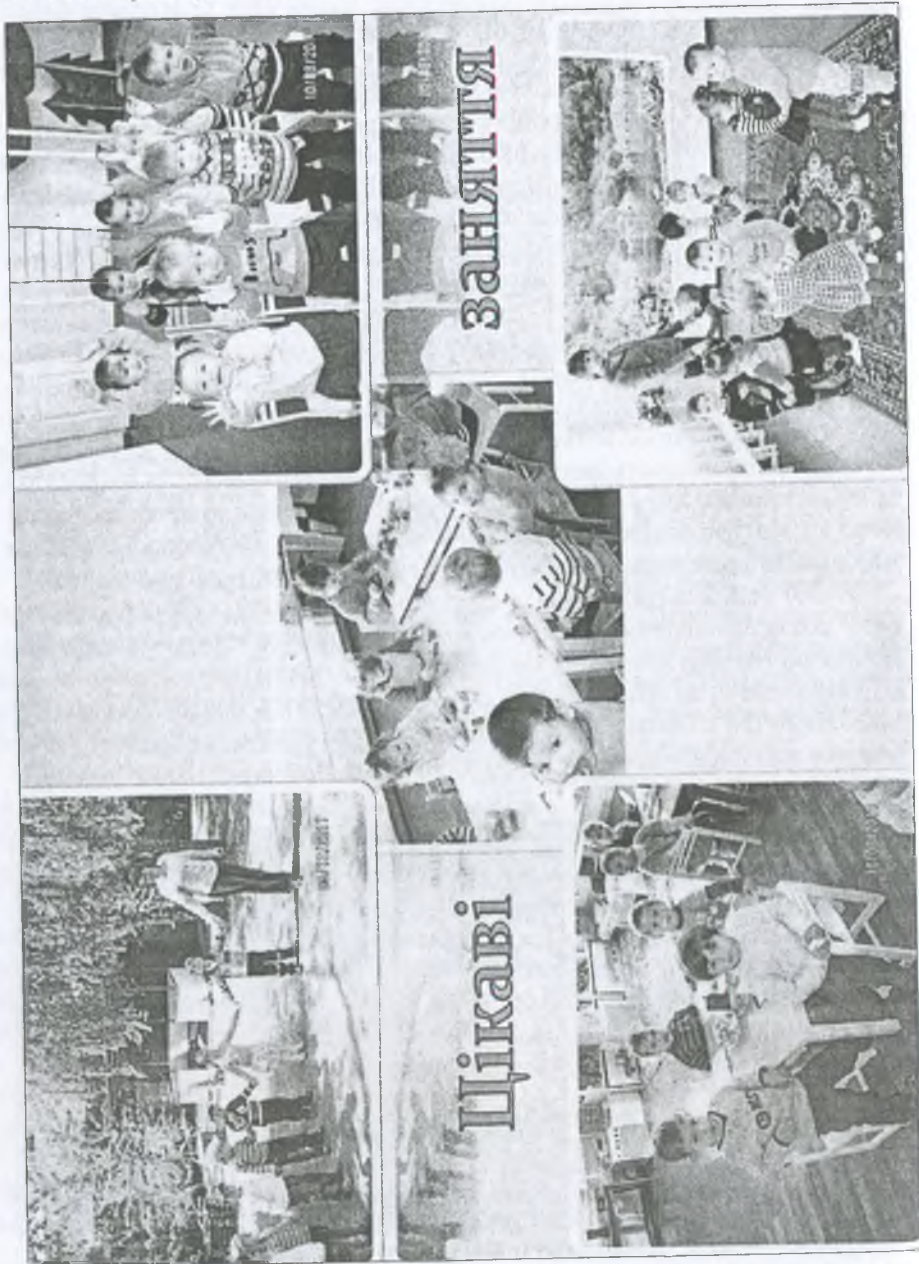
У дитсадку надають великого значення патріотичному та національному вихованню дітей. У 1995 році у групах створили куточки для ознайомлення з декоративно-прикладним мистецтвом. Виготовлено альбом «Художньо-прикладне мистецтво», в якому показано різні види розпису.

У 1997 році завідувача подала клопотання до відділу освіти про введення до штату вихователя з фізичного виховання, вихователя із зображувальної діяльності. Так дитсадок став профільним з естетичного виховання.

Оновлено було зміст і форму роботи з батьками. Засідання їх клубу проходило під назвою «Шедрий вечір, добрий вечір», «Дорожній рух – безпека життєдіяльності», «Шануймо матір», «Батько – мудрий порадник» та інші.

Колектив ДНЗ «Джерельце» із завідуючою Г. О. Шингур (п'ята зліва)

На базі дошкільного закладу провели обласний семінар по роботі з батьками.

У 1998 році «Чебурашка» перейменовано у «Джерельце». В цьому ж році у дитсадку відкрили групу з порушенням опорно-рухового апарату. З малятами працював лікар-травматолог, масажист, інструктор лікувальної гімнастики.

Їх послуги безкоштовні. І поряд з тим здійснюється звичайна навчально-виховна програма на рівні базового компоненту.

Поряд з цією групою працюють дві групи загальнорозвиваючого напрямку від 2 до 6 років. Зусилля вихователів спрямовані на естетичний розвиток, збереження і зміцнення здоров'я, мають високий рейтинг у підготовці дітей до школи.

Зміцнення здоров'я дітей є одним із важливих завдань колективу «Джерельця». Ще з перших років існування укомплектовано групи спортивними стінками, майданчики на подвір'ї з різним обладнанням для фізичного розвитку малят. Комплекс оздоровлення дітей здійснюється через оздоровчо-профілактичні заходи: ранкова гімнастика, різні види масажів, спортивні свята і т. ін. Саме Галині Олександрівні належить ініціатива використання інноваційних педагогічних технологій «Театр різного виховання дошкільників» за М. Єфіменком.

З першого січня 2002 року дитсадок став окремою установою з власною бухгалтерією. Першим бухгалтером були Н. М. Давиденко та Н. Р. Робулець. Отже, фінансову діяльність «Джерельце» здійснює самостійно. Діяльність дошкільного закладу спрямована на виконання основних завдань дошкільної освіти: збереження та зміцнення психічного та фізичного здоров'я дітей, формування особистості, розвиток творчих здібностей, забезпечення соціальної адаптації. Ці завдання виконує колектив, де працює 8 педагогів, з них 6 вихователів і музичний керівник. З 1992 року вони беруть участь у різних конкурсах, де 2 рази займали перші місця. В колективі змодельовані три педагогічні досвіди, над якими працюють Н. Ю. Дерев'яно, Н. Л. Савон, Т. В. Тищенко.

Педагогічний колектив нагороджений Грамотою ректора Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за активну участь у VII обласному конкурсі ігрових і навчальних посібників, де зайняв друге місце. Заклад неодноразово нагороджувався грамотами Гуляйпільської районної державної адміністрації.

Професійна майстерність педагогів позитивно позначається на результативності роботи з дітьми. Моніторинг стану сформованості

знань, умінь і навичок з різних розділів програми «Дитина в дошкільні роки» за останні три роки показав, що у випускників старших груп показники високого рівня зросли на 20 %, розвитку руху – на 12 %, предметного довшілля – на 10 %.

У дошкільному навчальному закладі за майже півстолітню історію склалися свої добрі традиції. Особливою є наставництво та посвячення в педагогі молодих колег. Одними з кращих поставників є Н. Л. Саван, Н. Ю. Дерев'яно, Т. В. Тищенко.

Славиться «Джерельце» і своїми ветеранами, які віддали роботі з дітьми 20 і 30 років свого життя. Це Т. В. Тищенко, Т. Ч. Смірнова, М. В. Коваленко.

Близько 20 років працюють тут Л. В. Куценко, О. О. Зінченко, Л. М. Облог, Н. Л. Саван, Н. Ю. Дерев'яно. Завдяки їх самовідданій праці, умілим рукам дитячий садок став рідною домівкою для сотень малюків. За багаторічну історію колектив довів, що він вмів не тільки добре трудитися, але й цікаво, змістовно відпочивати. Ще на початку свого існування при закладі Т. В. Тищенко, Л. Г. Харченко, Н. М. Зінченко, Н. Г. Новікова, О. М. Шабалтій створили вокальну групу, яка несе людям пісню. Пізніше до групи прийшли І. О. Діденко, Н. Ю. Дерев'яно, І. М. Серьогіна. Керували групою у різні роки В. М. Шингур та В. С. Кобзей. На базі дитсадка існував міні-театр з учасниками Л. І. Білик, Т. В. Тищенко, Н. М. Зінченко, О. М. Шабалтій, Н. М. Новікова та з допомогою батьків таких, як А. І. Сало, А. В. Тищенко, В. І. Шрамно, М. В. Узунов. Міні-театр здійснював постановки за мотивами творів М. Старицького «За двома зайцями», «По-модньому» та ін.

31 травня 2011 року завідувач дошкільного закладу Г. О. Шингур розповідала:

– Знаходиться наше «Джерельце» недалеко від річки Гайчур. Відкритий 48 років тому. Майже половина жителів міста виховувалось у ньому. У закладі працює три групи: середньо-старша «Берізка», ясельна «Чомусик» та молодша «Джмелик». Наші вихованці дуже допитливі, люблять природу та постійно дбають про неї разом зі своїми вихователями. Через це на території закладу багато квітів, розкішних берізок, інших дерев та кущів. Колектив працівників у нас невеликий, але всі трудяться так, щоб дошкільнятам було затишно в садочку. А в цьому велику допомогу надають приватні підприємці О. Ф. Черненко (Челсо і К^о) – купив лінолеум у групу, А. М. Синельник, В. О. Рибалко, К. Г. Бадалян, Л. М. Сизоненко, О. М. Макуха, О. П. Гомон, а також батьки, діти яких відвідують дитячий заклад.

Завдяки спільним зусиллям у групах та на подвір'ї зроблені ремонти, пофарбоване обладнання, проведена вода і каналізація. Дякую всім, хто допомагає нашим дітям, за тепло душі і хай воно ніколи не згасає в їхніх серцях.

Завідуючими дитсадка працювали:

Бодня Марія Іванівна,
Шингур Галина Олександрівна.

«ВЕСЕЛКА»

15 грудня 1966 року виконком Гуляйпільської районної Ради депутатів трудящих прийняв рішення «Про відкриття дошкільної дитячої установи ясла-сад відділу народної освіти», в якому записано: «Відкрити і ввести в дію дошкільну дитячу установу ясла-сад на 140 місць відділу народної освіти по вулиці Леніна з 1 січня 1967 року і надалі іменувати цю установу «Ясла-сад № 2 «Веселка» за рахунок зменшення контингенту дітей по дитячому садку № 2 м. Гуляйполя на 60 осіб, дитячої установи ясла-сад № 3 м. Гуляйполя на 70 осіб та нового набору дітей». Це був перший типовий дитсадок у місті.

Очолити колектив працівників нової установи директор Будинку піонерів Марія Василівна Колосовська. З 10 грудня 1966 року вона приступила до роботи по формуванню штату працівників, якому довірили облаштувати дитсадок так, щоб він став другою домівкою для дітей.

У 1969 році одноповерховий житловий будинок, що знаходився поряд з «Веселкою», переобладнали під дві групи і приєднали до ясел-садка. Так «Веселка» стала 8-груповим дошкільним закладом і в цьому статусі працювала до 1997 року.

З 1997 року у «Веселці» функціонувало 6 груп: а через рік – чотири. У 2000 році відкрили п'яту групу, а в березні 2002-го – вже шосту. З 2006 року дошкільний навчальний заклад функціонує як п'ятигруповий заклад.

Шістнадцять років очолювала колектив М. В. Колосовська. Це їй довелося ставити свій перший підпис на акті прийому новобудови. Під її керівництвом закладалися основи майбутнього авторитету садка і його колективу.

Естафету від Марії Василівни перейняла у 1983 році Лідія Іванівна Рябко, якій довелося робити перебудову, ремонти, облаштування дитсадка.

У 2010 році «Веселку» очолила Наталія Олександрівна Коленко, яка продовжує традиції своїх попередниць.

Протягом свого існування робота педколективу спрямовується на реалізацію освітньо-виховних завдань відповідно до вимог часу. Дитсадок був опорним з методичної роботи в районі. На його базі постійно проходили районні, міжрайонні та обласні семінари, методичні об'єднання, практикуми.

У січні 1982 році працівники дитсадка № 2 провели засідання клубу молодого вихователя, на якому відбулося своєрідне свято пам'яті, любові і пошани.

Діти, котрі вже самі стали батьками, пам'ятають тепло сердець, яке віддавали їх ветерани-вихователі у нелегкі роки становлення і відродження країни. Схвильованим голосом ведуча Ганна Олександрівна Пор'яз надає слово Галині Федорівні Поліщук, виховательці з довоєнним стажем.

Галина Федорівна виросла в селянській сім'ї. І батько, й мати її любили і вміли гарно співати, грали на деяких музичних інструментах, ставили невеличкі п'єси. Схожими на них намагались бути й діти. Галинка росла веселою за вдачею, доброю і жартівливою, понад усе любила бавитися з малятами. З часом, після школи, закінчила курси виховательок у місті Дніпропетровську. У Гуляйпільський дитсадок Галина Федорівна прийшла працювати уже з досвідом роботи у дитячих закладах Дніпродзержинська й Поліг.

Важко було в той час. Не вистачало меблів, дитячого обладнання, іграшок. Але з роками відступали труднощі, життя поступово ставало кращим.

І раптом усе обірвала війна. Та й у найтяжчі хвилини діти не залишились без догляду. В 1943 році після визволення Гуляйполя дитсадок відновив роботу. Довелось тоді вихователям йти до людей і збирати для дітей ліжка, подушки, ковдри, посуд. А щоб утеплити вікна, косили очерет, осоку, в'язали з них мати на вікна. Очеретом топили й грубки. І горнулися маленькі вихованці до своїх других мам, які віддавали їм не лише тепло сердець, а й останній шматок хліба. А допомагала долати труднощі палка віра у щасливий радісний день перемоги.

Спогадами поділилась і Марія Денисівна Чучко.

– Не забути нам, – говорила вона, – розбомблені ешелони, маленьких хлопчиків і дівчаток, які кликали своїх мам. І сльози засихали на їх не по роках серйозних личках. Не забути, як поранені бійці на пристанційних перегонах кидали дітям з вікон санітарного поїзда збережені сухарі...

Молоді вихователі дитсадка «Веселка» прочитали для ветеранів вірші М. Ісаковського та К. Симонова «Русские женщины» і «Ты

помнишь, Алеша, дороги Смоленщины». Їх змінила музично-пісенна композиція на твори часів Великої Вітчизняної війни у виконанні вокальної групи вихователів дитсадка.

Любов'ю і слізьми радості заискрились очі Галини Федорівни Поліщук, Марії Денисівни Чучко, Марії Арсентіївни Чучко, Надії Юріївни Панасейко, Галини Дмитрівни Сосницької, Надії Іванівни Біленко, Ольги Василівни Шейки і Катерини Іванівни Дерев'янка, коли вихованці підготовчої групи продекламували вірші, піднесли їм скромні подарунки і виконали для них танець з хустинками.

Н. І. Біленко, вихователь-наставник, котра у 24 роки залишилась солдатською вдовою, прочитала присутнім свої поезії «Доля вихователя», «На честь Перемоги» і «Ветеран праці».

Щирими думками про те, яким повинен бути справжній вихователь, поділилися молоді працівники дошкільних закладів. Відповідаючи на запитання, що треба для того, щоб бути зразковим вихователем, К. Гайдар з дитсадка № 5 сказала: «Одних лише здібностей чи таланту до виховання замало. Треба дуже добре знати дитячу психологію, вивчати спеціальну літературу, а головне – любити дітей».

Колектив працівників дошкільного закладу «Веселка». 2012 р.

Методист «Веселки» Л. А. Савицька нагадала усім слова Ф. Е. Дзержинського: «Любов – творець усього доброго, сильного, теплого й світлого... Дитина вміє любити того, хто її любить... І її можна виховувати тільки любов'ю».

На закінчення зустрічі вихователі дитсадка подарували гостям концерт, у якому прозвучали вірші члена районного літоб'єднання «Калинова сопілка» Н. В. Квітки, пісні композиторів В. Івасюка, Е. Колмановського. Музкерівник Н. А. Вишневецька виконала арію Одарки з опери Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм».

Завідувача дитсадком М. В. Колосовська хлібом на вишитому рушнику подякувала ветеранам за їх змістовні і повчальні розповіді і словами народної пісні «І в вас, і в нас хай буде гаразд» побажала усім учасникам клубу молодого вихователя успішної трудової діяльності. На згадку зустрічі молоді вихователі сфотографувалися з ветеранами.

Багато сил і енергії віддала вихованню дошкільнят вихователь дитсадка № 2 Валентина Іванівна Трусова. Характерно, що батьки, оформляючи своїх дітей у цей заклад, неодмінно цікавилися: «А хто веде групу, часом не Валентина Іванівна?» або «А можна, щоб донька виховувалась у Валентини Іванівни Трусової?...».

Висока атестація фахових здібностей цього вихователя. Що додає до неї?

– Люблять діти Валентину Іванівну, – розповідала про колегу методист методкабінету райвно Ніна Іванівна Педаш. – За нею, як за тією матір'ю. Звичайно, вихователька користується незаперечним авторитетом і в батьків.

Валентина Іванівна багато років працює в дошкільному закладі.

Досвід роботи цього вихователя по формуванню в дітей поваги до праці в процесі ознайомлення з трудовою діяльністю дорослих вивчають і впроваджують у практику своєї роботи вихователі дитячих садків району. Нині він на затвердженні в інституті удосконалення вчителів. Днями Валентині Іванівні присвоєно звання «Вихователь-методист».

– З дошкільних років діти проявляють інтерес до праці дорослих, зазначає В. І. Трусова. – В іграх і побуті намагаються їх наслідувати, виявляють бажання самі щось зробити. Тому формування у своїх вихованців поваги до праці я починаю вже з молодшої групи.

Велику користь, вважає Валентина Іванівна, приносять також спостереження і екскурсії. В її арсеналі такі види робіт дорослих, котрі цінні у виховному відношенні і доступні дітям за змістом, і котрі викликають у них бажання наслідувати поведінку дорослих. Так, в мо-

лодшій групі педагог практикує спостереження за працею вихователя, медсестри, кухаря, роботою батьків.

Добрий виховний момент мала при проведенні послідовної екскурсії – на поле, на тваринницьку ферму в кінці весни, влітку, на початку осені.

Для поглиблення і розширення знання дітей про людей різних професій були проведені екскурсії на завод побутових товарів, експериментальний завод сільгоспмашин, райвузол зв'язку, на тваринницькі ферми і поля колгоспів імені Енгельса та «Заповіт Леніна». Підсумком тих екскурсій було заняття «Праця людей різних професій». В гості до дітей прийшли робітниця заводу побутових товарів Г. Д. Смутняк, медсестра Л. Г. Ільченко.

Валентина Іванівна у питаннях виховання дітей завжди знаходила спільну мову з батьками.

І батьки у свою чергу були гарними помічниками Валентини Іванівни, беручи участь у «Днях відкритих дверей», «Днях добрих справ батьків», в чергуваннях у групах. Не виключались й індивідуальна робота з батьками, анкетування серед них, що також допомогло виявити вузькі місця у трудовому вихованні в сім'ї.

Вдумливий, вмілий підхід вихователя до згаданих вище питань за роки практичної роботи дав гарні наслідки: багато вихованців Валентини Іванівни добре трудяться на підприємствах міста.

З 1993 року у «Веселці» почали роботу з вивчення народознавства. Тут працювала «Криниця народознавства» (1993 р.), проводилися семінари, практикуми, «Народознавство в дитячому садку» (1994 р.).

У 1995 році у «Веселці» – 6 груповому типовому дитсадку, з гарним естетичним оформленням працював досвідчений, сталий колектив. Планувалось, що з цього року заклад буде профільним з питань валеології, нового курсу, що вводиться у всіх дитсадках і школах, курс про зміцнення і збереження здоров'я як дитини, так і родини, суспільства. У колективі напрацьовано дуже багато цікавого матеріалу по оздоровленню дітей, нетрадиційній медицині, загартуванню, ведеться глибока діагностична робота. Батьки, діти яких відвідували цю установу, дуже високої думки про підготовку малюків до школи, як і вчителі, до яких попали вихованці «Веселки». Дитсадок зручно розташований в центрі міста. У штаті є методист, фізкультурний керівник, велика робота ведеться по психологічній діагностиці. Зокрема, добирати дітей 1,5, 2, 3, 4 років. Старші діти вже набрані.

У 1996 року районний відділ освіти з ініціативи інспектора з дошкільного виховання Н. В. Квітки прийняв рішення про відкриття санаторної

групи у «Веселці» для тубвіражних дітей. А у 1998 році таких груп стало дві. У 2002 році спочатку закрилася одна санаторна група, а у 2006 році – друга, бо відпала потреба у профілактиці захворювання на туберкульоз.

У «Веселці» значну увагу приділяли оздоровленню дітей, а їх у 2001 році було аж 125, що перевищувало норму розраховуваних місць.

Але тут кожного малюка завжди чекають із нетерпінням. У дитячому закладі функціонує 5 груп: дві з них – віражні (санаторні) – для дітей, схильних до тубінфекцій. Діти санаторних груп перебувають на утриманні держави. Хочеться добрим словом згадати і завідувачку аптекою ТОВ «Горицвіт» Т. М. Жаболенко, яка забезпечує малюків вітамінами та необхідними медикаментами. Неабияку увагу приділяють і організації харчування. Діти постійно отримують корисні і смачні страви. Неперевершеними у своїй кухарській справі є Н. О. Лебідь і О. М. Нечога.

У дитсадку створені всі умови для навчання і відпочинку дітлахів. Робота кожного вихователя, а їх у «Веселці» – 13, спрямована на охорону здоров'я, інтелектуальний розвиток кожного малюка. Творчий підхід, професійну обізнаність, організаторські здібності виявляють вихователі О. В. Юдковська, Н. О. Новохатько, Г. О. Пор'яз, Н. П. Душкевич. Цікавими і веселими проходять театралізовані дійства, музичні заняття, які влаштовує музкерівник І. В. Лопатіна. Виправдовує себе і навчально-виховний процес дітей. Відтепер дошкільнята мають змогу вивчати навіть ази астрономії. І все це завдяки умілим і дбайливим рукам вихователів та батьків.

Як відмітила Лідія Іванівна, батьки зацікавлені не тільки у вихованні своїх дітей, але й у побутових справах закладу. За власною ініціативою (та й за власний кошт) вони зробили ремонт у групах дитсадка. Завідуюча їм щиро вдячна за добру справу, за розуміння. Не залишився байдужим до їхніх проблем завод «Сільмаш», який виділив грошову допомогу для придбання нових іграшок. Від імені колективу слова подяки адресовані постійному спонсору О. І. Дудці, який не тільки виділив, а й поспривав, аби завезли для майданчиків пісок.

Про свою «Веселку» 25 грудня 2001 року розповідала Л. І. Рябко:

– У центрі нашого міста, на вул. Леніна, вже 36 років гостинно відкриває двері перед малечою та їх батьками дошкільний заклад № 2, який має чарівну весняну назву «Веселка». В книзі відгуків та побажань дитсадка є багато вдячних слів за гарне виховання дітей, за хорошу підготовку до школи, за цікаві, змістовні заняття, свята і розваги, корисні, повчальні клуби та вітальні для батьків.

У нашому закладі працюють справжні фахівці, які люблять дітей і

Колектив працівників дошкільного закладу.
Перша справа (сидить) завідуюча Л. І. Рябко. 1983 р.

знають свою професію. Більшість з них мають вищу педагогічну дошкільну освіту, великий стаж роботи. За сумлінну працю наділені високим званням «Відмінник освіти України» вихователі О. В. Юдковська, Г. О. Пор'яз, І. В. Лопатіна; відзначені освітянськими нагородами Н. П. Душкевич, Ю. Г. Чокотило, Н. О. Новохатько.

Зараз в дошкільному закладі працює 5 дошкільних груп: одна – раннього віку, 4 – дошкільні, дві з них – санаторні для дітей, схильних до тубінфекції. Є група з продовженим режимом роботи. Її ще називають дванадцятигодинною.

Для дітей в цьому світлому, просторому будинку створені всі необхідні умови. Є музичний і фізкультурний зали, просторі спальні і затишні ігрові кімнати. Умілими руками працівників закладу виготовлені дитячі ігрові меблі, де так спокійно і затишно, по-домашньому можна посидіти з лялькою чи навіть полежати хвилинку. А які цікаві театралізовані зони, де можна і лялькову виставу подивитися, і взяти участь в художньому виступі.

Недавно створена і космічна обсерваторія, що чекає дітей в одній із груп дитсадка. Там вони можуть вивчати небесні світила, сузір'я. Це витвір рук вихователя санаторної групи № 2 О. В. Юдковської та батьків.

Є цікаві природничі лабораторії, де можна досліджувати, експериментувати, висаджувати та вирощувати рослини, навіть споживати вирощене. До речі, в нашому дитсадку 3-4-разове харчування.

У дошкільному закладі систематично і комплексно ведеться навчально-виховний процес, і ті діти, які приходять до нас з двох років і виховуються аж до школи, мають більшу перевагу у обсязі знань і досвіду перед тими, хто ходить до нас рік чи два перед школою.

З 1996 року розпорядженням голови райдержадміністрації в нашому дитсадку було відкрито одну санаторну групу для дітей з позитивною реакцією Манту, а з минулого року – дві. За цей період оздоровлено 155 дошкільнят. Зараз під опікою і наглядом лікаря-фтизіатра Т. М. Сидоренко перебуває 48 малюків.

Діти санаторної групи – на утриманні держави. Двічі на рік їм безкоштовно призначається вітамінотерапія. Ревіт, гексаніт, аскорбінова кислота, препарати зарубіжного виробництва із вмістом вітамінів В1, В2, В6, С, ароматизовані лимонним та суничним соками, дають змогу вберегти дітей від інфекційних захворювань.

В групах обладнані фітобари, в яких дошкільнята із задоволенням вживають настої шипшини, евкаліпту, медові напої, мають змогу полоскати ротову порожнину відварами лікарських трав і цвіту липи, листків подорожника, шалфею, бруньок сосни, евкаліпту.

Значна увага приділяється організації харчування дітей даних груп. Вони постійно отримують додатково молоко або морквяний чи яблучний соки, вітамінізовані страви. У них збільшений на півгодини обідній сон.

Окрім оздоровлення, належна увага приділяється й навчально-виховному процесу дітей. Заняття проводяться фронтально та підгрупами, здійснюється диференційований підхід, бо дошкільнята в групах різновікові.

Тож, шановні батьки, подумайте, чи варто самотужки готувати дитину до школи, коли поруч є такий заклад?

У грудні 2002 року «Веселці» виповнилося 35 років. З цієї нагоди методист дошкільного закладу Л. Головіна повідомляла:

– Уже 35 років дзвенить дитячими голосами, сміхом та піснями дитячий садок № 2 «Веселка», що в центрі міста. За ці роки з нього випурхнуло до школи близько двох тисяч вихованців. І кожен з них зберіг з тих дитячих років теплий і солодкий спомин про найкращі, найвеселіші роки серед своїх перших друзів, серед вихователів і нянь, які оточували малят увагою і любов'ю, створювали всі умови для успішного виховання і навчання.

Розпочинала цю титанічну роботу перша завідуюча Марія Василівна Колосовська разом з колективом ентузіастів. Коли у 1967 році було збудовано перший типовий дитячий садок у районі, то їм було довіре-

но облаштувати його так, щоб він став другою домівкою для дітей. І їм це вдалося.

Почесну естафету керівника від Марії Василівни перейняла друга завідуюча – Лідія Іванівна Рябко. Виховувати чужих дітей нелегка справа, але для неї – звична. Адже з дошкільнятами вона почала працювати з 1967 року. Спочатку – вихователем, а потім три роки завідуючою у колгоспних дитсадках. Після закінчення Запорізького державного педагогічного інституту в 1971 році Лідія Іванівна перейшла в дитсадок № 2 вихователем. А у 1983 році була призначена завідуючою цим же закладом.

Кожен робочий ранок Лідії Іванівни починається з огляду території садка, дитячих груп. Як добра господиня, вона піклується, щоб усе було налагоджено: і побут, і виховна та методична робота. Адже від цього залежить імідж дитячого закладу.

Не залишається байдужою вона і до особистих проблем своїх працівників: підтримає у скрутну хвилину, порадить і поспівчуває. А колектив відповідає їй сумлінною та творчою працею.

Життя не зупинити. В листопаді нинішнього року дитячий садок «Веселка» святкував свій ювілей. І всі ці роки він був і залишається одним з найкращих закладів району, переможцем оглядів і конкурсів.

Почесними гостями на родинному святі, присвяченому 35-річному ювілею «Веселки», були не тільки теперішні працівники цього закладу, а й ті, що починали працювати з перших днів. Це ветерани, яких

Вмілі руки працівників кухні

щиро вшановували під час зустрічі: М. В. Колосовська, методист Л. А. Савицька, медсестра В. М. Коровка, завгосп К. О. Пастушок, вихователі Н. Ю. Панасейко, Н. Г. Плющій, В. І. Трусова, О. В. Шейко, К. В. Чирва, Л. В. Каретник, Г. І. Єрмак, музкерівники О. М. Костенко та З. Г. Говіна. Незмінними помічниками вихователів були няні Н. С. Копервас, М. М. Маслієнко, К. О. Троян, М. С. Кірша.

Не всі запрошені змогли прийти на свято, але про них не забули і згадували теплими і щирими словами за самовіддану працю. Це вихователі Л. Г. Семенюта, В. К. Заїченко та Н. І. Біленко, їх помічники М. П. Гоцуля, О. Д. Шульга, М. А. Пузанова, В. М. Демченко, кухарі Л. Ф. Солопова, Н. С. Козуб, Л. М. Люта, пралі М. Д. Голуб та М. С. Стариковська. Вони також доклали чимало зусиль задля добробуту і навчання своїх вихованців.

Набутий досвід попередніх працівників перейняло талановите, творче покоління вихователів та їх помічників, які, йдучи в ногу з часом, змінили заклад. Він оновився не лише зовні. Змінився підхід до виховання і навчання дітей відповідно до вимог сучасності. Молодість, енергія та ентузіазм створили новий імідж «Веселки», дали новий поштовх у його роботі.

Але повернемося до свята. Всі працівники дошкільного закладу старанно готувалися до нього: підготували концерт, дали змогу пригадати визначні події з життя «Веселки» під час гумористичних номерів.

Не минула увагою ветеранів і районна рада профспілки працівників освіти і науки. Її голова А. І. Клименко вручив їм вітальні листівки та квіти.

Кожен іменинник отримує подарунки. Отримала їх і «Веселка». Запрошені на свято голова міськради О. М. Жигалко та його заступник М. М. Шейко подарували килим у щойно відкриту групу та праску. Директор ДТ «Машинобудівний завод» ВАТ «Мотор Січ» (є шефською організацією) О. А. Долженко подарував такий необхідний магнітофон. Інспектор райво Н. В. Квітка вручила завідувачій Почесну грамоту, якою на честь 35-річчя нагороджено заклад, подарувала чудові іграшки та присвятила дитсадку вірш.

Всі присутні отримали справжнє задоволення від свята. Особливо ветерани, які мали можливість побувати там, де залишили часточку свого серця і життя.

У 1983 році після навчання в дитячий садок «Веселка» за направленням районного відділу освіти прийшла вихователь – юна, гарна, струнка, як берізка, пишноволоса білявка. Це була Ганна Олександрівна Пов'яз, яку всі ніжно називають Анею.

На її педагогічному шляху зустрілися творчі колеги, майстри своєї справи і гарні наставники – завідувача закладом М. В. Колосовська, методист Л. А. Савицька, досвідчений вихователь К. В. Чирва. Вони взяли під опіку молодого вихователя, швидко зробивши з неї справжнього фахівця.

За тридцять років роботи Ганна Олександрівна виховала дуже багато дітей, які вже виросли, стали дорослі і тепер ведуть до неї свою малечу з вдячністю і повагою.

Полюбивши свою професію, цікавлячись новітніми методиками та використовуючи досвід наставників, Ганна Олександрівна стрімко росла, як педагог. Досягла своєї мети: виховує і добре готує дітей до школи. Вимоглива до них, любить в усьому лад і прищеплює дітям працелюбство, спокій, стриманість, жагу до знань.

За цими всіма турботами летіли роки, діти виросли, вихователь набиралася досвіду і мудрості. За натхненну працю Г. О. Пор'яз відзначено грамотами районного та обласного відділів, Міністерства освіти, присвоєно звання «Вихователь-методист», нагороджено значком «Відмінник освіти України».

Ганна Володимирівна стала шанованою людиною, гарним вихователем, наставником для молоді, доброю матір'ю, люблячою дружиною, найріднішою бабусею. Так за роботою, за турботами, за стрімким летом життя настав піввіковий ювілей, а разом з ним відраховано 30 років відданих динячому садку. Та, незважаючи на роки життя і праці, ця жінка залишилась гарною, молодою, стрункою, оптимістичною, з новими трудовими задумами і натхненням. Тож побажаймо подвійному ювіляру ще більшої снаги до роботи, ще вищих результатів і досягнень, здоров'я і творчості. Хай щастить!

У 2006 році у «Веселці» відкрито мистецьку студію «Золотий ключик», в якій працюють гуртки «Це диво дивне – театр», «Кольорова фантазія», «Чарівний світ музики». А у 2009 році розпочали роботу фізкультурно-спортивна секція «Пластичний етюд» та гурток комп'ютерної абетки для малюків «Вундеркінд з пелюшок».

Не тільки педагогічною майстерністю славилися працівники «Веселки». Тут ще 1979 році заснували вокальну групу, яка існувала 11 років і мала безліч нагород за участь у художній самодіяльності району. Тепер тут працює молода команда КВК.

Доброю традицією у закладі є проведення клубів для батьків, яка існує з 1980 року.

У 2008 році «Веселка» відзначала своє 40-річчя. Були і вітання, і подарунки, і святковий концерт, а найголовніше – запрошені ветерани, люди, які багато років працювали з дітьми і біля них.

Колектив працівників

Веселкова родина багата сімейними династіями.

Наприклад, Олена Миколаївна Костенко з 1971 року працювала музичним керівником, а з 1983 року тут трудиться її донька – Ірина Володимирівна Костенко (Лопатіна).

З 1994 року вихователь Ірина Олександрівна Люта (Штепа) прийшла на зміну матері Лілії Михайлівни Лютої. Кухарка Ніна Олександрівна Лебідь стала наставником для своєї доньки – Олени Валеріївни Лебідь.

Людмила Миколаївна Непомняща, яка довгий час працювала помічником вихователя, прищепила любов до дітей своїй доньці. Деякий час вона була помічником вихователя, а в 1996 році, заочно закінчивши педагогічний інститут, Світлана Олександрівна Непомняща (Сташук) стала вихователем у «Веселці». Тут вона і долю свою зустріла – молодого музичного керівника Сергія Іполитовича Сташука.

Педагоги дошкільного навчального закладу перебувають у постійному пошуку оновлення та вдосконалення педагогічного процесу. Тут з 12 педпрацівників 6 мають вищу освіту, двоє навчаються у вищих навчальних закладах, двоє мають другу кваліфікаційну категорію, одна – першу, стільки ж – вищу. Більшість вихователів нагороджені районними, обласними та міністерськими Почесними грамотами, двоє – знаком «Відмінник освіти».

За свою педагогічну діяльність та участь у конкурсах колективів «Веселки» неодноразово нагороджувався грамотами, преміями та цінними подарунками. Зараз у дитсадку працює семеро колишніх його вихованців. Щороку з його стін виходить у шкільний світ близько тридцяти вихованців, а всього за роки існування закладу – майже дві тисячі.

– По-домашньому затишний дитячий садок «Веселка» гостинно відчиняє двері своїм малюкам, – 31 травня 2011 року хвалилася завідувач Н. О. Коленко. – А його колектив прагне зробити життя дітей більш цікавим: багато уваги приділяємо фізичному вихованню, екологічній освіті (у кожній групі створено куточки природи), музично-естетичному вихованню дошкільнят.

Педагогічний колектив працює над удосконаленням навчально-виховного процесу. Граючись – навчаємось, так проходять інтегровані заняття з різних розділів програми, в центрі уваги яких завжди є дитина. Оптимально створене розвивально-ігрове середовище дає дітям можливість моделювати різні життєві ситуації. Прилучатися до етичних норм поведінки. Центри розвитку дитини, які має кожна вікова група, наповнені найрізноманітнішим сучасним обладнанням для ігор.

Одним з головних завдань дошкільного закладу є питання підготовки дітей до школи. Воно перебуває під нашою постійною увагою та контролем.

Традиційними стали у садочку родинні свята та розваги, «Дні відкритих дверей». Батьки вихованців є активними учасниками та помічниками у роботі колективу. Різноманітні форми роботи з батьками, посилення допомога їх у зміцненні матеріальної бази, проведенні ремонтів, створення предметно-ігрового середовища дають змогу разом розв'язати проблеми виховання.

Завідуючими дитсадка «Веселка» працювали:

Колосовська Марія Василівна,
Рябко Лідія Іванівна,
Коленко Наталія Олександрівна.

«ЛАСТІВКА»

Приміщення ДНЗ «Ластівка»

До 1970 року на території колгоспу «Заповіт Леніна» було троє дитячих ясел з малятами різного віку. Розміщались вони у непристосованих приміщеннях для перебування та виховання дітей. Тому з часом постало питання будівництва нового типового дошкільного закладу. І в 1973 році на території центральної садиби колгоспу по вулиці Радянській, 48 розпочали будівництво, яке тривало два роки.

У вересні 1975 року дитячий садок побудували. Залишилися тільки внутрішні роботи, завезення обладнання, іграшок, меблів та посібників.

Керівником закладу призначили молодого, енергійного спеціаліста з вищою педагогічною освітою, вихователя дитсадка № 1 Раїсу Андріївну Гаркаву, яка доклала чимало сил і енергії, щоб облаштувати новий дошкільний заклад. До підбраного колективу прийшли вихователі Катерина Яківна Касьяненко, Лідія Іванівна Сірінюк, Марія Аксентівна Качан, Неля Іванівна Кійко, Тетяна Павлівна Конда, музичний керівник Зінаїда Григорівна Говіна, медична сестра Ніла Андріївна Чучко.

Цей колектив відкрив 1 травня 1976 року двері нового дошкільного закладу, який назвали «Вербиченька». В ньому функціонувало 4 групи: ясельна та три дошкільних. Їх відвідували діти з 9 місяців і до 7 років (всього 105 вихованців). Садок працював за типовою програмою. Кожна група була затишною і оздобленою відповідно до своєї назви, за народними традиціями. Ясельна група називалась «Малютко», а дошкільні – «Калинонька», «Веселка», «Сонечко».

При дитсадку діяла група «Допоможемо малечі», до складу якої входили працівники закладу, батьки та учні СШ № 2. Члени групи допомагали в озелененні території садка. Вони висадили алею з верби, ялинок і троянд.

У 1978 році до колективу педпрацівників приєдналися Тетяна Миколаївна Дучинська, Лариса Олексіївна Боровик, у 1983 році – Наталія Андріївна Заїченко.

Завдяки старанню працівників і завідуючої Р. А. Гаркавої дитячий заклад з 1980 по 1986 роки займав перше місце в підготовці аналогічних закладів до нового навчального року.

«Вербиченька» мала гарну матеріальну базу і спортивний майданчик з інвентарем, обладнані ігрові майданчики, літні павільйони для оздоровлення та перебування дітей влітку, був басейн для ігор з водою, купання.

Для оздоровлення дітей колгосп неодноразово надавав транспорт для виїзду за територію міста (до Дібрівського лісу, Азовського моря, у степ і т.д.).

На базі дитсадка неодноразово проводились районні, обласні семінари для завідуючих, вихователів, медсестер.

Колектив закладу брав активну участь у житті колгоспу та району. Працівники виключалися в сільськогосподарські роботи по допомозі господарству в догляді за просапними культурами, збиранні врожаю, працювали на току і фермах.

Вихованці дитячих ясел колгоспу «Заповіт Леніна». 1970 р.

Педагоги дошкільного закладу тісно співпрацювали з батьками, колективами середньої школи № 2 та початкової школи № 7. Вчителі відвідували заняття в групах, а вихователі були на уроках у початкових класах. Для кращої адаптації дітей в школі педагоги розробили програму «Дитячий садок-школа».

У дев'яності роки минулого століття у зв'язку з малою кількістю дітей у дитсадках почали скорочуватись групи, а деякі і закриватись. Не минула сумна доля і «Вербиченьку».

У 1995 році у дитсадку скоротили дві групи та звільнили майже половину працівників.

Влітку 1996 року постало питання про закриття «Вербиченьки» та початкової школи № 7. Дякуючи зусиллям інспектора дошкільного виховання Н. В. Квітці та завідуючому райво М. П. Гонтарю, «Вербиченьку» і початкову школу № 7 об'єднали в навчально-виховний комплекс «Школа-сад». І тому приміщення цього закладу 4 серпня 1996 року передали у власність міської ради.

Директором школи-саду призначили Наталію Василівну Цьопкало. Разом з нею працювали молоді, повні енергії вчителі Анжела Іванівна Плотка, Світлана Михайлівна Ведмідь, Світлана Миколаївна Білай, Юлія Віленівна Шаровська та вихователі Тетяна Миколаївна Дучинська та Наталія Петрівна Семенюта, медична сестра Н. А. Чучко.

У навчальному закладі школа-сад працювала одна дошкільна група та чотири класи початкової ланки, діти якої навчались у дві зміни. На базі закладу проводились методичні об'єднання як для вчителів, так і для вихователів. На той час тут працювали літературний і театральний гуртки, якими керувала Н. В. Квітка.

У серпні 1998 року до педколективу влилася молода, енергійна, творча, любляча дітей – музичний керівник Мирослава Іванівна Гордієнко. З цього часу в закладі приділялась значна увага музичному, естетичному та фізичному вихованню.

У 1999 році на базі школи-саду проводились районні семінари для вчителів шкіл та вихователів дошкільних закладів на теми: «Взаємозв'язок школи та дитячого садка», «Фізичне виховання в дошкільному закладі», «Охорона життя в садочку і в школі».

У 2000 році педколектив брав участь у районному конкурсі «Вихователь року». Заклад представляла Наталія Петрівна Семенюта і зайняла почесне 4 місце. В тому ж році за успіхи в навчанні і вихованні підростаючого покоління, сумлінну роботу вихователя Тетяну Миколаївну Дучинську нагороджено грамотою управління освіти Запорізької обласної державної адміністрації.

Минали роки, а з ним постійно зменшувалась кількість дітей, у 2002 році школу-сад закрили. У двоповерховому приміщенні продовжувала працювати одна різновікова група дитячого садка. Занедбаніми стояли класні кімнати. Порожнім, обшарпаним ставало приміщення. Меблі вивезли, спортивне та ігрове обладнання на майданчиках було зіпсоване, дерева зрубані.

Дуже болісно сприйняла це Н. В. Квітка і доклала чимало сил і енергії, щоб зберегти заклад.

У квітні 2003 року завідуючою ясел-садка призначили вчителя початкових класів СШ № 4 Людмилу Миколаївну Яланську, якій довелося чимало попрацювати з колективом, щоб створити належні умови для навчання і виховання дітей. Деякі меблі (шафи, стільці, столи, полиці) робітник Ю. О. Горемікін виготовив із старих парт своїми руками. З цього часу дитячий садок пережив друге народження і дістав нову назву – «Ластівка».

Садочок ожив. Проведена роз'яснювальна робота з батьками дала результат. Вже навесні 2003 року почала функціонувати друга група. На роботу сюди прийшли вихователі Н. А. Заїченко, С. А. Чорна, М. І. Гордієнко, музичний керівник С. С. Кирилова та медична сестра Н. О. Коропацька.

Колектив педпрацівників ДНЗ «Ластівка». 1978 р.

Зміцнити матеріальну, навчально-ігрову базу завідуючій допомогли приватні підприємці Ю. І. Романець, І. Д. Карнаух, Ю. П. Бальсанко, А. О. Зуйченко, О. Г. Лющанська, Л. С. Домашенко, Т. І. Грищенко, В. М. Закарлюка.

Поступово про «Ластівку» заговорила громадськість.

У 2004 році її нагороджено за перше місце серед дошкільних закладів району з підготовки дошкільної ланки до нового навчального року, що послужило поштовхом до нових досягнень на освітянській ниві.

Так за участь у щорічному обласному конкурсі ігрових і навчальних посібників листом-подякою були нагороджені вихователі С. А. Чорна та Т. М. Дучинська.

У 2005 році Грамоту райдержадміністрації отримала музичний керівник Світлана Станіславівна Кирилова за високий рівень підготовки дітей до районного конкурсу театралізованої діяльності та підтримки і розвитку дитячих талантів.

У 2006 році нагороджено грамотою медичну сестру Наталію Олександрівну Коропацьку за 1 місце в районному конкурсі ігрових та навчальних посібників для дітей дошкільного віку. В цьому ж році Людмила Миколаївна Яланська отримала подяку за якісну підготовку дітей до школи.

Колектив «Ластівки» брав активну участь у районному місячнику Цивільної оборони і отримав Грамоту за перше місце.

Про будні і проблеми дошкільного закладу 2 вересня 2006 року розповідала його завідувача Л. М. Яланська:

– На території «Ластівки» проживає 97 дітей віком від 1,5 до 6 років. З них суспільним дошкільним виховання охоплено 76 дошкільнят. Тому, задовольняючи запити батьківської громадськості, у травні цього року виконавчий комітет міської ради затвердив відкриття третьої групи. Це дало можливість перекомплектувати групи: окремо дітей раннього, молодшого віку, що сприяє кращому засвоєнню вимог програми «Дитина в дошкільні роки» та різновікову групу дітей старшого віку, що має свої переваги: формування рис характеру дошкільнят, взаємовідносин між дітьми та ін.

Минуло літо. Починається новий навчальний рік. Робота нашого колективу буде спрямована на реалізацію положень Базового компоненту, в якому зазначено, що дошкільний заклад відповідальний за процес соціального розвитку особистості дитини, покликаний полегшити входження дошкільнят у великий світ. Дитячий садок є посередником між вузьким родинним колом, з якого виходить малюк, і незнайомим світом, до життя в якому він має незабаром прилучитися.

З цією метою педагоги нашого закладу третій рік будуть впроваджувати у практику роботи педагогічну спадщину В. О. Сухомлинського, яка є актуальною в наш час. Так, вихователь Н. А. Заїченко підготувала до апробації творчий доробок «Вплив творів Василя Олександровича Сухомлинського у процесі розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку». Вихователь С. А. Чорна та М. І. Гордієнко розвивають мовлення дошкільнят, організовуючи спілкування з природою, екскурсії – милування, уроки доброти.

Важливий аспект у формуванні духовної особистості – це виховання почуття прекрасного. Саме музичний керівник закладу С. С. Кирилова розвиває творчі здібності, природні нахили, уяву своїх вихованців. Світлана Станіславівна вчить дітей творити прекрасне у житті, природі, емоційно висловлювати свої почуття.

Медична сестра Н. О. Королицька, маючи гарний смак і «золоті руки», допомагає вихователям у створенні навчально-ігрового середовища. Так, у цьому році завершена робота над кімнатою Казок, де дружно живуть курочка Ряба і Колобок, веселі мишенята Круть і Верть та герої з «Теремка». Ця кімната допомагає вихователям зачепити дитячі душі, збагатити вихованців розумово та емоційно, зрозуміти, що добро перемагає зло, радість перемагає смуток, краса перемагає потворність.

Під час підготовки до нового навчального року з метою досягнення результативності у навчально-виховній роботі змінено дизайн дитячого садка, переобладнано групові кімнати, доповнено ігровим, спортивним матеріалом. І над цим весь наш колектив працював дружно і твор-

Колектив ясла-садка «Ластівка». 2010 р.

чо. Звичайно, під час підготовки до нового навчального року нам допомагають шефи. Тому колектив закладу, вихованців та їхні батьки щиро вдячні Ю. І. Романцю, А. О. Зуйченку, Ю. П. Бальсанку, І. Д. Карнаух, Т. І. Грищенко, О. Г. Лющанській, В. М. Закарлюці, В. Є. Михайлову.

Педколектив працює над створенням системи роботи з батьківською громадськістю, використовуючи інноваційні шляхи і методи роботи. Аналізуючи якість виконання даного пріоритетного завдання, слід зазначити, що досягнуто певних позитивних результатів: кількість дітей у закладі збільшилась, покращилось фактичне відвідування, що дає можливість ефективно реалізувати програмні вимоги, батьки стали помічниками у підготовці до нового навчального року. Але ще не всі проблеми розв'язані. І тому колектив «Ластівки» буде співпрацювати з родинами вихованців, з шефськими організаціями задля основного – наших малюків, адже для них дитячий садок повинен бути садком радості, а для їх батьків – садком спокою і впевненості.

У 2006 році для задоволення запитів батьківської громадськості було відкрито третю групу. Вихователем групи «Антошка» стала молода, енергійна, творча, активна Н. Д. Заїченко.

У січні 2007 року відбулася державна атестація дитячого садка, діставши оцінку – «достатній рівень».

У 2007-2008 навчальному році до «Ластівки» прийшла вихователька з вищою освітою Марина Іванівна Сплавник.

Навесні 2007 року розпочалася газифікація закладу. З ініціативи завідувача і допомоги ТОВ «Новий Заповіт» придбали і встановили міні-башню для постійного, безперебійного водопостачання дошкільного закладу.

У 2008 році колектив «Ластівки» взяв участь у обласному конкурсі «Імідж закладу», який проходив у три етапи. Успішно подолавши два перших етапи, 28 травня 2008 року творча група у складі Л. М. Яланської, М. І. Гордієнко, Н. Д. Заїченко у фіналі захищала «Імідж закладу» і здобула перемогу в номінації «Імідж керівника», і одержала цінний подарунок.

У жовтні 2009 року «Ластівка» отримала нового керівника Тетяну Іванівну Домбровську, відмінника освіти України, педагога вищої категорії. З перших днів завідувач перейнялася проблемою дошкільного закладу. Вона працює творчо, завзято, до цього залучає вихователів і дітей.

У 2010 році при закладі створено батьківську раду. В тому ж році у районному конкурсі «Наша історія» колектив зайняв друге місце і нагороджений грамотою райво райдержадміністрації, таку ж нагороду

одержано за друге місце в районному конкурсі-огляді на кращу організацію правової освіти.

День за днем гарнішає «Ластівка». Завідувач Т. І. Домбровська та завгосп Л. М. Мирошник доклали чимало зусиль, щоб у закладі з'явилися нові меблі, обладнання, чудовий килим для музичного залу, фортепіано, посуд, постільна білизна для малят, вчасно був зроблений ремонт. І майже все це за залучені кошти. Тому і завантаженість приміщення в 2010 році була 160%, а черга бажаючих відвідувати ясла-садок 45 чоловік.

За сумлінне виконання службових обов'язків, професіоналізм у 2010 році грамотами різного рівня нагороджені вихователі С. А. Чорна, Н. А. Заїченко, М. І. Гордієнко, Н. Д. Заїченко, праля В. О. Гарбут.

У жовтні 2010 року пішла на заслужений відпочинок двірник О. А. Дібровська, у лютому 2011-го року – кухарка – «золоті руки» Н. О. Івашченко, естафету прийняла Н. О. Шингур. У перші дні роботи її руки випекли жайворонків на свято «Зиму проводжаємо – весну зустрічаємо», яке готували працівники закладу під керівництвом музичного керівника С. С. Синенької.

У «Ластівці» не забувають і про своїх ветеранів, які перебувають на заслуженому відпочинку. На святковій ранці, засідання клубів та на години дозвілля «Згадаймо ті роки» запрошують Н. А. Чучко, Н. І. Кійко та інших.

Вихованці дитсадка під час свята «Прощання з «Ластівкою». 2011 р.

У квітні 2011 року колектив ясел-садка радо вітав і ділився досвідом з колегами на районному семінарі для керівників дошкільних закладів та вихователів різновікових груп «Ігрова діяльність як засіб соціалізації особистості дитини». Незабутньою частиною цього заходу став майстер-клас вихователя Н. Д. Заїченко, яка з допомогою колег С. А. Чорної, Н. А. Заїченко, С. С. Синенької розробила і провела театралізоване свято з елементами сюжетно-рольової гри «Цирк, цирк, цирк...».

У 2011 році команда «Здоров'ятко» здобула перемогу в районному спортивному змаганні «Дитяча легка атлетика і ААФ» серед команд дитячих садків міста і нагороджена перехідним кутком, грамотою, подарунками та медалями.

Велика робота проводиться з батьківською громадськістю. Спільні заходи радують своїми результатами. Підготовка і проведення конкурсу-огляду «Родинне дерево» об'єднало родини у спільній справі – відтворені генеалогічних гілок. За клопітну дослідницьку роботу і оригінальне оформлення родинних дерев нагороджені сім'ї: Марійки Горпинич (перше місце), Лізи Зінченко (друге), Іллі Міщенко (третьє місце).

31 травня 2011 року Т. І. Домбровська розповідала:

– Ясла-садок «Ластівка» – як гніздечко, де все робиться для того, щоб діткам було затишно, спокійно, щоб малі «ластів'ята» завжди почувалися захищеними від життєвих негараздів.

Не завжди вдається на достатньому рівні забезпечити матеріальну базу освітньо-виховного процесу. І тут руку допомоги готові подати друзі ясел-садка, наші шановні спонсори. Вони з нами і в радісні святкові дні, і в час скрути.

Не був би таким гарним музичний зал, якби не чудовий килим, який допоміг придбати Ю. І. Романець, не було б гарячої води на другому поверсі без бойлера від Ю. П. Балсанка. Були дуже вчасними подарунки та вогнегасники від А. О. Зуйченка, дітлахи бавляться іграшками, дарованими О. Г. Люцанською, частенько смакуємо гостинцями з магазину Н. М. Рибалко. Впорядковувати господарства і робити ремонти в закладі було б проблемніше без спонсорської допомоги К. Г. Бадаляна, Л. С. Домашенко, Т. І. Грищенко.

Коло друзів-спонсорів ясел-садка розширюється. Раді вітати добрі наміри і розуміння директора ПП «Челсо і К» О. Ф. Черненка і всіх, хто за власним «Я» і особистими потребами готовий роботи добрі справи та отримувати в нагороду щирі вітання і посмішки дітей.

Випускна група дитсадка. Прощай «Ластівко». 2011 р.

Кінець травня і початок червня 2011 року був періодом випуску з дошкільних закладів своїх вихованців. Не винятком це сталося і в «Ластівці».

На випускному балу в яслах-садку «Ластівка» мама Оксана Горпинич від імені всіх батьків говорила: «Ми безмежно вдячні тим, хто щодня, щохвилини турбувався про нашу малечу, слідував не лише за вихованням, навчанням, здоров'ям дітей, а й за всіма сходинками їх морального зростання. Це наші вихователі і їх помічники.

Назавжди залишаться в пам'яті прекрасні розваги: свято осені, посвята у «ластів'ята», новорічні, різдвяні дійства, батьківські посиденьки, березневі святкування, прекрасна циркова вистава. Все це створили маленькі чарівники на чолі із досвідченими феями-вихователями та винахідницею – музичним керівником. Низький уклін вам за вашу працю і турботу.

Але плекання молоді зміни – справа рук не лише вихователів, а й усього колективу дитсадка на чолі із мудрою завідуючою. Прийміть наше батьківське спасибі також медична сестра, кухарі, пралі, завгосп, двірник, коридорна, робітник по ремонту, адже без вашої щоденної праці, наші діти не почували б себе так комфортно у дитячому садку».

У 2011 році 16 «ластів'ят» – випускників розлетілися по школах міста, на їх місце прийшло нове поповнення...

У 2011 році разом із завідуючою Тетяною Іванівною Домбровською працювали в дитсадку педагоги: Лариса Олексіївна Боровик, Світла-

на Анатоліївна Чорна, Наталія Дмитрівна Заїченко, Наталія Андріївна Заїченко, Мирослава Іванівна Гордієнко, музичний керівник Світлана Станіславівна Синенька, помічники вихователів: Віта Олександрівна Колодяжна, Лариса Леонідівна Тихенко, Олена Несторівна Бережна, медична сестра та кухарі: Марина Олександрівна Семенюта, Ніна Олександрівна Івашенко, Наталія Олексіївна Бараннік, Наталія Олексіївна Шингур, завгосп та бухгалтери: Лідія Миколаївна Мирошник, Інна Іванівна Афанасенко, Алла Володимирівна Дібровська, праля Валентина Олександрівна Гарбут, сторожі Олег Миколайович Боровик, Юрій Олексійович Горемикін, двірник Тетяна Миколаївна Дучинська.

Завідуючими дитсадка «Ластівка» працювали:

Гаркава Раїса Андріївна,
Цьопкало Наталія Василівна,
Яланська Людмила Миколаївна,
Домбровська Тетяна Іванівна.

«РОМАШКА»

Приміщення дитсадка «Ромашка»

Ясла-садок «Ромашка» колгоспу імені Карла Маркса відкрито у жовтні 1970 року. Він був подарунком жителям окраїни міста Гуляйполя до 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Благословив його будівництво тодішній голова названого колгоспу Харитон Борисович Ускач.

З відкриттям чудової двоповерхової будівлі було вирішено питання влаштування у дитячий заклад дітей-дошкільнят, батьки яких проживали у мікрорайоні «Спартак», а також у селах Дорожнянка та Марфополь. Садочок ріс і розквітав разом з його першими вихованцями. Колгоспний голова не шкодував коштів на потреби закладу, тому зрештою він мав такий вигляд, що його не соромно було показати іноземним делегаціям, які приїжджали з Болгарії, Данії, Польщі, Німеччини, Чехословаччини.

В. П. Єрмак

У Валентини Прокопівни Єрмак, першої завідуючої «Ромашки», найсвітліші і найприємніші спогади пов'язані з дітьми. 25 років вона пропрацювала тут. На її жіночі плечі лягло облаштування новобудови. Крім того, вона ще працювала на полі і току. Встигала скрізь. Була мудрою порадицею і вміло керувала невеликим жіночим колективом. Під її керівництвом квітла і перетворювалася на красуню «Ромашка».

Разом з Валентиною Прокопівною трудилися вихователі, няні, умільці кухонної справи, медсестри і всі дбали про авторитет дошкільного закладу. Так і склався дружний колектив, якому батьки довірили 147 своїх дітей.

Групи були переповнені, діти перебували у них цілодобово. Привезуть їх у понеділок з клучочком одягу і лише на вихідний заберуть. То вже працівники закладу були і за батька, і за матір. А ще у колгоспі пололи ланки буряків, соняшнику, збирали кукурудзу, працювали на току. Дитсадок то був колгоспний, і плата в ньому була символічна – 5 копійок на місяць.

– «Щоб облік вели і не розхолоджувалися», – пояснював голова колгоспу.

Але попри все, основним у роботі педколективу залишалося навчання і виховання дітей, підготовка їх до школи.

В. П. Чуйко

З весни 1996 року завідуючою дитячим садком стала Валентина Пилипівна Чуйко, яка до цього працювала вихователем. Разом з колективом вона зробила ремонт приміщень, що докорінно змінило вигляд всіх групових кімнат, музичної зали. Завжди врівноважена, спокійна, розсудлива, охайна вона направила роботу колективу на сприяння гармонійного розвитку дітей, всебічну підготовку їх до школи.

28 квітня 1998 року інспектор дошкільного виховання райво Н. В. Квітка повідомляла:

– Сьогодні приємно назвати серед закладів міста і дитячий садок «Ромашка» КСП імені Карла Маркса. Ще донедавна

там виховувались діти лише колгоспників, тепер місце роботи батьків не має значення. Вже набрано дві дошкільні групи (від 2 до 6 років) і планується відкрити на базі дитсадка клас шестирічок.

Колектив дитсадка освічений, з досвідом роботи. Створено гарні умови, значно кращим стало харчування. Тож до ваших послуг, шановні батьки, і цей заклад.

З 2002 року «Ромашкою» завідує Ніна Олексіївна Новохатько.

28 квітня 2003 року музичний керівник дошкільного закладу В. Білоущенко, розповідаючи про роботу колег, зауважувала: «Спілкуючись із своїми вихованцями, наші педагоги турбуються, щоб малюки, слухаючи й вивчаючи казки, знали, що у світі з добром уживається зло. Вони мають не лише сміятися, а й перейматися чужою поразкою, невдачею, чужим болем.

Мої колеги Н. С. Брацило, В. В. Вострак, С. О. Поправка, В. П. Бохан, І. І. Хохотва, Н. М. Шингур із дня в день вчать дітей любити довікля, бачити себе в ньому.

У нашому арсеналі різноманітні форми й методи роботи та провідна серед них – гра. Граючись, дівчатка і хлопчики наслідують дорослих, передають своє бачення оточуючого. І завжди поряд з дітьми звучить музика, пісня.

Заповнені добрими справами будні наших вихованців. Вони вчаться будувати, співають і танцюють, доглядають за рослинами на своїх ділянках, проводять досліди і «експериментують». І роблять це залюбки.

Колектив дитсадка. 11. XI. 2005 р.

Нам хочеться вірити, що добро, посіяне у серцях малят, проросте і вони виростуть мудрими і щасливими».

Хто ж така Віта Іванівна Білоущенко?

Вона свого часу закінчила Мелітопольське училище культури. Покликання працювати з дітьми відчула відразу, як переступила дошкільний заклад. Віта Іванівна, крім музики, захоплюється театральним мистецтвом. Їй належить постановки багатьох казок, в яких акторами під її керівництвом виступають діти.

Неабияким захопленням Віти Іванівни є створення і збагачення власної фонотеки. Вона збирає прекрасні пісні і музичні композиції.

З вересня 2003 року при дошкільному закладі згідно з розпорядженням виконкому міської ради та наказу відділу освіти відкрили логопедичну групу.

Перші її вихованці разом з батьками з острахом переходили в цю групу. І лише копітка робота логопеда Інни Іванівни Хохотви, вихователів поступово піднімали авторитет групи, якої раніше ніколи не було в дитсадку.

Сьогодні рейтинг логопедичної групи серед батьків надзвичайно високий. Мама з великим задоволенням віддають своїх малюків у цю групу. Логопед Світлана Вікторівна Соловійова, вихователь-методист Наталія Сергіївна Брацило докладають великих зусиль, щоб вади мови, з якими діти поступають у цю групу, були виправлені. Результати їх роботи добрі. Старається працювати творчо і молодий педагог цієї групи Віта Вікторівна Вострак.

Наталія Сергіївна Брацило у «Ромашці» з 1999 року. У 2003 році їй присвоєно звання «Вихователь-методист». Сьогодні це висококваліфікований спеціаліст, педагог з Великої літери. Її життєве кредо «Любіть природу і себе в ній». Закохана в довкілля, вона вчить цьому і своїх вихованців. Батьки прислухаються до її мудрих порад педагога і до школи Наталія Сергіївна «віддає» дітей високого і достатнього рівня розвитку.

Поряд з Н. С. Брацило працювати абияк неможливо. Вона надихає, захоплює, організовує. За це її шанують і люблять колеги, діти, батьки.

Щоб зробити дитячі групи по-домашньому затишними, світлими, гарними, увесь педагогічний колектив дитсадка разом з батьками успішно зробив ремонт. З великою вдячністю Ніна Олексіївна Новохатько згадує нелегку працю батьківських рук, дякуючи кожному.

– Я ніколи не думала, – розповідала, – що з батьками буде знайдено спільну мову. Їхня довіра, допомога неоціненні як у матеріальному, так і фізичному та моральному відношеннях. Справді, кожна мати хоче, щоб її квіточка росла в гарному садочку, тому й догляд за садом повинен бути дбайливим.

Медсестра Н. М. Сплавник за роботою. 2007 р.

Ніна Олексіївна щиро подякувала спонсорам за допомогу і висловила сподівання на подальшу співпрацю із ЗАТ «Аграрний дім», ПП «Міщенко», СФГ «Надія».

В дитячому закладі дбають про добробут малюків, допомагають знайти друзів, твердо стати на ноги, знаходять індивідуальний підхід до кожного, роблять дитинство радісним вихователі Наталія Сергіївна Брацило, Світлана Олександрівна Рябко, Віта Вікторівна Вострак, Наталія Миколаївна Шингур, Валентина Павлівна Бохан та Любов Іванівна Дорошенко.

Валентину Павлівну Бохан – вихователя ясельно-молодшої групи у багатьох сім'ях вважають «другою мамою». Її люблять, поважають,

прислухаються до порад не лише вихованці, а й молоді мами. Спокійна, розсудлива вона користується авторитетом у дорослих і дітей окраїни міста Гуляйполя.

У 2005 році дитсадку виповнилося 35 років. На свято прибули почесні гості: колишня завідувача В. П. Єрмак, інспектор з дошкільного виховання райво Н. В. Квітка, в. о. голови міської ради В. В. Гром, її заступник з виконавчої роботи О. О. Попович та інші.

Згадуючи початок роботи «Ромашки», Валентина Прокопівна розповіла, з якими труднощами їм, першим, довелося зіткнутися.

– Вручили мені ключі від щойно побудованого дитсадка, – розповідала В. П. Єрмак, – а в ньому голі стіни, порожні кімнати, ціла низка недоробок і в неї ніякого досвіду. Та вже через два дні ми їздили по базах і вибирали все, що було необхідно. А те «все» було у розібраному вигляді. Тому складали, крутили, підганяли... і думали, де взяти працівників. Тодішній голова колгоспу Х. Б. Ускач вирішив: «Візьмемо зі школи». І прийшли молоді випускниці: хто вихователем після кількохмісячних курсів, хто нянею. Так і склався колектив.

За тридцять п'ять років існування «Ромашка» підготувала до спеціалізованої загальноосвітньої школи понад 600 вихованців, деякі з них працюють там вчителями і на свято прийшли з подарунками.

В. В. Гром вручила завідуючий Н. О. Новохатько Почесну грамоту міської ради, іграшки, а кожному працівнику – грошову винагороду. Спонсори забезпечили дітей солодощами, іменними пирогами.

Ніна Олексіївна дякувала всім за подарунки, увагу до дошкільного закладу:

– З ними легко вирішувати будь-які проблемні питання, що стосуються організації роботи закладу, харчування, матеріальної бази. Підтримка міської ради дає можливість працювати і виховувати дітей у належних умовах.

А ще завідувача назвала тих людей, які не відмовляють у допомозі. Це – директори ЗАТ «Аграрний дім» В. С. Романець, ТОВ «Діло СК» С. І. Курман, ТОВ «Доктор МОМ» О. В. Мелешко, приватні підприємці М. Г. Козлов, Л. О. Власова, Ю. П. Бальсанко, О. О. Міщенко, В. О. Рибалко, О. М. Ізмайлова. Для одного з них – М. Г. Козлова, якого визнано найкращим, працівники «Ромашки» виготовили своєрідну нагороду – медаль «За заслуги перед «Ромашкою». Такі нагороди разом із солодощами отримали й кращі працівники закладу.

З 2001 року в дитсадку працює старша медична сестра Наталія Михайлівна Сплавник. Високий професіоналізм, материнська любов до дітей, вимогливість до себе і підопічних – ось неповний перелік рис, які характеризують цю жінку. Вона – душа колективу. У неї особливий підхід до вихованців, які платять їй за піклування міцною любов'ю.

У 2009 році дошкільний заклад «Ромашка» став переможцем у номінації «Кращий об'єкт благоустрою прилеглої території» міського конкурсу «Гуляйполе – рідний дім» і нагороджений Подякою міського голови та 20 гарними м'ячами. На святкуванні Дня міста група дітей виступила із спортивною програмою. Начальник відділу освіти районної державної адміністрації Л. Є. Кірієнко нагородила команду «Ромашки» грамотою та солодощами.

У грудні 2010 року «Ромашка» урочисто відзначала своє сорокаріччя.

На світлий ювілей дитячого садка гості з'їжджалися з усіх куточків міста. З красивими, мудрими словами поздоровлень вони їхали, аби не просто привітати та вручити подарунки, а щоб вкотре переконатися, що тут працюють щирі на добре слово, влучний жарт, тепло і ласку вихователі, няні, кухарі, техпрацівники. А разом з ними – завжди усміхнена і привітна завідувача Ніна Олексіївна Новохатько, яка вже десять років очо-

В. П. Єрмак вручає обєріг Н. О. Новохатько

лює його. А прибули сюди голова районної ради О. О. Попович, керівник апарату райдержадміністрації С. В. Цєліковський, заступник міського голови С. О. Ярмак, начальник відділу освіти РДА Л. Є. Кірієнко, голова районної організації профспілки працівників освіти А. І. Клименко, головний агроном ЗАТ «Аграрний Дім» В. О. Вербицький, завідувачі дошкільними навчальними закладами міста, випускники різних років.

Сьогодні у садочку в атмосфері добра і поваги виховуються 60 дошкільнят. Щодня про них піклуються дбайливі працівники дитсадка, а їх – 24 чоловіка. Здається, що тут живуть однією дружною родиною. Це довів прекрасний ювілейний захід, участь у якому взяли всі без винятку працівники, які виконали ролі різних дійових осіб.

А чого варт було спеціально змайстрована машина часу, за допомогою якої вдавалося потрапити як у печерний вік, так і 4-тисячний! За чарівною завісою, яку відкривали ведучі перед кожною виставою, присутні мали змогу бачити дивовижні перевтілення як дітей, так і вихователів, нянь, техпрацівників. Тут і танцювали таночок дикуни зі спинами на шурах звірів, і відпочивали на узбережжі Чорного моря, і перетілювалися в образи воскових фігур... А присутні оплесками зустрічали кожен художній номер.

А поки тривала подорож, лилися слова привітань від гостей. Проте часом радість перепліталася із сумом. Так, у словах 70-річної В. П. Єрмак, яка також була присутня на святі, прозвучали прізвища людей, які відійшли за межу вічності, їх присутні пом'янули хвилиною мовчання.

Того вечора все навкруги здавалося таким казковим, світлим, радісним. А якими відвертими і добрими були слова Н. О. Новохатько, яка подякувала незамінним спонсорам: директорам ТОВ «Аграрний Дім» В. С. Романець та ТОВ «Преображенське» О. Ю. Коростельову, приватним підприємцям К. Г. Бадаляну, А. М. Синельнику, Н. М. Рибалці, керуючій відділенням «Приватбанку» І. А. Єжовій, батькам вихованців закладу.

– Ми щасливі 40 літ. Чимало малят в «Ромашці» зростили, неначе журавлят у вирій відпустили. Даємо їм знання, любов і ласку, а сьогодні і вас запросили у ромашкову казку, – так поетично звернулася до присутніх у залі Н. О. Новохатько.

Ніна Олексіївна подякувала всім колегам за невтомну працю і побажала здоров'я міцного, затишку і достатку в оселях, здійснення усіх найзаповітніших мрій.

А хто ж були ті, що першими починали історію «Ромашки»?

Це – завідувача Валентина Прокопівна Єрмак, логопед Інна Іванівна Хохотва, вихователь Світлана Олександрівна Рябко, Наталія Миколаївна Шингур, помічник вихователя Глафіра Миколаївна Мойсєєва,

Прощавай садок дитячий «Ромашка»

Яслам-садку «Ромашка» 40 років. 5.12.2010 р.

діти: Вова Вербицький, Катя Жила, Саша Михайлов, Женя Михайлов, Валя Штепа, Саша Морев, Ярослав Рогач, Юлія Вдовиченко, Богдан Мойсєєв, Люба Гірович, Іван Нечет.

У 2011 році разом із завідуючою Ніною Олексіївною Новохатько працювали вихователі: Наталія Сергіївна Брацило, Світлана Олександрівна Кісь, Валентина Павлівна Бохан, Світлана Олександрівна Шаровська, Віта Вікторівна Вострак, Зоряна Сергіївна Кириченко, музичний керівник Віта Іванівна Білоущенко, логопед Світлана Вікторівна Соловійова, помічники вихователів: Глафіра Миколаївна Мойсєєва, Ірина Григорівна Кульчицька, Ганна Олександрівна Махиня, медична сестра Наталія Михайлівна Сплавник, кухарки: Лідія Іванівна Кириченко, Алла Василівна Леут, праля Оксана Миколаївна Семененко, завгосп Тетяна Григорівна Передерій, бухгалтери: Валентина Андріївна Васюта, Ірина Валентинівна Пісникова (з вересня 2001 року «Ромашка» функціонує як самостійна юридична особа, підзвітна районному відділу освіти та виконкому міської ради), двірник Наталія Іллівна Шевченко, робітник по ремонту Микола Миколайович Макаренко, сторож Валентин Іванович Новохатько, кочегари: Віктор Дмитрович Якушонок, Олексій Миколайович Кошовий.

Завідуючими «Ромашки» були:

Єрмак Валентина Прокопівна,
Чуйко Валентина Пилипівна,
Новохатько Ніна Олексіївна.

«СОНЕЧКО»

У 1978 році у новому житловому мікрорайоні, що по вулиці Цвітній у місті Гуляйполі, відкрився дитсадок «Сонечко». Він будувався всією громадою при дієвій участі підприємств. Це були прекрасні два корпуси, обсажені молодими ялинками, соснами, фруктовим садом. Відкриття цього закладу дало змогу на 80 % задовольнити потреби багатьох у влаштуванні дітей у дошкільні заклади, що до того було серйозною проблемою.

Завідуючою дитячим садком призначили Валентину Сидорівну Гайворонську. Це була мудра, порядна людина, досвідчений педагог. Працюючи до цього керівником дитсадка № 1 імені 8 Березня, вона досягла високої професійності, набула досвіду, поваги і авторитету серед колег і батьків.

Завідуюча В. С. Гайворонська (зліва), інспектор райво Н. В. Квітка, методист Л. С. Самсон. 1987 р.

Валентина Сидорівна старанно підбирала кадри для свого закладу, згуртовувала їх, перетворювала на однодумців.

Перед першими працівниками стояло завдання: створити затишні, зручні умови перебування дітей у садку, оточити вихованців красою, а також навчити їх, виховувати, підготувати до школи. І вихователі, і обслуговуючий персонал багато зробили для облаштування території: висадили 244 декоративних дерев, 72 фруктових, 74 декоративні кущі, 160 кущів троянд, з'явилися квітники.

За сумлінне ставлення до трудових обов'язків під час організації дитсадка були відзначені К. В. Гайдар, З. І. Тарасенко, Л. М. Рибка, Л. М. Буряк, Л. В. Мазурок, Л. М. Нужна, Н. М. Штепа, Т. М. Скрипаль, Н. М. Ніколаєнко, Л. С. Самсон.

У групових кімнатах обладнали куточки живої природи, де милували очі кімнатні квіти, виспівували папушки, в акваріумах плавали барвисті рибки, в клітках шурхотіли черепахи, хом'ячки.

З перших днів існування в дошкільному закладі приділяли увагу трудовому вихованню дітей. Під час роботи на ділянках, у процесі спостережень за ростом рослин у дітей виховувалась бережливість, любов до рідної природи. Все це закріплювалось вихователями на кожному занятті з дошкільнятами.

Крім рослинного, в закладі був і тваринний світ. У гарному будиночку жили кролі, а в них на даху – голуб.

Про форми і методи трудового виховання дітей у вересні 1980 року розповідала учасникам районного семінару методист дитсадка Л. С. Самсон.

27-28 травня 1981 року на базі «Сонечка» відбувся міжрайонний семінар. У його роботі брали участь педагоги Оріхівського, Новомиkolaївського, Пологівського і Куйбишевського районів. Вони знайомились з досвідом роботи трудового виховання і залишили такий відгук: «За гостинність, доброту, турботу, за дорогоцінні зерна досвіду з трудового виховання дошкільнят спасибі всім працівникам «Сонечка».

Ці зерна досвіду не пропали марно. Професію сільськогосподарського працівника обрали колишні вихованці: Сергій Гузій, Юрій Целіковський, Наталія Гришаєва, Артем Рябов, Сергій Касьяненко, Денис Гарбут, Сергій Шрамко, Ігор Півнюк, Женя Шрамко, Віта Бичок, Валерій Бичок, Тетяна Чапленко.

Ознайомлення дітей з героїчним минулим, патріотичне виховання підростаючого покоління – один з пріоритетних напрямків у роботі педагогів «Сонечка». Тут обладнали кімнату патріотичного виховання.

У 1988 році колектив «Сонечка» очолила колишній методист Лідія Степанівна Самсон – керівник-гуманіст. Вона була мудрим радником, до якого зверталися з різними проблемами. Їй завжди був властивий життєвий оптимізм і врівноваженість.

В часи погіршення демографічної ситуації дитсадок із 12-групового став 6-груповим. Щоб зберегти кращі педагогічні кадри, Лідія Степанівна подала клопотання до відділу освіти про введення до штату вихователя з фізвиховання, психолога, вихователя з народознавства. Так дитсадок став профільним з поглибленим вивченням народознавства. Тут створили «світлицю», музей декоративно-прикладного мистецтва.

Л. С. Самсон зуміла зберегти кращі педагогічні кадри.

У 1994 році в дитсадку зусиллями педколективу і батьків створили кімнату-музей для ознайомлення з декоративно-прикладним мистецтвом. У ньому були представлені гончарні вироби, з різьби по дереву, килими, вишивки, мереживо, лозоплетіння, вироби з соломи, фітодизайн, аплікація, вироби зі скла та ткацькі вироби. Тут є і альбоми «До народних джерел України», «Художнє декоративне мистецтво».

У 1995 році дошкільний заклад взяв участь у обласному конкурсі на кращий національний дитячий садок, у якому зайняв третє місце. Про

це свідчить Почесна грамота управління освіти і науки Запорізького облвиконкому.

У 1998 році «Сонечко» відзначаю свій перший двадцятирічний ювілей. Про це так писала районна газета «Голос Гуляйпілля»:

– У нашому місті, в мікрорайоні багатоповерхівок, не так вже й давно відкрився новий дитячий садок за № 5 під назвою «Сонечко». Як і кожну новобудову, його треба було обживати, доводити корпуси і підвір'я до ладу. Завідуючою тоді була нині покійна Валентина Сидорівна Гайворонська. То ж на її плечі і ліг весь тягар облаштувальника. Разом з райвідділом народної освіти підбрала вона кадри в заклад і почала давати всьому лад.

Діти пішли до «Сонечка» безперервним голосистим струмочком. Хто біг до нього підстрибом, а хто від самого дому кричав: «Не хочу! Не піду!» і лив гіркі сльози. Та минав день, другий і їх ніби хто калачем з медом манив у заклад навіть у вихідні (раніше і в суботу працювали чергові групи). І все це була заслуга тих перших вихователів і нянь та й інших працівників закладу, що були першовідкривачами: Л. С. Самсон, Г. О. Шингур, К. В. Гайдар, Т. Ф. Третяк, О. І. Білай, Р. Г. Геніна, В. М. Головач, О. Б. Нечет, Т. Г. Бакун, Т. П. Добровольська. Н. І. Кузьменко, Н. С. Циганко та ще цілий ряд інших.

Їх зараз зустрічають двадцятирічні юнаки і дівчата й дякують за все те, чому їх навчили ці люди. Так, саме стільки літ минуло з тих пір, як було створено творчий колектив «Сонечка». За цей час він не раз оновлювався: йшли завідуючими і методистами в інші дитсадки колишні вихователі, молодь займала місця пенсіонерів. Не впізнати й підвір'я, яке потопає у зелені. Шумлять високі сосни, тріпочуть листочками тополі, ваблять зір троянди.

– Все це у нас є, – каже завідуюча дитячим закладом Л. С. Самсон, – завдяки В. С. Гайворонській. Вона, маючи великі організаторські здібності, зуміла створити колектив односторонців, колектив творчий, завзятий, який вивів наш заклад в лідери і є одним з кращих в районі.

Слова завідуючої підтвердила, виступаючи на святі, приуроченому 20-річчю дитсадка, й голова Дитячого фонду інспектор дошкільного виховання Н. В. Квітка.

– Я щаслива і рада, – казала Наталя Василівна, отримавши на вишитому рушнику, як почесна гостя, хліб-сіль, – що є на Гуляйпіллі оазис любові і краси під назвою «Сонечко». Воно вже обіграло не одне покоління дітей... Приємно відзначити, що у вашому колективі мето-

дист Л. В. Сержанська зайняла четверте місце серед 25 представниць дитсадків з народознавчої роботи і виборола звання «Методист року». За цю перемогу її вирішено преміювати двома місячними окладами. А всім вам побажаю, щоб щасливі були ваші діти, щоб підвищили заробітну плату, щоб спонсори вам допомагали.

Словами про щедрих спонсорів почав своє вітання і міський голова О. М. Жигалко: «Щоб вони були щедрими, щоб діток в дитсадку прибавлялося, щоб усмішки були щасливі, щоб держава змужніла й допомагала...»

До всіх цих побажань приєдналися й голова райкому профспілки працівників освіти А. І. Клименко, колишній вихователь, а тепер завідуюча дитсадком № 3 Г. О. Шингур та колишні випускниці «Сонечка». До речі, вони вже привели сюди своїх малюків і довірили тому колективу, у якому двадцять років тому виховувались самі. А що може бути приємнішим за довіру?

За столами сиділи юнь і зрілість. І чути було спогади про минуле й плани на майбутнє. А на імprovізовану сцену один за одним виходили учасники клубу «Берегиня». Гучний регіт котився коридором, коли до присутніх звертався своєрідний дует у складі О. Галушки і В. Чапленка. А після їх виступу лунали пісні у виконанні О. Камеристої, Л. Кузнецової та С. Кирилової...

Ще довго спомини не відпускали колег по домітках. 20 років – це багато і мало. За цей період відбулося багато такого, що приємно було згадати.

А допомогли підготувати цей ювілейний захід агрофіма «Таврія» (директор В. В. Синельникова), ПП «Скіф» (О. В. Бондаренко), ПГТ «Роза вітрів» (С. А. Луценко), «Тарас» (Н. М. Тарасенко), «Еталон» (О. І. Дудка), «Оріон» (І. В. Василькова), КСП імені Карла Маркса (В. С. Романець), імені Кірова (М. В. Вінницький) та «Україна» (М. Г. Тимофієв).

У 1998 році на другому обласному конкурсі «Методист року» було представлено роботи «Сонечка» на тему: «Ознайомлення дітей з культурою рідного краю через систему роботи з батьками», яка виборола четверте місце.

Великий внесок у справу ознайомлення дітей з народними звичаями, традиціями, побутом внесла вихователь з народознавства Н. В. Котенко. Діти отримали не тільки знання з історії рідного краю, але й оволоділи практичним навичками ліплення з глини, розписку глиняних іграшок, виготовлення їх з соломи, ниток, клаптиків тканини, квітів.

Зміцнення здоров'я дітей завжди було одним з важливих завдань колективу «Сонечка». Ще з перших днів у дворі дитсадка почав функціонувати плавальний басейн, де діти впродовж літа могли здійснювати загартування водою і просто радіти літу, теплому сонцю.

З дня відкриття закладу працювала старшою медичною сестрою Олександра Борисівна Нечет. Вона завжди уважна до дітей та батьків, старанна у роботі, добросовісна і працьовита. Також вона дбає про те, щоб меню було різноманітним, а загартовуючі процедури ефективними.

Комплексне оздоровлення дітей здійснюється шляхом оздоровчо-профілактичних заходів: ранкової гімнастики, різних видів точкового масажу, проведення спортивних свят, днів здоров'я. Батьки також учасники спортивних свят «Тато, мама і я – спортивна сім'я «Ми з татом – спортсмени».

У дошкільному закладі «Сонечко» функціонує фізіотерапевтичний кабінет, послугами якого користуються малюки у період реабілітації після простудних захворювань. Кабінет має для цього необхідне обладнання: тубусний кварц, апарат УВЧ, аерозольний інгалятор. За потребою дітям роблять масаж. Для зміцнення імунітету вони вживають фіточай, чай з медом.

На перспективу заплановано перепрофілювання дитячого садка загального розвитку «Сонечко» на дитсадок санаторного типу.

У 2000 році після виходу на заслужений відпочинок Л. С. Самсон завідуючою дитсадком призначили Тетяну Федорівну Третяк. Це – керівник-новатор. Розпочинала вона свою педагогічну майстерність вихователем «Сонечка», після здобуття вищої освіти працювала методистом у дитсадку «Веселка», у «Сонечко» повернулася завідуючою.

Тетяна Федорівна не тільки зберегла попередні здобутки дошкільного закладу, а й зуміла наповнити роботу колективу новим змістом, побудованим на застосуванні інноваційних технологій, наукових досліджень психолого-педагогічної науки. Під її керівництвом створено картинну «міні-галерею», театральну студію, кімнату для фіто- та кольорової терапії, а басейн на подвір'ї прикрасив фонтан. З 6-групового дитсадку виріс до 9-групового. Їй належить ідея перепрофілювання «Сонечка» на дошкільний заклад санаторного типу.

З дня існування дитсадка, крім згаданої вже раніше старшої медсестри Олександри Борисівни Нечет, працює і праля Тетяна Григорівна Бакун. Близько двадцяти років віддали «Сонечку» педагогічні праців-

Колектив дитсадка із завідуючою Т. Ф. Третяк (третя справа у першому ряду) 2004 р.

ники І. П. Чапленко, Г. В. Камінська, Т. О. Криворучко, Л. Г. Лозова, Л. Ю. Целіковська, І. М. Шрамко, Л. Л. Каплунова, О. М. Вакулінська, Т. М. Гарбут, Л. В. Сержанська, обслуговуючий персонал: Т. М. Гришаєва, Л. В. Касьяненко, Н. І. Григорєва, К. І. Косяк, К. В. Шепель, О. А. Дерев'янка, А. А. Лозовий, Н. М. Мордик, С. В. Набока, Н. А. Буханова. Завдяки їх самовідданості, гарячим серцем, умілим рукам дитячий садок став рідною домівкою для сотень малюків.

Та не тільки сумлінною працею відзначається колектив «Сонечка», а й змістовним відпочинком: спорт, участь у художній самодіяльності, спілкування з природою – все це згуртовує, допомагає краще вирішувати різні питання. З перших днів існування дитсадка була створена вокальна група у складі З. Є. Вількорицької, О. В. Галушки, Л. М. Нужної, Т. М. Погрібної, В. М. Савіної, М. П. Шаповал, Н. В. Лень, В. В. Блажко, А. В. Філіпченко, Н. М. Яковенко, С. М. Вишеньки, Г. В. Вінницької, І. І. Дорошенко. Вони несли пісню людям.

Пізніше склад вокальної групи оновився новими учасниками: О. Б. Нечет, З. П. Карасьовою, В. І. Заблудською, Н. С. Циганко, І. М. Шрамко, К. В. Гайдар, І. В. Сахно, Л. Л. Вакулінською, Н. С. Керівниками вокальної групи були А. В. Зуйченко та В. С. Кобзей.

На базі «Сонечка» існував міні-театр з учасниками: О. В. Галушкою, Г. П. Горпинич, О. А. Васецькою, М. М. Шабалтій, М. П. Шаповал, Л. Г. Лозовою, К. В. Гайдар, Л. О. Тимофієвою. Вони здійснювали театральні постановки за мотивами творів І. С. Нечуя-Левицького «Микола Джеря», М. Старицького «За двома зайцями», «По-модньому» і виступали на районних оглядах художньої самодіяльності, святкових концертах. Іноді до участі у сценках залучались і батьки вихованців В. М. Дьомін, В. В. Чапленко, О. І. Приленський, С. А. Мороз.

Про успіхи міні-театру красномовно свідчать Почесні грамоти та Дипломи.

Колектив «Сонечка» був відомий у районі як активний учасник спортивних змагань з волейболу, баскетболу. У 1987 і 1989 роках він нагороджувався кубками за перше місце у районних змаганнях з волейболу. Естафету дорослих підхоплюють діти, які беруть участь у щорічних змаганнях «Веселі старты».

У дошкільному навчальному закладі за більш як 30-річну історію склалося багато цікавих традицій. Щороку колектив буре участь у святкуванні Дня міста, присвяченому його визволенню від німецько-фашистських загарбників. Діти виступають на концертах, у конкурсах

букетів та квіткових композицій, майстрів декоративно-прикладного мистецтва. На згадку про ці конкурси – пам'ятні призи (естампи, годинник, кришталева ваза, книги, іграшки).

Вшанування людей праці – також давня традиція колективу. «Вечір-портрет» так називаються урочисті проводи працівників на заслужений відпочинок. Їх готували на честь В. С. Гайворонської, Р. Г. Геніної, Л. С. Самсон, Л. В. Сегеди, В. Д. Сегеди, Л. О. Тимофієвої, Н. М. Зінченко, Л. Г. Харченко, А. С. Савченко, О. В. Галушки, Т. П. Добровольської, Н. С. Циганко, Н. І. Кузьменко, О. І. Білай та інших.

Однією з кращих традицій садка є зустрічі колективу працівників та дітей з відомими людьми нашого краю (ветеранами війни і праці, поетами, художниками тощо).

Традиційно тут молодих колег посвячують в педагоги, працює наставництво. Одним з кращих наставників була керівник клубу молодого вихователя К. В. Гайдар, її замінила Л. Л. Каплунова, яка сама свого часу була членом клубу, а тепер ділиться педагогічною майстерністю з колегами.

З кожним роком ДНЗ «Сонечко» росте й розвивається. У ньому функціонують дві логопедичні групи, стільки ж для дітей раннього віку, одна група молодшого, одна – середнього і дві – старшого віку. Тут працює 19 педагогів, з них 13 вихователів, 2 логопеди, 2 музичних керівники.

З 2002 до кінця 2003 року дитсадок перебував у складі Гуляйпільського навчально-виховного комплексу разом із міською СШ № 4, але з 1 січня 2004 року став окремою дошкільною установою з власною бухгалтерією. Першими бухгалтерами були Н. П. Пасічник, О. М. Дудка. Фінансову діяльність дитсадок здійснює самостійно.

У 2005 році педколектив (творча група) розробив концепцію розвитку «Сонечка» на період 2005-2010 роки та дві програми спільних дій «Я і Україна» та «Здоровий малюк», які є складовими концепції.

Для здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи є два спортивних зали, інвентар та обладнання, два спортмайданчики на подвір'ї дитсадка, літній плавальний басейн з фонтанами.

У 2003 році обладнали кімнату для ознайомлення з безпекою життєдіяльності, на подвір'ї закладу з'явилося містечко дорожнього руху, яке є макетом реальної вулиці. Це дає змогу здійснювати практичне виконання правил дорожнього руху.

Втілюючи в життя ідеї великого педагога В. О. Сухомлинського, педагоги створили куточок казки, куточок українського етносела, де в оточенні верб, тополь, калини, дуба діти знайомляться з побутом українського села, проводять народні свята.

З 1993-1994 навчального року в дитсадках функціонують дві логопедичні групи. Логопеди Т. М. Гарбут, Л. Л. Каплунова та вихователь Л. Ю. Целіковська, О. М. Вакулінська, О. В. Галушка добивались гарних результатів у роботі. Сотні малят пройшли курс реабілітаційної допомоги і успішно навчаються у загальноосвітніх школах міста.

З роками педагоги закладу набували професійної майстерності, беручи участь у районних конкурсах, які проводяться з 1992 року. В конкурсах демонстрували свою майстерність О. В. Галушка, Г. П. Горпинич, Н. Ф. Лозова, М. П. Шаповал, С. В. Попович, І. М. Шрамко, І. П. Чапленко (двічі), О. М. Вакулінська, Л. В. Сержанська. Вісім разів педагоги «Сонечка» посідали перше місце, двічі – друге місце.

Педагоги закладу представляли свої досягнення на обласному конкурсі «Методист року». Це Л. В. Сержанська (1998 і 2004 рр.), І. П. Чапленко (2003 р.), а також Г. В. Камінська, І. М. Шрамко, О. М. Вакулінська, Т. О. Криворучко, Л. В. Жукова.

Із 20 педагогів у 2007 році 5 з них мали кваліфікаційну категорію «Спеціаліст вищої категорії» і стільки ж звання «Вихователь-методист».

Педколектив дошкільного закладу має Подяку від ректорату Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за активну участь у III обласному конкурсі ігрових і навчальних посібників серед педагогічних працівників, а також нагороджений грамотами районної державної адміністрації:

у 2004 р. – за I місце в огляді підготовки до нового навчального року, у 2005 р. – за створення оптимальної навчально-ігрової бази та високий рівень підготовки дітей до школи, у 2005 р. – за вагомий внесок у розвиток виховання підростаючого покоління та з нагоди відзначення 60-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні і т.д.

Оглядаючись на минуле, зауважимо, що професію педагога обрали вихованці «Сонечка», які працюють в дитсадках і школах країни. Це – Юля Галушка, Світлана Кириченко, Олена Целіковська, Оксана Діденко, Світлана Непомняца, Віктор Домашенко, Віта Чучко, Дмитро Гавриленко, Віта Макаренко, Олександр Савченко, Ірина Шпильова, Анна

Гебель, Таня Гебель, Світлана Поправка, Леся Семенченко, Інна Кузьмінець, Наташа Третяк, Таня Косяк.

– 2010-2011 навчальний рік дарував нам радість зустрічей з людьми, які підставили надійне плече підтримки, дбаючи про іграшки для дітей, будівельні матеріали, фарбу, килимове покриття, тканину, підгординники, надавали транспорт для організації екскурсій, своєю допомогою забезпечували належні умови життєдіяльності дітей, безпеку перебування у дошкільному закладі, – 31 травня 2011 року розповідала завідувач дошкільного закладу «Сонечко» Т. Ф. Третяк. – Наш садочок підтримують О. О. Данілов, Н. Н. Рибалко, П. В. Дяченко, О. Г. Медяник, депутати міської ради С. А. Столяренко, І. В. Закарлюка, М. М. Азаров.

Щирі слова вдячності висловлює увесь колектив батькам, діти яких відвідують дошкільний заклад. Ми раді налагодженню тісної співпраці і вдячні С. А. Толошному, В. О. Левченко, Р. В. Лутохіну, В. М. Родіну, І. О. Кись, Л. Сидоренко, О. П. Пузану, Л. Г. Семенюті, Н. М. Тарасенко, К. Г. Бадалян, О. В. Бігуненко, А. І. Клименку, О. А. Меренковій, А. В. Нефьодовій, Л. О. Кубрак, І. П. Солнцевій, О. Григор'єву, П. М. Ілієнко, В. М. Кочержуку, О. Д. Мартиненку, Л. В. Кійко.

Завідуючими «Сонечка» працювали:

Гайворонська Валентина Сидорівна,

Самсон Лідія Степанівна,

Третяк Тетяна Федорівна.

«КАЛИНКА»

Довгий час дошкільнят із селища Залізничного батьки возили в дитсадки міста Гуляйполя та села Комсомольського, бо не було свого. Дитсадки міста були переповнені і не кожна сім'я селища могла влаштувати дитину в дитсадок. Тому тодішньому голові селищної Ради Юлії Іванівні Кривицькій разом з депутатами довелося чимало докласти сил і енергії, щоб питання будівництва дошкільного закладу зрушити з місця.

16 липня 1987 року Запорізький обласний відділ народної освіти угодив проектування і будівництво дитсадку в селищі Залізничному в обласному відділі у справах будівництва і архітектури.

У листопаді 1987 року виділили земельну ділянку площею 0,39 гектара для забудови по вулиці Космічній. Почалася підготовка технічної

документації. Будівництво об'єкта взяв на себе райагробуд під керівництвом А. О. Луценка та виконроба О. В. Тихенка.

Будівництво розпочалося і завершилося влітку 1991 року, але через незавершеність теплотраси об'єкт здали в експлуатацію у березні 1992 року.

21 квітня 1992 року о 9-й годині ранку перший і такий довгожданий дитячий садок гостинно відчинив двері назустріч малечі. Ті, що мріяли про такий заклад для своїх дітей, привели сюди онуків. З цього дня розпочинається історія дитсадка № 7 «Калинка», який прийняв 70 дітлахів різного віку.

Дітьми почали опікуватися завідувача Таїсія Петрівна Тимченко, вихователь Ірина Василівна Сахно, Тетяна Владиславівна Баришнікова, Любов Іванівна Андреєва, Людмила Петрівна Карпенко, помічник вихователя Олена Василівна Винокурова, няня ясельної групи Любов Олексіївна Демченко, повар Марія Іванівна Штепа, прала Ганна Павлівна Дмитрієнко, завгосп Тамара Петрівна Бохан, сторож Петро Іванович Сьомка.

На урочистому відкритті закладу хліб-сіль від господарів отримали голова селищної Ради Надія Михайлівна Кузнецова і директор ремонтно-механічного заводу Дмитро Пилипович Колеснік. Червону стрічку перерізали перші вихованці «Калинки» Поліна Марковець і Юля Бодня.

Від того дня дитсадок почав жити і розвиватися. Досвід переймався у аналогічних закладах Гуляйполя, Мелітополя, Запоріжжя. У цьому заслуга інспектора дошкільної освіти Н. В. Квітки.

Колектив дитсадка шукав і знаходив добрих людей, які подавали значну допомогу. Це – керівники Д. П. Колеснік (ремонтно-механічний завод), Л. М. Виновий (елеватор), М. А. Явон (асфальтобетонний завод), О. В. Горовий (сирзавод), В. М. Тарасенко (комбікормовий завод), В. Ф. Охріменко (райпостач).

Вихователі закладу постійно дбали про створення комфортних умов перебування дитини у садку, про нормальний їх розвиток.

Життя постійно вимагає оновлення форм і методів педагогічної роботи, визнання пріоритетності морального становлення особистості на ранніх етапах розвитку дитини. Тому вихователі і працювали над цією проблемою. В групах створили куточки емоційного розвантаження. Вихователі виготовили ряд дидактичних посібників «Попелюшка», «Склади ціле», «Підбери настрої», «Знайди пару», «Веселі клоуни», «Створи настрої», «Настрій творю».

У групах дітям пропонувалися театр етичних мініатюр, ігротерапія. Вся робота з дітьми будувалась за принципом: від близького, знайомого, простішого до складнішого, незнайомого, далекого.

На допомогу батькам були підготовлені ширми-консультації «Профілактика дитячих страхів», «Щастя, коли тебе розуміють», «Повірте у свою дитину».

Підсумком всієї проведеної роботи була доробка вихователя першого класу (групи) на тему: «Розвиток емоційно-моральної сфери і навичок спілкування у дітей».

У дитсадку вихователь Т. М. Шаровська розробила цікаву доробку «Вправні пальчики», в якій вміщено практичні поради із стимулювання мовного розвитку шляхом тренування рухів пальців рук.

Формування у дітей культури ставлення до природного середовища – одне з найважливіших завдань сьогодення. Тому вихователі Л. П. Карпенко, І. В. Сахно вчать дітей бачити і відчувати, розуміти красу навколишнього світу, діставати естетичне задоволення від спілкування з природою.

Цікавими в дитсадку є «Мандрівки екологічною стежиною», спілкування – спостереження за ростом рослин, щоденники – спостережень за змінами в природі. Не один рік вихователі працюють над тим, щоб більше було «чомусиків», щоб більше дітей цікавило навколишнє середовище, щоб у дитячих очах було більше зацікавленості від гарної квітки, неземної краси сніжинки, візерунка на склі, срібної крапельки роси. Тому і працюють тут не один рік над проблемою виховання у малят уміння розуміти природу такою, якою вона є насправді.

Ідуть роки. 21 квітня 2007 року «Калинка» відзначила своє п'ятнадцятиріччя. За цей час з дитсадка пішло до школи 213 діток.

Аж ось уже минуло і 20-річчя дошкільному закладу, та його випускники пам'ятають свою неповторну «Калинку».

Завідуючими дитсадка працювали:

Тимченко Таїсія Петрівна,
Смола Лілія Іванівна.

РПМПК

Районна психолого-медико-педагогічна консультація (РПМПК) відповідно до розпорядження голови Гуляйпільської районної державної адміністрації від 19.01.2007 року за № 22 почала функціонувати з

першого вересня 2007 року як структурний підрозділ районного відділу освіти. Завідуючою було призначено Наталію Василівну Квітку, яка шість років виконувала функції відповідальної за роботу в районі з дітьми з вадами розвитку, але на громадських засадах.

У вересні 2007 року укомплектовували штат у складі завідуючої, консультанта-практичного психолога І. О. Куц, консультанта-вчителя-дефектолога З. С. Кириченко. Всі почали працювати на 0,5 ставки. Тоді ж розроблені і затверджені відділом освіти режим роботи, графік, посадові обов'язки.

Мета створення районної психолого-медико-педагогічної консультації (РПМПК) – це забезпечити допомогу родинам, де виховуються діти з вадами у розвитку, надання даній категорії дітей належної і доступної корекційно-розвивальної допомоги, підготовка матеріалів щодо планування та розширення реабілітаційного простору для дітей «з особливими потребми» у районі.

Для роботи консультації було виділено приміщення у центральній районній лікарні, створено необхідну матеріальну базу. Протягом 2007-2008 навчального року працівники РПМПК обстежили три дошкільні заклади та чотири школи, де взято на контроль 117 дітей, що мали проблеми у розвитку, надали відповідні рекомендації батькам. Поряд з цим розпочалася цілеспрямована пропаганда інформування населення про наявність даної консультації, її функції через районні газету, радіо, зустрічі у колективах установ освіти із педагогічними працівниками, батьківською громадськістю. Розширення функцій потребувало збільшення штату і у 2008-2009 навчальному році штат РПМПК було збільшено на 1,5 ставки, додатково уведено 0,5 ставки консультанта-вчителя-логопеда, доповнено до 1 ставки – завідуючої, уведено 0,25 ставки лікаря-психіатра. А вже на 2009-2010 навчальний рік згідно з розпорядженням голови райдержадміністрації штат збільшили ще на 0,5 ставки, яку отримала практичний психолог.

На 1 вересня 2011 року в консультації працювали 4 фахівця на повні ставки відповідно до державних нормативів, а саме: завідувача – Наталія Василівна Квітка, консультант-вчитель-дефектолог – Тетяна Олександрівна Шаповал, консультант-практичний психолог – Інна Олександрівна Куц, консультант-вчитель-логопед – Зоряна Сергіївна Кириченко, вакантною залишалося 0,25 ставки лікаря-психіатра.

Колектив районної психолого-медико-педагогічної консультації

У 2010-2011 навчальному році робота РПМПК акцентувалась саме на проблемах раннього виявлення у дітей «з особливими потребми», їх обстеженні та подальшій корекційно-розвивальній допомозі, на забезпеченні системного супроводу даної категорії дошкільнят і учнів, а також розширенні і поглибленні просвітницько-консультативної роботи.

Протягом 2009-2010 навчального року РПМПК спільно з адміністрацією установ виявлено 671 дитина, що має проблеми у розвитку, з них первинно обстежено консультантами 229 дітей, у т. ч. 183 дошкільнят, що на 16% більше попередніх показників і свідчить про поглиблення роботи консультантів з раннього виявлення проблемних дітей. Із загальної кількості виявлених і обстежених 161 дитини рекомендовано корекційну допомогу з питань усунення мовленнєвих вад, активізації психічних процесів, покращення стану різноманітних дефектів розвитку.

Із зростанням кількості виявлених дітей з вадами у розвитку збільшилась кількість корекційних занять. Якщо у 2008-2009 навчальному році їх проведено 159, то в наступному – 377. У цьому аспекті слід відмітити високий рівень та інноваційні підходи до корекційної допомоги консультанта-практичного психолога І. О. Куц, цікаві знахідки і

результативність у проведенні обстежень та корекційних занять спостерігаються у роботі консультанта-вчителя-дефектолога Т. О. Шаповал, вчителя-логопеда З. С. Кириченко.

Проведено 35 засідань РПМПК, на яких обстежено 229 дітей з 15 навчальних закладів району, з них 5 дошкільні заклади міста, 10 – навчально-виховні комплекси та школи району. З метою консультативної допомоги та інформування батьківської громадськості щодо роботи РПМПУ було проведено 12 виступів з консультаціями через місцеве радіомовлення та районну газету, надано 177 індивідуальних консультацій педагогам та батькам.

РПМПК плідно співпрацює з колективами загальноосвітніх шкіл, навчально-виховних комплексів, дошкільних закладів, дитячих садків, що дає можливість виявити якомога раніше і обстежити неорганізовані освітньою галуззю району дітей та вчасно надати їм допомогу.

Переймається консультація і вивчення можливостей впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти району, бо саме через РПМПК проходить комплексна інклюзивних класів та груп.

Робота консультації не була б настільки ефективною, якби не підтримка начальника відділу освіти Л. Є. Кірієнко, яка вникала в проблеми діяльності РПМПК, переймалася комплектуванням штату, матеріальної бази, розуміла вагомість функціонування даної структури, зокрема в час впровадження інклюзивної освіти, а з 2011 року це робить Р. С. Бут.

З 2011 року завідуючою РПМПК працює І. О. Куш, а консультантом-практичним психологом з лютого 2012 року – Людмила Миколаївна Григоренко.

Завідуючими РПМПК працювали:

Квітка Наталія Василівна,
Куш Інна Олександрівна.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

У своїй роботі автори використали матеріали Державного архіву Запорізької області щодо розвитку освіти на Гуляйпільщині, Звіт члена Олександрівської повітової училищної ради барона М. О. Корфа за 1869-1870 навчальний рік, ряд інших його робіт.

Не обминули ми й матеріалів Гуляйпільського районного архіву, використали й матеріали загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів, спогади педагогів району, публікації районної та обласної преси.

Переконані, що кожен читач знайде в книзі багато цікавого для себе і пройметься гордістю за освітян-земляків.

ЗМІСТ

Переднє слово.....	3
Чоловіча гімназія.....	4
Жіноча гімназія товариства «Просвіта».....	8
Приватна гімназія М. П. Мороховської.....	18
Педтехнікум.....	19
Педшкола.....	31
Учительський інститут.....	40
Педагогічне училище.....	45
Гуляйпільський агротехнікум.....	61
Фабрично-заводське училище.....	62
Медучилище.....	62
ЗОШ № 1.....	63
ЗОШ № 2.....	101
СЗОШ.....	125
Колегіум «Лідер».....	151
Полтавський НВК.....	174
Воздвижівський НВК.....	208
Успенівський НВК.....	240
Малинівський НВК.....	257
Приютненський НВК.....	273
Любимівський НВК.....	287
Добропільська ЗОШ.....	313
Верхньотерсянський НВК.....	343
Темирівський НВК.....	361
Новозлатопільський НВК.....	373
Долинський НВК.....	394
Комсомольський НВК.....	431
Залізничнівський НВК.....	458
Центр дитячої та юнацької творчості.....	469
Поетичний клуб «Пролісок».....	487

Червоненський НВК.....	491
Дитяча школа мистецтв.....	507
Полтавська школа-інтернат.....	545
Заочна школа.....	567
Аграрний ліцей.....	573
ДЮСШ.....	612
Мирненський НВК.....	623
Методичний кабінет.....	631
Дошкілля Гуляйпільщини.....	646
«Барвінок».....	652
Імені 8 Березня.....	657
Полтавський дитсадок.....	659
«Джерельце».....	666
«Веселка».....	671
«Ластівка».....	684
«Ромашка».....	695
«Сонечко».....	705
«Калинка».....	715
РПМПК.....	717
Використана література.....	721

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Кушніренко Іван Кирилович
Жилінський Володимир Ілліч

ОСВІТА ГУЛЯЙПІЛЬЩИНИ

Історичний аспект

ЧАСТИНА ДРУГА

Редактор *В. В. Білий*

Коректор *О. І. Горпиниш*

Комп'ютерний набір *Н. І. Морозова, А. Т. Смик, О. С. Завгородня*

Комп'ютерна верстка *Н. І. Морозова*

Фотознімки з особистих архівів авторів
та навчальних закладів району

Здано до набору 5.03.2012 р.

Підписано до друку 28.07.2012 р. Формат 60x84¹/₁₆

Папір офсетний. Гарнітура PetersburgС. Друк офсетний.

Умовн. друк. арк. 42,08. Умовн. фарбо-відб. 42,08.

Тираж 150 прим. Зам. 620.

Комунальне підприємство

“Запорізька міська друкарня “Дніпровський металург”.

69057, м. Запоріжжя, вул. Антенна, 4.

Тел.: 34-13-30.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи

до державного реєстру видавців, виготівників

і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК № 1909 від 18.08. 2004 р.

